

Bába Barbara–Nemes Magdolna

Magyar földrajzi köznevek tára

Bába Barbara–Nemes Magdolna
MAGYAR FÖLDRAJZI KÖZNEVEK TÁRA

Bába Barbara–Nemes Magdolna

Magyar földrajzi köznevek tára

Debreceni Egyetemi Kiadó
Debrecen University Press
2014

A Magyar Névarchívum Kiadványai 32.

Szerkesztő:
Hoffmann István

Készült az Országos Tudományos Kutatási Alap K 100580 számú pályázata és az MTA–DE Magyar Nyelv- és Névtörténeti Kutatócsoport programjának keretében.

Lektorálta:
Jakab László

ISBN 978-963-318-440-0
ISSN 1417-958X

© Bába Barbara, Nemes Magdolna, 2014
© Debreceni Egyetemi Kiadó, beleértve az egyetemi hálózaton belüli elektronikus terjesztés jogát, 2014

Kiadja a Debreceni Egyetemi Kiadó, az 1975-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének a tagja.
Felelős kiadó: Karácsony Gyöngyi főigazgató
Borítóterv: Varga József
Készült a Kapitális Nyomdaipari és Kereskedelmi Bt. nyomdájában.

Tartalom

Előszó	7
Útmutató a földrajziköznév-tár használatához	13
Az adatok forrásainak a jegyzéke	17
Sorszám szerinti elrendezésben	17
Betűrend szerinti elrendezésben	20
A földrajziköznév-tárban előforduló helynevek jegyzéke	25
Földrajziköznév-tár	71

Előszó

1. A földrajzi köznevek mint helyet jelölő kifejezések bármely nyelv szókincsének, így a magyarnak is a központi elemkészletébe tartoznak, a helyek fajtájának megjelölésére ugyanis kizárólag ezek az elemek alkalmasak. Érthető tehát, hogy a földrajzi köznevekkel kapcsolatos vizsgálatok a helynevek kutatásában mindenkor igen fontos szerepet tölthetnek be. Ezért természetes az a jelenség is, hogy amikor a helynevekkel összefüggő feladatok a nyelvtudományban előtérbe kerültek, mindig erősebb figyelem fordult a földrajzi köznevek felé is. A szócsoporthoz tartozó kutatásának fellendülését ily módon elsősorban a rendszeres helynévgyűjtés megindulásához, vagyis az élőnyelvi helynévi adatok felhalmozódásához köthetjük a magyar és a nemzetközi tudományosságban egyaránt. A földrajzi köznevek kérdése mindemellett önmagában, azaz a helynevektől függetlenül is gyakran kerül a nyelvészeti vizsgálatok középpontjába.

A földrajzi köznevek tudományos igényű feldolgozásának alapvető feltétele az adott szócsoporthoz tartozó adatainak lehető legteljesebb egybeállításának, ezért nemcsak a hazai, hanem a nemzetközi névtudományban is fontos célnak tekintik a nyelvész szakemberek a földrajzi köznevek állományának összegyűjtését és sokféle igényt kielégítő, jól kezelhető formában történő közreadását. Ezen a téren a szláv névkutatók járnak az élen: a 20. század második felében több szláv nyelv földrajziköznevszótára is elkészült, de létezik az angol nyelvnek is földrajziköznevszótár-gyűjteménye. A magyar nyelvészeti kutatásokban évtizedekkel ezelőtt ugyancsak megfogalmazódott s azóta is folyamatosan napirenden van egy minél teljesebb földrajziköznevszótár közreadásának gondolata.

Az a kiadvány tehát, amit most kézben tart az olvasó, hiánypótló munkának tekinthető, amely a helynévkutatást segítő gyakorlati hasznosság mellett további kutatási lehetőségeket is kínál. Anyagának felhasználásával mindenekelőtt pontosíthatóvá válik a helynevek helynévfajtákba rendezése, ami a helynévrendszerek nyelvészeti elemzésének alapvető feltétele. Ezt a nyelvi szempontú osztályozást pedig akkor végezhetjük el megnyugtatóan, ha ismerjük az ide tartozó elemek jelentéstartalmát, alá-, fölé- és mellérendeltségi viszonyait. A névkutatás szempontjain túl a szótár szélesebb felhasználási lehetőségeire is utalhatunk: a földrajzi köznevek nyelvtörténeti, etimológiai, nyelvföldrajzi célú vizsgálataira. E távolabbi cél különösen fontos lehet a tekintetben, hogy — lévén szó a magyar szókincs

talán legjobban adatolható rétegéről — a nyelvföldrajzi vizsgálatok minden bizonytalansággal e szócsoporthoz kapcsolhatóan terjeszthetők ki a magyar nyelvtörténet legkorábbi időszakaira.

2. A Magyar földrajzi köznevek tárá (FKnT.) élőnyelvi (táj)szótárként határozhatjuk meg, ezért összeállításakor elsősorban az Új magyar tájszótárt tekintetük vonatkozási pontnak. Ez a szótár a szélesebb értelemben vett 20. századi magyar nyelvet reprezentálja az 1890 és 1960 közé eső források tájszóanyagának közreadásával. Az itt közzétett szótár bázisanyaga a célba vett szókincsréteg tekintetében azonban gazdagabb ennél, az elmúlt évtizedekben ugyanis regionális tájszótárak egész sora látott napvilágot, amelyek így jelentősen kiegészítették az Új magyar tájszótár anyagát.

A földrajzi köznevek tára e fontos szómező minél teljesebb körű bemutatásával járulhat hozzá a kiegészítéshez. Amíg ugyanis az Új magyar tájszótár az 1960 előtti időszak nyomtatott, kéziratos, nyelvjárási és néprajzi természetű forrásaiban szétszórtan heverő tájszóanyagát adja közre, a földrajzi köznevek nagy tömegeit felszínre hozó földrajzinév-tárak viszont éppen ezt követően láttak egyre bővülő számban napvilágot. Ez a körülmény azzal a fellendüléssel áll kapcsolatban, amely a magyar helynévkutatásban az 1960-as évek közepétől a helynévgyűjtés és a -közzététel terén tapasztalható volt, s amely — noha lendülete egyre inkább apad — máig sem szűnt meg teljesen.

A megyénként, illetve járásonként, ritkábban kisebb tájegységenként, településenként közreadott helynévtárak a Somogy megye földrajzi nevei című munkával (1974) kezdődően rendszerint a területre jellemző földrajzi közneveket is közlést szíjaznak. E szójegyzékeknek — mint maguknak a helynévgyűjteményeknek is — a színvonala azonban igen egyenetlen. Lexikográfiaiailag pontos, jól szerkesztett, megbízható kis szótárakat éppúgy találunk ezek között, mint olyan listákat, amelyekben érezhető a gyűjtő, a közléstevő bizonytalansága. Ebből adódóan pedig a bennük található adatok forrásértéke sem egyforma.

A helynévtárak földrajziköznév-jegyzékeinek eltérő értéke többek között abból adódik, hogy a névgyűjteményeknek a földrajzi köznevek gyűjtésére vonatkozó alapelvei és módszerei sem voltak egységesek. Egyes névtárak például külön kérdőíves kikérdezéssel készült szójegyzéket közölnek abból az indokolt előfeltevésekből kiindulva, hogy a nyelvközösség földrajziköznév-anyaga nem feltétlenül fedti pontosan a tulajdonnevekben megjelenő földrajzi köznevek állományát. A megyei kötetek egy részében a földrajziköznév-lista összeállítóinak törekvése ezért az volt, hogy a nyelvközösség közvetlen nyelvhasználatát tükröző köznevek kerüljenek be a jegyzékbe, s ezzel összefüggésben például a földrajzi nevekben megjelenő, de közszói jelentésükben már kihalt elemeket — minthogy azok nem részei a jelenkori nyelvhasználatnak — nem szerepeltették benne. A földrajzi köznévi lexémák értelmezései egyes munkákban kizárólag az adatközlők magyarázatain alapulnak, amelyekhez a közléstevők semmiféle kiegészítő, pontosító filológiai

megjegyzést nem fűztek. Más kötetek gyűjtői viszont ettől eltérő módszertani elvekhez igazodtak, s a helynevekben szereplő földrajzi köznevekből előzetesen összeállított listát kérdezték ki bizonyos kutatópontokon. A földrajzi köznévi jegyzékek egyenlenségéhez az a körülmény is nagymértékben hozzájárul, hogy egyes földrajzinév-tárakban a földrajzi köznevek jelentésmeghatározása nem feltétlenül a helyi nyelvhasználat, hanem korábbi, más kézikönyvekben közölt definíciók alapján történt.

A földrajzi köznevek itt közreadott tárának legfontosabb feladata az Új magyar tájszótáréhoz hasonlóan az, hogy a kutatót e szócsoporthoz vizsgálatakor a számos forrás átnézése alól mentesítse, s a szókincs benne megjelenített elemeit úgy tárja elé, mintha ezt a munkát maga ténylegesen elvégezte volna. Mindez azonban reményeink szerint korántsem jelenti azt, hogy a forrásokhoz való hűség a tárat a mutató szintjére süllyeszti. A Magyar földrajzi köznevek tára csak olyan információt használhat fel, amit a forrás közöl, de — ahogyan ez jellemzi az Új magyar tájszótár gyakorlatát is — a források adta lehetőségeken belül általánosításokat, összevonásokat vagy éppen jelentésekre tagolásokat is megvalósít.

3. Az Új magyar tájszótár adatfeltárását követő időből több mint hetven további forrást (többségükben szójegyzékeket, kisebb számban tájszótárakból, tanulmányokból kiemelt anyagot) dolgoztunk fel, de beépítettük azoknak az 1960 előtt megjelent kiadványoknak (például a Szamosháti szótárnak, a Szegedi szótárnak stb.) a földrajzi közneveit is, amelyekre az Új magyar tájszótár az egyes szócikkek végén utalt ugyan, de a konkrét anyagközlés különböző okok miatt elmaradt. Az így egybeállt földrajziköznév-tár csaknem három és félezer szócikkre több mint 18 000 földrajzi köznévi adatot tartalmaz.

A felhasznált forrásokból azonban nem minden adatot vettünk figyelembe: a földrajzi köznevek kapcsán ugyanis komoly elhatárolási nehézségekbe ütközünk. A Magyar földrajzi köznevek tára összeállításakor azt a praktikus alapelvet igyekeztünk szem előtt tartani, mely szerint földrajzi köznévként tekinthetünk minden olyan helyet jelölő lexémát, amely a jelenkori helynevekben fajtajelölő szerepet tölt be, de egyúttal helynevektől függetlenül, közszói minőségében is funkcionál.

Mivel jelen kötetünkben a földrajzi köznevek táráat kívánjuk közreadni, az adattárba kizárólag főnévi szófajú elemeket emeltünk be. Nem vettük tehát figyelembe az általunk forrásként felhasznált gyűjtemények adatai között gyakran szereplő „földrajzi jelzőket” (*alsó, közép, öreg* stb.) és a szótárakban címszóként nemigen használatos szintagmákat (*nagy állás, nagy árok* stb.). Eljárásunk kapcsán ugyanakkor azt is hangsúlyoznunk kell, hogy elméleti szempontból a földrajzi köznevek fogalmának meghatározásakor nem húzhatunk meg e szócsoporthoz a nyelv más elemeitől elválasztó merev határokat, hiszen ez általában sem jellemző a nyelv egyes kategóriáira. Ez pedig azt jelenti, hogy a földrajzi köznév ugyan per definitionem főnévi jellegű lexikális elem, azonban átmenetet mutat más szófajok, illetve a szintagmák irányába.

A földrajzi köznevek körének meghatározása során az összetételek és a szintagmatikus kapcsolatok elhatárolása nem egy esetben komoly problémát jelent. A megyei, járási kötetek, illetve tájszótárak földrajziköznév-gyűjteményébe ugyanis a gyakorlatban nemegyszer kerülnek be olyan szintagmatikus szerkezetek, amelyek jobbára tulajdonnévi értékűek lehetnek egy-egy közösség nyelvhasználatában, és vélhetően csupán a gyakoriságuk folytán tűnhettek közszoí jellegűnek a névgyűjtők számára. A földrajzi nevek helyesírása című kiadvány (FÁBIÁN PÁL–FÖLDI EDE–HÓNYI ERVIN, A földrajzi nevek helyesírása. Budapest, 1998) részletes listát közöl ugyan a földrajzi köznévnek tekinthető szavakról, s ebben a listában az összetett földrajzi köznevek számbavétele is megtörténik, ezek mindegyikének földrajzi köznévként való funkcionálása azonban erősen megkérdőjelezhető (például *sárkánygödör*, *sárkányjárás*, *ördöglyuk*). Az is nyilvánvaló másfelől, hogy a listába vett kifejezések analógiája alapján további, eddig nem adatolt összetételek létét is feltételezhetjük, az viszont, hogy a lista kiterjesztése milyen határokon belül működhet ésszerűen, nem könnyen megválaszolható kérdés. Az összetételek és a szintagmatikus kapcsolatok elkülönítésében fontos szempontként mérlegeltük azt, hogy az előtag és az utótag együttes jelentése egybeesik-e a szintagmatikus szerkezet jelentésével, például *nagydomb*: nagyobb, magasabb kiemelkedés (Becse 47: 202), vagy az összetétel együttes jelentése eltér a szó szerkezet szemantikai tartalmától, például *nagylegelő*: a falu közös legelője (Komádi 72: 360). Földrajzi köznévnek csak az utóbbi típussal megegyező lexikalizálódott alakulatokat tekintettük.

A földrajzi köznevek jelentésének, fogalmi tartományának közös jellemzője, hogy helyet jelölnek. Az ebbe a fogalomkörbe való tartozás meghatározása azonban már önmagában sem egyértelmű, mert a helyfogalom igen sok szó jelentésének fontos összetevője. Ebben a vonatkozásban kínálhat gyakorlati szempontból hasznos fogódzót az a megközelítés, amely szerint földrajzi köznévnek csak azokat a helyjelölő szavakat tekinthetjük, amelyek — mivel a földrajzi köznevek a helynevek alkotásában lényeges szerepet játszanak a helyek fajtájának megjelölésére — helynévvel is megjelölhető helyfajtákat jelentenek. Kissé leegyszerűsítve pedig mindez azt jelenti, hogy az olyan helyet jelölő közzavak, amelyek nem szerepelnek helynevekben, nem minősülnek földrajzi köznévnek (például *ágyás*, *gyalogjárda*, *veteményeskert* stb.). Nem vettük figyelembe azokat — az átvizsgált forrásokban előforduló — szavakat sem, amelyek helynevekben viszonylag gyakoriak ugyan, de közszoí absztrakciójú helyjelentésük nincs (*halesz*, *kütyü* stb.).

A jelentésen alapuló besorolást nehezíti az a körülmény is, hogy a szavak (így a helyet jelölők is) csak ritkán egyjelentésűek. A 'hely' jelentése egyes szavaknak (például az építményt, az intézményt vagy akár a növényt jelölőknek) másodlagosan is kialakulhat, így ezek a lexémák földrajzi köznévi jellegűvé válhatnak. Nem tekintettük azonban a földrajzi köznevek körébe tartozónak az olyan épületet, illetve intézményt jelölő szavakat, mint például *iskola*, *templom*, *imaház*, *ispotály*,

minthogy ezek csak másodlagosan jelölnek helyet. A belőlük alkotott tulajdonnevek is elsődlegesen intézménynévnek tekinthetők. Szintén gondot okozhatnak az olyan épületeket, építményeket jelölő kifejezések, mint például *kunyhó*, *eszténa*, *istálló*, *akol*, *hodály* stb. Ezek kapcsán ahhoz az alapelvhez tartottuk magunkat, hogy amennyiben az adott építmények egy-egy belterületi telek részét képezik, az azokat jelölő lexémákat nem tekintettük földrajzi köznévnek. Ha ellenben az *akol*, *hodály* stb. szavak a települések külterületén levő építményeket jelölik meg, felvettük őket a földrajzi köznevek tárába. Ezt a döntést főképpen az magyarázza, hogy a települések külterületén található építményeket jelölő lexémák igen gyakran részt vesznek a helynevek lexikális felépítésében, elsősorban mint fajtajelölő elemek.

A Magyar földrajzi köznevek tára azokat a (táj)szavakat tartalmazza, amelyeket a 20. század folyamán, illetve a mai magyar nyelvhasználatban a beszélők a különböző helyfajták megjelölésére használtak vagy használnak fel. Mivel azonban egy-egy terület élő helynévkincse hosszú történeti fejlődés során alakult olyanná, amilyennek ma ismerjük, természetes jelenség, hogy bármely helynévrendszer nagy számban tartalmaz olyan földrajzi köznévi lexémákat is, amelyek napjainkban már nem élnek közszóként az adott vidéken. Ennek megfelelően az egyes források által *kihaló* és *régi* minősítéssel ellátott földrajzi közneveket felvettük a földrajziköznév-tárba, a *kihalt* jelöléssel ellátottakat viszont mellőztük.

4. A földrajziköznév-tár létrehozásának elméleti előzményét NEMES MAGDOLNÁnak az adott szókincsréteg jelenkori állományát feldolgozó doktori disszertációja (Földrajzi köznevek állományi vizsgálata. Debrecen, 2005), valamint BÁBA BARBARÁnak a történeti földrajziköznév-állomány rendszerszerű áttekintését célul kitűző PhD-értekezése képezi (Vizsgálatok a földrajzi köznevek története köréből. Debrecen, 2013). A Magyar földrajzi köznevek tára című kézikönyv közvetlen előzménye az a szótár volt, amelyet doktori értekezéséhez NEMES MAGDOLNA állított egybe. E szótári állomány további források anyagával való kibővítését és megszerkesztését BÁBA BARBARA végezte el.

Útmutató a földrajziköznév-tár használatához

A Magyar földrajzi köznevek tára az Új magyar tájszótárhoz sok szálon kapcsolódik, ezért úgy láttuk célszerűnek, ha jórészt átvesszük annak szerkesztési elveit, a szócikkek kialakítása és felépítése terén alkalmazott gyakorlatát, illetőleg bizonyos technikai megoldásokat, rövidítési formákat is követendőnek gondoltunk. A Magyar földrajzi köznevek tára önálló és utaló szócikkekből épül fel. Az önálló szócikkek kialakításában az alábbiak szerint jártunk el.

1. A címszó

A szócikket félkövér betűtípussal álló címszó vezeti be. Mivel a szócikkek a szótár jellegéből adódóan földrajzi közneveket tartalmaznak, címszóként egyszerű vagy összetett szavak szerepelnek. A felhasznált forrásokban eredetileg külön- vagy kötőjellel írt adatok címszavait egybeírt formát alkalmazva összevontuk (pl. *itató kút*, *itató-kút* → *itatókút*).

A címszó az alaki és a jelentésbeli tájszavaknál a köznyelvi formával azonos. A tulajdonképpeni tájszók címszó-meghatározásakor pedig igyekeztünk figyelembe venni az egyes névtárak és tájszótárak gyakorlatát. A lehetséges variánsok közötti választást mindemellett alapvetően gyakorisági viszonyok határozták meg: a változatok közül a legelterjedtebb formát emeltük címszóvá.

A címszók helyesírása a köznyelvi helyesírásra érvényes szabályokhoz igazodik.

2. A nyelvjárási (és a köznyelvi) adatok

A címszót az adott földrajzi köznév nyelvjárási előfordulásai követik forrásaikból minden változtatás nélkül kiemelve és jelentésbeli hovatartozásuk szerint csoportosítva. Az egyes jelentéseken belül a különböző nyelvjárási előfordulások rendszerint betűrendben, virgulával elválasztva követik egymást, pl. *agyagos* (Sáros-patak 7: 255, Neszmély 27: 23) | *agyakos* (P.hencse 63: 37), a csak egyetlen területhez köthető adatokat azonban vesszővel választjuk el egymástól, pl. *zöldkert*, *zöldkert* (Szt.tamás és k. 50: 74).

Mivel az adatokat változtatás nélkül vettük át a forrásokból, azok egy része nem szótári alapalakban kerül be a szócikkekbe. A toldalékos formák közvetlenül az alapalakok után állnak, ezek felsorolásakor a következő sorrendet alakítottuk ki: első helyen áll a tárgyragos alak, majd ezt követi a határozóragos forma (pl.

ösveny | *ösvenyt* | *ösvenyen*). A határozóraggal ellátott földrajzi köznévi előfordulások a határozóragok betűrendjében következnek. A határozóragos alakok után a személyjeles adatokat soroljuk fel (pl. *laposonn* | *laposa*; *lapasra* | *lapassait*). Az egyes számú alakokat a többes számú alakok követik (pl. *limány* | *limányba* | *limányokban*).

Amennyiben egy lelőhelyről alapalakot és toldalékos alakot is közlétesz az általunk felhasznált forrás, a toldalékos forma közlésétől eltekintünk. Az egyértelműsítés érdekében külön kiemeljük, ha a nyelvjárási adat alapalakban szerepel, de az toldalékos formaként is értelmezhető lenne, pl. *bűrűt* [nem ragos forma] (Görgeteg 1: 659). Az egyes nyelvjárási alakokhoz tartozó, a forrás által megadott egyértelműsítő jelentést jelentésjelek között, közvetlenül az adat után adjuk meg, például *szűrű* 'szűrűn' (Békés 5: 149). A nyelvjárási adatok mellett a földrajzi-köznév-tárba köznyelvi adatokat is felvettünk. Ezek forrásaként az e tekintetben két leginkább meghatározó kézikönyvnek, A magyar nyelv értelmező szótárának és A magyar értelmező kéziszótárnak az adatait vettük figyelembe.

3. A földrajzi lelőhely meghatározása

Az egyes lexémák földrajzi lelőhelyét minden adat esetében megjelöljük. Ha az adott forrás nem nyújt pontos helymeghatározást, általánosabb érvényű lokalizációt adunk, pl. *akácos* (Kárpátalja 28: 113). Amennyiben a forrás megyét és járást is megad, csak a járást közöljük (pl. Ve. m., Keszthelyi j. helyett: Keszthelyi j.).

Az előfordulás helyét gyakran rövidített formában közöljük, s a rövidítések alkalmazásában az Új magyar tájszótár gyakorlatát követjük. A rövidítések feloldását külön jegyzék tartalmazza.

Az egy adott forrásból említett földrajzi lelőhelyek betűrendben követik egymást. Ha több forrásból, de egyazon földrajzi lelőhelyről származó adatokat közlünk, a források vesszővel elválasztva állnak, pl. *gyepszil* (N.szalonta 2: 741, 72: 180).

4. Az adat forrásának a jelölése

A földrajziköznév-tár által felhasznált forrásokat — az Új magyar tájszótár eljárásának megfelelően — számmal jelöltük meg. A források jegyzékét az útmutató végén pontos bibliográfiai adatokkal ellátva, a sorszámok sorrendje, majd betűrend szerint adjuk közre. A szócikkekben a földrajzi lelőhely neve után, vele közös zárójelben a forrásnak a jegyzékben viselt sorszámát, majd ezt követően az adat pontos lelőhelyét (a forrás kötet-, illetve lapszámát) adjuk meg: például *agácás* (Bük 8: 25). Az azonos nyelvjárási adathoz tartozó források a forrást jelölő számok sorrendjében állnak, az első helyre (ha a kérdéses földrajzi köznévnél van köznyelvi megfelelője) a sorszám nélküli ÉrtSz. és ÉKsz. kerül, például *ág* (ÉKsz. 8, Sárospatak 7: 255, Körösök 9: 96, M.lukafa 11: 951, Csengeri j. 13: 539, Fh.-gyarmati j. 17: 495). A magyar nyelv értelmező szótára, valamint A magyar értelmező kéziszótár forrásmegjelölése eltér a tájszóanyagot közreadó források feltün-

tetésétől abban is, hogy az azokat jelölő ÉrtSz. és ÉKsz. rövidítések után nem a forrás sorszáma, hanem az ÉrtSz. esetében a kötetszám, majd azt követően a lapszám, az ÉKsz. esetében pedig csupán a lapszám áll, például *akácerdő* (ÉrtSz. 1: 70, ÉKsz. 15). A magyar értelmező kéziszótár régebbi kiadásának használatát az magyarázza, hogy megjelenési idejét tekintve az áll legközelebb az általunk felhasznált források nagy többségéhez.

Az Új magyar tájszótár gyakorlatát az adatok forrásának jelölésében is követjük ugyan, de úgy döntöttünk, hogy az abban feldolgozott 2393 forrásra közvetlenül nem utalunk, hanem a könnyebb áttekinthetőség végett csak az Új magyar tájszótár megfelelő kötetének lapszámát tüntetjük fel.

Az egyes források megszürt adatállományát elkülönített adatbázisokban rögzítettük. Ezeket külön-külön is közzétesszük a Magyar Névarchívum internetes honlapján (<http://mnytud.arts.unideb.hu/nevarchivum>), lehetővé téve a kutatóknak a közvetlen hozzáférést.

5. A jelentés

Az egyes szócikkekben a nyelvi adatok jelentések szerint elkülönítve szerepelnek. A földrajzi köznevek jelentése a nyelvjárási előfordulások felsorolásának a végén áll. Több jelentés esetén az egyes jelentésekhez tartozó nyelvjárási előfordulásokat félkövér arab számmal vezetjük be. Az így elkülönített jelentéseken belül olykor jelentésárnyalatokat is megkülönböztetünk. Ezeket az ábécé félkövéren szedett kisbetűivel emeljük ki. Az egyes jelentések közötti összefüggést a földrajziköznév-tár nem minősíti, nem különítjük el tehát külön szócikkekben az olyan jelentéseket sem, amelyeknek nincs egymással közvetlen kapcsolatuk (pl. **bolygó 1.** 'örvény' **2.** 'mellékutca').

A források által több esetben megadott kny. (vagyis köznyelvi) jelölést nem tüntettük fel, helyette igyekszünk megadni az adott földrajzi köznév jelentését (az ÉrtSz. és az ÉKsz. alapján). Amennyiben jelentésmeghatározásában a forrás „földrajzi nevek utótagjaként”, „földrajzi nevekben” stb. megjegyzést tüntet fel, azt nem közöljük tekintve, hogy felfogásunk szerint minden földrajzi köznév helynevek alkotóelemeként (is) funkcionál.

A jelentésmeghatározásokban eltekintünk a különböző zárójeltípusok, valamint a rövidítések használatától.

6. A hangalakváltozatokra utaló szócikkek

Az utaló szócikkek segítségével utalunk az egyes változatok betűrendi helyén a más alakú címszó alatt közölt hangalakváltozatokra (például **akácás** l. **akácos**, **hagyigács** l. **agyagás**). Az utaló szócikkek körének meghatározásakor elsősorban gyakorlati szempontokat érvényesítettünk, így például nem emeltük önálló címszóvá az olyan hangalakváltozatokat, amelyek betűrendi helye a szóban forgó szócikk címszavával csaknem azonos (például *békarikató*: *békarékátó*).

7. Az összetételekre való utalás

Az egyes szócikkek végén utalunk azokra az összetett földrajzi köznevekre, amelyekben a címszó utótagként szerepel. Ilyenkor a címszóval megegyező utótagokat ~ jellel helyettesítjük (például **kút** **Ö**: *ágas~*, *barom~*, *bika~*, *birka~*, *borjú~* stb.). A szótárban közölt szóanyag belső összefüggéseinek jobb áttekinthetősége végett utalunk azokra a lexémákra is, amelyek az összetett földrajzi köznevekben nem utótagként szerepelnek (például *delelő*: *borjúdelelőpart*), ezek az összetételekre történő utalások végén, a többi utalástól pontosvesszővel elkülönítve állnak. Utalunk továbbá az olyan összetételi elemekre is, amelyek önálló szócikkben nem jelennek ugyan meg a szótárban, de valójában a földrajzi köznevekéhez hasonló szerepet töltenek be (például **úszó** *bivaly~*).

Az adatok forrásainak a jegyzéke

Sorszám szerinti elrendezésben

- ÉrtSz. = *A magyar nyelv értelmező szótára I–VII*. Főszerk. BÁRCZI GÉZA–ORSZÁGH LÁSZLÓ. Budapest, 1959–1962.
- ÉKsz. = *Magyar értelmező kéziszótár*. Szerk. JUHÁSZ JÓZSEF–SZŐKE ISTVÁN–O. NAGY GÁBOR–KOVALOVSKY MIKLÓS. Budapest, 1972.
1. *Új magyar tájszótár I*. Főszerk. B. LŐRINCZY ÉVA. Budapest, 1979.
 2. *Új magyar tájszótár II*. Főszerk. B. LŐRINCZY ÉVA. Budapest, 1988.
 3. *Új magyar tájszótár III*. Főszerk. B. LŐRINCZY ÉVA. Budapest, 1992.
 4. *Új magyar tájszótár IV*. Főszerk. B. LŐRINCZY ÉVA. Budapest, 2002.
 5. *Új magyar tájszótár V*. Főszerk. B. LŐRINCZY ÉVA. Budapest, 2010.
 6. ÁBRAHÁM IMRE, *Nyúl község nyelvkincse*. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 195. szám. Budapest, 1991.
 7. BALASSA IVÁN–KOVÁTS DÁNIEL, *Sárospatak határának helynevei*. Sárospatak, 1997.
 8. BALOGH LAJOS, *Büki tájszótár*. Szombathely, 2004.
 9. BÍRÓ FERENC, Helynévalkotó vízrajzi köznevek a Körösök vidékén. *Magyar Nyelvjárások* 34 (1997): 93–114.
 10. BÍRÓ FERENC–FEKETE PÉTER–KORNYÁNÉ SZOBOSZLAY ÁGNES, *Felsőnyárád nyelvjárása a 20. század végén*. Eger, 2011.
 11. *Baranya megye földrajzi nevei I–II*. Szerk. PESTI JÁNOS. Pécs, 1982.
 12. BURA LÁSZLÓ, Szatmári tájszók. In: *A többszólamúság ösvényein*. Csíkszereda, 2013. 151–172.
 13. *Szabolcs-Szatmár megye földrajzi nevei 5. A Csengeri járás földrajzi nevei*. Szerk. KÁLNÁSI ÁRPÁD–SEBESTYÉN ÁRPÁD. Debrecen, 1993.
 14. CSOMORTÁNI MAGDOLNA, Karcfalva helynevei II. *Magyar Nyelvjárások* 43 (2005): 173–212.
 15. DALLOS NÁNDOR–PESTI JÁNOS, *Hosszúhetényi szótár*. Hosszúhetény, 1999.
 16. FEKETE PÉTER, Földrajzi köznevek és földrajzi jellegű jelzők Tiszaszőlősen. In: FEKETE PÉTER, *Tájnyelvi ízek, helynévi kincsek a Tisától a Bükkig*. Eger, 2008. 87–96.
 17. *Szabolcs-Szatmár megye földrajzi nevei 2. A Fehérgyarmati járás földrajzi nevei*. Szerk. KÁLNÁSI ÁRPÁD. Debrecen, 1984.

Forrásjegyzék

18. GÁLFFY MÓZES–MÁRTON GYULA, *Tájszók Kalotaszegről és környékéről*. Kolozsvár, 1965.
19. GÁLFFY MÓZES, *Székelystöldi tájszók*. Budapest, 1987.
20. GUTTMANN MIKLÓS, Szójegyzék Náraiól. In: *Nép — nyelv — társadalom. Végh József emlékezetére*. Szerk. SZABÓ GÉZA–MOLNÁR ZOLTÁN. A Berzsenyi Dániel Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszékének Kiadványai 4. szám. Szombathely, 2000. 40–62.
21. HÁZI ALBERT, *Okányi tájszótár*. Budapest, 1995.
22. HEGEDŰS ATTILA, *Kisnémedi tájszótár*. Budapest, 1992.
23. IMRE SAMU, *Felsőőri tájszótár*. Budapest, 1973.
24. JANKUS GYULA, *Kéméndi (Kamenin) tájszavak*. Budapest, 1990.
25. *Jász-Nagykun-Szolnok megye földrajzi nevei II. A Tiszazugi járás*. Szerk. BALOGH LAJOS–ÖRDÖG FERENC. Jászberény–Kunszentmárton, 1994.
26. KISS JENŐ, *Mihályi tájszótár (Rábaköz)*. Nyelvtudományi Értekezések 103. szám. Budapest, 1979.
27. *Komárom megye földrajzi nevei*. Szerk. BALOGH LAJOS–ÖRDÖG FERENC. Budapest, 1985.
28. *A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára I*. Főszerk. LIZANEC PÉTER. Acta Hungarica 9 (1998): 95–242.
29. *A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára II*. Főszerk. LIZANEC PÉTER. Acta Hungarica 10–11 (1999–2000): 199–261.
30. *A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára III*. Főszerk. LIZANEC PÉTER. Acta Hungarica 12 (2001): 137–273.
31. *A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára IV*. Főszerk. LIZANEC PÉTER. Acta Hungarica 13–14 (2002–2003): 125–233.
32. *A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára V*. Főszerk. LIZANEC PÉTER. Acta Hungarica 15 (2004): 133–224.
33. *A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára VI*. Főszerk. LIZANEC PÉTER. Acta Hungarica 16–17 (2005–2006): 125–299.
34. *A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára VII*. Főszerk. LIZANEC PÉTER. Acta Hungarica 18 (2008): 391–460.
35. *A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára VIII*. Főszerk. LIZANEC PÉTER. In: LIZANEC PÉTER, Tudományos művek 26. Ungvár, 2010. 79–406.
36. KOVÁTS DÁNIEL, *Az abauji Hegyköz helynevei*. Sátoraljaújhely, 2000.
37. KOVÁTS DÁNIEL, *Sátoraljaújhely helynevei és történeti topográfiája*. Sátoraljaújhely, 2008.
38. KUN JÓZSEF, *Fekete-Körös-völgyi magyar tájszavak és magyar szavak a dél-bihari román nyelvjárásban*. Budapest, 1993.
39. MARKÓ IMRE LEHEL, *Kiskanizsai szótár*. Budapest, 1981.
40. MAZURKA KÁROLY, *Szuhogyi palóc tájszótár*. Budapest, 2008.
41. *Szabolcs-Szatmár megye földrajzi nevei 4. A Mátészalkai járás földrajzi nevei*. Szerk. KÁLNÁSI ÁRPÁD. Debrecen, 1989.

42. NAGY GÉZA, *Bodrogközi tájszótár*. Pácin, 1992.
43. NEMES ZOLTÁNNÉ–GÁLFFY MÓZES–MÁRTON GYULA, *Torjai szójegyzék*. Sepsiszentgyörgy, 1974.
44. *Szabolcs-Szatmár megye földrajzi nevei 3. A Nyírbátori járás földrajzi nevei*. Szerk. JAKAB LÁSZLÓ–KÁLNÁSI ÁRPÁD. Nyírbátor, 1987.
45. PAPP GYÖRGY, *Kanizsa és környéke földrajzi neveinek adattára*. Újvidék, 1982.
46. PENAVIN OLGA, *Szlavóniai (kórógyi) tájszótár*. Újvidék, 1978.
47. *Becse és környéke földrajzi neveinek adattára*. Szerk. PENAVIN OLGA–MATIJEVICS LAJOS. Újvidék, 1983.
48. *Gombos (Bogojevo) és környéke földrajzi neveinek adattára*. Szerk. PENAVIN OLGA–MATIJEVICS LAJOS. Újvidék, 1984.
49. *Szabadka és környéke földrajzi neveinek adattára*. Szerk. PENAVIN OLGA–MATIJEVICS LAJOS. Újvidék, 1976.
50. *Szenttamás és környéke földrajzi neveinek adattára*. Szerk. PENAVIN OLGA–MATIJEVICS LAJOS. Újvidék, 1981.
51. *Temerin és környéke földrajzi neveinek adattára*. Szerk. PENAVIN OLGA–MATIJEVICS LAJOS. Újvidék, 1983.
52. *Zenta és környéke földrajzi neveinek adattára*. Szerk. PENAVIN OLGA–MATIJEVICS LAJOS. Újvidék, 1980.
53. *Bácstopolya és környéke földrajzi neveinek adattára*. Szerk. PENAVIN OLGA–MATIJEVICS LAJOS–MIRNICS JÚLIA. Újvidék, 1975.
54. RÁCZ SÁNDOR, *Dobozi tájszavak*. Budapest, 1988.
55. RÁCZ SÁNDOR, *Földeák és környéke tájszótára*. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 168. szám. Budapest, 1984.
56. RANCZ TERÉZ, *Kézdialmási tájszótár*. Budapest, 2007.
57. SÁNDOR MIHÁLYNÉ NAGY GABRIELLA, *Székely tájszavak*. Budapest, 1993.
58. SARUSI MIHÁLY, *Kisiratosi tájszótár*. Budapest, 2008.
59. SILLING ISTVÁN, *Kupuszinai nyelvjárás és szótára*. Budapest, 2007.
60. *Somogy megye földrajzi nevei*. Szerk. PAPP LÁSZLÓ–VÉGH JÓZSEF. Budapest, 1974.
61. SZABÓ JÓZSEF–SZ. BOZÓKI MARGIT, *Koppány menti tájszótár*. Szekszárd, 2000.
62. *Szolnok megye földrajzi nevei I. A Jászberényi járás*. Szerk. BALOGH LAJOS–ÖRDÖG FERENC. Jászberény, 1986.
63. *Tolna megye földrajzi nevei*. Szerk. VÉGH JÓZSEF–ÖRDÖG FERENC–PAPP LÁSZLÓ. Budapest, 1982.
64. TÓTH IMRE, *Ipoly menti palóc tájszótár*. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 176. szám. Budapest, 1987.
65. *Vas megye földrajzi nevei*. Szerk. BALOGH LAJOS–VÉGH JÓZSEF. Szombathely, 1988.
66. VÁRKONYI IMRE, *Büssüi tájszótár*. Budapest, 1988.

Forrásjegyzék

67. *Veszprém megye földrajzi nevei I. A Tapolcai járás.* Szerk. BALOGH LAJOS–ÖRDÖG FERENC. Budapest, 1982.
68. *Veszprém megye földrajzi nevei II. A Pápai járás.* Szerk. BALOGH LAJOS–ÖRDÖG FERENC. Budapest, 1987.
69. *Veszprém megye földrajzi nevei III. Az Ajkai járás.* Szerk. BALOGH LAJOS–ÖRDÖG FERENC. Budapest, 1991.
70. *Veszprém megye földrajzi nevei IV. A Veszprémi járás.* Szerk. BALOGH LAJOS–ÖRDÖG FERENC–VARGA MÁRIA. Budapest, 2000.
71. VILLÁM JUDIT, *Nagykőrösi tájszótár.* Budapest, 1987.
72. ZILÁHI LAJOS, *Sárréti tájszótár.* H.n., 2011.
73. BÁLINT SÁNDOR, *Szegedi szótár I–II.* Budapest, 1957.
74. KISS GÉZA–KERESZTES KÁLMÁN, *Ormánysági szótár.* Budapest, 1952.
75. CSÜRY BÁLINT, *Szamosháti szótár.* Budapest, 1935.
76. YRJÖ WICHMANN *Wörterbuch des ungarischen Moldauer Nordcsángó- und des Hétfaluer Csángódialektes nebst grammatikalischen Aufzeichnungen und Texten aus dem Nordcsángódialekt.* Szerk. CSÜRY, BÁLINT–KANNISTO, ARTTURI. Helsinki, 1936.
77. KOVÁCS SÁNDOR, Kelet-ormánysági tájszavak. In: *Kovács Sándor emlékére.* Szerk. PESTI JÁNOS. Drávapalkonya–Pécs, 2003. 64–95.
78. *Ada és környéke földrajzi neveinek adattára.* Szerk. PENAVIN OLGA–MATIJEVICS LAJOS. Újvidék, 1979.
79. *Kúla és környéke földrajzi neveinek adattára.* Szerk. PENAVIN OLGA. Újvidék, 1985.
80. *Bezdan földrajzi neveinek adattára.* Szerk. PENAVIN OLGA. Újvidék, 1988.
81. *Doroszló (Doroslovo) földrajzi neveinek adattára.* Szerk. KOVÁCS ENDRE–PENAVIN OLGA. Újvidék, 1988.

Betűrend szerinti elrendezésben

- A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára I.* Főszerk. LIZANEC PÉTER. Acta Hungarica 9 (1998): 95–242. [28.]
- A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára II.* Főszerk. LIZANEC PÉTER. Acta Hungarica 10–11 (1999–2000): 199–261. [29.]
- A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára III.* Főszerk. LIZANEC PÉTER. Acta Hungarica 12 (2001): 137–273. [30.]
- A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára IV.* Főszerk. LIZANEC PÉTER. Acta Hungarica 13–14 (2002–2003): 125–233. [31.]
- A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára V.* Főszerk. LIZANEC PÉTER. Acta Hungarica 15 (2004): 133–224. [32.]

- A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára VI.* Főszerk. LIZANEC PÉTER. Acta Hungarica 16–17 (2005–2006): 125–299. [33.]
- A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára VII.* Főszerk. LIZANEC PÉTER. Acta Hungarica 18 (2008): 391–460. [34.]
- A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára VIII.* Főszerk. LIZANEC PÉTER. In: LIZANEC PÉTER, Tudományos művek 26. Ungvár, 2010. 79–406. [35.]
- ÁBRAHÁM IMRE, *Nyúl község nyelvkincse*. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 195. szám. Budapest, 1991. [6.]
- Ada és környéke földrajzi neveinek adattára*. Szerk. PENAVIN OLGA–MATIJEVICS LAJOS. Újvidék, 1979. [78.]
- Bácstopolya és környéke földrajzi neveinek adattára*. Szerk. PENAVIN OLGA–MATIJEVICS LAJOS–MIRNICS JÚLIA. Újvidék, 1975. [53.]
- BALASSA IVÁN–KOVÁTS DÁNIEL, *Sárospatak határának helynevei*. Sárospatak, 1997. [7.]
- BÁLINT SÁNDOR, *Szegedi szótár I–II*. Budapest, 1957. [73.]
- BALOGH LAJOS, *Büki tájszótár*. Szombathely, 2004. [8.]
- Baranya megye földrajzi nevei I–II*. Szerk. PESTI JÁNOS. Pécs, 1982. [11.]
- Becse és környéke földrajzi neveinek adattára*. Szerk. PENAVIN OLGA–MATIJEVICS LAJOS. Újvidék, 1983. [47.]
- Bezdán földrajzi neveinek adattára*. Szerk. PENAVIN OLGA. Újvidék, 1988. [80.]
- BÍRÓ FERENC, Helynévalkotó vízrajzi köznevek a Körösök vidékén. *Magyar Nyelvjárások* 34 (1997): 93–114. [9.]
- BÍRÓ FERENC–FEKETE PÉTER–KORNYÁNÉ SZOBOSZLAY ÁGNES, *Felsőnyárád nyelvjárása a 20. század végén*. Eger, 2011. [10.]
- BURA LÁSZLÓ, Szatmári tájszók. In: *A többszólamúság ösvényein*. Csíkszereda, 2013. 151–172. [12.]
- CSOMORTÁNI MAGDOLNA, Karcfalva helynevei II. *Magyar Nyelvjárások* 43 (2005): 173–212. [14.]
- CSÜRY BÁLINT, *Szamosháti szótár*. Budapest, 1935. [75.]
- DALLOS NÁNDOR–PESTI JÁNOS, *Hosszúhetényi szótár*. Hosszúhetény, 1999. [15.]
- Doroszló (Doroslovo) földrajzi neveinek adattára*. Szerk. KOVÁCS ENDRE–PENAVIN OLGA. Újvidék, 1988. [81.]
- ÉKsz. = *Magyar értelmező kéziszótár*. Szerk. JUHÁSZ JÓZSEF–SZÖKE ISTVÁN–O. NAGY GÁBOR–KOVALOVSKY MIKLÓS. Budapest, 1972.
- ÉrtSz. = *A magyar nyelv értelmező szótára I–VII*. Főszerk. BÁRCZI GÉZA–ORSZÁGH LÁSZLÓ. Budapest, 1959–1962.
- FEKETE PÉTER, Földrajzi köznevek és földrajzi jellegű jelzők Tiszaszőlősön. In: FEKETE PÉTER, *Tájnyelvi ízek, helynévi kincsek a Tiszától a Bükkig*. Eger, 2008. 87–96. [16.]
- GÁLFFY MÓZES, *Székelgyőldi tájszók*. Budapest, 1987. [19.]

Forrásjegyzék

- GÁLFFY MÓZES–MÁRTON GYULA, *Tájszók Kalotaszegről és környékéről*. Kolozsvár, 1965. [18.]
- Gombos (Bogojevo) és környéke földrajzi neveinek adattára. Szerk. PENAVIN OLGA–MATIJEVICS LAJOS. Újvidék, 1984. [48.]
- GUTTMANN MIKLÓS, Szójegyzék Náraiából. In: *Nép — nyelv — társadalom. Végh József emlékezetére*. Szerk. SZABÓ GÉZA–MOLNÁR ZOLTÁN. A Berzsenyi Dániel Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszékének Kiadványai 4. szám. Szombathely, 2000. 40–62. [20.]
- HÁZI ALBERT, *Okányi tájszótár*. Budapest, 1995. [21.]
- HEGEDŰS ATTILA, *Kisnémedi tájszótár*. Budapest, 1992. [22.]
- IMRE SAMU, *Felsőöri tájszótár*. Budapest, 1973. [23.]
- JANKUS GYULA, *Kéméndi (Kamenin) tájszavak*. Budapest, 1990. [24.]
- Jász-Nagykun-Szolnok megye földrajzi nevei II. A Tiszazugi járás. Szerk. BALOGH LAJOS–ÖRDÖG FERENC. Jászberény–Kunszentmárton, 1994. [25.]
- KISS GÉZA–KERESZTES KÁLMÁN, *Ormánysági szótár*. Budapest, 1952. [74.]
- KISS JENŐ, *Mihályi tájszótár (Rábaköz)*. Nyelvtudományi Értekezések 103. szám. Budapest, 1979. [26.]
- Komárom megye földrajzi nevei. Szerk. BALOGH LAJOS–ÖRDÖG FERENC. Budapest, 1985. [27.]
- KOVÁCS SÁNDOR, Kelet-ormánsági tájszavak. In: *Kovács Sándor emlékére*. Szerk. PESTI JÁNOS. Drávapalkonya–Pécs, 2003: 64–95. [77.]
- KOVÁTS DÁNIEL, *Az abaúji Hegyköz helynevei*. Sátoraljaújhely, 2000. [36.]
- KOVÁTS DÁNIEL, *Sátoraljaújhely helynevei és történeti topográfiája*. Sátoraljaújhely, 2008. [37.]
- Kúla és környéke földrajzi neveinek adattára. Szerk. PENAVIN OLGA. Újvidék, 1985. [79.]
- KUN JÓZSEF, *Fekete-Körös-völgyi magyar tájszavak és magyar szavak a délbihari román nyelvjárásban*. Budapest, 1993. [38.]
- MARKÓ IMRE LEHEL, *Kiskanisai szótár*. Budapest, 1981. [39.]
- MAZURKA KÁROLY, *Szuhogyi palóc tájszótár*. Budapest, 2008. [40.]
- NAGY GÉZA, *Bodrogközi tájszótár*. Pácin, 1992. [42.]
- NEMES ZOLTÁNNÉ–GÁLFFY MÓZES–MÁRTON GYULA, *Torjai szójegyzék*. Sepsiszentgyörgy, 1974. [43.]
- PAPP GYÖRGY, *Kanizsa és környéke földrajzi neveinek adattára*. Újvidék, 1982. [45.]
- PENAVIN OLGA, *Szlavóniai (kórógyi) tájszótár*. Újvidék, 1978. [46.]
- RÁCZ SÁNDOR, *Dobozi tájszavak*. Budapest, 1988. [54.]
- RÁCZ SÁNDOR, *Földeák és környéke tájszótára*. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 168. szám. Budapest, 1984. [55.]
- RANCZ TERÉZ, *Kézdialmási tájszótár*. Budapest, 2007. [56.]
- SÁNDOR MIHÁLYNÉ NAGY GABRIELLA, *Székelly tájszavak*. Budapest, 1993. [57.]
- SARUSI MIHÁLY, *Kisiratosi tájszótár*. Budapest, 2008. [58.]

- SILLING ISTVÁN, *Kupuszinai nyelvjárás és szótára*. Budapest, 2007. [59.]
- Somogy megye földrajzi nevei*. Szerk. PAPP LÁSZLÓ–VÉGH JÓZSEF. Budapest, 1974. [60.]
- Szabadka és környéke földrajzi neveinek adattára*. Szerk. PENAVIN OLGA–MATIJEVICS LAJOS. Újvidék, 1976. [49.]
- SZABÓ JÓZSEF–SZ. BOZÓKI MARGIT, *Koppány menti tájszótár*. Szekszárd, 2000. [61.]
- Szabolcs-Szatmár megye földrajzi nevei 2. A Fehérgyarmati járás földrajzi nevei*. Szerk. KÁLNÁSI ÁRPÁD. Debrecen, 1984. [17.]
- Szabolcs-Szatmár megye földrajzi nevei 3. A Nyírbátori járás földrajzi nevei*. Szerk. JAKAB LÁSZLÓ–KÁLNÁSI ÁRPÁD. Nyírbátor, 1987. [44.]
- Szabolcs-Szatmár megye földrajzi nevei 4. A Mátészalkai járás földrajzi nevei*. Szerk. KÁLNÁSI ÁRPÁD. Debrecen, 1989. [41.]
- Szabolcs-Szatmár megye földrajzi nevei 5. A Csengeri járás földrajzi nevei*. Szerk. KÁLNÁSI ÁRPÁD–SEBESTYÉN ÁRPÁD. Debrecen, 1993. [13.]
- Szenttamás és környéke földrajzi neveinek adattára*. Szerk. PENAVIN OLGA–MATIJEVICS LAJOS. Újvidék, 1981. [50.]
- Szolnok megye földrajzi nevei I. A Jászberényi járás*. Szerk. BALOGH LAJOS–ÖRDÖG FERENC. Jászberény, 1986. [62.]
- Temerin és környéke földrajzi neveinek adattára*. Szerk. PENAVIN OLGA–MATIJEVICS LAJOS. Újvidék, 1983. [51.]
- Tolna megye földrajzi nevei*. Szerk. VÉGH JÓZSEF–ÖRDÖG FERENC–PAPP LÁSZLÓ. Budapest, 1982. [63.]
- TÓTH IMRE, *Ipoly menti palóc tájszótár*. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 176. szám. Budapest, 1987. [64.]
- Új magyar tájszótár I.* Főszerk. B. LÖRINCZY ÉVA. Budapest, 1979. [1.]
- Új magyar tájszótár II.* Főszerk. B. LÖRINCZY ÉVA. Budapest, 1988. [2.]
- Új magyar tájszótár III.* Főszerk. B. LÖRINCZY ÉVA. Budapest, 1992. [3.]
- Új magyar tájszótár IV.* Főszerk. B. LÖRINCZY ÉVA. Budapest, 2002. [4.]
- Új magyar tájszótár V.* Főszerk. B. LÖRINCZY ÉVA. Budapest, 2010. [5.]
- VÁRKONYI IMRE, *Büssüi tájszótár*. Budapest, 1988. [66.]
- Vas megye földrajzi nevei*. Szerk. BALOGH LAJOS–VÉGH JÓZSEF. Szombathely, 1988. [65.]
- Veszprém megye földrajzi nevei I. A Tapolcai járás*. Szerk. BALOGH LAJOS–ÖRDÖG FERENC. Budapest, 1982. [67.]
- Veszprém megye földrajzi nevei II. A Pápai járás*. Szerk. BALOGH LAJOS–ÖRDÖG FERENC. Budapest, 1987. [68.]
- Veszprém megye földrajzi nevei III. Az Ajkai járás*. Szerk. BALOGH LAJOS–ÖRDÖG FERENC. Budapest, 1991. [69.]
- Veszprém megye földrajzi nevei IV. A Veszprémi járás*. Szerk. BALOGH LAJOS–ÖRDÖG FERENC–VARGA MÁRIA. Budapest, 2000. [70.]

Forrásjegyzék

VILLÁM JUDIT, *Nagykőrösi tájszótár*. Budapest, 1987. [71.]

YRJÖ WICHMANNNS *Wörterbuch des ungarischen Moldauer Nordcsángó- und des Hétfaluer Csángódialektes nebst grammatikalischen Aufzeichnungen und Texten aus dem Nordcsángódialekt*. Szerk. CSÜRY BALINT–KANNISTO, ARTTURI. Helsinki, 1936. [76.]

Zenta és környéke földrajzi neveinek adattára. Szerk. PENAVIN OLGA–MATJEVICS LAJOS. Újvidék, 1980. [52.]

ZILÁHI LAJOS, *Sárréti tájszótár*. H.n., 2011. [72.]

A földrajziköznév-tárban előforduló helynevek jegyzéke

- A. = Alsó- előtag rövidítése (pl. A.mocsolád).
Aba = Aba, Fejér megye.
Abafája = Abafája: Apalina, Románia.
Abara = Abara: Oborin, Szlovákia.
Abasár = Abasár, Heves megye.
Abrudbánya = Abrudbánya: Abrud, Románia.
Ács = Ács, Komárom-Esztergom megye.
A.csitár = Alsócsitár: Dolné Štitáre, Szlovákia.
Ada = Ada: Ada, Szerbia.
Adács = Adács, Heves megye.
Ádánd = Ádánd, Somogy megye.
Adony = Adony, Fejér megye.
A.-Dráva vid. = Alsó-Dráva vidéke: a Dráva folyó mellett elterülő vidéknek részint Baranya és Somogy megyéhez, részint Horvátországhoz tartozó része.
A.-Fehér vm. = Alsó-Fehér vármegye: közigazgatási egység volt Erdélyben, a Maros és a Nagy-Küküllő összefolyásánál; területe Romániához tartozik.
Áj = Áj: Háj, Szlovákia.
Ajak = Ajak, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
A.kálosa = Alsókálosa: Nižná Kaloša, Szlovákia.
Akasztó = Akasztó, Bács-Kiskun megye.
Aklihegy = Aklihegy: Klinovecka Hora, Ukrajna.
Aknaszlatina = Aknaszlatina: Szolotvina, Ukrajna.
Ákosfalva = Ákosfalva: Acățari, Románia.
Alattyán = Alattyán, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
Alcsík = az Olt folyó egyik medencéje a Csíki-havasok és a Hargita között Romániában, Csíkszereda (Miercurea Ciuc) központtal.
Aldebrő = Aldebrő, Heves megye.
A.lendva = Alsólendva: Lendava, Szlovénia.
Alföld = a Duna–Tisza közét és a Tiszántúlt magában foglaló síkság.
Almáskeresztúr = Almáskeresztúr, Baranya megye.
Alpár = Alpár, Bács-Kiskun megye.
Alsó- előtag rövidítése: A. (pl. A.mocsolád).

Helynévjegyzék

- A.mocsolád = Alsómocsolád, Baranya megye.
Andocs = Andocs, Somogy megye.
Andrásfa = Andrásfa, Vas megye.
Andrásfalva = Andrásfalva: Măneuți, Románia (Bukovina).
A.nyék = Alsónyék, Tolna megye.
A.őr = Alsóőr: Unterwart, Ausztria.
A.örs = Alsóörs, Veszprém megye.
Apáca = Apáca: Apața, Románia.
Apagy = Apagy, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
A.palojta = Alsópalojta: Dolné Plachtince, Szlovákia.
Aparhant = Aparhant, Tolna megye.
Apátfalva = Apátfalva, Csongrád megye.
Ar. = Aranyos- előtag rövidítése (pl. Ar.gadány).
A.rákos = Alsórákos: Racoșu de Jos, Románia.
Aranyos- előtag rövidítése: Ar. (pl. Ar.gadány).
Árapatak = Árapatak: Araci, Románia.
Ardeván = Ardeván: Ardeoani, Románia (Moldva).
Ar.gadány = Aranyosgadány, Baranya megye.
Ar.gerend = Aranyosgerend: Luncani, Románia.
Arló = Arló, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Arnót = Arnót, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Ároktő = Ároktő, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Ártánd = Ártánd, Hajdú-Bihar megye.
Ásotthalom = Ásotthalom, Csongrád megye.
Ásványráró = Ásványráró, Győr-Moson-Sopron megye.
A.-Szamos vid. = Alsó-Szamos vidéke: a Csengertől Olcsvaapátiig terjedő vidék a Szamos folyó mellett Szabolcs-Szatmár megyében.
A.szecse = Alsószecse: Dolná Seč, Szlovákia.
A.szeli = Alsószeli: Dolné Saliby, Szlovákia.
Aszófő = Aszófő, Veszprém megye.
Asztély = Asztély: Asztely, Ukrajna.
Átány = Átány, Heves megye.
Aú.-T vm. = Abaúj-Torna vármegye: közigazgatási egység volt a Hernád és a Bódva folyók mentén; területe részint Borsod-Abaúj-Zemplén megyéhez, részint Szlovákiához tartozik.
B. = Bács- előtag rövidítése (pl. B.falu).
Ba. = Balaton- előtag rövidítése (pl. Ba.csicsó).
Ba.akali = Balatonakali, Veszprém megye.
Ba.almádi = Balatonalmádi, Veszprém megye.
Ba.berény = Balatonberény, Somogy megye.
Ba.boglár = Balatonboglár, Somogy megye.

Bábolna = Bábolna, Komárom-Esztergom megye.
Bábony = Bábony: Băbiu, Románia.
Bábonymegyer = Bábonymegyer, Somogy megye.
Ba.bozsok = Balatonbozsok, Fejér megye.
Backamadaras = Backamadaras: Păsăreni, Románia.
Bács előtag rövidítése: B. (pl. B.falu).
Bacsfa = Bacsfa: Bač, Szlovákia.
Ba.csicsó = Balatoncsicsó, Veszprém megye.
Bácska = a Duna-Tisza közének a Szeged–Baja vonaltól délre eső része; északnyugati sarka Bács-Kiskun megyéhez, többi területe Szerbiához tartozik.
Badacsonytomaj = Badacsonytomaj, Veszprém megye.
Badacsonytördemic = Badacsonytördemic, Veszprém megye.
Badacsony-vid. = Badacsony-vidéke: a Badacsony hegy és a körülötte fekvő terület a Balaton-felvidéken, Veszprém megyében.
Badaló = Badaló: Badalovo, Ukrajna.
Bádok = Bádok: Bădești, Románia.
Ba.ederics = Balatonederics, Veszprém megye.
Ba.endréd = Balatonendréd, Somogy megye.
Ba.főkajár = Balatonfőkajár, Veszprém megye.
Ba.füred = Balatonfüred, Veszprém megye.
Ba.fűzfő = Balatonfűzfő, Veszprém megye.
Bag = Bag, Pest megye.
Bahána = Bahána: Bahna, Románia (Moldva).
Baja = Baja, Bács-Kiskun megye.
Bajánsenye = Bajánsenye, Vas megye.
Bajka = Bajka, Szlovákia.
Bajmok = Bajmok, Szerbia.
Bajna = Bajna, Komárom-Esztergom megye.
Bak = Bak, Zala megye.
Ba.kenese = Balatonkenese, Veszprém megye.
Ba.keresztúr = Balatonkeresztúr, Somogy megye.
Ba.kiliti = Balatonkiliti, Somogy megye.
Bakonszeg = Bakonszeg, Hajdú-Bihar megye.
Bakony- előtag rövidítése: Bny. (pl. Bny.csernye).
Bakonya = Bakonya, Baranya megye.
Bakony hg. vid. = Bakony hegység vidéke: a Bakony hegység és a körülötte fekvő terület Veszprém megyében.
Bakonyság = Bakonyság, Veszprém megye.
Baksa = Baksa, Baranya megye.
Bakta = Bakta: Velika Bakta, Ukrajna.
Baktalórántháza = Baktalórántháza, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.

Helynévjegyzék

Baktüttös = Baktüttös, Zala megye.

Balanyásza = Balanyásza: Bălăneasa, Románia (Moldva).

Balaton- előtag rövidítése: Ba. (pl. Ba.csicsó)

Balaton-felvidék = hegység Veszprém és Tapolca, valamint a Balaton között.

Balaton-mellék = a Balaton tó körüli terület Veszprém, Somogy és Zala megyében.

Balavásár = Balavásár: Bălăușeri, Románia.

Balmazújváros = Balmazújváros, Hajdú-Bihar megye.

Balsa = Balsa, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.

Bálványos = Bálványos, Somogy megye.

Bálványosvára = Bálványosvára: Unguraș, Románia.

Bánfa = Bánfa, Baranya megye.

Bánffyhunad = Bánffyhunad: Huedin, Románia.

Bános = Bános, Baranya megye.

Bánréve = Bánréve, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.

Bánság = a Tiszántúl déli része a Maros és a Duna között; nagyobb része Romániához, kisebb része Szerbiához tartozik.

Ba.őszöd = Balatonőszöd, Somogy megye.

Baracs = Baracs, Fejér megye.

Báránd = Báránd, Hajdú-Bihar megye.

Ba.rendes = Balatonrendes, Veszprém megye.

Barkaszó = Barkaszó: Barkaszove, Ukrajna.

Barkóság = a Zagyva forrásvidéke és a Sajó, valamint a Rima alsó folyása, illetve Eger városa között fekvő terület Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében.

Barót = Barót: Baraolt, Románia.

Barslédec = Barslédec: Ladice, Szlovákia.

Bársonyos = Bársonyos, Komárom-Esztergom megye.

Bars vm. = közigazgatási egység volt a Garam és a Zsitva folyók vidékén; területe Szlovákiához tartozik.

Ba.szabadi = Balatonszabadi, Somogy megye.

Ba.szemes = Balatonszemes, Somogy megye.

Ba.szepezd = Balatonszepezd, Veszprém megye.

Báta = Báta, Tolna megye.

Bátaszék = Bátaszék, Tolna megye.

Bátfa = Bátfa: Batfa, Ukrajna.

Batizgombás = Batizgombás: Ciuperceni, Románia.

Bátya = Bátya, Bács-Kiskun megye.

Ba.udvari = Balatonudvari, Veszprém megye.

Bazsi = Bazsi, Veszprém megye.

B-Bod vm. = Bács-Bodrog vármegye: közigazgatási egység volt a Duna-Tisza köze déli részén; területének egyik része Bács-Kiskun megyéhez, másik része Szerbiához tartozik.

Béb = Béb, Veszprém megye.
 Becefa = Becefa, Baranya megye.
 Becse = Becse: Bečej, Szerbia.
 Becske = Becske, Nógrád megye.
 Becsvölgye = Becsvölgye, Zala megye.
 Béd = Béd: Bádice, Szlovákia.
 Békés = Békés, Békés megye.
 Békéscsaba = Békéscsaba, Békés megye.
 Bekölce = Bekölce, Heves megye.
 Bélapátfalva = Bélapátfalva, Heves megye.
 Belecska = Belecska, Tolna megye.
 Bélfenyér = Bélfenyér: Belfir, Románia.
 Belvárdgyula = Belvárdgyula, Baranya megye.
 Bélzerénd = Bélzerénd: Zerindu Mic, Románia.
 Bencéd = Bencéd: Bențid, Románia.
 Bene = Bene: Dobroszillja, Ukrajna.
 Bény = Bény: Bíňa, Szlovákia.
 Bénye = Bénye, Pest megye.
 Bereg előtag rövidítése: Bg. (pl. Bg.ardó)
 Berendfalva = Berendfalva: Berindești, Románia (Moldva).
 Berettyó f. vid. = Berettyó folyó vidéke: a Körös mellékfolyója, a Berettyó melletti terület Békés és Hajdú-Bihar megyében, valamint Romániában.
 Berettyósztmárton = Berettyószentmárton, Hajdú-Bihar megye.
 Berettyóújfalu = Berettyóújfalu, Hajdú-Bihar megye.
 Berhida = Berhida, Veszprém megye.
 Berkesd = Berkesd, Baranya megye.
 Bernecebaráti = Bernecebaráti, Pest megye.
 Berzunc = Berzunc: Berzunți, Románia (Moldva).
 Besenyőtelek = Besenyőtelek, Heves megye.
 Beszterce = Beszterce: Bistrița, Románia.
 Bezdán = Bezdán: Bezdan, Szerbia.
 B.falu = Bácsfalu: Baci, Románia (Hétfalu).
 Bg. vm. = Bereg vármegye: közigazgatási egység volt a Tisza jobb partján, a Latorca és a Borsava folyók vidékén; területének nagyobb része Ukrajnához, kisebb része Szabolcs-Szatmár megyéhez tartozik.
 Bg.ardó = Beregardó: Ardiv, Ukrajna.
 Bg.rákos = Beregrákos: Rakosin, Ukrajna.
 Bg.som = Beregsom: Som, Ukrajna.
 Bg.szász = Beregszász: Berehove, Ukrajna.
 Bg.újfalu = Beregújfalu: Beregujfal, Ukrajna.
 Bh. = Bihar- előtag rövidítése (pl. Bh.keresztes).

Helynévjegyzék

- Bh.keresztes = Biharkeresztes, Hajdú-Bihar megye.
Bh.nbajom = Biharnagybajom, Hajdú-Bihar megye.
Bh.ugra = Biharugra, Békés megye.
Bh. vm. = Bihar vármegye: közigazgatási egység volt a Tiszántúlon, a Sebes-Körös és a Fekete-Körös vidékén; területének egy része Hajdú-Bihar és Békés megyéhez, másik része Romániához tartozik.
Bibarcfalva = Bibarcfalva: Biborteni, Románia.
Bicske = Bicske, Fejér megye.
Bihar- előtag rövidítése: Bh. (pl. Bh.keresztes).
Bikács = Bikács, Tolna megye.
B.kertes = Bácskertes (Kupuszina): Kupusina, Szerbia.
Bny. = Bakony- előtag rövidítése (pl. Bny.csernye).
Bny.csernye = Bakonycsernye, Fejér megye.
Bny.jákó = Bakonyjákó, Veszprém megye.
Bny.koppány = Bakonykoppány, Veszprém megye.
Bny.péterd = Bakonypéterd, Győr-Moson-Sopron megye.
Bny.sztkirály = Bakonyszentkirály, Veszprém megye.
Bny.sztlászló = Bakonyszentlászló, Győr-Moson-Sopron megye.
Bny.szücs = Bakonyszücs, Veszprém megye.
Bny.tamási = Bakonytamási, Veszprém megye.
Bo. = Borsod- előtag rövidítése (pl. Bo.sztgyörgy).
Bocfölde = Bocfölde, Zala megye.
Bod. = Bodrog- előtag rövidítése (pl. Bod.köz).
Boda = Boda, Baranya megye.
Bodajk = Bodajk, Fejér megye.
Bod.köz = Bodrogek: az Alföldnek a Tisza, a Bodrog és a Latorca folyók által közrezárt darabja részben Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, részben Szlovákiában.
Bodony = Bodony, Heves megye.
Bodrog = Bodrog, Somogy megye.
Bodrog- előtag rövidítése: Bod. (pl. Bod.köz).
Bódva-v. = a Sajó jobb oldali mellékfolyójának, a Bódvának a völgye részben Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, részben Szlovákiában.
Bogács = Bogács, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Bogád = Bogád, Baranya megye.
Bogártelke = Bogártelke: Băgara, Románia.
Bogáta = Bogáta: Bogata, Románia (Moldva).
Bogdánfalva = Bogdánfalva: Valea Seacă, Románia (Moldva).
Bogya = Bogya: Bodza, Szlovákia.
Bogyiszló = Bogyiszló, Tolna megye.
Bókaháza = Bókaháza, Zala megye.

Bokod = Bokod, Komárom-Esztergom megye.
Boly = Boly: Boľ, Szlovákia.
Bolyk = Bolyk: Boľkovce, Szlovákia.
Bonchida = Bonchida: Bonțida, Románia.
Bonyhád = Bonyhád, Tolna megye.
Bonyhádvarasd = Bonyhádvarasd, Tolna megye.
Borsod- előtag rövidítése: Bo. (pl. Bo.sztgyörgy).
Borszék = Borszék: Borsec, Románia.
Borszörcsök = Borszörcsök, Veszprém megye.
Borzfalva = Borzfalva: Borzești, Románia (Moldva).
Bo.sztgyörgy = Borsodszentgyörgy, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Botfalva = Botfalva: Botfalva, Ukrajna.
Botpalád = Botpalád, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Botykapeterd = Botykapeterd, Baranya megye.
Bo. vm = Borsod vármegye: közigazgatási egység volt a Bükk hegység és a Sajó folyó vidékén; ma Borsod-Abaúj-Zemplén megye része.
Bő = Bő, Vas megye.
Böde = Böde, Zala megye.
Bödeháza = Bödeháza, Zala megye.
Bögöz = Bögöz: Mugeni, Románia.
Böhönye = Böhönye, Somogy megye.
Bölcske = Bölcse, Tolna megye.
Börvely = Börvely: Berveni, Románia.
Bősárkány = Bősárkány, Győr-Moson-Sopron megye.
Bözöd = Bözöd: Bezid, Románia.
Bruszturósza = Bruszturósza: Brusturoasa, Románia (Moldva).
B.topolya = Bácsstopolya: Bačka Topola, Szerbia.
Bucsa = Bucsa, Békés megye.
Bucu = Bucsu, Vas megye.
Búcsú = Búcsú: Bucsa, Ukrajna.
Bucsuta = Bucsuta, Zala megye.
Budapest vid. = Budapest vidéke: ez a helymegjelölés Budapest peremkerületeire, valamint Pest megye velük érintkező részére vonatkozik.
Bugac = Bugac, Bács-Kiskun megye.
Bugyi = Bugyi, Pest megye.
Bukovina = a Keleti-Kárpátok és a Dnyeszter felső folyása közötti terület; északi része Ukrajnához, déli része Romániához tartozik.
Bük = Bük, Vas megye.
Bükkszterzsébet = Bükkszenterzsébet, Heves megye.
Büssü = Büssü, Somogy megye.
Cegléd = Cegléd, Pest megye.

Helynévjegyzék

Celldömölk = Celldömölk, Vas megye.
Celldömölk–Alsóság = Celldömölk–Alsóság, Vas megye.
Cibakháza = Cibakháza, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
Cigánd = Cigánd, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Cikó = Cikó, Tolna megye.
Cs. = Csík- előtag rövidítése (pl. Cs.madaras).
Csáb = Csáb: Čebovce, Szlovákia.
Csajág = Csajág, Veszprém megye.
Csákánydoroszló = Csákánydoroszló, Vas megye.
Csákvár = Csákvár, Fejér megye.
Csanáros = Csanáros: Urziceni, Románia.
Csángótelep = Csángótelep: Cărpinenii, Románia.
Csánig = Csánig, Vas megye.
Csányoszró = Csányoszró, Baranya megye.
Csap = Csap: Csop, Ukrajna.
Csarnóta = Csarnóta, Baranya megye.
Császár = Császár, Komárom-Esztergom megye.
Császlóc = Császlóc: Csaszlivci, Ukrajna.
Csatka = Csatka, Komárom-Esztergom megye.
Csatószeg = Csatószeg: Cetățuia, Románia.
Cs.bánkfalva = Csikbánkfalva: Bancu, Románia.
Csedreg = Csedreg: Cidreag, Románia.
Csekefalva = Csekefalva: Cechești, Románia.
Csene = Csene: Cenei, Románia.
Csenger = Csenger, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Csengeri j. = Csengeri járás, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Csengersima = Csengersima, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Csengerújfalva = Csengerújfalva, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Csengőd = Csengőd, Bács-Kiskun megye.
Csényéte = Csényéte, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Csépa = Csépa, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
Csepe = Csepe: Csepe, Ukrajna.
Csepreg = Csepreg, Vas megye.
Cserdák = Cserdák: Cerdac, Románia (Moldva).
Cserefalva = Cserefalva: Stejeriș, Románia.
Cserehát = a Bódva és a Hernád folyók között, Miskolctól északra fekvő dombvidék.
Cserépfalu = Cserépfalu, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Cserkút = Cserkút, Baranya megye.
Csermosnya-v. = Csermosnya-völgy: a Sajó bal oldali mellékvizének, a Rozsnyótól (Rožňava) keletre, a magyar–szlovák határ mentén folyó Csermosnya patakna a völgye Szlovákiában.

Csernátfalu = Csernátfalu: Cernatu, Románia (Hétfalu).
Cserszegtomaj = Cserszegtomaj, Zala megye.
Csetény = Csetény, Veszprém megye.
Csetfalva = Csetfalva: Csetfalva, Ukrajna.
Csibrák = Csibrák, Tolna megye.
Csicsó = Csicsó: Čičov, Szlovákia.
Csík = Csík: Ciocani, Románia (Moldva).
Csík- előtag rövidítése: Cs. (pl. Cs.madaras).
Csikvánd = Csikvánd, Győr-Moson-Sopron megye.
Csík vm. = közigazgatási egység volt a Keleti-Kárpátok és Hargita között; területe Romániához tartozik.
Csilizradvány = Csilizradvány: Čiližská Radvaň, Szlovákia.
Csköz = Csallóköz: a Dunának a Szigetközzel szemben fekvő, az Öreg-Duna és a Kis-Duna között elterülő szigete; Szlovákiához tartozik.
Cs.madaras = Csikmadaras: Mădăraș, Románia.
Cs.mindszent = Csikmindszent: Misentea, Románia.
Csobotfalva = Csobotfalva: Cioboteni, Románia.
Csokonyavisonta = Csokonyavisonta, Somogy megye.
Csoma = Csoma, Somogy megye.
Csomaköz = Csomaköz: Ciumești, Románia.
Csombord = Csombord: Ciumbrod, Románia.
Csongor = Csongor: Csomonin, Ukrajna.
Csongrád = Csongrád, Csongrád megye.
Csonkahegyhát = Csonkahegyhát, Zala megye.
Csonkapapi = Csonkapapi: Kispapi, Ukrajna.
Csopak = Csopak, Veszprém megye.
Csorna = Csorna, Győr-Moson-Sopron megye.
Csót = Csót, Veszprém megye.
Csöde = Csöde, Zala megye.
Csögle = Csögle, Veszprém megye.
Csökmő = Csökmő, Hajdú-Bihar megye.
Csököly = Csököly, Somogy megye.
Cs.pálfalva = Csíkpálfalva: Păuleni, Románia.
Cs.rákos = Csíkrákos: Racu, Románia.
Cs.szereda = Csíkszereda: Miercurea Ciuc, Románia.
Cs.sztdomokos = Csíkszentdomokos: Sîndominic, Románia.
Cs.sztkirály = Csíkszentkirály: Sîncrăieni, Románia.
Cs.sztlélek = Csíkszentlélek: Lelicieni, Románia.
Cs.sztmihály = Csíkszentmihály: Mihăileni, Románia.
Csucsom = Csucsom: Čučma, Szlovákia.
Csurgó = Csurgó, Somogy megye.

Helynévjegyzék

Csúza = Csúza: Suza, Horvátország.
Csügés = Csügés: Ciugheș, Románia (Moldva).
Csütörtök = Csütörtök: Štvrtek na Ostrove, Szlovákia.
Cs.verebes = Csíkverebes: Vrabia, Románia.
D. = Duna- előtag rövidítése (pl. D.földvár).
Dabronc = Dabronc, Veszprém megye.
Dabrony = Dabrony, Veszprém megye.
Dad = Dad, Komárom-Esztergom megye.
Dág = Dág, Komárom-Esztergom megye.
Dáka = Dáka, Veszprém megye.
Dalmand = Dalmand, Tolna megye.
D.almás = Dunaalmás, Komárom-Esztergom megye.
Dálnok = Dálnok: Dalnic, Románia.
Damak = Damak, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Darány = Darány, Somogy megye.
Darnya = Darnya: Drňa, Szlovákia.
Darvas = Darvas, Hajdú-Bihar megye.
Datk = Datk: Dopca, Románia.
Debrecen = Debrecen, Hajdú-Bihar megye.
Debréte = Debréte, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Decs = Decs, Tolna megye.
Déda = Déda: Deda, Ukrajna.
Dejtár = Dejtár, Nógrád megye.
Délegyháza = Délegyháza, Pest megye.
Demecser = Demecser, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Dercen = Dercen: Dercen, Ukrajna.
Derecske = Derecske, Hajdú-Bihar megye.
Deregnyő = Deregnyő: Drahňov, Szlovákia.
Derekegyház = Derekegyház, Csongrád megye.
Derzs = Derzs: Dîrju, Románia.
Dés = Dés: Dej, Románia.
Detek = Detek, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Déva = Déva: Deva, Románia.
Dévaványa = Dévaványa, Békés megye.
D.földvár = Dunaföldvár, Tolna megye.
Dicsőszentmárton = Dicsőszentmárton: Diciosînmartin, Románia.
Diósberény = Diósberény, Tolna megye.
Diósjenő = Diósjenő, Nógrád megye.
Diósviszló = Diósviszló, Baranya megye.
Diószeg = Diószeg: Tuta, Románia (Moldva).
Diszel = Diszel, Veszprém megye.

Ditró = Ditró: Ditrău, Románia.
D.kömlőd = Dunakömlőd, Tolna megye.
Doboz = Doboz, Békés megye.
Domaháza = Domaháza, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Dombóvár = Dombóvár, Tolna megye.
Domokos = Domokos: Dămăcușeni, Románia.
Dormánfalva = Dormánfalva: Dărmănești, Románia (Moldva).
Dorog = Dorog, Komárom-Esztergom megye.
Doroszló = Doroszló: Doroslovo, Szerbia.
Dozmat = Dozmat, Vas megye.
Dózsa György = Dózsa György: Gheorghe Doja, Románia.
Dózsaújfalu = Dózsaújfalu: Gheorghe Doja, Románia (Moldva).
Döbrököz = Döbrököz, Tolna megye.
Dömös = Dömös, Komárom-Esztergom megye.
Dömsöd = Dömsöd, Pest megye.
Dörgicse = Dörgicse, Veszprém megye.
D.pataj = Dunapataj, Bács-Kiskun megye.
Dr. = Dráva- előtag rövidítése (pl. Dr.csehi).
Dráva- előtag rövidítése: Dr. (pl. Dr.csehi).
Dr.csehi = Drávacsehi, Baranya megye.
Dr.csepely = Drávacsepely, Baranya megye.
Drégelypalánk = Drégelypalánk, Nógrád megye.
Dr.iványi = Drávaiványi, Baranya megye.
Dr.palkonya = Dráwapalkonya, Baranya megye.
Dr.szabolcs = Drávaszabolcs, Baranya megye.
D.szekcső = Dunaszekcső, Baranya megye.
D.sztgyörgy = Dunaszentgyörgy, Tolna megye.
D–T köze = Duna–Tisza köze: az Alföldnek a Duna és a Tisza párhuzamos, észak-déli irányú szakasza közé eső része.
Dtúl = Dunántúl: Magyarországnak a Dunától délre és nyugatra, a Duna és a Dráva között fekvő része.
D.újváros = Dunaújváros, Fejér megye.
Duka = Duka, Vas megye.
Duna- előtag rövidítése: D. (pl. D.földvár).
Dúzs = Dúzs, Tolna megye.
E. = Eger- előtag rövidítése (pl. E.aracsa).
E.aracsa = Egeraracsa, Zala megye.
Ebed = Ebed: Obid, Szlovákia.
Ebes = Ebes, Hajdú-Bihar megye.
E.bocs = Egerbocs, Heves megye.
Écs = Écs, Győr-Moson-Sopron megye.

Helynévjegyzék

- Ecsedi-láp = a 19. század végén lecsapolt nagy mocsár a Nyírségtől keletre, a Kraszna folyó mentén; területének nagyobb része Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéhez, kisebb része Romániához tartozik.
- Edde = Edde, Somogy megye.
- Edelény = Edelény, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
- Edve = Edve, Győr-Moson-Sopron megye.
- Eger = Eger, Heves megye.
- Eger- előtag rövidítése: E. (pl. E.aracsa).
- Egeres = Egeres: Aghireșu, Románia.
- Egyh. = Egyházas- előtag rövidítése (pl. Egyh.bást).
- Egyházas- előtag rövidítése: Egyh. (pl. Egyh.bást).
- Egyh.bást = Egyházaskér: Nová Bašta, Szlovákia.
- Egyh.kér = Egyházaskér: Vrbica, Szerbia.
- Egyh.kesző = Egyházaskesző, Veszprém megye.
- Egyh.rádóc = Egyházaskesző, Vas megye.
- Endrőd = Endrőd, Békés megye.
- Énlaka = Énlaka: Inlăceni, Románia.
- Enying = Enying, Fejér megye.
- Er. = Erdő- előtag rövidítése (pl. Er.hegy).
- Erdély = az Erdélyi-medencét, a Keleti-Kárpátok és a Déli-Kárpátok hegységét, valamint az Erdélyi-szigethegységet magában foglaló terület Romániában.
- Erdő- előtag rövidítése: Er. (pl. Er.hegy).
- Er.hegy = Erdőhegy: Pădureni, Románia.
- Érmellék = a Berettyó és az Ér folyók közötti dombvidék a Berettyótól északra, Romániában.
- Érmindszt. = Érmindszent: Meceni, Románia.
- Érsekújvár = Érsekújvár: Nové Zámky, Szlovákia.
- Értény = Értény, Tolna megye.
- Er.vidék = Erdővidék: a Baróti-hegység vidéke a volt Háromszék és Udvarhely vármegyék határán, Romániában.
- E.szalók = Egerszalók, Heves megye.
- Eszeny = Eszeny, Ukrajna.
- Esztár = Esztár, Hajdú-Bihar megye.
- Esztergom = Esztergom, Komárom-Esztergom megye.
- Esztufuj = Esztufuj: Stufu, Románia (Moldva).
- Etéd = Etéd: Atid, Románia.
- E.vár = Egervár, Zala megye.
- F. = Felső- előtag rövidítése (pl. F.egerszeg).
- Fácánkert = Fácánkert, Tolna megye.
- Fadd = Fadd, Tolna megye.
- Fajsz = Fajsz, Bács-Kiskun megye.

Farcád = Farcád: Forțeni, Románia.
Farkasfa = Farkasfa, Vas megye.
Farkasgyepű = Farkasgyepű, Veszprém megye.
Farkaslaka = Farkaslaka: Lupeni, Románia.
Farnas = Farnas: Sfăraș, Románia.
F.egerszeg = Felsőegerszeg, Baranya megye.
Fehér- előtag rövidítése: Fh. (pl. Fh.gyarmat).
Fejér m. = Fejér megye.
Fekete- előtag rövidítése: Fk. (pl. Fk.gyarmat).
Fekete-Körös-völgy = Fekete-Körös-völgy: a három Körös közül a középső melletti terület.
Felső- előtag rövidítése: F. (pl. F.egerszeg).
Fényeslitke = Fényeslitke, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Fertőd = Fertőd, Győr-Moson-Sopron megye.
Fertősalmás = Fertősalmás: Zabolotta, Ukrajna.
Fh. = Fehér- előtag rövidítése (pl. Fh.gyarmat).
Fh.gyarmat = Fehérgyarmat, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Fh.gyarmati j. = Fehérgyarmati járás, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Firtosmartonos = Firtosmartonos: Firtănuș, Románia.
Firtosváralja = Firtosváralja: Firtușu, Románia.
Fitód = Fitód: Fitod, Románia.
Fk. = Fekete- előtag rövidítése (pl. Fk.gyarmat).
Fk.gyarmat = Feketegyarmat: Iermata Neagră, Románia.
F.marác = Felsőmarác, Vas megye.
F.nána = Felsőnána, Tolna megye.
F.nyárad = Felsőnyárad, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
F.nyék = Felsőnyék, Tolna megye.
Fogadjisten = Fogadjisten: Jakubești, Románia (Bukovina).
Fogaras = Fogaras: Făgăraș, Románia.
Foktő = Foktő, Bács-Kiskun megye.
Fony = Fony, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Forgolány = Forgolány: Gyivicsne, Ukrajna.
Fornos = Fornos: Fornos, Ukrajna.
Forrófalva = Forrófalva: Fărgăoani, Románia (Moldva).
Földeák = Földeák, Csongrád megye.
Földes = Földes, Hajdú-Bihar megye.
Főnyed = Főnyed, Somogy megye.
F.őr = Felsőőr: Oberwart, Ausztria.
Frumósza = Frumósza: Frumoasa, Románia (Moldva).
F.sztmihály = Felsőszentmihály: Mihai Viteazu, Románia.
Furta = Furta, Hajdú-Bihar megye.

Helynévjegyzék

Futásfalva = Futásfalva: Alungeni, Románia.
Fülöpszállás = Fülöpszállás, Bács-Kiskun megye.
Fűrészfalva = Fűrészfalva: Ferăstrău, Románia (Moldva).
Fürged = Fürged, Tolna megye.
Füzéri j. = Füzéri járás, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Füzesgyarmat = Füzesgyarmat, Békés megye.
F.visó = Felsővisó: Vișeu de Sus, Románia.
Gáborján = Gáborján, Hajdú-Bihar megye.
Gacsály = Gacsály, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Gajcsána = Gajcsána: Găiceana, Románia (Moldva).
Gajdár = Gajdár: Găidaru, Románia (Moldva).
Gálbény = Gálbény: Galbeni, Románia (Moldva).
Galgamácsa = Galgamácsa, Pest megye.
Gállocs = Gállocs: Halocs, Ukrajna.
Garbolc = Garbolc, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Gát = Gát: Haty, Ukrajna.
Gecse = Gecse, Veszprém megye.
Gelej = Gelej, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Gelence = Gelence: Ghelintă, Románia.
Gencsapáti = Gencsapáti, Vas megye.
Gérce = Gérce, Vas megye.
Gergelyiugornya = Gergelyiugornya, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Gerjen = Gerjen, Tolna megye.
Gerlén = Gerlén: Gîrleni, Románia (Moldva).
Ghymes = Ghymes: Jelenec, Szlovákia.
Gic = Gic, Veszprém megye.
Gice = Gice: Hucín, Szlovákia.
Gilvánfa = Gilvánfa, Baranya megye.
Gógánfa = Gógánfa, Veszprém megye.
Gomba = Gomba, Pest megye.
Gombos = Gombos: Bogojevo, Szerbia.
Gorzafalva = Gorzafalva: Oituz, Románia (Moldva).
Göcsej = a Kerka, Zala és Válicka patakok között elterülő táj Zala megyében.
Gölle = Gölle, Somogy megye.
Göncruszka = Göncruszka, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Görcsöny = Görcsöny, Baranya megye.
Görgeteg = Görgeteg, Somogy megye.
Gr és Kh vm. = Gömör és Kishont vármegye: közigazgatási egység volt az Alacsony-Tátra déli lejtőjén, a Gömör–Szepesi-érchegység és a Sajó–Rima-mence vidékén; területének délkeleti keskeny sávja Borsod-Abaúj-Zemplén megyéhez, többi része Szlovákiához tartozik.

Gúta = Gúta: Kolárovo, Szlovákia.
 Gy. = Győr- előtag rövidítése (pl. Gy.vár).
 Gyalóka = Gyalóka, Győr-Moson-Sopron megye.
 Gyalu = Gyalu: Gîlau, Románia.
 Gyarmat = Gyarmat, Győr-Moson-Sopron megye.
 Gye. = Gyergyó- előtag rövidítése (pl. Gye.alfalu).
 Gye.alfalu = Gyergyóalfalu: Joseni, Románia.
 Gye.csomafalva = Gyergyócsomafalva: Ciumani, Románia.
 Gye.ditró = Gyergyóditró: Ditrău, Románia.
 Gye.hodos = Gyergyóhodos: Hodoşa, Románia.
 Gyenesdiás = Gyenesdiás, Zala megye.
 Gye.remete = Gyergyóremete: Remetea, Románia.
 Gyergyó- előtag rövidítése: Gye. (pl. Gye.alfalu).
 Gyergyó-vid. = a Gyergyói- és a Görgényi-havasok közötti terület a Maros felső folyása mentén, Romániában.
 Gyeröv = Gyerővásárhely: Dumbrava, Románia.
 Gye.szárhegy = Gyergyószárhegy: Lăzarea, Románia.
 Gye.sztniklós = Gyergyószentmiklós: Gheorgheni, Románia.
 Gye.tölgyes = Gyergyótölgyes: Tulgheş, Románia.
 Gye.újfalú = Gyergyóújfalú: Suseni, Románia.
 Gyidráska = Gyidráska: Verşetti, Románia (Moldva).
 Gyimesbükk = Gyimesbükk: Ghymes-Făget, Románia.
 Gyimesfelsőlok = Gyimesfelsőlok: Lunca de Sus, Románia.
 Gyimesközéplok = Gyimesközéplok: Lunca de Jos, Románia.
 Gyimes-v. = Gyimes-völgy: a Gyimesi-szoros völgyének vidéke, valamint a Tatros folyó völgye a Csíki-havasokban, Romániában.
 Gyoma = Gyoma, Békés megye.
 Gyömöre = Gyömöre, Győr-Moson-Sopron megye.
 Gyöngyös = Gyöngyös, Heves megye.
 Gyönk = Gyönk, Tolna megye.
 Győr- előtag rövidítése: Gy. (pl. Gy.vár).
 Györe = Györe, Tolna megye.
 Györgyfalva = Györgyfalva: Gheorghieni, Románia.
 Györgytarló = Györgytarló, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
 Gy.sztmárton = Györszentmárton, Győr-Moson-Sopron megye.
 Gy.telek = Győrtelek, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
 Gyugy = Gyugy, Somogy megye.
 Gy.újfalú = Győrújfalú, Győr-Moson-Sopron megye.
 Gyula = Gyula, Békés megye.
 Gyulafirátót = Gyulafirátót, Veszprém megye.
 Gyulaháza = Gyulaháza, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.

Helynévjegyzék

- Gyulaj = Gyulaj, Tolna megye.
Gyulakeszi = Gyulakeszi, Veszprém megye.
Gyulavári = Gyulavári, Békés megye.
Gy.vár = Győrvár, Vas megye.
Gy. vm. = Győr vármegye: közigazgatási egység volt a Duna és a Rába összefolyásánál; területének egyik része Győr-Moson-Sopron megyéhez, a Dunán túli, Csilizköz nevű része Szlovákiához tartozik.
H. = Hajdú- előtag rövidítése (pl. H.dorog).
Hadadnásd = Hadadnásd: Nadișu-Hododului, Románia.
Hadikfalva = Hadikfalva: Dornești, Románia (Bukovina).
Hahót = Hahót, Zala megye.
Hajdú- előtag rövidítése: H. (pl. H.dorog).
Halábor = Halábor: Halabor, Ukrajna.
Halmágy = Halmágy: Hălmeag, Románia.
Haraszi = Haraszi: Hrastin, Horvátország.
Harc = Harc, Tolna megye.
Három- előtag rövidítése: Hm. (pl. Hm.szék vm.).
Hatod-hegy = Hatod-hegy: havas Erdővidéken, Romániában.
Hatvan = Hatvan, Heves megye.
H.böszörmény = Hajdúböszörmény, Hajdú-Bihar megye.
Hd. = Homoród- előtag rövidítése (pl. Hd.almás).
Hd.almás = Homoródalmás: Merești, Románia.
Hd.jánosfalva = Homoródjánosfalva: Ionești, Románia.
H.dorog = Hajdúdorog, Hajdú-Bihar megye.
Hd.városfalva = Homoródvárosfalva: Orășeni, Románia.
Hedrehely = Hedrehely, Somogy megye.
Hegyesd = Hegyesd, Veszprém megye.
Hegyhát = Hegyhát (Vas megye): dombvidék a Rába folyótól délre.
Hegykő = Hegykő, Győr-Moson-Sopron megye.
Hegyköz = Hegyköz: a Zempléni-hegység gerincétől keletre, Sátoraljaújhegytől északra fekvő terület Borsod-Abaúj-Zemplén megyében.
Hegymagas = Hegymagas, Veszprém megye.
Hegysztmárton = Hegyszentmárton, Baranya megye.
Helesfa = Helesfa, Baranya megye.
Helmec = Helmec: Holmci, Ukrajna.
Hercegszántó = Hercegszántó, Bács-Kiskun megye.
Hermánszeg = Hermánszeg, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Hertelendyfalva = Hertelendyfalva: Vojlovica, Szerbia.
Hetés = a Lendva és a Kerka patakok között elterülő táj; területének nagyobb része Zala megyéhez, kisebb része Szlovéniához tartozik.

Hétfalu = az erdélyi Barcaságban elterülő hét csángó falu (Bácsfalu: Baciú; Csernátfalu: Cernatu; Hosszúfalu: Satu-Lung; Pürkerec: Purcăreni; Tatrang: Tărlungeni; Türkös: Turches; Zajzon: Zizin).

Hetyefő = Hetyefő, Veszprém megye.

Heves m. = Heves megye.

Hévíz = Hévíz, Zala megye.

Hévízgyörk = Hévízgyörk, Pest megye.

H.hadház = Hajdúhadház, Hajdú-Bihar megye.

Hidaskürt = Hidaskürt: Mostová, Szlovákia.

Hidasnémeti = Hidasnémeti, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.

Hidegkút = Hidegkút: Vidacut, Románia.

Hidvégardó = Hidvégardó, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.

Himod = Himod, Győr-Moson-Sopron megye.

Hirics = Hirics, Baranya megye.

Hm. = Három- előtag rövidítése (pl. Hm.szék vm.).

Hm.szék vm. = Háromszék vármegye: közigazgatási egység volt a Keleti-Kárpátok láncai között, Erdély délkeleti szögletében; területe Romániához tartozik.

H.nánás = Hajdúnánás, Hajdú-Bihar megye.

Hódmezővh = Hódmezővásárhely, Csongrád megye.

Homok = Homok: Holmok, Ukrajna.

Homokbödöge = Homokbödöge, Veszprém megye.

Homokmégy = Homokmégy, Bács-Kiskun megye.

Homoksztyörgy = Homoksztyörgy, Somogy megye.

Homoród- előtag rövidítése: Hd. (pl. Hd.almás).

Homoród p. vid. = Homoród patakok vidéke: az Olt jobb oldali mellékvizei, a Kis- és Nagy-Homoród patakok melletti terület Romániában.

Hont vm. = közigazgatási egység volt az Ipoly és a Korpona-patak völgyében; területének az Ipoly völgyétől délre és keletre eső része Nógrád megyéhez, a többi része Szlovákiához tartozik.

Hortobágy = táj az Észak-Tiszántúlon a Tisza bal partja közelében, Hajdú-Bihar megyében.

Hosszú- előtag rövidítése: Hú. (pl. Hú.falu).

Hosztót = Hosztót, Veszprém megye.

Hőgyész = Hőgyész, Tolna megye.

H.szoboszló = Hajdúszoboszló, Hajdú-Bihar megye.

H.szovát = Hajdúszovát, Hajdú-Bihar megye.

Hú. = Hosszú- előtag rövidítése (pl. Hú.falu).

Hú.falu = Hosszúfalu: Satu-Lung, Románia (Hétfalu).

Hugyag = Hugyag, Nógrád megye.

Hú.hetény = Hosszúhetény, Baranya megye.

Helynévjegyzék

- Hú.mező = Hosszúmező: Cîmpulung la Tisa, Románia.
Hú.pályi = Hosszúpályi, Hajdú-Bihar megye.
Hú.völgy = Hosszúvölgy, Zala megye.
H. vm. = Hajdú vármegye: közigazgatási egység volt a Tiszántúlon, a Hajdúság és a Hortobágy vidékén; ma Hajdú-Bihar megye része.
I. = Ipoly- előtag rövidítése:(pl. I.szalka).
Igal = Igal, Somogy megye.
Iharkút = Iharkút, Veszprém megye.
Iharos = Iharos, Somogy megye.
Ikafalva = Ikafalva: Icafalău, Románia.
Inaktelke = Inaktelke: Inucu, Románia.
Inke = Inke, Somogy megye.
Ipoly- előtag rövidítése: I. (pl. I.szalka).
Ipoly-v. = a magyar–szlovák határon húzódó Ipoly folyó völgye egyrészt Pest és Nógrád megyében, másrészt Szlovákiában.
Iregszemcse = Iregszemcse, Tolna megye.
I.ság = Ipolyság: Šahy, Szlovákia.
Istenmezeje = Istenmezeje, Heves megye.
Istensegíts = Istensegíts: Ţibeni, Románia (Bukovina).
I.szalka = Ipolyszalka: Salka, Szlovákia.
I.tölgyes = Ipolytölgyes, Pest megye.
Ivád = Ivád, Heves megye.
I.vece = Ipolyvece, Nógrád megye.
Izsap = Izsap: Ižop, Szlovákia.
J. = Jász- előtag rövidítése (pl. J.apáti).
Jákótelke = Jákótelke: Horlacea, Románia.
Jánd = Jánd, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Jánok = Jánok: Janík, Szlovákia.
Jánosi = Jánosi: Rimavské Janovce, Szlovákia.
J.apáti = Jászapáti, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
J.árokszállás = Jászárokszállás, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
Jász- előtag rövidítése: J. (J.apáti).
Jászság = táj a Mátraalja és a Tisza között Szolnok megyében.
J.berény = Jászberény, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
J.boldogháza = Jászboldogháza, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
Jegenye = Jegenye: Leghea, Románia.
Jenekest = Jenekest: Enăcheşti, Románia (Moldva).
J.kisér = Jászkisér, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
J.ladány = Jászladány, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
Jobbágytelke = Jobbágytelke: Sîmbriaş, Románia.
Jugán = Jugán: Iugani, Románia (Moldva).

Juta = Juta, Somogy megye.
k. = környéke.
K. = Kis- előtag rövidítése (pl. K.apáti).
Ka. = Kapos- előtag rövidítése (pl. Ka.gyarmat).
Kaba = Kaba, Hajdú-Bihar megye.
Kadarkút = Kadarkút, Somogy megye.
Kadicsfalva = Kadicsfalva: Cădișeni, Románia.
Ka.gyarmat = Kaposgyarmat, Somogy megye.
Kajárpéc = Kajárpéc, Győr-Moson-Sopron megye.
Kajdacs = Kajdacs, Tolna megye.
Kakasd = Kakasd, Tolna megye.
Kákics = Kákics, Baranya megye.
Kalaznó = Kalaznó, Tolna megye.
Kálmánca = Kálmánca, Somogy megye.
Kálmánd = Kálmánd: Cămin, Románia.
Kalocsa = Kalocsa, Bács-Kiskun megye.
Kalotadámos = Kalotadámos: Domoșu, Románia.
Kalotaszeg = Romániában az Erdélyi-szigethegységben, a Sebes-Körös, a Kalota és az Almás folyók forrásvidékén fekvő táj.
Kalotasztkirály = Kalotasztkirály: Sîncraiu Silvaniei, Románia.
Kalugarény = Kalugarény: Călugăreni, Románia (Moldva).
Ka.mérő = Kaposmérő, Somogy megye.
Kanizsa = Kanizsa (Magyarkanizsa): Stara Kanjiža, Szerbia.
Kánya = Kánya, Somogy megye.
Kányád = Kányád: Ulieșu, Románia.
Kányavár = Kányavár, Zala megye.
K.apáti = Kisapáti, Veszprém megye.
Kaplony = Kaplony: Căpleni, Románia.
Kapolcs = Kapolcs, Veszprém megye.
Kápolnásfalu = Kápolnásfalu: Căpîlnița, Románia.
Kapos- előtag rövidítése: Ka. (pl. Ka.gyarmat).
Káposztásszentháromság = Káposztásszentháromság: Nicoleşti, Románia.
Kápota = Kápota: Capota, Románia (Moldva).
Káptalanfa = Káptalanfa, Veszprém megye.
Káptalantóti = Káptalantóti, Veszprém megye.
Kapuvár = Kapuvár, Győr-Moson-Sopron megye.
Karácsfalva = Karácsfalva: Karacsin, Ukrajna.
Karácsonfalva = Karácsonfalva: Crăciunel, Románia.
Karád = Karád, Somogy megye.
Karancs- előtag rövidítése: Kr. (pl. Kr.keszi).
Kárász = Kárász, Baranya megye.

Helynévjegyzék

Karcag = Karcag, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
Karcfalva = Karcfalva: Cîrta, Románia.
Kardoskút = Kardoskút, Békés megye.
Kárpátalja = Kárpátalja: Ukrajnának a Kárpátoktól nyugatra fekvő része, mely egykor a történelmi Magyarországhoz tartozott.
Ka.szekcső = Kaposszekcső, Baranya megye.
Ka.szerdahely = Kaposszerdahely, Somogy megye.
Kászon- előtag rövidítése: Kn. (pl. Kn.altíz).
Kaszony = Kaszony: Kaszony, Ukrajna.
K.asszonyfa = Kisasszonyfa, Baranya megye.
Katádfa = Katádfa, Baranya megye.
Ka.újlak = Kaposújlak, Somogy megye.
Ka.vár = Kaposvár, Somogy megye.
K.bacon = Kisbacon: Băţanii Mici, Románia.
K.bács = Kisbács: Baci, Románia.
K.bárapáti = Kisbárapáti, Somogy megye.
K.bárkány = Kisbárkány, Nógrád megye.
K.bégány = Kisbégány: Mala Bihany, Ukrajna.
K.bodak = Kisbodak, Győr-Moson-Sopron megye.
K.borosnyó = Kisborosnyó: Boroşneu Mic, Románia.
K.dobrony = Kisdobrony: Mala Dobrony, Ukrajna.
K.dorog = Kisdorog, Tolna megye.
K.dörgicse = Kisdörgicse, Veszprém megye.
Ké. = Kézdi- előtag rövidítése (pl. Ké.albis).
Ké.albis = Kézdialbis: Albiş, Románia.
Ké.almás = Kézdialmás: Mereni, Románia.
Kecskemét = Kecskemét, Bács-Kiskun megye.
Kék = Kék, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Kékesd = Kékesd, Baranya megye.
Kékkút = Kékkút, Veszprém megye.
Kelet-Ormánság = Kelet-Ormánság: az Ormánság keleti része.
Kelgyeszt = Kelgyeszt: Pildeşti, Románia (Moldva).
Ké.márkosfalva = Kézdimárkosfalva: Mărcuşa, Románia.
Kemecse = Kemecse, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Kéménd = Kéménd: Kamenín, Szlovákia.
Kemenes- előtag rövidítése: Ks. (pl. Ks.hőgyész).
Kemenesalja = a Rába és a Marcal folyók köze Vas megyében.
Kémes = Kémes, Baranya megye.
Kenézlő = Kenézlő, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Kerékteleki = Kerékteleki, Komárom-Esztergom megye.
Kesznyéten = Kesznyéten, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.

Keszőhidegkút = Keszőhidegkút, Tolna megye.
 Keszthely = Keszthely, Zala megye.
 Keszthelyi j. = Keszthelyi járás, Zala (korábban Veszprém) megye.
 Ké.sztlélek = Kézdiszentlélek: Sînzieni, Románia.
 Keszü = Keszü, Baranya megye.
 Ketergény = Ketergény: Rozivka, Ukrajna.
 Ketesd = Ketesd: Tetișu, Románia.
 Kétgút = Kétgút: Gutovo, Ukrajna.
 Ketris = Ketris: Chetriș, Románia (Moldva).
 Kéttornyúlak = Kéttornyúlak, Veszprém megye.
 Ké.vásárhely = Kézdivásárhely: Țirgu Secuiesc, Románia.
 Kézdi- előtag rövidítése: Ké. (pl. Ké.albis)
 K.gejőc = Kisgejőc: Mali Hejevci, Ukrajna.
 K.görgény = Kisgörgény: Grușor, Románia.
 K.győr = Kisgyőr, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
 K.háza = Kisháza: Cheșa, Románia.
 K.herend = Kisherend, Baranya megye.
 K.hódos = Kishódos, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
 Ki. = Király- előtag rövidítése (pl. Ki.daróc).
 Kibéd = Kibéd: Chibed, Románia.
 Ki.daróc = Királydaróc: Craidorolț, Románia.
 Kide = Kide: Chidea, Románia.
 Ki.egyháza = Királyegyháza, Baranya megye.
 Ki.hegyes = Királyhegyes, Csongrád megye.
 Kilyénfalva = Kilyénfalva: Chileni, Románia.
 Király- előtag rövidítése: Ki. (pl. Ki.daróc).
 K.iratos = Kisiratos: Dorobanți, Románia.
 Kis- előtag rövidítése (szó belsejében is): K. (pl. K.apáti).
 Kiskun- előtag rövidítése: Kk. (pl. Kk.félegyháza).
 Kk. = Kiskun- előtag rövidítése (pl. Kk.félegyháza).
 K.kanizsa = Kiskanizsa, Zala megye.
 K.kapus = Kiskapus: Copșa Mică, Románia.
 Kk.félegyháza = Kiskunfélegyháza, Bács-Kiskun megye.
 Kk.halas = Kiskunhalas, Bács-Kiskun megye.
 Kk.majsa = Kiskunmajsa, Bács-Kiskun megye.
 K.komárom = Kiskomárom, Zala megye.
 Kkság = Kiskunság: a Duna–Tisza közén a Gödöllői-dombság és a Bácska közötti terület.
 K.-Küküllő vm. = Kis-Küküllő vármegye: közigazgatási egység volt a Küküllő folyók vidékén, Romániában.
 Klézse = Klézse: Cleja, Románia (Moldva).

Helynévjegyzék

K.marja = Kismarja, Hajdú-Bihar megye.
Kn. = Kászon- előtag rövidítése (pl. Kn.altíz).
Kn.altíz = Kászonaltíz: Plăeșii de Jos, Románia.
K.némedi = Kisnémedi, Pest megye.
Kn.impér = Kászonimpér: Imper, Románia.
Kn.jakabfalva = Kászonjakabfalva: Iacobeni, Románia.
Kn.újfalú = Kászonújfalú: Casinu Nou, Románia.
Ko. = Kolozs- előtag rövidítése (pl. Ko.vár).
Kobátfalva = Kobátfalva: Cobătești, Románia.
Kocs = Kocs, Komárom-Esztergom megye.
Kocsola = Kocsola, Tolna megye.
Kóka = Kóka, Pest megye.
Kolon = Kolon: Koliňany, Szlovákia.
Kolozs- előtag rövidítése: Ko. (pl. Ko.vár).
Koltó = Koltó: Coltău, Románia.
Komádi = Komádi, Hajdú-Bihar megye.
Komárom = Komárom, Komárom-Esztergom megye.
Komárom m. = Komárom megye.
Komáromszentpéter = Komáromszentpéter: Svätý Peter, Szlovákia.
Kóny = Kóny, Győr-Moson-Sopron megye.
Konyár = Konyár, Hajdú-Bihar megye.
Kopács = Kopács: Kopačevo, Horvátország.
Koppány = a Kapos mellékfolyója Somogy megyében.
Koppányszántó = Koppányszántó, Tolna megye.
Kóródsztemárton = Kóródszentmárton: Coroieșni Martin, Románia.
Kórógy = Kórógy: Korog, Horvátország (Szlavónia).
Korond = Korond: Corund, Románia.
Kórós = Kórós, Baranya megye.
Kotormány = Kotormány: Cotormani, Románia.
Ko.vár = Kolozsvár: Cluj, Románia.
Kovászna = Kovászna: Covasna, Románia.
Kö. = Körös- előtag rövidítése (pl. Kö.fő).
Köbölkút = Köbölkút: Gbelce, Szlovákia.
Kö.fő = Körösfő: Crișeni, Románia.
Kö.jánosfalva = Körösjánosfalva: Ioaniș, Románia.
Kö.ladány = Körösladány, Békés megye.
Kölesd = Kölesd, Tolna megye.
Kölked = Kölked, Baranya megye.
Kömlő = Kömlő, Heves megye.
Kö.nharsány = Körösnagyharsány, Békés megye.
Köpec = Köpec: Chepeț, Románia.

Körispatak = Körispatak: Crișeni, Románia.
Környe = Környe, Komárom-Esztergom megye.
környéke rövidítése: k.
Körös- előtag rövidítése: Kö. (pl. Kö.fő).
Körösmező = Körösmező: Jaszinya, Ukrajna.
Körösök = Körösök: a három ágból egyesülő Körös folyó vidéke.
Kőszeg = Kőszeg, Vas megye.
Kő.szegapáti = Körösszegapáti, Hajdú-Bihar megye.
Kőszeg-Hegyalja = a Kőszeg és Szombathely között húzódó hegyvonulat mentén elterülő táj Vas megyében; Bozsok, Cák, Kőszegdoroszló, Kőszegszerdahely és Velem településeket foglalja magában.
Kőszegremete = Kőszegremete: Remetea Oașului, Románia.
Kő.tarcsa = Köröstarcsa, Békés megye.
Kő.tárkány = Köröstárkány: Târcaia, Románia.
Kötcse = Kötcse, Somogy megye.
Kötegyán = Kötegyán, Békés megye.
Kővágóörs = Kővágóörs, Veszprém megye.
Kővágótöttös = Kővágótöttös, Baranya megye.
Kövend = Kövend: Plăești, Románia.
Köveskál = Köveskál, Veszprém megye.
Közép- előtag rövidítése: Kp. (pl. Kp.lak).
Kp. = Közép- előtag rövidítése (pl. Kp.lak).
K.peleske = Kispeleske: Pelișor, Románia.
K.petri = Kispetri: Petrinzel, Románia.
Kp.lak = Középlak: Cuzăplac, Románia.
Kp.-Tisza vid. = Közép-Tisza vidék: a Tisza Vásárosnaménytől Szolnokig terjedő szakasza melletti terület Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megyében.
Kr. = Karancs- előtag rövidítése (pl. Kr.keszi).
Krassó-Szörény vm. = Krassó-Szörény vármegye: közigazgatási egység volt a Maros és a Duna közötti vidéken; területe Romániához tartozik.
Kraszna = Kraszna: Crasna, Románia.
Krasznokvajda = Krasznokvajda, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Krizba = Krizba: Crisbav, Románia.
Kr.keszi = Karancskeszi, Nógrád megye.
Kr.lapujtó = Karancslapujtó, Nógrád megye.
Ks. = Kemenes- előtag rövidítése (pl. Ks.hőgyész).
K.-Sárrét = Kis-Sárrét: a Sebes-Körös és a Körös összefolyásánál, Köröstarcsa és Körösladány között levő terület Békés megyében.
Ks.hőgyész = Kemeneshőgyész, Veszprém megye.
Ks.kápolna = Kemeneskápolna, Vas megye.

Helynévjegyzék

Ks.pálfa = Kemenespálfa, Vas megye.
Ks.sztpéter = Kemenesszentpéter, Veszprém megye.
K.székely = Kisszékely, Tolna megye.
K.szelmenc = Kisszelmenc: Mali Szelmenci, Ukrajna.
K.újszállás = Kisújszállás, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
Kukujec = Kukujec: Cucuieți, Románia (Moldva).
Kúla = Kúla: Kula, Szerbia.
Kunadacs = Kunadacs, Bács-Kiskun megye.
Kunhegyes = Kunhegyes, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
Kunmadaras = Kunmadaras, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
Kunpeszér = Kunpeszér, Bács-Kiskun megye.
Kunsztmárton = Kunszentmárton, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
Kunsztmiklós = Kunszentmiklós, Bács-Kiskun megye.
Kup = Kup, Veszprém megye.
Kupuszina = Kupuszina (Bácskertes): Kupusina, Szerbia.
Kurd = Kurd, Tolna megye.
Kutas = Kutas, Somogy megye.
Kutyfalva = Kutyfalva: Cuci, Románia.
Kübekháza = Kübekháza, Csongrád megye.
Küküllőpócsfalva = Küküllőpócsfalva: Păucișoara, Románia.
Külsőrekecsin = Külsőrekecsin: Fundu-Răcăciuni, Románia (Moldva).
Külsővat = Külsővat, Veszprém megye.
Kürt = Kürt: Strekov, Szlovákia.
Küsmöd = Küsmöd: Cușmed, Románia.
K.várda = Kisvárda, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
K.vejke = Kisvejke, Tolna megye.
K.vicsáp = Kisvicsáp: Výčapky, Szlovákia.
Lábnik = Lábnik: Vladnic, Románia (Moldva).
Lad = Lad, Somogy megye.
Lajos = Lajos: Ľudovítová, Szlovákia.
Lajosmizse = Lajosmizse, Bács-Kiskun megye.
Lázárfalva = Lázárfalva: Lăzărești, Románia.
Lázi = Lázi, Győr-Moson-Sopron megye.
Lébény = Lébény, Győr-Moson-Sopron megye.
Légrád = Légrad: Legrad, Horvátország.
Lelesz = Lelesz: Leles, Szlovákia.
Lengyel = Lengyel, Tolna megye.
Lenti = Lenti, Zala megye.
Lepsény = Lepsény, Fejér megye.
Lesencefalu = Lesencefalu, Veszprém megye.
Lesenceistvánd = Lesenceistvánd, Veszprém megye.

- Lesencetomaj = Lesencetomaj, Veszprém megye.
Lészped = Lészped: Lespezi, Románia (Moldva).
Lice = Lice: Licince, Szlovákia.
Lispesztadorján = Lipeszentadorján, Zala megye.
Lisznyó = Lisznyó: Lisnău, Románia.
Litér = Litér, Veszprém megye.
Lóna = Lóna: Luna de Sus, Románia.
Lónya = Lónya, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Losonc = Losonc: Lučenec, Szlovákia.
Lovászpátona = Lovászpátona, Veszprém megye.
Lozsád = Lozsád: Jeledinți, Románia.
Lőrincfalva = Lőrincfalva: Leordeni, Románia.
Lucska = Lucska: Lúčka, Szlovákia.
Lúzsok = Lúzsok, Baranya megye.
M. = Magyar- előtag rövidítése (pl. M.atád).
Maconka = Maconka, Nógrád megye.
Macsola = Macsola: Mocsola, Ukrajna.
Madéfalva = Madéfalva: Siculeni, Románia.
Madocsa = Madocsa, Tolna megye.
Maglóca = Maglóca, Győr-Moson-Sopron megye.
Magyar- előtag rövidítése: M. (pl. M.atád).
Magyarókerke = Magyarókerke: Alunișu, Románia.
Majdán = Majdán: Maidan, Románia.
Majos = Majos, Tolna megye.
Majosháza = Majosháza, Pest megye.
Makád = Makád, Pest megye.
Maklár = Maklár, Heves megye.
Makó = Makó, Csongrád megye.
Mákófalva = Mákófalva: Măcău, Románia.
Maksa = Maksa: Moacșa, Románia.
Málnás = Málnás: Malnaș, Románia.
Málnásfürdő = Málnásfürdő: Malnaș-Băi, Románia.
Malomfalva = Malomfalva: Morești, Románia.
Malomsok = Malomsok, Veszprém megye.
Mánd = Mánd, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Mány = Mány, Fejér megye.
Máramaros vm. = Máramaros vármegye: közigazgatási egység volt a Máramaros-havasok vidékén; területe részben Ukrajnához, részben Romániához tartozik.
Marcalgergelyi = Marcalgergelyi, Veszprém megye.
Marcali = Marcali, Somogy megye.

Helynévjegyzék

- Marcaltő = Marcaltő, Veszprém megye.
Marcelháza = Marcelháza: Marcelová, Szlovákia.
Máriaalom = Máriaalom, Komárom-Esztergom megye.
Máriaújfalu = Máriaújfalu, Vas megye.
Márkod = Márkod: Mărculeni, Románia.
Maros- előtag rövidítése: Ms. (pl. Ms.keresztúr).
Maros f. vid. = Maros folyó vidéke: a Maros folyó melletti terület Romániában.
Martonfa = Martonfa, Baranya megye.
Martonos = Martonos: Martonoš, Szerbia.
Martos = Martos: Martovce, Szlovákia.
M.atád = Magyaratád, Somogy megye.
Mátészalkai j. = Mátészalkai járás, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Máttraalja = a Máttra hegység déli lábánál elterülő táj Heves megyében.
Mátyfalva = Mátyfalva: Matyijev, Ukrajna.
Mátyó föld = Mezőkövesd, Szentistván és Tard községek vidéke Borsod-Abaúj-Zemplén megyében.
Máza = Máza, Baranya megye.
M.bikal = Magyarbikal: Bicălatu, Románia.
M.böd = Magyarböd: Bidovce, Szlovákia.
M.csanád = Magyarcsanád, Csongrád megye.
M.décse = Magyardecse: Cireșoia, Románia.
M.derzse = Magyarderzse: Dîrja, Románia.
Me. = Mező- előtag rövidítése (pl. Me.bánd).
Me.bánd = Mezőbánd: Band, Románia.
Me.berény = Mezőberény, Békés megye.
Mecsekszakál = Mecsekszakál, Baranya megye.
Medina = Medina, Tolna megye.
Medvesalja = a Medves hegység alatt Salgótarjánától északkeletre elterülő vidék a magyar-szlovák határon.
Me.fény = Mezőfény: Foeni, Románia.
M.egregy = Magyarereggy, Baranya megye.
M.egres = Magyaregres, Somogy megye.
Megyehíd = Megyehíd, Vas megye.
Me.kövesd = Mezőkövesd, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Me.lak = Mezőlak, Veszprém megye.
Mélykút = Mélykút, Bács-Kiskun megye.
Menyhe = Menyhe: Mechenice, Szlovákia.
Me.panit = Mezőpanit: Pănet, Románia.
Me.peterd = Mezőpeterd, Hajdú-Bihar megye.
Méra = Méra, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Mérk = Mérk, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.

Mernye = Mernye, Somogy megye.
Mesteri = Mesteri, Vas megye.
Mesterszállás = Mesterszállás, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
Meszes = Meszes, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Meszlen = Meszlen, Vas megye.
Mesztegnyő = Mesztegnyő, Somogy megye.
Me.tárkány = Mezőtárkány, Heves megye.
Me.túr = Mezőtúr, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
Mező- előtag rövidítése: Me. (pl. Me.bánd).
M.gencs = Magyargencs, Veszprém megye.
M.hegymeg = Magyarhegymeg: Dolné Zahorany, Szlovákia.
M.hermány = Magyarhermány: Herculian, Románia.
M.hertelend = Magyarhertelend, Baranya megye.
M.homorog = Magyarhomorog, Hajdú-Bihar megye.
Mihálygerge = Mihálygerge, Nógrád megye.
Mihályháza = Mihályháza, Veszprém megye.
Mihályi = Mihályi, Győr-Moson-Sopron megye.
Mikháza = Mikháza: Călugăreni, Románia.
Mikóháza = Mikóháza, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Mikola = Mikola: Micula, Románia.
Minaj = Minaj: Minaj, Ukrajna.
Mindsztkálla = Mindszentkálla, Veszprém megye.
Miszla = Miszla, Tolna megye.
M.kanizsa = Magyarkanizsa: Kanjiža, Szerbia.
M.keszi = Magyarkeszi, Tolna megye.
M.királyfalva = Magyarkirályfalva: Crăești, Románia.
M.k.kapus = Magyarkiskapus: Căpușu Mic, Románia.
M.lapád = Magyarlapád: Lopadea Nouă, Románia.
M.lukafa = Magyarlukafa, Baranya megye.
Mocsa = Mocsa, Komárom-Esztergom megye.
Mohács = Mohács, Baranya megye.
Mohora = Mohora, Nógrád megye.
Moldva = a Keleti-Kárpátok és a Prut folyó közötti terület Romániában.
Monor = Monor, Pest megye.
Monostorapáti = Monostorapáti, Veszprém megye.
Monostorpályi = Monostorpályi, Hajdú-Bihar megye.
Monoszló = Monoszló, Veszprém megye.
Mórág = Mórág, Tolna megye.
Mórahalom = Mórahalom, Csongrád megye.
Mosdós = Mosdós, Somogy megye.
Mosonszmtiklós = Mosonszentmiklós, Győr-Moson-Sopron megye.

Helynévjegyzék

- M.ózd = Magyarózd: Ozd, Románia.
Mőcsény = Mőcsény, Tolna megye.
Mözs = Mözs, Tolna megye.
M.remete = Magyarremete: Remetea, Románia.
Ms. = Maros- előtag rövidítése (pl. Ms.keresztúr).
Ms.keresztúr = Maroskeresztúr: Cristești, Románia.
Ms-T vm. = Maros-Torda vármegye: közigazgatási egység volt a Maros folyó felső szakaszán, a Görgényi- és a Kelemen-havasok vidékén, Marosvásárhely központtal; területe Romániához tartozik.
Ms.vásárhely = Marosvásárhely: Țirgu Mureș, Románia.
M.szék = Magyarszék, Baranya megye.
M.sztmárton = Magyarszentmárton: Sînmartinu Maghiar, Románia.
Mu. = Mura- előtag rövidítése (pl. Mu.szemenye).
Mucsfa = Mucsfa, Tolna megye.
Mucsi = Mucsi, Tolna megye.
Munkács = Munkács: Mukacseve, Ukrajna.
Mura- előtag rövidítése: Mu. (pl. Mu.szemenye).
Mu.szemenye = Muraszemenye, Zala megye.
Muzsaly = Muzsaly: Muzsijeve Ukrajna.
M.valkó = Magyarvalkó: Văleni, Románia.
N. = Nagy- előtag rövidítése (pl. N.acsád).
N.acsád = Nagyacsád, Veszprém megye.
Nádasdaróc = Nádasdaróc: Dorolțu, Románia.
N.adorján = Nagyadorján: Adrianul Mare, Románia.
Nádudvar = Nádudvar, Hajdú-Bihar megye.
Nagy- előtag rövidítése = N. (pl. N.acsád).
N.ajta = Nagyajta: Aita Mare, Románia.
Nak = Nak, Tolna megye.
N.ar = Nagyar, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Nárai = Nárai, Vas megye.
Naszály = Naszály, Komárom-Esztergom megye.
Naszvad = Naszvad: Nesvady, Szlovákia.
N.bacon = Nagybacon: Bățanii Mari, Románia.
N.bajcs = Nagyabajcs, Győr-Moson-Sopron megye.
N.bégány = Nagybéány: Velika Bihany, Ukrajna.
N.berény = Nagyberény, Somogy megye.
N.berki = Nagyberki, Somogy megye.
N.borosnyó = Nagyborosnyó: Boroșneu Mare, Románia.
N.bózsza = Nagybózsza, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
N.dém = Nagydém, Veszprém megye.
N.dobrony = Nagydobrony: Velika Dobrony, Ukrajna.

- N.dorog = Nagydorog, Tolna megye.
 N.ecsed = Nagyecsed, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
 Négyfalu = az erdélyi Barcaságban elterülő hét csángó falu közül a négy egymáshoz közel eső (Bácsfalu: Baci; Csernátfalu: Cernatu; Hosszúfalu: Satu-Lung; Türkös: Turches) gyűjtőneve; Săcele néven egyesítették őket.
 Nemes- előtag rövidítése: Ns. (pl. Ns.déd).
 Németkér = Németkér, Tolna megye.
 Neszmély = Neszmély, Komárom-Esztergom megye.
 N.gejőc = Nagygejőc: Veliki Hejivci, Ukrajna.
 N.geresd = Nagygeresd, Vas megye.
 N.gyanté = Nagygyanté, Békés megye.
 N.gyimót = Nagygyimót, Veszprém megye.
 N.harsány = Nagyharsány, Baranya megye.
 N.hegyes = Nagyhegyes, Hajdú-Bihar megye.
 N.hind = Nagyhind: Veľké Chyndice, Szlovákia.
 N.igmánd = Nagyigmánd, Komárom-Esztergom megye.
 N.kanizsa = Nagykanizsa, Zala megye.
 N.kapus = Nagykapus: Copșa Mare, Románia.
 N.kend = Nagykend: Chendu Mare, Románia.
 N.kolcs = Nagykolcs: Culciu Mare, Románia.
 N.kónyi = Nagykónyi, Tolna megye.
 N.kőrös = Nagykőrös, Pest megye.
 N.körű = Nagykörű, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
 Nkság = Nagykunság: az Alföld középső része Jász-Nagykun-Szolnok megyében a Tisza keleti partján a Körös folyó, a Hortobágy-Berettyó csatorna és a Hortobágy tájegység között.
 N.-Küküllő vm. = Nagy-Küküllő vármegye: közigazgatási egység volt Erdély déli részén, a Nagy-Küküllő és az Olt folyók között; területe Romániához tartozik.
 N.lengyel = Nagylengyel, Zala megye.
 N.lózs = Nagylózs, Győr-Moson-Sopron megye.
 N.mácséd = Nagymácséd: Veľká Mača, Szlovákia.
 Nó. = Nógrád- előtag rövidítése (pl. Nó.szakál).
 Nógrád- előtag rövidítése: Nó. (pl. Nó.szakál).
 Nó. m. = Nógrád megye.
 Nóráp = Nóráp, Veszprém megye.
 Nó.szakál = Nógrádszakál, Nógrád megye.
 Noszlop = Noszlop, Veszprém megye.
 N.ölved = Nagyölved: Veľké Ludince, Szlovákia.
 N.palád = Nagypalád: Velika Palagy, Ukrajna.
 N.patak = Nagypatak: Valea Mare, Románia (Moldva).
 N.petri = Nagypetri: Petrindu, Románia.

Helynévjegyzék

- N.rábé = Nagyrábé, Hajdú-Bihar megye.
N.rákos = Nagyrákos, Vas megye.
N.rév = Nagyrév, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
N.rozvág = Nagyrozvág, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Ns. = Nemes- előtag rövidítése (pl. Ns.déd).
N.-Sárrét = Nagy-Sárrét: a Hortobágy-Berettyó csatorna és a Berettyó folyó között levő terület Biharnagybajom környékén, Hajdú-Bihar megyében.
Ns.déd = Nemesdéd, Somogy megye.
Ns.görzsöny = Nemesgörzsöny, Veszprém megye.
Ns.gulács = Nemesgulács, Veszprém megye.
Ns.hodos = Nemesodos: Vydrany, Szlovákia.
N.simonyi = Nagysimonyi, Vas megye.
Ns.szalók = Nemesszalók, Veszprém megye.
Ns.vámos = Nemesvámos, Veszprém megye.
Ns.vid = Nemesvid, Somogy megye.
Ns.vita = Nemesvita, Veszprém megye.
N.szakácsi = Nagyszakácsi, Somogy megye.
N.szalánc = Nagyszalánc: Slanec, Szlovákia.
N.szalonta = Nagyszalonta: Salonta, Románia.
N.szekely = Nagyszékely, Tolna megye.
N.szokoly = Nagyszokoly, Tolna megye.
N.tárkány = Nagytárkány: Vel'ké Trakany, Szlovákia.
N.teremi = Nagyteremi: Tirimia, Románia.
N.tevel = Nagytevel, Veszprém megye.
N.toronya = Nagytoronya: Vel'ká Třňa, Szlovákia.
N.tótfalu = Nagytótfalu, Baranya megye.
N.várad = Nagyvárad: Oradea, Románia.
N.váty = Nagyváty, Baranya megye.
N.vejke = Nagyvejke, Tolna megye.
N.veleg = Nagyveleg, Fejér megye.
N.visnyó = Nagyvisnyó, Heves megye.
N.zerénd = Nagyzerénd: Zerind, Románia.
Ny. = Nyír- előtag rövidítése (pl. Ny.ábrány).
Nyá. = Nyárad- előtag rövidítése (pl. Nyá.remete).
Ny.ábrány = Nyírábrány, Hajdú-Bihar megye.
Ny.adony = Nyíradony, Hajdú-Bihar megye.
Nyá.mente = Nyáradmente: a Maros bal oldali mellékfolyójának, a Nyáradnak a völgye Nyárádszeredától (Miercurea Nirajului) a torkolatig, Romániában.
Nyárad = Nyárad, Veszprém megye.
Nyárad- előtag rövidítése: Nyá. (pl. Nyá.remete).
Nyá.remete = Nyá.remete: Eremitu, Románia.

Nyárszó = Nyárszó: Nearșova, Románia.
 Nyá.szereda = Nyárádszereda: Miercurea Nirajului, Románia.
 Nyá.sztbenedek = Nyárádszentbenedek: Murgești, Románia.
 Nyá.sztlászló = Nyárádszentlászló: Sînvasii, Románia.
 Ny.bátor = Nyírbátor, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
 Ny.bátori j. = Nyírbátori járás, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
 Ny.császári = Nyírcsászári, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
 Ny.egyháza = Nyíregyháza, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
 Nyergesújfalú = Nyergesújfalú, Komárom-Esztergom megye.
 Ny.gyulaj = Nyírgyulaj, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
 Nyi. = Nyitra- előtag rövidítése (pl. Nyi.gerencsér).
 Nyi.gerencsér = Nyitragerencsér: Nitrianske Hrnčiarovce, Szlovákia.
 Nyír- előtag rövidítése: Ny. (pl. Ny.ábrány).
 Nyirád = Nyirád, Veszprém megye.
 Nyíres = Nyíres: Nireș, Románia.
 Nyitra = Nyitra: Nitra, Szlovákia.
 Nyitra- előtag rövidítése: Nyi. (pl. Nyi.gerencsér).
 Nyi.-vid. = Nyitra-vidék: a szlovákiai Nyitra (Nitra) város körüli palóc községek összefoglaló neve.
 Ny.káta = Nyírkáta, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
 Ny.meggyes = Nyírmeggyes, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
 Nyomát = Nyomát: Maiad, Románia.
 Nység = Nyírség: táj az Alföld északkeleti részén a Hajdúság és a Kraszna folyó között, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében.
 Ny.telek = Nyírtelek, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
 Nyujtód = Nyujtód: Lunga, Románia.
 Nyúl = Nyúl, Győr-Moson-Sopron megye.
 Óbást = Óbást: Stará Bašta, Szlovákia.
 Óbecse = Óbecse: Becej, Szerbia.
 Óbudavár = Óbudavár, Veszprém megye.
 Okány = Okány, Békés megye.
 Olaszfalu = Olaszfalu, Veszprém megye.
 Olcsvaapáti = Olcsvaapáti, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
 Oltszakadát = Oltszakadát: Săcădate, Románia.
 Omor = Omor, Románia.
 Ónfalva = Ónfalva: Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, Románia (Moldva).
 Ónod = Ónod, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
 Ordacsehi = Ordacsehi, Somogy megye.
 Orgovány = Orgovány, Bács-Kiskun megye.
 Ormányság, Ormányság = Ormányság: a Dráva és mellékfolyója, a Fekete-víz alsó folyása közötti terület Baranya megyében.

Helynévjegyzék

- Orosháza = Orosháza, Békés megye.
Orosztony = Orosztony, Zala megye.
Orotva = Orotva: Jolotca, Románia.
Osgyán = Osgyán: Ožďany, Szlovákia.
Ózdfalu = Ózdfalu, Baranya megye.
Ozora = Ozora, Tolna megye.
Ozsdola = Ozsdola: Ojdula, Románia.
Őcsény = Őcsény, Tolna megye.
Ökörítőfűlpös = Ökörítőfűlpös, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Ördögösfüzes = Ördögösfüzes: Fizeșu Gherlii, Románia.
Őrhalom = Őrhalom, Nógrád megye.
Őrisziget = Őrisziget: Siget in der Wart, Ausztria.
Őrisztpéter = Őrisztpéter, Vas megye.
Őrség = a Zala folyó és a Kerka patak forrásvidékén levő terület; nagyobb része Vas megyéhez, kisebb része Szlovéniához tartozik.
Őrsztemklós = Őrsztemklós, Pest megye.
Őrtilos = Őrtilos, Somogy megye.
Ősi = Ősi, Veszprém megye.
Ötvöskónyi = Ötvöskónyi, Somogy megye.
P. = Puszta- előtag rövidítése (pl. P.daróc).
Pacsa = Pacsa, Zala megye.
Pacsér = Pacsér: Pačir, Szerbia.
Páhi = Páhi, Bács-Kiskun megye.
Páké = Páké: Pachia, Románia.
Paks = Paks, Tolna megye.
Pakura = Pakura: Păcurele, Románia (Moldva).
Paládság = a három -palád utótagú község (Botpalád, Kispalád, Nagypalád) vidéke a Szamos folyó mentén; Botpalád és Kispalád Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéhez, Nagypalád (Velikaja Palagy) pedig Ukrajnához tartozik.
Palágykomoróc = Palágykomoróc: Palagykomoroc, Ukrajna.
Palást = Palást: Plášťovce, Szlovákia.
Pálfa = Pálfa, Tolna megye.
Páli = Páli, Győr-Moson-Sopron megye.
Palló = Palló: Pallo, Ukrajna.
Pálmonostora = Pálmonostora, Bács-Kiskun megye.
Palóc-vid. = a Vág és a Hernád folyók közé eső terület; egyik része Nógrád, Pest, Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén és Jász-Nagykun-Szolnok megyéhez, másik része Szlovákiához tartozik.
Palotás = Palotás, Nógrád megye.
Pankasz = Pankasz, Vas megye.
Pápa = Pápa, Veszprém megye.

Pápadereske = Pápadereske, Veszprém megye.
Pápakovácsi = Pápakovácsi, Veszprém megye.
Pápasalamon = Pápasalamon, Veszprém megye.
Pápateszér = Pápateszér, Veszprém megye.
Papkeszi = Papkeszi, Veszprém megye.
Pápoc = Pápoc, Vas megye.
Parajd = Parajd: Praid, Románia.
Paszab = Paszab, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Patca = Patca, Somogy megye.
Patosfa = Patosfa, Somogy megye.
Pátró = Pátró, Zala megye.
Pátroha = Pátroha, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Páty = Páty, Pest megye.
P.daróc = Pusztadaróc: Dorolț, Románia.
Pécs = Pécs, Baranya megye.
Pécsely = Pécsely, Veszprém megye.
Pély = Pély, Heves megye.
Perbete = Perbete: Pribeta, Szlovákia.
Pered = Pered: Tešedíkovo, Szlovákia.
Perenye = Perenye, Vas megye.
Pereszteg = Pereszteg, Győr-Moson-Sopron megye.
Petek = Petek: Petecu, Románia.
Péterfalva = Péterfalva: Petrove, Ukrajna.
Péterhida = Péterhida, Somogy megye.
Péterréve = Péterréve: Bačko Petrovo Selo, Szerbia.
P.falu = Pusztafalu, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
P.hencse = Pusztahencse, Tolna megye.
Piliny = Piliny, Nógrád megye.
Pilis = Pilis, Pest megye.
Pilismarót = Pilismarót, Komárom-Esztergom megye.
Pincehely = Pincehely, Tolna megye.
Piskó = Piskó, Baranya megye.
Piskolt = Piskolt: Pișcolt, Románia.
P.kovácsi = Pusztakovácsi, Somogy megye.
Ploskucén = Ploskucén: Ploscuțeni, Románia (Moldva).
P.magyaród = Pusztamagyaród, Zala megye.
Pocsaj = Pocsaj, Hajdú-Bihar megye.
Podoros = Podoros: Podu Roșu, Románia (Moldva).
Pográny = Pográny: Pohranice, Szlovákia.
Pokolpatak = Pokolpatak: Valea Rea, Románia (Moldva).
Polgárdi = Polgárdi, Fejér megye.

Helynévjegyzék

Poroszló = Poroszló, Heves megye.
Pottyond = Pottyond: Potiond, Románia.
Práleja = Práleja: Pralea, Románia (Moldva).
Privigye = Privigye: Prievidza, Szlovákia.
Pula = Pula, Veszprém megye.
Pusztá- előtag rövidítése: P. (pl. P.daróc).
Pusztina = Pusztina: Pustiana, Románia (Moldva).
Putnok = Putnok, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Pürkerec = Pürkerec: Purcăreni, Románia (Hétfalu).
Püspökladány = Püspökladány, Hajdú-Bihar megye.
P.vacs = Pusztavacs, Pest megye.
R. = Rába- előtag rövidítése (pl. R.gyarmat).
Rába- előtag rövidítése: R. (pl. R.gyarmat).
Rábcakapi = Rábcakapi, Győr-Moson-Sopron megye.
Rád = Rád, Pest megye.
Radnót = Radnót: Iernut, Románia.
Rafajna = Rafajna (Rafajnaújfalú): Rafajlovo, Ukrajna.
Rákoskeresztúr = Rákoskeresztúr, Budapest XVII. kerületének a része.
Rákospalota = Rákospalota, Budapest XV. kerületének a része.
Ramocsaháza = Ramocsaháza, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Raposka = Raposka, Veszprém megye.
Rát = Rát: Ratyivci, Ukrajna.
Ravazd = Ravazd, Győr-Moson-Sopron megye.
Recsenyéd = Recsenyéd: Rareș, Románia.
Réde = Réde, Komárom-Esztergom megye.
Regöly = Regöly, Tolna megye.
Rekecsin = Rekecsin: Răcăciuni, Románia (Moldva).
Resznek = Resznek, Zala megye.
Réte = Réte: Reca, Szlovákia.
Rétfalu = Rétfalu: Retfala, Horvátország (Szlavónia).
Rétköz = a Nyírség és a bodrogközi Tisza közé eső terület Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében.
Rétközberencs = Rétközberencs, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Rétoldal = az egykori Ecsedi-lápot körülvevő terület a Szamos folyó mentén, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében.
Révfülöp = Révfülöp, Veszprém megye.
Rezi = Rezi, Zala megye.
R.gyarmat = Rábagyarmat, Vas megye.
Ricse = Ricse, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Rigács = Rigács, Veszprém megye.
Rimaszombat = Rimaszombat: Rimavská Sobota, Szlovákia.

- Rimóc = Rimóc, Nógrád megye.
Rîpa Iepii = Rîpa Iepii, Románia (Moldva).
Rköz = Rábaköz: a Rába, a Rábca és a Répce folyók közötti terület Győr-Moson-Sopron megyében.
Románd = Románd, Győr-Moson-Sopron megye.
Rozsály = Rozsály, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Rozsnyó = Rozsnyó: Rožňava, Szlovákia.
Rugonfalva = Rugonfalva: Rugănești, Románia.
S. = Sajó- előtag rövidítése (pl. S.gömör).
Ságod = Ságod, Zala megye.
Sajó- előtag rövidítése: S. (pl. S.gömör).
Salamás = Salamás: Sărmaș, Románia.
Salánk = Salánk: Salanki, Ukrajna.
Salföld = Salföld, Veszprém megye.
Salköveskút = Salköveskút, Vas megye.
Sáp = Sáp, Hajdú-Bihar megye.
Sáránd = Sáránd, Hajdú-Bihar megye.
Sárfalu = Sárfalu: Noroieni, Románia.
Sárfimizdó = Sárfimizdó, Vas megye.
Sárhida = Sárhida, Zala megye.
Sárisáp = Sárisáp, Komárom-Esztergom megye.
Sarkad = Sarkad, Békés megye.
Sárköz = Sárköz (Tolna megye): Szekszárd és Bátaszék között fekvő terület a Duna jobb partján.
Sárközújlak = Sárközújlak: Livada Mică, Románia.
Sármellék = Sármellék, Zala megye.
Sárospatak = Sárospatak, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Sárpilis = Sárpilis, Tolna megye.
Sárrét¹ = a Berettyó és a Sebes-Körös egykori árterülete.
Sárrét² = Székesfehérvár és Várpalota közé eső terület Fejér és Veszprém megyében.
Sárrétudvari = Sárrétudvari, Hajdú-Bihar megye.
Sársztlőrinc = Sárszentlőrinc, Tolna megye.
Sársztniklós = Sárszentmiklós, Fejér megye.
Sárvásár = Sárvásár: Șaula, Románia.
Sáska = Sáska, Veszprém megye.
Sátoraljaújhely = Sátoraljaújhely, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Se. = Sepsí- előtag rövidítése (pl. Se.körös-patak).
Segesd = Segesd, Somogy megye.
Se.körös-patak = Sepsikörös-patak: Valea Crișului, Románia.
Sellye = Sellye, Baranya megye.

Helynévjegyzék

Sepsi- előtag rövidítése: Se. (pl. Se.kőröspatak).
Sérsekszőlős = Sérsekszőlős, Somogy megye.
Se.sztyörgy = Sepsiszentgyörgy: Sfintu Gheorghe, Románia.
S.gömör = Sajógömör: Gemer, Szlovákia.
Sikátor = Sikátor, Győr-Moson-Sopron megye.
Siklód = Siklód: Șiclod, Románia.
Siklós = Siklós, Baranya megye.
Simontornya = Simontornya, Tolna megye.
Sióagárd = Sióagárd, Tolna megye.
Sirok = Sirok, Heves megye.
Sislóc = Sislóc: Sislivci, Ukrajna.
So. = Somogy- előtag rövidítése (pl. So.acsa).
So.acsa = Somogyacsa, Somogy megye.
So.gesztí = Somogygesztí, Somogy megye.
So.hatvan = Somogyhatvan, Baranya megye.
So.jád = Somogyjád, Somogy megye.
Sokorópátka = Sokorópátka, Győr-Moson-Sopron megye.
Sókszelőce = Sókszelőce: Selice, Szlovákia.
So. m. = Somogy megye.
Somlóvh = Somlóvásárhely, Veszprém megye.
Somodor = Somodor, Somogy megye.
Somogy- előtag rövidítése: So. (pl. So.acsa).
Somorja = Somorja: Šamorín, Szlovákia.
Somoska = Somoska: Somuşca, Románia (Moldva).
Somoskőújfalu = Somoskőújfalu, Nógrád megye.
Soponya = Soponya, Fejér megye.
Sopron = Sopron, Győr-Moson-Sopron megye.
Sopronkövesd = Sopronkövesd, Győr-Moson-Sopron megye.
Sopron vm. = közigazgatási egység volt a Dunántúl nyugati szélén; területe egy-
részt Győr-Moson-Sopron megyéhez, másrészt Ausztriához tartozik.
So.simonyi = Somogysimonyi, Somogy megye.
So.szob = Somogyszob, Somogy megye.
So.sztpál = Somogyszentpál, Somogy megye.
So.udvarhely = Somogyudvarhely, Somogy megye.
Söjtör = Söjtör, Zala megye.
S.örös = Sajóörös, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Sövényháza = Sövényháza, Csongrád megye.
S.püspöki = Sajópüspöki, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
S.sztpéter = Sajószentpéter, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Sumony = Sumony, Baranya megye.
Sümeg = Sümeg, Veszprém megye.

- Sümeprága = Sümeprága, Veszprém megye.
 S.vámos = Sajóvámos, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
 Sz. = Szamos- előtag rövidítése (pl. Sz.krassó).
 Szabadka = Szabadka: Subotica, Szerbia.
 Szabadszállás = Szabadszállás, Bács-Kiskun megye.
 Szabófalva = Szabófalva: Săbăoani, Románia (Moldva).
 Szabolcs vm. = Szabolcs vármegye: közigazgatási egység volt a Tisza bal partján, az Alföld északkeleti részén, a Nyírség vidékén; ma Szabolcs-Szatmár-Bereg megye része.
 Szada = Szada, Pest megye.
 Szakadát = Szakadát: Săcădat, Románia.
 Szakály = Szakály, Tolna megye.
 Szakatura = Szakatura: Secătura, Románia (Moldva).
 Szakcs = Szakcs, Tolna megye.
 Szakmár = Szakmár, Bács-Kiskun megye.
 Szakony = Szakony, Győr-Moson-Sopron megye.
 Szalafő = Szalafő, Vas megye.
 Szálka = Szálka: Salka, Szlovákia.
 Szalóc = Szalóc: Slavec, Szlovákia.
 Szalonna = Szalonna, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
 Szamos- előtag rövidítése: Sz. (pl. Sz.krassó).
 Szanda = Szanda, Nógrád megye.
 Szaporca = Szaporca, Baranya megye.
 Szárazajta = Szárazajta: Aita Seacă, Románia.
 Szárazberek = Szárazberek: Bercu, Románia.
 Szárazpatak¹ = Szárazpatak: Valea Seacă, Románia.
 Szárazpatak² = Szárazpatak: Valea Seacă, Románia (Moldva).
 Szarvas = Szarvas, Békés megye.
 Szarvasgede = Szarvasgede, Nógrád megye.
 Szászfenes = Szászfenes: Florești, Románia.
 Száskút = Száskút: Săscut-Sat vagy Săscut-Tîrg, Románia (Moldva). — A források alapján nem dönthető el, hogy az adatok a kettő közül melyikből valók.
 Szatmár vm. = Szatmár vármegye: közigazgatási egység volt az Alföld peremén, a Szamos és a Túr folyók mentén; területe részint Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéhez, részint Romániához tartozik.
 Szatmárcseke = Szatmárcseke, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
 Szatmárnémeti = Szatmárnémeti: Satu Mare, Románia.
 Szé. = Székely- előtag rövidítése (pl. Szé.betlenfalva).
 Szé.betlenfalva = Székelybetlenfalva: Beclean, Románia.
 Szé.föld = Székelyföld: Erdély délkeleti része Romániában.

Helynévjegyzék

Szécsény = Szécsény, Nógrád megye.
Szécsisziget = Szécsisziget, Zala megye.
Szederjes = Szederjes: Mureni, Románia.
Szedres = Szedres, Tolna megye.
Szeged = Szeged, Csongrád megye.
Szeghalom = Szeghalom, Békés megye.
Szegvár = Szegvár, Csongrád megye.
Szék = Szék: Sic, Románia.
Székely- előtag rövidítése: Szé. (pl. Szé.betlenfalva).
Szé.keresztúr = Székelykeresztúr: Cristuru Secuiesc, Románia.
Székesfővár = Székesfehérvár, Fejér megye.
Szekszárd = Szekszárd, Tolna megye.
Szenna = Szenna, Somogy megye.
Szent- előtag rövidítése (szó belsejében is): Szt. (pl. Szt.antalfa).
Szentés = Szentés, Csongrád megye.
Szé.pálfalva = Székelypálfalva: Păuleni, Románia.
Széphely = Széphely: Jebel, Románia.
Szerbek = Szerbek: Sîrbi, Románia (Moldva).
Szeremle = Szeremle, Bács-Kiskun megye.
Szerep = Szerep, Hajdú-Bihar megye.
Szergény = Szergény, Vas megye.
Szernye = Szernye: Szernye, Ukrajna.
Szernye-mocsár = Szernye község közelében a Latorca és a Borsava folyók között elterülő, ma már lecsapolt mocsárvidék Ukrajnában.
Szé.udvarhely = Székelyudvarhely: Odorhei, Románia.
Szé.varság = Székelyvarság: Vârșag, Románia.
Sz.hát = Szamosháti: a Szamos folyó két partján elterülő vidék Mátészalka és Szi-nérváralja (Seini) között; területének egyik része Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéhez, másik része Romániához tartozik.
Szi. = Sziget- előtag rövidítése (pl. Szi.köz).
Sziget- előtag rövidítése: Szi. (pl. Szi.köz).
Szigliget = Szigliget, Veszprém megye.
Szihalom = Szihalom, Heves megye.
Szi.köz = Szigetköz: a Duna szigete a Kisalföldön, Győr-Moson-Sopron megyében.
Szil = Szil, Győr-Moson-Sopron megye.
Szilágy = Szilágy, Baranya megye.
Szilágy- előtag rövidítése: Szil. (pl. Szil.bagos).
Szilvásszentmárton = Szilvásszentmárton, Somogy megye.
Szind = Szind: Săndulești, Románia.
Szi.sztmiklós = Szigetszentmiklós, Pest megye.

Szitás = Szitás: Nicorești, Románia (Moldva).
Szi.vár = Szigetvár, Baranya megye.
Sz.krassó = Szamoskrassó: Cărașeu, Románia.
Szl. = Szilágy- előtag rövidítése (pl. Szl.bagos).
Szlanikfürdő = Szlanikfürdő: Băile Slănic, Románia (Moldva).
Szlavónia = a Dráva és a Száva folyók közötti terület Horvátországban.
Szl.bagos = Szilágybagos: Boghiș, Románia.
Szl.pér = Szilágypér: Pir, Románia.
Szl. vm. = Szilágy vármegye: közigazgatási egység volt a Berettyó és a Kraszna folyó, valamint a Szilágy és a Zilah patak vidékén; területe Romániához tartozik.
Szokolya = Szokolya, Pest megye.
Szolnocska = Szolnocska: Solnička, Szlovákia.
Szolnok = Szolnok, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
Szombathely = Szombathely, Vas megye.
Szováta = Szováta: Sovata, Románia.
Sződemeter = Sződemeter: Săuca, Románia.
Szőkedencs = Szőkedencs, Somogy megye.
Szőlőhegy = Szőlőhegy: Pîrgărești, Románia (Moldva).
Szőreg = Szőreg, Csongrád megye.
Sz.szeg = Szamoszeg, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Szt. = Szent- előtag rövidítése (szó belsejében is) (pl. Szt.antalfa).
Sztána = Sztána: Stana, Románia.
Szt.antalfa = Szentantalfa, Veszprém megye.
Szt.balázs = Szentbalázs, Somogy megye.
Szt.békálla = Szentbékálla, Veszprém megye.
Szt.egyházaskő = Szentegyházaskő: Vlăhița, Románia.
Szt.gál = Szentgál, Veszprém megye.
Szt.gerce = Szentgerce: Gălățeni, Románia.
Szt.háromság = Szentháromság: Troița, Románia.
Szt.istván = Szentistván, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Szt.jakabfa = Szentjakabfa, Veszprém megye.
Szt.királyszabadja = Szentkirályszabadja, Veszprém megye.
Szt.lászló = Szentlászló: Laslovo, Horvátország (Szlavónia).
Szt.lőrinc = Szentlőrinc, Baranya megye.
Szt.lőrincvára = Szentlőrincvára, Pest megye.
Szt.mártonkáta = Szentmártonkáta, Pest megye.
Szt.tamás = Szenttamás: Srbobran, Szerbia.
Szucság = Szucság: Suceacu, Románia.
Szuhogya = Szuhogya, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Szulimán = Szulimán, Baranya megye.

Helynévjegyzék

Szurdokpüspöki = Szurdokpüspöki, Nógrád megye.
Szürte = Szürte: Sztrumkivka, Ukrajna.
T. = Tisza- előtag rövidítése (pl. T.adony).
Tabód = Tabód, Tolna megye.
T.adony = Tiszaadony, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
T.ágtelek = Tiszaágtelek: Tiszaagtelek, Ukrajna.
Tagyon = Tagyon, Veszprém megye.
Tajti = Tajti: Tachty, Szlovákia.
Takácsi = Takácsi, Veszprém megye.
Taliándörögd = Taliándörögd, Veszprém megye.
Tállya = Tállya, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Tamáshida = Tamáshida: Tămașda, Románia.
Tamási = Tamási, Tolna megye.
Tanakajd = Tanakajd, Vas megye.
Tápé = Tápé, Csongrád megye.
Tapolca = Tapolca, Veszprém megye.
Tapolcafő = Tapolcafő, Veszprém megye.
Tard = Tard, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Tardoskedd = Tardoskedd: Tvrdošovce, Szlovákia.
Tarnabod = Tarnabod, Heves megye.
Tarnalelesz = Tarnalelesz, Heves megye.
Tarnóc = Tarnóc: Liptovský Trnovec, Szlovákia.
Tasnádszarvad = Tasnádszarvad: Săraud, Románia.
T.ásvány = Tiszaásvány: Tiszaasvany, Ukrajna.
Tát = Tát, Komárom-Esztergom megye.
Tata = Tata, Komárom-Esztergom megye.
Tatrang = Tatrang: Tărlungeni, Románia (Hétfalu).
T.bábolna = Tiszabábolna, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
T.bercel = Tiszabercel, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
T.bezdéd = Tiszabezdéd, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
T.bő = Tiszabő, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
T.bökény = Tiszabökény: Bobove, Ukrajna.
T.csege = Tiszacsege, Hajdú-Bihar megye.
T.dada = Tiszadada, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
T.dob = Tiszadob, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Técső = Técső: Tyacsiv, Ukrajna.
Téglás = Téglás, Hajdú-Bihar megye.
Tejfalu = Tejfalu: Mliečno, Szlovákia.
Tekeháza = Tekeháza: Tekove, Ukrajna.
Tekerőpatak = Tekerőpatak: Valea Strîmbă, Románia.
Temerin = Temerin, Szerbia.

- Temesság = Temesság: Șag, Románia.
 Tengelic = Tengelic, Tolna megye.
 Tengőd = Tengőd, Somogy megye.
 Teremiújfalu = Teremiújfalu: Satu Nou, Románia.
 Tés = Tés, Veszprém megye.
 Tetétlen = Tetétlen, Hajdú-Bihar megye.
 Tevel = Tevel, Tolna megye.
 Thát = Tiszhát: a Szatmári-síkságnak a Tiszától északra eső része; területe részben Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéhez, részben Ukrajnához tartozik.
 T.igar = Tiszaigar, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
 Tihany = Tihany, Veszprém megye.
 Tisza- előtag rövidítése: T. (pl. T.adony).
 Tisza f. vid. = Tisza folyó vidéke.
 Tivadar = Tivadar, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
 T.keresztúr = Tiszakeresztúr: Perehresztya, Ukrajna.
 T.ladány = Tiszaladány, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
 T.mogyorós = Tiszamogyorós, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
 T.nána = Tiszanána, Heves megye.
 To. = Torna- előtag rövidítése (pl. To.görgő).
 Tóalmás = Tóalmás, Pest megye.
 Tófalva = Tófalva: Tufalău, Románia.
 To.görgő = Tornagörgő: Hrhov, Szlovákia.
 Tokaj = Tokaj, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
 To.kápolna = Tornakápolna, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
 Tokod = Tokod, Komárom-Esztergom megye.
 Tolna = Tolna, Tolna megye.
 Tolna m. = Tolna megye.
 Tolnanémedi = Tolnanémedi, Tolna megye.
 To.nádaska = Tornanádaska, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
 Toponár = Toponár, Somogy megye.
 Torboszló = Torboszló: Torba, Románia.
 Torda = Torda: Turda, Románia.
 Torda-Ar. vm. = Torda-Aranyos vármegye: közigazgatási egység volt a Maros jobb oldali mellékfolyója, az Aranyos vidékén; területe Romániához tartozik.
 Torja = Torja: Turia, Románia.
 Torna- előtag rövidítése: To. (pl. To.görgő).
 Tornynosnémeti = Tornynosnémeti, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
 Torockó = Torockó: Rimetea, Románia.
 Torockósztyörgy = Torockósztyörgy: Colțești, Románia.
 Torontál vm. = közigazgatási egység volt a Maros, a Tisza és a Duna között; területe részben Szerbiához, részben Romániához tartozik.

Helynévjegyzék

- Torontálvh = Torontálvásárhely: Debeljača, Szerbia.
Tószeg = Tószeg, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
Tótvázsony = Tótvázsony, Veszprém megye.
Tö. = Török- előtag rövidítése (pl. Tö.kanizsa).
Tö.kanizsa = Törökkanizsa: Novi Kneževac, Szerbia.
Tö.koppány = Törökkoppány, Somogy megye.
Török- előtag rövidítése: Tö. (pl. Tö.kanizsa).
T.örs = Tiszaörs, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
Tö.sztmiklós = Törökszentmiklós, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
T.salamon = Tiszasalamon: Szolomonove, Ukrajna.
T.süly = Tiszasüly, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
T.sziget = Tiszasziget, Csongrád megye.
T.szőlős = Tiszaszőlős, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
Ttúl = Tizántúl: az Alföldnek a Tizától keletre eső része.
T.ug = Tiszaug, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
T.újlak = Tiszaújlak: Vilok, Ukrajna.
Tunyogmatolcs = Tunyogmatolcs, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Túrkeve = Túrkeve, Jász-Nagykun-Szolnok megye.
Turluján = Turluján: Turluianu, Románia (Moldva).
Túrterebes = Túrterebes: Turulung, Románia.
Tusnád = Tusnád: Tuşnad-Sat, Románia.
Türe = Türe: Turea, Románia.
Türkös = Türkös: Turcheş, Románia (Hétfalu).
T.vasvári = Tiszavasvári, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Tyukod = Tyukod, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Udvarhely vm. = Udvarhely vármegye: közigazgatási egység volt a Székelyföldön, a Hargita hegységtől nyugatra; területe Romániához tartozik.
Udvari = Udvari, Tolna megye.
Ugod = Ugod, Veszprém megye.
Újfalu¹ = Újfalu¹: Nicolae Bălcescu, Románia (Moldva).
Újfalu² = Újfalu²: Satu Nou, Románia (Moldva).
Újfehértó = Újfehértó, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Újiráz = Újiráz, Hajdú-Bihar megye.
Újireg = Újireg, Tolna megye.
Újkígyós = Újkígyós, Békés megye.
Újsztmargita = Újszentmargita, Hajdú-Bihar megye.
Újtusnád = Újtusnád: Tuşnadu Nou, Románia.
Ung vm. = Ung vármegye: közigazgatási egység volt az Alföld északkeleti peremén, az Ung folyó vidékén; területe Ukrajnához tartozik.
Úny = Úny, Komárom-Esztergom megye.
Uzon = Uzon: Ozun, Románia.

Ürmös = Ürmös: Ormeniș, Románia.
V. = Vámos- előtag rövidítése (pl. V.pércs).
Vá. = Vásáros- előtag rövidítése (pl. Vá.dombó).
Vác = Vác, Pest megye.
Vacsárcsi = Vacsárcsi: Văcărești, Románia.
Vá.dombó = Vásárosdombó, Baranya megye.
Vága = Vága: Váhovce, Szlovákia.
Vajdakamarás = Vajdakamarás: Vaida-Cărnăraș, Románia.
Vajszló = Vajszló, Baranya megye.
Vál = Vál, Fejér megye.
Válé Kimpuluj = Válé Kimpuluj: Valea Cîmpului, Románia (Moldva).
Valény = Valény: Văleni, Románia (Moldva).
Váliri = Váliri: Valea Rea, Románia (Moldva).
Valkó = Valkó, Pest megye.
Vá.miske = Vásármiske, Vas megye.
Vámos- előtag rövidítése: V. (pl. V.pércs).
Vá.namény = Vásárosnamény, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
Váncsod = Váncsod, Hajdú-Bihar megye.
Vanyola = Vanyola, Veszprém megye.
Váralja = Váralja, Tolna megye.
Váralmás = Váralmás: Almașu, Románia.
Várda = Várda, Somogy megye.
Várdomb = Várdomb, Tolna megye.
Vári = Vári: Vari, Ukrajna.
Várkesző = Várkesző, Veszprém megye.
Várong = Várong, Tolna megye.
Várpalota = Várpalota, Veszprém megye.
Varsád = Varsád, Tolna megye.
Vasad = Vasad, Pest megye.
Vásáros- előtag rövidítése: Vá. (pl. Vá.dombó).
Vas m. = Vas megye.
Vasszécseny = Vasszécseny, Vas megye.
Vaszar = Vaszar, Veszprém megye.
Vázsnok = Vázsnok, Baranya megye.
Ve. = Veszprém- előtag rövidítése (pl. Ve.galsa).
Vecseklő = Vecseklő: Večelkov, Szlovákia.
Ve.fajsz = Veszprémfajsz, Veszprém megye.
Ve.galsa = Veszprémgalsa, Veszprém megye.
Végegyháza = Végegyháza, Békés megye.
Velem = Velem, Vas megye.

Helynévjegyzék

- Velencei-tó vid. = a Székesfehérvártól keletre levő Velencei-tó melletti terület Fejér megyében.
- Vencsellő = Vencsellő, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.
- Vép = Vép, Vas megye.
- Verbóc = Verbóc: Verbovec, Ukrajna.
- Verőce vm. = közigazgatási egység volt Szlavóniában, a Dráva alsó folyásától délre; területe Horvátországhoz tartozik.
- Vése = Vése, Somogy megye.
- Veszprém = Veszprém, Veszprém megye.
- Veszprém- előtag rövidítése: Ve. (pl. Ve.galsa).
- Vésztő = Vésztő, Békés megye.
- Vetés = Vetés: Vetiş, Románia.
- Ve.varsány = Veszprémvarsány, Győr-Moson-Sopron megye.
- Vicsápapáti = Vicsápapáti: Výčapy-Opatovce, Szlovákia.
- Vigántpetend = Vigántpetend, Veszprém megye.
- Vinár = Vinár, Veszprém megye.
- Visk = Visk: Viskove, Ukrajna.
- Visonta = Visonta, Heves megye.
- Viss = Viss, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
- Vista = Vista: Viştea, Románia.
- Viszák = Viszák, Vas megye.
- Vizánta = Vizánta: Vizantea-Răzeşescă, Románia (Moldva).
- vm. = vármegye.
- Völcsej = Völcsej, Győr-Moson-Sopron megye.
- Vönöck = Vönöck, Vas megye.
- Vörösberény = Vörösberény, Veszprém megye.
- Vörs = Vörs, Somogy megye.
- V.pércs = Vámospércs, Hajdú-Bihar megye.
- Z. = Zala- előtag rövidítése (pl. Z.egerszeg).
- Zabola = Zabola: Zăbala, Románia.
- Zádorfalva = Zádorfalva, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
- Zágon = Zágon: Zagon, Románia.
- Zagyvaszántó = Zagyvaszántó, Heves megye.
- Zajzon = Zajzon: Zizin, Románia (Hétfalu).
- Zala = Zala, Somogy megye.
- Zala- előtag rövidítése: Z. (pl. Z.egerszeg).
- Zala f. vid. = a Balaton legnagyobb folyójának, a Zalának a völgye Zala megyében.
- Zala m. = Zala megye.
- Zalán = Zalán: Zălan, Románia.
- Zamárdi = Zamárdi, Somogy megye.

Zánka = Zánka, Veszprém megye.
Zarándhódos = Zarándhódos: Hodiș, Románia.
Závod = Závod, Tolna megye.
Z.baksa = Zalabaksa, Zala megye.
Z.bér = Zalabér, Zala megye.
Z.boldogfa = Zalaboldogfa, Zala megye.
Z.csány = Zalacsány, Zala megye.
Z.egerszeg = Zalaegerszeg, Zala megye.
Zemplén vm. = közigazgatási egység volt az Erdős-Kárpátok és a Tisza között, az Ondava és a Bodrog folyók vidékén; területének nagyobb, északi része Szlovákiához, kisebb, déli része Borsod-Abaúj-Zemplén megyéhez tartozik.
Zengővárkony = Zengővárkony, Baranya megye.
Zenta = Zenta: Senta, Szerbia.
Z.erdő = Zalaerdő, Veszprém megye.
Zetelaka = Zetelaka: Zetea, Románia.
Z.galsa = Zalagalsa: ma Veszprémgalsa, Veszprém megye.
Z.gyömörő = Zalagyömörő, Veszprém megye.
Z.haláp = Zalahaláp, Veszprém megye.
Zilah = Zilah: Zalău, Románia.
Ziliz = Ziliz, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.
Z.meggyes = Zalamegyes, Veszprém megye.
Zomba = Zomba, Tolna megye.
Z.szombatfa = Zalasombatfa, Zala megye.
Z.tárnok = Zalatárnok, Zala megye.
Zs. = Zselic- előtag rövidítése (pl. Zs.kfalud).
Zsadány = Zsadány, Békés megye.
Zsáka = Zsáka, Hajdú-Bihar megye.
Zsámbok = Zsámbok, Pest megye.
Zselic = a Mecsek hegységtől északnyugatra és Kaposvártól délkeletre fekvő terület Somogy megyében.
Zselic- előtag rövidítése: Zs. (pl. Zs.kfalud).
Zsére = Zsére: Žirany, Szlovákia.
Zsi. = Zsitva- előtag rövidítése (pl. Zsi.besenyő).
Zsi.besenyő = Zsitvabesenyő: Bešeňov, Szlovákia.
Zsip = Zsip: Žip, Szlovákia.
Zsitva- előtag rövidítése: Zsi. (pl. Zsi.besenyő).
Zs.kfalud = Zselickisfalud, Somogy megye.
Zsobok = Zsobok: Jebuc, Románia.
Zsombor = Zsombor: Zimbor, Románia.
Zsujta = Zsujta, Borsod-Abaúj-Zemplén megye.

Földrajziköznév-tár

á l. áll

ág 1. *ág* (ÉKsz. 8, Sárospatak 7: 255, Körösök 9: 96, M.lukafa 11: 951, Csengeri j. 13: 539, Fh.gyarmati j. 17: 495, F.őr 23: 22, Hegyköz 36: 301, Mátészalkai j. 41: 593, Zenta és k. 52: 110, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 11, Decs, N.dorog, Sársztlőrinc, Tolnanémedi 63: 37): folyóvízből kiszakadó és abba visszatérő elágazás **a.** *ág* (Csököly, Ka.szerdahely 60: 36): árok elágazása **b.** *ág* (Csikvánd, Nyárad, Vanyola 68: 16): vízfolyás holtága **c.** *ág* (Csajág, Szt.gál 70: 20): patakhoz, folyóhoz oldalról csatlakozó (rendszerint kisebb) vízfolyás **2.** *ág* (Tapolcafő 68: 16): vízfolyás **a.** *ág* (Velem, Bö 65: 31): kis patak, ér **b.** *ág* (Csengeri j. 13: 539, Mátészalkai j. 41: 593): kisebb csatorna **3.** *ág* (Hétfalu, Kalotaszeg 1: 158): völgy kezdeti szakasza **4.** *ág* (Csököly, Ka.szerdahely 60: 36): út elágazása **5.** *ág* (Sárospatak 7: 255): földterület másik határba való átnyúlása. **Ö:** *dög~, folyam~, holt~, oldal~, szívó~.*

agác(a)erdő l. akácerdő

agácás l. akácos

agácis l. akácos

agáckaerdő l. akáckaerdő

agácos l. akácos

agacsos l. akácos

ágánfaerdő *àogàonfäerdőⁱⁱⁱ* (Kórógy 46: 1/24): akácos.

agárcás l. akácos

ágaskút *ágaskút* (Monor, Perbete 1: 161): gémeskút.

ágazat *ágazat* (Kalotaszeg 1: 161): völgy kezdeti részének több kis völgy-ágra való szétágazódása.

agyagás *agyagás* (Monor vid. 1: 165) | *hagvigács* (N.ölved 1: 165): hely, ahonnan agyagot hordanak.

agyagásó 1. *agyagásó* (Hegyköz 36: 301) | *agyigácsó* (I.szalka 1: 166) | *hagvigácsó* (Kéménd 1: 165): gödör, ahonnan agyagot ásnak.

agyagásószikés *agyagásószikés* (Szt.-lőrincákata 1: 166): agyagos, szikés föld.

agyagbánya *agyagbánya* (ÉKsz. 10, Sárospatak 7: 255, Hú.hetény 15: 23, Kárpátalja 28: 110, Káptalantóti 67: 16) | *agyagbányo* (Velem 65: 31): hely, ahol agyagot bányásznak.

agyaggödör 1. *agyaggödör* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 11): agyag kitermelésére készített mélyedés **a.** *agyaggödör* (Sárospatak 7: 255, Bö, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gy.vár, Velem 65: 31,

Csikvánd, Nyárad, Vanyola, Ve.varsány 68: 16, Aszófő, Bny.sztlászló, Szt.gál, 70: 20): házépítésre használt agyag lelőhelye **b. agyaggödör** (Hettyefő, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 16, Csögle, Borszöröcsök, Nyirád, Ve.galsa 69: 17, Aszófő, Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 20): gödör, ahonnan a takarításhoz szükséges agyagot nyerték **c. agyaggödör** (Ve.varsány 68: 16): gödör, ahonnan kályhák tapasztásához a vörösayagot szedték.

agyaglyuk 1. agyaglik (Bő, R.gyarmat 65: 31, Bny.sztlászló 70: 20): házépítésre, tapasztásra használt agyag lelőhelye **a. agyaglik** (Kapolcs 67: 16, Bny.sztlászló 70: 20) | **agyagluk** (Csögle 69: 17): gödör, ahonnan a takarításhoz szükséges agyagot nyerték **b. agyaglik** (Szt.gál 70: 20): az agyaggödörnek jobb minőségű agyagot tartalmazó része, ahol mélyebbre ástak, mint a gödör egyéb helyein.

agyagos 1. agyagos (Sárospatak 7: 255, Neszmély 27: 23) | **agyakos** (P.hencse 63: 37): agyagot tartalmazó földterület **a. agyagos** (Mesterszállás 25: 11, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 11): agyagot tartalmazó szántóföld vagy legelő **b. agyagos** (Sárospatak 7: 255, Hegyköz 36: 301, Bajánsenye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 31, Hettyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 16, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 16, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 17, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 21): (erősen) kötött

talajú föld **2. agyagos** (Neszmély 27: 23): agyagbánya.

agyagosgödör *agyagosgödör* (M.gencs, Nyárad, Ve.varsány 68: 16): kötött talajú föld.

agyagverem *agyagverem* (Mesterszállás 25: 11, Kapolcs, Káptalantóti 67: 16): gödör, ahonnan a takarításhoz szükséges agyagot szedték.

agyakos l. **agyagos**

ágyás 1. ágyás (Baja 1: 167): rönkökkel borított kivágott erdőréz **2. ágyás** (Okány 21: 12): rendetlen szérűskert.

agyigácsó l. **agyagásó**

áj *áj* (B.falu, Hétfalu, Kalotaszeg 1: 173): kisebb völgy, hegyoldalban levő nagyobb, teknőszerű bevágódás.

akácerdő *ágácaērdőü, ágacērdőü, akácaērdőü, ákácaērdőü* (Botfalva 28: 113) | *akácerdő* (ÉrtSz. 1: 70, ÉKsz. 15, Becse 47: 195, Szabadka 49: 295, B.topolya és k. 53: 231) | *akácērdőü, ákácaērdőü* (Botfalva 28: 113): akác-fákból álló erdő.

akáckaerdő *agáckaērdőü, ágáckaērdőü* (Botfalva 28: 113) | *akáckaērdőü, ákáckaērdőü* (Botfalva 28: 113): akác-fákból álló erdő.

akácos *agácás* (Bny.sztlászló, Maklár, Meszlen, N.kanizsa 1: 180, Bük 8: 25, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 951, F.őr 23: 23, Császár, Naszály, Neszmély 27: 23, K.kanizsa 39: 16, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ordacsehi, Órtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 36, Dúzs, K.székely, Koppányszántó, Szakcs, Sársztlőrinc 63: 37, Bajánsenye, Bő,

Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.-vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 31, Káptalanfő 67: 16, Csikvánd, Nyárad, Tapolcafő, Ve. varsány 68: 16, Csögle 69: 17, Aszófő, Bny.sztlászló 70: 21, Bezdán 80: 117) | *ágācās* (Kupuszina 59: 58) | *agácis* (Császá, Naszály, Neszmély 27: 23, Hetefő 67: 16, Vanyola 68: 16, Borszörcsök 69: 17, Bny.sztlászló 70: 21) | *agácos* (Hú.hetény 15: 23, Hetefő, Kapos, Lesenceistvánd 67: 16, M.gencs 68: 16, Ve.galsa, Nyirád 69: 17, Csajág 70: 21, Bezdán 80: 117) | *agácos* (Kárpátalja 28: 113, Bezdán 80: 117) | *agacsos* (I.tölgyes 1: 180) | *agácsos* (Szécsény 1: 180) | *agācsos* (Ipoly-v. 64: 31) | *agārcás* (N.kanizsa, Sárrét², Zselic 1: 180, Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 951, Hú.hetény 15: 23, Dúzs, K.székel, Koppányszántó, Szakcs, Sársztlőrinc 63: 37, K.kanizsa 39: 16, Ka.szerdahely 60: 36, Sárrét¹ 72: 29) | *akácás* (Monostorapáti, Sárrét² 1: 180, Bny.sztlászló 70: 21, Sárrét¹ 72: 29) | *akácásba* (Andocs 1: 180) | *akácis* (Császá, Naszály, Neszmély 27: 23) | *akácos* (ÉKsz. 15, ÉrtSz. 1: 70, T.szölös 16: 93, Kárpátalja 28: 113, Hegyköz 36: 301, Sátorajáújhely 37: 499, Becse 47: 195, Szabadka 49: 295, B.topolya és k. 53: 231, Dúzs, K.székel, Koppányszántó, Szakcs, Sársztlőrinc 63: 37, Doroszló 81: 65) | *akácos* (Sárospatak 7: 255, Kárpátalja 28: 113, Hegyköz 36: 301, Sátorajáújhely 37: 499, Bod.köz 42: 16, Földeák 55: 18) | *akácosok* (Kkság 1: 180): akáccal benőtt hely, terület; kisebb akácerdő.

akadály *akadáj* (Váralja 63: 37): rossz útszakasz.

akadó 1. *akadó* (Sárospatak 7: 255, Zamárdi 60: 36): víz alatt levő kiemelkedés, amiben a halászháló megakad **2.** *akadó* (Ba.almádi, Ba.udvari, Csopak, Tihany 70: 21): (volt) halászhely **3.** *akadó* (Ba.kenese 70: 21): völgyeszerű bevágásban fás, bokros terület.

akasztó 1. *akasztó* (Hegyköz 36: 301): hely, ahol kivégzés történt **2.** *akasztó* (Hegyköz 36: 301): meredek terep, ahol fékezés céljából a szekér kerekét láncsal akasztani, rögzíteni kell.

akloskert *akloskert* (Doboz 54: 7) | *akloskertekben* (Kkság 1: 185) | *akloskertők* (N.körös 71: 20): kert a falu szélén, ahol aklok és istállók vannak.

akna *akna* (ÉrtSz. 1: 88, ÉKsz. 17, Hú.hetény 15: 24, Tokod 27: 23): bánya bejárata.

akol 1. *akó* (Hú.hetény 15: 24, D.-földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Ozora, Sársztlőrinc, Sióagárd 63: 37) | *akol* (ÉrtSz. 1: 90, ÉKsz. 18, Hú.hetény 15: 24, Szabadka 49: 295, B.topolya és k. 53: 231) | *akól*, *akól*, *akóul* (Kárpátalja 28: 116): legelőn elkülönített, bekerített hely **a.** *akó* (Csikvánd, M.gencs, Vanyola 68: 16) | *akol* (Vanyola, Tapolcafő 68: 16) | *okol* (N.petri, Magyarókerke 18: 108) | *okól* (Bábony, Egeres, Farnas, K.-petri, Kalotadámos, Kp.lak, Sárvásár, Váralmás 18: 108): állatok istállója a legelőn. **Ö:** *bástya*~, *bika*~, *birka*~, *borjú*~, *csürhe*~, *delelő*~, *disznó*~, *gulya*~, *juh*~, *ménes*~.

alagút *alagut* (Kárpátalja 28: 116, Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka,

Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 31, Aszófő, Bny.sztlásló, Csajág, Szt.gál 70: 21) | *alagút* (ÉrtSz. 1: 100, ÉKsz. 20, Hegyköz 36: 301, Kúla és k. 79: 127, Bezdán 80: 117): vasútnak, közútnak föld alatti átvezetésére szolgáló építmény.

alájáró 1. alájáró (Medina, Pálfa 63: 37): csak észak–dél irányban szánható terület **2. alájáró** (Gencsapáti 65: 31): a domb irányába és visszafelé szántott föld **3. alájáró** (Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 37): mélyebben fekvő területre vezető út.

alantföld *alantföld* (Füzéri j. 1: 188): a domb tövében levő szántóföld.

álás l. **állás**

alé l. **allé**

aléút l. **alléút**

ália 1. álija (Mátészalkai j. 41: 593): erdei út **2. álija** (Mátészalkai j. 41: 593): fával szegélyezett út.

alj(a) 1. aaj (Kp.-Tisza-vid. 1: 193) | *aj* (H.szoboszló, N.bacon 1: 193) | *āi* (H.hadház 1: 193) | *āj* (Thát 1: 193) | *āj* (Csengeri j. 13: 539, Mátészalkai j. 41: 593, Ny.bátori j. 44: 423) | *āj* (Fh.gyarmati j. 17: 495) | *ajj* (Nyúl 6: 43, Hú.hetény 15: 24, Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton 25: 11, Szabadka 49: 308, B.topolya és k. 53: 237, Ada 78: 145, Doroszló 81: 65) | *ajja* (Káptalantóti, Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 16, Csögle, Ve.galsa 69: 17, Ada 78: 145) | *ajjba* (N.ecsed 1: 193) | *āj* (Hú.pályi 1: 193) | *ājjat* (Konyár 1: 193) | *alj* (ÉKsz. 27, Hétfalu 1: 193, Sárospatak 7: 255, Szabadka 49: 308, B.topolya és k. 53: 237) | *alja* (ÉrtSz.

1: 136) | *aljakon* (Baktalórántháza 1: 193) | *āba* (Somogy m., Zala m. 1: 193) | *alba* (Lovászipatona, So m., Zala m. 1: 193) | *alyba* (N.szalonta 1: 193) | *[a]* *zajjba* (Zselic 1: 193) | *[a]* *zalba* (Cserszegtomaj, Hódmezővh 1: 193) | *[a]* *zalloknak* (N.kanizsa 1: 193): mélyebben fekvő terület, különösen hegyalj, völgy **a. ājj** (Garbolc 1: 193): vmely terület mögöttes része **b. ajj** (Hegyköz 36: 301, Sátoraljaújhely 37: 499) | *ajja* (Sátoraljaújhely 37: 499, Bny.sztlásló 70: 21) | *alj* (Sárospatak 7: 255): egy terület déli, illetve mélyebben fekvő része **c. ajj** (T.szőlős 16: 89, Koppány 61: 15): kiemelkedés melletti, mélyebben fekvő terület **d. ajba** (Me.peterd 72: 31) | *āj* (Hú.pályi 72: 31) | *ajjat* (Konyár 72: 31) | *alj* (Pocsaj 72: 31): lapos, mélyen fekvő terület **2. aj** (Gombos 48: 55) | *ajj* (Nyúl 6: 43, Kanizsa és k. 45: 119, Becse 47: 195, Gombos 48: 55, Szabadka 49: 295, Temerin és k. 51: 85, Zenta és k. 52: 103, B.topolya és k. 53: 231, J.árokszállás, J.berény, J.kisér 62: 11) | *ajja* (Bakonya, N.váty 11: 951, D.almás 27: 23) | *ājja* (Kórógy 46: 1/31) | *alj* (ÉrtSz. 1: 136, Szabadka 49: 295, Temerin és k. 51: 85, B.topolya és k. 53: 231) | *alja* (ÉrtSz. 1: 136, D.almás 27: 23) | *ally* (Ipoly-v. 64: 32) | *zajj* (Temerin és k. 51: 85): vminek az alsó, alacsonyabban fekvő része **a. āja** (Nyá.mente 1: 193) | *ajja* (Karcfalva 14: 204, Hú.hetény 15: 24, Döbrököz, Györe, Kölesd, Ozora 63: 37) | *ājja* (Kórógy 46: 1/31) | *alla* (Ba.berény, Ka.szerdahely, Csökölly, Szenna 60: 36): a hegy, illetve a domboldal alsó része **3. aj** (Csengeri j.

13: 539, Mátészalkai j. 41: 593, Ny.-bátori j. 44: 423) | *āj* (Fh.gyarmati j. 17: 495): valamely területnek a lakott helytől legtávolabb eső része **4. *ajj*** (Szabadka 49: 308, B.topolya és k. 53: 237, K.íratos 58: 13) | *ajja* (Karcfalva 14: 204) | *alj* (Szabadka 49: 308, B.topolya és k. 53: 237) | *alja* (ÉKsz. 27): valami alatt levő terület **5. *ajja*** (Szentés 1: 193): valamin túl, a vízfolyás irányában levő terület **6. *ajja*** (Bakonya, N.váty 11: 951, D.almás 27: 23, Decs, Kölesd, Medina 63: 37, Kaposcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 16, Csikvánd, Nyárad, Tapolcafü, Vanyola, Ve.arsány 68: 16, Csögle 69: 17, Aszófü, Csajág, Szt.gál 70: 21) | *ajja* (Kórógy 46: 1/31) | *alja* (ÉrtSz. 1: 136, D.almás 27: 23) | *alla* (Ba.berény, Böhönye, P.kovácsi 60: 36, Hetefü 67: 16, M.gencs, Nyárad 68: 16): valaminek a vége, széle (pl. erdő alja, hegyalja, kertalja). **Ö:** *epres~*, *fej~*, *hegy~*, *hó~*, *rét~*, *domb~*, *erdő~*, *fal~*, *hágó~*, *híd~*, *kert~*, *kertek~*, *part~*.

aljas 1. *aljas*, *aljasokban* (Nység 1: 194): vizenyös, fekete föld **2. *allyassába*** (Komádi 1: 194): földnek mélyebben fekvő része.

aljasföld *ajjasfüd* (Okány 21: 13): foltookban belvizes terület.

aljfüld 1. *aaifüd* (Kp.-Tisza-vid. 1: 195) | *ajjfüüd* (Balmazújváros 1: 195) | *āifüüd* (H.hadház 1: 195): mélyebben fekvő földterület **2. *ajfüd*** (Bod.köz 42: 15) | *āifüüd* (Sz.hát 75: 1/33) | *āifüüd* (K.gejőc 28: 119) | *ajjfüd* (Okány 21: 13): mélyebben fekvő, lapályos szántóföld **3. *aj-füd*** (Sarkad 1: 195) | *alj-*

földeket (Zemplén vm. középső része 1: 195): valamely földterület végében levő rész.

áll á, ája, áll (F.ör 1: 197, 23: 24): két barázda között elterülő, kb. két méter széles földszáv. **Ö:** *fej~*, *fél~*.

állás 1. *álás* (Büssü 66: 18, M.gencs 68: 16) | *áláson* (Sárrétudvari 72: 31–32) | *állás* (ÉrtSz. 1: 159, ÉKsz. 31, Bánság, H.nánás, Kkság, N.zerénd, Ny.egyháza vid., Szarvas 1: 198, Fh.gyarmati j. 17: 495, Okány 21: 13, Csépa, Mesterszállás 25: 11, K.kanizsa 39: 19, Ny.bátori j. 44: 423, Kanizsa és k. 45: 119, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ordacsehi, Örtilos, So.udvarhely, Vörs 60: 36, J.apáti, J.árokszállás, J.boldogháza, J.kisér 62: 11, D.földvár, Döbrököz, Értény, Ozora, Sársztlörinc, Sióagárd, Szekszárd 63: 37, Hetefü 67: 16, Vanyola 68: 16, Csajág 70: 21) | *állására* (H.böszörmény 1: 198) | *állásba* (Sárrétudvari 72: 31–32) | *álláshoz* (N.szalonta 1: 198) | *állásnak* (Homokmégy 1: 198) | *állásokra* (Martos 1: 198) | *állásom* (Hortobágy 1: 198) | *álláson* (Debrecen 1: 198) | *állásra* (Hódmezővh, Komádi 1: 198) | *állást* (Szeghalom 72: 31–32): az állatok delelő-, pihenőhelye a legelőn **a. állás** (N.harsány 11: 951, Kaposcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 16, Csögle, Nyirád 69: 17): állatok karámmal kerített tartózkodási helye **2. [a] zállásbo** (Lenti 1: 198) | *álás* (Écs, Patosfa 1: 198) | *á'lásba* (Alföld 1: 198) | *állás* (ÉrtSz. 1: 159, Bános, H. vm., Hortobágy, Kkság, Me.kövesd, N.kanizsa, N.szalonta, Szarvas, Szt.gál 1: 198) | *állá-*

sán (Ka.újlak 1: 198) | *állásba* (Csököly 1: 198) | *állásba* (Iregszemcse, Kk.halas 1: 198) | *állásnak* (Kecskemét 1: 198) | *álláson* (H.szoboszló, K.-Sárrét, N.-Sárrét, Nkság 1: 198) | *állásra* (H.nánás, Komádi 1: 198) | *állást* (Bugac, Keszthely, Z.csány 1: 198) | *állásuk* (Balmazújváros 1: 198): szellős, nyitott építmény a jóság éjszakai pihenőhelyéül a legelőn vagy a gazdasági udvarban **3. állás** (Kéménd 1: 198) | *állásnak* (Szokolya 1: 198): (szőlődombon) a lezúduló víz ellen védelmül húzott barázdák közé eső földdarab **4. álás** (Szabadka 49: 295) | *állás* (Zenta és k. 52: 103, B.topolya és k. 53: 231): fok, patak **5. álás** (Makó 1: 198) | *állás* (K.újszállás 1: 198): tágas térség (pl. vásártér) **6. állás** (Zenta és k. 52: 103): állóvíz **7. állás** (Dévaványa 72: 31–32) | *állásra* (Zsadány 72: 31–32): magasabb hely a rétben **8. álás** (Kúla és k. 79: 127): horgász hely. **Ö:** *barom~*, *bika~*, *birka~*, *csikó~*, *disznó~*, *dögös~*, *göboly~*, *gulya~*, *halastó~*, *hálátó~*, *hátár~*, *juh~*, *ki~*, *kos~*, *ló~*, *marha~*, *meleg~*, *nyári~*, *ökör~*, *poros~*, *sár~*, *tó~*, *vásár~*, *víz~*.

allé 1. alé (Csengeri j. 13: 539, T.-szőlős 16: 92, Mátészalkai j. 41: 593) | *alé* (Temerin és k. 51: 85, Celldömölk, Gy.vár, R.gyarmat 65: 31, Büssü 66: 19) | *allé* (ÉrtSz. 1: 164, ÉKsz. 32, Sárospatak 7: 255, Hegyköz 36: 301, Mátészalkai j. 41: 593, Ny.bátori j. 44: 423): fákkal szegélyezett szélesebb út, dülőút **a. alé** (Hetyefő, Lesenceistvánd 67: 16, Borszöröcsök 69: 17): gyümölcsfákkal szegélyezett út **2. alé** (Csen-

geri j. 13: 539, Mátészalkai j. 41: 593) | *alé* (Ba.berény, Böhönye, Ka.szerdahely, P.kovácsi, Segesd, Szenna, Vörs 60: 36, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 31, Hetyefő, Káptalanfőti 67: 16, Csikvánd, Vanyola 68: 16, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 17, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 21) | *áliē* (F.őr 23: 23) | *allé* (ÉrtSz. 1: 164, Mátészalkai j. 41: 593, Ny.bátori j. 44: 423) | *allé* (Gencsapáti 65: 31) | *alli* (Bajánsenye 65: 31) | *áliē* (Bük 8: 27) | *zálé* (M.gencs 68: 16): hosszú, széles, egyenes erdei út **3. alé** (Ny.káta 1: 199, Földeák 55: 18) | *alé* (Gyalóka, Nyá.mente, Pereszteg 1: 199, Bakonya 11: 951) | *áli* (R.gyarmat 1: 199) | *áliē* (F.őr 1: 199) | *alé* (Sümeg 1: 199): fasorral szegélyezett út, illetve erdei szekérút **4. alénál** (Dévaványa 72: 30) | *allé* (Kanizsa és k. 45: 130): fasor **a. alé** (Ordacsehi, So.udvarhely 60: 36, K.dorog, Sársztlőrinc 63: 37): határelválasztó fasor a mezőn **5. áliē** (F.őr 23: 24) | *áliē* (F.őr 1: 199) | *alé* (Gyalóka, Nyá.mente 1: 199): két út közötti erdő rész **6. alé** (Földeák 55: 18): nádas, nádas hely **7. zalé** (Szentés 1: 199): bokros hely. **Ö:** *kereszt~*.

alléút aléút (Téglás 1: 200) | *aléút* (F.őr 1: 200): fasorral szegélyezett út, illetve erdei szekérút.

álló álló (Hegyköz 36: 301) | *aló* (Hegyköz 36: 301): erdei vad előfordulási helye. **Ö:** *ki~*.

állomás 1. állomás (ÉrtSz. 1: 171, ÉKsz. 34, Karcfalva 14: 204) | *állomás* (Kórógy 46: 1/34): közlekedési vonalon az utasok le- és felszállására,

az áruforgalom lebonyolítására szolgáló hely, építmény **a. állomás** (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 951, K.kanizsa 39: 19, Kanizsa és k. 45: 119, Becse 47: 195, B.topolya és k. 53: 231) | **álmás** (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 951, Császár, Dad, D.almás, Naszály, Neszmély 27: 23, Becse 47: 206, Gombos 48: 55, Szabadka 49: 295, Szt.tamás és k. 50: 69, Temerin és k. 51: 85, Döbrököz, Kölesd, Pincehely 63: 37) | **ālomās** (Kupuszina 59: 61) vasúti pályaudvar **b. állomás, álmás** (Hegyköz 36: 302): kisvasút megállóhelye **c. állomás** (Kanizsa és k. 45: 119): autóbusz megállóhelye. **Ö:** *autóbusz~, hajó~, vasút~*.

állóvány *állóvány* (Szé.föld 57: 7): mocsár, állóvíz.

állóvíz *állóvíz* (ÉrtSz. 1: 172, ÉKsz. 34) | *álóvíznek* (Martos 1: 202): földfelszíni mélyedésben levő lefolyástalan víztömeg.

almás *almás* (ÉKsz. 34, Sárospatak 7: 255, Császlóc 28: 123, Hegyköz 36: 302, Bö, Duka, R.gyarmat, Velem 65: 32, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág 70: 21) | *àlmás* (Csengeri j. 13: 539, Fh.gyarmati j. 17: 495, Mátészalkai j. 41: 593, Ny.bátori j. 44: 423) | *ālmás* (Császlóc 28: 123) | *āmás* (Káptalan-tóti, Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 16) | *ómás* (M.egregy, Szaporca 11: 951, Simontornya 63: 37, Gy.vár 65: 32, Hetyefő, Kapolcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 16, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 17, Aszófő, Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 21): almafával beültetett gyümölcsös **2. almás** (Bö, Velem 65:

32): két oldalán almafákkal szegélyezett út. **Ö:** *koszos~, vad~*.

almáskert *almáskert* (ÉKsz. 34, Sárospatak 7: 255) | *ómáskert* (Hú.hetény 15: 25): almafával beültetett gyümölcsös.

áló l. álló

álmás l. állomás

álóvíz l. állóvíz

alsófal *āsó falu* (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 951, Szenna 60: 36) | *asufalu* (Göcsej 1: 210): a falu déli része.

alsómező *alsómező, āsómező* (Hegyköz 36: 302) | *alsómezző* (Sárospatak 7: 256): falvak határának déli része.

alsóoldal *alsódal* (H.nánás 1: 210): alvég.

alsórét *alsórét, āsórét* (Sátoraljaújhely 37: 499–500): egy másiktól délebbre fekvő rét.

alsósz *asu [...]* *szer, asuszēr* (Göcsej 1: 211): alvég.

alsóutca *āsó utca* (Örtilos, Segesd 60: 36): a falu déli része.

alsóváros *alsóváros* (ÉrtSz. 1: 183, ÉKsz. 36, Sátoraljaújhely 37: 500, Zenta és k. 52: 103) | *āsóváros* (Sátoraljaújhely 37: 500): a város déli része.

alsóvég *alsóvég* (Mélykút 1: 211) | *alsó víg* (Bö 65: 32) | *alsu vég* (Bajánsenye 65: 32) | *asu- [...]* *vég* (Göcsej 1: 211): a falu déli, alacsonyabban fekvő része.

alszeg 1. *alszeg* (So. m., Zala m. 1: 211) | *āaszeg* (So. m., Zala m. 1: 211) | *āszeg* (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 951, Dad 27: 23, Ordacsehi, Vörs, P.ková-

csi 60: 36, Koppány 61: 16, Bonyhád, Ozora, K.szekely, N.szokoly 63: 37, Kapolcs, Káptalantóti 67: 16, Nyárad 68: 16) | *ászég* (Szt.gál 70: 21) | *ászög* (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 951, Böhönye, Csököly, So.udvarhely 60: 36, Büssü 66: 19) | *oaszég*, *uaszég* (F.őr 23: 24) | *ószég* (Hetyefő, Lesenceistvánd 67: 16, M.gencs, Nyárad 68: 16, Csögle 69: 17) | *uoszég* (Bük 8: 27) | *ószög* (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 951): a település déli része **2.** *ászég* (Neszmély 27: 23, Vanyola 68: 16) | *ászég* (Nyírad 69: 17, Bny.sztlásló, Csajág 70: 21) | *ószég* (Borszörcsök 69: 17) | *uoszég* (F.őr 23: 24): a település mélyebben fekvő része **3.** *alszeg* (ÉrtSz. 1: 183, ÉKsz. 36, Kö.tárkány 1: 211) | *alszegen* (Szé.föld 1: 211) | *alszég* (Torja 43: 10) | *alszég* (Cegléd, Er.vidék 1: 211) | *alszög* (Darány 1: 211) | *aszeg* (Ba.keresztúr, Uzon 1: 211) | *ászég* (Udvarhely vm. 1: 211) | *ászég* (Kk.halas, Mosonsztrmklós, Szt.gál 1: 211, Karcfalva 14: 204, Torja 43: 10) | *ászög* (Csokonyavisona 1: 211) | *asszeg* (Uzon 1: 211) | *asszég* (Torja 43: 10) | *asszég* (Ké.sztlélek 1: 211) | *ószög* (Ar.gadány 1: 211): a település (közelebből meg nem határozott) alsó része, alvég **4.** *alszég* (Bajánsenye 65: 32) | *aszég* (Velem, Gy.vár 65: 32) | *ászég* (Bő, Nárai 65: 32) | *ószég* (Gencsapáti 65: 32) | *uoszég* (Bük 8: 27): a település déli, mélyebben fekvő része **5.** *ászög* (N.kőrös 71: 21): alvég (a város keleti része).

alszóló *alszóló* (Sárospatak 7: 256, Hegyköz 36: 302): szőlőterület aljába

telepített gyümölcsös, elsősorban szilvás; láz.

által *ától* (Nyá.mente 1: 212): hegyoldal alsó része.

általjáró *átaljáró* (Hegyköz 36: 302): keresztül menő (út).

átallató *átallató* (Kunsztmárton 25: 11): olyan hely, ahonnan messzire más határba is át lehet látni

általút 1. *általút*, *átalút* (ÉrtSz. 1: 186, ÉKsz. 37, N.szalonta 1: 214, 72: 33): keresztút **2.** *átalut*, *átalut*, *agtálut* (N.dobrony 28: 125) | *ātálut* (Ipoly-v. 64: 34): útkereszteződés **3.** *átalut*, *átalut*, *agtálut* (T.ágtelek 28: 125): ösvény mezőn, kertben, táblán keresztül **4.** *átalut* (Velem 65: 32): két utat összekötő mezei út.

altelek *altelek* (Csajág 70: 21): mélyebben fekvő földterület.

aluljáró *aluljáró* (ÉrtSz. 1: 189, ÉKsz. 38) | *alujáró* (Celldömölk–Alsóság, Gy.vár, Nárai 65: 32) | *alujáru* (Bajánsenye 65: 32): forgalmas útvonalak, úttestek (közutak, vasutak) alatti átjáró.

alvég 1. *alvég* (Kunsztmárton 25: 11, Kanizsa és k. 45: 119, Szabadka 49: 295, Temerin és k. 51: 85, Zenta és k. 52: 103, B.topolya és k. 53: 231, J.-apáti, J.berény, J.kisér 62: 11, Ada 78: 145, Doroszló 81: 65) | *ālvég* (Csengeri j. 13: 539, Mátészalkai j. 41: 593) | *alvíg* (Kanizsa és k. 45: 119) | *āvég* (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 951, Ba.berény 60: 36, Paks 63: 37) | *āvíg* (Paks 63: 37) | *óvég* (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 951): a település déli

része, vége **2. álvég** (Csengeri j. 13: 539, Fh.gyarmati j. 17: 495, Mátészalkai j. 41: 593, Ny.bátori j. 44: 423) | **álviég** (Fh.gyarmati j. 17: 495): a településnek vagy főutcájának a nyugati része **3. alvég** (Kunsztmárton 25: 11, Kanizsa és k. 45: 119, Szabadka 49: 295, Temerin és k. 51: 85, Zenta és k. 52: 103, B.topolya és k. 53: 231) | **álvég** (K.némedi 22: 15) | **alvíg** (Kanizsa és k. 45: 119) | **ávég** (Csajág 70: 21): a település mélyebben fekvő része **4. alvég** (Bezdán 80: 117) | **álvég, ályvég** (Ipoly-v. 64: 34) | **avég** (Gy.vár 65: 32): a település (közelebből meg nem határozott) alsó része **5. alvég** (ÉrtSz. 1: 191, ÉKsz. 38, Hegyköz 36: 302, Sátoraljaújhely 37: 500) | **alvíg** (Bő 65: 32) | **ávég** (Hegyköz 36: 302, Sátoraljaújhely 37: 500): a település déli, mélyebben fekvő része **6. alvég** (Sárospatak 7: 256, Hegyköz 36: 302) | **āvég** (Hegyköz 36: 302): az a falurész, ahol a szegényebbek laknak. **anglia angliába** (Csköz 1: 221): angolkert, a kastély parkja. **ánglus ánglus** (Lad 60: 36, Gy.vár 65: 32) | **ángrus** (Homoksztyörgy 60: 36): angolkert, a kastély parkja. **angolkert angolkert** (ÉKsz. 42, Hegyköz 36: 302, Bő, Velem 65: 32) | **án-golkert** (Hegyköz 36: 302): a természetes tájat utánzó, romantikus hatású kastélypark. **angolpark angolpark** (ÉrtSz. 1: 210, ÉKsz. 43, Gencsapáti 65: 32): angolkert, a kastély parkja. **ángor zángornál** (Hétfalu 1: 221): háromszögletű kis tér. **ángrus l. ánglus**

antalka antalka (Viss 1: 226): temető. **anyaút anyaut** (Borszörcsök 69: 17): az országútra kivezető út. **apadás 1. apadás** (Sárospatak 7: 256, Vörs 60: 36): terület, ahonnan a víz visszahúzódott, és elnadasodott **a. apadás** (Ba.szepezd, Kővágóörs, Szigliget 67: 16, Aszófő 70: 21): terület, amely a Balaton visszahúzódása után vált hasznosíthatóvá. **apróvadas apróvadas** (Tengelic 63: 37): rezervátum apróvad részére. **áradmány aradmány** (ÉrtSz. 1: 238, ÉKsz. 50, Adony 1: 243): folyó hordalékából keletkezett homokos terület. **aranybánya aranybánya** (ÉrtSz. 1: 242, ÉKsz. 51, Botfalva 28: 134, Hegyköz 36: 302) | **arambánya** (Botfalva 28: 134): bánya, amelyből aranyat (tartalmazó ércet) termelnek ki. **aranyirtás aranyortás** (Hegyköz 36: 302): értékesnek tartott irtás. **aranyoska 1. aranyoska** (Hegyköz 36: 302): értékes terület **2. aranyoska** (Hegyköz 36: 302) napsütötte föld. **árapasztó 1. árapasztó** (Sárospatak 7: 256, Ns.gulács 67: 16): mesterséges árok, amelyben a patak felesleges vizét elvezetik **2. árapasztó** (Bő 65: 32): zsilip, vízleeresztő. **arborétum arborétum** (ÉKsz. 53, Hú.hetény 15: 26, Hegyköz 36: 302, Bajánsenye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 32): botanikus kert, parkerdő. **árenda árenda** (Sárospatak 7: 256, Hegyköz 36: 302) | **árënda** (J.apáti, J.-árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.-

kisé 62: 11): haszonbérletbe vett tanya, földterület.

árendás *arendás* (ÉrtSz. 1: 255) | *árëndás* (Hú.hetény 15: 26, D.almás 27: 23, Medina 63: 37) | *árindás* (Hú.hetény 15: 26): (haszon)bérbe adott földterület.

árendásföld *árëndás föld* (Diósberény, Sársztlőrinc, Decs 63: 37): bérbe adott földterület.

ária *ária* (Torockósztyörgy 1: 251) | *árija* (M.ózd 1: 251) | *árja* (Gajcsána 1: 251): szérű.

áriahely *árijahej* (Bukovina–Dtúl 1: 252): cséplésre kijelölt hely; szérű.

árkolás *arkolás* (Hugyag 1: 252): árok.

árkolat *arkolat* (Me.peterd 1: 252): gödör, árok.

árkos 1. *árkusoknak* (Kkság 1: 252): körülárkolt hely a mezőn, ahol a kint hagyott takarmányt, elsősorban a szénát tartották **2.** *árkost* (Kkság 1: 252): árokkal körülvett akol.

áró l. járó

árok 1. *árok* (ÉrtSz. 1: 262, ÉKsz. 56, Sárospatak 7: 256, Körösök 9: 96, Csengeri j. 13: 539, T.szölös 16: 88, Fh.gyarmati j. 17: 495, Csépa, Mesterszállás 25: 11, Császár, Dad, Neszmély 27: 23, T.keresztúr 28: 138, Hegyköz 36: 302, Sátorajújhely 37: 500, Mátészalkai j. 41: 593, Ny.bátori j. 44: 423, Kanizsa és k. 45: 119, Gombos 48: 55, Szabadka 49: 295, Szt.tamás és k. 50: 69, Temerin és k. 51: 85, Zenta és k. 52: 103, B.topolya és k. 53: 231, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi,

Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 36, J.apáti, J.árokszállás, J.berény 62: 11, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, N.szokoly, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 37, Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 32, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanóti 67: 16, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolca-fő, Vanyola, Ve.varsány 68: 16, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 17, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 21, Ada 78: 153, Kúla és k. 79: 127, Bezdán 80: 117, Doroszló 81: 65) | *árok* (Szuhogy 40: 28): víz elvezetésére szolgáló mesterséges vagy természetes mélyedés **a. árok** (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 952, Hú.hetény 15: 26, T.szölös 16: 88, F.ör 23: 26, K.kanizsa 39: 22, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely 60: 36, Döbrököz 63: 37): út két oldalán ásott víz-elvezető **2. árok** (B.falu, N.kanizsa 1: 253, Hú.hetény 15: 26, K.kanizsa 39: 22, M.gencs 68: 16): (kisebb) patak **3. árok** (ÉrtSz. 1: 262, ÉKsz. 56, Fh.gyarmati j. 17: 495): folyómeder **4. árok** (Nyá.mente 1: 253, Lesenceistvánd, Káptalanóti 67: 16, Bny.sztlászló 70: 21): vízmosás **5. árok** (Hétfalu 1: 253, R.gyarmat, Bajánsenye 65: 32): völgy **6. árok** (ÉrtSz. 1: 262, ÉKsz. 56, Sárospatak 7: 256, F.ör 23: 26): gödör, kisebb természetes vagy mesterséges mélyedés **7. árok** (Barkóság 1: 253): szőlőrész. **Ö:** *bajusz~, csajbó~, csap~, erdő~, eresztő~, határ~,*

holt~, *itató~*, *katona~*, *könyök~*, *malom~*, *massza~*, *megye~*, *mély~*, *ördög~*, *öv~*, *sánc~*, *szardó~*, *szőlő~*, *temető~*, *tilalom~*, *vadvíz~*, *vak~*, *vasút~*, *víz~*, *vizes~*.

árok *árok* (Császársz. 27: 23): terület, amelyet két árok fog közre.

árokpárt *árokpárt* (ÉrtSz. 1: 262, ÉKsz. 56, Sárospatak 7: 256, Hegyköz 36: 302, K.kanizsa 39: 22, Szenna 60: 36, Tevel 63: 37): vizesárok partja, széle.

árpaföld *árpaföld* (K.kanizsa 39: 22) | *árpafüöd* (Bük 8: 29): árpával bevetett terület.

ártér *ártér* (ÉrtSz. 1: 266, ÉKsz. 57, Sárospatak 7: 256, Csengeri j. 13: 539, Fh.gyarmati j. 17: 495, Hegyköz 36: 302, Mátészalkai j. 41: 593, Kanizsa és k. 45: 119): terület, amelyet az árvíz el szokott önteni.

artézikut *artézi kút* (Körösök 9: 96) | *ártézikút* (ÉrtSz. 1: 266, ÉKsz. 57) | *ártézi kut* (Sárospatak 7: 256, N.székel 63: 37): fúrott, természetes víznyomással működő kút.

ártó *kender~*.

árvaföld *árvaföld* (Földeák 55: 21): gazdátlan, elhanyagolt földterület.

ásás **1.** *ásás* (ÉrtSz. 1: 274, F.őr, Szolnok 1: 260, Körösök 9: 97, F.őr 23: 26): mesterséges, ásott vízelvezető árok, meder **a.** *ásás* (Kunsztmárton 25: 11): mesterségesen kialakított partszakasz **2.** *ásás* (Decs, Mórág, Tolna 63: 37, Bezdán 80: 117): felásott terület, ahonnan a földet elhordták **a.** *ásás* (Bakonya 11: 952, Sárospatak 7: 256, Hegyköz 36: 302): területrészt, ahon-

nan az építkezéshez használt anyagot ássák **3.** *ásás* (Hegyköz 36: 302) vad-disznó által feltúrt hely.

ásó *ásó* (Sárospatak 7: 256, Hegyköz 36: 302): területrészt, ahonnan az építkezéshez használt anyagot ássák. **Ö:** *agyag~*, *kavics~*; *agyagásósíkes*.

asuszer l. **alsósz**

asuvég l. **alsóvég**

ásvány **1.** *ásvány* (Sárospatak 7: 256, Körösök 9: 97): (mesterséges) árok **2.** *ásván* (Báta, Decs 63: 37) ásott terület, ahonnan a földet elhordták.

aszal l. **aszó**

aszalás *aszalás* (Hegyköz 36: 302): rét, melyet erdő égetésével nyertek.

aszaló *aszaló* (Hegyköz 36: 302): égetéssel kiirtott egykori erdőrészt.

aszatos *aszottason* (Debrecen 1: 263): aszattal benőtt terület.

aszó **1.** *aszal* (Lovászpata 1: 263) | *aszó* (Hú.hetény 15: 27, Monostorapáti, Szentjakabfa 67: 16) | *aszó* (ÉKsz. 61, Lovászpata 1: 263, Ba.füred, Ba.kenese 70: 21): völgy **a.** *aszó* (Szt.-gál 70: 21) magas hegyoldalak között levő árok, vízmosás, amelyben gyalog jártak a hegyre **2.** *aszó* (Káptalanfő 67: 16): hegyoldalban levő vízmosások közötti löszdomb, amelyen az állatokat hajtották fel a legelőre **a.** *aszó* (Ba.berény 60: 36): a Balaton hullámainál összesodort kavicsdomb **3.** *aszó* (Ve.arsány 68: 16): két vízfolyás közötti száraz terület **4.** *aszó* (Bő 65: 32, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 17): laza, kavicsos, hamar kiszáradó föld **5.** *aszó* (Pápateszér 68: 16): homokos talajú, letarolt erdőterület

let **a. aszó** (Bny.sztlászló 70: 21): sívár, homokos terület. **6. aszó** (Pápasalamon 68: 16): mély fekvésű terület. **Ö: disznó~, marha~.**

aszottas l. aszatos

aszú aszú (Hegyköz 36: 302): kiszáradt vagy csekély vizű patak.

átal- l. által-

atar atar (Szabadka 49: 319): határ.

áteresz 1. áteresz (Orosháza 1: 271): kis híd **a. áteresz** (Csögle 69: 17): víz-sárkon átfektetett gerenda- vagy padlóhíd **2. áteresz** (Ve.galsa 69: 17, Bny.sztlászló 70: 21): utak alatti víz-elvezető betongyűrű, csatorna.

átjárás l. átjárás

átjárás 1. átjárás (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 11): két dűlőt összekötő keskeny út **a. átjárás** (Bajánsenye 65: 32): kisebb út, dűlőút **2. átjárás** (ÉrtSz. 1: 313, R.gyarmat 65: 32): árkon, erdőn, vízen átvezető keskeny ösvény.

átjárat átjárat (Becse 47: 195): átjáró.

átjáró 1. átjáró (ÉrtSz. 1: 313, ÉKsz. 67, Szabadka 49: 295) | **átjáróu** (Rát 28: 142): valahová vagy valamin keresztül való átjutásra alkalmas hely vagy létesítmény **a. átjáró** (ÉrtSz. 1: 313, Karcfalva 14: 204, Hettyefő, Kaposcs, Lesenceistvánd 67: 16, Ve.varsány 68: 16, Ve.galsa 69: 17, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 21) | **átjáróu** (T.szölös 16: 92, Fh.gyarmati j. 17: 495, Mátészalkai j. 41: 593, Ny.bátori j. 44: 423): vasúton, töltésen átvezető út **b. átjáró** (Regöly, Pálfa, Tengelic 63: 37): dombon, földterületen átvezető út vagy keresztút **c. átjáró**

(Káptalantóti 67: 16): két legelőt összekötő út **d. átjáró** (Nyirád 69: 17): két utcát összekötő keskeny utcácska, köz **e. átjáró** (Segesd 60: 36) | **átjáróu** (T.szölös 16: 92, Kórógy 46: 1/46): vízen való átjáró **f. átjáró** (Sárospatak 7: 256, Csépa, Kunsztmárton 25: 11, Vanyola 68: 16): gázló **g. átjáróu** (T.szölös 16: 92): kompátjáró a Tiszán.

átkelő 1. átkelő (ÉrtSz. 1: 315, ÉKsz. 68, Gombos 48: 55): átkelőhely **a. átkelő** (Csajág 70: 21): vízen való átjutást szolgáló egyszerű építmény.

átkelőhely 1. átkelőhely (ÉKsz. 68) | **átkelőhej** (Sátoraljaújhely 37: 500, Bölske 63: 37): vízen átvezető hely, rév **2. átkelőhej** (Sátoraljaújhely 37: 500): határon átvezető hely.

átó kender~.

ától l. által

átvágás 1. átvágás (ÉrtSz. 1: 352, ÉKsz. 74, Sárospatak 7: 256, Körösök 9: 97): folyókanyarulatot átszelő mesterséges vízmeder **2. átvágás** (Sárospatak 7: 256, Becse 47: 195): kanyart keresztben átszelő útszakasz.

átvonó átvonyó (K.bodak 1: 275): rév.

autóbuszállomás *autóbuszállomás* (Szabadka 49: 295, Szt.tamás és k. 50: 69, Temerin és k. 51: 85): állomás, ahonnan az autóbuszok indulnak, illetve ahova befutnak.

avas 1. avas (Sárospatak 7: 256, Hegyköz 36: 302, Bod.köz 42: 24): makkoltatásra alkalmas, nagy fákból álló öreg, szálas erdő **a. avas** (Karcfalva 14: 204): őserdő, rengeteg **b. avas** (ÉKsz. 78, Nyá.mente 1: 277, Karcfalva 14: 204, Velem 65: 32): beteg, korhadt

fákból álló öreg erdő **c. avas** (Bözöd 1: 277, Karcfalva 14: 204): tilos erdő **d. avas** (ÉKsz. 78): kopárosodó erdő **2. avas** (Ba.berény 60: 36, Szigliget 67: 16): nádasnak olyan része, ahol ott maradt a tavalyi nád.

avég l. alvég

áztató 1. áztató (ÉrtSz. 1: 378, ÉKsz. 80): nagyobb gödör, amelyben áztatni szoktak valamit **a. áztató** (Hú.hetény 15: 29, 164, T.keresztúr 28: 144, Koppány 61: 20) | **áztatóba** (Kötegyán 1: 281) | **áztatóhoz** (Szt.gál 1: 281) | **áztatóú** (T.szőlös 16: 88, T.keresztúr 28: 144) | **áztatóu** (Ny.bátori j. 44: 423) | **áztat^aó** (Csököly 1: 281) | **áosztátóú** (Szuhogya 1: 281) | **áztató** (ÉrtSz. 1: 378, ÉKsz. 80, Keszthelyi j. 1: 281, Sárospatak 7: 256, Gombos 48: 55, J.árokszállás, J.berény 62: 11) | **áztatóba** (Déva 1: 281): folyó, tó, patak sekély vizű része, ahol a kenderet áztatják. **Ö:** *kender~, len~.*

áztatógödör *äosztátó^u gödör* (Kórógy 46: 1/48): gödör, amiben a lent, kenderet áztatják.

bagger *bágër* (Réte 1: 303): kikotort tó.

bagolyvár 1. bagőjvár, bogőjvár (T.-ágtelek 28: 148) | **bagolyvár** (ÉrtSz. 1: 387, ÉKsz. 83, Szabadka 49: 295, B.-topolya és k. 53: 231): elhagyott, elhanyagolt, félreeső helyen álló, gyakran baglyok által lakott épület **a. bagojvár** (Sárospatak 7: 256, Hegyköz 36: 302): elhagyatott, baglyok által lakott terület.

bágy 1. bágy (Hortobágy 1: 307): széles felszíni mélyedés, melyben csapadékos időben a víz összegyűlik **2. bágy**

(Ároktő 1: 307): kanyargó, síkvidéki folyócska.

bajuszárok *bajuszárok* (Doboz 54: 8, 72: 41): öntözőcsatorna, amelyből az apróbb öntözőcsatornák kiágaznak.

bákány *báká* (Fh.gyarmati j. 17: 495): mocsaras, nádas hely.

bakara *bakara* (B.topolya és k. 53: 239): vörösszínű föld.

bakhát 1. bakhát (Bakonya 11: 952): kiemelkedés **a. bakháttal** (Kkság 1: 317): hosszú homokdomb **b. bakhát** (ÉKsz. 85, K.kanizsa 39: 26, Böhönye, Csököly, Segesd, Szenna, Vörs 60: 36, D.sztgyörgy, Madocsa 63: 37): az úton levő kisebb bukkanó, emelkedő **c. bakhát** (ÉrtSz. 1: 394, ÉKsz. 85, N.körös 1: 317, 71: 23): főként homokos szőlőhegyen szélfogónak, mezsgyének használt, faültetés céljából kialakított gátszerű földhányás.

bakony *bakony* (Szé.pálfalva 1: 320): sűrű erdő.

bakras l. bokros

baksahely l. boksahely

bakterház *bakterház* (ÉrtSz. 1: 395, ÉKsz. 85, Sárospatak 7: 256, Sátoraljaújhely 37: 500, Becse 47: 195, Szabadka 49: 295, N.körös 71: 23, Kúla és k. 79: 127, Doroszló 81: 65) | **baktérház** (Bük 8: 32, Koppány 61: 22, Büssü 66: 24, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 21, Ada 78: 153) | **boktérház** (K.kanizsa 39: 26): vasúti őrház.

balkány 1. balkány (Szatmárnémeti 1: 326): vízállásos hely, árterület **a. bálkány** (Sz.hát 75: 1/60): vízállás, mélyláp **2. balkány** (Szatmár vm. 1: 326,

ballagerdő

Körösök 9: 97): kis vízfolyás, gyakran kiszáradó patak.

ballagerdő l. **barlangerdő**

ballang l. **barlang**

bálvány *bálvány* (Sárospatak 7: 256): határkő, nagy kő.

bálványos *bálványos* (Sárospatak 7: 256): ecetfával benőtt erdőrészt.

bangét **1.** *bangét* (Gyula, Kö.tarcsa, Makó 1: 335) | *bangétján* (Hódmezővh 1: 335) | *pa"gét* (Me.túr 1: 335): folyógátat erősítő fiókgát **2.** *pàngét* (Pográny 1: 335): műút betonozatlan része.

bánom *bánom* (Gyula 1: 337, Cibakháza 25: 11): nem megbízható hozamú föld.

bánomföld *bánom-főd* (Gyula 1: 337): kb. 3 hold nagyságú szántóföld.

bánomhegy *bánomhegy* (Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 11): nem megbízható hozamú föld.

bánomszőlő *bánomszőlő* (Cibakháza 25: 11): nem megbízható hozamú föld.

bánya **1.** *bánya* (ÉKsz. 90, Gombos 48: 55): földbe vájt mélyedés, gödör, üreg **a.** *bánya* (ÉrtSz. 1: 492, ÉKsz. 90, Sárospatak 7: 256, Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 952, Karcfalva 14: 204, D.almás 27: 23, N.bégány 28: 154, Hegyköz 36: 302, Sátoraljaújhely 37: 500, Szabadka 49: 295, J.apáti 62: 11, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 16, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 16, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 17, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 21) | *bányá* (Szuhogy 40: 32) | *bányo* (D.almás 27: 23):

hasznos ásványokat, főképpen követ kitermelő üzem, illetve a kitermelés után maradt gödör **b.** *bányákat* (Viss 1: 337, D.szekcső, N.harsány 11: 952): kubikoláskor ásott gödör **c.** *bánya* (Makó 1: 337, Fh.gyarmati j. 17: 495, Ny.bátori j. 44: 423, Kanizsa és k. 45: 119, Bajánsenye, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, R.gyarmat, Velem 65: 32) | *bányo* (Nárai 65: 32): gödör, melyből (főként házépítéshez) homokot vagy agyagot, esetleg kavicsot bányásznak **d.** *bánya* (H.nánás 1: 337): gödör, melyben a vályognak való sarat készítenek **e.** *bánya, banya* (Rát 28: 154): gödör, szélesebb árok **2.** *bánya* (ÉKsz. 90, Debrecen, H.szovát, Karcag, Kö.tárkány, N.szalonta, Tetétlen 1: 337, Körösök 9: 97, Okány 21: 16, Mátyfalva 28: 154, N.szalonta, Okány, Sárrét¹, Szeghalom 72: 44) | *banya* (Visk 28: 154): szabadban levő, rendszerint meleg vizű gyógyfürdő **a.** *bánya* (Sárrét¹ 72: 44): sziksós fürdő **3.** *bánya* (Nkság 1: 337, Bod.köz 42: 30) | *bányát* (K.-Sárrét, N.-Sárrét 1: 337) | *bányába* (Szerep 1: 337) | *bányák* (Ny.egyháza 1: 337): legelőn a disznók által túrt, a konda pihenőhelyül szolgáló mélyedés, illetve gödrös hely **a.** *banya, banya* (Visk 28: 154) | *bányába* (Komádi 1: 337): kisebb (álló)víz; gödörben összegyűlemllett víz. **Ö:** *agyag~, arany~, föld~, homok~, jég~, kaolin~, kavics~, kő~, malomkő~, mészke~, murva~, ó~, perlit~, só~, sóder~, vályog~.*

bányagödör **1.** *bányagödör* (Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 16, Nyirád 69: 17): elhagyott külszíni fejtés helye vagy beszakadt bánya **2.** *bá-*

nyagödör (Szeged 73: 1/110) | *bánya-gödör* (Viss 1: 338): gödör, amelyből földet termelnek ki.

bányahegy *bányahegy* (Sárospatak 7: 256, Hegyköz 36: 302): hegy, amelyből követ bányásztak.

bányakút *bányakút* (Kkhalas, Kkság 1: 338): négyszögletes, nagy gödör, amelyet mélyebben fekvő, sík, lapos területeken, tófenéken ástak a nagyobb jószág csoportos itatására.

bányásút *bányás út* (M.egregy 11: 952): bányához vezető út, amerre a bányászok járnak munkába.

bányatelep *bányatelep* (Hú.hetény 15: 134): bányatelep a falu külterületén.

bányató *bányató* (Csajág, Szt.gál 70: 21): egykori felszíni fejtésű szénbányák helyén keletkezett vízállás.

bányaút *bányaút* (Sárospatak 7: 256, Hegyköz 36: 302): (kő)bányába vezető út.

banya *banya* (Bogdánfalva 1: 338) | *bánhá* (Szabófalva 76: 10): vizenyős, mocsaras hely.

bánya l. **bánya**

bara **1.** *bara* (B.topolya és k. 53: 231, 239, Kúla és k. 79: 136): állóvíz, tavacska **2.** *bara* (Ada, Bácska, Óbecse, B-Bod vm. 1: 339, B.topolya és k. 53: 231, 239, Bezdán 80: 131): főként árvíz után, mélyebben fekvő helyeken, gödrökben megmaradt posványos állóvíz **a.** *bara* (Kanizsa és k. 45: 130, B.-topolya és k. 53: 239): mocsár **3.** *bara* (Zombor 1: 339): nádas ér **a.** *bara* (B-Bod vm. 1: 339): ingadozó vízjárású sekély patak.

barackos *barackos* (Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan,

Szaporca 11: 952, Dömös 27: 23, J.berény 62: 11, Döbrököz 63: 37) | *borockos* (Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 16, M.gencs, Varsány 68: 16, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 17) | *borocos* (Csikvánd, Vanyola, Nyárad, Tapolcafő 68: 16): (őszi)barackkal beültetett terület, gyümölcsös.

báránygyep *báránygyep* (Velem 65: 32): birkalegelő, kopár terület.

barázda **1.** *borozda* (Balanyásza, Dormánfalva, Gorzafalva, Lábnik, Rekecsin, Szászkút, Szlanikfürdő 1: 345, Sztána, Szucság 18: 21, Torja 43: 23, Ké.almás 56: 7) | *borozdával* (Gyergyó-vid. 1: 345) | *borozda* (Torja 43: 23): mezsgye **2.** *borozda* (Kecskemét, Debrecen 1: 345, N.körös 71: 24): szőlőskerteken átvezető keskeny út **3.** *borozdát* (Istenmezeje 1: 345): (hegyoldalban levő szántóföldeken) a lépcsőzetesen művelt föld egy-egy kb. 3–4 m széles, 14 ekefordulóval felszántott lépcsőzete **4.** *baráozda* (Kórógy 46: 1/57) | *barázda*, *barázna*, *borozda*, *borozna*, *boroznya* (Rát 28: 156): szántóföld két szélén, a mezsgye mellett húzódó kicsi árok. **Ö:** *eleven~, élő~, gyep~, járó~, megye~, országos~*.

barica **1.** *barica* (Becse 47: 214): tócsa **2.** *barica* (Me.berény 1: 348): mellékutca.

bárkarakodó *bárka-rakodó* (Makó 1: 350): halászbárkák kikötőhelye.

barkás *barkás* (Gy.vár 65: 32) | *bárkás* (Bajánsenye, Bő, Duka, Gencsapáti, Velem 65: 32): fűzfás terület.

barlag l. **parlag**

barlang

barlang¹ **1.** *barlang* (ÉrtSz. 1: 422, ÉKsz. 93, Sárospatak 7: 256, Neszmély 27: 23, Hegyköz 36: 302, Sátoraljaújhely 37: 500, K.kanizsa 39: 27, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 16, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 16, Borszörcsök, Nyirád, Ve.galsa 69: 17, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 21) | *bàrlàng* (Kórógy 46: 1/58) | *bārlang* (Visk 28: 157) | *ballang* (Berhida, Besenyőtelek, Gyerogyó-vid., Ikafalva, Kákics, Kürt, N.kanizsa, Pápa vid., Tatrang, Tejfalu 1: 351, Visk 28: 157, K.kanizsa 39: 27, Csögle 69: 17, Szeged 73: 116, Sz.hát 75: 63) | *ballangot* (Bözöd, Gajcsána-Dtúl 1: 351) | *ballangba* (Áj, Bocföldre, Ketesd, M.homorog 1: 351, M.homorog 72: 45) | *ballangban* (Kocs 1: 351) | *ballangbúl* (Kö.szegapáti 1: 351, 72: 45, N.szalonta 1: 351) | *ballangon* (Kárász 1: 351) | *ballangjába* (Cs.szereda 1: 351) | *ballanggyáho* (Vázsnok 1: 351) | *ballangunkhoz* (Klészse 1: 351) | *ballanginkhoz* (Gálbény, Moldva 1: 351) | *ballang* (Szind 1: 351) | *bállàng* (Kéménd, Szlavónia, Szt.lórinckáta, To.nádaska 1: 351, Ipoly-v. 64: 45): a föld belsejében levő, valamely (főleg sziklás) hegy, domb felszínéről nyíló nagyobb üreg

2. *ballangba* (Csurgó, Mohács, Szaporca 1: 351): sűrű erdő, rengeteg

3. *ballang* (Kákics 1: 351, Ormánság 74: 31): erdőben, kertben, szántóföldön levő gazos, bokros hely. **Ö:** *büdös~, jég~.*

barlang² l. parlag

ballangerdő *ballagerdőbe* (Dr.csehi 1: 351) | *ballangerdő* (Katádfa 1: 351)

| *ballangerdőbe* (Boda, Ka.vár, Sumony, Szilágy 1: 351) | *bārlangērdőü* (Garbolc 1: 351) | *barlang erdőbe* (Kopács 1: 351): igen sűrű erdő, rengeteg.

baromállás *baromállás* (Hortobágy 1: 353, Bö, Velem 65: 32): a gulya pihenőhelye a legelőn.

baromélő *baroméllő* (Gúta 1: 353) | *baromillő* (Bogya 1: 353): legelő, főként lovak, szarvasmarhák számára.

baromfitelep *baromfitelep* (Sárospatak 7: 256): nagyüzemi baromfinevelő üzem.

baromillő l. baromélő

baromitató *baromitató* (Bö, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 32) | *baromitatu* (Bajánsenye 65: 32): kút, amelyből az állatokat itatták a határban.

baromjárás *baromjárás* (Kk.halas, Kkság 1: 353): a szarvasmarhák legelőterülete.

baromkút *baromkut* (Gerjen 63: 37) | *baromkút* (Körösök 9: 97, Szeged 73: 1/116): bővizű jószágító kút a legelőn.

barompiac *barompiac* (Karcfalva 14: 204): az állatvásár helye haszonállatok: szarvasmarha, ló, juh, sertés stb. adásvételére.

baság *baság* (Fekete-Körös-völgy 38: 11): juhok számára épített karám.

basahalom *basahalom* (Debrecen 1: 355): domb.

bástyaakol *bástyaakó* (Kkság 1: 356) | *bástya akóban* (Kkság 1: 356) | *bástyaakókra* (Szabadszállás 1: 356): a juhok teletetésére szolgáló, kerítéssel, szélvédővel ellátott akol.

bazén *bazen* (Zenta és k. 52: 117) | *bazén* (Kúla és k. 79: 136): medence.

bazót l. **bozót**

becsali *becsali* (Lovászpátona, N.szalonta 1: 370) | *becsaliba* (Csurgó, Kk.-halas 1: 370) | *becsalinál* (Újkígyós 1: 370): csárda.

befolyás **1.** *befojás* (Döbrököz 63: 37): folyó, patak torkolata **2.** *befojás* (Bezdan 80: 117): beömlés, vízlepte terület.

begluk *begluk* (Szt.tamás és k. 50: 75): begi birtok, vagyon.

begy(e) **1.** *begye* (Bg.szász 1: 383): föld kidomborodó része **2.** *bëgy* (Mesterszállás 25: 11): begy alakú határ-rész.

bejárás *bëjárás* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12): tanyába vezető kocsi- és gyalogút.

bejárat *bejárat* (Bakonya 11: 952): völgy vagy horhos kezdete.

bejáró **1.** *bejáró* (ÉrtSz. 1: 483, ÉKsz. 104, Sárospatak 7: 256, Hegyköz 36: 302, Zamárdi 60: 36, D.földvár, Iregszemcse, Sársztlőrinc, Szakály, Szakcs, Tengelic 63: 37): valamely területre bevezető út, illetve annak a kezdete **a.** *bejáró* (N.harsány 11: 952): a faluba vezető mellékút **b.** *bejáró* (Kanisza és k. 45: 119, Hettyefő, Kapos, Lesenceistvánd 67: 16, Aszófő, Bny.-sztlászló, Csajág 70: 21) | *bejáróu* (Mátészalkai j. 41: 593) | *bëjáró* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12): nagyobb útról letérő, tanyához, taghoz, településrészhez vezető keskeny út. **Ö:** *tanya~*.

bejáróút *bëjáróút* (J.berény, J.apáti 62: 12): majorba, településrészbe vezető út.

béka *béka* (Hegyköz 36: 302): vizes, mocsaras terület.

békaberek *békaberek* (Csík vm. 1: 391): tó, mocsaras hely.

békafészek *bíkafiszek* (Darvas 72: 48): vizes hely, ahol sok béka van.

békarikató *béka-rékató* (Sümeg-vid. 1: 394) | *békarékató* (Bölcske, Iregszemcse, N.szokoly, Tamási 63: 37) | *békarikató* (Bölcske, N.szokoly, Iregszemcse, Tamási 63: 37): mocsaras, vizenyős terület.

békarokkás *békarokkás* (Sióagárd 63: 37): rét olyan része, ahol sok békarokka (zsurló) terem.

békás **1.** *békás* (Hegyköz 36: 302, Bö, Duka, Gencsapáti, Velem 65: 32): vizes, mocsaras terület **a.** *békás* (Körösök 9: 97, Kanizsa és k. 45: 119, Bonyhádvarasd 63: 37): víz, mocsár, ahol sok béka van **b.** *békás* (Sárospatak 7: 256): békalencsével benőtt, vizes, mocsaras terület **2.** *békás* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12): legelőrész, ahol sok a béka.

békástó *bíkástó* (Cibakháza 25: 11): elgazosodott, vizenyős terület, ahol sok béka és pióca él.

békavár **1.** *békavár* (Császár 27: 23): mocsár **a.** *békavár* (Koppányszántó, Ozora 63: 37): vizenyős terület, ahol sok béka tanyázik.

békaváros *békaváros* (Németkér 63: 37): vizenyős terület, ahol sok béka tanyázik.

bekötő *bekötő* (Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 21): a főútvonallal (valamely települést) összekötő út.

bekötőút

bekötőút *bekötőút* (Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 952) | *bekötőút* (Sárospatak 7: 256, Hegyköz 36: 303): a főútvonallal (valamely települést) összekötő út.

belátó *belátó* (D.földvár, Kölesd, Ozoara, Tamási 63: 37): kimagasló pont, ahonnan messze ellátni.

belföld *belföldnek* (Rétköz 1: 423): mocsárban levő száraz terület.

belhely *belhelynek* (Györgytarló 1: 423): telek.

béllét l. bérlet

belső *belső* (Gyalu 18: 17) | *belsőü* (Sárvásár 18: 17) | *belsőü* (Inaktelke, K.petri, Nyárszó, Sztána 18: 17): telek.

belsőség **1.** *bärsösíggä* (M.bikal 1: 427) | *belsőség* (ÉrtSz. 1: 538, Er.vidék 1: 427, Sárospatak 7: 256) | *belsőség* (Torda 1: 427) | *belsőőség, belsőőség* (Rát 28: 179) | *belsősig* (N.petri, Bábonny 18: 18) | *belsősig* (Gyerővh, Mákófalva, Vista 18: 18) | *belsősig* (Hugyag 1: 427) | *belsőőség* (Kp.lak 18: 18) | *belsőség* (Csököly 1: 427) | *belsősig* (Bábonny, K.kapus, Magyarókereke, M.bikal, Nádasdaróc 18: 18) | *belsőőség* (Inaktelke, Nyárszó 18: 18) | *belsősig* (Komáromsztpéter 1: 427): (települések belterületén fekvő) beépített telek **2.** *belsőség* (Sárospatak 7: 256, Hegyköz 36: 303, Sátorajújhely 37: 500) | *belsőőség* (Csengeri j. 13: 539, Fh.gyarmati j. 17: 495, Mátészalkai j. 41: 593, Ny.bátori j. 44: 423) | *belsőség* (Ve.galsa 69: 17) | *belsőség* (Káptalanóti, Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 16) | *belsőség* (Karcfalva 14: 204): település belterülete.

belsőtelek *belső telek* (Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 16): a falu belterületén levő, a házakhoz tartozó szántó.

belszeg *bészög* (Böhönye 60: 36): a település közepe, belső része.

beltelek **1.** *beltelek* (Damak, Hercegszántó 1: 427, Sárospatak 7: 256, Hegyköz 36: 303, Szabadka 49: 295, J.apáti 62: 12, Doroszló 81: 65) | *belteleket* (Bo. vm. északi része 1: 427): (települések belterületén fekvő) beépített telek **a.** *beltelek* (Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 21): belterületen levő beépítetlen házhely **b.** *beltelek* (Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 32): a ház végében levő szántó és gyümölcsös **2.** *beltelek* (Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton 25: 11, Kani-za és k. 45: 119) | *beltelek* (Fh.gyarmati j. 17: 495, Mátészalkai j. 41: 593) | *beltelek* (Csengeri j. 13: 539): település sűrűn beépített, belső, lakott része.

beltér *beltér* (Becse 47: 196, Ada 78: 145): település központi része.

belterület *belterület* (ÉrtSz. 1: 539, ÉKsz. 116, Sárospatak 7: 256, Karcfalva 14: 204, Hegyköz 36: 303, J.apáti, J.berény 62: 12) | *belterület* (Csengeri j. 13: 539, Fh.gyarmati j. 17: 495, Mátészalkai j. 41: 593, Ny.bátori j. 44: 423): település sűrűn beépített, belső, lakott része.

belváros *belváros* (ÉrtSz. 1: 540, ÉKsz. 116, Zenta és k. 52: 103): a város központi része.

benge *bönge* (Ba.berény, P.kovácsi 60: 36): gidres-gödrös, bozotos, művelhetetlen terület.

benntelek *benntelek* (M.királyfalva 1: 434): (települések belterületén fekvő) beépített telek.

bennvaló **1.** *bemvaló* (Bogártelke, N.kapus 18: 18) | *bemvalóu* (Jákótelke, Jegenye, Zsobok 18: 18) | *bemvaló* (Kö.fő 18: 18): telek **a.** *bemvaló* (Bogártelke, N.kapus 18: 18) | *bemvaló* (Kö.fő 18: 18) | *bemvalóu* (Jákótelke, Jegenye, Zsobok 18: 18) | *bennvaló* (Szé.föld 57: 12): (a települések belterületén fekvő) beépített telek.

bent l. bönt

bér *ber, bér* (Hegyköz 36: 303): makoltatásra kibérelt erdőrész.

bérc **1.** *bérc* (ÉrtSz. 1: 561, ÉKsz. 121, B.falu, Csernátfalva, Hétfalu, Nyá.mente 1: 442, Sárospatak 7: 256, Hegyköz 36: 303) | *biérc* (Hétfalu 1: 442) | *börc* (Balaton-felvidék, Lovászpataka 1: 442): hegy **2.** *börc* (Bny.-sztlászló 70: 22): hegycsúcs **3.** *bérc* (ÉrtSz. 1: 561, ÉKsz. 121, Sárospatak 7: 256, Sátorajáújhely 37: 501) | *börc* (Kemenesalja, Lovászpataka, N.simonyi, Szt.gál, Ve.varsány, Zala m., Zs.-kfalud 1: 442, Nyúl 6: 47, Koppány 61: 26, Gy.vár 65: 32, Bazsi 67: 16, Duka, Vanyola 68: 16) | *börcön* (Dtúl 1: 442): (kisebbfajta) domb, halom, emelkedés **4.** *bérc* (Pilismarót 27: 23) | *birc* (Lóna, M.bikal, Vista 18: 19) | *börc* (Velem 65: 32, Kapolcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 16, Nyárad 68: 16): dombtető, hegytető, hegygerinc **5.** *börc* (Nyúl 6: 47): lejtő kidomborodó része **6.** *börc* (Tapolcafü 68: 16): terméketlen köves terület. **Ö:** *hátár~, kö~*.

bercel **1.** *bercel* (Kk.halas 1: 442): nagy fák alatt bokrokkal sűrűn benőtt,

alig járható terület az erdőben **a.** *bercel* (Kk.halas 1: 442) | *bercelek* (Kkság 1: 442): bozótos, bokros hely a határban **b.** *bercel* (Kkság 1: 442): irtásos vagy fiatal erdővel benőtt terület.

bércelő *bírcelő* (Jákótelke 1: 442): bérc eleje.

bércetető *bérctető* (ÉKsz. 121, Sárospatak 7: 256, Hegyköz 36: 303): hegynek, kisebb kiemelkedésnek a legmagasabb része.

bereg l. berek

berek **1.** *bereg* (Fogaras, K.vicsáp, Sárospatak, Se.sztygyörgy, Szt.gál 1: 444) | *berek* (ÉrtSz. 1: 561, ÉKsz. 121) | *berék* (Csikvánd 68: 16, Csajág 70: 21) | *berök* (Kákics, M.egres, N.kanizsa, Toponár 1: 444): nádas, bozótos, vizes lapály; ingovány, mocsár **a.** *berék* (T.szölös 16: 88) | *berök* (Büssü 66: 27): vizenyős (terméketlen) terület **b.** *berék* (Sármellék 1: 444, Borszöröcsök, Csögle 69: 18) | *bèrküingbe* (Sármellék 1: 444): lapos, mélyen fekvő terület **2.** *berek* (ÉKsz. 121, Hahót, Keszthelyi j. 1: 444, Csengeri j. 13: 539, Fh.gyarmati j. 17: 495, Mátészalkai j. 41: 593, Ny.bátori j. 44: 423) | *berék* (Hahót 1: 444, Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 952, Hú.hetény 15: 35, Császár, Dad, Kocs, Neszmély 27: 23, K.kanizsa 39: 33, Ba.berény, Böhönye, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Segesd, So.udvarhely, Vörs 60: 36, Decs, Döbrököz, Kocsola, N.kónyi, Szakcs 63: 38) | *berök* (Patosfa 1: 444, Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 952, Hú.hetény 15:

35, Császár, Dad, Kocs, Neszmély 27: 23, K.kanizsa 39: 33, Csököly, Örtilos, Szenna 60: 36): vizenyős (bokros) rét vagy legelő **a. berék** (Ve.galsa 69: 18): árterület, nyáron rét **3. berek** (Sárospatak 7: 256, Csengeri j. 13: 539, Fh.gyarmati j. 17: 495, Mátészalkai j. 41: 593, Ny.bátori j. 44: 423) | *berék* (Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 32, Hetefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 16, M.gencs, Nyárad, Vanyola 68: 16, Aszófő, Szt.gál 70: 21): bokrokkal, fákkal benőtt vízparti vagy vizes határrész **a. bereg** (Sárospatak 7: 256) | *berek* (ÉrtSz. 1: 561, ÉKsz. 121, Sárospatak 7: 256, Csengeri j. 13: 539, Hegyköz 36: 303) | *berék* (J.ároksház 62: 12): kisebb erdő, bokros, fás terület **4. berék** (Csikvánd 68: 16): nádas **5. berek** (Rimaszombat 1: 444): kertek között levő szűk út. **Ö: béka~, bugy~.**

berekfás *berékfás* (So.udvarhely, Vörs 60: 36, Hetefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 16, Nyírad, Ve.galsa 69: 18) | *berékfás* (Csököly, Szenna, Örtilos 60: 36): terület, ahol sok az égerfa.

berekhát *berékhát* (Csopak 70: 21): domboldal ligetes része.

berekszél *berékszél* (Sárospatak 7: 256, Ordacsehi 60: 36) | *berékszé* (Ordacsehi 60: 36): vizenyős terület, berek széle.

berenás *berenás* (Hegyköz 36: 303, Sátorajújhely 37: 501): tövisbokros erdőrészt.

béresház *béresház* (Hegyköz 36: 303) | *bírsház* (Csögle 69: 18): cselédház.

berettyó *berettyóu* (Gáborján 1: 446, 72: 52): víz, folyó.

bérföld *bérföld* (Szeged 73: 1/144) | *bírföld* (H.nánás 1: 446): bérelt föld.

berkenyész *berkenyész* (Hetefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 16, M.gencs, Nyárad, Tapolca, Vanyola, Ve.varsány 68: 16, Aszófő 70: 21) | *berkenyész* (Csögle 69: 18): terület, ahol sok berkenyebokor van.

bérlet *bérlet* (Sársztőlörinc 63: 38) | *bérlet* (ÉrtSz. 1: 564, J.apáti, J.ároksház, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12, Sársztőlörinc 63: 38) | *bérlet* (Ny.bátori j. 44: 423) | *bérlet* (Mátészalkai j. 41: 593) | *biérlet* (Fh.gyarmati j. 17: 495): bérelt földterület, legelő, tanya. **Ö: föld~.**

bérmény *bérmény* (Sársztőlörinc 63: 38): bérelt terület.

berső l. belső

bersőség l. belsőség

besung 1. *bésung* (Vörs, Szenna 60: 36) | *pesung* (Hú.hetény 1: 453) | *pésung* (N.simonyi, Tata 1: 453): (vasúti) töltés, illetve annak oldala **2. bésung** (Ordacsehi 60: 36) | *pésung* (Hú.hetény 15: 182): mély gödör, szurdok; árok.

beszakadás *beszakadás* (Nyírad 69: 18): bányaművelés miatt beszakadt terület.

beszögellés *beszögellés* (Duka 65: 32) | *beszögellés* (Celldömölk–Alsóság 65: 32): valamely földterületnek a másikba való benyúlása.

beteglegelő *beteglegelőkről* (Kkság 1: 461): a beteg jószág legelője járvány idején.

betérő *betérő* (Büssü 66: 28): valahonnan beágazó út.

beton *beton, betony* (B.topolya és k. 53: 231): betonnal burkolt műút, országút.

betonhíd *betonhíd* (Becse 47: 196, Kúla és k. 79: 127): betonból készült híd.

betonkút *petonykut* (N.kanizsa 1: 463): betongyűrűvel kibélelt ásott kút.

betonút *betonút* (ÉrtSz. 1: 595, ÉKsz. 129, Szt.tamás és k. 50: 69) | *bētonút* (Cibakháza 25: 11): betonnal burkolt út.

betyár *betyár* (Sárospatak 7: 256): rosszul termő föld.

betyárstrand *betyárstrand* (Becse 47: 196): tiltott fürdőhely.

beugrás *beugrás* (Bő, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 32): valamely földterületnek a másikba való benyúlása.

bevágás 1. *bevágás* (Bny.sztlászló, Csajág 70: 21): mély út **2.** *bevágás* (Lesenceistvánd 67: 16): hosszú, keskeny rét az erdőben **3.** *bevágás* (Káptalantóti 67: 16): a környezetétől eltérő művelési ágú terület.

bíbicjárás *bíbicjárás* (J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12): bíbicek rendszerint vízenyős területen levő lakhelye.

bíbic kocogó 1. *bíbic kocogó* (Szentés 1: 471): terméketlen, kemény föld **a.** *bíbockocogó* (Csépa, Kunsztmárton 25: 11, Szeged 73: 1/153): terméketlen, vízállásos föld, amelyben nád is terem.

bigecs 1. *bigecs* (Makó 1: 476, Földeák 55: 37): gázos földterület, kert **a.** *bügecs* (N.kőrös 71: 28): magasan fekvő terméketlen homokterület.

bihalitó l. **bivalyítató**

bihalúszó l. **bivalyúszó**

bihinyos l. **buhinos**

bik l. **bükk**

bikaakol *bikaakó* (Gombos 48: 58) | *bikakó* (Bezdán 80: 117) | *bikakol* (N.szalonta 1: 479) | *bikákol* (Békéscsaba 1: 479): bikák tartására szolgáló épület.

bikaállás *bikaállás* (Földeák 55: 38, F.nyék 63: 38): bikák karámja, legelőn levő pihenőhelye.

bikaér *bikaér* (J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12): bikalegelőn levő keskeny vízfolyás.

bikaföld *bikaföld* (N.kanizsa 1: 479, K.kanizsa 39: 35): földterület, amelyen a községi bikák részére termeltek takarmányt.

bikaház 1. *bikaház* (Doroszló 81: 65): bikaistálló **a.** *bikaház* (Csépa 25: 11): a közbirtokosság apaállatainak épülete.

bikahodály *bikahodáj* (Kö.ladány 1: 479, 72: 55, Földeák 55: 38): bikák tartására szolgáló épület.

bikaistálló *bikaistálló* (Hegyköz 36: 303, Kanizsa és k. 45: 119, Becse 47: 196, B.topolya és k. 53: 231, Ada 78: 145) | *bikaistáló* (Császár 27: 23, Szabadka 49: 296, Temerin és k. 51: 85, Iregszemcse 63: 38, Kúla és k. 79: 127): bikák tartására szolgáló épület.

bikakert 1. *bikakert* (Pincehely 63: 38): bikák számára való takarmány termesztésére elkerített hely **2.** *bikakert* (J.apáti, J.kisér 62: 12): apaállatok tartására szolgáló telek, lakó- és gazdasági épületekkel.

bikákol l. **bikaakol**

bikakút

bikakút *bikakút* (J.árokszállás 62: 12): apaállatok, bikák itatóhelye.

bikalegelő *bikalegelő* (J.árokszállás, J.berény 62: 12, Bö, Duka, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 32): apaállatok tartására hasznosított rét, legelő.

bikarét *bikarét* (N.kanizsa 1: 480, Sárospatak 7: 257, Bakonya 11: 952, Hú.hetény 15: 36, Hegyköz 36: 303, K.kanizsa 39: 35, Kalaznó, Sárszt-lőrinc 63: 38, Kelet-Ormánság 77: 69) | *bikarít* (Bük 8: 36, Császár 27: 23, Bö, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 32): (a község tulajdonában levő) rét, amelyen a bikák számára fűvet kaszálnak.

bikató *bikató* (Sárospatak 7: 257): a bikarét közelében levő tó.

bik(k)(-) l. bükk(-)

bikkos l. bükkös

birge- l. birka-

birgég *birgég* (Torockó 1: 486): temető.

birkaakol *birgeakó* (Galgamácsa 1: 487) | *birge-akók* (Rákospalota 1: 487) | *birkaakó* (Gyulaj 63: 38, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 21, Ormánság 74: 42) | *birkaakol* (Ormánság 74: 42): juhok számára elkerített hely vagy épületszerűen megépített szállás.

birkaállás *birkaállás* (Hortobágy 1: 487): juhnyáj pihenőhelye.

birkacsapás *birkacsapás* (Bö, Celldömölk–Alsóság, Gy.vár 65: 32, Bny.-sztlászló, Szt.gál 70: 21): széles, füves út, amelyen a birkákat a legelőre hajtották.

birkaeszténa *birka-eszténa* (Lésped–Dtúl 1: 488): juhok bekerített szálláshelye.

birkafészer *birkafészer* (Hercegszántó 1: 488): juhok szálláshelye.

birkagyep *birkagyöpp* (Gy.vár 65: 32): juhok legelője.

birkagyűjtő *birkagyűjtő* (Závod 63: 38): juhok gyülekező helye a legelőre hajtás előtt.

birkahálás *birkahálás* (Hetyefő, Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 16, Nyirád 69: 18): juhok legelőn vagy erdőben levő szálláshelye.

birkahodály *birgehodâ* (Szt.lőrinc-káta 1: 488) | *birgehodáj* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12) | *birkahodáj* (Sárospatak 7: 257, N.harsány 11: 952, Császár 27: 23, Döbrököz, Medina 63: 38, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 16, Borszörcsök, Nyirád, Ve.galsa 69: 18, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 21) | *birkahodály* (Hegyköz 36: 303, Püspökladány 72: 56): juhok tartására szolgáló épület.

birkajárás 1. *birgejárás* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12) | *birgejárás* (Bénye 1: 488) | *birkajárás* (Kkság, Szeghalom 1: 488, Kanizsa és k. 45: 119, Szabadka 49: 296, B.topolya és k. 53: 231, Ordacsehi 60: 36) | *birkajárás* (H.szoboszló 1: 488) | *birkajárás* (Balmazújváros 1: 488) | *birkejárás* (Fülöpszállás 1: 488) | *birgejárás* (Cegléd 1: 488): juhok legelőterülete 2. *birgejárás* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12) | *birkajárás* (Szabadka 49: 296, B.topolya és k. 53: 231, Bö, Velem 65: 32): széles út, amelyen a birkák a legelőre mennek 3. *birkajárás* (Gy.vár

65: 32): az akol előtt levő fedetlen, bekerített terület, ahol napközben a juhok tartózkodnak.

birkakút *birkakut* (Füreged 63: 38): juhok itatására szolgáló kút.

birkalegelő *birgelegelő* (J.árokszállás 62: 12) | *birkalegelő* (ÉrtSz. 1: 627, ÉKsz. 137, Becse 47: 196, Pálfa 63: 38, Celldömölk–Alsóság, Duka 65: 32, Doroszló 81: 65) | *bírka legelő* (Me.peterd 72: 56): gyenge minőségű legelő, mely csak a juhok legeltetésére alkalmas.

birkás 1. *birkás* (D.szekcső 11: 952): birkalegelő és a mellette levő terület **2.** *birkás* (Medina 63: 38): erdőrészt, ahol juhokat legeltettek.

birkasopa *birkasupa* (Földeák 55: 39): birkaistálló.

birkaszállás *birkaszállás* (Ve.galsa 69: 18): bekerített hely, a birkák éjszakai szálláshelye.

birkaszín *birkaszén* (Szakmár 1: 488) | *birkaszín* (Bh.keresztes 1: 488) | *birkaszín* (Kkság 1: 488): juhok szálláshelye.

birkatelek *birkateleköket* (Kkság 1: 489): juhlegelő.

birkatelep *birkatelep* (J.kisér 62: 12): több hodály alkotta egység, ahol juhokat tartanak, nevelnek.

birkatilos *birkatilos* (Toponár 1: 489): birkalegelő.

birkaúsztató *birgeúsztató* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12) | *birkaúsztató* (Hetyefő, Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 16, Csikvánd, M.gencs 68: 16, Nyirád 69: 18, Aszófő, Bny.sztlásló, Csajág, Szt.gál 70: 21, Doroszló 81: 65): természetes

vagy mesterséges vízállás, ahol a juhokat nyírás előtt megfürdetik.

birodalom *birodalom* (Bánfa, E.aracsa 1: 490): nagyobb földesúri vagy papi birtok; uradalom.

birtok 1. *birtok* (Úny 27: 23, K.kanizsa 39: 36, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 36, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 38, Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 32, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 16, Csikvánd, M.gencs, Nyirád, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 16, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 18, Aszófő, Bny.sztlásló, Csajág, Szt.gál 70: 22, Kúla és k. 79: 127, Bezdán 80: 117, Doroszló 81: 65) | *birtok* (Csengeri j. 13: 539, Fh.gyarmati j. 17: 495, Mátészalkai j. 41: 593): valakinek a tulajdonában levő ingatlan, földterület **a.** *birtok* (Szulimán 11: 952) | *birtok* (Csengeri j. 13: 539, Fh.gyarmati j. 17: 495, Mátészalkai j. 41: 593): egy gazda tulajdonában levő (nagyobb) földterület; tag **b.** *birtok* (ÉrtSz. 1: 630, ÉKsz. 137, Sárospatak 7: 257, Karcfalva 14: 204, Kunsztmárton 25: 11, Hegyköz 36: 303, Sátorajáújhely 37: 501, Becse 47: 196, Gombos 48: 55, Szabadka 49: 296, Szt.tamás és k. 50: 69, Temerin és k. 51: 85, B.topolya és k. 53: 231, Csikvánd, Ve.varsány 68: 16) | *birtok* (Rát 28: 196) | *birtukot* (Z.szombatfa 1: 491): (nagyobb) földbirtok, gazdaság; nagybir-

bitangföld

tok **2. birtok** (Bő, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 32): erdő, mező, rét, legelő. **Ö:** föld~, kaszáló~.

bitangföld *bitankföld* (Földeák 55: 39): elhanyagolt földterület.

bitangistálló *bitangistáló* (Földeák 55: 39): istálló, ahová az elkóborolt, gazdátlan állatokat bekötik.

bitykó *bitykó* (Cs.sztdomokos 1: 493): nagyobb hegység apró kiálló csúcsai.

bivalyfürdő *bivajfürdő* (J.berény 62: 12, Dombóvár 63: 38): bivalyok fürdetésére szolgáló állóvíz vagy patak-rész.

bivalyitató *bihalitó* (Döbrököz 63: 38): bivalyok itatására való kút.

bivalyúszó *bihaluszó* (Ordacsehi 60: 36) | *bivajuszó* (Ordacsehi 60: 36): mocsaras hely, ahol a bivalyok szoktak fürödni.

bivalyúsztató *bivajusztató* (Bő, Gy.vár 65: 32) | *bivajusztató* (J.berény 62: 12) | *bivalusztató* (Bő, Gy.vár 65: 32): bivalyok fürdetésére szolgáló állóvíz vagy patak-rész.

bláták 1. bláták (Szabadka 49: 317, B.topolya és k. 53: 239): mocsaras hely **2. bláták** (Szabadka 49: 317, B.topolya és k. 53: 239): nedves lapály.

bóbic *bóybic* (Aklihegy 28: 199): folyó- vagy állóvízben minden oldalról vízzel körülvett szárazföld, sziget.

bocfás *bocfás* (Sárospatak 7: 257): bodzafával benőtt terület.

bocicsapás *boci csápáson* (Nó. m., Gr és Kh vm. 1: 501): a legelőre menő állatok által kitaposott út.

bocka l. bucka

bockás l. buckás

bockós l. buckós

bódé *búdé* (Bogya, Nyi.gerencsér 1: 505): juhakol.

bodon *bodony* (Szenna 60: 36) | *bude* (Gajdár 1: 578) | *bugyin* (Valény 1: 578): fakéreggel vagy betongyűrűvel védett kút, forrás.

bodonkút 1. bodomkút (Bábony, Bánffyhunad, Gyerövh, Jákótelke, Kalotadámos, K.kapus, Lóna, M.valkó, Nádasdaróc, Nyárszó, Váralmás, Vista 18: 20) | *bodonkut* (Göcsej, Mihályi 1: 578, Bő, Duka, Gy.vár 65: 32, M.gencs 68: 16) | *bodonkút* (Egyh.rádóc, Göcsej, Oltszakadát, Őrség, Perenye, Sárhida, Velem 1: 578, Farnas, Kalotasztkirály, Ketesd, Kö.fő, K.petri, Magyarókereke, M.bikal, N.kapus, Sárvásár, Zsobok 18: 20) | *bodonkutak* (Bakony hg. vid. 1: 578) | *bodonykutak* (Szt.gál 1: 578) | *bödönkut* (Lázi, Ve.varsány 1: 578) | *bödönkút* (Kétgút, Lónya 1: 578) | *bödönkut* (Lovászipatona 1: 578): kivájt fatörzsszel vagy faragott fával kibélelt kút vagy forrás **a. bodokut** (Tótvázsony 70: 22) | *bodonkut* (Hetyefő, Kaposcs 67: 16, Csögle 69: 18) | *bödönkut* (Nyárad 68: 16, Bny.sztlászló 70: 22): betongyűrűvel bélelt ásott kút **b. bodonkut** (Ve.galsa 69: 18): kövel kirakott kút a háttárban **2. bödönkut** (Ve.varsány 68: 16): ásott kút **3. bodokut** (Csopak, Pécsely 70: 22) | *bödönkut* (Tapolcafé 68: 16): forrás.

bodonoskút *bodomoskút* (Bogártelke, Mákófalva, Méra 18: 20) | *bodonoskút* (Bogártelke 18: 20) | *bodonos kút*, *bodonyos kút* (Csökölly, Ka.szerdahely, Őrtilos, Segesd 60: 36): fakéreggel vagy vesszőfonással védett kút.

bodzagos *bodzagos* (Hegyköz 36: 303): bodzával benőtt terület.

bodzás *bodzás* (Sárospatak 7: 257, Bársonyos 27: 23, Hegyköz 36: 303, Csököly, Szenna 60: 36, Csikvánd, Nyárad, Vanyola, Ve. varsány 68: 16, Bny.sztlászló 70: 22) | *bódzás* (Csajág 70: 22) | *borzás* (Koppányszántó, Kölesd, Pincehely, Regöly 63: 38, Hetefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 16, M.gencs, Tapolcafő 68: 16, Csögle, Ve.galsa 69: 18, Aszófő, Csajág, Szt.gál 70: 22) | *bozzás* (Bajánsenye, Bő, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 32, Borszöröcsök, Nyirád 69: 18): bodzabokrokkal benőtt terület. **Ö:** *zöld~*.

bogaras 1. *bogaras* (Regöly 63: 38): terület, ahol sok bogár lepi az állatokat **2.** *bogaras* (Csépa 25: 11): határrész, amelyet sok kártékony bogár lepett el.

bogárfő 1. *bogárfő* (N.berény 60: 36, Tengelic 63: 38): hely a legelőn, ahol az állatokat sok bogár lepi **2.** *bogárfő* (Körösök 9: 97) | *bogárfők* (Kkság 1: 513): homokos vagy vízenyős hely, ahova a jószágot a bogárfő idején terelik, hogy a homok, illetve a víz a körme között található élősködőket megölje **3.** *bogárfő* (Mesterszállás 25: 11): hely, ahol a hajdani vízállásban sok bogár volt.

bogárfőtő *bogárfőtő* (Kecskemét 1: 513): vízenyős hely, ahová a jószágot bogárfő idején terelik.

bogolyvár l. **bagolyvár**

bóhás l. **bolhás**

bojt *fenyő~*.

bojtos *bojtos* (Cs.sztdomokos 1: 520) | *bojtős* (Gyimes-v. 1: 520): fenyves.

bokor *bokor* (Komádi 72: 59) | *bokrot* (K.Sárrét, N.-Sárrét 1: 524): terület, ahol legsűrűbb, legtisztább a nád.

bokorerdő *bukorerdő* (Fülöpszállás, Kkság 1: 524) | *bukorerdők* (Kecskemét, Kkság 1: 524): természetes vagy mesterségesen kialakított kisebb facsoport, cserjés terület a legelőn.

bokros *bakrasba* (Kö.tárkány 1: 527) | *bokrasagba* [= bokrosokba] (Lésped-Dtúl 1: 527) | *bokraszba* (Lésped-Dtúl 1: 527) | *bokros* (ÉrtSz. 1: 660, ÉKsz. 144, Sárospatak 7: 257, Dad 27: 23, Hegyköz 36: 303, Szabadka 49: 296, Böhönye, Szenna 60: 36, Bonyhádvarasd 63: 38, Bajánsenye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 32, Hetefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 16, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve. varsány 68: 16, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 18) | *bokross* (Dózsaújfalú 1: 527) | *bokrosz* (Ploskucén 1: 527): bokrokkal benőtt terület.

bokshely *baksa-[/.../]hely* (Szé. varság 1: 527): szénégető hely.

bokterház l. **bakterház**

bolgárföld *bolgárföld* (Szeged 73: 1/170): föld, amelyen bolgárkertészet van.

bolgárkert *bolgárkert* (Szeged 73: 1/170) | *bulgárkert* (Hú.hetény 15: 44): elkerített bolgárkertészet.

bolhás 1. *bolhás* (Sárospatak 7: 257): gyengén termő, elhanyagolt föld **2.** *bóhás* (J.kisér 62: 12): a szokásosnál piszkosabb, elhanyagoltabb falurész.

bolygó 1. *bólgó* (Abafája 1: 536) | *bōj-gó* (Kutyfalva 1: 536) | *bolygó* (Dicső-szt.márton 1: 536): örvény **2.** *bólgó* (Zilah vid. 1: 536): mellékutca.

bonafika *bónafika, bonafikák* (Kö.ladány 1: 537): tagosításkor a földbirtokos által kiegyenlítésképpen adott, két-háromszáz négyszögöl nagyságú földdarab.

bonc *bonc* (Sárospatak 7: 257): erdei vadak boncolásával összefüggő hely.

boncsos 1. *boncsos* (Hetyefő, Kápolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 16): erdő, ahol a fákon sok borostyán van **a.** *boncsos* (Borszörcsök 69: 18): hely, ahol a borostyán megterem **2.** *boncsos* (Nyirád 69: 18): bokros, tüskés növényvel borított műveletlen földterület.

bongor 1. *bongor* (ÉrtSz. 1: 674, ÉKsz. 147) | *bongór* (Nyá.mente 1: 540) | *bungur* (Ms-T vm. 1: 540) | *bungúr* (Nyá.mente 1: 540): bokros, cserjés kert, terület, facsoport **2.** *bongor* (ÉrtSz. 1: 674, ÉKsz. 147, Udvarhely vm. 1: 540): szőlő, gyümölcsös.

bongord 1. *bongord* (Szé.keresztúr 1: 540): bokrokkal ritkásan benőtt terület **2.** *bongort* (Nyíres 1: 540) | *bongordnak* (M.décse 1: 540): gyümölcsös.

borda *bórda* (Nyá.mente 1: 544): valaminek a szélén fekvő terület.

borgyu- l. borjú-

borház 1. *borház* (ÉrtSz. 1: 680, ÉKsz. 148, Sárospatak 7: 257, Csépa 25: 11, Hegyköz 36: 303): szőlő feldolgozására szolgáló épület a szőlőhegyen **a.** *borház* (ÉrtSz. 1: 680, Galgamácsa 1: 547) | *borházzal* (Marcelháza 1: 547) | *bōrház* (Ny.ábrány 1: 547):

bor tárolására használt, a lakóház közelében vagy a szőlőben levő melléképület.

borhegy *borhëgy* (Er.vidék 1: 547, Káptalantóti 67: 16): szőlőhegy.

borjas *borjas, bornyas* (Hegyköz 36: 303): szarvas-, illetve őzborjak legelője.

borjúakol *borgyúakó* (Kkság 1: 551): borjak számára éjjeli szálláshelyül épített kisebb, féltetős akol.

borjúdelelőpart *bornyúdelelőpart* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12): növendékmarhák pihenőhelye.

borjúítató *borgyuitató* (Belecska 63: 38): borjak itatására szolgáló kút.

borjújárás 1. *bornyújárás* (Teme-rin és k. 51: 86, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12, Ada 78: 145): borjúlegelő **2.** *borgyujárás* (Madocha 63: 38) | *bornyújárás* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12, Ada 78: 145): növendékmarhák legelőre vezető útja.

borjúkert 1. *bòrjukèrtek* (Gyimesközéplak 1: 552): borjak számára elkerített legelőrész a havason **2.** *borgyukert* (Bő, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 32): uradalmakban borjúnevelésre elkerített majorterület.

borjúkút *borgyukut* (Gyönk 63: 38): kút a borjak itatására.

borjúlegelő *borgyulegellő* (Császárszár 27: 23) | *borgyulegellő* (Bajánsenye, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 32) | *borjulegellő* (Császárszár 27: 23) | *bornyulegellő* (Szaporca 11: 952) | *bornyúlegelő* (Sárospatak 7: 257): borjak legeltetésére szolgáló külön legelő.

borjúpáskom *bornyupáskomnak* (Rétoldal 1: 552): borjak legeltetésére szolgáló külön legelő.

borjúrekesz *borgyúrekeszt* [nem ragos forma] (Kkság 1: 552): borjak számára éjjeli szálláshelyül épített kisebb, féltetős akol.

borjús *bornyús* (Sárospatak 7: 257): legelő, rét.

borjútilalmas *bornyutilalmasnak* (Rétoldal 1: 553): borjak legeltetésére szolgáló külön legelő.

borjútilos *borgyutilos* (Dabronc 67: 16, Takácsi 68: 16): rét, amelyen borjút nem legeltethettek.

borkapu *borkapu* (Hegymagas 67: 16): szőlőhegybe vezető út bejárata.

borkút *borkut* (F.visó 1: 554): ásványos forrás.

bornyas l. **borjas**

bornyú- l. **borjú-**

borockos l. **barackos**

borocos l. **barackos**

borókás *borókás* (ÉrtSz. 1: 685, ÉKsz. 149, Sárospatak 7: 257, Hegyköz 36: 303, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 38, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 16, Csögle, Ve.galsa 69: 18): terület, ahol sok a borókafenyő. **Ö:** *ős~*.

boronakút *boronakut* (Kraszna 1: 556): gerendákkal bélelt kút.

borozda l. **barázda**

borozna l. **barázda**

borsóföld *borsó föld* (Majos 63: 38): borsóval bevetett földterület.

borsós *borsós* (Hegyköz 36: 303): borsó termesztésére való föld.

borvíz **1.** *borvíz* (Szé.föld 1: 565) | *borvizre* (N.bacon 1: 565): fürdő **2.** *borvíz* (Karcfalva 14: 204): kútként használt ásványvízforrás.

borzás l. **bodzás**

bosztán *bosztán* (Ada, Zenta 1: 570, Temerin és k. 51: 95, B.topolya és k. 53: 239, Ada 78: 158) | *bosztàony* (Kórógy 46: 1/92): dinnyeföld.

botláserdő *botlás erdő* (K.bodak 1: 572): botlófákból álló erdő (botlófa: 'olyan fa, amelynek a koronáját évente levágják').

botlássziget *botlás sziget* (K.bodak 1: 572): olyan sziget, amelyen botlófák vannak (botlófa: 'olyan fa, amelynek a koronáját évente levágják').

bozont l. **bozót**

bozót **1.** *bazuót* (F.őr 1: 576) | *bazuot* (F.őr 23: 36) | *bozont* (ÉrtSz. 1: 701, Csarnóta, Gyula 1: 576) | *bozontok* (Besenyőtelek 1: 576) | *bozót* (Nyúl 6: 48, Sárospatak 7: 257, Görcsöny 11: 952, Hegyköz 36: 303, Böhönye, Vörs 60: 36, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 32) | *bozut* (R.gyarmat 1: 576, Bajánsenye 65: 32): bokrokkal, rekettyével, sással sűrűn benőtt terület; elbokrosodott erdő rész **2.** *bozót* (Ba.-berény, Zamárdi 60: 36, Duka 65: 32): nádas hely **a.** *bozót* (Belecska, F.nyék, Ozora, Pincehely, Tolnanémedi 63: 38): különféle vízinövényekkel benőtt vízenyős terület.

bozótos **1.** *bozótos* (ÉrtSz. 1: 702, ÉKsz. 153, Sárospatak 7: 257, Hegyköz 36: 303, Szenna 60: 36, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 16, Csikvánd, Nyárád, Tapolcafő

68: 16, Borszörcsök 69: 18): bozóttal benőtt (használatatlan) terület **a. bozótos** (M.gencs, Vanyola, Ve.varsány 68: 16): sűrű, még nem tisztított, vadon nőtt erdő, cserjés **2. bozótos** (Pincehely 63: 38, Csögle, Nyirád 69: 18): különféle vízinvényekkel benőtt vizenyős terület.

bozzás l. **bodzás**

bödönhíd *bödönhíd* (Lónya 1: 578): hosszában kettéfűrészelt vastag tölgyfa törzséből kivájt híd keskeny vizek áthidalására.

bödönkút l. **bodonkút**

böge **1.** *böge* (Kk.halas 1: 580, Becse 47: 207) | *büge* (Kk.halas, Makád 1: 580): gödör, mélyedés, amelyben az esővíz kisebb tavat alkotva összegyűlik **2. böge** (Kanizsa és k. 45: 119, Becse 47: 207): keskeny csatorna(rész) a földek között.

bögő *bögő* (Kúla 1: 580): patak, keskeny csatorna.

bökkönyföld l. **bükkönyföld**

bönge l. **benge**

bönt *bent* (Mohács 1: 590, Temerin és k. 51: 86) | *bönt* (Kölked, Mohács 1: 590, Kórógy 46: 1/94, Temerin és k. 51: 86) | *böntöt* (Szlavónia 1: 590): (folyók mentén levő) gát, töltés.

böntő *böndőt* (Ormánság 1: 590): (folyók mentén levő) gát, töltés; bönt.

börc l. **bérc**

börcök *börcök* (F.ör 1: 592, 23: 37): erdei út meredeken emelkedő, rövid szakasza.

börhid **1.** *börhid, bürhid* (Doroszló 81: 65) | *bürhidat* (Nkság 1: 658): a

víz tükrére fektetett, fűzfavesszővel és gyékénnyel összekötözött nádkévből álló, súlyos terhet is elbíró erős híd **a. bürhid** (K.-Sárrét, N.-Sárrét 1: 658): a sáron átvezető, növényi hulladékból és trágyából készült töltésféle **b. bürhid** (Tápé 1: 658): a mocsárban képződött növényi részek, amelyen a fű is kizöldül; állítólag nádkatléből és vízi gizgazokból képződik, és sokszor a vízzen úszik.

börlő *börlőü* (Técső 28: 217): mély, meredek hegyi út.

börögi l. **bürögi**

börút *bürutat* (Sárrét¹ 72: 63): kiszáradt ereken taposott rétségi út.

börü l. **bürü**

börvényes *börvényes* (Hegyköz 36: 303): bürökkel benőtt hely.

bözsön *bözsön* (Gyimes-v. 1: 598): sűrűség, erdő.

bránka *bránka* (Deregyő 1: 598): tető nélküli juhakol.

brinyó **1.** *brinyó* (D.sztgyörgy 1: 601): nádas **2. brinyó** (D.sztgyörgy 1: 601): vizenyős rét, kaszáló.

bucka **1.** *bucka* (ÉKsz. 158, K.gejőc 28: 221, Hegyköz 36: 303): (lankás) kis halom **a. bucka** (ÉrtSz. 1: 724, ÉKsz. 158, Sárospatak 7: 257, Szabadka 49: 296): homokból való dombocska **2. bocka** (Ba.berény 60: 37) | *bockán, bockák* (Balaton-mellék 1: 607): kemény, agyagos talajból levő padka a Balaton vizében.

buckás **1.** *buckás* (Sárospatak 7: 257, Hegyköz 36: 303): (homok)dombokkal teli terület **2. bockás** (Balaton-mellék 1: 608): tófenék kiemelkedő része.

buckó *buckó* (Szé.föld 1: 608) | *buckó* (Mihályi 1: 608) | *buckuó* (Mihályi 26: 25): kisebb domb.

buckós *bockóson* (Ar.gadány 1: 608): tüskés hely.

budár *budár, budarak* (Kanizsa és k. 45: 130): szőlőföldek.

búdé l. **bódé**

bude l. **bodon**

bugyberek 1. *bugyberék* (Vörs 60: 37, Kékkút 67: 16, Borszörcsök, Csögle 69: 18) | *bugyberök* (Ka.szerdahely, Ordacsehi, Órtilos, Szenna 60: 37): (mély fekvésű), különösen vizenyős terület 2. *bugybérék* (K.némedi 22: 21): elhanyagolt, gazos terület.

bugyin *bugyin* (T.bő 1: 619): bükönnyel és ördögcérnával benőtt mező.

bugyin l. **bodon**

bugyogó *bugyogó* (Aszófő, Csajág, Szt.gál 70: 22): kis forrás.

bugyorgó *bugyorgó* (Esztergom 1: 622): forrás.

bugyván *bugyván* (Tata 1: 622): mocsaras, vizenyős hely, ahol gyakran forrás tör fel.

buhin *buhin* (Bodajk 1: 623): sűrűség.

buhinos *bihinyos* (Bodajk 1: 623): sűrűség.

bukkanó 1. *bukkanó* (ÉrtSz. 1: 737, ÉKsz. 161, Koppány 61: 34, Büssü 66: 37) | *bukkanyó* (Cserszegtomaj 1: 628): meredek lejtő 2. *bukkanó* (Sárospatak 7: 257): kis kiemelkedés 3. *bukkanó* (Sárospatak 7: 257, Hegyköz 36: 303, Kapolcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 17): göröngyös útszakasz **a.** *bukkanó* (ÉKsz. 161, Kapolcs, Káptalan-

tóti, Lesenceistvánd 67: 17): belátást zavaró emelkedés az úton **b.** *bukkanó* (Vörs 60: 37): rövid, alacsony emelkedő az úton.

bukkantyú *bukkantyú* (Kéménd 24: 10): mezei út hirtelen emelkedő vagy ereszkedő szakasza.

bukorerdő l. **bokorerdő**

bulgárkert l. **bolgárkert**

bungur l. **bongor**

burdáj *föld~*.

burdéz *burdéznek* (Moldva 1: 635): pásztorkunyhó.

búrerdő *búrerdő* (I.szalka 1: 636): fenyves.

burgying *burgying* (Kk.majsa 1: 637, N.kőrös 71: 28): valamilyen növény-nyel (gazzal, virággal) sűrűn benőtt földterület.

burina *burinā* (K.némedi 22: 21): bozót.

burján *búrján* (Szürte 28: 226): bozót, sűrű cserje.

burjános *burjános* (Szé.föld 57: 16): gyomos hely.

búros *búros* (Losonc vid. 1: 639): erdeifenyőkből álló erdő.

burtuka *burtuka* (Egeres, Szucság, Türe 1: 639, Gyalu 18: 24): kivájt és földbe ástott fatörzsszel bélelt forrás, illetve kút.

buszforduló *buszforduló* (Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 22): az útnak olyan szakasza, ahol az autóbusz visszafordul.

buszmegálló *buszmegálló* (ÉKsz. 164) | *buszmégálló* (Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 952, Császárszár, Dad, D.almás,

buszváró

Naszály, Neszmély 27: 23): várakozóhely autóbuszokra.

buszváró *buszváró* (K.dorog 63: 38): autóbusz-állomás.

butykahely *butykahely* (Sirok 1: 643): gödrös hely.

búzaforduló *búzaforduló, búzaforduló* (Hú.pályi 1: 647): búzával bevetett terület.

búzafield *búzafield* (Gyula 28: 228) | *búzafield* (Zenta és k. 52: 103) | *búzafield* (ÉrtSz. 1: 752, ÉKsz. 165): búzával bevetett föld.

búzamező *búzamező* (ÉrtSz. 1: 752, ÉKsz. 165) | *búzamező* (Salánk 28: 228): nagy búzatábla.

búzatábla *búzatábla* (Salánk 28: 228) | *búzatábla* (ÉrtSz. 1: 752, ÉKsz. 165): búzával bevetett nagy földdarab, határ rész.

buzgár 1. *buzgár* (Szolnok 1: 649): folyóvíznek a zátonyos helyek fölött való fodrozódása **2.** *buzgár* (T.adony 1: 649): örvény.

büdös 1. *büdös* (Pincehely 63: 38): lefolyástalan víz, amely kellemetlen szagot áraszt **a.** *büdös* (Mesterszállás 25: 11): mélyen fekvő falurész, amelybe olykor belebüdösödött a víz

büdösbarlang *büdösbarlang, büdösbarlang* (Torja 43: 25): kénbarlang.

büdösér *büdösér* (Cibakháza 25: 11): mélyen fekvő falurész, amelybe olykor belebüdösödött a víz.

büdöspart *büdöspart* (Mesterszállás 25: 11): mélyen fekvő falurész, amelybe olykor belebüdösödött a víz.

büdösvíz *büdös víz* (Neszmély 27: 23): kénes szagú ásványforrás.

büge l. böge

bügecs l. bigecs

bükk *bik* (Hú.hetény 15: 45) | *bikk* (Réde 27: 23) | *bikkbe* (Köpec 1: 655) | *bük* (Hú.hetény 15: 45) | *bükk* (Karcfalva 14: 204, Hú.hetény 15: 45): bükkfából álló erdő. **Ö:** *him~*.

bükkerdő *bikkerdő* (M.egregy 11: 952) | *bikkerdő* (Sárospatak 7: 257, Hegyköz 36: 304) | *bikk-erdő* (Hétfalu 76: 13) | *bükkerdő* (ÉrtSz. 1: 757, ÉKsz. 166, Sárospatak 7: 257, Hegyköz 36: 304): bükkfából álló erdő.

bükkfacseplez *bükkfacseplez* (Gye.-csomafalva 19: 8) | *bükkfacseplez* (Cs.pálfalva 19: 9): bükkcserjés.

bükkönyföld *bükkönyföld* (H.hadház 1: 657) | *bükkönyföldbe* (Monostorpályi 1: 657) | *bükkönyföldbe* (Debrecen 1: 657): az a föld, amelybe az előző évben bükkönyt vetettek, s a termést már betakarították.

bükkös *bikkös* (Túrterebes 12: 153, Hegyköz 36: 304, Sátoraljaújhely 37: 501) | *bikkös* (Réde 27: 23, Kapolcs 67: 17, Szt.gál 70: 22) | *bikkös* (Hétfalu 1: 657) | *bükkös* (ÉrtSz. 1: 758, ÉKsz. 166, Bakonya, Görcsöny, N.-harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 952, Hú.hetény 15: 45, Hegyköz 36: 304, Sátoraljaújhely 37: 501, Böhönye, Segesd, Szenna 60: 37, Szálka 63: 38, Bajánsenye, Bö, Duka, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 32, Hettyefő, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 17, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 16, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.-

galsa 69: 18, Aszófő, Bny.sztlásló, Csajág 70: 22) | *bükkös* (Hú.hetény 15: 45): bükkfás erdő(rész).

bükkü *bükkü* (F.ör 1: 658, 23: 39): folyó, patak medrében levő nagy mélyedés, gödör, amely kavics vagy homok kitermelése, esetleg a víz sodra következtében keletkezik.

bürgejárás l. **birkajárás**

bürhíd l. **bórhíd**

bürkös *bürkös* (Böhönye 60: 37): terület, ahol sok bürök van.

bürögi *börögi* (Hegyköz 36: 303): bürökkel benőtt hely.

bürút l. **bórut**

bürü **1.** *börü* (F.ör, Máriaújfalu, N.kanizsa 1: 659, F.ör 23: 39, K.kanizsa 39: 44, Csököly 60: 37, Bajánsenye, R.gyarmat 65: 32) | *bürü* (ÉrtSz. 1: 763, ÉKsz. 167, Cserszegtomaj, Darány, Kutas, Lovászpata, N.pirit, Pápa vid., R.gyarmat, Sopronkövesd, Sümeg, Szekszárd, Tapolca 1: 659, Csököly 60: 37, Koppány 61: 35, Bő, Gy.vár, Nárai 65: 32, Büssü 66: 38, M.genecs, Nyárad, Vanyola 68: 17, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 18, Sárrét¹ 72: 67) | *bürüt* [nem ragos forma] (Görgeteg 1: 659) | *bürün* (Szilvássztrmárton 1: 659) | *bürü* (Balatonmellék 1: 659) | *bürü* (Demecser 1: 659): kisebb patakon, árkon keresztülfektetett deszka, gerenda vagy palló, keskeny gyaloghíd **a.** *bürü* (K.-Sárrét, N.-Sárrét 1: 659): nádkévékből készült híd **b.** *bürü* (K.-Sárrét, N.-Sárrét 1: 659): növényi hulladékból és trágyából készült, a sáron átvezető töltésféle **c.** *bürü* (Csikvánd 68: 17): mocsaras helyeken feltöltött átjáró **2.** *börü, bürü*

(Vörs 60: 37): az utcán a kisebbik híd a járdáról a kocsútra **a.** *bürü* (Lesenceistvánd 67: 17): a ház előtti árokba lefektetett kútgyűrű mint átjáró **3.** *bürü* (Celldömölk–Alsóság 65: 32): mocsaras, békanyálas tó **4.** *bürü* (Csajág 70: 22): vizes, műveletlen, bokros terület.

bürühíd *bürühíddal* (K.-Sárrét, N.-Sárrét 1: 659): a víz medrébe vert kárók közé fektetett nádkévékből álló híd.

bütü *utca~*.

cap *cap* (Bugac, H.nánás 1: 668): jószág által kitaposott út a legelőn; marhajárás.

cárina **1.** *cárina* (Pakura, Práleja 1: 669) | *cárina* (Cserdák, Szőlőhegy, Újfalu² 1: 669) | *cárina* (Sztás 1: 669) | *cèrna* (Fűrészfalva 1: 669): mező **a.** *cárina* (Csík vm., Gyergyó-vid. 1: 669): a mező bekerített, tilalmas része **2.** *cárina* (Halmágy 1: 669): a legelőt a szántóföldtől elválasztó vesszőkerítés.

cédulaház **1.** *cédulaház* (ÉrtSz. 1: 771, ÉKsz. 170, Baktüttös, Dés, Gomba, Hódmezővh, J.apáti, Kk.félegyháza, Mohács, Szentes, Szt.balázs, T.nána 1: 671, Görcsöny, N.harsány 11: 952, Hú.hetény 15: 46, Koppány 61: 36, Büssü 66: 39, Püspökladány 72: 69) | *cédulaház* (Bh.ugra 72: 69) | *cêdulâhâz* (Hugyag 1: 671) | *c'êdulaház* (Bg.szász 1: 671) | *c'êdulaház* (Lovászpata 1: 671): vásártéren az a kis bódé, épület, ahol a marhaleveleket (át)írták, illetve ahol a helypénzt szedték **2.** *cédula-ház* (Gyula 1: 671): a városba bevezető utak mellett levő kis ház, melyben a vásárba menőknek a

vásári jegyet adták **3. cédula ház** (N.-szalonta 1: 671): vámház.

céla l. **cella**

célina *célina* (Szerbek 1: 675): kivágott rész az erdőben.

cella **1.** *cellája* (Pusztina–Dtúl 1: 675): juhakol **2.** *célának* (Szilvássztrmárton 1: 675): ház, hajlék.

cementhid *cēmēnthid* (Lesenceistvánd 67: 17, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 18): betongyűrűből készült vízáteresztő.

centar *centar* (Temerin és k. 51: 97, B.topolya és k. 53: 240): központ.

cerisz l. **cseres**

cerkó *nád~*.

cerkópiac *cerkópiac* (Szeged 73: 1/211): zsidópiac.

cerna l. **cárina**

cesta *cesta* (Szabadka 49: 319, B.topolya és k. 53: 240): út, országút.

cetkényes *cētkényēs* (Mesterszállás 25: 11): vízinövénnnyel borított terület.

cibakhát *cibakhát* (Sárvíz, Tolna m. 1: 680): az a sor, vonal, amelyet a dűlőutak végén a határkarók alkotnak.

cicás *cicás* (Hegyköz 36: 304): fűzfás.

cicogó *cicogó* (K.apáti, Ns.gulács, Ráposka 67: 17): vizes, lápos terület.

cifrakert *cifrakert* (N.körös, Barkóság 1: 687): (városi) park.

cigania *cigania* (Fogarás 1: 689): helység cigánylakta része.

cigányfalu *cigánfalu* (Szabadka 49: 296) | *cigányfalu* (Kanizsa és k. 45: 119, Szeged 73: 1/214): település cigányok lakta része.

cigánygödör *cigángödör* (Déda 28: 236): vályogvető gödör.

cigánypatak *cigámpatak* (Nyá.mente 1: 693): vízmű.

cigánypéró *cigány péróban* (Váralja 1: 693): cigánynegyed.

cigánysereg *cigánysereg* (Rimaszombat 1: 694): település cigányok lakta része.

cigánysor *cigánsor* (Tivadar 28: 236, Szabadka 49: 296, Földeák 55: 48) | *cigánysor* (ÉrtSz. 1: 788, ÉKsz. 174, Hegyköz 36: 304, Becse 47: 196, B.topolya és k. 53: 232): település cigányok lakta része.

cigányszer *cigánszēr* (Lozsád 1: 694): cigánysor.

cigányzuglya *cigány-szuglán* (A.szele 1: 695): település cigányok lakta része.

cigánytelep *cigántelep* (Hú.hetény 15: 47, Rafajna 28: 236) | *cigánytelep* (Hú.hetény 15: 47, Hegyköz 36: 304, Sátorajaujhely 37: 501, Becse 47: 196): település cigányok lakta része.

cigányvég *cigámvég* (Visk 28: 236) | *cigámvég* (Visk 28: 236) | *cigánvég* (Földeák 55: 48) | *cigánvége* (Bag 1: 694): (faluvégi) cigánytelep.

ciget l. **sziget**

ciher **1.** *ciher* (ÉKsz. 174, B.falu, M.-valkó, Pürkerec, Szl. vm. 1: 697) | *cihēr* (Barót 1: 697) | *cihēr* (Ketesd 18: 25) | *cihēr* (Nyá.remete 1: 697) | *ciherbe* (Ketesd 1: 697) | *cihērbül* (Ketesd 1: 697): apró bokrokkal benőtt cserjés terület **2.** *ciher* (Szé.föld 57: 18): bozót.

ciheres **1.** *ciheres* (ÉKsz. 174, Gyula, Hétfalu, K.borosnyó, Ko.vár, Sarkad, Szé.betlenfalva, Szé.föld 1: 697, Szé.föld 57: 18) | *ciherēs* (Földeák 55: 48)

| *ciherēs* (N.bacon 1: 697) | *ciherēs* (Ké.almás 56: 12) | *ciherések* (Kunhegyes 1: 697): bokros, cserjés terület, bozót **2. ciherēs** (Ké.almás 56: 12): sűrű aljnövényzetű fiatal erdő. **Ö:** *cse-re~*.

cihēs *cihēs* (Gyoma 1: 697): kis deszkakunyhó, amelyben a halászok szerzámaikat tartják.

cikkely *cikkēj* (Rát 28: 237): hegyesszögben végződő földdarab.

cikkelyföld *cikkejődek* (H.böszörmény 1: 698): a szántóföldek szélén kimaradó szabálytalan földterület.

cikla l. **szikla**

cikli l. **cvikli**

cilha *cilha* (Gajcsána 1: 700): bokros, növendék erdő.

cilhoj *cilhoj* (M.valkó 18: 25): apró fenyves.

cimitir l. **cinterem**

cinca *cinca* (Tamási 1: 703): nagy szárazságban kiszáradt gödör.

cincirim l. **cinterem**

cincirin l. **cinterem**

cinégés **1. cinégés** (Sárospatak 7: 257) | *cinégésben* (Cigánd 1: 705): vékony vesszőkből álló fűzfabokorcsoport **2. cinégés** (Dág 27: 23): olyan terület, ahol sok madár (cinege) tanyázik.

cinterem **1. cimitir** (Borzfalva 1: 707) | *cincirim* (Moldva 1: 707) | *cincirin* (N.mácséd 1: 707) | *cintqrom*, *cintqrom*, *cintqrom* (Gajcsána 1: 707) | *cinterem* (Mánd 1: 707) | *cintirim* (Ardeván, Gyidráska, Rîpa Iepii, Valény 1: 707) | *cintirrom* (Gálbény, Szitás 1: 707) | *cintorom* (Gerlén, Szitás, Szőlőhegy 1: 707) | *cintoromba* (Léziped-

Dtúl 1: 707) | *csimitir* (Valény 1: 707): temető **a. cinterem** (ÉrtSz. 1: 799, ÉKsz. 177, Szt.gerice 1: 707, Csengeri j. 13: 539, Fh.gyarmati j. 17: 495, Déda 28: 238, Mátészalkai j. 41: 593) | *cinterembe* (Erdély 1: 707) | *cintorom* (Halmágy 1: 707): a templom körül levő temetőkert **2. cinterem** (ÉrtSz. 1: 799, ÉKsz. 177, Csengeri j. 13: 539, Fh.gyarmati j. 17: 495, Bánffyhunrad, Bogártelke, Egeres, Farnas, K.bács, K.petri, Méra, N.petri, Sztána, Váralmás, Zsombor 18: 25, Mátészalkai j. 41: 593) | *cintërēm* (Kalotadámos 18: 25) | *cinterēm* (Tófalva 1: 707) | *cinteremben* (Lónya, N.szalonta 1: 707) | *cintórium* (N.kanizsa 1: 707, K.kanizsa 39: 47): a templom körüli (bekerített) tér, a templom udvara **a. cinterem** (F.visó, Ma.valkó, Tö.kanizsa 1: 707) | *cinterembe* (Ny.bátor 1: 707) | *cinteremben* (Nyárszó 1: 707) | *cinterembül* (T.bökény 1: 707) | *cinterium* (Marcelháza 1: 707) | *cintériumot* (N.harsány 1: 707) | *cintermében* (T.ladány 1: 707): a templom pontosan meg nem határozott része, előcsarnoka vagy udvara.

cirkos *cirkos* (Diósberény 63: 38): földterület, amelyen sok vadcirok terem.

cirok **1. cirok** (Sárospatak 7: 257): ciroktermő föld **2. cirok** (Hegyköz 36: 304): selyemperjét termő föld.

ciróka **1. ciróka** (Hegyköz 36: 304): cirkot termő föld **2. ciróka** (Hegyköz 36: 304): kákás földterület.

cirt l. **szirt**

cirukás *cirukás* (Bajánsenye, R.gyarmat 65: 32): hely az erdőn, ahol sok a fűzfa.

ciszterna *ciszterna* (ÉrtSz. 1: 803, ÉKsz. 178, Sárospatak 7: 257, Hegyköz 36: 304): gyűjtő medence a csapadék felfogására, víz tárolására, különösen vízben szegény vidéken; vízgyűjtő, víztároló.

citekföld *citőkőd* (Szeged 73: 1/211): csücskösen, háromszögszerűen keskenyedő földdarab.

comoga *comoga* (Kőszegremete 12: 153): lápos terület.

copáka *cupáka* (Somorja 1: 718): terméketlen, agyagos föld.

cölöpös *cölöpös* (Szökedencs, Vörs 60: 37): vizes árok, amelynek oldalát cölöpökkel védik a bedőlés ellen.

cúca *cúcába* (K.-Sárrét, N.-Sárrét 1: 722): valaminek a határát jelző kis halom, dombocsk.

cug l. **zug**

cunder *cundër* (Kórógy 46: 1/110): salakos út.

cupáka l. **copáka**

cvikli *cvikli* (Földeák 55: 51) | *ciklire* (Fényeslitke 1: 731): szántóföld ék alakban végződő sarka, csücske.

csabak l. **csobak**

csádé **1.** *csádé* (ÉrtSz. 1: 816, ÉKsz. 188, Légrád, N.kanizsa, N.szakácsi, Szenna, Zala f. vid. 1: 735, Sárospatak 7: 257, Földeák 55: 53, Örtilos, P.kovácsi, So.udvarhely 60: 37, Bajánsenye, Nárai, Velem 65: 32) | *csádi* (Göcsej 1: 735) | *csáté* (ÉKsz. 188): bokros, bozótos hely **a.** *csádé* (Zselic 1: 735, Bajánsenye, Nárai, Velem 65: 32) | *csattén* (Tápé 1: 735): gizgazos terület **2.** *csádé* (D.földvár, Döbrököz, Kölesd, K.székely, Ozora, Sársztlőrinc

63: 38): vizenyős terület, ahol sok csádé (egyfajta fűféle) tenyészik.

csádébádé *csádé-bádé* (Orosztony 1: 735): csalit.

csádélyos *csádilos* (Göcsej 1: 735): bokros, bozótos hely.

csádés *csádés* (Bezdán 80: 127) | *sátés* (Kalotaszeg 1: 735): sásféle vízínövénnel benőtt hely.

csádilos l. **csádélyos**

csajbóárok *csājbóárok* (Bogya 1: 737): répafield szélén húzott, hosszú árok.

csalános *csalános* (Hegyköz 36: 304) | *csalányos* (Kölesd, Mőcsény, Paks, Tengelic 63: 38) | *csallányos* (Bajánsenye, Bő, R.gyarmat, Velem 65: 32, Ormánság 74: 72) | *csanános* (Hegyköz 36: 58) | *csilántos* (Sárospatak 7: 257) | *csojányos* (Kölesd, Mőcsény, Paks, Tengelic 63: 38) | *csójjányos* (Kölesd, Mőcsény, Paks, Tengelic 63: 38, Csajág 70: 22) | *csojjányos* (Ve.varsány 68: 17) | *csójjányos* (Kölesd, Mőcsény, Paks, Tengelic 63: 38, Aszófő, Szt.gál 70: 22) | *csollános* (Nyárad 68: 17) | *csollányos* (Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 32, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Vanyola 68: 17, Bny.sztlászló 70: 22) | *csánâlozsbâ* (Gr és Kh vm 1: 744): terület, ahol sok csalán nő.

csálé *csáli* (Sársztlőrinc 63: 38): földterület, amit csak ferdén, „csáléra” lehet szántani.

csalit **1.** *csalit* (ÉrtSz. 1: 828, ÉKsz. 185, Bajánsenye, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti 65: 32, Tapolcafő, Vanyola 68: 17, Csajág 70: 22) | *csarit*

(Györe 63: 38): cserjés, bokros terület **2. csalitt** (Sümeg 1: 746): fiatal erdő **a. csalit** (Böhönye, Ka.szerdahely 60: 37) | *csarit* (Szenna 1: 746, Csököly, Vörs 60: 37) | *csarittal* (Göcsej 1: 746): fiatal tölgyerdő **b. csalit** (Borszöröcsök, Nyirád 69: 18) | *csalit* (Csögle 69: 18): fiatal, főleg cser és tölgy hajtásaival benőtt erdő, erdőrészes **c. csalitt** (Lesenceistvánd 67: 17): vadon nőtt fiatal erdő **3. csalitt** (Káptalantóti 67: 17): megműveletlen terület **4. csaritokban** (Őrség 1: 746): patakparti hely.

csalitos **1. csalitos** (ÉrtSz. 1: 828, ÉKsz. 185, Nkság 1: 746, Bajánsenye, Gencsapáti, R.gyarmat 65: 32, Büssü 66: 42, Szt.gál 70: 22) | *csaritos* (Ba.berény, Ordacsehi 60: 37, Velem 65: 32): bokros terület **2. csalitos** (Bő 65: 32): tölgyerdő **3. csalitos** (Csögle 69: 18) | *csalittos* (Borszöröcsök, Nyirád, Ve.galsa 69: 18): fiatal erdő **a. csalittos** (Nyirád 68: 17): fiatal, tisztítatlan erdő **4. csalittos** (Kapolcs 67: 17): vadon nőtt erdő.

csallányos l. **csalános**

csanános l. **csalános**

csap *csap* (Bezdan 80: 118): kút.

csapa *csapa* (Balaton-felvidék 1: 751) | *csapája* (Tapolca 1: 751): kitaposott út, csapás.

csapárok **1. csapárok** (Mátészalkai j. 41: 593): kisebb vízvezető csatorna **a. csapárok** (D.szekcső 11: 952): mesterséges árok, amely a vízimalom csapóvizét vezeti.

csapás **1. csapás** (Hugyag 1: 751) | *csopás* (Berhida 1: 751): út **a. csapás** (Keszthelyi vid., Nkság, Zs.kfalud 1:

751, Sárospatak 7: 257, Bakonya, Lúzsok, So.hatvan 11: 952, Császár, Moca, Neszmély 27: 23, Hegyköz 36: 304, K.kanizsa 39: 49, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.-udvarhely, Szenna, Vörs 60: 37, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 38, Bajánsenye, Bő, Gy.vár 65: 32, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 17, M.gencs, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 17, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 18, Aszófő, Bny.-sztlásló, Csajág, Szt.gál 70: 22, Ormánóság 74: 73) | *csápás* (Gr és Kh vm. 1: 751) | *csápás* (Ipoly-v. 64: 65) | *csápás* (Nó. m 1: 751) | *csapást* (Göncruszka 1: 751): a legelőre vezető állathajtó út **b. csapás** (ÉrtSz. 1: 833, ÉKsz. 186, H.hadház, Makó 1: 751, Nyúl 6: 51, Szé.föld 57: 19, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12, Büssü 66: 43, Csikvánd 68: 17): kitaposott ösvény, gyalogút **c. csapás** (Cserszegtomaj, Dtúl, Patosfa 1: 751) | *csapásba* (Keszthely 1: 751) | *csapáson* (Hódmezővh 1: 751) | *csapásokon* (Rétoldal 1: 751): szántóföldek, szőlők stb. között hagyott út, mezsgye, olykor meglehetősen széles dűlőút **d. csapás** (Borszöröcsök 69: 18): szőlőhegyre vezető gyalogút **e. csapás** (Bukovina–Dtúl, Csurgó vid., Gyergyó-vid., Viss 1: 751): tört út vagy nyílás az erdőn **f. csapás** (ÉKsz. 186, Velencei-tó vid. 1: 751) | *csapásain* (K.-Sárrét, N.-Sárrét 1: 751): nádasban vágott keskeny vízi út **g. csapás** (Kórógy 46: 1/114): vadak szokott járása, útja. **Ö:** *birka~, boci~, csorda~, disznó~, gulya~, marha~.*

csapásút 1. *csapásút* (Hegyköz 36: 304): legelőn vezető állathajtó út **a.** *csapásút* (Szeged 73: 229): gyalogösvény vetéseken keresztül (főleg tanyán).

csapat *csapat* (Me.túr 1: 752): a város körüli kertek.

csapó 1. *csapó* (Sz.szeg 1: 755): folyó kikövezett kanyarja **2.** *csapukon* (Mu.-szemenye 1: 755): sekély, csörgedező víz **3.** *csapóu* (T.szölös 16: 88): sík szántóterület egy korábbi fok, azaz nagyobb vizekből kiágazó természetes eredetű árok helyén. **Ö:** *ki~*.

csapó föld *csapó-föld* (Szentés 1: 755): homokos szikföld.

csarabos *csarabosokat* (Örség 1: 760): csarabbal benőtt terület.

csárda 1. *csárda* (ÉrtSz. 1: 839, ÉKsz. 187, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 952, T.szölös 16: 94, Kanizsa és k. 45: 120, Becse 47: 207, Gombos 48: 55, Szabadka 49: 296, B.topolya és k. 53: 232, Szeged 73: 1/230) | *csàorda* (Kórógy 46: 1/115): külterületen levő (országút menti) kocsmá, vendégfogadó **2.** *csárda* (F.visó 1: 760): marhalegelő.

csarít 1. *csalít*

csarít(t)os 1. *csalitos*

csarita 1. *csarita* (Bő 65: 32): erdő, ahol almot gyűjtöttek **2.** *csarita* (Nárai 65: 32): szántó vagy rét, amely valaha erdő volt.

császáruť *császáruť* (Andrásfalva–Dtúl 1: 763) | *császáruťon* (Fogadjisten 1: 763): országút.

csatak *csatak* (Kk.félegyháza 1: 764, Kanizsa és k. 45: 120): sással benőtt, vizenyős terület.

csatakos *csatakos* (Fényeslitke, Kk.-félegyháza, Kkság 1: 764): sás- és ká-kafélékkel benőtt, vizenyős terület.

csáté 1. *csádé*

csatorna 1. *csatorna* (ÉrtSz. 1: 846, ÉKsz. 189, Sáropatak 7: 257, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 952, T.szölös 16: 88, Császár, Dad, D.almás, Naszály, Neszmély 27: 23, Hegyköz 36: 304, Sátorajaujhely 37: 501, Becse 47: 196, Gombos 48: 55, Szabadka 49: 296, Szt.tamás és k. 50: 69, Teme-rin és k. 51: 86, Zenta és k. 52: 103, B.topolya és k. 53: 232, P.kovácsi 60: 37, M.genecs, Nyárád, Tapolcafé, Vevarsány 68: 17, Csajág 70: 22, Szeged 73: 1/232, Kúla és k. 79: 128, Bezdán 80: 118, Doroszló 81: 66) | *csatòrna* (Csengeri j. 13: 539, Fh.gyarmati j. 17: 495, Mátészalkai j. 41: 593, Nybátori j. 44: 423) | *csátòrnà* (Kórógy 46: 1/117) | *csatornya* (Gyula, N.kanizsa, Z.bér 1: 768, Koppány 61: 41, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlörinc, Szakcs 63: 38) | *csëtèrna* (Gr és Kh vm., Nó. m. 1: 768) | *csotòrna* (Ákosfalva, Cserefalva, Szt.gerice 1: 768) | *csotòrna* (K.görgény 1: 768): víz elvezetésére szolgáló mesterséges árok **a.** *csatorna* (Körösök 9: 97, Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 11, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12, Bajánsenye, Bő, Celldömölk–Alsóság, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 32, Káptalanatóti, Lesenceistvánd 67: 17): mesterséges víz-folyás árvíz és belvíz ellen, illetve területek öntözése végett **2.** *csatorna* (ÉrtSz.

1: 846, ÉKsz. 189, Becse 47: 196, Gombos 48: 55, Szabadka 49: 296, Szt.tamás és k. 50: 69, Temerin és k. 51: 86, Zenta és k. 52: 103, B.topolya és k. 53: 232): mesterséges vízi út
3. csatorna (Körösök 9: 97): ásott medrű folyó. **Ö:** fő~, gyűjtő~, hajó~, határ~, kiemelt~, mellék~, nagy~, öntöző~, összekötő~, öv~.

csatornahíd *csatornahíd* (Becse 47: 196): átjáró a csatornán.

csatornaöböl *csatornaöböl* (Bezdán 80: 118): öböl a csatornában.

csatornapart *csatornapart* (Kúla és k. 79: 128): víz elvezetésére szolgáló mesterséges árok partja.

csatté l. **csádé**

csattogó *csattogó* (Gyula 1: 769): vi-
 zenyős hely a legelőn.

csebere *csebere* (Bábonymegyer 1: 773): fiatal erdő, cserjés.

csecsme *śesmě* (Kelgyeszt 1: 776):
 csorgó.

csegely **1.** *csegej* (A.-Fehér vm. 1: 777) | *csegely* (ÉrtSz. 1: 854, ÉKsz. 191, Küsmöd 1: 777) | *csēgej* (Halmágy 1: 777): ék alakú, illetve valahova keskenyen benyúló földterület, rét
a. *čegej* [= *csegej*] (Backamadaras 1: 777) | *csegěj* (Dózsa György, Lőrincfalva 1: 777) | *csēgěj* (N.adorján, Nyászereda, Nyásztlászló, Nyomát 1: 777): patak kanyarulatában levő kisebb földdarab.

csekély *csekěj, csekél* (Bezdán 80: 118): sekély víz.

csekmet *csekmet* (Göcsej, N.kanizsa, Sümeg, Zselic 1: 778): bozóttal, gaz-
 zal benőtt terület.

cselédház *cselédház* (Bakonya, Gör-
 csöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan,
 Szaporca 11: 952, Hegyköz 36: 304,
 Borszörcsök, Nyirád, Ve.galsa 69: 18,
 Bny.sztlászló, Csajág 70: 22) | *csilit-
 ház* (Kórógy 46: 1/118): olyan szol-
 gálati lakás, amelyben a nagybirtokos
 cselédjei laktak **a.** *cselédház* (Borször-
 csök 69: 18): a község kasznárának
 szolgálati lakása.

cselédlakás **1.** *cselédlakás* (Csögle,
 Nyirád 69: 18, Csajág, Szt.gál 70: 22) |
cselédlakások (Hegyköz 36: 304):
 olyan szolgálati lakás, amelyben a
 nagybirtokos cselédjei laktak **a.** *cse-
 lédlakás* (Csögle, Nyirád 69: 18): a
 község kasznárának szolgálati lakása.

csemegés *csemegés* (Téglás 1: 781,
 Mátészalkai j. 41: 593): gyümölcsfák-
 kal beültetett terület.

csemegéskert *csemegé's kèrt* (H.szo-
 vát 1: 781): gyümölcsöskert.

csemetekert *csemetekert* (ÉrtSz. 1:
 861, ÉKsz. 192, Sárospatak 7: 257,
 Hegyköz 36: 304) | *csemētekert* (Pilis-
 marót 27: 23, Pálfa 63: 38, Hetyefő,
 Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 17, Csik-
 vánd, M.gencs, Nyárád, Tapolcafő,
 Vanyola, Ve.varsány 68: 17, Borször-
 csök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 18,
 Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál
 70: 22) | *csēmētekert* (Karcfalva 14:
 204, J.kisér 62: 12) | *csēmētekērt* (Ké-
 almás 56: 13) | *csemōtekert* (Hú.he-
 tény 15: 52): erdei facsemetéket vagy
 díszfákat nevelő kert, faiskola.

csemetés *csemetés* (Doroszló 81: 66):
 facsemetét nevelő kertészet.

csemetéskert *csemetéskert* (Doroszló
 81: 66): facsemetét nevelő kert.

csendár *csëndár* (Káptalantóti 67: 17): műveletlen szőlő vagy elhagyott, gondozatlan terület.

csender *csender* (Szé.föld 57: 19) | *csendër* (Domokos 1: 783) | *csënder* (Halmágy 1: 783) | *csëndër* (Nyá.mente 1: 783) | *csëndërbe* (Lésped–Dtúl 1: 783) | *csendërbe* (Bogdánfalva 1: 783) | *senderbe* (Szakatura 1: 783): bokros, cserjés, bozótos hely.

csenderes *csenderes* (ÉrtSz. 1: 862, ÉKsz. 192) | *csenderës* (Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 18): bokros, csaltos növényzettel benőtt terület.

csenge *csengébe* (Moldva–Dtúl 1: 783): bozót.

csengő *csengőbe* (Kibéd 1: 783): bozót.

csepe *csepe* (Kölesd, Váralja 63: 38): bokros terület.

csepegő **1.** *csepegő* (Sárospatak 7: 257, Hegyköz 36: 304) | *csöpgő* (M.egregy 11: 952, Ba.csicsó, Sáska 67: 17): forrás, kis vízfolyás **2.** *csëpögő* (Csépa 25: 11): lassan működő közifolyó, kút **3.** *csöpgők* (Hegyköz 36: 304): nedves terület. **Ö:** *ki*~.

csepegős *csepegős* (Hegyköz 36: 304): hely, ahol kisebb vízfolyás van.

csepeles **1.** *csepeles*, *csepélés* (R.gyarmat 1: 788): bokros, bozótos hely **2.** *csepeles* (R.gyarmat 65: 32): fiatal lombos erdő **3.** *csepeles* (Z.baksa 1: 788): tölgyes **4.** *csepelős* (Bogád 1: 788): agyagos, rögös föld.

cseperke *csöpörke* (Szeged 1: 789): hóolvadáskor, nagy esőzéskor keletkezett kisebb, tószerű belvíz.

csepites *csepítés* (Ba.berény, Ka.szerdahely, Segesd, Vörs 60: 37) | *csepitös* (Csököly, Szenna, Vörs 60: 37): bokros, bozótos hely.

csepítés l. **csepőtés**

cseplesz *cseplesz* (ÉrtSz. 1: 868, ÉKsz. 194, Szé.betlenfalva 1: 790) | *csepleszbe* (Csík vm. 1: 790) | *cseplész*, *csëplesz* (Gyergyó-vid. 1: 790) | *csëplész* (Ikafalva 1: 790) | *csëplesz* (Gye.tölgyes 1: 790): bokros, cserjés, bozótos erdőrész. **Ö:** *bükkfa*~.

csepleszerdő **1.** *csëpleszërdő* (Torja 43: 32): sarjerdő **a.** *csepleszerdő* (Csík vm. 1: 790): apró fenyőkből álló, nehezen járható sűrű fenyves.

cseplye **1.** *cseplye* (Bo. vm., Gyöngyös, Mátraalja 1: 791): fiatal, sűrű, bozótos erdő **2.** *cseplye* (Bo.sztgyörgy 1: 791): terület, ahol az erdő szántóföldekkel váltakozik **3.** *cseplye* (Óbást, Palóc-vid.1: 791) | *csëplye* (Ivád 1: 791): bozót.

cseplyés *cseplés* (Ozora, Gyöngy 63: 38) | *cseplyés* (Óbást 1: 791): bokrokkal benőtt hely.

csepőte (ÉrtSz. 1: 869, ÉKsz. 194, Kálmánca, Sümeg vid. 1: 791, K.kanizsa 39: 50, Nárai, Velem 65: 32) | *csepőtébe* (Göcsej 1: 791) | *csepűőte* (Sümeg 1: 791) | *csepüte* (Göcsej 1: 791) | *csöpőte* (Bő 65: 32): bokros, bozótos hely.

csepőtés *csepítés* (So. m. 1: 791) | *csepitöst* (Szenna, Szilvássztrmárton 1: 791) | *csepőtés* (Szombathely, Velenicei-tó vid. 1: 791, Duka, Gencsapáti, Gy.vár 65: 32, Koppány 61: 42, Ormánság 74: 78) | *csepőtésben* (Szombathely, Velem 1: 791) | *csepütés* (Pa-

tosfa 1: 791) | *csepűtés* (So. m. 1: 791) | *csöpétés* (Balaton-felvidék, Celldömölk, K.dörgicse, Szt.gál 1: 791) | *csöpétés* (Vinár 1: 791): bokros, bozótos hely; cserjés.

cser 1. *cser* (Sárospatak 7: 257, A.mocsolád, N.váty 11: 952, Hú.hetény 15: 53, Moca 27: 23, Hegyköz 36: 304, Gyöng, Miszla 63: 38, Bajánsenye, Bő, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 32) | *csér* (Fh.gyarmati j. 17: 495, Mátészalkai j. 41: 593): cserfaerdő, cserfákból álló erdő-rész **2.** *cser* (Császár 27: 23, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 17, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 17): terület, amely hajdan csererdő volt **3.** *csér* (Fh.gyarmati j. 17: 495, Mátészalkai j. 41: 593): bokros, cserjés hely **4.** *cser* (Rétoldal 1: 793): lápos helyen levő ér, vízállás **5.** *csér* (Fh.gyarmati j. 17: 495, Mátészalkai j. 41: 593): kicsiny vízér, csermely. **Ö:** *szittyó~, tompor~*.

csercs *csercs* (Kö.jánosfalva 1: 794): bozót.

cserda- l. csorda-

csere 1. *csere* (N.szalonta, Nyá.mente 1: 794, Sárospatak 7: 257–8, Csengeri j. 13: 539, Fh.gyarmati j. 17: 495, T.bökény 29: 218, Hegyköz 36: 304, Ny.bátori j. 44: 423, N.szalonta 72: 81) | *cserében* (N.kend 1: 794): cserfákból álló erdő(rész) **2.** *csere* (ÉrtSz. 1: 872, ÉKsz. 195, Fony, Zilah 1: 794, Sárospatak 7: 258, Csengeri j. 13: 539, Fh.gyarmati j. 17: 495, Bábony, K.-kapus, Lóna, Váralmás, Vista, Zsobok 18: 28, Visk 29: 218, Hegyköz 36:

304, Ny.bátori j. 44: 423) | *cserébe* (Koltó 1: 794) | *cserék* (N.szalonta 1: 794) | *cserę* (Bánffyhunrad, Jákótelke 18: 28): bokros, cserjés hely.

csereciheres *csereciherés* (M.hermány 19: 10): tölgyfacserjés.

csereerdő *csereerdő* (Firtosmartonos 1: 795): cserfákból álló erdő.

csereföld 1. *csereföld* (Sárospatak 7: 257, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12): földterület, amelyet a termelészövetkezetek birtokainak tagosításakor a tagosított földtulajdon fejében kaptak az egyéni gazdák **2.** *csereföld* (Sárospatak 7: 257): cserjével benőtt föld.

csereingatlan *csereingatlan* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12): földterület, amelyet a termelészövetkezetek birtokainak tagosításakor a tagosított földtulajdon fejében kaptak az egyéni gazdák.

cserény *cserējēm* (Sárrétudvari 1: 797) | *cserén* (Alföld 1: 797) | *cserént* (Juta, Kk.halas 1: 797) | *cserénhő* (Délegyháza 1: 797) | *cserény* (ÉrtSz. 1: 874, ÉKsz. 195, Alföld, Békés, Bugac, Fülöpszállás, H.szoboszló, Kk.halas, Kkság, Kölked, Kunadacs, Kunpeszér vid., N.szalonta, Privigye vid., Szeged, T.súly 1: 797, Szt.gál 70: 22) | *cserényt* (Inaktelke, Komádi, Nádasdaróc, Páhi, T.nána, Tö.koppány 1: 797) | *cserényig* (Palotás 1: 797) | *cserénynek* (Pálmonostora 1: 797) | *cserényem* (Kadarkút 1: 797) | *cserényömet* (Juta 1: 797) | *cserényről* (Kecskemét 1: 797) | *cserin* (Böde 1: 797) | *cserint* (H.böszörmény 1: 797) | *csəri^{ny}* (Me-túr 1: 797) | *csirényt* (H.nánás 1: 797) |

csiriny (Szt.mártonkáta 1: 797) | *csiriny* (Tö.sztmiklós 1: 797) | *csörény* (N.körös 1: 797) | *sirinybe* (Szt.mártonkáta 1: 797): nád- vagy vesszőfónadékból, illetve kukoricaszárból készített, fedetlen vagy fedett építmény a pásztorok védelmére, illetve ugyanilyen fedetlen karámféle az állatok számára.

cserenye *cserenye* (Sárospatak 7: 257): bokros hely.

cserepes *cserepes* (Hegyköz 36: 304): kiszáradt föld.

cseres **1.** *cseres* (ÉrtSz. 1: 875, ÉKsz. 196, Sárospatak 7: 257, Hegyköz 36: 304) | *cserés* (Lovászpata, Sümeg 1: 800, Bajánsenye, Bő, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai 65: 32, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 17, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 17, Csögle, Nyirád 69: 18, Aszófő, Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 22) | *cserés* (Hegyköz 36: 304) | *csērēs* (Gr és Kh vm., Hugyag, Nó. m. 1: 800) | *cserős* (Bakonya 11: 952, Böhönye 60: 37) | *cserősig* (Iharos 1: 800): cserfás erdő(rész) **2.** *cseres*, *cserés* (Hegyköz 36: 304): bokros, cserjés terület **a.** *ceriszbe* (N.patak 1: 801) | *cserésbe* (Bogdánfalva, Cs.rákos, Gajcsána, Szlanikfürdő 1: 801): cserjés, bokros, fiatal erdő.

cseresznyés *cseresznyés* (Sárospatak 7: 258, Hegyköz 36: 304, Bezdán 80: 118) | *cserésnyés* (F.nyék, Medina 63: 38, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 17, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola 68: 17, Borszöröcsök 69: 18, Aszófő,

Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 22) | *cserésnyés* (Csögle 69: 18) | *cseresznyés* (ÉrtSz. 1: 876, ÉKsz. 196, Mátészalkai j. 41: 593) | *cserésnyés* (Nyárad, Ve.varsány 68: 17): cseresznyefával beültetett terület **a.** *cseresznyés* (Hegyköz 36: 304) | *cserősnyés* (M.egregy 11: 952): vadcsereznyével benőtt terület.

cseret *cseret* (Rétköz 1: 802) | *cseretet* (Komádi 72: 82): nádas rétság, cserjés.

cserfa *cserfa* (Hú.hetény 15: 53): cserfás erdő.

cserfás *cserfás* (Simontornya 63: 38): cserfákból álló erdőréssz.

cseri **1.** *cseri* (Csögle 69: 18): cserfával beültetett terület, csererdő **2.** *cseri* (Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 17, Bny.jákó, Bny.szűcs, Csikvánd, Gic 68: 17): olyan terület, amely hajdan csererdő volt.

cserin(y) **1.** *cserény*

cserje **1.** *cserje* (Hegyköz 36: 304): cserfaerdő **2.** *cserje* (ÉrtSz. 1: 877, Hegyköz 36: 304): cserjés, bozótos hely.

cserjékes *cserjékes* (Kk.halas 1: 803) | *cserjékesek* (Kkság 1: 803): bokros, cserjés terület.

cserjés **1.** *cserjés* (Sárospatak 7: 258, Hegyköz 36: 304): cserfaerdő **2.** *cserjés* (ÉrtSz. 1: 877, ÉKsz. 196, Sárospatak 7: 258, Katergény 29: 219, Hegyköz 36: 304, Böhönye 60: 37) | *cserjéis* (Kórógy 46: 1/120): cserjével, bozóttal benőtt hely **3.** *cserjés* (Kelgyeszt 1: 803) | *csērjesre* (N.szalonta 1: 803) | *cserjeszbe* (Bogdánfalva 1: 803): kivágott erdőréssz, vágás **4.** *cser-*

jés (Bakta 29: 219): újonnan telepített, fiatal, bokros erdő.

cserjők *cserjők* (Széphely 1: 803): cserjés.

csermely **1.** *csermej* (Sátoraljaújhely 37: 502) | *csermely* (ÉrtSz. 1: 877, ÉKsz. 196): kis folyóvíz **a.** *csermej* (Mátyfalva 29: 220): nagyobbacska folyóvíz.

csermelyke *csermejke* (Sátoraljaújhely 37: 502): kis folyóvíz.

cserő **1.** *cserő* (Omor, Széphely 1: 804): cserjés **2.** *cserő* (D–T köze 1: 804): agyagos, löszös föld.

cserőke *cserőke* (Kanizsa és k. 45: 120) | *cserőke* (Bánffyhungar 18: 29): alacsony bokrokkal, cserjével benőtt terület.

cserőkés *cserőkés* (Zsobok 18: 29): cserjével, bokrokkal benőtt terület.

cserös l. **cseres**

cserösnyés l. **cseresznyés**

csészgunyhó l. **csőszkunyhó**

csetáte *csetátét* (Klészse–Dtúl 1: 807): vár, erőd.

cseterna l. **csatorna**

csevice *csevice* (ÉrtSz. 1: 880, ÉKsz. 197): savanyúvizes forrás.

csiboros *csíboros* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12): víz borította legelőrész, ahol sok csibor van.

csicsókás *csicsókás* (A.mocsolád 11: 952, Naszály 27: 23, Döbrököz, Kölesd, N.dorog, Szálka 63: 38, Káptalanlanti 67: 17, Csikvánd, M.genecs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.var-sány 68: 17, Borszöröcsök, Csőgle, Nyirád, Ve.galsa 69: 18, Aszófő, Bny.-

sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 22): csicsóka termelésére használt terület.

csigás *csigás* (Sárospatak 7: 258, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12): vizenyős terület, ahol sok csiga él.

csigáskút *csigaskut* (Hetés, N.kanizsa, Rezi, Sümeg, Szenna, Viszák 1: 821) | *csigaskutat* (Göcsej 1: 821) | *csigáskut* (K.herend, Patosfa 1: 821, K.kanizsa 39: 51, Koppány 61: 43, Koppányszántó, Kölesd, N.kónyi, Szakcs 63: 38) | *csigáskút* (Örség 1: 821) | *csigáskut* (Bny.sztlászló, Ságod 1: 821) | *csigáskút* (Kórógy 46: 1/123): gémeskút.

csigolyás *csigojás* (Szé.betlenfalva 1: 823) | *csigojásba* (Cs.sztmihály 1: 823): fűzfabokrokkal benőtt terület, fűzes.

csihar **1.** *csihar* (Kapolcs, Káptalanlanti, Lesenceistvánd 67: 17, Nyirád 69: 18): elhagyott, kopár, műveletlen terület **a.** *csihar* (Raposka, Tapolca 1: 824): filoxerától, peronoszpórától kipusztult terület **2.** *csihar* (Hetyefő 67: 17): irtásföld **3.** *csihar* (Kapolcs 67: 17): fiatal, sűrű, bozotos erdő.

csiharos *csiharos* (Raposka, Tapolca 1: 824): filoxerától, peronoszpórától kipusztult terület.

csihej-csőhej *csihej-csőhej* (Z.egerszeg vid. 1: 824): árkos, vízmosásos, kevésbé termékeny terület.

csihittos l. **csuhitos**

csík *csík* (Ada 1: 826): állóvíz.

csikászó *csikászó* (Sárospatak 7: 258, Doroszló 81: 66): hely, ahol csikot lehetett fogni.

csíkgát *csíkgát* (Tyukod 1: 827) | *csíkgátat* (Kp.-Tisza-vid. 1: 827): keskeny, hosszú gát kis folyón vagy sekély állóvízben, amelyen meghatározott távolságban réseket hagynak, hogy az ezeken átúszó halakat, csíkot a csíkkasokkal megfogják.

csikkentyű *csikkentyű* (N.körös 1: 828): kátyú, szoros út.

csikliút *csikliút* (Kórógy 46: 1/124): csónakkal, ladikkal járható út.

csikóállás *csikóállás* (Dombóvár, Gyulaj 63: 38, Bny.tamási, Csót 68: 17): csikók bekerített legelője.

csikógyep *csikógyöp* (Bő 65: 32) | *csikógyöpp* (Nárai 65: 32): csikólegelő.

csikójárás *csikójárás* (Földeák 55: 56, Káptalan-tóti 67: 17): csikólegelő.

csikójáró *csikójáró* (Miszla 63: 38): csikólegelő.

csikókarám *csikókarám* (Dombóvár 63: 38): csikók bekerített tartózkodási helye.

csikókerítés *csikókerítés* (Gyulakeszi, Hegyesd, Z.haláp 67: 17, Ve.galsa 69: 18): bekerített csikólegelő.

csikókert *csikókert* (J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12, Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 32, Nyirád 69: 18) | *csikókukért* (Csengeri j. 13: 539, Fh.gyarmati j. 17: 495, Mátészalkai j. 41: 593): csikók legeltetésére használt, természetes vagy mesterséges úton körülfalt legelő.

csikókorlát *csikókollát* (Bő, Duka 65: 33, Kéttornyúlak, Külsővat 68: 17): korláttal bekerített csikólegelő.

csikókosár *csikókosár* (Hegyköz 36: 304): csikók karámja.

csikókút *csikókút* (Körösök 9: 97): csikóménes gémeskútja a legelőn.

csikólegelő *csikólegelő* (Bő, R.gyarmat, Velem 65: 33, Szigliget 67: 17, Csikvánd 68: 17, Nyirád, Ve.galsa 69: 18) | *csikólegelő* (Ásotthalom 1: 831, Sárospatak 7: 258, Hegyköz 36: 304, Dombóvár 63: 38, Marcaltő, Ugod 68: 17, Szeged 73: 1/245): terület, ahol a csikókat (szabadon) legeltették.

csikország *csikország* (Sárospatak 7: 258): csikban gazdag víz.

csikos *csikos* (Sárospatak 7: 258) | *csikos* (J.boldogháza 62: 12): zombékos, vízenyős rét mélyen fekvő része, ahol valamikor sok csik élt.

csikóskert *csikóskert* (Szedres 63: 38): csikók bekerített tartózkodási helye.

csikószárnyék *csikószárnyéknak* (Kkság 1: 833): csikóknak készített szelfogó karám.

csikóúsztató *csikóúsztató* (Szedres 63: 39): csikók fürdetésére alkalmas víz.

csikvíz *csikvíz* (Ada 1: 834): állóvíz.

csilántos l. **csalános**

csiligés *csiligés* (Kk.halás, Kkság 1: 834): apró, száraz kagylókat, azaz csilígeket is tartalmazó, homokbuckás, rossz minőségű föld.

csilitház l. **cselédház**

csillagfok *csillagfok* (Kunsztmárton 25: 11): vízelvezető árok egyéb vízfolyáshoz csatlakozó része, amely csillag alakú.

csimitir l. **cinterem**

csináltút *csinált út* (Földeák 55: 56): műút.

csincsár l. **dzsindzsár**

csincsás l. **dzsindzsás**

csincsó l. **dzsindzsó**

csindzsás l. **dzsindzsás**

csinórd *csinórd* (Ditró 1: 845): belső birtokon levő vízlevezető árok.

csintovány *csintovány* (Kk.halas 1: 845) | *csintoványok* (Kkság 1: 845): víznyós, pocsolyás, kárával, szittyóval benőtt terület, amely szárazabb esztendőben kaszálható.

csipakos *csipakos* (Ipoly-v. 64: 68): termékeny barna erdei talaj.

csipkés *csipkés* (Karcfalva 14: 204): csipkebokrokkal benőtt hely.

csirakút *csirakut* (Pálfa 63: 39): kút a marhalegelőn.

csirény l. **cserény**

csiriny l. **cserény**

csirittyás **1.** *csirittyás* (Barkaszó 1: 859): csemetefákból álló erdő **2.** *csirittyás* (Csengeri j. 13: 539): cserjés, bokros, bozótos hely.

csirkefarm *csirkefarm* (Becse 47: 196): baromfi tenyésztésére szolgáló hely.

csirkegyár *csirkegyár* (N.szalonta 1: 860): baromfitelep.

csobak *csabak* (Tokaj 1: 867): levágott, lekaszált rét.

csobogó *csobogu* (Göcsej 1: 868): vízimalom csatornája, melyből a víz a kerékre zúdul.

csohos l. **csuhos**

csoj(j)ányos l. **csalános**

csókás *csókás* (Naszály 27: 23, Kani-
zsa és k. 45: 126, F.nána, K.székely
63: 39): terület, ahol sok csóka van.

csollán(y)os l. **csalános**

csolnakút l. **csónakút**

csompó *kő~*.

csona *csona* (Csík vm. 1: 879): vízjárta, vízállásos kaszálóhely, ahol a fű közt sás is terem.

csónakázótó *csónakázótó* (Hegyköz 36: 304): csónakázás céljából mesterségesen duzzasztott állóvíz.

csónakjárás *csónakjárás* (Ny.adony 1: 879): (tavon) nádirtással keletkezett vízi út.

csónakjáró *csónyikjáró* (Kanizsa és k. 45: 120): vízszakasz, ahol csónakok járnak.

csónakút *csolnakút* (Sárospatak 7: 258) | *csónak-ut* (Bogyiszló 63: 39): nádasok, lápok, illetve különböző mederszakaszok közötti vízi közlekedésre alkalmas hely.

csonka **1.** *csonka* (Sárospatak 7: 258, Hegyköz 36: 304, Bajánsenye, Duka 65: 33): öregedő, letöredező koronájú fákból álló erdő **2.** *csonka* (Abafája, Maros f. vid. 1: 880): partvédő, esetleg vesszőfonással is megerősített földgát.

csonkagát *csonkagát* (Szászfenes 18: 31): partvédő gát.

csonkás **1.** *csonkás* (Ve.galsa 69: 18): irtott erdőterület **a.** *csonkás* (Hetyefő, Lesenceistvánd 67: 17): irtással nyert szántóterület, amelyben a fák tuskóját benne hagyták **2.** *csonkás* (Bajánsenye 65: 33): öregedő, csonka koronájú fákból álló tölgyfás erdő **a.** *csonkás* (Sárospatak 7: 258, Hegyköz 36: 304, Sátoraljaújhely 37: 502): öregedő, részben kipusztított erdő.

csonkasor *csonka sor* (N.szokoly 63: 39): utca, amelynek csak egyik oldala épült be.

csonthalom *csonthalom* (Becse 47: 197): kiemelkedés, mely emberi holttestekből keletkezett.

csontos *csontos* (Császár 27: 24): erdőrészt, ahova a sebzett vadak szoktak húzódni.

csónyikjáró l. **csónakjáró**

csopás l. **csapás**

csorbagát *csorbagát* (Szászfenes 18: 31): ék alakú gát, amely a vizet eltereli a parttól.

csorda *csërdä* (Ipoly-v. 64: 70) | *csorda* (Szabadka 49: 296, B.topolya és k. 53: 232): legelő.

csordacsapás *csordacsapás* (Gencsapáti 65: 33): út, amelyen a disznókat a legelőre hajtották.

csordadelelő *csördadéllőü* (Sz.hát 75: 1/155): a csorda déli pihenőhelye.

csordahajtó *csordahajtó* (Bajánsenye, Bö, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 33) | *csordahajtu* (Bük 8: 47): út, amelyen a disznókat a legelőre hajtották.

csordajárás **1.** *csërdájārās* (Ipoly-v. 64: 70) | *csordajárás* (ÉrtSz. 1: 929, ÉKsz. 209, Sárospatak 7: 258, D-szekeső 11: 952, Kunsztmárton 25: 12, D.almás 27: 24, Hegyköz 36: 304, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12, Bö, Gencsapáti, Velem 65: 33, Szeged 73: 1/258) | *csorda-járás* (H.nánás 1: 884): a csorda által járt, kitaposott út, csapás a legelőre **2.** *csërdájārās* (Ipoly-v. 64: 70) | *csordajárás* (ÉrtSz. 1: 929, ÉKsz. 209, Sárospatak 7: 258, Kunsztmárton 25: 12, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12, Békés, Füzesgyarmat 72: 89, Szeged 73: 1/258) | *csordajárásra* (H.szoboszló 1: 884) | *csordajárásokon* (K.marja 72: 89) | *csördajárás* (Békés 1: 884) |

csördajárás (N.körös 71: 33): a csorda legelőhelye.

csordajáró *csorda-járó* (Viss 1: 884): átjáróút a gáton, amelyen keresztül a csorda egyik legelőről a másikra átmegy.

csordakert *csordakert* (Karcfalva 14: 204): bekerített csordalegelő.

csordakút *csërdákút* (Ipoly-v. 64: 70) | *csordakut* (Naszály 27: 24, N.dorog 63: 39) | *csordakutnál* (Zsadány 72: 89) | *csordakút* (ÉKsz. 209, Körösök 9: 97, Kunsztmárton 25: 12, Sátorajjáújhely 37: 502, Szabadka 49: 296, B.topolya és k. 53: 232, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12, Szeged 73: 1/258) | *csördakút* (Püspökladány 72: 89): szarvasmarhák itatására szolgáló kút a legelőn.

csordalegelő **1.** *csordalegelő* (ÉKsz. 209): közlegelő, ahol a csorda szokott legelni **a.** *csordalegelő* (Bö 65: 33) | *csordalegelü* (Bajánsenye 65: 33): a disznócsorda legelőhelye **b.** *csordalegelő* (Sárospatak 7: 258, Hegyköz 36: 304): tehéncsorda legelőhelye.

csordanyomás *csordanyomás* (Békés 1: 884, 72: 89): legelő.

csordásház *csordásház* (Sátorajjáújhely 37: 502) | *csordāshāz* (Szuhogy 40: 47): a falu csordásának a háza.

csordaút *csorda ut* (Bölcske 63: 39): út, amelyen a szarvasmarhákat hajtják a legelőre.

csorduló *kő~*.

csorgás **1.** *csurgás* (F.őr 23: 44): vékony vízerecske **2.** *csorgaos* (Kórógy 46: 1/131): csatorna.

csorgó **1.** *csorgó* (Hegyköz 36: 304, Sátorajjáújhely 37: 502, Szé.föld 57:

22) | *csurgó* (Szé.föld 57: 23, Högyész, Szekszárd, Tevel 63: 39, Velem 65: 33, Káptalantóti 67: 17, Szt.gál 70: 22): forrás **a.** *csorgó* (ÉrtSz. 1: 930, Hétfalu, Hú.falu, Kalotaszeg, Krassó-Szörény vm., Nyá.mente 1: 886, Karcfalva 14: 204) | *csorgóból* (Gyergyóvid. 1: 886) | *csorgóra* (Nyárszó 1: 886) | *csörgő* (Ko.vár 1: 886) | *csörgő* (Torda, Zilah 1: 886) | *csorgóu* (Tat-rang 1: 886) | *csorgóu* (Farnas, Kp.lak 18: 31) | *csorgóú, csörgőú* (Ketesd 1: 886) | *csörgőu* (Bánffyhunad, Jákótelke, K.petri, Kp.lak, Méra 18: 31) | *csurgóra* (Nyárszó 1: 886) | *šārgō* (Moldva 76: 140): (hegyi) forrás, melynek vize csövön vagy vályúszerű csatornán folyik **2.** *csorgó* (Sárospatak 7: 258, Hegyköz 36: 304, Sátoraljaújhely 37: 502): kis vízfolyás, illetve annak környéke **a.** *csörgőu* (Fh.gyarmati j. 17: 496) | *csurgó* (Bánréve, S.püspöki, Szeghalom 1: 886, Körösök 9: 97, Hú.hetény 15: 57) | *csurgókon* (S.szt-péter 1: 886): sekély vizű kis patak, ér **b.** *csurgó* (Velem 65: 33): csapadékból keletkező vízfolyás **c.** *csurgó* (R.gyarmat, Velem 65: 33) | *csurgu* (Bajánsegy 65: 33): sekély víz a patakon, folyón, ahol gyalog vagy szekérrel át lehet menni **3.** *csorgó* (Makó 1: 886) | *csurgó* (Martos 1: 886): árok, kifolyó **4.** *csorgó* (ÉrtSz. 1: 930, ÉKsz. 209) | *csurgó* (Hú.hetény 15: 57, Ipoly-v. 64: 71): a forrásánál szikláról leszökő, csorgó kis vízesés **5.** *csorgó* (Sárospatak 7: 258, Hegyköz 36: 304, Sátoraljaújhely 37: 502) | *csurgó* (Nárai 65: 33): földterület, amelyről lejtése miatt lefolyik a víz.

csorgócska *csörgocska* (Moldva 1: 886): kivájt fatörzzsel bélelt, földbe vájt forrás; bődönkút.

csorgókút *csorgókut* (Sárospatak 7: 258) | *csorgókút* (ÉKsz. 209, Hegyköz 36: 304): állandóan csorgó forrás.

csorgóskút *csorgós-kút* (K.borosnyó 1: 887): hegyi forrás.

csóroj *csóroj* (Kö.jánosfalva 1: 888): forrás.

csorottyán *csorottyány* (Ároktő 1: 889): gyepek, fűzfabokrokkal benőtt (tisza) árterület.

csós l. **csuhos**

csotórna l. **csatorna**

csődörkaszárnnya *csődörkaszárnnya* (H.nánás 1: 893): méntelep.

csődörös *csődörös* (Gyula 1: 893): méntelep.

csög *csögbe (van)* (Gyula, Gyulavári 1: 893): ék alakú földterület.

csőhej *csőhej* (Z.egerszeg 1: 894): árkos, vízmosásos, kevésbé termékeny terület.

csöpétés l. **csepőtés**

csöpögő l. **csepegő**

csöpörke l. **cseperke**

csöpötte l. **csepötte**

csörény l. **cserény**

csörge **1.** *csörge* (Mecsekszakál 1: 900): kis patak **a.** *csörge* (Kékesd, M.egregy, M.szék 11: 952, Hú.hetény 15: 58) | *csörge* (Hú.hetény 15: 58): kis vízfolyás a forrásfő közelében **b.** *csörge* (Palást 1: 900): kis patak sekélyebb része **2.** *csörge* (Szenna 60: 37): csepegő forrás.

csörgekút *csörgekut* (Szenna 60: 37): csepegő forrás.

csörgető *csörgető* (Szökedencs 60: 37): csepegő forrás.

csörgő 1. *csörgő* (M.egregy, M.szék, Kékesd 11: 952): vízfolyás **a.** *csörgő* (Lesenceistvánd 67: 17): ér **b.** *csörgő* (Hetés 1: 901): pataknak az a szakasza, ahol sekély a meder **2.** *csörgő* (Kapolcs, Lesencetomaj 67: 17): terület, amelyen forrás van, vagy ér folyik át rajta.

csőszgunnyasztó *csősz gunnyasztó* (Me.túr 1: 906): alacsony csőszkunyhó.

csőszház *csőszház* (Kanizsa és k. 45: 120, Becse 47: 197, Szabadka 49: 296, Temerin és k. 51: 86, B.topolya és k. 53: 232, N.rábé 72: 91) | *Csősz Házból* (Doboz 72: 91) | *csőszháznak* (Zsádány 72: 91): a csősz pihenőhelyéül szolgáló kis kunyhó a határban.

csőszkarám *csőszkarámot* (Debrecen 1: 906): erdőörök számára épített kunyhó.

csőszkunyhó *csőszgunyhó* (Kupuszina 59: 99) | *csőszkunyhó* (ÉrtSz. 1: 939, ÉKsz. 211, Sárospatak 7: 258, Hegyköz 36: 304, Bh.ugra 72: 91, Doroszló 81: 66) | *csőűszkunyhó* (Püspökkladány 72: 91): a csősz pihenőhelyéül szolgáló kis kunyhó a határban.

csötlék *csötlék* (D.sztgyörgy 1: 907): cserjés, bozotos hely.

csúcs 1. *csucs* (Kórógy 46: 1/134, Celldömölk–Alsóság, Velem 65: 33, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 17, Ve.varsány 68: 17, Borszörcsök, Dabrony 69: 18, Aszófő, Szt.gál 70: 22): hegytető **2.** *csucs* (Naszály 27: 24, Csibrák 63: 39, Bő, Duka, Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 33, Hetyefő, Ka-

polcs 67: 17, Csikvánd, M.gencs, Nyárád, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 17, Ve.galsa 69: 18, Szt.gál 70: 22) | *csúcs* (ÉrtSz. 1: 939, ÉKsz. 212, T.szőlős 16: 89, Ba.berény, Szenna 60: 37): ék alakban végződő földdarab **3.** *csúcs* (Hódmezővh 1: 908): városrész.

csúcsföld *csucsföld* (Csajág 70: 22): ék alakban végződő vagy olyan földterület, amelynek egyik vége elkeskenyedik.

csucska *csucska* (P.kovácsi 60: 37, Iregszemcse, Kajdacs, Kölesd, M.keszzi, Pincehely, Sársztlőrinc 63: 39, Csajág 70: 22): ék alakban végződő vagy olyan földterület, amelynek egyik vége elkeskenyedik.

csucskaföld *csucskaföld* (Szeged 73: 1/264): csücskösen, háromszögszerűen keskenyedő földdarab.

csucskásföld *csucskás föld* (Szenna 60: 37): ék alakban végződő földdarab.

csúcsos *csucsos* (Keszőhidegkút 63: 39): földterület ék alakú végződése.

csúcsosföld *csucsos föld* (Böhönye 60: 37): ék alakban végződő földdarab.

csudakút l. **csodakút**

csuhás l. **csuhos**

csuhé *csuhé* (Bakonyság, Nyárád 68: 17): mély fekvésű, vizes terület, ahol a tavikákához hasonló, gömbölyű szárú vízínövény él a nád és a sás között.

csuhis l. **csuhos**

csuhitos *csihittos* (Duka 65: 32) | *csuhitos* (Csököly, Ka.szerdahely, Segesd, So.udvarhely, Szenna 60: 37) | *csuhittos* (Duka 65: 33) | *csujitos* (Csököly, Ka.szerdahely, Segesd, So.-

udvarhely, Szenna 60: 37): terület, ahol sűrűn nő a sás, a csuhit.

csuhos *csohos* (N.acsád, Pápa 68: 17) | *csuhás* (M.gencs, N.gyimót 68: 17) | *csuhis* (Ba.berény, Ordacsehi, Vörs 60: 37, Kajdacs, N.dorog, N.kónyi, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 39, Hettyefő 67: 17) | *csujis* (Ba.berény, Ordacsehi, Vörs 60: 37) | *csuhos* (Martonfa 11: 952, M.gencs, Pápa, Tapolcafé 68: 17, Csögle 69: 18) | *csuhus* (Ba.berény, Vörs 60: 37, Decs, D.-földvár, Döbrököz, Györe, Kajdacs, Kölesd, Medina, N.dorog, N.kónyi, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 39, Kapolcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 17) | *csuvis* (M.gencs 68: 17) | *csós* (Martonfa 11: 952): mély fekvésű, vizes terület, ahol a tavikákához hasonló, gömbölyű szárú vízinövény él a nád és a sás között.

csujis l. **csuhos**

csujitos l. **csuhitos**

csukás 1. *csukás* (Körösök 9: 97): csukában gazdag víz és környéke 2. *csukás* (Sárospatak 7: 258, J.kisér 62: 12): mélyen fekvő legelő, ahol hajdan csukák úszkáltak a tiszai árvíz következtében.

csuklya *csukja* (Kalotaszeg 1: 915): süveg alakú hegycsúcs.

csuklyon *csukjon* (Csernátfa, Hétfa-lu, Hm.szék vm. 1: 915) | *csukjonnak* (Hétfa-lu 1: 915): süveg alakú hegycsúcs.

csúp 1. *csúp* (Kalotaszeg, Nyá.mente 1: 918) | *csupon* (Me.panit 1: 918): csúcsos tetejű kis domb a. *csup* (Szé.-föld 57: 23): csúcs, kiszögellés.

csurgás l. **csorgás**

csurgó l. **csorgó**

csurka *csurka* (Körösök 9: 97): csurgó.

csúszka *csuszká* (Kapolcs, Káptalan-tóti 67: 17) | *csúszka* (ÉrtSz. 1: 950, ÉKsz. 214): fa csúsztatására használt lejtő.

csúszkaté 1. *csuszkaté* (Sümeg 67: 17): meredek oldalú széles völgy, amelyben lejtős út van a. *csuszkaté* (Monostorapáti 67: 17): hegyoldalon levő meredek lejtésű út.

csúszkató *csuszkató* (Lovászpata 1: 924): lejtő.

csúszkura *csuszkura* (Földeák 55: 60): csúszkálásra használt hely.

csutaj *csutaj* (Bo. vm. északi része, Heves m., Mátraalja 1: 927): fiatal fákból álló sűrű erdő.

csutkázó *csutkázón* (Ttúl 1: 930) | *csutkázóra* (Debrecen 1: 930): a jószág szabad ég alatt levő, téli etetőhelye.

csutkos *csutkossz* (Bogdánfalva 1: 930): kivágott erdőréssz, irtás.

csuvis l. **csuhos**

csuvit *csuvit* (M.gencs 68: 17): mély fekvésű, vizes terület, ahol a tavikákhoz hasonló, gömbölyű szárú vízinövény él a nád és a sás között.

csűcs *csűcs* (Martos 1: 932): folyó kanyarulata által közrefogott terület.

csücskő *csücskő* (Apátfalva, Zenta 1: 932, Kunsztmárton 25: 12, Kani-za és k. 45: 120, Becse 47: 197, J.berény 62: 12): nagyobb földterület háromszögben végződő része.

csücskótábla *csücskő-tábla* (Gomba 1: 933): háromszög alakú földdarab.

csücsök **1.** *csücsök* (Zenta és k. 52: 111): hegyes, kidudorodó vége vagy sarka valamely helynek **a.** *csücsök* (Hódmezővh, Húgyag, I.szalka 1: 933, Szé.föld 57: 24): sarok, szöglet az utcán **2.** *csücsök* (Hódmezővh 1: 933): félreeső szöglet, zug **3.** *csücsök* (Cegléd 1: 933, Császár 27: 24, Kani-za és k. 45: 120, D.földvár, Kalaznó, Tengelic 63: 39): csücsban végződő földdarab.

csükert l. **csürkert**

csüpülék *csüpülék* (Váralmás 18: 33): bozót.

csüreskert l. **csüröskert**

csürheakol *csürheakol* (Kunsztmiklós 1: 938): a disznócsorda fedett hálóhelye.

csürhejárás **1.** *csürhejárás* (ÉrtSz. 1: 955, ÉKsz. 215, N.szalonta 72: 95) | *csürhejárást* (Bucsa 72: 95) | *csürhejáráson* (Füzesgyarmat 72: 95) | *csürhejárás* (Gyula 1: 938, N.körös 71: 35, Zsáka 72: 95): a disznók legelője **2.** *csürhejárás* (ÉrtSz. 1: 955, ÉKsz. 215, H.böszörmény 1: 938, Diósberény 63: 39): a disznólegelőre vezető út.

csürhekút *csürhekút* (Körösök 9: 97): ásott gémeskút, amelynek a vizéből a csürhe iszik.

csürhenyomás *csürhe nyomás* (Berettyóújfalu 72: 95): legelő.

csürkert *csükert* (Gyergyó-vid. 1: 939) | *csükért* (Farcád 19: 11) | *csükért* (Etéd, Farkaslaka 19: 11) | *csükért* (Kobátfalva 19: 11) | *csükért* (Malomfalva 19: 11) | *csürkert* (Kápolnásfalva 19: 11) | *csürkert* (Göröcsöny 11: 952) | *csürkertben* (Firtosváralja 1: 939) | *csürkertbe* (Ramocsaháza, Szováta 1:

939) | *csürkertjibe* (Szé.föld 1: 939): szérűskert.

csürös *csürös* (Hegyköz 36: 304): térség, ahol csür áll.

csüröskert *csüreskért* (Torda 1: 940) | *csüröskert* (Szernye-mocsár 1: 940, Kalotasztkirály 18: 33) | *csüröskert* (Csengeri j. 13: 539, Fh.gyarmati j. 17: 496, Mátészalkai j. 41: 593, Ny.-bátori j. 44: 423) | *csüröskert* (ÉKsz. 215, Fornos, K.győr, Szatmárnémeti 1: 940, Sárospatak 7: 258, Hegyköz 36: 304) | *csüröskerbe* (Ketesd, Ny.-bátor 1: 940) | *csüröskert* (Bánffyhu-nyad, Farnas, Inaktelke, K.kapus, Ketesd, Lóna, Magyarókereke, Méra, N.-kapus, N.petri, Nyárszó, Szászfenes, Sztána, Váralmás, Vista, Zsobok, Zsombor 18: 33) | *csüröskert* (Kö.fő 18: 33): szérűskert.

dagonya *dagonya* (ÉrtSz. 1: 959, ÉKsz. 217, Sárospatak 7: 258, Császár 27: 24, Hegyköz 36: 305, Bny.sztlászló 70: 22): sáros, pocsolyás hely, amelyben a vad vagy a jószág szívesen fürdik, hempereg.

dágvány *dágván* (Újfehértó 1: 943) | *dágvány* (ÉrtSz. 1: 959, ÉKsz. 217, K.-Sárrét, N.-Sárrét, Tisza f. vid., Tokaj 1: 943, Sárospatak 7: 258) | *dágványt* (Szolnok 1: 943, N.szalonta 72: 96) | *dágványban* (Lónya 1: 943) | *dágványok* (Nkság 1: 943, Komádi, Sárrét¹ 72: 96): sűrű, ragadós mély iszap vagy sár, illetve sáros süppedékes, vízenyős terület, különösen mocsarak, folyók mellett.

dágványos *dágványos* (Sárospatak 7: 258): mocsaras, sáros hely.

dágványság *dágványság* (Lónya 1: 944): iszapos, sáros hely.

damenom l. **domínium**

danca *daⁿca* (Me.túr 1: 947): mélyebben fekvő, lapos terület, ahol megáll a víz.

dancka *dancka* (Kaba 1: 947, Körösök 9: 97): mélyebben fekvő, lapos terület, ahol megáll a víz.

darab **1.** *darab* (ÉrtSz. 1: 966, Szt.gál 1: 949, Ny.bátori j. 44: 423) | *dáráb* (Kórógy 46: 1/139) | *darabokról* (Gúta 1: 950): földterület, birtok egy tagban fekvő, meghatározatlan nagyságú része; **dülő** **2.** *dáráb* (Kórógy 1: 950): a falu legközelebb eső része. **Ö:** *gyalog~*.

darabcsa *darabcsa* (Berkesd 1: 950): kis darab föld.

darabság *dárapsàog* (Kórógy 46: 1/140): környék, szomszédság.

daráló *daráló* (ÉrtSz. 1: 968, ÉKsz. 218, Szabadka 49: 296, Kúla és k. 79: 128, Doroszló 81: 66) | *darálló* (Szabadka 49: 296): darálómalom.

darázsöld *dārāzsföld* (Szalóc 1: 953): földterület, amelyben sok a darázkő, azaz a lyukacsos mésztufa.

darékút l. **derékút**

dázsa *dázsa* (Körösök 9: 97): vízállás, mély sár.

dél(l)ető l. **deleltető****dél(l)ő¹** l. **delelő****dél(l)ő²** l. **dülő**

delelő *delelő* (ÉrtSz. 1: 983, ÉKsz. 222, Bakonya, Görcsöny, N.váty 11: 952, Hú.hetény 15: 60, Dad, Neszmély 27: 24, Hegyköz 36: 305, Vörs 60: 37, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12, Döbrököz, Fadd, Györe, Kölesd, Majos, N.szo-

koly, Pincehely, Simontornya, Szálka 63: 39, Ipoly-v. 64: 74, Bő, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 33, Csikvánd, M.gencs, Tapolcafő, Vanyola 68: 17, Ve.galsa 69: 19, Bezdán 80: 118) | *délelő* (Bakonya, Görcsöny, N.váty 11: 952, Gy.vár 65: 33) | *délelőre* (Dr.csehi 1: 962) | *dēlelőürül* (Gacsály 1: 962) | *delellő* (Szt.gál 1: 961, Döbrököz, Fadd, Györe, Kölesd, Majos, N.szokoly, Pincehely, Simontornya, Szálka 63: 39, Kapolcs 67: 17, Ve.varsány 68: 17) | *délellő* (Cserszeztomaj 1: 962) | *deleli* (Bajánsenye 65: 33) | *déllelő* (Vörs 60: 37, Duka 65: 33, Nyirád 69: 19) | *déllő* (Ákosfalva, Bözöd, Cegléd, Cserefalva, Dózsa György, Eger, Himod, Káposztásszmtmiklós, K.dörgicse, Kölesd, Kötcsé, N.bacon, N.teremi, Nyá.mente, Nyá.sztbenedek, Páli, S.gömör, Szé.betlenfalva, Szt.gál, Szt.gerice, Tapolca, Teremiújfalú 1: 962, Sárospatak 7: 258, Bakonya, Görcsöny, N.váty 11: 952, Szl.pér 12: 155, Hegyköz 36: 305, Bod.köz 42: 74, Döbrököz, Fadd, Györe, Kölesd, Majos, N.szokoly, Pincehely, Simontornya, Szálka 63: 39, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 17, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 22, Kö.ladány 72: 98) | *déllőn* (Szt.gál 1: 962) | *déllőre* (Rétoldal, Szabolcs vm., Szatmár vm. 1: 962) | *déllők* (Szt.mártonkáta 1: 962) | *dēllő* (Csenger 1: 962) | *déllő* (Fényeslitke 1: 962) | *déllőü* (Sz.hát 75: 1/166) | *déllőü* (K.görgény, Szt.gerice 1: 962) | *déllőü* (Jegenye 18: 34) | *dēllőü* (Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 423) | *dēllőü* (Csengeri j. 13: 539) | *diēllőü* (Fh.gyarmati j. 17: 496)

| *d'élűő* (Sümeg 1: 962) | *délő* (Hidvégardó, Zselic 1: 962, Hegyköz 36: 305, Döbrököz, Fadd, Györe, Kölesd, Majos, N.szokoly, Pincehely, Simon-tornya, Szálka 63: 39) | *délőre* (Szt.gál 1: 962) | *dérelő* (Torja 43: 38) | *déli* (Bezdán 80: 118) | *dérölő* (Gyimesbükk 1: 962) | *dérölő* (Gyimesbükk 1: 962, Torja 43: 38) | *dérelő* (Gyimesbükk 1: 961) | *dérelő* (Gyimesközéplak 1: 962) | *dérő* (Ditró–Dtúl, Viss 1: 962) | *dérő* (Gyimesfelsőlok 1: 962) | *dilelő* (Bogártelke 18: 34) | *dillellő* (Nyárad 68: 17) | *dillelő* (Borszöröcsök, Csögle 69: 19) | *diëlleüliü* (E.aracs 1: 962) | *dillő* (Bny.sztlászló, Domokos, Gyeröv, Szi.köz 1: 962, Ve.varsány 68: 17) | *dillőü* (Farnas, Sztána 18: 34) | *dilő* (Ördögösfüzes 1: 962): legelőre kihajtott jóság déli pihenőhelye. **Ö:** csorda~, disznó~, gulya~, liba~, marha~, tehén~; borjúdelelőpart.

delelőakol *delelő akók* (Pátró 1: 962): zsúpfedeles karám, amelyben a szarvasmarhákat legeltetik.

delelőhely *delelőhely* (ÉrtSz. 1: 983) | *délőő hej* (Kórógy 46: 1/141): a csorda déli pihenőhelye az itatóvályú körül.

delelőkút *delellő kut* (Fürged 63: 39) | *delelőkút* (Földeák 55: 62, Szeged 73: 1/276) | *déllőkút* (Cserehát 1: 962): kút a legelőn, amely mellett a jóság delel.

delelőpart *delelőpart* (J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12): kiemelkedés, ahol az állatokat itatták, pihentették. **Ö:** borjú~.

deleltető *deleltető* (Velem, Bö 65: 33) | *delēttető* (Császárszár 27: 24, Büssü 66: 51) | *délettető* (Apáca 1: 962) | *déllettető*

(R.gyarmat 65: 33) | *déllettető* (Bajánse-nye 65: 33): hely a határban, ahol ember és állat délben pihenni szokott.

deleltetőkút *deleltető kut* (N.székely 63: 39): kút a legelőn, amely mellett a jóság delel.

délifekvő *dili fekvőü* (Magyaróker-ke 18: 35): a csorda delelőhelye.

déllelő l. delelő

déllőkút l. delelőkút

déloldal *dilódal* (N.várad 1: 963): hegy- vagy domboldal, ahova délután süt a nap.

delta 1. *delta* (Körösök 9: 97): gáttal határolt biztonsági víztározó **2.** *délta* (Szekszárd 63: 39): a görög delta betűre emlékeztető útelágazás.

demb-domb l. dimb-domb

depó fa~.

depónia *depónia* (Kunsztmárton, Mes-terszállás 25: 12): folyószabályozáskor keletkezett földhányás.

derék 1. *derék* (Szeghalom, Vésztő 1: 966, Körösök 9: 97) | *derekak* (Nkság 1: 966) | *derekakkal* (K.-Sárrét, N.-Sárrét 1: 966) | *dériknak* (Vicsáppapáti 1: 966) | *derok* (Gúta 1: 966): időszakos vízfolyás vagy kiszáradt folyómeder, illetve a mellette levő vízenyős terület **2.** *derék* (Sárospatak 7: 258, Hegyköz 36: 305) | *dérék* (Koppány 61: 49, Döbrököz, Nak, N.dorog, Pálfa, Tolnanémedi 63: 39, Hetyefő, Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 17): valaminek (területnek, folyószakasznak) a közepe **a.** *derekán* (Sáránd 1: 966): földterület közepe **3.** *derék* (Sárospatak 7: 258): jó minőségű szántóföld **4.** *derék* (Ózd-falu 1: 966): országút. **Ö:** falu~, hegy-dereka, nád~.

deréksánc *dëréksánc* (Hegysztmárton 1: 968): országút árka.

derékszer *derékszër* (Kemecse 1: 968): a falu közepén végigvezető utca.

deréktáj *deréktájon* (Galgamácsa 1: 968): a falu középső része.

derékút 1. *darékút* (Dálnok, Zabola 1: 968) | *dërékut* (Görcsöny 11: 952, Ormánság 74: 99) | *dërékút* (Hegysztmárton 1: 968, Ormánság 74: 99) | *dë-rékútba, dërékútra* (Haraszi 1: 968) | *dörékut* (Légrad 1: 968) | *dörékút* (Patosfa 1: 968) | *dörékuton* (Szilvássztmárton 1: 968): országút **2.** *derékút* (Sárospatak 7: 258) | *dërékut* (Segesd 60: 37) | *dörékut* (Csököly, Szenna 60: 37): több hegyháton, dűlön átmenő út.

dérelő l. **delelő**

dérlő l. **delelő**

dernye *dërnye* (Vága 1: 970): ásott árok, csatorna.

derok l. **derék**

deszkahíd *dëszkahid* (Miszla 63: 39): fából épített híd.

deszkahodály 1. *deszkahodály* (H.-szoboszló 1: 972): deszkából készült akol **a.** *deszkahodály* (Konyár 72: 99): juhok fedett szállása.

deszkaút *deszka-kút* (Sárrét 72: 99) | *deszkaútak* (Sárrétudvari 72: 99) | *deszka-kutaknak* (K.-Sárrét 1: 972): deszkával bélelt kút.

detona *detona* (Körösmező 1: 973): alagút.

dévány 1. *dëványok* (K.-Sárrét, N.-Sárrét, Újiráz 1: 973): mocsár vagy folyó mellett levő, iszappal telt mély gödör **a.** *dëványok* (Komádi, K.-Sárrét, N.-Sárrét 72: 99): vízínövényekkel benőtt mocsár a rétségben.

dézsma *dëzsmakert* (Kanizsa és k. 45: 120): terület, ahol a dézsmát, azaz a terményben beszolgáltatott adót gyűjtötték össze.

dézsma *dëzsmaszürü* (Doroszló 81: 66): szürü, ahol régen a dézsmát szedték.

diás l. **diós**

digó *digó* *digó* *digó* (Szeged 73: 1/281): föld, amelyet bolgárkertészek béreltek.

díle l. **dűlő**

díleút l. **dűlőút**

dille(l)ő l. **delelő**

díl(l)ő l. **delelő**

díllő l. **dűlő**

dülő l. **dűlő**

dimb-domb *demb-domb* (H.nánás 1: 980): kisebb-nagyobb domb.

dinnyeföld *dinnyeföld* (Csap 29: 246, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kiser 62: 12) | *dinnyeföld* (K.szelmenc 29: 246) | *dinnyeföld* (ÉrtSz. 1: 1017, ÉKsz. 231) | *gyinnyeföld* (Ipoly-v. 64: 75) | *gyinnyeföld* (Ipoly-v. 64: 75): dinnye termesztésére használt föld.

dinnyekunyhó *dinnyekunyhó* (H.hadház 1: 982): a dinnyecsősz kunyhója a dinnyeföldön.

dinnyés *dinnyés* (ÉrtSz. 1: 1017, ÉKsz. 232, Sárospatak 7: 258, Kunsztmárton 25: 12): dinnye termesztésére használt föld.

dió *dijó* (Hegyköz 36: 305): terület, ahol diófa volt.

diófás 1. *diófás* (So.hatvan 11: 952, Hú.hetény 15: 61, Csépa 25: 12, Hegy-magas 67: 17) | *divófás* (Csögle 69:

19): diófákkal beültetett terület **2. diófás** (Medina, Tamási 63: 39, Lesence-tomaj 67: 17): diófákkal szegélyezett út.

diós *diás* (D.szekcső, Görcsöny 11: 952) | *dijós* (Sárospatak 7: 258, Hegyköz 36: 305) | *diós* (ÉrtSz. 1: 1018, ÉKsz. 232, D.szekcső, Görcsöny 11: 952, Bokod 27: 24, Böhönye, Szenna 60: 37, D.földvár, Sársztlőrinc 63: 39, Bajánsenye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 33, Hetyefő, Kapolcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 17) | *divós* (Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 17): diófákkal beültetett terület.

dióskert *divóskert* (Csögle 69: 19): diófákkal beültetett, bekerített terület.

díszkert *diszkert* (Mórágy 63: 39) | *díszkert* (ÉrtSz. 1: 1024, ÉKsz. 233): díszcserjével, díszfával beültetett kert, park.

disznóakol *disznóakó* (Pilismarót 27: 24): nagy, istállószerű építmény disznók számára.

disznóállás *disznóállás* (Dömös 27: 24, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12): a disznócsorda pihenőhelye a legelőn.

disznóaszó *disznóaszó* (Káptalan-tóti 67: 17): út, amelyen a disznókat hajtották a hegyoldalon levő legelőre.

disznócsapás *disznócsapás* (Pálfa, Simontornya 63: 39, Bajánsenye, Bő, Duka, Gencsapáti, Nárai 65: 33, Ba.csicsó, Lesencefalu 67: 17, Tapolcafő, Ve.varsány 68: 17, Csögle 69: 19, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 22): út, amelyen a disznókat hajtották a legelőre.

disznódelelő *disznódelellő* (Nyírad 69: 19) | *disznódeállő* (Gyulakeszi, Z.haláp 67: 17, Szt.gál 70: 22) | *disznódeállő* (Ba.csicsó 67: 17) | *disznódillelő* (Bő 65: 33) | *disznódillelő* (Csögle 69: 19): a disznólegelőn a csorda pihenőhelye.

disznódél(l)ő l. **disznódelelő**

disznódomb *disznódomb* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12): sertések pihentetésére kiválasztott természetes kiemelkedés.

disznófarm *disznófarm* (Becse 47: 197): sertésenyésztő hely.

disznófektető *disznófektető* (Neszmély 27: 24): vaddisznólövő hely.

disznófertő *disznófertő* (Szeghalom 72: 101): nagyobb gödör a sertések nyári fürdéséhez.

disznóföld *disznóföld*, *disznóföld* (Hortobágy 1: 989): disznólegelő.

disznóhajtóút *disznóhajtó ut* (D.földvár 63: 39): út, amelyen a disznókat a legelőre hajtják.

disznóhát *disznóhát* (Ada 78: 146): fűvel benőtt domboldal, ahol a disznók legelnek.

disznójárás **1.** *disznójárás* (Kkság, Szeghalom 1: 989, So.udvarhely 60: 37, N.dorog 63: 39, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő 68: 17, Szeged 73: 1/284, Ada 78: 146, Doroszló 81: 66): disznólegelő **2.** *disznójárás* (Döbröcköz 63: 39, Bő, Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 33): út, amelyen a disznókat a legelőre hajtják.

disznókoplaló *disznókoplaló* (Bő, Velem 65: 33): a disznólegelőn a csorda déli pihenőhelye.

disznólegelő *disznólegelő* (Dad 27: 24, Tamási, Tolnanémedi 63: 39, Hettyefő, Kaposcs, Káptalantóti 67: 17, Tapolcafő, Vanyola, Ve. varsány 68: 17, Nyirád 69: 19) | *disznólegelő* (Sárospatak 7: 258, K. kanizsa 39: 58, Becse 47: 197, Bö, Gy. vár, Nárai, Velem 65: 33) | *disznulegelü* (Bajánsenye 65: 33): legelő, ahol a disznók legelnek.

disznólejáró *disznólejáró* (Ba. kenese, Bny. sztlászló 70: 22): út, amelyen a disznókat a legelőre lehajtották.

disznónyomás *disznónyomás* (N. zérénd 1: 990): disznólegelő.

disznópáskom *disznópáskom* (Bö, Gencsapáti, Celldömölk–Alsóság 65: 33, Rigács, Zánka, Z. gyömörő 67: 17, Csikvánd, M. gencs, Nyárád, Tapolcafő, Vanyola 68: 17, Borszörcsök, Csög-le 69: 19) | *disznópáskum* (Duka 65: 33): legelő, ahol a disznók legelnek.

disznószállás *disznószállás* (Tengelic 63: 39): nagyméretű épület disznók részére.

disznószög *disznószög* (J. berény 62: 12): folyó melletti háromszög alakú terület, ahol disznókat legeltettek, tartottak.

disznóúztató *disznóúztató* (Szedres 63: 39): disznók fürdetésére szolgáló pocsolya.

divófás l. **diófás**

divós l. **diós**

divóskert l. **dióskert**

dobájós *dobájós* (Keszü 1: 993): dombos hely.

dobogó **1.** *dobogó* (Dr. csehi, Kórós, N. kanizsa, N. szalonta 1: 995, Kórógy 46: 1/149, Földeák 55: 64, Csökölly

60: 37, Bö, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy. vár, Nárai, R. gyarmat, Velem 65: 33, Hettyefő 67: 17, M. gencs 68: 17) | *dobogó* (Lovászpátona, Sümeg 1: 995): kis fahíd, gyaloghíd **2.** *dobogó* (Balaton-mellék, Békés, Bogya, Hódmezővh 1: 995, Aszófő 70: 22): utcai árok fölött átvezető szélesebb fahíd, amely a szekereket is megbírja **3.** *dobogó* (Marcalgergelyi, Tapolcafő 68: 17): terület, amelyet régen csak fahídon át lehetett megközeleltetni **4.** *dobogó* (Sárospatak 7: 258): terület, ahol dobog a föld a járművek alatt **5.** *dobogó* (Kalotaszeg, Sz. krassó 1: 995, Kaposcs, Lesenceistvánd 67: 17, Románd 68: 17): kiemelkedés **6.** *dobogó* (Egyh. kesző 68: 17): köves terület.

dobogószik *dobogószik* (N. körü 1: 995): porhanyós, művelhető szikes talaj.

doh *doh* (Kp.-Tisza vid. 1: 997): lápban levő mély gödör.

dohány *dohán* (Búcsú 29: 250): dohánytábla.

dohányföld *dohánföld, duhánföld* (Hú.-hetény 15: 61): határrész, ahol dohánt termesztettek.

dolina **1.** *dolina* (Hegyköz 36: 305): völgy **a.** *dolina* (ÉrtSz. 1: 1046, ÉKsz. 240): (mészkőhegység fennsíkjain) tölcser vagy tál alakú mélyedés.

domb **1.** *domb* (ÉrtSz. 1: 1049, ÉKsz. 240, Sárospatak 7: 258, Bakonya, Görcsöny, N. harsány, N. váty, So. hatvan, Szaporca 11: 952, Csengeri j. 13: 539, Karcfalva 14: 204, Fh. gyarmati j. 17: 496, F. ör 23: 48, Csépa 25: 12, Császár, Dad, D. almás, Naszály, Nesz-

dombalja

mély 27: 24, Salánk 29: 252, Hegyköz 36: 305, Sátorajújhely 37: 502, K.kanizsa 39: 59, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 423, Kórógy 46: 1/151, Gombos 48: 55, Szabadka 49: 297, Temerin és k. 51: 86, Zenta és k. 52: 104, B.topolya és k. 53: 232, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Órtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 37, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 39, Bajánsenye, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 33, Hettyefő, Kaposcs, Káptalanfő, Lesence-istván 67: 17, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolca, Vanyola, Ve.var-sány 68: 17, Aszófő, Bny.sztlásló, Csajág, Szt.gál 70: 22, Ada 78: 146, Kúla és k. 79: 128, Doroszló 81: 66): a hegynél kisebb természetes (vagy mesterséges) földfelszíni kiemelkedés **a. domb** (Borszörcsök, Csögle, Nyírad, Ve.galsa 69: 19): lejtős oldalú földkiemelkedés, amely még szántható **b. domb** (Kaszony 29: 252): kisebb földhányás **2. domb** (Velem 65: 33): hegytető. **Ö:** *dímb~*, *disznó~*, *határ~*, *homok~*, *kerék~*, *lő~*, *orom~*, *őr~*, *szélmalom~*, *szőlő~*, *szőlős~*, *templom~*.

dombalja *domb ajja* (Sárospatak 7: 258, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 39) | *domb alla* (Szenna 60: 37): domb kezdeténél levő terület.

dombec(s)ka l. **dombocska**

dombhát **1. dombhát** (ÉrtSz. 1: 1049, ÉKsz. 240, Hegyköz 36: 305): domb-

tető **2. dombhát** (Sárospatak 7: 258, Bő, Celldömölk–Alsóság, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 33): domboldal.

dombika *dombikája* (Béd 1: 1003): kis domb.

dombköz *dombköz* (Bő 65: 33): két domb közötti terület.

dombocska *dombecka* (Gálbény 1: 1003) | *dombecska* (Forrófalva, Gálbény, Klézse, Moldva–Dtúl 1: 1003) | *dombécska* (Gálbény, Moldva 1: 1003) | *dombocska* (Hegyköz 36: 305): kisebb domb.

dombolag *dombolag* (Ba.keresztúr, Raposka, Tapolca 1: 1003): kis domb, halom.

domboldal *dombódal* (Sárospatak 7: 258, Dad, D.almás, Császár, Naszály, Neszmély 27: 24, Böhönye, Órtilos, Segesd, Szenna 60: 37, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 39) | *domboldal* (ÉrtSz. 1: 1049, ÉKsz. 240, Hegyköz 36: 305): domb teteje és alja közötti lejtős rész.

domborzat *domborzatra* (Szt.gál 1: 1003): rét magasabban fekvő része.

dombos *dombos* (ÉrtSz. 1: 1050, Sárospatak 7: 258, Dad, D.almás, Császár, Naszály, Neszmély 27: 24, Csököly, Ordacsehi, Órtilos, Segesd, Szenna, Vörs 60: 37, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 39): dombokkal fedett, hepehupás felszín.

dombpart *dompart* (N.kanizsa 1: 1003, K.kanizsa 39: 59): domboldal.

dombtető *dombtető*, *dombtetőű* (Helmec 29: 252): a domb legmagasabb része.

domínium *damēnom* (Szeged 1: 1003) | *dominiom* (Dtúl 1: 1003) | *domínium* (ÉrtSz. 1: 1051, ÉKsz. 241) | *dominum* (Me.kövesd 1: 1003): uradalom, föld-birtok.

doromb l. **dörömb**

dorongút *dorong-utat* (Diósjenő 1: 1008): dorongokkal vagy hasábfákkal kirakott út, amelyen a faszállításra használt szánkót csúsztatják.

döbönös *döbönös, döbönyös* (Hegyköz 36: 305): bödönszerűen kiépített forrás.

dög *dög* (Mesterszállás 25: 12) | *dögre* (Kp.-Tisza-vid. 1: 1012) | *dögök* (Szentest 1: 1012): folyó holtága.

dögág *dögág* (Szolnok 1: 1012): folyóvíz holtága.

dögerdő *dögerdőhöz* (H.szoboszló 1: 1012): fás terület, ahol az elhullott jószágot elföldelik.

döggödör *döggödör* (K.iratos 58: 33, Örtilos 60: 37, M.gencs, Nyárad, Vanyola 68: 17) | *döggödöröt* (H.szoboszló 1: 1012): gödör, ahol az elhullott állatokat elföldelik.

döghalom *döghalom* (J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12): elhullott állatok elföldelése következtében keletkezett kiemelkedés.

döggkert *döggkert* (Gombos 48: 55, Vörs 60: 37, J.apáti 62: 12, Bö, Celldömölk-Alsóság, Duka, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 33, Sümegprága 67: 17, Vanyola 68: 17, Doroszló 81: 66) | *döggkertbe* (Bözöd 1: 1012) | *döggkert* (Bük 8: 50, Mihályi 26: 31, Földeák 55: 65): elhullott állatok elföldelésére szolgáló bekerített terület.

döggút *döggút* (Sárospatak 7: 258, Csököly, Szenna 60: 37, Decs, Fürged, Kölesd, Sársztlőrinc 63: 39, Bajánse-nye, Gencsapáti, Gy.vár, Velem 65: 33, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti 67: 17, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 17, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 19, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 22) | *döggút* (Bakonya, N.-harsány 11: 952, Karcfalva 14: 204, Cibakháza 25: 12, Hegyköz 36: 305, Sátoraljaújhely 37: 502, J.apáti, J.kisér, 62: 12) | *döggútból* (Istensegít-Dtúl 1: 1012) | *döggút* (Csengeri j. 13: 539, Fh.gyarmati j. 17: 496, Mátészalkai j. 41: 594, Koppány 61: 52, Büssü 66: 53) | *döggút* (T.szölös 16: 94, K.-némedi 22: 28, Hegyköz 36: 305, Sátoraljaújhely 37: 502, Szuhogy 40: 50, Földeák 55: 65): elhullott állatok elföldelésére szolgáló ásott száraz kút.

dögös *dögös* (Decs 63: 39): dögtemető.

dögösállás *dögösálláson* (Kkság 1: 1013): dögtemető.

dögtelek *dögtelek* (Kunsztmárton 25: 12): dögtemető.

dögtelep *dögtelep* (Ada 78: 146): dögtemető.

dögtemető *dögtemető* (ÉrtSz. 1: 1058, ÉKsz. 243, Csépa, Mesterszállás 25: 12, Dad, D.almás, Császár, Naszály, Neszmély 27: 24, Kanizsa és k. 45: 120, B.topolya és k. 53: 232, Csököly 60: 37, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 12, F.nyék, Miszla 63: 39, Gencsapáti, Nárai 65: 33, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceist-vánd 67: 17, Csikvánd, M.gencs, Nyá-

rád, Ve.varsány 68: 17, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 19, Aszófő, Bny.sztlásló, Csajág, Szt.gál 70: 22) | *dögtemetü* (Bajánsenye 65: 33) | *döktemető* (Hú.hetény 15: 62, K.kanizsa 39: 60, Szabadka 49: 297, Temerin és k. 51: 86, Püspökladány 72: 103) | *döktemetőü* (Csengeri j. 13: 540, Fh.gyarmati j. 17: 496, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 423): elhullott állatok elföldelésére szolgáló terület.

dögtér *dögtér* (ÉrtSz. 1: 1058, ÉKsz. 243, Sárospatak 7: 258, D.szekcső 11: 952, Hegyköz 36: 305, Sátorajáújhely 37: 502, Kanizsa és k. 45: 120, J.árok-szállás 62: 12, D.földvár, M.keszi, Sársztlörinc 63: 39, Bő, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 33, M.gencs 68: 17, Csögle, Ve.galsa 69: 19, Szt.gál 70: 22) | *döktér* (Csengeri j. 13: 540, Fh.gyarmati j. 17: 496, Bg.rákos 29: 254, Hegyköz 36: 305, Sátorajáújhely 37: 502, Szuhogy 40: 50, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 423, K.iratos 58: 33, Ipoly-v. 64: 77): elhullott állatok elföldelésére szolgáló terület.

dögvíz *dögvíz* (Szeged 73: 1/296): folyóvíz holtága.

döl(l)ő(-) l. dülő(-)

döllü l. dülő

döngöleg *döngöleg* (Cserszegtomaj 1: 1016): kis domb, halom.

döngölet 1. *döngölet* (R.gyarmat 65: 33): szántóföldek hajlatának magasabb része **2.** *döngelet* (Báta 63: 39): mélyen fekvő terület.

döngör *döngör* (Lúzsok, N.váty, Vajszló 1: 1016, Ormánság 74: 105): rét, legelő, szántó dombos része. **Ö:** *rét~*.

dörce 1. *dörce* (Ordacsehi 1: 1017): kis domb, halom **a.** *dörce* (Kötcse, N.szakácsi 1: 1017): domboldal felső része, dombtető **b.** *dörce* (Ba.berény, Szenna 60: 37): alacsonyabb, főleg vizenyős területből kiemelkedő hely **2.** *dörce* (Büssü 66: 53): kisebb emelkedő.

dörékút l. derékút

dörömb *doromb, dörömb* (Ormánság 74: 104) | *dörömbön* (Dr.palkonya 1: 1019): domb, dombhát.

dörömbföld *dörömbföldön* (Kopács 1: 1019): kaszáló, mezsgye.

dudara 1. *dudara* (Szabadka 49: 317, B.topolya és k. 53: 239): eperfával beültetett terület **2.** *dudara* (Szabadka 49: 317, B.topolya és k. 53: 239): eperfával szegélyezett utca, tér.

duhánföld l. dohányföld

duttyán 1. *duttyán, duttyány* (N.körös 1: 1044, 71: 36): zsombékos, mocsaras terület **2.** *duttyán, duttyány* (N.körös 1: 1044, 71: 36): vizenyős, sáros utca, városrész.

duvatag *duvatag* (N.bacon 1: 1044): omladék.

duzzasztó *duzzasztó* (ÉrtSz. 1: 1086, ÉKsz. 249, Körösök 9: 97): duzzasztógát, duzzasztómű.

dület *dület* (Bajánsenye 65: 33): szántóföld vége, ahol az eke megfordult.

dülő 1. *déllő* (Tarnabod 1: 1048, J.berény 62: 12) | *délő* (J.boldogháza 62: 12) | *dilé* (Kupuszina 59: 107) | *dillő* (Kürt 1: 1048) | *dilő* (N.váty 1: 1048) | *döllő* (Hévízgyörk, Szada, Tard 1: 1048, Temerin és k. 51: 86, K.iratos 58: 34, Ada 78: 146) | *döllő* (Kéménd,

Kürt, Me.kövesd, Nyi.-vid., Szé.föld 1: 1048, J.apáti 62: 12) | *döllőre* (Besenyőtelek 1: 1048) | *döllü* (R.gyarmat 1: 1048) | *dölő* (B-Bod vm. 1: 1048, Gombos 48: 55) | *dölő* (F.ör 1: 1048, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 12) | *düllő* (N.váty 1: 1048, Sárospatak 7: 258, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 953, Karcfalva 14: 204, Cibakháza 25: 12, Hegyköz 36: 305, Sátoraljaújhely 37: 502, Kanizsa és k. 45: 120, Becse 47: 197, Gombos 48: 55, Szabadka 49: 297, Temerin és k. 51: 86, Zenta és k. 52: 104, B.topolya és k. 53: 232, K.iratos 58: 34, Bö, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 33, Hettyefő 67: 17, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafé, Vanyola 68: 17, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 19, Kúla és k. 79: 128, Bezdán 80: 118, Doroszló 81: 66) | *düllőn* (Kk.halas 1: 1048) | *düllőre* (Kö.ladány 72: 107) | *düllő* (Bük 8: 50) | *düllőü* (T.szölös 16: 91, Csap 29: 261) | *düllőü* (Csengeri j. 13: 540, Fh.gyarmati j. 17: 496, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 423) | *düllüő* (Lovászpata 1: 10748) | *düllő* (Lovászpata, Sümeg 1: 1048) | *düllő* (J.árok-szállás, J.kisér 62: 12) | *düllü* (F.ör 23: 49) | *düllü* (N.rákos 1: 1048) | *düllüben* (Farkasfa 1: 1048) | *düllün* (Pankasz 1: 1048) | *dülő* (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 953, Hú.hetény 15: 62, Neszmély 27: 24, K.kanizsa 39: 61, Szt.tamás és k. 50: 69, Zenta és k. 52: 104, Ba.berény, Böhönye, Csököly,

Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szena, Vörs 60: 37, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 39, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 17, Ve.varsány 68: 17, Borszöröcsök 69: 19, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 22) | *dülőü* (Mátészalkai j. 41: 594) | *dülő* (ÉrtSz. 1: 1089, ÉKsz. 249, Sárospatak 7: 258, Hegyköz 36: 305, Sátoraljaújhely 37: 502, Szabadka 49: 297, B.topolya és k. 53: 232, Ada 78: 146) | *düllü* (Nárai 20: 43) | *düllü* (Csengeri j. 13: 540) | *dülüne* (Göcsej 1: 1048): a határnak két út vagy mezsgye közötti, többnyire hasonló talajú része **2. döllü** (R.gyarmat 65: 33) | *döllőü*, *düllőü* (Sz.hát 75: 1/183) | *düllő* (Bö, Duka, Nárai, Velem 65: 33) | *dülő* (K.kanizsa 39: 61) | *dülő* (Szeged 73: 1/305): a föld két vége, ahol szántáskor az eke megfordul **a. dülő** (N.kanizsa 1: 1048): szőlőterület vége **3. düllő** (Csengeri j. 1: 1048) | *düllü* (Farkasfa 1: 1048) | *dülő* (N.kanizsa 1: 1048) | *dülő* (ÉrtSz. 1: 1089, Kórógy 46: 1/157): szántóföld végén keresztben szántott vagy parlagon hagyott csík **a. düllő** (Okány 21: 29): szántóföldtagokat elválasztó közösségi sáv **b. düllü (Nárai 20: 43): a föld út melletti része **4. düllő** (Me.bánd 1: 1049): lankás hely **5. düllü** (Bajánse-nye 65: 33): ház alatti gyümölcsös **6. déllő** (J.berény 62: 12) | *délő* (J.boldogháza 62: 12) | *döllő* (J.árokszállás 1: 1048, Temerin és k. 51: 86, Ada 78: 146) | *döllő* (J.apáti 62: 12) | *dölő***

(Gombos 48: 55) | *dőlő* (Csépa, Kun-sztmárton, Mesterszállás 25: 12) | *dül-lő* (Bg.szász vid., Makó 1: 1048, Cibakháza 25: 12, Kanizsa és k. 45: 120, Gombos 48: 55, Szabadka 49: 297, Temerin és k. 51: 86, Zenta és k. 52: 104, B.topolya és k. 53: 232, Velem 65: 33, Okány, Püspökladány, Sárrét¹ 72: 107, Kúla és k. 79: 128) | *düllőü* (Csengeri j. 13: 540, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 423) | *düllőü* (Szerep 1: 1048) | *düllőü* (Debrecen 1: 1048, T.szőlös 16: 92) | *düllüő, düllüő* (Lovászpátona 1: 1048) | *dülleji* (Füzesgyarmat 72: 107) | *düllő* (J.árok-szállás, J.kisér 62: 12, Okány, Püspökladány, Sárrét¹ 72: 107) | *dülő* (Zenta és k. 52: 104, Ordacsehi, P.kovácsi 60: 37, Decs, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc 63: 39) | *dülőü* (Mátészalkai j. 41: 594) | *dülőü* (Csengeri j. 13: 540) | *dülő* (ÉrtSz. 1: 1089, ÉKsz. 249, Szabadka 49: 297, B.topolya és k. 53: 232, Ada 78: 146): földút, dülőút **a. dülő** (Császár 27: 24): határrészt körülvevő földút. **Ö:** *falú~, far~, határ~, kereszt~, kör~, rét~, srég~, vak~*.

dűlőfej *düllőfej* (Bő, Nárai 65: 33): a föld vége, ahol szántáskor az eke megfordul.

dűlőfél *düllőüfél* (H.nánás 1: 1049): a dülő mellett levő hely.

dűlőföld *düllőüföld* (Földeák 55: 68) | *düllőüföldnyire* (H.nánás 1: 1049) | *düllőüföld* (Berettyóújfalu 72: 107) | *dülőföld* (ÉrtSz. 1: 1090, ÉKsz. 249): egy dülőnyi hosszúságú föld, melynek két végén dülőút van.

dülőút *diléut* (Kupuszina 59: 107–8) | *döllőjút* (Zenta és k. 52: 104) | *döllőuton* (Temerin 1: 1049) | *düllőjút* (Zenta és k. 52: 104) | *düllüőut* (F.őr 23: 49) | *düllüőut* (Bük 8: 50) | *düllőut* (Fh.gyarmati j. 17: 496, Hegyköz 36: 305, Ny.bátori j. 44: 423, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 33, Hetefő 67: 17, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Vanyola, Ve.varsány 68: 17, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 19) | *düllő utakon* (N.rábé 72: 107) | *düllőút* (Sárospatak 7: 258, Kanizsa és k. 45: 120, Bezdán 80: 118) | *düllőüut* (Csengeri j. 13: 540, Fh.gyarmati j. 17: 496, Mátészalkai j. 41: 594) | *düllőüut* (T.keresztúr 29: 261) | *düllüut* (Bajánsenye 65: 33) | *dülőut* (Császár 27: 24, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 37, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 39, Kapos, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 17, Borszörcsök 69: 19, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 22) | *dülőüut* (Mátészalkai j. 41: 594) | *dülőüut* (Csengeri j. 13: 540) | *dülőút* (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 953, Hú.hetény 15: 62) | *dülőút* (ÉrtSz. 1: 1090, ÉKsz. 249, Hegyköz 36: 305, Szabadka 49: 297, B.topolya és k. 53: 232, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 37): szántóföldek között hagyott szekérút **a. düllőut** (Bő, Nárai, Velem 65: 33) | *düllüut*

(Bajánsenye 65: 33): út, amely a faluból vezet ki a mezőre **b. düllőut** (Fh.gyarmati j. 17: 496): szántóföldek között vezető keskeny szekérút.

dzsalogut l. **gyalogút**

dzsindzsa *dsindsa* (Tolnanémedi 1: 1053) | *dzsindzsa* (Ebed, Tata, Tolna 1: 1053) | *dzsindzsābā* (Naszvad 1: 1053): vizenyős, nádas, mocsaras terület.

dzsindzsár *csincsár* (Somorja 1: 1053): vizenyős, nádas, mocsaras terület.

dzsindzsás *csincsás* (Bo. vm. északi része, Mátraalja 1: 1053) | *csindzsás* (Fadd 1: 1053) | *dsindsás* (Kkság, Tolnanémedi 1: 1053) | *dzsindzsás* (Ebed, Kürt 1: 1053, Mocsá 27: 24, D.földvár, Döbrököz, Kölesd, Medina, Ozora, Tamási 63: 39) | *dzsindzsások* (Kkság 1: 1053): vizenyős, nádas, mocsaras terület.

dzsindzso *csincso* (Zagyvaszántó 1: 1053): pocsolyás árok.

dzsungel *dzsungel* (Mátészalkai j. 41: 594): sűrűn ültetett, vegyes gyümölcsös.

ebes *ebes* (Bars vm., Hont vm. 2: 8): bozótos, zsombékos, mocsaras rétság.

ebestó *ebestó* (Sárospatak 7: 258): víz-állás, amelyben sok az ebihal.

ebhát *ebhát* (J.berény 62: 13): hely, ahol az elhullott kuttyákat elásták.

égeményföld *égemény földbe* (Szt.gál 2: 20): rossz minőségű, köves föld; égevényföld.

éger *eger* (Karcfalva 14: 204, Hegyköz 36: 305, Sátorajáújhely 37: 502) | *éger* (Hegyköz 36: 305, Sátorajáújhely

hely 37: 502) | *égèr* (Csengeri j. 13: 540, Fh.gyarmati j. 17: 496, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 423) | *égerben* (Rétoldal 2: 21) | *jéger* (Hegyköz 36: 305, Sátorajáújhely 37: 502): égererdő, égerfás hely.

égeres *egeres* (Szé.betlenfalva 2: 21, Sárospatak 7: 258, Hegyköz 36: 305) | *égeres* (Hegyköz 36: 305) | *égérés* (Bajna 27: 24, Kapolcs, Káptalanfői 67: 17) | *égerös* (Hirics 11: 953) | *egres*, *égres*, *jégeres* (Hegyköz 36: 305): égerfával benőtt terület.

égerfás *égérfás* (Tapolcafő 68: 17) | *egérfás* (M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Ve.varsány 68: 17): égerfával benőtt terület.

égerség *egérség* (Gelence 2: 22): égerfákból álló kis erdő.

égés **1.** *égés* (Ozora, Sársztlőrinc 63: 39): tűz pusztította hely **2.** *égés* (Sárospatak 7: 258, Karcfalva 14: 205, Hegyköz 36: 305): égetéssel irtott egykori erdőterület **3.** *égés* (Ba.edericus, Hegymagas, Ns.vita, Tapolca 67: 17): terület, amelynek a talajában a tőzeg égni szokott **a.** *ígís* (Csögle 69: 19): lápos helyen leégett terület.

égetés *égetés* (Máza 63: 39): faszén égetésére használt hely.

égető *égető* (Sárospatak 7: 258, Hegyköz 36: 305): szénégetés helye. **Ö:** *mész~, meszet~, szén~, téгла~.*

égett *égett* (Döbrököz, Simontornya 63: 39) | *égött* (Dr.csepely 11: 953): leégett vagy égetéssel irtott terület, erdőrés.

égevény *ígevín* (Bogya 2: 25): agyagos, szikes, rossz minőségű föld.

égevényes *ígevényēs* (Ns.hodos 2: 25): homokos, kavicsos szántóföld.

égevényföld *êgevêny föld* (Hugyag 2: 25): homokos, könnyen kiszáradó föld.

egrecérplac l. **egzecérplacc**

egres¹ *egrēs* (Bajánsenye, Bö, Celldömölk–Alsóság, R.gyarmat, Velem 65: 33, Hegyesd, Ns.gulács 67: 17, Vanyola 68: 17, Csögle, Ve.galsa 69: 19) | *égres* (Csengeri j. 13: 540, Mátészalkai j. 41: 594) | *é'gres* (Tyukod 2: 26): égererdő, égerfával benőtt terület.

egres² l. **égeres**

égres l. **égeres**

egzecérplacc *egrecér-placról* (Köveskál 2: 27) | *egrecírplacc* (Földeák 55: 69) | *egrecir placon* (Barkaszó 2: 27) | *ëgzëciérplóc, ëgzëciérplocc* (F.ör 2: 27) | *egzencér placra* (Kibéd 2: 27): katonai gyakorlótér.

egyenes **1.** *egyenes* (Hegyköz 36: 305) | *ëgyenēs* (Tát 27: 24, Ba.berény, P.-kovácsi 60: 37, Döbrököz, Regöly, Simontornya, Szakcs 63: 39, Aszófő 70: 22) | *ëgyenös* (Böhönye 60: 37) | *igye-nēs* (Döbrököz, Regöly, Simontornya, Szakcs 63: 39, Szt.gál 70: 22) | *igye-nös* (A.mocsolád 11: 953, Szenna 60: 37): sík terület **a.** *egyenes* (Sárospatak 7: 258): sík terület, illetve azon levő vízállás **2.** *ëgyenēs* (Tát 27: 24): kanyar nélküli hosszabb útszakasz.

él *él* (Bogártelke, Jákótelke 18: 39): hegygerinc. **Ö:** *hegy~*.

elágazás **1.** *elágazás* (M.szék 11: 953, Mátészalkai j. 41: 594, J.apáti 62: 13, Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 17, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola 68: 17, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 19): útelágazás **2.** *elága-*

zás (Mátészalkai j. 41: 594): vasútvonal elágazása **a.** *elágazás* (Sárospatak 7: 259): kisvasút vonalának szétágazása és annak környéke.

elágazó **1.** *elágazó* (Hetyefő, Káptalan-tóti 67: 17, Ve.varsány 68: 17, Csögle 69: 19): útelágazás **2.** *elágazó* (Dallmand, Tengelic 63: 39, M.gencs 68: 17): útkereszteződés.

eleje l. **elő**

élet *élet* (Csík vm., Er.vidék, Gyimesbükki vid., Gyimes-v., Halmágy, Hm.-szék vm., Kovászna, Szé.föld, Udvarhely vm. 2: 86) | *életet* (Hadikfalva, Lésziped, Maksa 2: 86) | *életét* (Cs.-sztmihály 2: 86) | *életnek* (Szé.föld 2: 86) | *életje* (Firtosmartonos 2: 86) | *életjire* (Andrásfalva–Dtúl 2: 86) | *élettyei* (Cs.sztmihály 2: 86) | *élet* (Nyujtód 2: 86) | *élet* (N.bacon 2: 86) | *élet* (Árapatak 2: 86): a lakóház a hozzátartozó udvarral és gazdasági épületekkel együtt.

eleven *eleven* (Kkság 2: 89): művelés alá még nem fogott földterület.

elevenbarázda *eleven barázda* (Nyárszó, Sárvasár 18: 39): mezsgye.

elföld *elföldjére* (Cs.madaras 2: 93): valamin túl fekvő földterület.

elletés *elletés* (Bars vm., Hont vm. 2: 120): új telepítésű szőlőterület.

elő (eleje) **1.** *eleje* (ÉrtSz. 2: 122, ÉKsz. 273, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola 68: 17, Aszófő, Szt.gál 70: 22) | *elő* (ÉrtSz. 2: 249, ÉKsz. 296, Hétfalu, Kalotaszeg 2: 131, M.egregy 11: 953): valamely hely elülső része **a.** *eleje* (Sárospatak 7: 259, Csengeri j.

13: 540, T.szőlős 16: 95, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 423) | *eleji* (Csengeri j. 13: 540, Fh.gyarmati j. 17: 496, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 423) | *elő* (Sárospatak 7: 259): valamely helynek a településhez közelebb eső része **b. eleje** (Csajág 70: 22): valaminek a fő része, bejárata **c. elő** (Büssü 66: 60): bevetett terület egy része **d. elő** (Földeák 55: 70): termőföldnek egy munkás által munkába fogott darabja **2. elő** (Hétfalu, Kalotaszeg 2: 131): valami előtt fekvő terület **3. eleje** (Borszörcsök 69: 19): valaminek az északi része **4. elő** (Hegyköz 36: 305): kijelölt erdőrés. **Ő:** *bérc~, hegy~*.

élő barom~.

élőbarázda *előbarázda* (Magyarókerke 2: 132) | *előübarázda* (M. Valkó 2: 132) | *ilő^{ai} barázda* (Nyárszó 18: 64): szántóföldeket egymástól elválasztó mezsgye, amelyet nem szántanak fel.

előfej *előfej* (D.sztgyörgy 2: 133): szőlővel beültetett föld eleje vagy vége.

előföld 1. előföld (Nkság 2: 133, Sárret¹ 72: 119): lápos területen kemény talajú sziget **2. előföld** (Szeged 73: 1/349): földterület, amelyen nincsen szik.

előhegy *előhegy* (ÉrtSz. 2: 257, ÉKsz. 298, Sárospatak 7: 259, Hegyköz 36: 305): hegylánc előtt emelkedő alacsonyabb hegy.

élővíz *elővíz* (Körösök 9: 97): állandóan áramló vízfolyás.

elővölgy *elővölgy* (Hegyköz 36: 305): völgy bevezető része.

első 1. első, eső (Hegyköz 36: 305): a felosztott határ egyik darabja **2. első,**

eső (Hegyköz 36: 305): a nyomásos gazdálkodás egyik fordulója.

elv *elv* (Kalotaszeg 2: 170): valamin túl fekvő hely.

emelkedő 1. emelkedő (Sárospatak 7: 259) | *emelkedő* (P.kovácsi 60: 37, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 39): kisebb domb(oldal) **2. emelkedő** (Sárospatak 7: 259, Hegyköz 36: 305) | *emelkedő* (Tarnóc 30: 194): út meredekebb szakasza.

eperfás *eperfás* (Sárospatak 7: 259, Hegyköz 36: 306) | *epörfás* (Bakonya 11: 953): eperfák csoportja.

eperjes 1. epörgyés (Ka.szerdahely 60: 37): terület, ahol sok eper, szamóca terem **a. epörgyés** (Nárai 65: 33) | *epörgyis* (Bajánsenye, R.gyarmat 65: 33): földieperrel benőtt terület **2. eperjes** (Sárospatak 7: 259) | *epörgyés* (Máza 63: 39): eperfás terület.

eperjeske *eperjeske* (Hegyköz 36: 306): szamócát termő terület.

epres 1. epres (Becse 47: 197, Szt.tamás és k. 50: 69, Kúla és k. 79: 128) | *eprös* (J.apáti 62: 13) | *eprös* (N.harsány 11: 953): eperfával beültetett terület **2. epres** (ÉrtSz. 2: 403, ÉKsz. 325) | *eprös* (Bajánsenye, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 33): földieperrel benőtt terület.

epresalj *eprésaj* (Hú.falu 2: 198): hegynek bokros, cserjés alja, ahol eper terem.

epreskert *epreskert* (ÉKsz. 325, Sátorajaujhely 37: 502, Kanizsa és k. 45: 120, Szabadka 49: 297, B.topolya és k. 53: 232, Ada 78: 146) | *epreskèrt* (Csengeri j. 13: 540, Mátészalkai

kai j. 41: 594) | *epréskert* (Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton 25: 12, Temerin és k. 51: 86, Zenta és k. 52: 104, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13): eperfával beültetett hely.

épség *épség* (Szé.föld 2: 198): házzal és gazdasági épületekkel felszerelt telek.

ér **1. ér** (ÉrtSz. 2: 407, ÉKsz. 325, Sárospatak 7: 259, A.mocsolád 11: 953, Csengeri j. 13: 540, Hú.hetény 15: 68, Fh.gyarmati j. 17: 496, Cibakháza, Csépa, Mesterszállás 25: 12, Császár, Dad, D.almás 27: 24, Hegyköz 36: 306, Sátorajaujhely 37: 502, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 423, Szabadka 49: 297, B.topolya és k. 53: 232, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Decs, D.sztgyörgy, Kölesd, M.keszi, N.dorog, Pálfa, Szedres 63: 39, Bajánsegye, Bö, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai 65: 33, Kapocs 67: 17, Csikvánd, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola 68: 17, Borszörcsök, Csögle, Nyirád 69: 19, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 23, Ada 78: 146, Bezdán 80: 118) | *ier* (F.ör 23: 57) | *erek* (Szeghalom 72: 124): a csermelynél is kisebb (természetes) folyóvíz **a. ér** (Kanizsa és k. 45: 120, Becse 47: 197, Ba.berény 60: 37) | *zér* (Kanizsa és k. 45: 120): keskeny, esetleg csak időszakos vízfolyás **b. ér** (Ba.berény, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, Szenna, Vörs 60: 37): vékonyan csörgedező, a forrástól elinduló víz **c. ér** (ÉrtSz. 2: 407, Csenger, Hortobágy, Kp.-Tisza-vid., Me.túr 2: 199, Körösök 9: 97, M.-

gencs, Ve.varsány 68: 17, Hú.pályi, K.-Sárrét, N.-Sárrét, Szerep 72: 124) | *erek* (Györgytarló, Hú.pályi, K.-Sárrét, N.-Sárrét, Rétoldal, Túrkeve 2: 199) | *eren* (Rétoldal 2: 199) | *ereken* (K.-Sárrét, N.-Sárrét 2: 199) | *eri* [= ere] (Kp.-Tisza-vid. 2: 199): széles medrű időszakos patak, amelyet árvíz vagy talajvíz táplál, illetve a mellette elterülő vízenyős, mocsaras terület **2. ereket** (Balsa, Kemecse, Vencsellő 2: 199): nádasban vágott, kb. másfél méter széles vízi út **3. ér** (Csögle 69: 19): rétek nedves időkben süppedékes része **4. ér** (T.szőlös 16: 88): fenék, lapos, esős időben vízállás, eredetileg nagyobb vízállás kiágazása **5. ér** (Déványa 72: 124): árvíztől vájt keskeny mélyedés **6. éir** (Sárrétudvari 72: 124): széles, száraz meder, hajlat, amely száraz években művelhető, legeltethető **7. ér** (Kk.halas 2: 199): szántóföldben levő szikes sáv **8. ér** (Velem 65: 33): hasadék a sziklában. **Ö:** *bika~*, *büdös~*, *határ~*, *kereszt~*, *kút~*, *malom~*, *mély~*, *sík~*, *vak~*.

erdé **1. erdő**

erdésház *erdésház* (ÉrtSz. 2: 413, ÉKsz. 327, Neszmély 27: 24, Hegyköz 36: 306, Sátorajaujhely 37: 502, Szabadka 49: 297, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 23, Bezdán 80: 118) | *erdésház* (Fh.gyarmati j. 17: 496, Ny.bátori j. 44: 423): az erdőszelvény lakóháza (az erdőben).

erdésház *erdésház* (Csajág, Szt.gál 70: 23): menedékhely az erdőben.

erdésház *erdésház* (ÉrtSz. 2: 413, ÉKsz. 327, Sárospatak 7: 259, Hú.he-

tény 15: 69, Hegyköz 36: 306, Csögle, Ve.galsa 69: 19, Bezdán 80: 118, Doroszló 81: 66) | *erdészlak* (Ny.bátori j. 44: 423): az erdész lakóháza (az erdőben).

erdészlakás *erdészlakás* (Hegyköz 36: 306, Bny.sztlászló 70: 23): az erdész lakóháza (az erdőben).

erdő **1.** *erdé* (Lésped, Moldva–Dtúl 2: 200, Kupuszina 59: 117–8) | *erdébe* (Klészse–Dtúl 2: 200) | *erdő* (Kórógy 46: 1/204) | *erdő* (ÉrtSz. 2: 413–4, ÉKsz. 327, Sárospatak 7: 259, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 953, Karcfalva 14: 205, Hú.hetény 15: 69, Cibakháza, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 12, Neszmély 27: 24, Hegyköz 36: 306, Sátorajújhely 37: 502, K.kanizsa 39: 74, Kanizsa és k. 45: 120, Becse 47: 197, Gombos 48: 55, 58, Szabadka 49: 297, 309, Temerin és k. 51: 86, Zenta és k. 52: 104, B.topolya és k. 53: 232, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 37, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 39, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 33, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 17, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 17, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 19, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 23, Kúla és k. 79: 128, Bezdán 80: 118, Doroszló 81: 66)

| *erdőü* (T.szölös 16: 94) | *erdőü* (Vári 30: 199) | *erdőü* (Csengeri j. 13: 540, Fh.gyarmati j. 17: 496, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 424) | *erdü* (Bajánsenye, R.gyarmat 65: 33) | *erdü* (Koltó 2: 200) | *erdü* (Gyimesbükk 2: 200) | *erdē* [= erdē] (Hú.völgy 2: 200): fákkal és a köztük levő más vad növényekkel (sűrűn) benőtt terület **2.** *erdő* (Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 12, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13): hajdani erdő helyén levő szántó vagy egyéb művelésű földterület. **Ö:** *ágánfa~*, *akác~*, *barlang~*, *bokor~*, *botlás~*, *búr~*, *bükk~*, *cseplesz~*, *cse-re~*, *dög~*, *falu~*, *fára~*, *füzes~*, *fűzfa~*, *kerek~*, *köz~*, *luc~*, *nád~*, *nyárfa~*, *öreg~*, *ős~*, *park~*, *parlag~*, *pihenő~*, *séta~*, *szálas~*, *szál~*, *szálfa~*, *tölgy~*, *tölgyes~*, *tölgyfa~*, *véd~*.

erdőalj(a) **1.** *erdő ajja* (Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 39) | *erdő alla* (Böhönye 60: 37): erdő szélén levő terület **a.** *erdőajj* (Szabadka 49: 297, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13) | *erdőajja* (Sátorajújhely 37: 502): az erdő alsó, rendszerint település felé eső része **2.** *erdő allya* (Ipoly-v. 64: 91): erdő alatti szántók **3.** *erdő alla* (Bajánsenye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 33): szántóföld, amelyet a kiirtott erdő helyén vettek művelés alá.

erdőárok *erdőárok* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Doroszló 81: 66): erdőt körülvevő árok.

erdőföld *erdőföld* (Csögle 69: 19) | *erdőföld* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Aparhant, Döbrököz, Értény, Ozora, Szakcs 63: 39, Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 33) | *erdőfödek* (Doroszló 81: 66): szántóföld, amelyet kiirtott erdő helyén vettek művelés alá.

erdőhely *erdőhely* (Bakonya 11: 953) | *erdőhely* (Gy.vár, Nárai 65: 33) | *erdőhely* (Bakonya 11: 953) | *erdőhely* (Bajánsenye, R.gyarmat 65: 33): szántóföld, amelyet kiirtott erdő helyén vettek művelés alá.

erdőkaráj *erdőkaráj* (Nyi.-vid. 2: 201) | *erdőkaráj* (A.csitár 2: 201): erdőszél.

erdőoldal *erdőoldal* (Sátorajáújhely 37: 502): hegy erdős oldala.

erdőrész **1.** *erdőrész* (Hegyköz 36: 306) | *erdőrész* (Kunsztmárton 25: 12): nagyobb erdőbirtok része **2.** *erdőrész* (Hú.hetény 15: 69): nagyobb erdőterület összefoglaló neve.

erdősáv *erdősáv* (ÉrtSz. 2: 415, ÉKsz. 327, Mesterszállás 25: 12, Szabadka 49: 297, B.topolya és k. 53: 232, Kocsola, Tengelic 63: 39): (szántóföldeket a szélről védő) keskeny sávban húzódó erdő.

erdőség *erdőség* (ÉrtSz. 2: 415, ÉKsz. 327, Sárospatak 7: 259, Hegyköz 36: 306, Sátorajáújhely 37: 502, Szt.gál 70: 23, Bezdán 80: 119) | *erdőség* (K.dobrony 30: 199): nagy kiterjedésű, összefüggő erdőkkel borított terület; hatalmas, nagy erdő.

erdőslakás *erdőslakás* (Nyirád 69: 19): az erdész lakóháza (az erdőben).

erdőszél **1.** *erdőszél* (ÉKsz. 327, Hegyköz 36: 306, Hetefő, Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 17, Nyirád, Ve.galsa 69: 19) | *erdőszél* (Csögle 69: 19) | *erdőszél* (Téglás 30: 200): erdőterület széle, határa **2.** *erdőszél* (Sárospatak 7: 259, Hegyköz 36: 306, Kékkút 67: 17, Csikvánd, M.gencs, Nyirád, Tapolca-fő, Vanyola, Ve.varsány 68: 17): erdő melletti terület.

erdőzug *erdőzug* (Sárospatak 7: 259, Kunsztmárton 25: 12, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13): erdő kis, félreeső része, sarka.

erdü **1.** *erdő*

erdü **1.** *erdőhely*

ereckő **1.** *ereszkő*

ered *ered* (Sárospatak 7: 259): kis ér környéke.

eregető **1.** *erégető* (Kapolcs 67: 17): hegyoldalon vezető köves út **2.** *erégető* (Káptalanfőti 67: 17): hely, ahol a meddőt szállították le a bányából.

erek *erők* (Er.vidék 2: 202): ér, forrásocsk.

eresföld *eresföld* (Ipoly-v. 64: 91): nehéz művelésű agyagos talaj.

ereszkedő **1.** *ereszkedő* (ÉrtSz. 2: 420, ÉKsz. 328, Sárospatak 7: 259, Hegyköz 36: 306) | *ereszkedő* (Kapolcs, Káptalanfőti, Lesenceistvánd 67: 17, Bny.sztlászló 70: 23): lejtő(s terület) **2.** *ereszkedő* (ÉrtSz. 2: 420, Sárospatak 7: 259) | *ereszkedő* (Kapolcs, Káptalanfőti, Lesenceistvánd 67: 17, Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 23) | *ereszkedő* (Kanizsa és k. 45: 120): enyhébb vagy erősebb lejtésű út.

ereszkő *ereckő* (Bg.szász vid. 2: 204): szánkópálya.

eresztevény l. eresztvény

eresztő 1. *eresztő* (Hódmezővh 2: 205): vizesgödör, amelyet a folyóval vagy tóval keskeny árok köt össze **2.** *eresztő* (Bakonya 11: 953): vízfolyás **3.** *eresztő* (Kalotaszeg 2: 205): lejtő. **Ö:** *le~*.

eresztőárok *eresztő árok* (P.hencse 63: 39): vízlevezető árok.

eresztvény 1. *eresztevény* (Szé.betlenfalva 2: 205) | *eresztvény* (Szatmárnémeti 12: 156, Hegyköz 36: 306, Sátoraljaújhely 37: 502) | *ereszvény* (M.egregy 11: 953, Hegyköz 36: 306) | *ereszvény* (Csengeri j. 13: 540, Mátészalkai j. 41: 594): fiatal, sarjadó erdő **a.** *eresztevény* (Szé.betlenfalva 2: 205): új telepítésű, fiatal gyümölcsös **b.** *eresztevény* (Szé.betlenfalva 2: 205): faiskola, csemetetelep.

ereszvény l. eresztvény

érfakadás *érfakadás* (Ozora 63: 39): forrás.

érfő *érfű* (Sárospatak 7: 259): ér kezdete és annak környéke.

erge 1. *erge* (Fényeslitke 2: 206, Sárospatak 7: 259) | *èrge* (Fh.gyarmati j. 17: 496, Bg.rákos 30: 201): kisebb vízfolyás, árok **a.** *èrge* (Csengeri j. 13: 540): lapos, mocsaras ér **b.** *erge* (Lónya 2: 206): a barázda vizét az út menti árokba levezető, keskeny, rövid csatorna **2.** *erge* (Bonchida, Csenger, K.peleske 2: 206, Sárospatak 7: 259) | *ergék* (Rétoldal 2: 206) | *ergéből* (Rétoldal 2: 206): lapos, vizenyős, mocsaras terület.

érhajlat *érhajlat* (Okány 21: 34): feltöltődött folyóág.

érhát *érhát* (Füzesgyarmat, Szeghalom 2: 207, Sárospatak 7: 259): kis vízfolyás, ér melletti hátság, kissé kiemelkedő terület.

erje *erjék* (Rétoldal 2: 207): lapos, vizenyős, mocsaras terület.

érköz *érköz* (Kunsztmárton 25: 12, Bokod 27: 24): erek, patakok körül fogta terület.

érkút *érkut* (Velem 65: 33): hely, ahonnan az ér indul.

érmellék *érmelék* (Bezdán 80: 118) | *érmellék* (Kunsztmárton 25: 12): ér melletti terület.

erök l. erek

erős *erős* (Hétfalu, Kalotaszeg 2: 209): meredek lejtő.

érpart *érpart* (Sárospatak 7: 259, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 12, Kanizsa és k. 45: 120, J.berény 62: 13): ér melletti magasabban fekvő terület.

értás l. irtás**ertés l. irtás****ertvány l. irtvány**

eset *eseték, eseteknek* (Martos 2: 215): folyópartnak az a része, amelyet a víz a jéggel együtt áradáskor felszakít.

észak *észak* (Kalotaszeg, Nyá.mente 2: 223): dombnak, hegynek északi lejtője, illetve északi fekvésű hely.

északoldal *északódal* (Karcfalva 14: 205): északi fekvésű, árnyékos völgy-, illetve hegyoldal.

esztena 1. *esztena* (ÉrtSz. 2: 481, ÉKsz. 341, Erdély, Gyergyó-vid, Hatod-hegy, Hétfalu 2: 227) | *esztenából* (Szabófalva 2: 227) | *esztenát* (Lésped 2: 227) | *esztēna* (Gyimes-v. 2: 227) | *észtena* (Moldva 2: 227) | *esztē-*

na (B.falu, Gyergyó-vid. 2: 227) | *ész-ténárq* (Lábnik–Dtúl 2: 227) | *ész-ténát* (Pürkerec 2: 227) | *isztina* (Nyá.sztbenedek 2: 227) | *sztina* (Erdély 2: 227) | *sztina* (Moldva, M.ózd 2: 227): vesszőből font, szétszedhető és újra összerakható kerítéssel kialakított hordozható juhkarám a hegyi legelőn **2. esztina** (ÉrtSz. 2: 481, ÉKsz. 341, Bálványosváralja, M.hermány, Szárazajta 2: 227) | *esztenák* (Gye.sztmiklós 2: 227) | *esztenának* (Erdély 2: 227) | *isztina* (Erdély 2: 227) | *isztinához* (Bálványosváralja 2: 227) | *isztinának* (Me.panit 2: 227) | *isztinát* (Me.panit 2: 227) | *sztána* (Erdély 2: 227) | *sztina* (A.-Fehér vm., Málnásfürdő, Vajdakamarás 2: 227): pásztorkunyhó, amelyben a pásztorok laknak, és ahol a tejet feldolgozzák **a. sztina** (Fekete-Körös-völgy 38: 45): havasi juhászszállás **3. észtena** (Gyimesbükk, Gyimesközéplak 2: 227) | *észtena* (Er.vidék 2: 227) | *isztina* (K.-Küküllő vm., Me.bánd, Torda 2: 227): juhkarám, melyen belül pásztorkunyhó is van **a. észtena, észtena** (Torja 43: 55): juhkarám és a mellette levő helyiség, amelyben a bács a sajtot készíti. **Ö: birka~.**

esztenaszter *esztenaszter* (Szé.udvarhely 2: 227): a juhoknak rendszerint sövényfallal körülvett éjszakai szállása a legelőn.

eszteró *eszteró* (Körösök 9: 97) | *ész-téró* (Marcaltó 68: 17) | *ész-téru* (Mihályi 26: 33, Csikvánd, Egyh.kesző, Malomsok, M.gencs, Várkesző 68: 17): töltés, gát (nagyobb folyók mellett).

etető 1. etető (Hegyköz 36: 306) | *ete-tő* (Decs, Szálka 63: 39) | *ötető* (Szena 60: 37): az erdei vadak téli etetésé-

nek helye, illetve az etetésre szolgáló építmény **2. itetője** (Debrecen 2: 235): legelőhely. **Ö: őz~, szarvas~, vaddisznó~.**

fa *határ~, tilalom~; ágánfaerdő, fűzfaerdő, nyárfaerdő, nyárfasor, szálfaerdő, tölgyfaerdő.*

fácánkert *fácánkert* (Réde 27: 24, Koppányszántó 63: 39): bekerített fácántenyésztő hely.

fácános 1. fácános (Sárospatak 7: 259, Hegyköz 36: 306, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13): erdő, berek, ahol sok a fácán **a. fácános** (ÉrtSz. 2: 514, ÉKsz. 349, N.berki 60: 37) | *fácányos* (Réde 27: 24, Iregszemcse 63: 39): bekerített fácántenyésztő hely.

fácánteleg *fácányteleg* (Tengelic 63: 39): bekerített fácántenyésztő hely.

fach *fah* (Szt.mártonkáta 2: 247): fák-
kal körülvett pihenőhely állatok számára.

fadepó *fadepó* (Karcag 2: 248, Doroszló 81: 72) | *fadépuó* (Fertőd 2: 248) | *fadepójába* (Bag 2: 248) | *fadepóból* (Örhalom 2: 248): faraktár, fátéleg.

fahíd *fahid* (Dad 27: 24, F.nána 63: 39, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 18, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 17, Bezdán 80: 119) | *fahid* (ÉrtSz. 2: 520, ÉKsz. 351, Sárospatak 7: 259, Hú.hetény 15: 72, Hegyköz 36: 306, Temerin és k. 51: 86, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Kúla és k. 79: 128): fából épített híd.

faiskola *faiskola* (ÉrtSz. 2: 520, ÉKsz. 351, Sárospatak 7: 259, Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 953, Csengeri j. 13: 540, T.szőlös 16: 94, Hegyköz 36: 306, Mátészalkai j. 41: 594, Kanizsa és k. 45: 120, Becse 47: 197, Szabadka 49: 297, K.íratos 58: 38, Szenna 60: 37, J.berény 62: 13, D.földvár, F.nyék, Györe, Sársztlőrinc 63: 39, Bajánse-nye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 33, Hetyefő, Kapolcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 18, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 17, Borszöröcsök, Csög-le, Nyirád, Ve.galsa 69: 19, Aszófő, Csajág 70: 23, Bezdán 80: 119): facse-metékert nevelő kertészet.

fajzás *fajzás* (Gombos 48: 55, Dorosz-ló 81: 66) | *fájjás* (Bezdán 80: 119): ír-tás.

fák **Ö:** *hagyás~*.

fakadás **1.** *fakadás* (Zsére 2: 255, Zala 60: 37, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sár-sztlőrinc, Szakcs 63: 39): forrás **2.** *fakadás* (Decs 63: 39): felbuggyanó ta-lajvíz. **Ö:** *ér~*.

fakadék *fakadék* (ÉKsz. 352): forrás-(víz).

fakadékos *fakadékos* (Hetyefő, Ka-polcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 18) | *fakadikos* (Csög-le 69: 19): mély fekvésű, talajvizes, vizenyős te-rület.

fakert *fakert* (Sáska 67: 18, Pápa 68: 17): faiskola, csemetekert.

fakút *fa-[...]kutak* (Debrecen 2: 260): kút, amelyet beomlás ellen fával vagy deszkával bélelnek ki; ládás kút.

fal¹ *fal* (Hegyköz 36: 306): szikla me-redek oldala. **Ö:** *kő~, szikla~*.

fal² l. **far**

fálcsa *fácsa, fálcsá* (Bukovina–Dtúl 2: 263) | *fálcsó* (Lábnik–Dtúl 2: 263): kb. két, két és fél holdnyi földterület.

falészka *faléckák* (Kék 2: 263): a ju-hok nyári legelőjén felállított karám.

falu **1.** *falu* (ÉrtSz. 2: 535, ÉKsz. 355, Nyúl 6: 59, Bakonya, Göröcsöny, N.-harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 953, Hú.hetény 15: 72, T.szőlös 16: 95, Téglás 30: 216, K.kanizsa 39: 78, Kanizsa és k. 45: 120, Becse 47: 197, Gombos 48: 55, Szabadka 49: 297, Szt.tamás és k. 50: 69, Zenta és k. 52: 104, B.topolya és k. 53: 232, Ba-berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 37, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sár-sztlőrinc, Szakcs 63: 40, Bajánse-nye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 33, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág 70: 23, Ada 78: 146, Kúla és k. 79: 128) | *fálu* (Kórógy 46: 1/220) | *fēlu* [= fēlu] (Szabófalva 2: 266) | *folu* (Moldva 2: 266) | *folun* (Lábnik–Dtúl 2: 266): ki-sebb mezőgazdasági jellegű település **2.** *falu* (Bakonya 11: 953, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Or-dacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 37, Diósberény 63: 40): falurész **a.** *falu* (T.szőlös 16: 95, Hetyefő, Kapolcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 18, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolca-fő, Vanyola, Ve.varsány 68: 17, Bor-

szöröcsők, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 19, Csajág, Szt.gál 70: 23): a község belterülete vagy annak egy része **b. falu** (Fh.gyarmati j. 17: 496, Hegyköz 36: 306, Sátorajjájhely 37: 503, Mátyászkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 424, Szt.tamás és k. 50: 69, Bö 65: 33, Ada 78: 154): a település központi része **c. falu** (Nyúl 6: 59): (hegy menti településeknél) a község síksági része **d. falu** (Kanizsa és k. 45: 120, Becse 47: 197): a település viszonylag különálló része **e. falu** (J.berény 62: 13): lakott hely a település határában **3. falu** (Sárospatak 7: 259): a falu tulajdonában levő földdarab. **Ö:** *alsó~, cigány~, felső~, gányó~, ki~, ó~, szerb~, új~*.

falualja *faluāja* (Püspökladány 72: 131): faluvég, az utolsó házsor.

falucska *falucska* (ÉrtSz. 2: 536, ÉKsz. 355, Minaj 30: 216) | *faluska* (Moldva 2: 267): kis falu.

faluderék *falúderékon* (Beszterce 2: 267): a falu közepe.

faludülő *faludöllő, faludüllő, faludüleje* (K.íratos 58: 38): faluhely, egykori elpusztult település helye.

faluerdő *faluerdő* (Gencsapáti, Nárαι, R.gyarmat 65: 33) | *faluerdü* (Bajánsenye 65: 33): a falusi közbirtokosság erdeje.

faluföld *faluföd* (Császár 27: 24, Bajánsenye, Gencsapáti, Gy.vár, Nárαι, Velem 65: 33): a falu közösségének tulajdonában levő földterület.

falufüve *falufüve* (Szé.betlenfalva 2: 267): az egész falu által használt közös kaszáló.

faluhely *faluhej* (D.sztgyörgy, Szekszárd 63: 40) | *faluhej* (Takácsi, Tapol-

cafő 68: 17, Csögle 69: 19): egykori, elpusztult település helye.

falukaszáló *falukaszáló* (Kanizsa és k. 45: 120): a falu birtokában levő füves terület.

falukert 1. falukert (Doroszló 81: 66): kert a falu központjában **2. falukert** (Hegyköz 36: 306): uradalmi birtokrész.

falukertje *falukertje* (Karcfalva 14: 205): a falu határkerítése.

faluköz *faluköz* (Hegyköz 36: 306): köztér a falu központjában.

faluköze *faluközi* (Domaháza 2: 267) | *falu közi* (Óbást 2: 267): a falu két szemben levő házsora közötti térség, út.

faluközpont *faluközpont* (Kocs 27: 24, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 18, Borszöröcsők, Csögle 69: 19): a falu közepe, ahol a templom és egyéb közigazgatási épületek állnak.

falukút *falukút* (Dad 27: 24) | *falu kút* (Szuhogy 40: 57, Kórógy 46: 1/220): a falu belterületén vagy a legelőn levő, többek által használt kút.

falurét *falurét* (Sárospatak 7: 259, Hegyköz 36: 306, Csibrák 63: 40, Bajánsenye 65: 33) | *falurít* (Császár 27: 24, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Nárαι, R.gyarmat, Velem 65: 33): a közbirtokosság tulajdonában levő kaszáló, legelő.

faluság *faluság* (Döbrököz 2: 267): falvak összesége (a pusztával szemben).

faluvég **1. faluvég** (ÉrtSz. 2: 537, ÉKsz. 355, Sárospatak 7: 259, Hú.he-

tény 15: 72, Hegyköz 36: 306, Gombos 48: 56, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 37, Kakasd, Sárszt-lőrinc, Simontornya 63: 40, Bajánsenye, R.gyarmat 65: 33, Hettyefő, Kaposcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 18, Csikvánd, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola 68: 17, Borszöröcsök, Ve.galsa 69: 19) | *faluvég* (Császársz 27: 24, Bg.ardó 30: 216, Gombos 48: 56, Bö, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 33, Csögle, Nyírad 69: 19) | *faluvég, faluvég* (Bg.ardó 30: 216): a falu szélé **a. faluvég** (M.gencs 68: 17): a belterületnek az a része, ahova már nem építenek.

faluvége *faluvégin, faluvégiről* (Sárrétudvari 72: 131) | *faluvége* (Konyár 72: 131) | *faluvégi* (Kórógy 46: 1/221): a falu szélé.

far 1. fal (Kalotaszeg 2: 272) | *far* (Kalotaszeg, Szt.háromság 2: 272): hegynek meredeken, domborulattal megszakadó vége **2. far** (J.berény 62: 13): hátulsó része valaminek **a. fal, far** (Kalotaszeg 2: 272): határrész hátsó része **b. far** (Sárospatak 7: 259) | *fär* (Csengeri j. 13: 540, Mátészalkai j. 41: 594): határrésznek a településtől távolabbi darabja. **Ö: hegy~.**

fáraerdő *fáraerdü* (Bajánsenye 65: 33): templommal nem rendelkező faluban levő egyházi erdő.

fáraföld *fároföd* (Bajánsenye, Bö, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 33): egy plébániához tarto-

zó tagközségekben levő egyházi birtok.

farakodó *farakodó* (Hegyköz 36: 306): erdészeti terület, ahol a kitermelt fát járművekre rakják.

farcsa *farcsa* (Okány 21: 36): mocsár-erdős terület.

fardülő 1. fardüllő (Vésztő 2: 276) | *fardüllőn* (Kunmadaras 2: 276): két, egymásnak háttal fekvő földterület belső végei között vezető dűlőút; farmezsgye **2. fardüllő** (Okány 21: 36): összenyúló (dűlőút nélküli) érintkezése két dűlőföldnek.

fark 1. farok (Fh.gyarmati j. 17: 496) | *farka* (Kp.-Tisza-vid 2: 278): nyári időszakban rendszerint kiszáradó érnek hosszan elnyúló vége **2. fark** (Kalotaszeg 2: 278, Sárospatak 7: 259, Karcfalva 14: 205, Hegyköz 36: 306, Sátorajaujhely 37: 503) | *farok* (Nyámente 2: 278, Bakonya 11: 953): hegynek, dombnak, kiemelkedésnek farok alakú, elkeskenyedő vége, illetve déli része **3. fark** (Csicsó, Kalotaszeg 2: 278, Sárospatak 7: 259, Hegyköz 36: 306, Sátorajaujhely 37: 503) | *farok* (Tokod 27: 24, Kánya, Tengőd 60: 37, Kölesd, Öcsény, Simontornya 63: 40): határrész, földterület vége, elkeskenyedő nyúlványa; illetve déli része **4. farok** (Csicsó 2: 278): vízbe hosszan benyúló félsziget.

farkaskaparó *farkaskaparó* (Hegyköz 36: 311): farkasok járta terület.

farkasverem 1. farkasverem (ÉrtSz. 2: 548, ÉKsz. 358): farkasok vagy más ragadozók elfogására ázott verem **2. farkasverem** (Sárospatak 7: 259, Hegyköz 36: 306) | *farkasverem* (Sáska 67: 18): szakadékos, gödrös terület.

farkolat *fārkolat* (H.nánás 2: 283): mellékág, nyúlvány.

farm 1. *farm* (ÉrtSz. 2: 548, ÉKsz. 358, Szabadka 49: 297, B.topolya és k. 53: 232): állattenyésztésre szakosított gazdaság **a.** *farm, ferma, fërma* (K.íratos 58: 38): állami gazdaság. **Ö:** *csirke~, disznó~, liba~.*

farmamezsgye *farmamezsgye* (N.körös 71: 39): földterület belső végén levő mezsgye.

farmezsgye *far-mëszgye* (Cegléd 2: 284) | *farmezsgye* (Földeák 55: 73, Békés 72: 133) | *fārmeszgye* (Gyula 2: 284) | *fārmeszgye* (Békés 2: 284, Püspökladány 72: 133) | *far-mezsgye* (Gyula 2: 284): két, egymásnak háttal fekvő földterület belső végei között vezető mezsgye; fardülő.

fároföd l. fáraföd

farok l. fark

fartató *fartató* (Szé.föld 57: 31): me-redek hely.

fás *fās* (Sárospatak 7: 259, Hegyköz 36: 306, J.apáti 62: 13, Hettyefő, Kaposcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 18, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 18, Borszöröcsök, Csögle, Nyírad, Ve.galsa 69: 19): valamilyen fával beültetett terület. **Ö:** *berek~, dió~, éger~, eper~, hárs~, juhar~, körte~, nyír~, öl~, som~, szeder~, szil~, tölgy~.*

fáskert *fáskert* (Döbrököz, Györe, M.-keszi, Szakcs 63: 40): bekerített hely erdei facsemeték nevelésére.

fasor 1. *fasor* (ÉKsz. 359, Sárospatak 7: 259, Császárs, Mocska 27: 24, Hegyköz 36: 306, J.berény 62: 13, Döbrököz, Ozora 63: 40, Ve.galsa 69: 19,

Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 23) | *fāsör* (Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 424) | *fāsörná* (Gyula 30: 220): út vagy árok egyik vagy mindkét oldalára, illetve földek végébe ültetett fák sora **a.** *fasor* (ÉKsz. 359, Sárospatak 7: 259): befásított utca **b.** *fasor* (Csajág 70: 23): földek végébe ültetett akácfás **c.** *fasor* (Csépa 25: 12): tájékozódásra alkalmas facsoport.

fecskepart *fecskepart* (Szeged 73: 1/410): vízpartnak az a része, ahol a partifecske tanyázik.

fecskés *fecskés* (Zenta és k. 52: 104): hely, ahol sok fecske tanyázik.

féd l. föld

féhel-l. félhely-

fehérfenyő *fehérfenyő* (Karcfalva 14: 205): közönséges jegenyefenyves.

fehérföld *fejir föld* (Hortobágy 2: 308) | *feje^r földet* (Kórógy 46/1: 226): világos színű, szikes talaj.

fehérszik *fejérszék* (Szé.keresztúr 2: 312): sziksótól fehér, süppedős terület.

fehértó *fehértó* (Csépa 25: 12, J.berény, J.kisér 62: 13): zavaros, fehéres színű vízállás.

fej 1. *fej* (Hegyköz 36: 306): legfelső, elülső része valamilyen helynek **a.** *fej* (Hétfalu 2: 315, Karcfalva 14: 205): völgy bejárata, felső része **2.** *fej* (ÉrtSz. 2: 573, Hétfalu 2: 315, Sátoraljaúj hely 37: 503): vízfolyás forrása **3.** *fej* (Hétfalu 2: 315): hegy teteje **4.** *fej* (Koppány 61: 69): halastó töltés melletti, középső, legmélyebb része. **Ö:** *dűlő~, elő~, kút~, víz~.*

fejalj 1. *fejall* (Göcsej 2: 316) | *fejáll* (F.őr 2: 317, 23: 60): a szántóföld vé-

gén levő, a barázdákra merőlegesen szántott földszáv **2. fejell** (Göcsej 2: 316) | *fial* (Göcsej 2: 316) | *fialban* (N.kanizsa 2: 316) | *fijal* (N.kanizsa 2: 316): a szőlőtábla magasabban fekvő, illetve mindkét végén megműveletlenül hagyott kisebb-nagyobb terület.

fejálja 1. fejalla (Göcsej 2: 316, Farkasfa 2: 317): a szántóföld végén levő, a barázdákra merőlegesen szántott földszáv **2. fejalla** (Farkasfa 2: 317) | *fejalljának* (Göcsej 2: 317): a szőlőtábla magasabban fekvő, illetve mindkét végén megműveletlenül hagyott kisebb-nagyobb terület.

fejáll 1. fejalj

fejelés fejelés (Kanizsa és k. 45: 121): gát megerősített, megmagasított szakasza.

fejell 1. fejalj

fejér- 1. fehér-

fejeték fejeték (Mecsekszakál 2: 319, Bakonya 11: 953): forrás.

fejezet 1. fejezet (Ba.főkajár, Ba.keresztúr, Gyulafirátót, Sümeg 2: 319) | *fejezete* (Szekszárd, Szenna 2: 319): szőlőtábla magasabban fekvő vége **2. fejezet** (Gyulafirátót 2: 319): szőlőhegyen a szőlősorokkal párhuzamosan haladó gyalogösvény **a. fejezet** (Sümeg 2: 319): szőlőhegyen a szőlősorokkal párhuzamosan haladó gyalogösvény mélyebben fekvő szélén készített töltés, amely megakadályozza, hogy az esővíz a szőlőtövekhez folyjon.

fejtő fejtő (Sárospatak 7: 259, Hegyköz 36: 306, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanlanti 67: 18): bánya, kőfejtő. **Ö: kő~, mészkő~.**

fekés 1. fekvés

feketeugar 1. fekete ugar (Földeák 55: 73): felszántott, de pihentetett, bevetetlen földterület **2. feketëugar** (Ipolyv. 64: 98): krumplival, kölessel stb. beültetett, bevetett ugarföld.

fektető 1. fektető (Bakonya, Martonfa 11: 953) | *fektetőre* (Nyárszó 2: 332) | *fektetőű* (Jákótelke, Nyárszó 18: 45) | *fektetőő* (Meszlen 2: 332) | *fektető* (Kö.fő 18: 45) | *fektetőű* (Kalotadamos 18: 45): a jóság delelőhelye a legelőn **a. fektetőő** (F.őr 23: 61): hely, ahol a marhákat deleltetik **b. fektető** (Gencsapáti, Nárai 65: 33): a disznók déli pihenőhelye a legelőn. **Ö: disznó~.**

fekvés 1. fekés (Örtilos, So.simonyi, Vörs 60: 37): legelőnek az a része, ahol az állatok delelni szoktak **2. fekvése** (H.dorog 2: 332): birtok.

fekvő fekvő (Kö.fő 18: 45): delelőhely. **Ö: déli~.**

fel 1. föl

fél fél (Csengeri j. 13: 540, Mátészalkai j. 41: 594) | *fele* (Sárospatak 7: 259): valaminek az egyik vagy mindkét oldalán levő terület. **Ö: dűlő~, mezsgye~, út~.**

féláll fiělá, fiěláll (F.őr 23: 61): kb. egy méter széles földszáv, melynek csak egyik oldalán van barázda, míg a másik közvetlenül a mezsgyére borul.

felesföld feles föld (Kölesd 63: 40) | *felesföld* (Nyúl 6: 60): a termés feléért művelésre bérbeadott földterület.

felföld fölföld (Szeged 73: 1/427): felvidék.

felhágó felhágó (ÉrtSz. 2: 646) | *fölhágó* (Madocsa 63: 40): meredek útszakasz (hegyoldalban, folyóparton).

félhelyföld *féhel föld* (Kocs 2: 360) | *féhely* [...] *földet* (Szt.mártonkáta 2: 360) | *félhely-földnek* (Poroszló 2: 360): az egykori jobbágytelek felének megfelelő nagyságú földterület.

félhelyszesszió *féhelszekszió* (Berkesd, Toponár 2: 360) | *féhelszeksziója* (Hedrehely 2: 360) | *féhel-szekszió't* (So. m. 2: 360): az egykori jobbágytelek felének megfelelő nagyságú földterület.

féljáró **1.** *feljáró, földjáró* (Hegyköz 36: 306): emelkedő terület **a.** *földjáró* (Velem 65: 33): szántó, melyet a dombtető felé és vissza szántottak **2.** *feljáró* (ÉrtSz. 2: 663, ÉKsz. 381, Sárospatak 7: 260, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gy.vár 65: 33) | *főjáró* (Döbrököz, Kölesd, M.keszi 63: 40, Szt.gál 70: 23) | *főjárú* (Bajánsenye 65: 33) | *földjáró* (Döbrököz, Kölesd, M.keszi 63: 40, Bny.sztlaszló 70: 23): magasabb helyre vezető út **a.** *földjáró* (Vegalsa 69: 19): mellékutakról a főútra felvezető, kikövezett útszakasz **b.** *főjáró* (Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfőti, Lesenceistvánd 67: 18): mesterséges út az állatok legelőre való hajtására **c.** *földjáró, főjáró* (Máriaalom 27: 24): utcákat összekötő szűk gyalogút. **Ö:** *gulya~*.

feljebbföld *fejebbfőüggye* (Tyukod 2: 366): magasabb fekvésű föld (a mélyen fekvő, lápos földekkel szemben).

felpart *fēlpert* (Menyhe 2: 384): meredek út.

félreutca *fēltre utca* (Pápa 2: 389): félreeső utca.

félsor *fēsor* (Bokod 27: 24): utca, amelyben csak egy sor ház van.

felsődal l. **felsőoldal**

felsőfal **1.** *főső falu* (Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 953, Szenna 60: 37): a falu északi része **2.** *fősűfal* (Göcsej 2: 393): felvég.

felsőoldal *felsődal* (H.nánás 2: 393): felvég.

felsőszer *fösűszer, fösűszēr* (Göcsej 2: 393): felvég.

felsőutca *főső utca* (Örtilos, Segesd 60: 37): a falu északi része.

felsőváros *felsőváros* (ÉKsz. 390, Zenta és k. 52: 104) | *fősőváros* (Sümeg 67: 18): a település magasabban épült vagy északi része.

felsővég *fösűvég* (Göcsej 2: 393): felvég.

felsőzeg **1.** *felsőzeg* (ÉKsz. 391, Kö.tárkány 2: 396) | *felsőzegen* (Szé.föld 2: 396) | *felsőzég* (Er.vidék 2: 396, Torja 43: 63) | *felsőzeg* (Uzon 2: 396) | *felsőzég* (Cs.sztdomokos, Ké.sztlélek és vid., N.bacon 2: 396, Karcfalva 14: 205, Torja 43: 63) | *felsőzeg* (Uzon 2: 396) | *felsőzögön* (Darány 2: 396) | *felsőzeg* (Ba.keresztúr 2: 396) | *felsőzég* (Szt.gál 2: 396) | *felsőzegen* (Kőszeg-Hegyalja 2: 396) | *felsőzög* (Ar.gadány, Csokonyavisonta, Kk.halas 2: 396, N.kőrös 71: 41) | *felsőzögön* (Makád 2: 396) | *felsőzég* (Mosonsztrmíklós 2: 396): a falu felső része, felvég **2.** *felsőzeg* (So. m., Zala m. 2: 396) | *felsőzég* (Velem 65: 33) | *felsőzég* (Dad, Neszmély 27: 24, Ordacsehi, P.kovácsi, Vörs 60: 37, Koppány 61: 72, Decs, Györe, Medina, Ozora, Szakcs 63: 40, Gencsapáti, Nárai 65: 33, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfőti, Lesenceistvánd 67: 18, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő 68: 18, Csögle 69: 19,

Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 23) | *főszög* (N.harsány, So.hatvan 11: 953, Böhönye, Csököly, So.udvarhely 60: 37, Decs, Györe, Medina, Ozora, Szakcs 63: 40, Büssü 66: 72) | *fűszög* (F.ör 2: 396, 23: 64): a falu északi része **3. főszög** (Velem 65: 33) | *főszög* (Gencsapáti, Nárai 65: 33, Vanyola 68: 18, Borszöröcsök, Nyirád 69: 19, Bny.sztlászló, Csajág 70: 23): a falu magasabban fekvő része.

felszer 1. főszēr (Bársonyos 27: 24): a falu északi része **a. főszēr** (M.gencs, Ns.szalók, Sikátor 68: 18): a belterület északi része.

félsziget *félsziget* (ÉKsz. 392, Szabadka 49: 297) | *fésziget* (Zánka 67: 18): szárazföldből tóba benyúló földdarab.

felu l. falu

felvég 1. felvég (ÉrtSz. 2: 755, ÉKsz. 396, Sárospatak 7: 260, Hegyköz 36: 307, Szabadka 49: 297, Temerin és k. 51: 86, B.topolya és k. 53: 232, Ada 78: 146, Bezdán 80: 119) | *fēlvég* (Tokod 27: 24, J.apáti, J.berény 62: 13) | *fēlvég* (Csengeri j. 13: 540, Mátészalkai j. 41: 594) | *fēlvég* (Kunsztmárton 25: 12, J.árokszállás, J.kisér 62: 13) | *fēnvég* (Kórógy 46: 1/255) | *fēlvég* (Sátoraljaújhely 37: 503) | *fōlvég* (Hegyköz 36: 307, Temerin és k. 51: 86, Celldömölk–Alsóság, Gy.vár 65: 33, Ada 78: 146, Bezdán 80: 119) | *fōlvég* (Kórógy 46: 1/255) | *fōlvég* (Gyarmat 68: 18) | *fōlyvég* (Ipoly-v. 64: 107) | *fōvég* (Ba.berény 60: 37) | *fōvég* (Tokod 27: 24, Hegyköz 36: 307, Sátoraljaújhely 37: 503, Szabadka 49: 297, D.földvár 63: 40, Büssü 66: 72) | *fōvíg* (D.földvár 63: 40) | *fűvég* (R.gyarmat

65: 33): a település felső, északi része **2. felvég** (ÉrtSz. 2: 755, ÉKsz. 396, Sárospatak 7: 260) | *fōvég* (K.némedi 22: 34): település magasabban fekvő része **3. felvég** (ÉrtSz. 2: 755, Sárospatak 7: 260, Hegyköz 36: 307) | *fōlvég* (Hegyköz 36: 307) | *fōvég* (Hegyköz 36: 307): a falu templom körüli, vagy magasabbak által lakott része **4. fēlvég** (Csengeri j. 13: 540, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 424) | *fēlvég* (Fh.gyarmati j. 17: 496) | *fēlvég* (Fh.gyarmati j. 17: 496): a községnek vagy a főutcájának a keleti része.

fenék 1. fenek (Csengeri j. 13: 540, Fh.gyarmati j. 17: 496, Csépa 25: 12, Hegyköz 36: 307, Sátoraljaújhely 37: 503, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 424) | *fenék* (ÉKsz. 399, Hegyköz 36: 307, Sátoraljaújhely 37: 503): valamely terület mélyebben fekvő része **a. fenek** (Viss 2: 414, T.szőlös 16: 88) | *fenék* (Hortobágy, Kalotaszeg, Kp.-Tisza-vid., Nkság, Nyá.mente, Túrkeve 2: 414, Püspökladány 72: 146) | *fenekekben* (Paszab 2: 414) | *fenekeket* (Kkság, Nység 2: 414) | *fenekekekkel* (K.-Sárrét, N.-Sárrét 2: 414, Sárrét¹ 72: 146) | *fenekeknek* (Poroszló 2: 414) | *fenik* (Okány 72: 146): mélyebben fekvő, vízállásos terület **b. fenek** (Sárospatak 7: 260, Hegyköz 36: 307, J.apáti, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13) | *fenék* (ÉrtSz. 2: 767, ÉKsz. 399, Sárospatak 7: 260, Hegyköz 36: 307, Kanizsa és k. 45: 121) | *feneke* (Bh.ugra 72: 146) | *fenekén* (N.rábé 72: 146): tónak, medernek, lapálnak a legmélyebb része vagy közepe **2. fenék** (Okány 21: 39) | *fenik*

(Okány 21: 39): lapos terület **3. fenék** (Kalotaszeg 2: 414): völgy hátulsó része. **Ö:** *kert~*, *tó~*.

feneketlen *feneketlen* (Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 18, Borszörcsök 69: 19): járhatatlan, posványos, talajvizes terület.

fennsík *fennsík* (ÉrtSz. 2: 772, ÉKsz. 400, Sátoraljaújhely 37: 503) | *fönnsík* (ÉrtSz. 2: 772) | *fönsík* (Celldömölk–Alsóság, Gy.vár 65: 34): magasan fekvő, többé-kevésbé sík terület.

fentes *fentes* (Sárospatak 7: 260): vízből kiemelkedő föld.

fenvég l. **felvég**

fenves l. **fenyves**

fenyér **1.** *fenyér* (H. vm. 2: 420): vize-nyős, fűben gazdag legelő **a.** *fenyér* (Martos 2: 420): különféle növények, például kender termesztésére alkalmas, nedvességben bővelkedő terület **2.** *fenyér* (Székesfehérvár 2: 420): kaszátlan, elszáradt fűvel borított rét **a.** *fenyér* (ÉrtSz. 2: 772, ÉKsz. 400): gyér növényzettel, fűvel, bokrokkal benőtt terület.

fenyéres *fenyeres* (Vajszló 2: 420) | *fenyerös*, *fenyerös* (A.mocsolád, Martonfa, N.harsány 11: 953): lóherével bevetett terület.

fenyőbojt *fenyő-bojt* (Gyimes-v. 2: 422): facsoport, amelyet öt-hat sűrűn egymás mellett álló fenyőfa alkot.

fenyőjövedék *fenyőjövedék* (Malomfalva 19: 16): fenyőcserjés.

fenyős **1.** *fenyős* (Balaton-felvidék 2: 422, M.hertelend, N.váty 11: 953, Hú.hetény 15: 77, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem

65: 34, Hetyefő, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 18, Aszófő 70: 23) | *fenyősbe* (Hú.hetény 2: 422) | *fenyüs* (Bajánsenye, R.gyarmat 65: 34) | *fenyüsből* (Őrség 2: 422) | *fenyüs* (Kányavár 2: 422): fenyőerdő, fenyves.

fenyves **1.** *fenves* (Csombord 2: 423) | *fenyves* (ÉrtSz. 2: 785, ÉKsz. 403, Sárospatak 7: 260, M.hertelend 11: 953, Csengeri j. 13: 540, Hú.hetény 15: 77, Császár 27: 24, Csetfalva 30: 246, Hegyköz 36: 307, Sátoraljaújhely 37: 503, Kórógy 46: 1/258, Szabadka 49: 310, Böhönye, P.kovácsi, Szenna 60: 37–8, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 40, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 18, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve. varsány 68: 18, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Végalsa 69: 19, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 23): fenyőerdő **a.** *fenyves* (J.berény 62: 13): telepített fenyőerdő **b.** *fenyves* (Hú.hetény 15: 77): borókás erdő. **Ö:** *ős~*.

feredő l. **fürdő**

féredő l. **fürdő**

ferma l. **farm**

fertály **1.** *fěrtá* (Büssü 66: 73) | *fertáj* (Gyula, Ko.vár 2: 429) | *fěrtáj* (Ada 78: 146) | *fertály* (ÉrtSz. 2: 792, ÉKsz. 404): falu- vagy városnegyed, kerület **2.** *fertály* (ÉrtSz. 2: 792): egy negyed telek, 8–15 hold föld.

fertályföld *fertá föld* (Téglás 2: 430) | *fertájföld* (Debrecen, N.szalonta, Vésztő 2: 430) | *fěrtáj föld* (Hódmezővh 2: 430) | *fěrtájföld* (Kö.szegapáti 2: 430) | *fertály-földnek* (Poroszló 2: 430): az

egykori jobbágytelek negyedrészenek megfelelő nagyságú földterület.

fertés 1. förtés (Pápa, Ugod 68: 18) | **förtis** (Bny.szücs 68: 18): mocsaras, vizes hely, állatok gyakori fürdőhelye **2. förtés** (Szt.gál 2: 431): (természetes úton létrejött vagy mesterségesen kialakított) kisebb vízgyűjtő mélyedés.

fertő 1. fertő (ÉrtSz. 2: 792, ÉKsz. 404, Besenyőtelek, Nkság, Ttúl 2: 431, Sárospatak 7: 260, Börvely 12: 156, Csépa, Mesterszállás 25: 12, J.-apáti, J.árokszállás, J.kisér 62: 13, Celldömölk–Alsóság 65: 34) | **fértő** (Pély 2: 431) | **fertők** (Kkság, Ny.egyháza 2: 431) | **fertőket** (K.-Sárrét, N.-Sárrét 2: 431) | **fértőü** (Csengeri j. 13: 540, Mátészalkai j. 41: 594) | **fertőü** (T.szőlös 16: 88): mocsaras terület időnként vízzel újra megtelő tócsákkal, gödrökkel, illetve ilyen területen levő gödör, mélyedés **a. fertőü** (Fh.-gyarmati j. 17: 496): pocsolyával telt gödör vagy árok, melyben a sertések fürödnek **2. fertő** (Körösök 9: 97): nagy kiterjedésű posványos, mocsaras állóvíz. **Ö:** *disznó~, szikes~.*

fésor l. félsor

fészek *béka~, kő~, pece~, sár~, víz~.*

fészter *birka~, marha~.*

fésziget l. félsziget

fészkes *fészkes* (Sárospatak 7: 260): sasfészkes erdőrészt.

fesszeg l. felszeg

fevég l. felvég

fial l. fejalj

fiatalos *fiatalos* (ÉrtSz. 2: 807, ÉKsz. 408, Szé.betlenfalva 2: 441, Hetyefő, Lesenceistvánd 67: 18, Csőgle 69: 19)

| *fiatalos* (Csengeri j. 13: 540, Fh.-gyarmati j. 17: 496, Mátészalkai j. 41: 594) | *fiatalosnak* (Garbolc 2: 441): fiatal fákból álló erdő(rész).

ficfás l. fűzfás

ficsúrjárás *ficsór járás* (Makó 2: 443): csordajárás, legelő.

fides l. füzes

figuraföld *figura-fődek* (Bh.nbajom 2: 444): nagyon kicsi, 100–200 négyszög-öles földdarab.

figyelő *figyelő* (K.székely 63: 40): kiemelkedő hely vagy magas fa, amelyről jó kilátás nyílik.

fijal l. fejalj

fijem l. fövény

filagória *filagória* (J.berény 62: 13): kiemelkedés.

filor *filor* (Aknaszlatina 30: 251): mélyedés, lapály.

fióktöltés *fiók töltés* (Zenta 2: 452): melléktöltés.

fizes l. füzes

fizfás l. fűzfás

flaszter *flasztér* (Nyúl 6: 62) | *flasztér* (Kórógy 46: 1/264): kövezett, aszfaltozott út.

flúder 1. flúdèr (Túrterebes 12: 156): gát **a. fluder** (Rozsnyó és vid. 2: 462): malomgát **2. flúdèr, fludèr** (Técső 30: 254): vízelvezető árok.

flússz *flússz* (J.berény 62: 13): folyó, vízfolyás.

fodballpálya l. futballpálya

fogás 1. fogás (Sátorajaujhely 37: 503, N.körös 71: 41): egyszerű nekifogással megművelhető földdarab **2. fogás** (Csengeri j. 13: 540, Fh.gyarma-

ti j. 17: 496, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 424): a falu közelében a telekhez kimért toldás **3. fogás** (N.kanizsa 2: 469, K.kanizsa 39: 87): szőlőterületnek a víz felfogására szolgáló két keresztárok közötti része **4. fogás** (Nyá.mente 2: 469): erdő kiirtott része, irtás **5. fogás** (A.mocsolád 11: 953): vízfolyás lezárására való földgát.

foglár *foglár* (Csenger, Vetés 2: 472, Csengeri j. 13: 540, Fh.gyarmati j. 17: 496, Mátészalkai j. 41: 594, Sz.hát 75: 1/297): a falu közelében a telekhez kimért toldás.

foglyos *foglos* (Szenna, Vése 60: 38): fogolytenyésztő hely.

fok **1. fok** (Csengeri j. 13: 540, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 424, D.almás 27: 24, Becse 47: 198): kisebb vízfolyás, vízállás **a. fok** (B.topolya és k. 53: 232, Szabadka 49: 297, Ada 78: 146): patak **b. fok** (A.nyék, Ároktő, Balmazújváros, Báta, Bogyiszló, Csenger, Decs, Fadd, Gacsály, Hódmezővh, Hortobágy, Kp.-Tisza vid., Szentés, Szerép, Szolnok, T.dob 2: 477) | *fokok* (K.-Sárrét, N.-Sárrét, Nkság, Túrkeve 2: 477) | *fokokban* (S.sztpéter 2: 477): keskeny medrű időszakos patak vagy csatorna, melyet árvíz vagy belvíz táplál **c. fok** (Fh.gyarmati j. 17: 496, Körösök 9: 97, T.szőlős 16: 88, Bezdán 80: 119): nagyobb vizekből kiágazó vagy abba beömlő ér **d. fok** (Sárospatak 7: 260): a középvízi mederből kiágazó, eléggé mély medrű csatorna, illetve mellékág, amelyben két irányban is áramolhatott a víz **e. fok** (Decs, D.földvár, Madocsa, Szedres 63: 40, Dévaványa, Füzesgyarmat, Püspökladány 72: 152) |

foknál (Csökmő 72: 152) | *fokon* (Sárrét 72: 152): két nagyobb vizet összekötő keskeny árok, vízfolyás **f. fok** (Csépa, Kunsztmárton 25: 12): vízelvezető árok egyéb vízfolyáshoz csatlakozó része **g. fok** (D.szekcső 11: 953): mesterséges kis vízfolyás **2. fok** (A.nyék, Báta, Bogyiszló, Decs, Fadd 2: 477): a meder legmélyebb része **a. fok** (Kórógy 46: 1/269): mély víz **3. fok** (Hódmezővh 2: 477): vízpart magasabb része **4. fok** (Kanizsa és k. 45: 121): vízfolyások torkolatánál a vízbe benyúló földnyelv **5. fok** (ÉKsz. 421): hegynek, várnak meredeken kiugró része. **Ö: csillag~, szik~.**

fokocska *fokocskánn* (Moldva 2: 478): hegycsúcs.

foktorok *foktorok* (D.almás 27: 24): kis vízfolyás beömlése.

fol(l)ó(-) l. folyó(-)

folás l. folyás

folt **1. fölt** (Szl.pér 12: 156): tisztás **2. füöt** (F.ör 2: 478): kopár földterület a vetésben.

folu¹ l. falu

folu² l. folyó

folyam **1. fojam** (Sárospatak 7: 260, Cibakháza 25: 12) | *folyam* (ÉrtSz. 2: 867, ÉKsz. 422): nagyobb folyó **2. folyam** (Kalotaszeg 2: 479): erecske, patakocskas.

folyamág *fojamág* (Sárospatak 7: 260): folyó ága.

folyár *fojár* (Csenger 2: 479, Csengeri j. 13: 540) | *fojárba* (Sz.szeg 2: 479) | *folyár* (Szatmárnémeti 2: 479): (pl. nagy eső után keletkezett) kis vízfolyás, csermely, patakocskas, vízmosás.

folyás 1. *fojás* (Sárospatak 7: 260, Csengeri j. 13: 540, Fh.gyarmati j. 17: 496, Sátorajjáújhely 37: 503, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 424, J.berény, J.kisér 62: 13, Dévaványa 72: 153) | *folás* (Ns.vid 60: 38) | *folyás* (Hegyköz 36: 307): kisebb (időszakos) vízfolyás, patak **a.** *folyás* (Kp.-Tisza-vid, Ny.egyháza 2: 479, Körösök 9: 97) | *folyasokon* (Rétköz 2: 479): érnél valamivel nagyobb, időszakosan esetleg halászatra is alkalmas folyóvíz **b.** *folyasnak* (Hortobágy 2: 479): fölösleges vizet levezető természetes árok, csatorna **c.** *fojásos* (Kórógy 46: 1/270) | *folyást* (Debrecen 2: 479): mesterséges árok, vízfolyás. **Ö:** *be~*, *fő~*, *ki~*, *kút~*, *mellék~*, *össze~*, *víz~*.

folyat *fojat* (Sárospatak 7: 260): forrásból keletkező vízfolyás, patak. **Ö:** *tó~*.

foljó 1. *fojó* (Sárospatak 7: 260, Szabadka 49: 297, B.topolya és k. 53: 232, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.-boldogháza, J.kisér 62: 13, Kaposcs 67: 18, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 12, Decs, Döbrököz, Kölesd, Medina, N.szokoly 63: 40, Ba.berény, Böhönye, Csökölly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 38, Bö, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 34) | *fojóu* (Téglás 30: 260) | *fojóu* (Csengeri j. 13: 540, Fh.gyarmati j. 17: 496, Kórógy 46: 1/270, Mátészalkai j. 41: 594) | *foju* (Bajánsenye, R.gyarmat 65: 34) | *folló* (Barslédéc 2: 480) | *foló* (Hettyefő 67: 18, K.kanizsa 39: 88, M.gencs 68: 18, Ba.berény,

Böhönye, Csökölly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 38, Bö, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 34) | *folu* (Bajánsenye, R.gyarmat 65: 34) | *foljó* (ÉrtSz. 2: 872, ÉKsz. 422, Körösök 9: 97, Zenta és k. 52: 111, B.topolya és k. 53: 232): több patak összefolyásából keletkező, szélesebb medrű folyóvíz **2.** *fojó* (Bny.sztláslzó, Csajág, Szt.gál 70: 23, Csikvánd, Nyárad, Tapolcafé, Ve.varsány 68: 18, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 20, D.almás, Naszály, Neszmély 27: 24) | *fojóu* (Ny.bátori j. 44: 424) | *foló* (Bakony hg. vid. 2: 481, M.gencs, Nyárad, Vanyola 68: 18) | *foljó* (Hegyköz 36: 307) | *foljónak* (Szt.gál 2: 481): (nagyobb) patak, ér **3.** *fojó* (Kürt 2: 481) | *foló* (Cserszegtomaj 2: 481): természetes árok, vízmosás, amelyben csak nagy esőzés vagy hóolvadás idején van víz. **Ö:** *ki~*, *le~*, *magán~*, *malom~*, *millér~*, *patak~*, *vissza~*.

foljóka 1. *foljóka* (ÉrtSz. 2: 872, ÉKsz. 423, Debrecen, Kk.félegyháza 2: 481) | *fojóukát* (Békés, Konyár 2: 481) | *fojóka* (Hódmezővh, Kesznyéten, N.szalonta 2: 481) | *fojóyka* (K.gejőc 30: 260): a fölösleges víz levezetésére készített kis árok, csatorna **2.** *fojóka* (Me.túr 2: 481): (pl. nagy eső után keletkezett) kis vízfolyás, vízmosás **3.** *foljóka* (ÉrtSz. 2: 872, Besenyőtelek 2: 481): kis folyó.

foljóköz *fojóköz* (Sárospatak 7: 260): folyókkal körülvett terület.

foliópart *fojópart* (ÉrtSz. 2: 873, ÉKsz. 423, Sárospatak 7: 260, Kaposcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 18) |

folópart (Hetyefő 67: 18): folyóvíz partja.

fórá(-) l. forrá(-)

forátföld *forát földek* (Kutyfalva 2: 491): az agrárreform idején kényszerbérbe adott föld.

fordításföld *fordításföd* (Szeged 73: 1/468): föld, amelyet fordítással művelnek meg.

fordulat *fordulat* (Regöly 63: 40): folyókanyar.

forduló 1. *forduló* (Füzesgyarmat, Magyarókerke 2: 494) | *fördulló* (Csengeri j. 13: 540, Fh.gyarmati j. 17: 496, Ny.bátori j. 44: 424) | *forduló* (Debrecen, Inaktelke, Nyá.mente, Szé.-betlenfalva 2: 494, Sárospatak 7: 260, Karcfalva 14: 205, Hegyköz 36: 307, Sátorlajújhely 37: 503) | *fordulók* (Csengerújfalva 2: 494) | *förduló* (Bogárdtelke 18: 50) | *förduló* (Csengeri j. 13: 540, Fh.gyarmati j. 17: 496, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 424) | *fördülő* (Hú.pályi 2: 494) | *fördülő* (Farnas, Ketesd 18: 50): határ rész, amely az ugarrendszer szerint három csoportra volt osztva: őszi, tavaszi és ugarfordulóra **2.** *fördulló* (Csengeri j. 13: 540) | *forduló* (Sárospatak 7: 260, Hegyköz 36: 307) | *förduló* (Csengeri j. 13: 540, Mátészalkai j. 41: 594): dülő **3.** *forduló* (Hegyesd 67: 18, Nyárad 68: 18, Ve.galsa 69: 20) | *forduló* (ÉrtSz. 2: 886, ÉKsz. 425, B.topolya és k. 53: 232, Szt.békkála 67: 18, M.gencs, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 18, Aszófő 70: 23) | *forduló* (Szabadka 49: 297): útkanyar **a.** *forduló* (Borszörcsök 69: 20): tovább nem vivő, visszaforduló út a sző-

lőhegyben **b.** *forduló* (Nyírad 69: 20): csapások kereszteződése **c.** *forduló* (Nyárad 68: 18, Ve.galsa 69: 20) | *forduló* (M.gencs, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 18, Aszófő 70: 23, Kúla és k. 79: 128): olyan hely az úton, ahol autóbusszal, illetve kocsival, mezőgazdasági géppel meg lehet fordulni. **Ö:** *busz~, búza~, ki~*.

foreszterút *forészter út* (Karcfalva 14: 205): erdészeti, erdőkitermelő út.

foratag *foratag* (ÉrtSz. 2: 888, ÉKsz. 426): örvény.

foró 1. *foró* (ÉrtSz. 2: 890, ÉKsz. 426, Nyúl 6: 62, Sárospatak 7: 260, Örtilos 60: 38, Koppány 61: 74, Döbrököz, Medina, N.dorog, Simontornya 63: 40, Büssü 66: 76, Gyulakeszi 67: 18, Csikvánd, Vanyola, Ve.varsány 68: 18, Borszörcsök, Csögle, Ve.galsa 69: 20, Bezdán 80: 119) | *förgó* (Fh.gyarmati j. 17: 496): örvény **2.** *foró* (Kajdacs, Sársztlőrinc, Simontornya 63: 40): folyókanyar **3.** *foró* (K.némedi 22: 35, N.körös 71: 42): szántóföld vége, ahol az eke megfordul.

foróföld *förgó föld* (Debrecen 2: 497): közös föld, melynek tulajdonosa hétévenként változott.

forrá 1. *forrá* (Bajánsenye, Duka, R.gyarmat 65: 34) | *forrá* (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 953, Szt.tamás és k. 50: 70, Ba.berény, Böhönye, Csökölly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szena, Vörs 60: 38, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 40, Kaposcs, Lesenceistvánd 67: 18, Borszörcsök

69: 20) | *förás* (Csengeri j. 13: 540, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 424) | *förás* (Fh.gyarmati j. 17: 496) | *föràus* (Kórógy 46: 1/274) | *forrás* (ÉrtSz. 2: 900, ÉKsz. 429, Sárospatak 7: 260, Dad 27: 24, Hegyköz 36: 307, Sátoraljaújhely 37: 503, Szabadka 49: 297, Szt.tamás és k. 50: 70, J.apáti, J.-árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.-kisér 62: 13, Bö, Velem 65: 34, Hettyefő, Kapolcs 67: 18, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 18, Borszöröcsök, Nyirád 69: 20, Aszófő, Bny.sztlászóló, Csajág, Szt.gál 70: 23) | *forrás* (Ipoly-v. 64: 106) | *furrās* (Ipoly-v. 64: 106): a földből természetes úton előtörő víz és ennek helye, környéke **2. forrás** (Velem 65: 34): ér. **Ö:** *hő~, kopolya~, kút~, vak~*.

forrásfő forrásfő (Pápakovácsi, Tapolcafő 68: 18): forrás.

forráskút 1. forráskút (Diszel 67: 18) | *förás kut* (Belecska 63: 40) | *forráskút* (Köveskál 67: 18, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő 68: 18, Nyirád 69: 20, Bny.-sztlászóló 70: 23) | *forráskút* (Hegyköz 36: 307) | *forráskútból* (Lispesztadorján 2: 502) | *forrás-kút* (Örség 2: 502): (kútként használt) forrás **a. forráskút** (Szt.gál 70: 23): bővízü forrás **b. forráskút** (Csögle 69: 20): forrás, amelynek nincs lefolyása.

forrásvíz forrásvíz (Hegyköz 36: 307): forrás.

fortyogó fortyogó (Ké.vásárhely, Málnás 2: 504): gázbuborékokat kibocsátó savanyúvízforrás.

fő 1. fő (Kalotaszeg 2: 508, Hú.hetény 15: 81): valaminek a kezdete **a. fő**

(Gyimesbükk, Hétfalu, Kalotaszeg 2: 508, Hegyköz 36: 307, Sátoraljaújhely 37: 503) | *fű* (Sárospatak 7: 260): vízfolyásnak, főként pataknak a kezdete, forrása **b. fő** (Hétfalu, Kalotaszeg 2: 508): völgy bejárata **2. fű** (Sárospatak 7: 260): vízfolyásnak nagyobb ága, amelyből a kisebbek kiágaznak **3. fő** (Hú.hetény 15: 81): (hely) magasabban fekvő része **a. fő** (Kalotaszeg 2: 508): hegy teteje **4. fű** (Fh.gyarmati j. 17: 496): mezőrész településhez közelebb eső része. **Ö:** *ér~, forrás~, gödör~, kút~, víz~*.

főcsatorna főcsatorna (ÉKsz. 431, Sárospatak 7: 260, Körösök 9: 97, Sátoraljaújhely 37: 503) | *főücsatorna* (Csengeri j. 13: 540, Mátészalkai j. 41: 594) | *főcsatornya* (D.sztgyörgy 63: 40): nagy vízelvezető, mesterséges árok, csatorna.

főfás l. tölgyfás

főfolyás főüfojás (Csengeri j. 13: 540, Mátészalkai j. 41: 594): nagy vízelvezető, mesterséges árok, csatorna.

főgy l. föld

főheny l. főveny

főhénybányo l. fővenybánya

főkanális főkanális (Körösök 9: 97): főcsatorna.

fől(e) 1. fel (Kalotaszeg 2: 512) | *főle* (Ba.őszöd, Vörs 60: 38, D.földvár, N.-kónyi 63: 40, Hettyefő 67: 18, Gecse, Lázi, Lovászpátona, N.dém, Sikátor 68: 18): valami fölött levő terület **2. főle** (Kapolcs, Káptalantóti 67: 18, Aszófő 70: 23): valaminek a magasabb vagy felső része **3. főle** (M.gencs 68: 18, Csögle, Ve.galsa 69: 20): valamitől északabbra levő terület. **Ö:** *hid~*.

fölcsíg 1. földség

föld 1. *fēd* (Gajcsána–Dtúl 2: 512) | *fēden* (Lésped 2: 512) | *fēdēn* (Moldva–Dtúl 2: 512) | *fēdēn* (Lésped–Dtúl 2: 512) | *fēdhéz* [= földhöz] (Lésped 2: 512) | *fēdnek* (Gálbény 2: 512) | *fēdön* (Pacsa 2: 512) | *főd* (Nyúl 6: 62, Sárospatak 7: 260, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 953, Karcfalva 14: 205, Hú.hetény 15: 81, Cibakháza, Csépa 25: 12, D.almás 27: 24, Hegyköz 36: 307, Sátoraljaújhely 37: 503, K.kanizsa 39: 89, Torja 43: 68, Kanizsa és k. 45: 121, Kórógy 46: 1/276, Becse 47: 198, Gombos 48: 56, Szabadka 49: 298, Temerin és k. 51: 86, B.topolya és k. 53: 232, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Őrtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szen-na, Vörs 60: 38, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 40, Ipoly-v. 64: 107, Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 34, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanotóti, Lesenceistvánd 67: 18, Csikvánd, M.gencs, Nyárád, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 18, Borször-csök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 20, Csajág, Szt.gál 70: 23, Ada 78: 146, Kúla és k. 79: 128, Doroszló 81: 66) | *fődek* (Bezdn 80: 119) | *főüd* (Csengeri j. 13: 540, Fh.gyarmati j. 17: 496, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 424) | *főüd* (T.szőlős 16: 91) | *főüdbe* (Péterfalva 30: 265) | *főüdon* (Püspökladány 72: 155) | *főüdünk* (Rát 30: 265) | *füöd* (F.ör 23: 68) | *főgyig* (Kk.-

félegyháza 2: 512) | *főgyem* (Ka.gyarmat 2: 512) | *főlgig* (Ghymes 2: 512) | *föld* (ÉrtSz. 2: 914, ÉKsz. 432, Hegyköz 36: 307, Sátoraljaújhely 37: 503, Becse 47: 198, Szabadka 49: 298, B.topolya és k. 53: 232, Ada 78: 146) | *füld* (Moldva 2: 512) | *füldbe* (Jugán 2: 512) | *füldön* (Gálbény 2: 512): a düllőnél általában kisebb (szántó)földterület, amely többnyire egy birtokos kezében van **a. föld** (Csögle 69: 20): illetményföld **2. föld** (Kórógy 46: 1/276) | *föld* (ÉKsz. 432): vidék, táj. **Ö:** *alant~*, *aljas~*, *alj~*, *árendás~*, *árpa~*, *árva~*, *bánom~*, *bel~*, *bér~*, *bika~*, *bitang~*, *bolgár~*, *borsó~*, *búza~*, *bükköny~*, *cikkely~*, *citek~*, *csapó~*, *csere~*, *csúcs~*, *csucska~*, *csucskás~*, *csúcsos~*, *darázs~*, *digó~*, *dinnye~*, *disznó~*, *dohány~*, *dörömb~*, *düllő~*, *égemény~*, *égevény~*, *el~*, *élő~*, *erdő~*, *eres~*, *fa-lu~*, *fára~*, *fehér~*, *fel~*, *feles~*, *félhely~*, *feljebb~*, *fertály~*, *figura~*, *forcát~*, *fordítás~*, *forgó~*, *gabona~*, *gulya~*, *gyalog~*, *gyékény~*, *gyep~*, *hagymás~*, *halovány~*, *harangozó~*, *határ~*, *hely~*, *herés~*, *hideg~*, *holt~*, *irtás~*, *irtvány~*, *járás~*, *juttatott~*, *kalitka~*, *kan~*, *kántor~*, *káposzta~*, *káposztás~*, *kaszáló~*, *kender~*, *kerti~*, *kis~*, *kolompér~*, *köles~*, *krumpli~*, *ku-korica~*, *kül~*, *lap~*, *lápi~*, *lapos~*, *le-gelő~*, *len~*, *lencse~*, *lipilylapály~*, *lóher~*, *lucerna~*, *málé~*, *malom~*, *med-dő~*, *misling~*, *mocsár~*, *muhar~*, *nyíl~*, *nyomás~*, *oldal~*, *ökör~*, *pántli-ka~*, *pap~*, *papi~*, *paraszt~*, *parlag~*, *páskom~*, *pityóka~*, *proletár~*, *puj~*, *puszta~*, *répa~*, *rét~*, *réti~*, *róna~*, *rozs~*, *sós~*, *sovány~*, *szabad~*, *szál-lás~*, *szántó~*, *széles~*, *szik~*, *szikes~*,

*szőlő~, tábla~, tanító~, tanya~, tenge-
ri~, törés~, törzs~, ugar~, vad~, vas-
út~; keresztföldek, sárföldgödör.*

földbérlet *födbéirlet* (ÉKsz. 432, Kó-
rógy 46: 1/276): földbérlemény.

földbirtok *födbirtok* (Kórógy 46:
1/276) | *föüdbirtok* (Szürte 30: 265) |
földbirtok (ÉrtSz. 2: 915, ÉKsz. 432):
valakinek a tulajdonában levő (műve-
léssel hasznosítható), többnyire na-
gyobb földterület.

földburd *föld burdéba* (Gerlén 2:
514): földből készült kaliba, kunyhó.

földecske *földecske* (ÉrtSz. 2: 915,
ÉKsz. 432, Hegyköz 36: 307): kis te-
rületű termőföld, földtulajdon.

földesút *földes ut* (Vörs, Szenna 60:
38): szilárd burkolat nélküli mezei út.

földgödör *földgödör* (Marcalgergelyi
68: 18): gödör, ahonnan a házak ta-
pasztásához hordták a földet.

földhányás *földhányás* (Sárospatak 7:
260, Bajánsenye, Celldömölk–Alsó-
ság, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem
65: 34) | *földhányás* (ÉrtSz. 2: 916,
ÉKsz. 433): mesterséges földhalom.

földhát **1.** *földhát* (ÉrtSz. 2: 917,
ÉKsz. 433): közvetlen környezeténél
kissé magasabbra emelkedő, szélesebb
hátú, lankás lejtőjű terület, kisebb ma-
gaslat **a.** *földhát* (Körösök 9: 97): eny-
he, domború, hosszan elnyúló kiemel-
kedés vízfolyás mellett.

földhíd *földhíd* (Körösök 9: 97): föld-
sáv a környező vízben.

földike *földike* (Kórógy 46: 1/277) | *fö-
dikére* (Haraszi 2: 515): kis területű
termőföld, földtulajdon.

földkunyhó *feődkunnyót* (Debrecen 2:
516) | *fődkunyhót* (Szeghalom 72: 156)

| *fődkunnyók* (Debrecen 2: 516) | *föld
gunyhóba'* (N.gejőc 2: 516) | *fődkuny-
hót* (K.marja 2: 516): földbe ásott pász-
torszállás.

földkút *fődkut* (Sárospatak 7: 260) |
főd-kut (Sárrét 72: 156) | *fődkút* (Sze-
ged 73: 1/474) | *főd-kút* (Jászság, K.-
Sárrét 2: 516) | *fődkut* (H.nánás 2:
516) | *fődkutak* (Dévaványa 72: 156):
kút, amelynek belső oldalát semmilyen
anyaggal nem bélelték ki.

földláb **1.** *fődláb* (Hegyköz 36: 307) |
fődláb (Hegyköz 36: 307) | *fődlábak*
(Bódva-v., Meszes 2: 516): bevetetlen
terület, kaszáló a szántóföld szélén **2.**
fődláb, *fődláb* (Hegyköz 36: 307):
hegy alsó része.

földláp **1.** *fődlápok* (K.-Sárrét, N.-Sár-
rét, Nkság 2: 516): szigetszerű kép-
ződmény a láp felszínén **2.** *fődláp* (Dé-
vaványa 72: 156) | *föld láp* (Bh.nba-
jom 72: 156): 50 köblös területű nagy
láp.

földlyuk *fődlyuk* (Lepsény 2: 517):
hegyoldalba vájt vagy földbe ásott bo-
rospince.

földpince *fődpince* (N.kanizsa 2: 517)
| *fődpincét* (Őrség 2: 517) | *fődpince*
(Lepsény 2: 517): hegyoldalba vájt
vagy földbe ásott borospince.

földputri *fődputrik* (Fülöpszállás 2:
517): földkunyhó.

földsánc *fődsánc* (Sárospatak 7: 260,
Sáska 67: 18) | *főldsánc* (ÉrtSz. 2:
920, ÉKsz. 434): mesterséges töltés.

földség *főlcsig* (Vicsápapáti 2: 517):
egy faluhoz tartozó földterület, határ.

földtábla *fődtábla* (Sárrétudvari 72:
156): földdarab.

földút

földút *fődut* (Sárospatak 7: 260, Kocs 27: 24, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 18) | *fődút* (Kunsztmárton, Csépa 25: 12, Hegyköz 36: 307, Kórógy 46: 1/277, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Kúla és k. 79: 128) | *főüdút* (T.szőlös 16: 93) | *földút* (ÉrtSz. 2: 922, ÉKsz. 435, Hegyköz 36: 307): szilárd burkolat nélküli út a kül- és belterületen.

földvétel *fődvétel* (Csikvánd, Nyárad, Tapolcafő 68: 18) | *fődvétel* (Lovászipatona 2: 518): hely, ahonnan valamilyen földet vagy homokot, kavicsot lehet hordani.

földvevőgödör *fődvővőgödör* (Hettyefő 67: 18): gödör, amelyből építkezéshez, takarításhoz vitték az agyagos földet.

föl- l. fel-

fölgy l. föld

fölyvég l. felvég

fönnsík l. fennsík

fördés l. fürdés

fördös l. fürdős

för(ö)dő(-) l. fürdő(-)

förtés l. fertés

fősor 1. *fősor* (Hegyköz 36: 307): főutca **2.** *fősor* (Hegyköz 36: 307): falurész.

föső- l. felső-

fösü- l. felső-

főszeg l. felszeg

főszer l. felszer

főszög l. felszeg

főtér *főtér* (ÉrtSz. 2: 929, ÉKsz. 436, Kunsztmárton 25: 12, Zenta és k. 52: 104, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.-

boldogháza, J.kisér 62: 13, Cikó 63: 40): valamely településnek, főképpen városnak rendszerint a közepén fekvő tér, mely körül a legfontosabb középületek helyezkednek el.

főút 1. *főút* (ÉKsz. 437, Karcfalva 14: 205, Szabadka 49: 298): nagy forgalmú, más úttal szemben elsőbbséget élvező közút **2.** *főút* (Hegyköz 36: 307, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 18, Borszörcsök 69: 20) | *főút* (ÉKsz. 437, Karcfalva 14: 205, Hegyköz 36: 307) | *főút* (Sárospatak 7: 260): a település főutcája **3.** *főút* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Hettyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 18, Csögle, Nyirád 69: 20): főutca, illetve főútvonal.

főutca *főucca* (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 953, Hegyköz 36: 307, Becse 47: 198, Szabadka 49: 298, Szt.tamás és k. 50: 70, Temerin és k. 51: 86, B.topolya és k. 53: 232, Ada 78: 146, Kúla és k. 79: 128) | *főutca* (ÉrtSz. 2: 931, ÉKsz. 437, Karcfalva 14: 205, Dad, Neszmély 27: 24, Hegyköz 36: 307, B.topolya és k. 53: 232, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 38, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Kölesd, Sársztlőrinc, Újireg 63: 40, Hettyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 18, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 18, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 20) | *főucca* (Sárospatak 7: 260): a település legforgalmasabb, leg-hosszabb utcája.

fővég l. felvég

főveny 1. *fijem, főheny, fűheny* (Bakonya, M.egregy 11: 953) | *fűjem* (Hú.-hetény 15: 82, Bakonya, M.egregy 11: 953): homokos földterület **2.** *főveny* (Szenna 60: 38) *fővény* (Ka.szerdahely 60: 38): víztől meghordott terület.

fővenybánya *főhénybányo* (Gencsapáti 65: 34) | *főhhénybánnyo* (Nárai 65: 34): kavicskitermelő hely.

fővenyes 1. *főhenyös, fűhenyös* (Martonfa 11: 953): homokos terület **a.** *főhenyös* (So.udvarhely 60: 38) | *fővenyes* (ÉKsz. 437, Sárospatak 7: 260, Hegyköz 36: 307, Aszófő, Csajág 70: 23) | *fővényes* (Sárospatak 7: 260, Hegyköz 36: 307) | *fővenyös* (Ba.berény, Ka.szerdahely, Vörs 60: 38): víz által homokkal meghordott terület **2.** *főhenyes* (Velem, Nárai 65: 34) | *főhenyös* (Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, R.gyarmat 65: 34) | *fővenyös* (J.kis-ér 62: 13): kavicsos talaj, termőföld.

fővenyesgödör *főhenyes gödör* (Nárai 65: 34) | *főhenyös gödör* (Gencsapáti 65: 34): kavicsbánya.

fundus 1. *fundus* (ÉrtSz. 2: 946, ÉKsz. 441, Hegyköz 36: 307, Kórógy 46: 1/281, Büssü 66: 78) | *funtus* (Nárai 20: 45, Mihályi 26: 36, Büssü 66: 78, Bny.sztlászló 70: 23): házhely, telek, föld **2.** *funtus* (Szt.gál 70: 23): házak előtti utcarész.

furrás l. forrás

futballpálya *fodbalpája* (Karcfalva 14: 205, Hú.hetény 15: 82) | *fudbalpája* (Becse 47: 198, Szt.tamás és k. 50: 70, Temerin és k. 51: 87) | *futballpálya* (ÉrtSz. 2: 954, ÉKsz. 443) | *futbalpája* (Szabadka 49: 298, Ada 78:

146, Bezdán 80: 119, Doroszló 81: 66) | *futbalpálya* (Gombos 48: 56): labdarúgópálya, sportpálya.

futtató *futató, futtató* (Szabadka 49: 298): hely, ahol a lovakat futtatják.

fúvég l. felvég

fű¹ fű (ÉrtSz. 2: 960, ÉKsz. 445) | *fűve* (Fülöpszállás 2: 549): fűvet termő rét, kaszáló. **Ö:** *megye~; falufűve*.

fű² l. fő**fűes(-) l. fűves(-)****fűheny(-) l. főveny(-)****fűjem l. főveny****fűj(j)es l. fűves****föld l. föld**

fürdés *fördés* (Császárszár 27: 24): állatok (vaddisznók) fürdőhelye.

fürdő 1. *féredő* (Fekete-Körös-völgy 38: 17) | *fördüő* (F.ör 23: 69) | *förödő* (Kórógy 46: 1/284) | *fürdő* (ÉrtSz. 2: 970, ÉKsz. 447, Sárospatak 7: 260, D.almás 27: 24, J.apáti, J.árokszállás, J.berény 62: 13, Hetefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 18, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 23, Ada 78: 154, Kúla és k. 79: 128) | *fürüdőübe* (Berettyóújfalu 72: 159): fürdésre alkalmas víz, fürdőhely **a.** *fürdő* (M.hertelend 11: 953, Karcfalva 14: 205, Hegyköz 36: 307, Szabadka 49: 310, M.gencs, Ugod 68: 18, Bezdán 80: 128): gyógyfürdő **b.** *fürdő* (ÉrtSz. 2: 970, ÉKsz. 447, Hegyköz 36: 307, Szabadka 49: 310, Bezdán 80: 119): fürdésre alkalmas intézmény vagy uszoda **c.** *feredő* (Kalotaszeg 2: 560, Hadadnásd, P.daróc 12: 156) | *fürdő* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény

62: 13, Ks.hőgyész 68: 18): állatok fürdőhelye. **Ö:** *bivaly~*, *strand~*, *vad-disznó~*.

fürdőhely *förödőhej* (Kórógy 46: 1/284) | *fürdőhely* (ÉrtSz. 2: 970, ÉKsz. 447): vízmenti hely, ahol fürdeni szoktak.

fürdős *fördős*, *fürdős* (Sárospatak 7: 260): forrás, vízfolyás melletti, gyakran sáros, vizes terület.

fűrész *fűrész* (Gyergyó-vid, Kápolnásfalu 2: 561): fűrészmalom.

fűrösztó *fűrösztőnek* (Sárrét 72: 159): fürdőhely, gödör a jószág számára. **Ö:** *juh~*, *ló~*, *ruca~*.

fürüdő l. **fürdő**

fűszeg l. **felszeg**

fűut l. **főút**

fűutca l. **főutca**

fűves **1.** *fűes* (Aszófő 70: 23) | *fűjes* (Szt.gál 70: 23) | *fűjjes* (Ordacsehi 60: 38) | *fűves* (Sárospatak 7: 260, Bny.-sztlászló, Csajág 70: 23): gyepes, fűves terület **a.** *fűves* (Gombos 48: 56): mező **b.** *fűves* (Kórógy 46: 1/286): legelő **c.** *fűjes* (Kölesd 63: 40): a gyümölcsfák közti kaszáló.

fűveskert **1.** *fűveskért* (Ny.bátori j. 44: 424): a kertek alján levő kaszáló **2.** *fűveskért* (Ny.bátori j. 44: 424): (régén) szálláskert.

fűvesút *fűes ut* (Bakonya 11: 953): el-fűvesített út.

fűz *fűz* (Nyá.mente 2: 572): fűzfacsoport.

fűzes **1.** *fides* (Viszák 2: 572) | *fizes* (Ricse 2: 572, Szl.pér 12: 156, Kórógy 46: 1/286) | *fizese* (Rozsály 2: 572) | *fizese* (Lónya 2: 572) | *fizese* (Pürkerec

2: 572) | *fűzes* (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 953, N.gejőc 30: 273, Hegyköz 36: 307, B.topolya és k. 53: 232, Ba-berény, Csökőly, Őrtilos, P.kovácsi, Vörs 60: 38, Kalaznó, Majos, Sársztlőrinc 63: 40, Bezdán 80: 119) | *fűzes* (Szabadka 49: 298): fűzfákkal benőtt terület **a.** *fizes* (Csengeri j. 13: 540, Fh.gyarmati j. 17: 497, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 424, Kapolcs, Káptalantóti 67: 18) | *fűzes* (ÉrtSz. 2: 981, ÉKsz. 451, Csengeri j. 13: 540, Mesterszállás 25: 12, Mátészalkai j. 41: 594, Becse 47: 198, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Bajánsenye, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, R.gyarmat, Velem 65: 34, Hetyefő, Lesenceistvánd 67: 18, Bny.péterd, M.gencs, Vanyola, Ve.varsány 68: 18, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 20, Csajág, Szt.gál 70: 23): főként fűzfából álló (ártéri) erdő.

fűzeserdő *fűzes erdő* (Dág 27: 24): nagyobb, fűzfabokrokkal sűrűn benőtt terület.

fűzfaerdő *fűzfaerdő* (Bezdán 80: 119) | *fűzfaerdő* (Kúla és k. 79: 128): fűzfás.

fűzfás *ficzás* (Sárospatak 7: 260, Piskolt 12: 156, Mátészalkai j. 41: 594) | *fizfás* (Kapolcs, Káptalantóti 67: 18, Csögle 69: 20) | *fizfás* (Doroszló 81: 67) | *fűzfás* (Vörs, Őrtilos 60: 38, Bonyhádvarasd, Értény, Sársztlőrinc 63: 40, Nárai 65: 34, Hetyefő, Lesenceistvánd 67: 18, Csikvánd, Nyárád 68: 18, Aszófő 70: 23) | *fűzfás* (Kani-za és k. 45: 127, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13,

Csögle 69: 20): fűzfákkal benőtt terület.

gabonaföld *gabonaföld* (Gyula 31: 132) | *gabonaföld* (ÉrtSz. 2: 985, ÉKsz. 452): rozssal bevetett föld.

gabonahordóút *gabonahordó út* (Csépa 25: 12): szinte kizárólag gabonaszállításra használt út.

gácséros *gácséros* (Szabadka 49: 298, B.topolya és k. 53: 232): hely, ahol a libákat legeltetik.

gádorja l. **gátorja**

gaj *gaj* (Temerin és k. 51: 95): liget.

galagonyás **1.** *galagonyás* (Sárospatak 7: 260) | *galagonyás* (Szenna 60: 38) | *gelegényés* (Vörs 60: 38, Hettyefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 18, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 18, Borszöröcsök, Nyirád, Ve.galsa 69: 20, Szt.gál 70: 23) | *gelegenys* (Csöggle 69: 20) | *gelegényis* (Császárs 27: 24) | *gelegonyás* (Csököly 60: 38, Ve.varsány 68: 18): galagonyabokrokkal benőtt terület **2.** *gelegényis* (Celldömölk–Alsóság, Duka, Gy.vár, Nárai 65: 34) | *geregényis* (Bajánsenye, R.gyarmat 65: 34): tüskés bozót **3.** *gelegényis* (Bő 65: 34): vadrózsás erdő.

galambos *galambos* (Sárospatak 7: 260, Szaporca 11: 953, Hegyköz 36: 307, Kanizsa és k. 45: 121): terület, ahol sok vadgalamb fészkel.

gal(y)iba l. **kaliba**

ganajos **1.** *ganajos* (Bajánsenye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 34): megtrágyázott, jó termőföld **2.** *ganéhos* (Jákótelke 18: 53): a csorda delelő helye.

ganéhos l. **ganajos**

gang *gáng* (Torja 43: 71): sikátor, szer.

gányófal *gányófal* (Szeged 73: 1/496): falu, amelyet dohánykertészek alapítottak.

gára *gára* (Csügés, Ketris, Ónfalva, Szárazpatak², Szerbek 2: 603) | *gára* (Lésped 2: 603) | *gára* (Vizánta 2: 603) | *gára* (Moldvai cs. nyt. 76: 747): vasútállomás.

garád **1.** *garád*, *garággya* (Hegyköz 36: 307): bozóttal körülvett hely **2.** *gorád* (Zemplén vm. középső része 2: 604): teraszos művelésű föld.

garánic l. **gránic**

garc l. **gorc**

gát **1.** *gát* (ÉrtSz. 2: 996, ÉKsz. 455, Sárospatak 7: 260, Körösök 9: 98, Szaporca 11: 953, Csengeri j. 13: 540, T.szőlős 16: 93, Fh.gyarmati j. 17: 497, Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 12, Császárs 27: 24, Hegyköz 36: 307, Sátorajújhely 37: 504, Mátészalkai j. 41: 594, Becse 47: 198, Szabadka 49: 298, Zenta és k. 52: 104, Ba.berény, Böhönye, Csököly, P.kovácsi, Segesd 60: 38, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Decs, Döbrököz, Madocsa 63: 40, Bajánsenye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 34, Nyárad, Vanyola, Ve.varsány 68: 18, Csöggle, Ve.galsa 69: 20, Püspökladány, Sarkad, Sárrétudvari 72: 164, Bezdán 80: 119) | *gāt* (Ipoly-v. 64: 111): víz lefolyását elzáró vagy kiáradását akadályozó építmény, töltés **a.** *gát* (Fh.gyarmati j. 17: 497, Hegyköz 36: 307, Sá-

toraljaújhely 37: 5074, Vörs 60: 38): zsilip **2. gát** (Gyula, Gyulavári, H. vm., Me.peterd, Sarkad 2: 609) | *gāt* (Ipolyv. 64: 111): országút, kövesút **a. gát** (T.szőlős 16: 93, 94): közlekedés céljára készített töltés **3. gát** (H.szoboszló, H.szovát 2: 609): híd **4. gát** (Bogád, Cserkút, Hú.hetény 2: 609, M.egregy, Bakonya 11: 953, Hú.hetény 15: 86, Császár 27: 24, Értény, Györe, Máza, N.kónyi 63: 40, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 18) | *gátba* (Kárász 2: 609): patak, vizesárok, vízfolylás **a. gát** (Keszthelyi j. 2: 609) | *gád-ba* (Tapolca 2: 609): csatorna **5. gád-ba**, *gátagból* (Gajcsána–Dtúl 2: 609): kenderáztató. **Ö:** *csík~*, *csonka~*, *csorba~*, *határ~*, *hurca~*, *kender~*, *kereszt~*, *kis~*, *kő~*, *kör~*, *köves~*, *köz~*, *malom~*, *nagy~*, *nyúl~*, *padka~*, *véd~*, *záró~*.

gáter l. gátor

gátlába *gátlába* (Szentés 2: 610): gát aljánál levő, azt erősítő alacsony gát.

gátmege *gátmege* (H. böszörmény 2: 610): a gát mögött levő földterület.

gátoldal 1. *gát-ódal*, *gát-oldal* (Gyula 2: 610): a gát, vagyis az országút mellett levő hely, terület **2. gátódal** (Furta 72: 165): töltés két partja, oldala.

gátor *gáterokat* (Göcsej 2: 581) | *gátor* (N.kanizsa 2: 581, K.kanizsa 39: 94): meredek fekvésű szőlőben levő keresztárok, amely megakadályozza a víz gyors lefolyását, és felfogja a víz által kimosott talajt.

gátorja *gádorja*, *gátorgya*, *gátorja* (Diszel 67: 18): a falu elején levő határrész.

gátórház *gátórház* (Kanizsa és k. 45: 121, Becse 47: 198) | *gátőürház* (Fh.-gyarmati j. 17: 497): a gátőr lakóháza, tanyája.

gatter *gattër* (Aszófő, Bny.sztláslzó, Csajág, Szt.gál 70: 23): motoros fűrészmalom.

gatyagyár *gatyagyár* (B.topolya és k. 53: 232): kender- vagy lenföld.

gatyaszár 1. *gatyaszár* (Kunsztmárton 25: 12): ilyen alakú holtág **2. gatyaszár** (J.berény 62: 13): keskeny földdarab **3. gatyaszár** (Madocsa, Pincehely 63: 40): útelágazás.

gaz 1. *gaz* (H.nánás, Lucska 2: 613, Sárospatak 7: 260, Hegyköz 36: 307, Sátoraljaújhely 37: 504): dudvával, kóróval, bokrokkal benőtt terület **a. gaz** (Bánffyhunad 2: 613, Ny.bátori j. 44: 424): cserjés, bokros erdő.

gazdajárás *gazdajárás* (Szt.mártonkálta 2: 616): a gazdák jószágainak legelője.

gazdaság *gazdaság* (Sárospatak 7: 260, Csengeri j. 13: 540, Hegyköz 36: 307, Mátészalkai j. 41: 594) | *gázda-ság* (Kórógy 46: 1/294): (uradalmi) birtok vagy annak része.

gázló 1. *gázló* (ÉrtSz. 2: 1005, ÉKsz. 458, Sárospatak 7: 261, Celldömölk–Alsóság 65: 34) | *gázlóu* (Téglás 31: 138): folyó- vagy állóvíz átlátható szakasza **a. gázló** (D.szekcső 11: 953): állathajtó hely a vízen.

gazos 1. *gazos* (Sárospatak 7: 261): gazzal teli terület **2. gazos** (Szt.jakabfa 67: 18): legelőnek az a része, ahol a csordás deleltetni szokott.

gázság *gázság* (Nó.szakál 2: 618): bozót.

géckenyuca l. **gészkenyutca**

gelegenység l. **galagonyás**

gelegonyás l. **galagonyás**

gém *gëém* (Kaba 2: 624): gémeskút.

gémes *gëmes* (Sárospatak 7: 261, Bezdán 80: 119): gémek élőhelye.

gémeskút *gëmeskút* (ÉrtSz. 2: 1009, ÉKsz. 459, Körösök 9: 98, Csépa 25: 12, Mátyfalva 31: 139, Hegyköz 36: 307, Okány 72: 167, Ada 78: 147, Kúla és k. 79: 128) | *gémëskut* (Györe 63: 40) | *gémëskút* (Okány 21: 44) | *gë-möskut* (Hú.hetény 15: 87) | *gëmes kút* (Kúla és k. 79: 128) | *gënéskút* (Palást 2: 624): ásott kút a vödör kiemelését segítő gémmel.

gémkút *gëmkút* (Szlavónia 2: 625, Kórógy 46: 1/295): gémeskút.

gémtelep *gëmtelep* (Bezdán 80: 119): gémek élőhelye.

gëneskút l. **gëmeskút**

gëra *gëra* (Szl. vm., Szováta 2: 627): erősen sós vizű forrás.

geránic l. **gránic**

geregenyis l. **galagonyás**

gerend l. **gerind**

gerenda **1.** *gerenda* (Martos 2: 632): a vízpart szélét és a gát oldalát összekötő keskeny földsáv **2.** *gerenda* (Keszthely 2: 632): a Balaton fenekén levő homokgát, emelkedés.

gerendely *gërendő* (Bakonya 11: 953): dombnyúlvány.

gerinc **1.** *gerinc* (ÉrtSz. 2: 1018, ÉKsz. 462, Sárospatak 7: 261, Hegyköz 36: 307, Koppány 61: 80) | *gërinc* (Bakonya 11: 953, Hettyefő, Lesenceistvánd 67: 18) | *gerincs* (Koppány 61: 80) |

girincs (Koppány 61: 80): hegy, domb kiemelkedő, elnyúló része **a.** *gërinc* (Borszörcsök 69: 20): szőlőhegy kiemelkedő része **2.** *girinc* (Dévaványa, Püspökladány 72: 168) | *girincek* (K.-Sárrét, N.-Sárrét 2: 636, 72: 168): mocsárból, vízzel borított területből kiemelkedő szigetszerű földhát. **Ö:** *hegy*~.

gerind **1.** *gërönd* (Bogyiszló, Decs, Ócsény, Szekszárd 63: 40): kiemelkedő terület, dombhát **a.** *gerind* (Bodköz 2: 646) | *gerindnek* (Györgytarló 2: 646) | *geringy* (Viss 2: 646) | *gërönd* (Bogyiszló, Szeremle, Tolna 2: 646) | *gëröndökön* (Ócsény 2: 646) | *gëröndöt* (Decs 2: 646): mélyen fekvő területből, mocsárból, árvízből kiemelkedő lapos domb, földhát **b.** *gerind*, *gerint* (Sárospatak 7: 261): homokdomb, a szántóföld magasabb része **c.** *gerind*, *gerint* (Sárospatak 7: 261): a vízlecsapolás előtt alig kiemelkedő homokhát **d.** *gerend* (Debrecen 2: 646): birtok határát jelölő, kissé kiemelkedő földcsík, mezsgye **2.** *gerend* (Aú-T vm., Bo. vm., Ung vm., Zemplén vm. 2: 646) | *gerind* (Ung vm. 2: 647, Sátorajújhely 37: 504): hegy, domb gerince **3.** *gërönd* (Szabadka 49: 298, B.topolya és k. 53: 233): rét.

gészkeny **1.** *gëszkeny* (Hú.falu 2: 638): szűk, rövid utca **a.** *geszken* (Négyfalu 2: 638): valamelyik utcaoldal két háza között kivezető ösvény, köz.

gészkenyutca *gëckenyu-ca* (Halmagy 2: 638): szűk, rövid utca.

gesztenyés **1.** *gesztenyés* (ÉrtSz. 2: 1021, ÉKsz. 463, Sárospatak 7: 261, Hegyköz 36: 308) | *gesztënyés* (Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd,

Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 40, Nyirád, Ve.galsa 69: 20, Bny.-sztlászló 70: 23) | *gesztényis* (Bajánse-nye 65: 34) | *gesztényis* (Gy.vár, Nárai, Velem 65: 34, Csögle 69: 20) | *gesztönyés* (Bakonya 11: 953, Hú.-hetény 15: 88, Szenna 60: 38): gesztenyefákkal benőtt, beültetett terület **a.** *gesztényés* (Hetyefő, Kapolcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 18, Nyirád 69: 20): szelídgesztenyés **2.** *gesztényés* (J.berény 62: 13): gesztenyefákkal körülvett terület, tanya.

gesztes *gesztes* (Bábolna 2: 639): több, összefüggő ligetes terület együttese.

gezemice *gezemice* (Polgárdi 2: 639): cserjés, bozótos hely.

gidina l. **godena**

gilicés **1.** *gilicés* (Sáska 67: 18, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 20): iglicetüskével benőtt terület **2.** *gilicés* (Hegyesd 67: 18): hely, ahová a gerlicék inni járnak.

gímeskút l. **gémeskút**

girinc l. **gerinc**

girincs l. **gerinc**

góbé *góbé* (T.szőlős 16: 89): egymás mellett levő félkör alakú fenekek a Tisza közelében.

godena **1.** *gidina* (Nyirád 69: 20) | *godēna* (Borszöröcsök, Csögle 69: 20): falurész **a.** *godēna* (Borszöröcsök 69: 20): a falu leglaposabb része **b.** *godēna* (Egyh.kesző, Marcaltő, Me.lak, N.dém, N.tevel, Nyárád, Pápa, Pápasalamon 68: 18): általában mély fekvésű, vizes terület.

gombás *gombás* (Aszófő, Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 23): terület, ahol sok gomba terem.

gomora *gomora* (Földeák 55: 78): letarolt, elégetett, elpusztított hely.

gorád l. **garád**

gorc **1.** *gorc* (Bod.köz, Sárospatak 7: 261) | *gōrc* (Rát 31: 148): mélyebben fekvő területből, mocsárból, árvízből kiemelkedő dombos hely, földhát **a.** *garc* (Kalotaszeg 2: 664): hegy felső része, teteje, csúcsa **b.** *gorc* (Sárospatak 7: 261, Csengeri j. 13: 540): gerincformájú hosszan elnyúló domb **c.** *gorc* (Munkács 2: 664): szőlőföld végén levő ároknak kissé felmagasodó partja **2.** *gorc* (Bod.köz, Fényeslitke 2: 664): földtábla szélén gerincszerűen kiemelkedő földcsík, mezsgye **3.** *gōrc* (Aknaszlatina 31: 148): a bányában előforduló meddő anyagok tárolására szolgáló terület.

gordon **1.** *gurdin* (Békés, Szabolcs vm. 2: 665) | *gūrdiny* (Balmazújváros 2: 665): gazos, bozótos terület **2.** *gurdony* (Ásványráró, Gy.újfalú, N.bajcs 2: 665): kis utca, zug **3.** *gurdony* (Komárom m. 2: 665): a falu alsó része.

gorhe *gorhe* (Er.hegy 2: 666): disznólegelő.

goronc **1.** *goronc* (Csenger, Rétoldal, Tyukod 2: 667): mélyebben fekvő területből, mocsárból, árvízből kiemelkedő dombos hely, földhát **2.** *goronc* (Csengeri j. 13: 540, N.-Sárrét 72: 171): hosszan elnyúló hátszerű kiemelkedés, domb.

gorond **1.** *gorond* (K.várda, Lónya, T.bezdéd 2: 668, Csengeri j. 13: 540, Fh.gyarmati j. 17: 497, Mátészalkai j. 41: 594) | *gorondnak* (Dercen 2: 668) | *gorondok* (K.-Sárrét, N.-Sárrét 2:

668): mélyebben fekvő területből, mocsárból, árvízből kiemelkedő dombos hely, földhát **a. gorond** (Sárospatak 7: 261): a vízlecsapolás előtt alig kiemelkedő homokhát **b. gorond** (Sárospatak 7: 261): homokdomb, a szántóföld magasabb része **c. gorond** (Ökörítőfűlpös, Paládság 2: 668): halom, domb **d. gorond** (Bod.köz, Fényeslitke 2: 668): (főként földterületek határán) kissé kiemelkedő, gerinc formájú földcsík. **Ö:** *homok-*.

göbbenő **1.** *göbbenűő* (Halmágy 2: 668) | *gübbenő* (Dicsősztmárton, Torda 2: 668): örvény **2.** *göbbenő* (Hm.-szék vm., Márkod 2: 668) | *göbbenűő* (Halmágy 2: 668) | *gübbenő* (Torda 2: 668, Szé.föld 57: 37): patak, folyó medrében hirtelen mélyülő rész, víztől vájt mélyedés **3.** *gübbenő* (Nyá.mente 2: 668): pocsolyás, mocsaras hely.

göbbő- l. göboly-

göbe **1.** *gübe* (Csík vm. 2: 669): mély víz **a. göbe** (ÉrtSz. 2: 1043, ÉKsz. 469, Márkod 2: 669) | *gübe* (Gyimesv., Szé.föld 2: 669) | *gübe* (Torja 43: 74) | *gübü* (N.bacon 2: 718): patak, folyó medrében hirtelen mélyülő rész, víztől vájt mélyedés **b. gübe** (Torja 43: 74) | *gübü* (Szé.föld 2: 718): mélyedés, gödröcske **2.** *gübe* (Gyimesbükk 2: 669): nagy állóvíz.

göbéce *göbéce* (Márkod 2: 669): patak, folyó medrében hirtelen mélyülő rész, víztől vájt mélyedés.

göbecs *göbecs* (K.szekely 63: 42): földterület, amelynek kavicsos a talaja.

göbécsegödör *göbecsegödör* (Nyárad 68: 18) | *göbécsegödör* (Tapolcafő, Vanyola 68: 18): gödör, ahonnan nagyobb szemű kavicsot termelnek ki.

göbecses *göbecsés* (Hetyefő, Kapolcs 67: 18, Csögle 69: 20) | *göbécés* (Nyárad 68: 18): kavicsos földterület.

göbéczés *göbéczés* (Nyárad, Vanyola 68: 18, Szt.gál 70: 23): kavicsos földterület.

göbecsesgödör *göbecsesgödör* (Nyárad 68: 18) | *göbecsésgödör* (Csögle 69: 20): gödör, ahonnan nagyobb szemű kavicsot termelnek ki.

göbécsevétel *göb^üőcsevétel* (Lovászpátona 2: 670): kavicsbánya.

göbécsgödör *göbécsgödör* (Borszöröcsök, Csögle 69: 20) | *göbécsgödörből* (Noszlop 2: 669): gödör, ahonnan nagyobb szemű kavicsot termelnek ki.

göbő¹ **1.** *gübő* (Gyergyó-vid. 2: 670): mély víz **a. gübő** (Szé.föld 2: 670): a folyó mélyebb helye **b. gübő** (Kilyénfalva 2: 670): gödör **2.** *göbő* (Szt.egyházsfalu 2: 670): kiapadt vízmeder.

göbő² - l. göboly-

göböcsevétel l. göbécsevétel

göbődék *göbődik* (Magyarókerke 2: 670): gödör, lyuk.

göbolyállás *göbbőállás* (Regöly 63: 40): a legelőre járó göbolyók delelőhelye.

göbolyjárás **1.** *göbőjárás* (Kanisza és k. 45: 121) | *göböjjjárás* (Földeák 55: 79) | *göböljárás* (Zenta és k. 52: 104): marhalegelő **2.** *göbbőjárás* (D.-földvár 63: 40): a legelőre járó göbolyók hajtóútja.

göbolykút *göbbőkut, göbökut* (Kajdacs, Kölesd 63: 40): a göbolyók itatására szolgáló kút.

göbörc *gübörc* (Berhida, K.dörgicse 2: 670) | *kübörc* (Balaton-felvidék, Szt.gál 2: 670): kopár, sziklás, köves terület.

göcsej *göcsej* (Szenna 2: 671): gödör, dimbes-dombos terület.

göcsös *göcsös* (N.harsány 11: 953): fatuskós terület.

gödör 1. *gödör* (Hétfalva, Nyá.mente 2: 672, N.váty 11: 953, Gyerővh, Inaktelke, Ketesd, Kö.fő, Méra, Sárvásár, Sztána, Szucság 18: 55) | *gödörbe* (Kkság, Lajosmizse, Moldva–Dtúl, P.-vacs, Pusztina–Dtúl 2: 672) | *gödör* (Torockósztyörgy 2: 672) | *gödörbe* (Ketesd 2: 672) | *gödör* (Gyalu, Lóna, Mákófalva 18: 55) | *gödörbe* (Gajcsána–Dtúl 2: 672) | *gödörön* (Lábnik–Dtúl 2: 672) | *gödör* (Gajcsána–Dtúl 2: 672): völgy **a.** *gödör* (Nyá.mente 2: 672, Ba.berény, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 38, Kölesd, Ozora, Sársztlőrinc 63: 40): völgykatlan **b.** *gödör* (ÉrtSz. 2: 1043, ÉKsz. 469): lapályos területrész (dombok között) **2.** *göder* (Visk 31: 149) | *gödör* (ÉKsz. 469, Sárospatak 7: 261, Karcfalva 14: 205, Hú.hetény 15: 90, T.szőlös 16: 90, Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 12, Hegyköz 36: 308, Sátorajújhely 37: 504, Kanizsa és k. 45: 121, Kórógy 46: 1/302, Becse 47: 198, Gombos 48: 56, Szabadka 49: 298, Szt.tamás és k. 50: 70, Temerin és k. 51: 87, Zenta és k. 52: 104, B.topolya és k. 53: 233, Bajánsenye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 34, Hettyefő, Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 18, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varány 68: 18, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 20, Aszófő, Bny.-sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 23, Kú-

la és k. 79: 133, Bezdán 80: 119, Doroszló 81: 67) | *gödör* (Csengeri j. 13: 540, Fh.gyarmati j. 17: 497, Mátészalkai j. 41: 594, Ny.bátori j. 44: 424) | *güdör* (Ipoly-v. 64: 114): nagyobb természetes vagy mesterséges mélyedés a talajban **a.** *gödör* (Császár, Neszmély 27: 24, Böhönye, Csököly, Örtilos, Segesd 60: 38, Decs, Györe, Medina, Miszla 63: 40): szakadékos partú mélyedés **3.** *gödör* (Sárospatak 7: 261, Hegyköz 36: 308): árok **a.** *gödör* (Ka.-szerdahely 60: 38): kenderáztató **b.** *gödör* (Gombos 48: 56): tavacska **4.** *gödör* (Gyula 2: 672): mélyedés, mély víz a folyókanyarban. **Ö:** *agyag~, agyagos~, áztató~, bánya~, cigány~, dög~, föld~, földvevő~, fövényes~, göbécse~, göbecses~, göbécse~, gyár~, holt~, homok~, homokos~, itató~, kavics~, kavicsos~, kopolya~, kövecses~, kövecse~, köves~, kubik~, kun~, kutyá~, lenáztató~, meleg~, mész~, murva~, murvás~, pece~, pipa~, sárföl~, sárgaföldes~, sárga~, sár~, sikáló~, sikálós~, sóder~, téglá~, vályog~.*

gödörfő *güdörfő* (Mátraalja 2: 672): hegy- vagy domboldalon képződött vízmosás felső partja.

gödörköze *gödörközi* (Hegyköz 36: 308): gödrök között elterülő rész.

gödörkút *gödörkút* (Kkság, Nkság, Sarkad 2: 672, Sarkad 72: 172) | *gödörkutak* (H.nánás 2: 672): négyszögletes, nagy gödör, amelyet mélyebben fekvő, sík, lapos területeken, tófenéken vagy folyómederben ástak a nagyobb jószág csoportos itatására.

gödörút *gödörut* (Bg.som 31: 149): lejtőn a víz által kimosott mélyebb út.

gödrös 1. *gödrös* (Bajánsenye, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 34, Kapolcs 67: 18, Csikvánd, Vanyola 68: 18, Csögle 69: 20): dimbesdombos, hepehupás terület **2.** *gödrös* (Velem 65: 34): hepehupás út.

görbe *görbe* (Hegyköz 36: 308): ív alakúan hajlott területrész.

görbület *görbület* (Téglás 31: 151): kanyar.

görönd l. gerind

göröndő l. gerendely

gövecses(-) l. kavicsos(-)

grádics 1. *grádics* (Iregszemcse, Ozora 63: 40): erősen tagolt, meredek domboldal **a.** *gràdics* (Torja 43: 73): néhány barázdányi, meg nem művelhető meredek földszáv.

granáriumkert *granárium kert* (T.da-da 2: 690): a magtárt körülvevő terület.

gránic 1. *garánic* (Hódmezővh 2: 690) | *geránic* (Köszeg-Hegyalja 2: 690) | *grájnícig* (H.nánás 2: 690) | *gránic* (Békés, Csenger, Csík vm., F.őr, Gyergyó-vid., Hódmezővh, Kk.félegyháza, Makó, Moldva 2: 690, Szabadka 49: 317, Szeged 73: 1/516, Sz.hát 75: 1/333) | *gránicbul* (Kk.halas 2: 690) | *gránicon* (Nkság 2: 690) | *gránicra* (Botpalád, Kk.halas, Kömlő 2: 690) | *gránicról* (Abara 2: 690) | *grájníc* (Hajdúnánás 2: 690) | *gránic* (Kórógy 46: 1/304) | *granica* (Ada 78: 158) | *grānitsā* (Moldva 76: 50) | *grányic* (Andrásfalva, Nyi.-vid. 2: 690, Fekete-Körös-völgy 38: 20) | *grányica* (Abafája 2: 691): országhatár **a.** *gránic* (Hódmezővh 2: 690): messze emelkedő hegyek összessége **b.** *gránic* (Föl-

deák 55: 79): csatornákkal határolt tábla föld.

greccsina *greccsina* (Aknaszlatina 31: 153): kert.

grenc *grenc* (Andrásfalva 2: 691): országhatár.

gréptyák *gréptyák* (Aknaszlatina 31: 153): gidres-gödrös terület.

grund 1. *grund* (ÉrtSz. 2: 1059, ÉKsz. 474): beépítetlen városi telek **2.** *grunt* (Kórógy 46: 1/305): telek, amin a ház, az udvar, a kert van.

gubarc *gubarc* (E.vár 2: 695): göröngyös, rögös földterület.

gudora *gudora* (So. m. 2: 697): cserjével benőtt szűk völgy.

gugyesz *gugyesz* (Alföld, Bodajk, Enying 2: 700) | *gugyész* (Polgárdi 2: 700): kis kunyhó, kaliba.

gugyor 1. *gugyor* (Ba.rendes 67: 18): keskeny, mély völgy **a.** *gugyor* (Ba.rendes, Révfülöp 67: 18): völgykatlan, amely fekvésénél fogva napos, ezért jó szőlőtermő hely.

gulya *gula* (Hegykö 2: 702): szarvasmarhák éjjeli szállása a legelőn.

gulyaakol *gujaakó* (Ormánság 74: 193) | *gujaakol* (Doroszló 81: 67) | *gulaakó* (Ormánság 74: 193): lovak, marhák számára épített szállás.

gulyaállás 1. *gujaállás* (F.nyék 63: 40, Csajág 70: 23, Püspökladány 72: 175) | *gulaállás* (Takácsi 68: 18) | *gulaállás* (Hetyefő 67: 18): a marhacsorda delelőhelye a legelőn **2.** *gujaállás*, *gulaállás* (Ormánság 74: 193): marhák számára épített állás.

gulyacsapás *gulyacsapásnak* (K.-Sárrét, N.-Sárrét 2: 702): nádasban tört keskeny vízi út.

gulyadelelő *gujadéllő* (Sárospatak 7: 261, Bny.sztlászló 70: 23) | *gujadéllőű* (Sz.hát 75: 1/335): a gulya delelő helye.

gulyafeljáró *gulaföljáró* (Sáska 67: 18): út, amelyen a marhákat a hegyoldalban vagy a fennsíkon levő legelőre hajtják.

gulyaföld *gujafőűd* (H.nánás 2: 702) | *gulyafőd* (H.szoboszló 2: 702): gulyalegelő.

gulyahálás 1. *gulahálás* (Sümeg 67: 18): a marhák delelőhelye **2.** *gulahálás* (Nyrád 69: 20): a marhák szállás-helye.

gulyaháló *gulahállót* (Szt.gál 2: 702): három oldalon köfállal körülvett építmény, amely a gulya éjjeli szállásául szolgál; nyári akol.

gulyajárás 1. *gujajárás* (Szeghalom 2: 702, 72: 175, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Bikács, Sársztlőrinc 63: 40, N.körös 71: 45, Ormánság 74: 193) | *gulajárás* (Z.erdőd 67: 18, Egyh.kesző 68: 18, Ormánság 74: 193) | *gulyajárás* (Hortobágy, Kkság 2: 702): marhalegelő **2.** *gujajárás* (Sárospatak 7: 261, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13) | *gulajárás* (N.kanizsa 2: 702, K.kanizsa 39: 98, Nárai, Velem 65: 34, Egyh.kesző 68: 18) | *gulyajarást* (Püspökladány 2: 702, 72: 175): marhahajtó út.

gulyajáró *gujajáró* (N.dorog 63: 40): marhalegelő.

gulyakarám *gujakarám* (Fornos 2: 702) | *gulyakarán* (Kóka 2: 702): körülkerített hely a szabadban, ahova a gulyát éjszakára vagy vihar idejére behajtják.

gulyakosár *gujakosár* (Fornos 2: 702): körülkerített hely a szabadban, ahova a gulyát éjszakára vagy vihar idejére behajtják.

gulyakút *gujakut* (Sárospatak 7: 261, Máriahalom 27: 24, Dombóvár 63: 40) | *gujakút* (Csépa 25: 12, Hegyköz 36: 308, J.apáti, J.árokszállás, J.berény 62: 13, K.marja, Püspökladány 72: 175) | *gulyakút* (Körösök 9: 98): szarvasmarhák itatóhelye.

gulyalegelő *gujalegellő* (Gógánfa 67: 18, Nyrád 69: 20) | *gujalegelő* (Sárospatak 7: 261) | *gulalegelő* (Celldömölk–Alsóság, Gy.vár, Nárai 65: 34): marhalegelő.

gulyanyomás *gujanyomás* (N.zerénd 2: 702): marhalegelő.

gulyarét *gujarét* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13): marhalegelő.

gulyásház *gujásház* (Sárospatak 7: 261): a marhapásztor szállása, szolgálati lakása.

gulyáskunyhó *gujáskunyhó* (Balsa 2: 703) | *gujáskunnygó* (N.rábé 72: 175): a marhapásztor fából vagy vályogból épített kunyhója.

gulyáskút *gujáskút* (Szabadka 49: 298) | *gulyáskút* (B.topolya és k. 53: 233): szarvasmarhák itatóhelye.

gulyaszín 1. *gujaszín* (Vésztő 2: 703): gulyaistálló **2.** *gulyaszín* (Vésztő 72: 175): gulyaállás.

gul(y)iba l. kaliba

gunáros *gunaras* (Dombóvár 63: 40): libalegelő.

gúnya *gunya* (Hortobágy 2: 706) | *gúnya* (Kkság 2: 706): a szabadban élő pásztor kunyhója.

gúnyakút *gúnyakút* (Hegyköz 36: 308): gémeskút.

gunyesz *gunyes* (Madocsa 2: 706) | *gunyesz* (N.kőrös 71: 45) | *gunyész* (Zenta 2: 706, K.némedi 22: 38): kunyhó.

gunyhó l. **kunyhó**

gunnyasztó *csősz~*.

gurdin(y) l. **gordon**

gurdony l. **gordon**

gurgyal 1. *gurgyal* (Esztergom 2: 709) | *gurgyalnak* (Bény 2: 709): zezugos utcákból, ütött-kopott házakból álló faluvég 2. *gurgyal* (Esztergom 2: 709): szőlőhegynek széltől, fagytól védett alsó, völgszerű része 3. *gurgyal*, *gurgyā* (Császárs, Kocs 27: 24): szakadék.

gurgyán *gurgyán* (Vörs 60: 38): gidres-gödrös, bokros terület az erdőben.

gurgye(le)s *gurgyec* (D-T köze, Kunadacs, Kunpeszér 2: 709) | *gurgyélészek* (Szt.gál 2: 709): szénégetők, pásztorok, csőszök kunyhója; gugyesz.

gurgyec l. **gurgye(le)s**

gustya *gustya* (Segesd 60: 38): szakadékos, bozotos terület.

gübbenő l. **göbbenő**

gübe l. **göbe**

gübő l. **göbő**

gübörc l. **göbörc**

gübü l. **göbe**

güdör(-) l. **gödör(-)**

gyakor *gyakar* (Hegyköz 36: 308) | *gyakor* (Nyá.mente 2: 723): sűrű erdő, cserjés.

gyakorlókert *gyakorlókert* (Kövágó-örs, Révfülöp 67: 18, Borszörcsök, Csögle, Ve.galsa 69: 20, Aszófő, Bny.-

sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 23): konyha- vagy csemetekert, amely iskolások mezőgazdasági ismereteinek megszerzését szolgálja.

gyakorlótér *gyakorlótér* (Hegyköz 36: 308): (egykor) leventék kiképzésére szolgáló terület, sportpálya.

gyál *gyál* (*gyálut*, *gyáluk*, *gyáluja*) (Fekete-Körös-völgy 38: 20): domb.

gyalmos *gyalmos* (Sárospatak 7: 261): gyalommal halászható víz.

gyalogdarab *gyalogdarab* (Me.kövesd 2: 724): kétharmad hold nagyságú földterület.

gyalogföld *gyalogföld* (T.szölös 16: 91): a település szomszédságában 600-700 négyszögöl nagyságú parcellákból álló határrész, amely a gyalogmunkát végző zsellérek járandósága volt.

gyaloghágó *gyaloghágóun* (Sz.szeg 2: 724): csak gyalogosan járható hágó.

gyaloghíd 1. *gyaloghid* (Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti 65: 34) | *gyaloghid* (ÉrtSz. 2: 1075, ÉKsz. 479, Sárospatak 7: 261) | *gyaloghid* (Minaj 31: 158): csak gyalogosok számára való, keskeny átkelőhely patakon, széles árkon 2. *gyaloghíd* (ÉrtSz. 2: 1075, ÉKsz. 479): kikötőhíd.

gyalogjáró *gyalogjáró* (Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai 65: 34) | *gyalogjárón* (Bag 2: 724): kitaposott, csak gyalogos közlekedésre szolgáló út, ösvény.

gyalogkút *gyalogkút* (Kk.halas, Kkság 2: 725): kútként használt, 1–1,5 m mélyre ásott gödör, melynek vizéhez néhány, földből kialakított lépcsőn kell lemenni.

gyalogösvény *gyalogösveny* (Rát 31: 158) | *gyalogösvény* (ÉrtSz. 2: 1076, ÉKsz. 479, Sátoraljaújhely 37: 504) | *gyalogösveny* (Torja 43: 75): (erdőn, mezőn vagy réten átvezető) keskeny ösvény, melyen csak gyalog lehet közlekedni.

gyalogösvényke *gyalag ösvenke* (Moldva 2: 725) | *gyalag öszenke* (Gálbény 2: 725) | *gyalog ösvenke* (Gálbény, Klézse, Moldva–Dtúl 2: 725) | *gyalog ösvenkét* (Forrófalva 2: 725) | *gyalog öszenke* (Gálbény 2: 725): gyalogösvény.

gyalogút *dzsalogut* (F.őr 23: 73) | *gyalogut* (Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 953, Hú.hetény 15: 93, Dad, Neszmély 27: 24, Visk 31: 158, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Őrtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 38, Kocsola, Koppányszántó, Simontornya, 63: 40, Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nára, R.gyarmat, Velem 65: 34, Hetefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 19, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 18, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 20, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 24) | *gyalogút* (ÉrtSz. 2: 1077, ÉKsz. 479, Sárospatak 7: 261, T.szőlös 16: 93, Hegyköz 36: 308, Sátoraljaújhely 37: 504, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Püspökladány 72: 177) | *gyalogút* (Kórógy 46: 1/309): mezei ösvény, földút a gyalogosok számára.

gyár *csirke~, gatyá~*.

gyárgödör *gyárgödör* (Becse 47: 198): szennyvízlevezető árok ipari üzem mellett.

gyászkert *gyászkérbe* (M.valkó 2: 732): temető.

gyásztemető *gyásztemetőbe* (Kk.halas 2: 733) | *jász temető* (M.atád 2: 733): temető.

gyékényes *gyékényes* (Hegyköz 36: 308) | *gyékényös* (Ba.berény 60: 38, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Majos, Pincehely 63: 40, Hetefő, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 19) | *gyékényes* (Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 424) | *gyiékényes* (Fh.gyarmati j. 17: 497) | *gyikényes* (Sárospatak 7: 261) | *gyikényös* (Böhönye 60: 38) | *gyikényes* (Sárospatak 7: 261) | *gyikényös* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Csögle 69: 20) | *gyikényös* (Fülöpszállás 2: 734): gyékényt, sást, nádat termő mocsaras terület.

gyékényföld *gyékényföld* (Aszófő 2: 735): gyékénnyel benőtt terület.

gyékénylő *gyikenlő, gyikenlő* (Sárospatak 7: 261) | *gyiknyelő* (Sárospatak 7: 261): gyékény kitermelésére alkalmas hely.

gyékényrét *gyékényrét* (Tápé 2: 735, Szeged 73: 1/527): vízállásos rét, ahol gyékény terem.

gyemócsös l. **gyümölcsös**

gyengés *gyengés* (Sárospatak 7: 261) | *gyöngés* (Igal 60: 38): friss hajtású erdőrészt.

gyengevágás *gyöngévágás* (Nyirád 69: 20): erdőterület, amelyről a gyengébb, fiatal fákat kivágják vagy ritkítják.

gyep **1.** *gyep* (ÉrtSz. 2: 1095, ÉKsz. 482, Csépa, Kunsztmárton 25: 12, Szabadka 49: 298, B.topolya és k. 53: 233, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.-kisér 62: 13) | *gyép* (Temerin és k. 51: 87, Csajág 70: 24, Dévaványa, Füzesgyarmat, Püspökladány 72: 179) | *gyepét* (Kö.ladány 72: 179) | *gyépét* (Szerep 72: 179) | *gyöp* (ÉrtSz. 2: 1095, M.egregy, N.váty 11: 953, Hú.hetény 15: 93, Szabadka 49: 298, B.topolya és k. 53: 233, K.iratos 58: 46, Koppány 61: 86, Kölesd, Medina, N.kónyi 63: 40, Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 34, Büssü 66: 87, Csögle 69: 20, Csajág 70: 24) | *gyöpp* (M.egregy, N.váty 11: 953, Dad 27: 24, Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 34): legelő **a.** *gyöp* (Martonfa 11: 953, Ba.berény, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, So.udvarhely, Szenna 60: 38, Csikvánd, M.gencs, Vanyola, Ve.varsány 68: 18, Borszöröcsök 69: 20) | *gyöpp* (Martonfa 11: 953): kisebb állatok, főképpen libák legeltetésére használt füves terület **2.** *gyep* (ÉKsz. 482, Sárospatak 7: 261, Eszeny 31: 162, Hegyköz 36: 308, Kanizsa és k. 45: 127, Becse 47: 198, B.topolya és k. 53: 233) | *gyép* (Kupuszina 59: 150) | *gyöp* (B.topolya és k. 53: 233, Szeged 73: 1/537, Bezdán 80: 119, Doroszló 81: 67): fűvel benőtt terület **a.** *gyöp* (Bakonya 11: 953, Aszófő, Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 24) | *gyöpp* (Bakonya 11: 953): kisebb füves terület **b.** *gyöp* (Hetyefő, Káptalanfő, Lesence-

istvánd 67: 19, Tapolcafő 68: 18, Nyirád, Ve.galsa 69: 20): kis füves terület, amelyet nem kaszálnak **3.** *gyep* (Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 497, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 424): rét **a.** *gyöp* (Nyirád 68: 18): kis területű rét **4.** *gyep* (Sárospatak 7: 261, Hegyköz 36: 308): parlag **5.** *gyep* (Hm.szék vm., N.szalonta 2: 739, N.szalonta 72: 179) | *gyép* (Hm.szék vm. 2: 739): földterületeket vagy fálvakat elválasztó, (fűvel benőtt) határjelölő földcsík, mezsgye **6.** *gyépre* (Szentes 2: 738) | *gyöp* (Martos 2: 738): magas vízálláskor, áradáskor víz alá került terület, ártér; hullámtér. **Ö:** *bárány~*, *birka~*, *csikó~*, *liba~*, *ős~*, *szőlő~*.

gyepbarázda *gyöpborozda* (Szada 2: 739): földterületeket elhatároló, félgye méter széles mezsgye.

gyepes *gyöpös* (Hú.hetény 15: 93): füves legelő.

gyepföld **1.** *gyeffőüd* (H.hadház 2: 739) | *gyepfőd* (Sárospatak 7: 261, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Györe, Sársztlőrinc, Tamási 63: 40) | *gyepfőüdbe* (Lónya 2: 739) | *gyepfőüdbe* (Debrecen 2: 739) | *gyöpfőd* (Bakonya 11: 953, Szt.gál 70: 24, Szeged 73: 1/537): gyepes terület feltörése útján nyert szántóföld **2.** *gyepfődek* (Doroszló 81: 67) | *gyöpfődekből* (Mány 2: 739): legelő.

gyepkert *gyöpkert* (D.sztgyörgy 63: 40): egykori szérűskertből feltört szántó.

gyeplegelő *gyeplegelő* (Sárospatak 7: 261, J.apáti 62: 13): gyengébb minőségű legelő.

gyepség *d'jepsēg* (Moldva 76: 25) | *gyēpsig* (Barslédec 2: 740) | *gyöpség*

(Noszlop, Várda 2: 740) | *gyöpségeket* (Szt.királyszabadja 2: 740): gyepes terület.

gyepsor 1. *gyepsor* (ÉKsz. 483, Csépa 25: 12, Becse 47: 198, Szt.tamás és k. 50: 70, Zenta és k. 52: 104, J.apáti, J.-árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.-kisér 62: 13, Ada 78: 147, Kúla és k. 79: 128, Doroszló 81: 67) | *gyépsor* (Becse 47: 208, Temerin és k. 51: 87) | *gyöpsor* (Bezdán 80: 119): faluszélen, legelő szélén épült házsor **2.** *gyepsor* (Szt.tamás és k. 50: 70): a legelő széle.

gyepszél 1. *gyepszél* (ÉKsz. 483, Hortobágy, N.szalonta 2: 741) | *gyepszil* (N.szalonta 2: 741, 72: 180) | *gyöpszél* (Tápé 2: 741, Bezdán 80: 119): a falunak vagy városnak az illető települést körülvevő gyepes területre, legelőkre kinyúló vége **2.** *gyepszél* (Szabadka 49: 298, B.topolya és k. 53: 233) | *gyepszil* (B.topolya és k. 53: 233, N.-szalonta 72: 180) | *gyöpszél* (Szeged 73: 1/537) | *gyöpszil* (Szabadka 49: 298): a legelő széle (a falu vagy a város mellett).

gyeptelek 1. *gyeptelek* (Sárospatak 7: 261): gyepes földdarab **2.** *gyeptelek* (Paládság 2: 741): üres telek.

gyeptörés *gyeptörés* (Fényeslitke, K.-Sárrét, N.-Sárrét 2: 741) | *gyöptörés* (Döbrököz, Fürged, Györe, K.szekely, Medina 63: 40) | *gyöptörésekbe* (Fülöpszállás 2: 741): (egykori rétből, legelőből) először feltört, felszántott terület.

gyepű 1. *gyepű* (Mátészalkai j. 41: 595) | *gyepű* (Csengeri j. 13: 541): felszántatlan gypeszalag **2.** *gyepű* (Hegyköz 36: 308): birtokhatárt jelző terület-

sáv **a.** *gyepű* (Hú. hetény 15: 94, Aszófő 70: 24): dülőket elválasztó köves, bokros, a művelésből kerítésként elhagyott földsáv **3.** *gyepű* (Vörs 60: 38): sűrű bokros rész az erdőben.

gyéres *gyíres* (Földeák 55: 80): ritka növéssű erdő.

gyérítés *győrittés* (Szenna 60: 38): ki-ritkított erdőréssz.

gyertyalló *gyertyalló* (Sárospatak 7: 261): gyertyános.

gyertyán *gyertyán* (Karcfalva 14: 205): gyertyánerdő.

gyertyános *gyertyános* (ÉKsz. 485, ÉrtSz. 2: 1105, Sárospatak 7: 261, Hegyköz 36: 308) | *gyertyános* (Szulimán 11: 954, Császárs, Dömös 27: 24, M.keszi, Miszla 63: 40, Hetyefő, Kápolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 19, Vanyola 68: 18, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 20, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 24) | *gyertyányos* (Bajánsenye, Duka, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 34, Vanyola 68: 18): gyertyánfákból álló erdő, erdőrésszlet vagy facsoport.

gyíken(y)lő l. gyékénylő

gyíkínyes l. gyékényes

gyíknelyő l. gyékénylő

gyimécses l. gyümölcsös

gyimon *gyimon* (Fk.gyarmat, Kö.tarcsa, N.zerénd 2: 751) | *gyimon* (Er.-hegy 2: 751) | *gyimont* (Bélzerénd, N.zerénd, Tamáshida 2: 751) | *gyimonton* (Bélzerénd, N.zerénd 2: 751): folyó gátja, töltése, partja.

gyi(n)nyefőd l. dinnyeföld

gyíres l. gyéres

gyógykút *gyógykút* (Kanizsa és k. 45: 121): gyógyhatású forrás.

gyomatag *gyomatag* (Szé.föld 57: 38): gyommal benőtt hely.

gyóta *gyótákon* (Ormánság 2: 756) | *gy^uóta* (Sümeg 2: 756): legelő.

gyótán *gyuótánnak* (N.lengyel vid. 2: 756): szőlőhegy gerincén vezető út két oldalára épített pincék előtti szabad térség.

gyökér *gyökér* (Hegyköz 36: 308): terület, amelyre jellemző a fák földből kiálló, erős gyökérzete, illetve gyökértuskók jelenléte.

gyökeres 1. *gyökeres* (Döbrököz 63: 40): vizenyős rét, ahol a sok vízinövény gyökérzete megmarad **2.** *gyökeres* (Hetyefő 67: 19): szántóterület, amelyet erdő irtásával nyertek.

gyömőcsös l. gyümölcsös

gyöngevágás l. gyengevágás

gyöngyös *gyöngyös* (Hegyköz 36: 308): fagyöngyben gazdag terület.

gyöngysziget *gyöngysziget* (Szt.tamás és k. 50: 70) | *gyönysziget* (Becse 47: 208): kör alakú, gyöngyszem formájú kis sziget.

gyöpös l. gyepes

gyöp(p)(-) l. gyep(-)

gyöpség l. gyepség

györített l. gyérítés

gyuszél l. juhszél

gyuttatottföld l. juttatottföld

gyűjtő birka~, víz~.

gyűjtőcsatorna *gyűjtőcsatorna* (Körösök 9: 98): széles, mély árok, mely több csatorna vizét gyűjti és szállítja a folyóba.

gyűjtőkanális *gyűjtőkanális* (Körösök 9: 98): széles, mély árok, mely több csatorna vizét gyűjti és szállítja a folyóba.

gyük *gyük* (Ipoly-v. 64: 117): patakpart azon része, ahol sok fagyökeret alámosott a víz.

gyümölcskert *gyümőcskert* (Dombóvár 63: 40): gyümölcsfákkal beültetett kert.

gyümölcsös *gyemőücsös* (Fh.gyarmati j. 17: 497) | *gyimécsös* (Kupuszina 59: 152) | *gyömőcsös* (Szatmárnémeti 2: 770) | *gyömőücsös* (Kórógy 46: 1/319) | *gyümēcses* (Csombord 2: 770) | *gyümőcsös* (Sárospatak 7: 261, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 954, Karcfalva 14: 205, Hegyköz 36: 308, Sátorajáújhely 37: 504, K.kanizsa 39: 104, Szabadka 49: 298, B.topolya és k. 53: 233, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Szenna 60: 38, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Medina, Simontornya 63: 40, Ipoly-v. 64: 117, Bö, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 34, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanlótó, Lesenceistvánd 67: 19, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 18, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 20) | *gyümőücsös* (Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 497, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 424) | *gyümőücsös* (Fertősalmás 31: 170) | *gyümőücsös* (T.szőlös 16: 94) | *gyümölcsös* (ÉrtSz. 2: 1134, ÉKsz. 491, Hegyköz 36: 308, Sátorajáújhely 37: 504, Temerin és k. 51: 87, B.topolya és k. 53: 233, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 24) | *gyümücsös* (Bajánsenye, R.gyarmat 65: 34): gyümölcsfákkal beültetett terület, kert.

gyümölcsös kert *gyümölcsös kert* (Sárospatak 7: 261, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Hetefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lenseistvánd 67: 19, Borszörcsök, Csögle, Ve.galsa 69: 20) | *gyümölcsös kert* (ÉKsz. 491, ÉrtSz. 2: 1134, Hegyköz 36: 308): gyümölcsfákkal beültetett kert.

gyűr **1.** *gyürre* (Gúta 2: 770) | *gyűr* (Érsekújvár, Naszvad 2: 770) | *gyűrökön* (Öcsény 2: 770): mocsaras, vizenyős területen szilárd talajú, kiemelkedő domb, bucka **a.** *gyűr* (Érsekújvár 2: 770): árvízből helyenként kibukkanó gyeses földhát **2.** *gyür* (Ba.füzfő, Csopak, Ns.vámos 70: 24): domboldal.

gyűrűs *gyűrűs* (Báta 63: 40): gyűrűfával benőtt terület.

gyűrűskút *gyűrűskút* (Aszófő, Bny.-sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 24): betongyűrűvel bélelt ásott kút.

hadiút *hadi út* (Karcfalva 14: 205): hadviselés céljára használt út.

hágcsó *hákcsó* (Sárospatak 7: 261): gyalogos ember közlekedésére szolgáló hely a gyepon.

hágó **1.** *hago* (Szászfenes 18: 58) | *hágó* (Gyergyó-vid., Hétfalu, Me.bánd, Nyá.mente 2: 785, Karcfalva 14: 205, Bogártelke 18: 58) | *hágóú* (Ketesd 2: 785) | *hágó"* (Jákótelke, Ketesd, Sár vásár 18: 58): meredek hegyoldal, illetve a rajta vezető út **2.** *hágó* (ÉrtSz. 3: 24, ÉKsz. 497, Sárospatak 7: 261, Hegyköz 36: 308, Sátorajújhely 37: 504) | *hágóu* (Macsola 31: 175): bevágás hegygerincen, amelyen út vezet át **3.** *hágóu* (Ny.bátori j. 44: 424): domb. **Ö:** *fel~, gyalog~.*

hágóalja *hago aja* (Szászfenes 18: 58): hegy, domb alja, lába.

hágócska *hágócska* (Moldva 2: 785): meredek hegyoldal, illetve a rajta vezető út.

hagyásfák *hagyásfák* (Ipoly-v. 64: 118): irtással szántófölddé vált területeken meghagyott fás részek.

hagyigács l. **agyagás**

hagyigácsó l. **agyagásó**

hagymás *hagymás* (Sárospatak 7: 261) | *hajmás* (Bátaszék 63: 40, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 24): hagymával beültetett, hagymás növényel benőtt terület.

hagymásföld *hajmásföld* (Hú.hetény 15: 97): szántóföld, ahol vöröshagymát termesztettek nagyobb mennyiségben.

hagymáskert *hajmáskert* (Ormánság 74: 206): a falun kívül eső veteményeskert, ahol főképpen hagymát termesztettek.

hajcsárút *hajcsárút* (Hegyköz 36: 308): a marhacsorda kihajtására használt út.

hajdinás *hajdinás* (Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 24): olyan földterület, amelyen hajdinát termelnek.

hajdúház *hajdúház* (Hegyköz 36: 308): az egykori grófi hajdú lakása.

hajlás **1.** *hajlás* (ÉrtSz. 3: 38, Zenta 2: 799, Csikvánd, Iharkút 68: 18, Ve.galsa 69: 20) | *hajlások* (K.-Sárrét, N.-Sárrét, Nkság 2: 799) | *hajlās* (Óbást 2: 799): mélyebben fekvő földterület, mélyedés **a.** *hajlás* (Csépa 25: 12): mélyenfekvő, víz által határolt terület **b.** *hajlás* (Kp.-Tisza-vid. 2: 799) | *haj-*

lást (Bh.keresztes 2: 799): (földterületen) hosszú, keskeny, vízmosta mélyedés **2. hajlásnak** (Hortobágy 2: 799): a fölösleges vizet levezető természetes árok, csatorna **3. hajlás** (Martos 2: 799): folyókanyar **a. hajlás** (T.szőlös 16: 89): kiszáradt ér kanyarja **4. hajlás** (Sárospatak 7: 261, M.egregy 11: 954, Hegyköz 36: 308): domboldal hajlata **5. hajlás** (Sársztlőrinc, Szekszárd 63: 40): ív alakban hajló terület.

hajlat **1. hajlat** (ÉrtSz. 3: 38, ÉKsz. 499, Gomba, Kk.halas, S.gömör, Szerrep, Szeghalom, Vésztő 2: 799, Aszófő, Csajág, Szt.gál 70: 24) | *hajlatban* (Zselic 2: 799) | *hajlatok* (Kkság 2: 799) | *hajlatokban* (Istenmezeje 2: 799) | *hājlat* (Bg.som 31: 178): mélyedés, mélyebben fekvő földterület **a. hajlat** (M.gencs, Nyárad, Ve.varsány 68: 18): teknő alakú földterület két hely vagy domb között **b. hajlat** (Szeged 73: 1/547) | *hājlat* (Ipoly-v. 64: 119): lankás földterület **2. hajlat** (ÉKsz. 499, Cserszegtomaj, Gomba, N.kanizsa 2: 799) | *hājlat* (Kaszony 31: 178): domb lejtős oldala, különösen annak alsó része **a. hajlat** (Sárospatak 7: 261, Bajánsenye, Duka, Gencsapáti, Gy.vár 65: 34): domb nyeregszerű része **b. hajlat** (K.kanizsa 39: 106): mélyedés a domboldalon **3. hajlat** (Me.túr 2: 799): ér partja **4. hajlat** (Hegyköz 36: 308): kanyarulat, görbület **a. hajlat** (Sárospatak 7: 261, Celldömölk–Alsóság, Náriai 65: 34): útkanyar. **Ö: ér~.**

hajlatom *hajlatom* (Velem 65: 34): két domb vagy hegy közötti nyereg.

hajlék *hājlok* (Ipoly-v. 64: 119): szőlőkunyhó.

hajló **1. hajló** (Páty 2: 799): mélyedés, völgy **2. hajló** (Hú.hetény 15: 97): völgyoldal, lejtő.

hajmás l. **hagymás**

hajmásföld l. **hagymásföld**

hajmáskert l. **hagymáskert**

hajóállomás *hajóállomás* (ÉrtSz. 3: 42, ÉKsz. 500, Becse 47: 198, Ada 78: 147) | *hajóuállomás* (T.szőlös 16: 91): hajók kikötésére kiépített hely.

hajócsatorna *hajócsatorna* (Bezdán 80: 120): csatorna, ahol hajó is járhat.

hajókikötő *hajókikötő* (Becse 47: 198, Bezdán 80: 120): hajóállomás.

hajószállás *hajószállás* (Ba.berény 60: 38): hajó kikötőhelye.

hajóút *hajóút* (ÉKsz. 501, Körösök 9: 98): folyó.

hajtóút *hajtó ut* (Cikó 63: 40): út, amelyen az állatokat a legelőre hajtják.

hákcsó l. **hágcsó**

hálás **1. hálás** (Duka, Gencsapáti 65: 34, Hetyefő, Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 19, Csajág 70: 24) | *hállás* (Várpalota 70: 24): állatok pihenőhelye a legelőn **a. hálás** (Szenna 60: 38) | *hállás* (Szt.gál 70: 24): állatok éjszakai szálláshelye **2. hálás** (Fekete-Körös-völgy 38: 21): szállás **a. hálás** (Hetyefő, Lesenceistvánd 67: 19): pásztorok éjjeli menedékhelye. **Ö: birka~, gulya~, kos~.**

halas **1. halas** (Sárospatak 7: 261): hallal teli, halban bőséges vízállás; halastó **a. halas** (Körösök 9: 98): halban gazdag vízfolyás szakasza és környéke.

halastó

halastó *halastó* (ÉrtSz. 3: 60, ÉKsz. 504, Sáropatak 7: 262, Körösök 9: 98, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 954, Karcfalva 14: 205, Hú.hetény 15: 98, Kunsztmárton 25: 12, Császár 27: 24, Hegyköz 36: 308, Kanizsa és k. 45: 121, Becse 47: 198, Szabadka 49: 298, Temerin és k. 51: 87, B.topolya és k. 53: 233, Böhönye, Szenna 60: 38, J.-apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 40, Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 34, Kapolcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 19, Csikvánd, M.gencs, Nyárád, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 18, Ada 78: 147, Kúla és k. 79: 128, Doroszló 81: 67) | *halastóu* (Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 497, Mátészalkai j. 41: 595) | *hàlastóu* (Kórógy 46: 1/331) | *halastóu* (Halábor 31: 181): halak tenyésztésére használt mesterséges tó.

halastóállás *halastó-állás* (Dozmat 2: 817): tószzerű állóvíz, amelyet haltenyésztés céljából kisebb folyó elrekesztésével mesterségesen alakítottak ki.

halastócska *halastócska* (Sáropatak 7: 262): halak tenyésztésére létesített tó.

halászat *halászat* (Kapunvár 2: 817): halászfoglalkozás terület.

halászház *halászház* (Szaporca 11: 954, Szabadka 49: 298, Fürged 63: 41, Bezdán 80: 120, Doroszló 81: 67): halászattal foglalkozó ember lakása.

halászkunyhó *halászkunyhó* (ÉrtSz. 3: 61, Szaporca 11: 954) | *halászkunyhó* (ÉrtSz. 3: 61, ÉKsz. 504): halászok ideiglenes hajléka.

halászó *halászó* (Sáropatak 7: 262): halászásra alkalmas tó, folyó, ér.

halásztanya *halásztanya* (ÉrtSz. 3: 62, ÉKsz. 504, Fadd 63: 41, Bezdán 80: 120): halászok pihenőhelye és a szerzőik őrzésére szolgáló épület.

hálátóállás *hálátó állás* (Hortobágy 2: 819): a gulya éjszakai pihenőhelye.

halavány l. **halvány**

hállás l. **hálás**

halmocska *halmocska* (Sátorajjáújhely 37: 504): kis halom.

háló *hálló* (M.valkó 18: 58) | *háló*^u (Jegenye 18: 58): karám. **Ö:** *gulya*~.

halom **1.** *halom* (ÉrtSz. 3: 73, ÉKsz. 507, Sáropatak 7: 262, Csengeri j. 13: 541, T.szőlős 16: 90, Fh.gyarmati j. 17: 497, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 12, Hegyköz 36: 308, Sátorajjáújhely 37: 504, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 424, Becse 47: 208, Szabadka 49: 299, Zenta és k. 52: 104, B.topolya és k. 53: 233, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Böleske, Medina, Szakcs 63: 41, Bö 65: 34, Káptalan-tóti 67: 19, Ve.galsa 69: 20, Szt.gál 70: 24, Ada 78: 147, Bezdán 80: 120) | *hàlom* (Kórógy 46: 1/333) | *hàlom* (Ké.almás 56: 19): alacsony domb **a.** *halom* (T.szőlős 16: 90): széles, hátsó, enyhe kiemelkedés a belterületen **2.** *halom* (Kanizsa és k. 45: 121): nagyobb, meredebb domb **3.** *halom* (Martonfa 11: 954, Bajna 27: 24, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár 65: 34, Heteye-

fő, Kapolcs 67: 19, Tapolcafő, Vanyola 68: 18, Aszófő 70: 24): mesterséges földhányás. **Ö:** *basa~*, *csont~*, *dög~*, *hármás~*, *két~*, *kukucskáló~*, *kun~*, *nádas~*, *őr~*, *sóska~*, *szőlő~*.

haloványföld *halovány föld* (Szé.föld 57: 38): víz alá került, elázott szántó.

halvány 1. *halavány* (T.újlak 2: 829) | *halvány* (Bg.szász, Szatmárcseke 2: 829) | *halványba* (Szabolcs vm., Szatmár vm. 2: 829) | *halványon* (Tivadar 2: 829) | *halványra* (Tunyogmatolcs 2: 829) | *hálvány* (Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 497, Mátészalkai j. 41: 595): kihalt folyómeder, holtág **2.** *halvány* (Sárospatak 7: 262): mélyedésekben összegyűlt víz.

halyagos 1. *hajagos* (Sárospatak 7: 262, Hegyköz 36: 308) | *halagas* (Hegyköz 36: 308) | *halagos* (Diszel, Lesencefalu 67: 19): terület, ahol sok halyagfa van **2.** *hajagos* (Sárospatak 7: 262): zsidócseresznyével, meggyel benőtt terület.

han l. hany

hancsik *hancsik* (Földeák 55: 82) | *hāncsik* (F.nyárad 10: 248, Ipoly-v. 64: 121): (határjelző) kis földkupac.

hancsikszél *hancsik szélben* (Poroszló 2: 840): kivágott és helyükből kifordított gyeptéglákkal körülhatárolt tilos legelőterület széle, pereme.

hangyálos *hangyálos* (Dombóvár, Gyulaj, N.kónyi 63: 41, Badacsonytomaj, Ns.vita, Szt.antalfa 67: 19, Nyárad 68: 18): terület, ahol sok hangyaboly van.

hangyás *hangyás* (Hegyköz 36: 308, Monoszló, Szt.antalfa 67: 19): terület, ahol sok hangyaboly van.

hankalékoskút l. kankalékoskút

hany *han* (Bogya 2: 845) | *hanba* (Csilizradvány 2: 845) | *hany* (Bősárkány, Kóny, Rábcakapi 2: 845) | *hamba* (Bősárkány 2: 845): mocsár, láp, ingoványos terület.

hányás 1. *hányás* (ÉrtSz. 3: 103, ÉKsz. 514, J.berény 62: 13, Duka 65: 34): mesterségesen emelt földhalom **2.** *hányás* (Kalotadámos 18: 59): mezsgye **3.** *hányás* (Sárospatak 7: 262, Szenna 60: 38): töltés **4.** *hányás* (D.földvár 63: 41): kiásott és elhordott föld helye; gödör. **Ö:** *föld~*, *kő~*.

hányó *hányó* (Hegyköz 36: 309): hely, ahova a meddőt hanyják. **Ö:** *kő~*, *meddő~*, *vályog~*.

haráng l. karám

harangozóföld *harangozóföld* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13): a harangozó által használt földterület.

harangozózug *harangozózug* (Mesterszállás 25: 12): a harangozó illetményföldje.

harap *harap* (Szl. vm. 2: 851): leégett cserjés, bokros terület.

haraszt 1. *haraszt* (ÉrtSz. 3: 112, ÉKsz. 516, Hú.hetény 15: 99): fiatal, sarjadzó, cserjés erdő, bozót **a.** *haraszt* (ÉKsz. 516): sarjadzó tölgyerdő **2.** *haraszt* (J.árokszállás 62: 13, D.földvár, Ozora, Sióagárd 63: 41, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 19, Vanyola 68: 18, Csögle, Nyirád 69: 20, Csajág 70: 24): műveletlen, gyomnövénytlen benőtt terület **3.** *haraszt* (Sárospatak 7: 262): sűrű aljnövényzetű, homokos terület.

harasztos 1. *hárasztos* (Ipoly-v. 64: 121): avarral borított erdőterület 2. *harasztos* (Káptalantóti 67: 19): mészköves birkalegelő 3. *hárasztos* (Ipoly-v. 64: 121): szőlőföld bozótos, hegyoldali írtványföldeken.

harcsás *harcsás* (Sárospatak 7: 262, Körösök 9: 98, Mesterszállás 25: 12, Bezdán 80: 120): harcsában gazdag víz.

hármashalom *hármashalom* (Kunstmárton 25: 12): három, nagyjából egy séget alkotó halom a tájban.

hármashatár *hármashatár* (Sárospatak 7: 262, Csépa, Mesterszállás 25: 12, Becse 47: 198, Temerin és k. 51: 87, 92, J.apáti, J.berény, J.kisér 62: 13, Ada 78: 147) | *hármashatár* (Karcfalva 14: 205): három település határvonalának találkozáspontja, amelyet rendszerint domb vagy földhányás jelöl.

harmatos *harmatos* (Szaporca 11: 954): vízállásos terület.

háromszög *háromszög* (ÉrtSz. 3: 128, ÉKsz. 519, Dombóvár, Mucsfa 63: 41): háromszög alakú terület.

háromvékás *hárōvikás* (Debrecen 2: 863): kb. 1200 négyszögöl nagyságú földterület, amely három véka maggal vethető be.

hársas *hársas* (Hú.hetény 15: 100, Tapolca 67: 19, M.gencs 68: 18, Szt.gál 70: 24) | *hársos* (A.mocsolád, Szulimán 11: 954, Hú.hetény 15: 100, K.szekely, Tolnanémedi 63: 41, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola 68: 18, Bny.sztlászóló 70: 24) | *hássos* (Csőgle 69: 21): terület, amelyen sok hársfa van **a. hársas** (Sárospatak 7: 262, Hegyköz 36: 309) | *hársos, hássos* (Bajánsenye 65: 34): vegyes erdő több hársfával.

hársfás *hársfás* (Sümeg, Tagyon, Z.haláp 67: 19, Ve.varsány 68: 18): terület, amelyen sok hársfa van.

hasadék 1. *hasadék* (ÉrtSz. 3: 132, ÉKsz. 520): nagyon szűk sziklás völgy **a. hasadék** (Kapolcs 67: 19): hegyben levő árok 2. *hasadék* (Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 19): erdőben levő kitisztított terület vagy lénia.

hasítás *hasítás* (Bucsa, Füzesgyarmat, Vésztő 2: 868, Körösök 9: 98): határrészeket elválasztó határvonal, árok.

hássos l. **hársas**

hát 1. *hát* (ÉrtSz. 3: 144, ÉKsz. 523, Debrecen, Garbolc, Hódmezővh, Hortobágy, Szentes 2: 874, Karcfalva 14: 205, Hú.hetény 15: 100, Csongor 31: 186, Hegyköz 36: 309, Sátoraljaújhely 37: 505, Kanizsa és k. 45: 121, Becse 47: 199, Szabadka 49: 299, Zenta és k. 52: 105, B.topolya és k. 53: 233, Belecska, Decs, Györe, K.szekely, Szakcs 63: 41, Ada 78: 147) | *hátak* (Lónya, Paszab, Túrkeve 2: 874) | *hátakat* (N.-Sárrét 2: 874): vízből kiemelkedő, illetve a környezeténél magasabban fekvő földterület **a. hát** (T.szőlős 16: 90, Csépa, Kunstmárton 25: 12, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13): hosszan elnyúló enyhe kiemelkedés **b. hátya** (Sárospatak 7: 262): szántóföld, domb magasabb része 2. *hát* (Nyá.mente 2: 874): hegyoldal 3. *hát* (Nyá.mente 2: 874): hegytető **a. hát** (Bakonya, N.harsány, N.váty 11: 954, Neszmély 27: 24, P.kovácsi 60: 38, Káptalantóti 67: 19, Csót, Homokbödöge 68: 18): dombtető 4. *hát* (Körösök 9: 98, Csengeri j. 13: 541, Mátészalkai j. 41: 595): dombos víz-

parti terület **5. hát** (Karcfalva 14: 205) | *háta* (Csengeri j. 13: 541, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 424): valami mögött fekvő terület, valaminek a mögöttes része. **Ö:** *bak~*, *berék~*, *cibak~*, *disznó~*, *domb~*, *eb~*, *ér~*, *föld~*, *hegy~*, *homok~*, *hosszú~*, *kő~*, *kukorica~*, *ördög~*, *szik~*, *tó~*, *vár~*.

határ 1. határ (ÉrtSz. 3: 151, ÉKsz. 524, Sárospatak 7: 262, Bakonya, Görccsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 954, Csengeri j. 13: 541, T.szőlős 16: 91, Csépa 25: 12, Császáz 27: 24, Tivadar 31: 187, Hegyköz 36: 309, K.kanizsa 39: 109, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 424, Becse 47: 199, Szabadka 49: 299, Temerin és k. 51: 87, B.topolya és k. 53: 233, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 38, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 41, Bajánsenye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 34, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 19, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 19, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 21, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 24, Ada 78: 147, Kúla és k. 79: 128, Bezdán 80: 120, Doroszló 81: 67) | *hātār* (Ipoly-v. 64: 123) | *hātāor* (Kórógy 46: 1/346): a falu külterülete **a. határ** (Csengeri j. 13: 541, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 424):

határrész **2. határ** (Berzunc, Bruszturósa, Cserdák, Turluján, Váleri 2: 877, Kanizsa és k. 45: 121, Koppány 61: 91, Bajánsenye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 34, Büssü 66: 93) | *hātār* (Ipoly-v. 64: 123) | *határ* (Fűrészfalva 2: 877) | *hātāor* (Kórógy 46: 1/346) | *hotár* (Dormánfalva, Fűrészfalva, Gajdár, Kukujec, Rekecsin 2: 877) | *hotár* (Cserdák, Gorzafalva 2: 877): határvonal, határsáv, mezsgye **a. határ** (ÉKsz. 523, T.szőlős 16: 91, Csépa 25: 12, Böhönye, Csököly, Szenna, P.kovácsi 60: 38, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 41, Kapolcs, Káptalanfő 67: 19): a község külterületének a szomszéd község külterületével érintkező része, a két település határvonala **b. határ** (Sárospatak 7: 262, K.gejőc 31: 187, Hegyköz 36: 309, B.topolya és k. 53: 233) | *határ* (N.borosnyó 19: 20) | *hātār* (Futásfalva, Ikafalva, Szárazpatak¹ 19: 20): földterület széle, szegélye, mezsgye a földparcellák között **c. határ** (ÉKsz. 523, T.újlak 31: 187, Hegyköz 36: 309, K.kanizsa 39: 109): ország-, illetve megyehatár. **Ö:** *hármás~*, *hegyes~*, *magas~*.

határállás határállás (Sátoraljaújhely 37: 505): pihenőhely a fogatok számára a megyehatáron.

határárok határárok (ÉrtSz. 3: 151, ÉKsz. 524, Sárospatak 7: 262, Körösök 9: 98, Bakonya 11: 954, Mesterszállás 25: 12, Hegyköz 36: 309, Sá-

toraljaújhely 37: 505, P.kovácsi 60: 38, Decs, P.hencse 63: 41, Bajánse-nye, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai 65: 34, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantó-ti, Lesenceistvánd 67: 19, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 19, Borszörcsök, Csög-le, Ve.galsa 69: 21, Aszófő, Csajág, Szt.gál 70: 24, Doroszló 81: 67): bir-tokokat vagy településeket elválasztó (vizes)árok.

határbérc *határbérc* (Sárospatak 7: 262): határként szolgáló bérc.

határcsatorna *határcsatorna* (Körösök 9: 98): két település határvonalát jelentő kanális vagy árok.

határdéllő l. **határdűlő**

határdomb *határdomb* (Sárospatak 7: 262, Csépa 25: 12, Hegyköz 36: 309, Becse 47: 199): határjelként szolgáló domb, földhányás.

határdűlő *határdéllő* (J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13) | *határdüllő* (Doroszló 81: 67) | *határdűlő* (Sárospatak 7: 262, Csépa 25: 12, Hegyköz 36: 309): a falu ha-társzélénél levő dűlő.

határér *határér* (Körösök 9: 98): két település választóvonalaként szolgáló vízfolyás, ér.

határfa *határfa* (ÉKsz. 524, Csépa 25: 12): települések határvonalán álló, ha-tárjelként szolgáló fa.

határföld *határföld* (Hegyköz 36: 309, Szt.gál 70: 24) | *határföld* (Hegyköz 36: 309): a falu határának szélére eső földterület.

határgát *határgát* (Ba.edericus, Bada-csonytomaj, Ns.vita 67: 19): vízfolyás, amely községeket választ el egymástól.

határhíd *határhíd* (Hegyköz 36: 309, Sátoraljaújhely 37: 505): híd a telepü-lés-, illetve az országhatáron.

határhomp *határkomp* (Nyúl 6: 66): a falu határát jelző kisebb földkúp, illet-ve földkúpok a mezőn.

határka *határka* (Hegyköz 36: 309): a község határának szélén fekvő kisebb terület.

határkanális *határkanális* (Körösök 9: 98): két település határvonalát je-lentő kanális vagy árok.

határkengyel *határkengyel* (Körösök 9: 98): településhatárként is szolgáló kanyargós ér.

határkő *határkő* (ÉrtSz. 3: 152, ÉKsz. 524, Sárospatak 7: 262, Hegyköz 36: 309, Becse 47: 199) | *határkü* (Bny.-sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 24) | *ha-tárkű* (Sárospatak 7: 262, Bö 65: 34): két falu határát elválasztó (fehérre me-szelt) alacsony kő.

határlénia *határlénia* (Csajág 70: 24): egyenes határszakasz.

határmegye *hàtàormegye* (Kórógy 46: 1/346): árok két falu határa, földjei kö-zött; határmezsgye.

határmezsgye *határmesgye* (Csajág 70: 24): községeket egymástól elvá-lasztó út.

határörmény *határörmény* (Körösök 9: 98): két helység határán található vízörvény.

határsánc *határsánc* (Sárospatak 7: 262, Badacsonytomaj, Gyulakeszi, Le-senceistvánd 67: 19, Nyírad 69: 21): községeket elválasztó árok, vízfolyás.

határsarok *határsarok* (Kunsztmárton 25: 12): határvonalak által bezárt, sa-játos alakú terület.

határséd *határséd* (Lesencefalu, Lesencefalomaj, Ns.vita 67: 19): községeket elválasztó vízfolyás.

határszél 1. *határszél* (ÉrtSz. 3: 156, ÉKsz. 524, Sárospatak 7: 262, Becse 47: 199, Ozora, P.hencse, Sársztlőrinc, Tamási, Tengelic 63: 41, Bajánsenye, R.gyarmat 65: 34, Gyarmat 68: 19, Borszörcsök, Ve.galsa 69: 21, Bny.-sztlászló 70: 24) | *határszél* (Bő, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 34, Csögle 69: 21) | *határszél* (Csengeri j. 13: 541, Mátészalkai j. 41: 595) | *határszél* (Torja 43: 79): két falu határának találkozása, illetve az ott levő földterület **2.** *határszél* (Csajág 70: 24): a határ egy szakasza **3.** *határszél* (Szt.gál 70: 24): a szomszéd község területe, mely az adott falu mellett van **4.** *határszél* (ÉrtSz. 3: 156, ÉKsz. 524) | *határszél* (Csonkapi 31: 187): országhatár menti terület.

határút 1. *határút* (Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 954, Dad 27: 24, Hettyefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 19, Csögle 69: 21, Csajág 70: 24) | *határút* (Sárospatak 7: 262, Csépa, Kunsztmárton 25: 12, Hegyköz 36: 309): szomszédos települések külterületét elválasztó földút **a.** *határút* (J.árokszállás, J.berény 62: 13): a szomszédos település mellett vezető vagy kül- és belterületet elválasztó út **2.** *határút* (Bny.sztlászló 70: 24): külterületen levő út **a.** *határút* (Hettyefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 19) | *határút* (Sárospatak 7: 262, Hegyköz 36: 309, Becse 47: 199, Szabadka 49: 299, B.topolya és k. 53: 233, Ada 78: 147): földterületeket elválasztó út.

határutca *határutca* (Karcfalva 14: 205): a belterület határán húzódó utca.

határzóna *határzóna* (T.újlak 31: 187): országok közti határsáv.

határzug *határzug* (Körösök 9: 98): a külterület szélén, a szomszédos településsel érintkező zug.

hátasabbja *hátasabbja* (Körösök 9: 98): valamely terület magasabban fekvő, víz melletti része.

hatló *hatló* (Barkóság 2: 881): nehezen járható út.

hatod *hatod* (Er.vidék 2: 882): a faluhoz tartozó hegyi erdőségek, havasi legelők összessége.

hátság 1. *hátság* (ÉrtSz. 3: 171, ÉKsz. 527): a környező tájnal valamennyivel magasabban elterülő, nagyobb kiterjedésű vidék **a.** *hátságok* (Túrkeve 2: 885): mocsárból kiemelkedő, szilárd talajú, mezőgazdasági művelésre alkalmas terület.

hátulja 1. *hátulja* (Sárospatak 7: 262, Szabadka 49: 299, B.topolya és k. 53: 233, Z.haláp 67: 19) | *hátulja* (B.topolya és k. 53: 233): valaminek a túlsó oldala, hátsó része **2.** *hátulja* (Csengeri j. 13: 541, Mátészalkai j. 41: 595, M.keszi 63: 41): valami mögött levő terület.

havas 1. *havas* (Bölcske 63: 41): felület, ahol a többenél tovább megmarad a hó **a.** *havas* (ÉrtSz. 3: 176, ÉKsz. 528): (csúcsain nyáron is havas) magas hegy(ség) **2.** *havas* (Sárospatak 7: 262): öreg szálaskert **3.** *havas* (Karcfalva 14: 205) | *havasnak* (Ditró–Dtúl 2: 888) | *havas* (Moldva 2: 888): havasi legelő.

havaska *havaska* (Sárospatak 7: 262): öreg szálaskert.

ház *bakter~*, *béres~*, *bika~*, *bor~*, *cédula~*, *cseléd~*, *csordás~*, *csősz~*, *erdész~*, *gátör~*, *gulyás~*, *hajdú~*, *halász~*, *jäger~*, *juhász~*, *kanász~*, *kaparó~*, *kerülő~*, *komp~*, *kovács~*, *major~*, *majoros~*, *molnár~*, *őr~*, *pap~*, *pásztor~*, *pintér~*, *rév~*, *só~*, *tanító~*, *urassági~*, *utász~*, *útkaparó~*, *vadász~*, *vadőr~*, *zsellér~*.

házhely 1. *házhej* (Kérékteleki 27: 24, J.apáti, Járokszallás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 13, Kölesd 63: 41, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 41, Borszöröcsök, Nyirád 69: 21, Bny.sztlásló 70: 24) | *házhel* (Bajánsenye, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat 65: 34, Csögle, Ve.galsa 69: 21, Bny.sztlásló 70: 24) | *házhely* (ÉrtSz. 3: 187, ÉKsz. 531): építésre kijelölt terület **a.** *házhej*, *házhel* (Szenna 60: 38): házak végében levő krumpli- vagy kukoricaföld.

házrend *házrend* (Gyerővh 18: 60): házsor.

házülés *házülis* (Bajánsenye 65: 34): házhely.

heccse l. hegycse

hecske 1. *hecske* (Hegyköz 36: 309): hegyecske **2.** *hecske* (Hegyköz 36: 309): magasabban fekvő területrészt.

hegy 1. *hegy* (ÉrtSz. 3: 199, ÉKsz. 533, Sárospatak 7: 262, Hegyköz 36: 309, Sátorajjájhely 37: 505, Szabadka 49: 299, 310, Temerin és k. 51: 87, B.topolya és k. 53: 233, 238, Kúla és k. 79: 129, Bezdán 80: 120) | *hëgy* (Nyúl 6: 66, Karcfalva 14: 205, Hú.hetény 15: 101, Dad, Neszmély

27: 24, K.kanizsa 39: 110, Kórógy 46: 1/353, Szabadka 49: 299, Temerin és k. 51: 87, Zenta és k. 52: 105, B.topolya és k. 53: 233, Kupuszina 59: 158, Koppány 61: 91, Celldömölk–Alsóság, Duka, Velem 65: 34, Kapolcs, Káptalantóti 67: 19, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 19, Aszófő, Bny.sztlásló, Csajág, Szt.gál 70: 24) | *högy* (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 954, Hú.hetény 15: 101, K.kanizsa 39: 110, Büssü 66: 94): a dombnál magasabb és meredekebb földfelszíni kiemelkedés **a.** *hegy* (ÉrtSz. 3: 199, ÉKsz. 533, Göcsej, Gy.vár, Kőszeg, N.kanizsa, Rád 2: 904, Sárospatak 7: 262, Kanizsa és k. 45: 122) | *hegyre* (Mu.szemenye 2: 904) | *hëgy* (Patca, Szenna, Szilvássztmárton, Zs.kfalud 2: 904, Hú.hetény 15: 101, Császár, D.almás 27: 24, K.kanizsa 39: 110, Ba.berény, P.kovácsi, Vörs 60: 38, Koppány 61: 91, J.berény 62: 14, Decs 63: 41, Bajánsenye, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 34, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 19, Csikvánd, M.gencs, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 19, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 21) | *hëgybe* (Vas m. déli része 2: 904) | *högy* (N.kanizsa, N.váty, Patca, Patosfa, Szenna, Szilvássztmárton, Zs.kfalud 2: 904, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 954, Hú.hetény 15: 101, K.kanizsa 39: 110, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Örtilos, Segesd, So.udvarhely, Szenna 60: 38, Decs 63: 41, Büssü 66: 94, N.körös 71: 48) | *högyre* (Pátró 2: 904): szőlővel beültetett kiemelkedés vagy

akár sík terület; szőlőhegy; szőlőskert
2. heggy (Nyúl 6: 66): a község hegyen fekvő része **3. hegy** (ÉKsz. 533, Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 497, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 424): domb **4. högyek** (Kkság 2: 904): vizenyős, mocsaras területből kiemelkedő kisebb halom **5. hegy** (Tejfalú 2: 904): sekély vízzel borított zátony, amelyen fennakad a csónak **6. högyön** (Szenna 2: 904): irtáson levő szántóföld **7. heggy** (F.nyárad 10: 249): földdarab elkeskenyedő vége **8. hegy** (Körösök 9: 98): vízfolyás vége. **Ö:** *bánom~, bányá~, bor~, elő~, kos~, látó~, les~, malom~, nagy~, öreg~, őr~, sapka~, som~, szőlő~, templom~, vaj~, vár~.*

hegyalj *hegyal* (P.kovácsi 60: 38): szőlőterület végében levő földszáv, amelyen kaszáló és gyümölcsös van.

hegyalja *hegyāja* (K.kapus, K.petri, Sárvasár, Vista 18: 60) | *hegyāja* (Kallotadamos, Kp.lak, Lóna, Méra, Szucság 18: 60) | *hëgyaja* (Bánffyhungad, Jákótelke, Nyárszó 18: 60) | *hegyajja* (Sárospatak 7: 262, M.valkó 18: 60, Hegyköz 36: 309, Sátorajaujhely 37: 505) | *hëgyajja* (D.földvár, Kölesd, Medina, Ozora 63: 41): a hegy alsó része, a hegy lába.

hegycse **1. heccse, hegycse** (Hegyköz 36: 309) | *höcse* (Füzéri j. 2: 905): kis hegy **2. heccse, hegycse** (Hegyköz 36: 309): magasabban fekvő területrészt.

hegydereka *hegydereka* (Zsombor 18: 60): hegy oldala.

hegyecske *hegyeške* (Moldva 2: 905): kis hegy.

hegyéle *hegyéle* (K.petri 18: 60): hegygerince.

hegyelő *högyellő, högyelő, hügyeli* (Hú.hetény 15: 102): hegy eleje (alja), egyúttal a faluhoz vagy más viszonyító helyhez közelebb eső része.

hegyes **1. heggyes** (Bny.sztlászló 70: 24) | *hëgyës* (Aszófő, Szt.gál 70: 24): hegyes, dombos vidék, táj **2. hegyes** (Hegyköz 36: 309): kicsúcsosodó hegyrész **3. heggyës** (Vanyola 68: 19, Ve.galsa 69: 21): csúcsban végződő földterület.

hegyeshatár *hëgyëshatár* (Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 12, J.árokszállás 62: 14): két település határvonalainak csúcsban való találkozása.

hegyfar *hegyfar* (Sárospatak 7: 262) | *högyfar* (N.harsány 11: 954): hegy vége.

hegygerinc *hegygerinc* (ÉrtSz. 3: 201, ÉKsz. 534, Sárospatak 7: 262, Hegyköz 36: 309) | *högygörcinc* (Bakonya 11: 954): hegy hosszan elnyúló része.

hegyhát **1. hegyhát** (ÉrtSz. 3: 201, ÉKsz. 534) | *hëgyhát* (Celldömölk–Alsóság, Gy.vár, Nárai 65: 34): hegy magasabb, enyhén lejtő része **2. heggyhát** (D.földvár, K.szekely, Pincehely 63: 41): domb teteje **a. hegyhát** (Sárospatak 7: 262) | *högyhát* (Szenna 60: 38): dombon levő szőlőterület teteje **3. hëtyhátain** (N.kanizsa 2: 908) | *hötyhát* (N.kanizsa 2: 908, K.kanizsa 39: 110): domboldal **4. hegyhát** (ÉrtSz. 3: 201): hegyek alsóbb részein elterülő vidék.

hegyike *hëgyike* (Haraszi 2: 908): hegy.

hegykapu *hegykapu* (Sárospatak 7: 262) | *hëgykapu* (Ba.berény, Ka.szerdahely 60: 38, Hetyefő, Kapolcs, Káp-

talantóti, Lesenceistvánd 67: 19, Csikvánd, Vanyola, Ve. varsány 68: 19, Borszörcsök, Ve. galsa 69: 21) | *högykapu* (Böhönye, Csököly, Szenna 60: 38) | *hötykapu* (K. kanizsa 39: 110): szőlőhegyi út kezdete, amely a szőlőhegy gyeplőjén vezet át.

hegykaréj *hëgykaréj* (Borszörcsök 69: 21): szőlőhegy gerince.

hegyköz **1.** *hegyköz* (Sátorajújhely 37: 505): hegyek közötti terület **2.** *hëgyköz* (Gy. vár 65: 34): szőlőt a szántóföldektől elválasztó terület.

hegymál *hegymál* (Ar. gerend 2: 908): hegyoldal.

hegymeg *hegymeg* (Sárospatak 7: 262) | *hëgymög* (Hetyefő, Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 19, Borszörcsök 69: 21, Szt. gál 70: 24): (szőlő)hegy mögötti terület.

hegymege *hëgymöge, högymöge* (Hú. hetény 15: 102): (szőlő)hegy mögötti terület.

hegyoldal **1.** *hegyódal* (Kúla és k. 79: 129) | *hëgyódal* (Hetyefő, Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 19, Borszörcsök, Csögle 69: 21) | *hëgyóudál* (Kórógy 46: 1/353) | *hëgyódál* (Ipoly-v. 64: 124) | *hëgyódó* (Borszörcsök 69: 21) | *hegyoldal* (ÉrtSz. 3: 202, ÉKsz. 534, Sárospatak 7: 262, Hegyköz 36: 309): hegynek a hegycsúcs és a hegyláb között elterülő része **a.** *hëgyódal* (Ka. szerdahely 60: 38, Simontornya 63: 41, Bajánsenye, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy. vár, Nárai, Velem, R. gyarmat 65: 34): hegy, domb lejtős része **b.** *hëgyódal, högyódal* (Hú. hetény 15: 102): hegyek lankásabb, déli oldala; illetve általában oldalas rész.

hegyormó **1.** *hegyúrmó* (K.-Küküllő vm. 2: 908): hegyoldal **2.** *hegyòrmó* (Ketesd 18: 61): hegygerinc.

hegyorom *hegyorom* (ÉrtSz. 3: 202, ÉKsz. 534) | *hëgyorom* (Nyárad, Ve. varsány 68: 19): meredeken kiemelkedő hegycsúcs.

hegyorr *hëgyórig* (Decs 2: 908): domb vagy hegy kiszögellése, erősen kiugró része.

hegység *hegység* (ÉrtSz. 3: 202, ÉKsz. 534, Sárospatak 7: 262, Hegyköz 36: 309) | *hëtyiség* (Ipoly-v. 64: 124): hegyeknek zárt földrajzi egységet alkotó, nagyobb kiterjedésű, összefüggő csoportja.

hegysuvadás *hetysuvadás* (Nyá. mente 2: 908): szakadékos hegyoldal.

hegyszakadék *hedj-sâkâdēk* (Moldva 76: 56): meredeken vagy függőlegesen eső, rendszerint sziklás falú mély völgy, árok.

hegyszeg *hëgyzögbe* (Dr. palkonya 2: 909): folyó beszögellése.

hegytelek *hëgytelek* (Ns. vita 67: 19): telek, amely a szőlőhegyben van.

hegytető *hegytető* (ÉrtSz. 3: 202, ÉKsz. 534, Sárospatak 7: 262, Hegyköz 36: 309) | *hëgytető* (Csököly 60: 38, Kölesd 63: 41, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 19, Borszörcsök, Nyirád, Ve. galsa 69: 21, Aszófő, Bny. sztlászló, Csajág, Szt. gál 70: 24) | *högytető* (Bakonya, Görcsöny, N. harsány, N. váty, So. hatvan, Szaporca 11: 954, Szenna 60: 38) | *hötytető* (K. kanizsa 39: 111): (szőlő)hegy, (szőlő)domb legfelső, legmagasabb része, teteje, csúcsa.

hegytorok 1. *hegytorok* (Sárospatak 7: 262, Hegyköz 36: 309) | *hëgytorok* (Celldömölk–Alsóság, Gy.vár 65: 34): völgytorkolat **2.** *hëty-torok* (Sümeg 2: 909): keskeny, mély hegyi út.

hegyúrmó l. hegyormó

hegyút 1. *hëgyut* (Kapolcs 67: 19): hegyen átvezető út **2.** *hegyut* (Sárospatak 7: 262) | *hëgyut* (Ba.berény, Örtilos, Segesd 60: 38, Hetefő, Lesenceistvánd 67: 19, M.gencs, Vanyola 68: 19, Borszörcsök, Ve.galsa 69: 21): szőlő-hegyre vezető út **3.** *hëgyut* (Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 19): szőlő-hegyben levő út.

hegyvágás *hëgyvágás* (Büssü 66: 95): szőlőhegy sűrű növényi kerítése.

hegyvég *hëgyvég, hëgyvég* (Hú.hetény 15: 102): hegyen levő erdős terület vége.

hely 1. *hej* (Sárospatak 7: 262) | *hëj* (Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 497, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.-bátori j. 44: 424) | *hëj* (Torja 43: 81) | *hëj* (Árapatak 2: 915, Torja 43: 81): művelhető földterület **a.** *hely* (K.némedi 22: 41): 24 hold földterület **b.** *hej* (Hú.hetény 15: 102) | *hëj* (Abafája 2: 915) | *hel* (Hú.hetény 15: 102) | *hely* (Moldva 2: 915): valakinek a birtoka **c.** *hej* (T.bábolna 2: 915) | *hel* (Kocs, Komáromsztpéter, Pápa vid. 2: 915) | *hely* (ÉrtSz. 3: 209, ÉKsz. 535): egykori jobbágyteleknek megfelelő nagyságú földterület **2.** *hej, hël* (Szt.lászló 46: 1/354): házhely **3.** *hej, hel* (Hú.hetény 15: 102): tér, térség **4.** *hej, hël* (Szt.lászló 46: 1/354) | *hely* (ÉrtSz. 3: 209, ÉKsz. 535): vidék **5.** *hej* (Kúla és k. 79: 129): horgászóhely. **Ö:**

ária~, átkelő~, bel~, boksa~, butyka~, delelő~, erdő~, falu~, fél föld~, fél-szesszió~, fürdő~, ház~, káros~, kilátó~, kopasz~, köles~, köz~, külső~, lap~, les~, madár~, malom~, mile~, pajtás~, pusztá~, rakodó~, rév~, séta~, sétáló~, sima~, szűrő~, tanya~, temető~, teres~, tér~, tó~, üdülő~, várá~, varsa~, vásár~.

helyföld *helyföldnek* (Poroszló 2: 917): az egykori jobbágyteleknek megfelelő nagyságú földterület.

helység 1. *helség* (Gyulaj 63: 41) | *helység* (ÉrtSz. 3: 217, ÉKsz. 537, Hegyköz 36: 309): közigazgatási egységet alkotó település **2.** *helység* (Hegyköz 36: 309): a község belterülete.

helységút *helségut* (N.kanizsa 2: 918, K.kanizsa 39: 111): bárki által használható közös út a szőlőhegyen.

herekaszáló *herekaszáló* (Kanizsa és k. 45: 122): lóherével bevetett terület.

herés *herés* (Temerin és k. 51: 87): lóherével bevetett terület.

herésföld *herésföld* (Bezdán 80: 120): lóherével bevetett terület.

heréskert *herés kert* (Fadd 63: 41) | *heréskert* (Csépa 25: 13, Doroszló 81: 67): lóherével bevetett, elkülönített földdarab, kert.

heverő *heverő* (N.dorog 63: 41): a legelőre járó állatok pihenőhelye.

hevertető *hevertető* (M.ózd 2: 939): a legelőre járó állatok pihenőhelye.

heves *heves* (Ebed, Szi.köz 2: 939): folyónak a legsebesebb folyású, soha be nem fagyó része.

hévíz *hëviz* (Neszmély 27: 25) | *hëviz* (ÉrtSz. 3: 239, ÉKsz. 542) | *hëvvíz*

(ÉrtSz. 3: 239): természetes forrásból vagy fűrt kútból fakadó meleg, rendszerint gyógyhatású víz.

híd 1. *hid* (Sárospatak 7: 263, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 954, Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 497, Császáz, Dad, D.almás, Naszály, Neszmély 27: 25, T.újlak 31: 190, Hegyköz 36: 309, Sátorajjáújhely 37: 505, K.kanizsa 39: 112, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 424, Kanizsa és k. 45: 122, Gombos 48: 56, Ba.berény, Böhönye, Csökölly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 38, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 41, Bajánsenye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 34, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanótó, Lesenceistvánd 67: 19, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 19, Borszöröcsök, Csögge, Nyirád, Ve.galsa 69: 21, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 24, Bezdán 80: 120) | *hid* (ÉrtSz. 3: 245, ÉKsz. 543, Karcfalva 14: 205, T.szőlős 16: 94, Csépa, Kunsztmárton 25: 13, Hegyköz 36: 309, Sátorajjáújhely 37: 505, Kórógy 46: 1/358, Becse 47: 199, Szabadka 49: 311, Szt.tamás és k. 50: 70, Temerin és k. 51: 87, Zenta és k. 52: 112, B.topolya és k. 53: 233, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14, Ada 78: 154, Kúla és k. 79: 129): folyón, patakon, árkon átívelő, átkelésre alkalmas építmény **a.** *hid* (Bakonya 11: 954): bürü. **Ö:** *beton~, bődön~, bőr~, bü-*

rü~, cement~, csatorna~, deszka~, fa~, föld~, gyalog~, határ~, kő~, mozgó~, pallat~, száraz~, vas~.

hidacska *hidacska* (Hegyköz 36: 309, Sátorajjáújhely 37: 505) | *hidocska* (Moldva 2: 944): kisebb híd.

hídalja *hid ajja* (Kunsztmárton 25: 13): a híd határ felőli nyílása.

hidas *hidas* (Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 497, Mátészalkai j. 41: 595): átkelőhely a vízen; rév.

hidegföld 1. *hidegföd* (Sárospatak 7: 263, Bő, Gy.vár 65: 34) | *hidekföd* (Ipoly-v. 64: 126): agyagos, gyenge termőtalaj **2.** *hidegföd* (Sárospatak 7: 263): vadvizes terület, mely csak meleg esztendőben terem.

hidegkút *hideg kut* (Értény 63: 41) | *hidegkut* (Császáz 27: 25, Velem 65: 34): hideg vizű kút.

hideglapos *hideglapos* (Kk.halas 2: 947) | *hideglaposokon* (Kkság 2: 947): homoki legelőn a buckák közötti mélyedés, hajlat.

hidegoldal *hidegódal* (Szenna 60: 38, Velem 65: 34) | *hideg ódá* (I.szalka 2: 948): hegy, erdős domb északi oldala.

hidegvölgy *hideg vőgy* (Kölesd, Pincehely, Szakcs 63: 41): huzatos, hűvös levegőjű völgyszakasz.

hídfőle *hid főle* (Kunsztmárton 25: 13): a híd város felőli nyílása.

hídkó *hidikó* (Fekete-Körös-völgy 38: 22): kis híd.

hídlás 1. *hidlás* (Békés 72: 199): palólóhíd **2.** *hidlás* (Cs.sztdomokos, Hétfa-lu 2: 949) | *hidlásnak* (B.falu 2: 949): süppedékes területeken fatörzsekből rakott út.

him *him* (Hm.szék vm. 2: 952): erdő-
alji ligetes kaszáló.

himbükk *himbükk* (Hm.szék vm. 2:
952): ritkás bükkerdő tisztásain levő
kaszáló.

hínáros *hináros* (Ba.berény 60: 38) |
hínáros (ÉrtSz. 3: 257, Sárospatak 7:
263): valamely folyónak vagy állóvíz-
nek hínáros szakasza, része.

hóalj *hóaj* (Szé.betlenfalva 2: 971):
havasok lábánál elterülő térség, a ha-
vas alja.

hobáj *hobáj* (Tatrag 2: 971): völgy-
katlan, völgymélyedés.

hodály **1.** *hodáj* (Györe, Ozora, Sár-
sztlőrinc 63: 41, Csajág, Szt.gál 70:
24): állatok szállás- és pihenőhelye **a.**
hodáj (H.nánás 2: 972) | *hodáj* (Balsa,
Érmellék, Kemecse, N.szalonta, Pa-
ládság, Szatmár vm., Szé.föld, T.bá-
bolna, Viss 2: 972, Sárospatak 7: 263,
J.apáti, J.berény 62: 14, Kapos, Káp-
talantóti 67: 19, Nyárad, Tapolcafé,
Vanyola, Ve.varsány 68: 19, Borször-
csök, Nyirád, Ve.galsa 69: 21, Bakon-
szeg, Hú.pályi, N.szalonta, Püspökla-
dány 72: 201) | *hodájom* (Szabolcs
vm., Zemplén vm. 2: 972) | *hodály*
(ÉrtSz. 3: 295, ÉKsz. 553, Balmazúj-
város, Bod.köz, H.böszörmény, H.ná-
nás, Hortobágy, H.szoboszló, Kk.ha-
las, Kkság, Monor, Ny.császári, Püs-
pökladány, Ricse, Szé.föld 2: 972,
Békés, Kö.ladány, Püspökladány, Sár-
rét¹ 72: 201) | *hodályt* (Komádi, K.-
Sárrét, Nkság, N.-Sárrét 2: 972) | *ho-
dályba* (Újsztmargita 2: 972) | *hodály-
ban* (Bh. vm. 2: 972) | *hodállyal* (T.-
vasvári 2: 972) | *hodály* (Hugyag 2:
972): juhakol **3.** *hodáj* (Csene, Toron-

tál vm. 2: 972) | *hodály* (Sz.krassó 2:
972): tanya. **Ö:** *bika~*, *birka~*, *desz-
ka~*, *juh~*, *nád~*, *ökör~*.

hókony **1.** *hókko*ⁿ (Martos 2: 977):
holtág, holt meder **a.** *hókony* (Bo-
gyiszló, Fadd, Öcsény 2: 977): hosz-
szan elnyúló, sekély vizű holtág **b.** *hó-
kony* (Bogyiszló 2: 977): sekély vizű,
kerek holt meder **2.** *hókony* (Bogyiszló
2: 977): hosszú, mély állóvíz **3.** *hó-
kony* (Báta 2: 977): zátony melletti kis
ág.

hollós *hollós* (Sárospatak 7: 263,
Hegyköz 36: 310, Miszla 63: 41): hol-
lók fészkelési helye.

holt *holt* (Hegyköz 36: 310): vízfolyás
nélküli árok, meder.

holtág **1.** *holtág* (ÉKsz. 556, Körösök
9: 98, Sátorajaujhely 37: 505) | *holt
ág* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.-
boldogháza, J.kisér 62: 14) | *hótág*
(Medina 63: 41) | *hóttág* (Sárospatak
7: 263, Kunsztmárton, Mesterszállás
25: 13, Bajánsenye, Celldömölk–Al-
sóság, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat 65:
34) | *hóytt ág* (T.szölös 16: 89): folyó
vagy kisebb vízfolyás régi medrének
átvágással állóvízzé leválasztott szaka-
sza **2.** *holtág* (Neszmély 27: 25) | *holt-
ág* (Kórógy 46: 1/366): a folyó kiszá-
radt mellékága.

holtárok *hóttárok* (N.szalonta 2: 981):
árok, amelyben nincs víz.

holtföld *hóttföld* (Makó 2: 981): ter-
méketlen földterület.

holtgödör *hótt gödör* (Sárospatak 2:
981): elhagyott, már kiaknázott agyag-
bánya.

holtkanyar *holtkanyar* (Körösök 9:
98): folyó ívben forduló holtág.

holtmeder *holt meder* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14) | *holtmeder* (ÉKsz. 556, Körösök 9: 98): a régi folyómedertől elvágtat állóvíz.

holtpatak *hótt patak* (J.árokszállás 62: 14): kiszáradt vagy kiszáradóban levő vízfolyás.

holttó *hóttó* (Duka 65: 34): gödrös, bokros, kavicsos, vizes terület, melyet csak a csapadék táplál.

holtverem *hóttverem* (Zilah 2: 983): elhagyott, már kiaknázott agyagbánya.

holtvíz *hóttvíz* (Hódmezővh, Makó, Szentes 2: 983): a régi folyómedertől elvágtat állóvíz.

homlok 1. *homlok* (Hegyköz 36: 310): egyenes hegyfelület **a.** *homlok* (Karcfalva 14: 206): hegynek, dombnak hirtelen leszakadó vége **2.** *homlok* (Barokóság 2: 986): meredek dombocsk.

homok 1. *homok* (ÉrtSz. 3: 326, ÉKsz. 557, Cibakháza 25: 13, Császár, Neszmély 27: 25, Kanizsa és k. 45: 122, Gombos 48: 56, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14, Bajánsenye, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat 65: 34, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 19): homokos talajú terület **a.** *homok* (Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfőti, Lesenceistvánd 67: 19, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 21): homokos talajú szántóföld **2.** *homok* (Keszöhidegkút, Szakcs 63: 41): homokbánya **3.** *homok* (Sárospatak 7: 263) | *homokokon* (Bod.köz 2: 987, 42: 136): (vizenyős területen) dombos, kiemelkedő hely **a.** *homok* (Sárospatak 7:

263): laza talajú kiemelkedés a tájban.

Ö: *posz~, szőlős~, vár~.*

homokbánya *homogbánya* (Fh.gyarmati j. 17: 497, T.keresztúr 31: 197, Ny.bátori j. 44: 424, Szabadka 49: 299) | *homokbánya* (ÉrtSz. 3: 326, ÉKsz. 557, Sárospatak 7: 263, Csépa, Kunsztmárton 25: 13, Hegyköz 36: 310, Szenna 60: 38, J.árokszállás, J.kisér 62: 14, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 41, Kapolcs, Káptalanfőti, Lesenceistvánd 67: 19, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Ve.varsány 68: 19, Borszörcsök 69: 21, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág 70: 24) | *homokbányo* (Neszmély, N.igmánd, 27: 25): gödör, amelyből homokot, esetleg földet bányásznak.

homokdomb *homokdomb* (Sárospatak 7: 263, J.árokszállás 62: 14): laza talajú kiemelkedés a tájban.

homokgorond *homok gorondról* (Alföld 2: 987): lápból kiemelkedő földhát.

homokgödör *homokgödör* (ÉrtSz. 3: 326, ÉKsz. 558, Sárospatak 7: 263, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfőti, Lesenceistvánd 67: 19, Csikvánd, Nyárad, Vanyola, Ve.varsány 68: 19, Ve.galsa 69: 21): homok kibányászása után keletkezett, illetve homok kitermelésére használt gödör.

homokhát *homokhát* (T.szölös 16: 90): enyhén kiemelkedő talajú határész.

homokhordó *homokhordóu* (Csengeri j. 13: 541, Mátészalkai j. 41: 595,

Ny.bátori j. 44: 424): homok kitermelésére használt hely.

homokos 1. *homokos* (Becse 47: 199, N.kónyi, Sársztlőrinc 63: 41, Bajánse-nye, Bő, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 34, Het-tyefő 67: 19, Csikvánd, M.gencs, Nyá-rád, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 19, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 21, Aszófő, Bny.sztlász-ló, Csajág, Szt.gál 70: 24, Bezdán 80: 120, Doroszló 81: 67): homokkal borí-
tott terület **2.** *homokos* (J.apáti, J.kiser 62: 14): homokos altalajú vízállás.

homokosgödör *homokosgödör* (He-tyefő 67: 19, Csögle, Ve.galsa 69: 21, Doroszló 81: 67) | *homokos gödör* (Örtilos, Vörs 60: 38) | *homokozsgö-
dör* (T.szőlös 16: 91): homok kibányá-
szása után keletkezett, illetve homok
kitermelésére használt gödör.

homokpart 1. *homokpart* (ÉKsz. 558, Zenta és k. 52: 105): víz, folyó homo-
kos partja **2.** *homokpart* (Zenta és k. 52: 105): magasabb homokos határ-
rész.

homokpuszta *homokpuszta* (Szeged 73: 2/609): puszta, amelynek homok a talaja.

homokság *homokság* (Szeged 73: 2/609): homokos terület, homoki vi-
lág.

homokút *homokút* (Szeged 73: 2/609):
dülőút, amelynek homok a talaja.

homokvétel *homokvétel* (Lovászpato-
na 2: 988) | *homok-v^jét^e* (Sümeg 2: 988): homok kitermelésére használt
hely.

homp *homp* (Hú.hetény 15: 135) |
homp (ÉrtSz. 3: 328, ÉKsz. 558, Me-

bánd 2: 988, Hú.hetény 15: 135) | *komp*
(Lovászpato-
na, Osgyán, So.acsa, Sü-
meg, Tamási 2: 988, Nyúl 6: 75, Hú.-
hetény 15: 135, Koppány 61: 123,
Büssü 66: 129) | *komba* 'kompba'
(Páty 2: 988): földterület határát jelölő
kis halom, földhányás, határhomp. **Ö:**
határ~, megye~.

honcsékos 1. *honcsékos* (Hettyefő 67: 19): rétterület, amelynek felszínét kis
dombocskák teszik egyenetlenné **2.**
honcsokos (Csengeri j. 13: 541, Szt.-
békkálla 67: 19): vakondtúrások terü-
let.

honcsik *honcsik* (Sárospatak 7: 263):
birtokrész határát jelző, kövekkel erő-
sített földkupac sáncárok, karóval.

hopoga l. hupoga

hoporcs *hoporcs* (Kalotaszeg 2: 993) |
huporcs (Szé.föld 57: 41): kis föld-
domborulat, dombocska.

hordó *homok~.*

hordóút *hòrdóuut* (Fh.gyarmati j. 17: 497): széna-, illetve búzahordásra al-
kalmas szélesebb mezei út; dülőút.

horgas 1. *horgas* (E.vár 2: 1000, Ba-
konya, Görcsöny, N.harsány, N.váty,
So.hatvan, Szaporca 11: 954) | *horgos*
(Cserszegtomaj, Hévíz, N.kanizsa, Sü-
meg 2: 1000, Bakonya, Görcsöny, N.-
harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca
11: 954, Hú.hetény 15: 106, K.kanizsa
39: 114, Örtilos 60: 38, Döbrököz,
Györe, Kocsola, N.székely, Ozora,
Szakcs 63: 41, Gy.vár 65: 34, Hettyefő,
Lesenceistvánd 67: 19, Vanyola 68: 19): meredek, szakadékos dombolda-
lak között vivő mély út **2.** *horgos*
(Csikvánd, Ve.varsány 68: 19): víz-
mosás **3.** *horgos* (Ve.varsány 68: 19):

horgaskút

vizes terület **4. horgas** (Nyirád 69: 21): mélyedés az erdőben, amely iszaggal, kúszó növényekkel van benőve **5. horgas** (Dombóvár 2: 1000): hegy-szoros, szakadék.

horgaskút *horgaskút* (Farnas 18: 62) | *hòrgoskút* (Méra 18: 62): kút, melyből horoggal merítik a vizet.

horgásztó *horgásztó* (Sátorajáújhely 37: 506): horgászásra használt állóvíz.

horgos l. **horgas**

horgoskút l. **horgaskút**

horha *horha* (Patca, Patosfa, Szenna, Szilvássztrmárton, Zs.kfalud 2: 1000, Ka.szerdahely 60: 38): vízmosta mélyút.

horháj *horháj* (Dad 2: 1000): vízmosás.

horhó **1. horhó** (ÉrtSz. 3: 341, ÉKsz. 561, Hévíz, Ka.szekcső, Patosfa, So. m., Szilvássztrmárton 2: 1000, Csökölly, Segesd, Szenna, Vörs 60: 38, Koppány 61: 95, Döbrököz, Györe, Kocsola, N.szekely, Ozora, Szakcs 63: 41, Büssü 66: 99, Ormánság 74: 239) | *horó* (Ka.szekcső 2: 1000, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 954, Koppány 61: 95): meredek domboldal között vivő vízmosta mélyút **2. horhó** (Botykapeterd 2: 1000): vízmosás **3. horhó** (Ba.keresztúr, Dombóvár, Zomba 2: 1000): hegyszoros, illetve az abban vezető út **4. horhó** (Ormánság 74: 239): hegynek, dombnak, útnak lejtős oldala.

horhos **1. horhos** (ÉrtSz. 3: 341, ÉKsz. 561, Hahót, N.kanizsa 2: 1000, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty,

So.hatvan, Szaporca 11: 954, Böhönye 60: 38, Kapos, Káptalanfőti, Lesenceistvánd 67: 19, Csajág 70: 24) | *hòrhos* (Orosháza 2: 1000) | *horhós* (Bálványos 2: 1000): vízmosta mélyút **2. horhos** (Csajág 70: 24): vízmosásos terület, amelyet benőtt az akácfa.

horka *horka* (Hegyköz 36: 310, Sátorajáújhely 37: 506): hegyecske.

horó l. **horhó**

horog **1. horog** (Bálványos, Écs, Gy.-sztrmárton, Kötcse, Lovászpátona, Ravazd, Sokorópátka 2: 1001, Kerékteleki 27: 25, Kötcse 60: 38, Bny.-sztrlászó 70: 24): vízmosta mélyút **a. horog** (Ba.szemes, So.udvarhely 60: 38): rövid mélyút **2. horog** (Monoszló 67: 19): vízmosás **3. horog** (Bodrog 2: 1001): hegyszoros **4. horog** (Torja 43: 84): kanyar.

horpanás *horpanás* (Erdély 2: 1003): föld felszínén levő mélyedés.

horutó *horutó* (Körösök 9: 98): rothadó növényekkel teli mocsaras hely.

horvás *horvás* (Kilyénfalva 2: 1004): kis völgy.

hostál l. **hostély**

hóstát **1. hostác** (Sárospatak 7: 263) | *hostánc* (Ko.vár, Sárospatak 2: 1004) | *hóstát* (ÉKsz. 561, Ko.vár 2: 1004) | *hóstátok* (Debrecen 2: 1004) | *hustác* (Ko.vár, Sárospatak 2: 1004, 7: 263): külváros **a. hustác, hustát** (Hegyköz 36: 310): falu félreeső, szélső része.

hostély **1. hosté** (So.hatvan 11: 954) | *hostéj* (Csurgó 2: 1004) | *hostél* (Csökölly 2: 1004, Büssü 66: 99) | *hostél* (Hú.hetény 15: 106): házhely, belső telek **a. hostél** (Csökölly 60: 39, Györe

63: 41): a házak végében levő krump-
li- vagy kukoricaföld **2. hostálba** (Kocs
2: 1004): külváros.

hostya 1. hóstyák [egysz.] (Barkóság
2: 1004): falu félreeső, szélső része **2.**
hóustya (Óbást 2: 1004): belsőség,
belső telek **a. hostya** (Földeák 55: 84):
telket körülkerítő vályog- vagy téglá-
fal, illetve az általa körülkerített terü-
let **3. hostya** (Kunsztmárton 2: 1004):
sík, kopár terület.

hosszú *hosszi* (Medina 63: 41, Nárai
65: 34, Borszörcsök, Csögle, Nyirád
69: 21, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág,
Szt.gál 70: 24) | *hosszu* (Sárospatak 7:
263, Duka, Velem 65: 34) | *hosszú*
(Hegyköz 36: 310): hosszan elnyúló,
keskeny földterület.

hosszúhát *hosszúhát* (Kunsztmárton
25: 13): a szokásosnál nagyobb, hosz-
szabb földhát.

hosszúszik *hosszú szik* (J.apáti, J.árok-
szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér
62: 14): nagyobb kiterjedésű sziksós
terület.

hotár l. **határ**

hót(t)- l. **holt-**

hovas l. **havas**

höcse l. **hegycse**

hőforrás *hőforrás* (Hegyköz 36: 310):
gyógyforrás.

hőgy(-) l. **hegy(-)**

högyel(l)ő l. **hegyelő**

hömlöc *hömlöc* (Bg.újfalú 2: 1015):
hirtelen emelkedő, kiugró hegycsúcs.

hőskert *hőskert* (Fadd 63: 41): emlék-
park a hősi halottaknak.

hősliget *hősliget* (Fadd 63: 41): em-
lékpark a hősi halottaknak.

hössellő l. **hűsölő**

hullám *hullám* (Szenna 60: 39): domb-
tetőn levő bemélyedés, nyereg.

hullámtér *hullámtér* (ÉKsz. 568, Sá-
rospatak 7: 263, Körösök 9: 98, Csen-
geri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 497,
Mátészalkai j. 41: 595): folyó árterüle-
te.

humka *humka* (Becse 47: 213): ha-
lom.

hupoga 1. hupoga (Diszel 67: 19): he-
pehupás terület **2. hopoga** (Kapolcs,
Káptalantóti 67: 19) | *hupoga* (Kápta-
lantóti 67: 19): málladékos talaj, amely
andezit és riolituffa bomlásából kelet-
kezett.

hupolag *hupolag* (Ba.berény 60: 39):
kis kiemelkedés, dombocska.

hupolagos *hupolagos* (Ba.berény, Csö-
köly, Ka.szerdahely 60: 39): kissé
dombos felszín.

huporcs l. **hoporcs**

hurcagát *hurcagátat* (Berettyó f. vid.,
Érmellék 2: 1030): keskeny, hosszú
gát kis folyón vagy sekély állóvízben,
amelyen meghatározott réseket hagy-
nak, hogy az ezeken átúszó halakat a
kisméretű varsákkal, a hurcákkal meg-
fogják.

husáng *husag* (Berkesd 2: 1035): fia-
tal erdő.

hustác l. **hóstát**

hustát l. **hóstát**

huta *üveg~*.

húzató *húzató* (Ghymes 2: 1041): me-
redekek út, emelkedő.

hügyelü l. **hegyelő**

hűsölő *hössellő* (N.harsány 11: 954):
legelő fás része.

igar l. ugar

ígevín l. égevény

ígevínyes l. égevényes

ígís l. égés

ígyenős l. egyenes

iharfás l. juharfás

iharos l. juharos

ilőbarázda l. élőbarázda

imanje *imanje* (Szabadka 49: 320, B.-topolya és k. 53: 240): birtok.

ingatlan *csere~*.

ingó *ingó* (Ecsedi-láp vid. 2: 1085): mocsaras területen levő lebegő, úszó sziget.

ingókaszáló *ingó-kaszáló* (Ecsedi-láp vid. 2: 1085): mocsaras, lápos területen levő kaszáló.

ingóláp *ingóláp* (Ecsedi-láp vid., Tyukod 2: 1085) | *ingó lápoknak* (Nkság 2: 1085): vékony talajréteggel borított, veszélyes láp.

ingovány **1.** *ingovány* (ÉrtSz. 3: 500, ÉKsz. 594, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 19) | *li"gová"* (Lovászpátona 2: 1085): tőzegfölddel borított lápos terület **2.** *ingovány* (Sárospatak 7: 263, Vörs 60: 39, Döbrököz, Kölesd, Ozora 63: 41) | *lingovány* (Vörs 60: 40): vízenyős terület **3.** *ingovány* (Csögle, Ve.galsa 69: 21, Borszörcsök 69: 21): süppedős, nehezen járható vizes rét.

irgés l. ürgés

irotván(y) l. irtvány

irtás **1.** *értás* (Csibrák, Decs, Döbrököz, N.kónyi, Őcsény 63: 41) | *ertés* (Sopron 2: 1099) | *irtás* (ÉKsz. 603, Sárospatak 7: 263, Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan,

Szaporca 11: 954, Hú.hetény 15: 111, F.őr 23: 84, Császár 27: 25, Hegyköz 36: 310, Sátoraljaújhely 37: 506, Ba.-berény, Ka.szerdahely, Őrtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 39, Csibrák, Decs, Döbrököz, N.kónyi, Őcsény 63: 41, Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 34, Hetyefő, Kapolcs 67: 19, M.gencs, Nyárad, Vanyola 68: 19, Csögle 69: 21, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 25, Bezdán 80: 120, Doroszló 81: 67) | *irtás* (Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 497, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 424) | *irtás* (Kórógy 46: 1/394) | *orotás* (Csík vm., Szé.betlenfalva, Udvarhely vm. 2: 1099) | *orotás* (Halmagy 2: 1099) | *ortás* (Füzéri j., N.bózsza 2: 1099, Sárospatak 7: 268, Hegyköz 36: 318, Sátoraljaújhely 37: 511, Szé.föld 57: 63) | *ortás* (Hugyag 2: 1099) | *ortás* (Csáb, Csucsom, Jánok, M.böd, M.hegymeg 2: 1099) | *ritás* (Csákánydoroszló, R.gyarmat, Z.egerszeg 2: 1099, R.gyarmat 65: 36): szántóterület, amelyet az erdő kiirtásával nyertek **2.** *irtás* (F.őr 28: 84, Borszörcsök, Nyirád, Ve.galsa 69: 21, Szt.gál 70: 25) | *ritás* (Velem 65: 36): kitisztított, megritkított erdőrészt. **Ö:** *arany~*.

irtásföld *irtásföld* (Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 25) | *irtás föld* (Gyöngy 63: 41) | *irtás föld* (Kórógy 46: 1/394) | *irtásföld* (Hegyköz 36: 310) | *ortásföld*, *ortásföld* (Hegyköz 36: 318): erdőirtással nyert szántó.

irtásrét *irtásrét* (Hegyköz 36: 310, Szt.gál 70: 25) | *ortásrét* (Hegyköz 36:

318): kaszáló, amely erdőirtás helyén keletkezett.

irtvány **1.** *ěrtvān, ěrtvāny* (Ipoly-v. 64: 135) | *irotván* (Mátészalkai j. 41: 595) | *irotvány* (Csengeri j. 13: 541) | *irotvág* (Fh.gyarmati j. 17: 497) | *irtavány* (Me.bánd 2: 1100) | *irtovány* (ÉrtSz. 3: 543, ÉKsz. 604, Szé.föld 57: 43) | *irtván* (Nárai 65: 34) | *irtvány* (ÉrtSz. 3: 543, ÉKsz. 604, Sárospatak 7: 263, Hegyköz 36: 310, Sátorajauhely 37: 506, Szabadka 49: 299) | *irtvāny* (Szuhowy 40: 78) | *orotván* (B.falu 2: 1100) | *orotvány* (B.falu, Szé.betlenfalva, Zajzon 2: 1100) | *orotvāny* (Halmagy 2: 1100) | *ortvány* (Füzéri j., Mohora 2: 1100, Sárospatak 7: 268, Hegyköz 36: 318, Sátorajauhely 37: 511): szántóterület, amelyet az erdő kiirtásával nyertek **2.** *irtván* (Celldömölk–Alsóság 65: 34): irtani való erdő.

irtványföld *irtvānyféd* (Kupuszina 59: 169) | *irtványföld* (ÉKsz. 604): korábban erdővel, cserjékkel benőtt terület, amelyet kiirtottak.

irtványos *irtványos* (Gilvánfa 2: 1100): szántóterület, amelyet az erdő kiirtásával nyertek.

iskola *fa~, lovagló~.*

iskolakert **1.** *iskolakert* (Hegyköz 36: 310, Becse 47: 199, Szt.tamás és k. 50: 70, M.gencs, Ve.varsány 68: 19, Borszörcsök, Csögle, Ve.galsa 69: 21, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 25) | *oskolakert* (Hegyköz 36: 310): konyha- vagy csemetekert, amely az iskolások mezőgazdasági ismereteinek megszerzését szolgálja **2.** *iskolakert* (Becse 47: 199): az iskola épületét

övező park **3.** *iskolakert* (Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 19): faiskola **4.** *iskolakert* (Ve.galsa 69: 21): a tanító juttatott földje.

isláz l. **iszláz**

istálló *bika~, bitang~, kan~, ökör~.*

istenkertje *istenkertye* (Vác 2: 1111): mező.

iszap *iszap* (Ba.berény, Szenna 60: 39): vízenyős terület, berek.

iszél l. **juhszél**

iszláz *isláz* (Bogdánfalva, Csík 2: 1117) | *iszláz* (Berzunc, Moldva 2: 1117) | *izlazzán* (Gajcsána–Dtúl 2: 1117): legelő.

isztina l. **esztina**

itató *itató* (ÉKsz. 608, Sárospatak 7: 263, Körösök 9: 98, Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 954, Hú.hetény 15: 112, Neszmély 27: 25, Hegyköz 36: 310, Becse 47: 199, Szabadka 49: 299, B.topolya és k. 53: 233, Szenna, Ba.berény 60: 39, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14, D.földvár, Majos, Sársztlőrinc 63: 41, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai 65: 34, Hettyefő, Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 19, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Ve.varsány 68: 19, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 21, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 25, Füzesgyarmat, Konyár 72: 215) | *itatóu* (Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 497, Mátészalkai j. 41: 595) | *itatu* (Bajánsenye 65: 34): állatok természetes (pl. patakon levő) vagy kiépített itatóhelye. **Ö:** *barom~, bivaly~, borjú~, marha~, vad~, zsiráf~.*

itatóárok *itatóárok* (J.berény 62: 14): állatok itatására szolgáló árok.

itatógödör *itatógödör* (Kkság, Orgovány 2: 1119): mélyen fekvő helyen a jószág itatására ásott, négyszögletes, vízzel telt gödör.

itatókút *itatókút* (Császárszár 27: 25, Fürge 63: 41) | *itatókút* (Becse 47: 199, J.apáti, Járokszállás 62: 14, Szeged 73: 1/645, Ormánság 74: 257): állatok itatására szolgáló kút.

ítető l. **etető**

ivató *ivató* (D.földvár 63: 41): tó, ahol tenyészhalkat tartanak szaporításra.

ivó *ivó* (Sárospatak 7: 263): vízivó hely. **Ö:** *víz~*.

ívó *ívó* (Sárospatak 7: 263): az a hely a vízben, ahol a hal az ikráját lerakja.

ivókút **1.** *ivókút* (Csikvánd, M.gencs, Ve. varsány 68: 19, Borszörcsök, Csögle 69: 21, Bny.sztlásló, Csajág 70: 25) | *ivókút* (ÉKsz. 610, Hegyköz 36: 310): iható vizű ásott kút **2.** *ivókút* (Bny.sztlásló, Csajág 70: 25) | *ivókútra* (Me.panit 2: 1123): közös kútként használt forrás.

jägerház *jägerház* (Hegyköz 36: 310, Doroszló 81: 67) | *jägërház* (Csögle 69: 21, Aszófő, Bny.sztlásló, Csajág, Szt.gál 70: 25) | *jägërház* (Kupuszina 59: 171): erdészház.

jägerlak *jägerlak* (Hegyköz 36: 310): erdészház.

járandó **1.** *járandó* (Kunsztmárton 25: 13): különböző minőségű földekből meghatározott nagyságú terület **a.** *járandó* (Gyula 2: 1134): a 19. századi tagosításkor egy jobbágytelek után járó, kb. 28 holdnyi szántóföld **b.** *járan-*

dónak (Rákospalota 2: 1134): a fertályos gazdának járó 450 négyszögöl telek.

járás **1.** *járás* (ÉrtSz. 3: 605, ÉKsz. 615, Gajcsána–Dtúl, Hortobágy, Kkság, Makó, Me.túr, N.körös, Szarvas, Keszthelyi j., Zenta 2: 1135, Sárospatak 7: 263, Becse 47: 199, 209, Szabadka 49: 299, Temerin és k. 51: 87, Zenta és k. 52: 105, B.topolya és k. 53: 233, Ba.berény, Böhönye, Csökölly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 39, J.apáti, Járokszállás, J.berény, J.kisér 62: 14, Büssü 66: 106, Hettyefő, Kaposcs 67: 20, Csögle 69: 21, Ada 78: 147, Kúla és k. 79: 128) | *járásra* (T.súly 2: 1135) | *járást* (Kk.halas 2: 1135): legelőterület

a. *járás* (M.gencs, Nyárad, Tapolcafé, Vanyola 68: 19): állat-, főleg disznólegelő **b.** *járás* (Kanizsa és k. 45: 122): gyér fűvel borított szikes legelő **c.** *járás* (Füzesgyarmat, Konyár 72: 217): falu alatti terület, ahol az aprójószág szabadon járhat **d.** *járás* (Me.túr, Szarvas 2: 1135): a közös legelőnek bizonyos nagyságú, pl. egy gazdát megillető része **e.** *járás* (Dévaványa 72: 217) | *járásokra* (Szeghalom 72: 217): 2400 négyszögöl legelőterület (8–12 anyajuhot számítottak rá) **2.** *járás* (Szi.köz 2: 1135): út **a.** *járás* (T.szőlős 16: 93, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 13, Sátorajaujhely 37: 506, Böhönye 60: 39, J.apáti, Járokszállás, J.berény, J.kisér 62: 14, D.földvár, Döbrököz, Ozora 63: 41, Büssü 66: 106): út, amelyen az állatok a legelőre jártak **b.** *járás* (N.szalonta 2: 1135): szőlőtáblák

között vezető ösvény **c. járás** (ÉrtSz. 3: 605, Bö, Duka, Gencsapáti, Gy.vár 65: 34): állatok nyoma erdőben, mezőn, pl. őzjárás, szarvasjárás **3. járás** (Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 497, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 13, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.-bátori j. 44: 424): forduló, határrész **a. járás** (Fh.gyarmati j. 17: 497): nagyobb földtábla **b. járás** (Sárospatak 7: 263, Hegyköz 36: 310, Sátorajáújhely 37: 506): egy nyomáson belüli területi egység **4. járás** (T.szőlös 16: 93, Fekete-Körös-völgy 38: 24) | *járást* (Békés 2: 1135, 72: 217–218) | *járástra* (Nkság 2: 1135): a szőlőskert bizonyos nagyságú része, szőlőtábla **5. járás** (Csengeri j. 13: 541, Mátészalkai j. 41: 595): folyónak az a része, ahol a csónak vagy komp közlekedik **6. járás** (Sárospatak 7: 263, Déda 31: 224, Hegyköz 36: 310, Sátorajáújhely 37: 506, Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 34): a megyénél kisebb közigazgatási egység. **Ö:** *át~, barom~, be~, bíbic~, birka~, borjú~, csikó~, csónak~, csorda~, csürhe~, disznó~, ficsúr~, gazda~, göboly~, gulya~, kanász~, ki~, komp~, kos~, legelő~, marha~, ménes~, nyáj~, nyári~, ökör~, tehéncsorda~, tehén~, ürü~.*

járásföld *járásföd* (Szeged 73: 1/652): szántóföld, amely azelőtt jószáglegelő volt.

járat *át~, be~, le~.*

járatás *járatás* (Bezdán 80: 120): legelő.

járó 1. járó (ÉKsz. 616, Sárospatak 7: 263, Hegyköz 36: 310, Sátorajáújhely

37: 506): valamely területre vezető út **a. járó** (Makó 2: 1137): gyalogút **b. áró** (J.berény 62: 14) | *járó* (Makó 2: 1137, J.árokszállás, J.kisér 62: 14): tanyához bevezető kocsí- és gyalogút **c. járó** (Nyá.mente 2: 1137, Karcfalva 14: 206): ösvény **d. járóu** (Fh.gyarmati j. 17: 497): valahonnan levezető, lekanyarodó út **e. járóu** (Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 424): út, ahol állatok járnak **f. járó** (Lónya 2: 1137): meredek parton a folyóhoz vezető lejtős út, lejárát **g. járó** (Sárospatak 7: 263): komphoz levezető, partba vágott meredek út **h. járó** (Viss 2: 1137, Sárospatak 7: 263, T.szőlös 16: 93) | *járóu* (T.szőlös 16: 90, Fh.gyarmati j. 17: 497, Mátészalkai j. 41: 595): gáton átvezető út **2. járó** (Sárospatak 7: 263, Karcfalva 14: 206, Hegyköz 36: 310): valahová nyúló szántóföld **3. járóu** (T.szőlös 16: 90–1): hosszú, enyhe lejtővel végződő tájrész, dűlő. **Ö:** *alá~, által~, alul~, át~, be~, csikó~, csónak~, csorda~, fel~, gulya~, gyalog~, le~, marha~, tehén~, útra~; bejáróút, tanyabejáró.*

járóbarázda 1. járó borozda (Decs 2: 1137): kitaposott út, ösvény (pl. szőlőhegyen) **a. járóbarázda** (Berettyóújfalu 72: 218): széles földsáv, amelyen el lehet járni.

járószik *járószik* (Kk.halas 2: 1139): terület, amelyen nem sokáig áll meg a víz.

jásztemető 1. gyásztemető

játszó jáccó (Kö.ladány, Vésztő 2: 1142) | *játszó* (Körösök 9: 98): a folyómeder és a gátak közötti különböző szélességű lapos, sík terület, hullámtér.

játszótér *jáccótér* (Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 954, Becse 47: 199, Szabadka 49: 299) | *játszótér* (ÉKsz. 618, ÉrtSz. 3: 621, B.topolya és k. 53: 233): szabad tér, ahol a gyermekek felügyelettel vagy szabadon játszanak.

jávorfás l. **juharfás**

jávoros *jávoros* (Iregszemcse 63: 41): erdőrészt, ahol jávorfák vannak.

jégbánya *jégbánya* (Ny.egyháza 2: 1145): vízzel telt gödör, amelyből télen jeget vágnak.

jégbarlang *jégbarlang* (ÉrtSz. 3: 625, ÉKsz. 619) | *jégbárláng* (Kórógy 46: 1/404): hegyoldalban levő sziklaüreg, ahol a víz megfagy.

jegenyés *jegenyés* (ÉrtSz. 3: 625, ÉKsz. 620, Sárospatak 7: 263, Gyula-firátót 70: 25) | *jegényés* (Ba.berény 60: 39, Belecska, F.nyék, Sársztlőrinc, Tengelic 63: 41, Aszófő, Bny.sztlász-ló, Szt.gál 70: 25) | *jegenyéjs* (T.újlak 31: 227): jegenyefákkal benőtt terület.

jéger l. **éger**

jégeres l. **égeres**

jégvágótó *jégvágó tó* (Bonyhád 63: 41): tó, amelynek vastag jegét darabokra vágva a jégverembe hordták.

jégverem *jégverem* (ÉrtSz. 3: 628, ÉKsz. 620, Hegyköz 36: 310, Becse 47: 199, Szabadka 49: 300, Bezdán 80: 120) | *jégveröm* (A.mocsolád, Martonfa 11: 954, Hú.hetény 15: 115, Szabadka 49: 300): jég tárolására alkalmas pincyszerű üreg.

jegyzőlak *jedzőlak* (Doroszló 81: 67): a jegyző lakhelye.

jendek *jendek* (Szt.tamás és k. 50: 75): árok.

jezero *jezero* (Becse 47: 213): tó.

jog *jog* (Csorna és vid. 2: 1158): földbirtok.

joharos l. **juharos**

johóakol l. **juhakol**

jókút *jókút* (Zenta és k. 52: 112): valamilyen szempontból előnyös, hasznos kút.

jószág *jószág* (ÉrtSz. 3: 676, ÉKsz. 629, Me.bánd, Torda-Ar. vm. 2: 1161, Sátorajaujhely 37: 506) | *jószágra* (Szé.föld 2: 1161) | *jószágok* (Andrásfalva–Dtúl 2: 1161) | *jószágára* (Oltszakadát 2: 1161) | *jószág* (Ikafalva 2: 1161): föld, telek.

jótérés *jótérés* (N.szalonta 2: 1162): tágas, nagy legelő.

jövedék *fenyő~*.

jövő *jövő* (Nyá.mente 2: 1167): hegy alatt vagy víz mellett elterülő föld.

juhakol *johó-okol* (Moldva 2: 1169) | *juakó* (Szt.békkállya 67: 20, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád 69: 21) | *juakol* (Hegyköz 36: 311) | *ju^hakó* (Martos 2: 1169) | *juhakol* (ÉrtSz. 3: 688, Hegyköz 36: 311) | *juhakolyba* (Nó.szakál 2: 1169) | *juhokol* (Koltó 2: 1169) | *juakó*, *jujakó* (Ipoly-v. 64: 140): juhok istállója.

juhállás *juhállás* (H.szoboszló 2: 1169, D.földvár, Sióagárd 63: 41): a juhnyáj pihenőhelye a legelőn.

juharfás *iharfás* (Csögle 69: 21) | *jávorfás* (Csikvánd, Ve.varsány 68: 19) | *juharfás* (Sárospatak 7: 263, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 20): terület, amelyen sok juharfa van.

juharos *iharos* (Dalmand, Kölesd, Sársztlőrinc 63: 41, Hetyefő, Kaposcs,

Lesenceistvánd 67: 20, Tapolcafő, Vanyola 68: 19, Csögle, Ve.galsa 69: 21, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 25) | *joharos* (Karcfalva 14: 206) | *juharos* (M.gencs, Nyárad, Vanyola 68: 19, Borszörcsök, Ve.galsa 69: 21, Bny.sztlászló, Csajág 70: 25): terület, amelyen sok juharfa van.

juharsor *juharsor* (Hegyköz 36: 311): juharfák sora.

juhászat *juhászat* (Cibakháza 25: 13): juhtenyésztésre szolgáló telep és környéke.

juhászház *juhászház* (Hegyköz 36: 311, Szeged 73: 1/664): a juhász lakóhelye.

juhászkarám *juhászkarám* (Kaba, K.-újszállás 2: 1170): a juhok éjszakai védelmére szolgáló, vesszőfonadékból készített karám.

juhászkút *juhászkút* (Kkság 2: 1170): kútként használt, 1–1,5 m mélyre ásott gödör, melynek vizéhez néhány, földből kialakított lépcsőn kell lemenni.

juhásypadka *juhásypadkának, juhászapkának* (Hortobágy 2: 1171): szikes területen levő vízlevezető árok kissé kiemelkedő partja (melyen üldögelni szokott a juhász legeltetés közben).

juhásztanya *juhásztanya* (Szeged 73: 1/665): tanya, amelyben juhász él.

juhfürösztő *jufirisztőü* (Fh.gyarmati j. 17: 497): juhok fürösztésére alkalmas hely.

juhhodály *juhadájnak* (Sáránd 2: 1172) | *juh-hodáj* (Me.túr 2: 1172) | *juhhodály* (H.nánás 2: 1172) | *juhhodályokat* (Nkság 2: 1172) | *juhoda* (Hortobágy 2: 1172) | *juhodáj* (H.ná-

nás 2: 1172) | *juhodáj* (Kunsztmárton 25: 13, Bajna 27: 25, J.árokszállás, J.berény 62: 14, Z.haláp 67: 20, Borszörcsök 69: 21, Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 25) | *juhodály* (Besenyőtelek 2: 1172) | *juhodej* (Nyírad 69: 21): juh-istálló.

juhkarám *jukarám* (Sárrétudvari 72: 222): juhakol, hodály.

juhkosár *juhkosarat* (Me.panit 2: 1172) | *juhkosárt* (H.nánás 2: 1172) | *juhkosárom* (Beszterec 2: 1172) | *juhkosárnak* (Bálványosváralja 2: 1172) | *júkosár* (Nyá.szbtenedek, Szt.gerice 2: 1172): juhkarám.

juhkút *juhkút* (Körösök 9: 98): a birkanyáj itatóhelye; gémeskút vályúval.

juhlegelő *juhlegelő* (ÉrtSz. 3: 689, ÉKsz. 631, Sárospatak 7: 263): rendszerint alacsony növésű fűvel borított terület, amelyen juhokat szoktak legeltetni.

juhoda l. **juhhodály**

juhpajta *júpajta* (Nyárszó 18: 66): juhól.

juhszárnyék *juhszárnyék* (Csányoszró 2: 1172): a juhnyáj védelmére a legelőn felállított szélfogó nádfal.

juhszél 1. *juszél* (Polgárdi 2: 1172): vmely terület legszéle, nagyon távol eső része a. *gyu-sz'él* (Sümeg 2: 1172) | *iszé(l)* (Celldömölk 2: 1172) | *juhszél* (ÉrtSz. 3: 689, ÉKsz. 631, Cegléd, Kk.halas, Kkság, Makó, N.körös 2: 1172) | *juhszél* (Lovászpata 2: 1172) | *juszél* (Hódmezővh 2: 1172, Zenta és k. 52: 105, Büssü 66: 108, N.körös 71: 51): a város, a falu széle.

juhszín 1. *juszénbe* (Ny.bátor 2: 1173) | *juh-szin* (Me.túr 2: 1173) | *juhszine*

juhtelep

(Kecskemét 2: 1173) | *juhszín* (Hegyköz 36: 311) | *juhszínben* (Me.túr vid. 2: 1173): juhistálló.

juhtelep *juhtelep* (Sárospatak 7: 263) | *jutelep* (Csengeri j. 13: 541, J.berény 62: 14): a juhok nagyüzemi tartásának helye.

juhúsztató *juhúsztató* (Hegyköz 36: 311): a juhok fűrésztőhelye.

jujakó l. **juhakol**

jutalék *jutalék* (Ada 78: 147): juttatással kapott föld.

juttatottföld *gyuttatott föld* (Fürged 63: 41): földosztáskor kapott földterület.

kabolapajta *kabalapajta* (Udvarhely vm., Szé.föld 3: 6): lóistálló.

kabolaút *kabalaut* (N.palád 32: 140) | *kabolaut* (Bg.szász vid., Garbold 3: 6, Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 497, Mátészalkai j. 41: 595, Sz.hát 75: 1/439) | *kabolauton* (N.ar 3: 6) | *kabolaút* (Sárospatak 7: 263, Szárazberek, Szatmárnémeti 12: 158, N.palád 32: 140) | *kabola-út* (Csengeri j., Szatmár vm. 3: 6) | *kabolauti* (Gacsály 3: 6) | *kabolóút* (Rozsály 3: 6): keskeny székérút, dűlőút.

kábosztaföld l. **káposztaföld**

kábosztás(-) l. **káposztás(-)**

kacsatelep *kacsatelep* (Sárospatak 7: 263, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.-boldogháza, J.kisér 62: 14): kacsák nevelésével és hizlalásával foglalkozó üzem.

kacsaúsztató **1.** *kacsaúsztató* (ÉrtSz. 3: 700, ÉKsz. 634, Szabadka 49: 300, B.topolya és k. 53: 233, Kúla és k. 79: 129, Bezdán 80: 121): nagyobb gödör,

pocsolya a falu végén, ahol a kacsák úszkálnak **a.** *kacsaúsztató* (Körösök 9: 98): folyó holtága, melyben kacsák szoktak úszkálni.

kacsavár *kacsavarak* (Rétköz 3: 14): a mocsárban levő, vadkacsák pihenőhelyül szolgáló kisebb sziget.

kadarcs **1.** *kadarcs* (Kp.-Tisza-vid. 3: 17): kanyargós folyó- vagy állóvíz **a.** *kadarcsnak* (Hortobágy 3: 17): természetes vízlevezető csatorna.

kagyóvás *kagyóvás* (Káptalanfőti 67: 20): olyan terület, amelyen sok a meztelencsiga.

kajba l. **kaliba**

kajtor *kajtor* (Aba 3: 25): major, puszt.

kákányos *kákányos* (Sáska 67: 20): olyan hely, ahol sok káka terem.

kákás *kákás* (ÉrtSz. 3: 706, Sárospatak 7: 263, Császár 27: 25, Hegyköz 36: 311, J.kisér 62: 14, M.gencs, Nyárad, Tapolcafé 68: 19, Ve.galsa 69: 21): olyan terület, ahol sok káka terem.

kalánispart l. **kanálispart**

kalán(y)is l. **kanális**

kalát l. **korlát**

kaliba **1.** *galiba* (Berhida 3: 44) | *galyiba* (Heves m. 3: 44) | *guliba* (Apátfalva, Esztergom, Gyula, Hódmezővh, Losonc, Makó, M.kanizsa, Paks, Szeged, Tápe 3: 44) | *gulyiba* (Losonc, Mohora, Vác 3: 44) | *gulyibába* (Maconka 3: 44) | *gulyibá* (Hugyag 3: 44) | *kaiba* (Dercen, Fényeslitke 3: 44) | *kaibát* (Szernye-mocsár 3: 44) | *kajbába* (Domokos 3: 44) | *kájba* (Zilah vid. 3: 44) | *kajiba* (Sárospatak 7: 264, Bo-

gártelke 18: 67, Földeák 55: 88, Szé.-föld 57: 45) | *kaliba* (ÉrtSz. 3: 713, ÉKsz. 638) | *kalyiba* (ÉrtSz. 3: 713, ÉKsz. 638, Bod.köz 42: 148) | *kojiba* (Füzéri j. 3: 44) | *kojibá* (M.böd 3: 44) | *koliba* (Domokos, Moldva, N.szalonta 3: 44) | *kolyiba* (Darnya, Kö.tárkány 3: 44) | *kolyibát* (Csermosnya-v. 3: 44) | *kubula* (Erdély 3: 44): fából épült, rendszerint hevenyészett kunyhó (különösen erdőben) **a.** *kajibā, kalibā* (Torja 43: 91): ágakból készült kunyhó **b.** *kaliba, kalyiba* (Komádi 72: 227): kunyhó, egyszerű lápi szállás.

kalitkaföld *kalickaföd* (Vésztő 3: 47, 72: 227): a víz ellen árokkal, gáttal körülvett szántóföld.

kalló *kalló* (Körösök 9: 98): folyószakasz, ahol a gyapjút feldolgozás előtt áztatják, mossák.

kálló *kálló* (Kp.-Tisza-vid. 3: 49): kanyargós folyó- vagy állóvíz.

kálnok *kálnok, kánok* (Sárospatak 7: 263): sáros terület.

kalokányos l. **kolokányos**

kálvária *kálvárija* (Császlóc 32: 144): temető.

kampel *kampēl* (Fajsz 3: 56): folyó kanyarulata.

kanális **1.** *kalánis* (Bősárkány, Écs, Kajárpéc, Mohács, Nyárad, Székesfővár 3: 61, Nyúl 6: 71) | *kálánis* (Gúta 3: 61) | *kalányis* (Hódmezővh, Mohács, Szergény 3: 61) | *kalányisra* (Bezdán 3: 61) | *kanál* (Szabadka 49: 300, Szt.tamás és k. 50: 75, B.topolya és k. 53: 234) | *káná^ol* (Kórógy 46: 2/17) | *kanálics* (Téglás 3: 61) | *kanális* (ÉrtSz. 3: 722, ÉKsz. 641, Sárospa-

tak 7: 264, Körösök 9: 98, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 954, Csengeri j. 13: 541, T.szőlős 16: 89, Fh.gyarmati j. 17: 497, Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton 25: 13, Hegyköz 36: 311, Má-tészalkai j. 41: 595, Bod.köz 42: 149, Ny.bátori j. 44: 424, Kanizsa és k. 45: 122, Becse 47: 200, Gombos 48: 56, Szabadka 49: 300, Temerin és k. 51: 88, B.topolya és k. 53: 234, J.apáti, J.berény 62: 14, D.földvár 63: 41, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Velem 65: 34, Káptalantóti, Lescenceistvánd 67: 20, Csikvánd, Nyárad, Tapolcafő, Ve.varsány 68: 19, Csajág 70: 25, Békés, Dévaványa, Furta, Füzesgyarmat, Kö.ladány, Püspökladány, Sarkad, Sárrétudvari, Zsáka 72: 228, Kúla és k. 79: 129) | *káná^olis* (Kórógy 46: 2/17) | *kanálishoz* (Zsadány 72: 228) | *kanálisnak* (Vésztő 72: 228) | *kanálisogba* (Komádi 72: 228) | *kánális* (Gyalu, Ikafalva 3: 61) | *kánális* (Kupuszina 59: 177) | *kanáris* (Csököly, Darány, Helesfa, Kákics, Kőszeg-Hegyalja, M.atád, Mosdós, Szaporca, Vajszló 3: 61, Csököly, So.udvarhely 60: 39, Gy.vár, R.gyarmat 65: 34) | *kanárisogba* (Komádi 3: 61) | *kánáris* (Kalotadámos 3: 61) | *kanárisz* (Fh.gyarmati j. 17: 497): mesterséges víz-elvezető árok **a.** *kanális* (ÉKsz. 641): szennyvízcsatorna **b.** *kanális* (ÉKsz. 641, Bezdán 80: 121): hajózócsatorna **2.** *kanális* (Szt.gál 70: 25): vízfolyás **a.** *kanális* (Vanyola 68: 19): kicsinyke vízfolyás, ér **b.** *kanáris* (Büssü 66: 110): kisebb, ásott medrű patak **c.** *kanáris* (Ve.galsa 69: 21): patak **d.** *ka-*

nális (Kölesd, Medina, Ozora, Sárszt-lőrinc, Szakcs 63: 41): pataknál nagyobb folyó. **Ö:** *fő~, gyűjtő~, határ~, kereszt~, kör~, nagy~*.

kanálisoldal *kanálisóval* (Püspökladány 72: 228): kanálispart, gátoldal.

kanálispart 1. *kanálispart* (Körösök 9: 98): csatorna menti hátság föld **a.** *kanálispart* (Nyúl 6: 71): a kanális megművelt partja **2.** *kanáispárt* (Püspökladány 72: 228): gát, gátoldal.

kanality *kanalić* (Temerin és k. 51: 96): csatorna.

kanáris l. kanális

kanászház *kanászház* (Temerin és k. 51: 88): a kanász lakóhelye.

kanászcímzés *kanászcímzés* (Szenna 60: 39): széles út, amelyen a kanász a legelőre hajtja a disznókat.

kanászkút *kanászkút* (Doroszló 81: 67) | *kanászkút* (Szabadka 49: 300, B. topolya és k. 53: 234): kút, ahol a konda iszik.

kandarulat *kandarulat* (Ároktő 3: 67): útkanyarulat.

kandi *kangyi* (Kürt 3: 68): mellékutca.

kanföld *kanföld* (Nyúl 6: 71): illetményföld a községi kan tartásáért.

kanistálló *kanyistálló* (Regöly 63: 41): apaállat gondozására épített istálló.

kankalékoskút *hankalékos kút* (Tata 3: 71) | *hankalíkos kút* (Nyí.-vid 3: 71): gémeskút.

kánok l. kálnok

kántorföld *kántorföld* (J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14) | *kántorföld* (K. iratos 58: 56) | *kántorföld* (Hegyköz 36: 311): a mindenkori kántor illetményföldje.

kántorkert *kántorkert* (J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14): a mindenkori kántor illetménykertje.

kánváskút l. kávéskút

kanyar 1. *kanyar* (ÉrtSz. 3: 728, ÉKsz. 643, Sárospatak 7: 264, Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 954, Császár, Dad, D.almás, Naszály, Neszmély 27: 25, Hegyköz 36: 311, Kanizsa és k. 45: 122, Becse 47: 209, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 39, J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14, P.hencse 63: 41, Hettyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 20, Farkasgyepű, Nyárad, Pápa 68: 19, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 21, Aszfő, Bny.-sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 25) | *kanyar* (Csengeri j. 13: 541, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 424): az útnak az a szakasza, ahol irányt változtat **2.** *kanyar* (ÉKsz. 643, T.szőlős 16: 89, Kunsztmárton 25: 13, Örtilos, Segesd, Szenna 60: 39, J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14, Fadd 63: 41): vízfolyásnak az a szakasza, ahol hirtelen fordul **a.** *kanyar* (Kanizsa és k. 45: 122): gátnak ívben forduló része **3.** *kanyar* (ÉrtSz. 3: 728, T.szőlős 16: 89): folyókanyar által alkotott szöglet. **Ö:** *holt~, töltés~*.

kanyaré *kanyaré* (Zala m. 3: 79): kanyar.

kanyarulat *kanyarulat* (ÉrtSz. 3: 729, ÉKsz. 644) | *karanyulat* (Me.kövesd 3: 80): kanyar.

kányás *kányás* (Sárospatak 7: 264, A.-mocsolád 11: 954, Ns.déd 60: 39, Mihályháza 68: 19): olyan terület, ahol sok kánya fészkel.

kanyistálló l. **kanistálló**

kaolinbánya *kaolinbánya* (Hegyköz 36: 311): olyan bánya, ahonnan a kaolint bányásszák.

kapa *kapa* (Ada 78: 148): 200 négyszögöl földterület.

kapáló *kapáló* (Göncruszka, Lészped-Dtúl 3: 83): kapásnövénnyel beültetett földterület.

kaparó *kaparó* (Hegyköz 36: 311): farkasok járta terület. **Ö:** *farkas~*.

kaparóház *kaparó-ház* (Heves m. 3: 85): az útkaparó, útör szolgálati háza az út mentén.

kapaszkodó *kapaszkodó* (ÉrtSz. 3: 736, ÉKsz. 645, Sárospatak 7: 264, Hegyköz 36: 311, Hetefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 20, Borszörcsök, Csögle 69: 21, Aszófő, Csajág, Szt.gál 70: 25): hegyi vagy erdei út meredekebb szakasza.

kapató *kapató* (N.kanizsa, Sokorópátka 3: 86, Nyúl 6: 71, K.kanizsa 39: 127, Koppány 61: 108, Büssü 66: 112, Ormánság 74: 278) | *kapatóhoz* (Bny.-csernye 3: 86) | *kapatu* (N.rákos 3: 86) | *kapat"ó* (Lovászpátka, Sümeg 3: 86): emelkedő vagy meredek út, útszakasz.

kapatolás *kapatolás* (Szalonna 3: 87): földterületeket, birtokokat elválasztó földhányás; gyeplő.

kapaszárító *kapaszárító* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14): olyan határrész, ahonnan

a település sár és víz nélkül elérhető, itt szárították meg a kapcát.

kapisztaföld l. **káposztaföld**

kapisztás l. **káposztás**

kapitánykert *kapitánkert* (J.apáti 62: 14): a mindenkori jászkapitány illetménykertje.

kapitányrét *kapitánrét* (J.kisér 62: 14): a mindenkori jászkapitány által használt rét.

káposztaföld *káposztaföld* (Bajánsegye, R.gyarmat 65: 35) | *ká"pisztaföld* (Kórógy 46: 2/23): olyan föld, melyben káposzta terem **2.** *ká"pisztaföld* (Kórógy 46: 2/23): gondosan megművelt föld.

káposztakert *káposztakert* (Hegyköz 36: 311): káposzta termesztésére való földterület.

káposztás **1.** *káposztás* (Závod 63: 41, M.gencs 68: 19, Csögle 69: 21, Aszófő, Bny.sztlászó, Csajág, Szt.gál 70: 25) | *kapisztás* (Szaporca 11: 954) | *káposztás* (ÉrtSz. 3: 744, ÉKsz. 647, Szaporca 11: 954, Hú.hetény 15: 119, Hegyköz 36: 311, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14, Ve.varsány 68: 19, Bezdán 80: 121): káposztával beültetett terület **a.** *káposztás* (Andocs, Szenna 60: 39) | *káposztás* (Neszmély, Dad 27: 25): a falu határában levő, káposztatermesztésre használt földterület **b.** *káposztás* (Hetefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 20, Csikvánd, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola 68: 19): konyhakert.

káposztásföld **1.** *káposztásföld* (Császár 27: 25): a falu határában levő, ká-

káposztáskert

posztatermesztésre használt földterület **a. káposztászföd** (Bö 65: 35): konyhakert.

káposztáskert **1. káposztáskert** (Ba.-berény 60: 39, M.gencs 68: 19) | *káposztás kert* (F.nyék, Miszla, Pincehely 63: 41) | *káposztáskert* (Sárospatak 7: 264, Karcfalva 14: 206, Hegyköz 36: 311, Sátorajújhely 37: 507, Ve.varsány 68: 19): káposzta termesztésére való földterület **a. káposztáskert** (Celldömölk–Alsóság, Gy.vár 65: 35, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 20, Csikvánd, Nyárád, Tapolcafő, Vanyola 68: 19, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 21, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 25) | *káposztáskert* (Hú.hetény 15: 119, Cibakháza 25: 13, J.kisér 62: 14) | *káposztáskert* (Farnas, Gyerővh 18: 68): konyhakert.

kapros kapros (Kanizsa és k. 45: 122): kaporral benőtt terület.

kaptató **1. kaptató** (ÉrtSz. 3: 746, ÉKsz. 648, Nyúl 6: 71, Sárospatak 7: 264, Hegyköz 36: 311, Büssü 66: 112, Taliándörögd 67: 20, Csögle 69: 21, Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 25, N.körös 71: 52) | *kaptató* (Ké.almás 56: 22) | *kaptató^u* (M.bikal 18: 68) | *kaptatóu* (Muzsaly 32: 149): emelkedő, meredek út(szakasz) **a. kaptató** (Torja 43: 93): nehezen járható, meredek hegyoldalon vagy útszakasz **b. kaptató** (Csajág 70: 25): rövid emelkedő **2. kaptató** (Nárai 20: 49): domb.

kapu **1. kapu** (Karcfalva 14: 206): tájrész eleje, kezdete **a. kapu** (ÉrtSz. 3: 747, ÉKsz. 648, Karcfalva 14: 206, Hegyköz 36: 311): olyan hely, ame-

lyen át egy másik helyre lehet jutni **b. kapu** (Hegyköz 36: 311, Ny.bátori j. 44: 425): dombok között levő átjáró, völgyszűkület **2. kapu** (Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 20): út **a. kapu** (T.-szőlős 16: 93, Ba.szepezd, Kővágóörs 67: 20): út kezdete **b. kapu** (Hegyköz 36: 311): útszűkület **c. kapu** (Döbrök, Ozora 63: 42): utat elzáró sorompó a mezőn vagy az erdő bejáratánál **d. kapu** (Velencei-tó vid. 3: 97): nádasban kialakított keskeny, rövid út, amely a nagy, sima víztükröket összeköti **3. kapu** (N.harsány 11: 954, Kocs 27: 25, Hetyefő, Káptalanóti 67: 20, Csikvánd, Gyarmat, Pápa, Ugod 68: 19): hegyközség bejárata, hegykapu **4. kapu** (Lesenceistvánd, Sáska, Szt.antalfa 67: 20): szőlőterület. **Ö:** *bor~, hegy~, kö~, mező~, mezsgye~, puszt~, szőlő~, út~, vas~.*

karaj l. karéj

karajka karajka (Hegyköz 36: 311): terület leválasztott része.

karám haráng (Akasztó, Kkság 3: 103) | *karám* (ÉrtSz. 3: 752–753, ÉKsz. 650, Alföld, H. vm., Karcag, Kkság, Mérk, Nádudvar, Nkság, Ny.-egyháza, Piskolt, T.vasvári 3: 103, Sárospatak 7: 264, Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 497, Császár 27: 25, Hegyköz 36: 311, Mátészalkai j. 41: 595, Bod.köz 42: 153, Ny.bátori j. 44: 425, Bogyiszló, Decs, Ozora 63: 42, Kapolcs, Káptalanóti 67: 20, Nyárád, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 19, Borszöröcsök, Csögle, Ve.galsa 69: 21, Bny.sztlászló, Csajág 70: 25) | *karámba* (Hódmezővh 3: 103) | *karámhoz* (H.böszörmény 3: 103) | *karám-*

nak (Bg.újfalú, Hortobágy 3: 103) | *karámnál* (H.szoboszló 3: 103) | *karán*, *karáng* (Kkság 3: 103) | *karány* (Kkság 3: 103, Bogyiszló, Decs, Ozora 63: 42) | *karányokná* (T.igar 3: 103): a szabadban legeltetett jószág fedetlen, deszkakerítéssel, nádfallal, esetleg vesszőfonattal körülvevett szálláshelye. **Ö:** *csikó~*, *csősz~*, *gulya~*, *juh~*, *juhász~*, *nád~*.

karámos *karámos* (Szt.jakabfa 67: 20): olyan terület, amelyen karám van.

kárász *kárász* (Hegyköz 36: 311): vizenyős kaszáló.

kárászos *kárászos* (Bezdán 80: 121): hely, ahol kárászokat lehet fogni.

karéj **1.** *karaj*, *karéj* (Hegyköz 36: 311) | *karé* (Hétfalu, Tatráng 3: 107): félköríves talajkiemelkedés **a.** *karé* (Karcfalva 14: 206): a völgy felső részét képező, félkörben beléereszkedő hegyoldal **2.** *karaj*, *karéj* (Hegyköz 36: 311): széle valaminek **a.** *kárájon* (Lajos 3: 107): a falu széle **b.** *karaj* (Esztergom 3: 107): vízpart. **Ö:** *erdő~*, *hegy~*, *rét~*.

karikó *karikó* (Hirics 11: 954): vizenyős területből kerek alakú kiemelkedés.

karingó *karingó* (Szé.föld 57: 46): örvény.

károshely *káros hely* (Szé.föld 57: 46): ahol tilos a legeltetés.

kasica *kasica* (Hú.mező, T.újlak 3: 130): általában fűzfavesszőből készített partvédő gát.

kastély *vadász~*.

kastélykert *kastékert* (Görcsöny 11: 954) | *kastéjkert* (Sárospatak 7: 264,

Hegyköz 36: 311): a kastély körül levő fás, bokros, virágos, gondozott terület.

kastélypark *kastéjpark* (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 954, Hegyköz 36: 311): a kastély körül levő fás, bokros, virágos, gondozott terület.

kaszakacs *kaszakócs* (Szabadka 49: 300, B.topolya és k. 53: 234): a kaszakacshoz hasonló alakú földterület.

kaszálás *kaszálás* (Hegyköz 36: 311): rendszeresen kaszált rét.

kaszálat *kaszálat* (N.váty 3: 137): rét.

kaszáló **1.** *kaszálló* (Sárospatak 7: 264, Karcfalva 14: 206, Hú.hetény 15: 121, Györe, Kölesd, Medina, Tamási 63: 42, Hettyefő, Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 20, Csikvánd, Nyárád, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 19, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 21, Aszófő, Csajág, Szt.-gál 70: 25, Sárrét¹ 72: 238) | *kaszállót* (Békés, Füzesgyarmat 72: 238) | *kaszállónak* (Püspökladány 72: 238) | *kaszállók* (Bh.nbajom 72: 238) | *kaszállóu* (Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 498, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 425) | *kaszáló* (ÉrtSz. 3: 776, ÉKsz. 657, Hú.hetény 15: 121, Csépa 25: 13, Császárs, Dad, D.almás, Naszály, Neszmély 27: 25, Hegyköz 36: 311, Sátorajaujhely 37: 507, Kanizsa és k. 45: 122, Becse 47: 200, Szabadka 49: 300, Temerin és k. 51: 88, B.topolya és k. 53: 234, Ba.berény, Csökölly 60: 39, J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14, Duka, Nárai, Velem 65: 35, M.gencs 68: 19) | *kaszálóu* (T.szőlős 16: 91) | *kaszálóu* (Csengeri j. 13: 541,

Fh.gyarmati j. 17: 498, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 425) | *kászáló*^u (Kórógy 46: 2/32) | *kaszáluo* (F.őr 23: 89) | *kaszálu* (Bajánsenye, R.gyarmat 65: 35): szénatermő hely, rét **a. kaszáló** (Segesd 60: 39): a szántóföld végében levő kisebb rét **b. kaszálló** (Györe, Kölesd, Medina, Tamási 63: 42) | *kaszáló* (Császársz, Dad, D.almás, Naszály, Neszmély 27: 25): a gyümölcsösben levő füves terület **c. kaszáló** (Böhönye, Csökölly, Örtilos 60: 39, Gy.vár 65: 35): a szőlőhegyen a gyümölcsfák között levő szénatermő hely **d. kászáló**^u (Kórógy 46: 2/32): fűvet termő, fákkal beültetett föld **e. kaszálu** (Berettyóújfalu 72: 238): vízjárta rét **2. kaszáló** (Bánffyahunyad, Egeres, Magyarókerke, Nádasdaróc, Szászfenes 18: 70): erdei tisztás. **Ö:** *falú~*, *he-re~*, *ingó~*, *pap~*.

kaszálóbirtok *kaszállóu birtok* (Debrecen 3: 137): kaszáló.

kaszálócska *kaszálócska* (Tatráng 3: 137): tisztás.

kaszálóföld *kaszálóföd* (Bruszturózsa 3: 137): tisztás.

kaszálórét *kaszállórét* (Sárospatak 7: 264) | *kaszálórét* (Hegyköz 36: 311): szénatermő hely.

kaszálótelek *kaszálló telek* (Szeged 73: 1/699): a tanyaház mellett levő legelőterületnek az a része, amelyet koratavasszal a jószággal nem járatnak le mindaddig, amíg az első kaszálás meg nem történik rajta.

kaszárnya *csődör~*.

kaszásrét *kaszásrét* (J.apáti 62: 14): olyan rét, amelyet nem legeltettek, hanem kaszáltak.

kaszta *kaszta* (Domokos 3: 142): hegyoldal.

katlan 1. katlan (ÉrtSz. 3: 781, ÉKsz. 658): magas, meredek hegyekkel körülvett kerekded, mély terület; hegykatlan, völgykatlan **a. katlan** (Sárospatak 7: 264, Hegyköz 36: 311, Szenna 60: 39): csak egyik végén nyitott völgy **b. katlan** (Értény, Györe, Kölesd, Tamási 63: 42): domboktól körülvett terület **c. katlan** (Nyergesújfalu 27: 25): rövid völgyszerű mélyedés **2. katlan** (Domokos 3: 147): part alatti víz vájta üregben levő nagyobb mélyedés.

katlanos *katlanos* (Dág 27: 25): olyan terület, amely katlanhoz hasonló.

katonaárok *katonaárok* (Kanizsa és k. 45: 122): védelmi céllal ásott árok.

katykó 1. katykó (Kötcse 3: 152): mélyedés **a. katykó** (Andocs, Sérsekszőlős 60: 39, Koppány 61: 111, Büssü 66: 114): mélyedés, horpadás, kisebb völgy a dombon.

katyú 1. katyú (Ny.bátori j. 44: 425) | *katyú* (Ny.bátori j. 44: 425, Nyirád 69: 21): vízjárta terület, rét **a. katyó** (Csökölly, Ordacsehi, Vörs 60: 39) | *katyú* (Vörs 60: 39): vizenyős, süppedős hely, amely alkalmas kenderáztatónak **b. katyó** (Gyulaj, Kölesd, Sársztlőrinc 63: 42, Bny.sztlászóló, Szt.gál 70: 25) | *katyú* (Aszófő, Bny.sztlászóló, Csajág 70: 25): gödrös, vizes, sáros földterület **2. katyó** (Ba.berény, Szenna 60: 39) | *katyóu* (Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 498, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 425) | *katyú* (Csengeri j. 13: 541, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 425): vízzel telt mélyedés **a. katyé** (Tarnalelesz 3: 153):

füves, erdős területen keletkező, tiszta vizű időszakos tavacska **3. kátyó** (Hú.-mező 3: 153): kiszáradt tó **4. kátyó** (Aszófő, Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 25) | *kátyu* (Verbóc 32: 154): gödrös, sáros út.

kátyús 1. kátyus (Sárospatak 7: 264, Káptalantóti 67: 20, Borszöröcsök, Ve.galsa 69: 22): olyan út, amelyen vize-nyős mélyedések, gödrök vannak **2. kátyós** (Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 20) | *kátyus* (Aszófő 70: 25): vízállásos földterület.

kavacsásó l. kavicsásó

kavargó kavargó (Hétfalu, Tatrang 3: 155): kanyarodó.

kavarodó kavarodó (Hétfalu, Türkös, Zajzon 3: 155): kanyarodó.

káváskút káváskút (Bő, Duka, Gencsapáti, Gy.vár 65: 35) | *kánvás kút* (N.-dorog 63: 42): korláttal, kerítésfélével ellátott ásott kút.

kavicsásó kavacsásó, kavicsásó (Sárospatak 7: 264): kavics kitermelésére szolgáló hely.

kavicsbánya kavicsbánya (ÉKsz. 660, Császár 27: 25, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 20, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola 68: 19, Borszöröcsök, Nyirád, Ve.galsa 69: 22, Bny.sztlászló, Csajág 70: 25) | *kövecsbányo* (Bajánsenye, Duka, R.gyarmat 65: 35) | *kövécshányo* (Bő 65: 35): építésre alkalmas kavics bányászásához használt terület.

kavicsgödör kavicsgödör (ÉrtSz. 3: 789, ÉKsz. 660, Dad 27: 25, Nyárad, Vanyola 68: 19, Ve.galsa 69: 22) | *kövecsgödör* (Bajánsenye, Duka 65: 35) | *kövécsgödör* (Bő 65: 35, M.gencs

68: 20): építésre alkalmas kavics bányászásához használt terület.

kavicsos gövecses (Gy.vár, Nárai 65: 35) | *kavicsos* (Nyárad, Vanyola 68: 19, Ve.galsa 69: 22, Bny.sztlászló, Csajág 70: 25) | *kövecses* (Bajánsenye, Bő, Duka, R.gyarmat 65: 35) | *kövecsös* (Császár 27: 25) | *kövicsos* (Cell-dömölk–Alsóság 65: 35) | *küvecses* (Császár 27: 25): olyan terület, amelynek földjében murva, kavics van. **Ö: sós~.**

kavicsosgödör gövecsesgödör (Gy.vár 65: 35) | *kavicsosgödör* (Hetyefő 67: 20): kavicskitermelő hely.

kavillát kavillát (Kk.halas 3: 157): legelőnek vagy erdőnek sem alkalmas, homokbuckás terület.

kazalos kazalos (Kölesd, Miszla 63: 42): szérűnek használt terület, amelynek a szélén a csépett gabona szalmáját kazalba rakva tartották.

kecsegés kecsegés (Körösök 9: 98): kecsegében bővelkedő folyószakasz és környéke.

kecskés 1. kecskés (Becse 47: 200): kecsketenyésztésre használt hely **2. kecskés** (Sárospatak 7: 264): kecsketartásra használt legelő.

kékszerű kékszerű, kékszűrő (Hegyköz 36: 311): erdei tisztás, melynek talaja a szénégetés eredményeként kékes színű.

kékszűrő l. kékszerű

kékvíz kékvíz (Hegyköz 36: 311): tiszta forrásvíz.

kelő 1. kelők (Kkság 3: 181) | *kelőket* (Kecskemét 3: 181): mocsaras terület része **2. kelő** (Sióagárd 63: 42): átjáró

(vizen, mocsáron). **Ö:** *át~*, *út~*; *átke-lőhely*.

kemence *mész~*.

kenderártó *kenderártóu* (Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 498, Mátészalkai j. 41: 595): kenderáztatásra használt hely főként álló-, esetleg folyóvízben.

kenderátó *kenderátóu* (Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 498, Mátészalkai j. 41: 595) | *kenderátóuba* (Csengersima 3: 189): kenderáztatásra használt hely főként álló-, esetleg folyóvízben.

kenderáztató *kenderásztató* (Szabadka 49: 300) | *kenderásztatóu* (Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 498, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 425) | *kendérésztató* (Temerin és k. 51: 88, Ka.szerdahely, Ordacsehi, P.kovácsi, So.udvarhely, Vörs 60: 39) | *kendérésztató* (F.nyárad 10: 255, Kuppuzina 59: 183) | *kendérésztatóu* (T.szőlős 16: 89) | *kenderáztató* (ÉrtSz. 3: 825, ÉKsz. 668, Sárospatak 7: 264, Körösök 9: 99, Hegyköz 36: 312, Kanizsa és k. 45: 122, B.topolya és k. 53: 234, Koppány 61: 112, Bezdán 80: 121) | *kendérésztató* (J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14, D.földvár, Döbrököz, Gyöng, Kölesd, Medina, Pincehely, Szakcs 63: 42, Kapos, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 20, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 19, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 22) | *kendérésztató* (Celldömök–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai 65: 35) | *kendérésztatóu* (Bajánsenye 65: 35) | *kendör-*

asztató (Bakonya 11: 954, Hú.hetény 15: 124, K.kanizsa 39: 133, Csökölly, Szenna 60: 39) | *kendörasztató* (Kőrögy 46: 2/43): kenderáztatásra használt hely főként álló-, esetleg folyóvízben.

kenderes *kendérés* (D.almás 27: 25, Csibrák, Decs 63: 42, Hettyefő, Kapos, Káptalanóti 67: 20, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 19) | *kenderesnek* (Poroszló 3: 190) | *kenderesek* (Garbold 3: 190) | *kendörös* (Csibrák, Decs 63: 42): kender termesztésére használt terület.

kendereskert *kendereskert* (Csengeri j. 13: 541) | *kendéréskert* (Karcfalva 14: 206): kender termesztésére használt terület.

kenderföld 1. *kenderföld* (Sárospatak 7: 264, Hegyköz 36: 312, Sátorajauj-hely 37: 507, Temerin és k. 51: 88, Doroszló 81: 68) | *kendérföld* (Cibakháza, Csépa 25: 13, Császár 27: 25, Ba.berény, Böhönye, Csökölly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 39, D.földvár, Döbrököz, Medina, Ozora, Sársztlörinc, Szakcs, Tolnanémedi 63: 42, Gencsapáti, Gy.vár, Velem 65: 35, Hettyefő, Kapos, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 20, Csikvánd, M.gencs, Tapolcafő, Vanyola 68: 19, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 22, Aszófő, Bny.sztlászó, Csajág, Szt.gál 70: 25) | *kendérföldek* (Szuhowy 40: 86) | *kenderföld* (Koppány 61: 112) | *kenderföld* (ÉrtSz. 3: 825, ÉKsz. 668, Sátorajauj-hely 37: 507) | *kenderföldek* (Bezdán 80: 121) |

kendőrföld (J.apáti, J.árokszállás, J.be-rény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14) | *kendőrföd* (Bakonya, Görcsöny, N.-harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 954, K.iratos 58: 58, Szeged 73: 1/714) | *kendőrfő^{mi}d* (Kórógy 46: 2/43): kender termesztésére használt terület

2. *kendőrfő^{mi}d* (Kórógy 46: 2/43): a levágott kender után maradt tarló.

kendergát *kendergátat* (Bogád 3: 190): folyó szélén kenderáztatás céljára elkerített vízterület.

kendersor *kendersor* (Hegyköz 36: 312): kenderföld.

kendertelek *kendertelek* (Monostor-apáti 67: 20): kenderföld.

kendertó *kendertó* (Kanizsa és k. 45: 122) | *kendértó* (Császárszár 27: 25) | *ken-dèrtó^u* (Kalotadámos 18: 71) | *ken-dèr-tó^u* (M.bikal 18: 71): mesterséges vizes gödör vagy természetes patak kiszélesített medre, amelyben a kender áztatják.

kendőrföd l. kenderföld

kendörös l. kenderes

kengyel *kengyel* (Sárospatak 7: 264, Körösök 9: 99): kengyel alakban kanyarodó vízátlás, vízfolyás. **Ö:** *határ~*.

kenyeres *kenyeres* (Sárospatak 7: 264): kenyérgabonát termő hely.

kepesztető *kepesztetőn* (Veszprém 3: 208): meredek út, kapaszkodó.

keraria *kēraria* (Kalugarény 3: 209): ösvény.

kérdájk *kērdájk* (Nárai 20: 50): forduló, kanyar.

kerek *kerek, kerék* (Hú.hetény 15: 125): erdő vagy rét.

kerékdomb *kerék domb* (Koppányszántó 63: 42): kúp alakú domb.

kerekerdő *kerekerdő* (Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 20) | *kerékerdő* (Hetyefő, Kapolcs 67: 20): kicsi, kerek alakú erdő.

kerekes *kerekes* (Sársztlőrinc 63: 42): kör alakú, jegenyefákkal körülvett terület.

kerekeskút *kerekes kút* (Körösök 9: 99): kerékkal működő vízvételi hely.

kerékrét *kerék rét* (Máza 63: 42): kerek alakú rét.

kerekzug *kerekzug* (Kunsztmárton 25: 13): ártér.

kerengülés *kerengülés* (R.gyarmat 65: 35): örvény.

keresztallé *kērészalli* (Bajánsenye 65: 35) | *kērészallé* (Duka, Gy.vár, Nárai 65: 35) | *kērészallé* (Velem 65: 35): a faluból kivezető útra merőleges erdei nyiladék.

keresztdő *kērészdő* (Szabadka 49: 300) | *köröszdő* (Szabadka 49: 300) | *köröszdő* (Becse 47: 200): egymást derékszögben metsző két dűlőt.

keresztér *kērészér* (Csépa 25: 13): két más eret összekötő ér.

keresztésút *kērésztes udba, kērésztes utnál* (Lábnik–Dtúl 3: 226): útkereszteződés.

keresztföld *kērésztfődek* (Sáska 67: 20): olyan szántóföld, amelyet a mellette levő dűlőhöz viszonyítva merőlegesen, keresztben szántanak.

keresztgát *kērēzgát* (T.szőlös 16: 91): a Tisza folyó mai gátjával merőleges, útnak használt keskeny, hátszerű kiemelkedés.

keresztkanális *körösztkanális* (Kanizsa és k. 45: 122): egymást derékszögben metsző két csatorna.

keresztköz *keresztköz* (H.nánás 3: 229): két párhuzamos utcát összekötő keskeny utca, köz.

keresztlénia *kérésztlénia* (Szt.gál 70: 25): két egymást derékszögben metsző erdei út.

keresztút **1.** *keresztút* (ÉrtSz. 3: 868, ÉKsz. 679, Sárospatak 7: 264, Hegyköz 36: 312, Temerin és k. 51: 88) | *kérésztut* (Bajánsenye, Bö, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 35) | *kérésztút* (Karcfalva 14: 206, Kórógy 46: 2/52, J.árokszállás, J.berény, J.kisér 62: 14) | *köröszut* (Hú.hetény 15: 127): útkeresztveződés **2.** *keresztut* (T.ásvány 32: 163) | *keresztút* (ÉrtSz. 3: 868, ÉKsz. 679, *kérésztút* (Karcfalva 14: 206) | *köröszút* (K.irates 58: 59): valamely utat keresztvező út **a.** *keresztút* (Sárospatak 7: 264) | *kérésztut* (Bajánsenye, Bö, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 35): a faluból kivezető útra merőleges út **b.** *keresztút* (ÉrtSz. 3: 868): útkanyarulat megrövidítésére való, valamint keresztülvezető út; általút.

keresztutca **1.** *keresztutca* (ÉrtSz. 3: 868, ÉKsz. 679) | *köröszutca* (Fürged 63: 42): valamely utcát keresztül szelő utca **2.** *keresztutca* (ÉrtSz. 3: 868, ÉKsz. 679): két utcát vagy teret összekötő utca.

keringő *keringő* (Nyá.mente 3: 235): gödör a patak medrében, amely fölött örvény keletkezik.

kerítés **1.** *kerítés* (Bny.sztlásló, Szt.gál 70: 25): bekerített állatlegelő **a.** *kerittis* (Csögle 69: 22): élősövénnel bekerített legelő **2.** *kerítés* (N.dorog,

Sióagárd 63: 42): holtággal körülkerített terület **3.** *kerítés*, *kerittés* (Gyimesv. 3: 236): a környezeténél sötétebb színű, kövérebb hely a réten **4.** *kerítés* (Borzfalva 3: 236) | *kerittés* (Gálbény 3: 236) | *kérítettés* (Bahána, Sztás 3: 236): temető. **Ö:** *csikó~*.

kerítvény *kerítvény* (Szt.jakabfa 67: 20): élő sövénnel bekerített terület.

kermög l. **kertmeg**

kert **1.** *kert* (ÉrtSz. 3: 881, Sárospatak 7: 264, Karcfalva 14: 206, Csépa, Kunsztmárton 25: 13, Hegyköz 36: 312, Sátorajajhely 37: 507, K.kanizsa 39: 136, Kanizsa és k. 45: 122, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14, D.földvár, Decs, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 42, Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 35, Aszófő, Bny.sztlásló, Csajág, Szt.gál 70: 25, Bezdán 80: 121) | *kèrt* (Csengeri j. 13: 541, Fh.gyarmati j. 17: 498, Bg.ardó 32: 164, Mátészalkai j. 41: 595): bekerített telek, földterület **a.** *kert* (ÉrtSz. 3: 881, ÉKsz. 681, Karcfalva 14: 206, Hú.hetény 15: 128, T.szölös 16: 95, Szabadka 49: 300, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 39, Hetefő, Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 20, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolca-fő, Vanyola, Ve.varsány 68: 19, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 22, Kúla és k. 79: 129) | *kèrt* (Fh.gyarmati j. 17: 498, Ny.bátori j. 44: 425): a házhoz tartozó telekrész, konyhakert **b.** *kert* (Ba.berény, Böhönye, Ordacsehi, Örtilos, P.-

kovácsi, Segesd, So.udvarhely 60: 39): a házak végében levő krumpli- és kukoricaföld **c. kert** (Borszörcsök 69: 22): a házhoz tartozó szérű **d. kert** (Hú.hetény 15: 128): zöldséges kert a falu közelében **e. kert** (T.szőlős 16: 95): falurész; eredetileg egy család tulajdona, ma több családi ház és a hozzá tartozó udvar **f. kert** (Hú.hetény 15: 128, F.őr 23: 92, ÉKsz. 681) | *kèrt* (Csengeri j. 13: 541, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 425) | *kèrt* (Kórógy 46: 2/53): gyümölcs számára elkerített hely (a falun kívül) **2. kertben** (Ditró-Dtúl 3: 239): a juhok léckerítéssel körülvett szálláshelye, ahol **3. kèrt** (Fh.gyarmati j. 17: 498): termeszetes vagy mesterséges módon körülfalazott legelő **4. kèrbe** (Fajsz 3: 239): a falu határának egy darabja **5. kert** (N.harsány 11: 955, Csököly 60: 39): liget, park. **Ö:** *aklos~, almás~, angol~, bika~, bolgár~, borjú~, cifra~, csemege~, csemete~, csemetés~, csikó~, csikós~, csorda~, csűr~, csűrös~, dézsma~, diós~, dísz~, dög~, epres~, fácán~, fa~, falu~, fás~, füves~, granárium~, gyakorló~, gyász~, gye~, gyümölcs~, gyümölcsös~, hagymás~, herés~, hős~, iskola~, kántor~, kapitány~, káposzta~, káposztás~, kastély~, kenderes~, kertész~, köz~, majális~, major~, malom~, méhes~, méhészs~, muszáj~, nép~, öreg~, pajta~, pajtás~, pap~, pityókás~, rajcsúrnya~, rakodó~, rakományos~, répás~, séta~, stiglic~, szállás~, szedres~, széles~, széna~, szénás~, szérűs~, szilvás~, szőlő~, szőlős~, tanító~, temető~, templom~, vad~, vadas~, vár~, vetés~, zárt~, zöld~; falukertje, istenkertje, parkertje.*

kertalja 1. kertajja (Csikvánd, Nyárád, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 19, Borszörcsök, Ve.galsa 69: 22, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág 70: 25) | *kert ajja* (Bakonya 11: 955, Györe, Kölesd, Medina, Sársztlőrinc 63: 42, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 20) | *kert ali* (Csögle 69: 22) | *kert-alla* (M.gencs 68: 19) | *kert alla* (Baberény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 39, Hetyefő 67: 20): a kertek folytatása a külterületen **a. kertajja** (Sárospatak 7: 264, Hegyköz 36: 312, Sátoraljaújhely 37: 507, Kúla és k. 79: 129) | *kertalja* (Hegyköz 36: 312, Bodköz 42: 165) | *kert alja* (Sátoraljaújhely 37: 507): a kert mögötti terület **b. kert ajja** (Bakonya 11: 955): a ház végében levő gyümölcsös terület.

kertekalja 1. kerték ajja (Császár, Dad, D.almás, Naszály, Neszmély 27: 25, Nyirád 69: 22): a kertek folytatása a külterületen **2. kerték ajja** (Kórógy 46: 2/54): a falu kertjei végében levő legelő **3. kertekajja** (Bezdán 80: 121): a kertek alatti földterület.

kertészet kertészet (ÉrtSz. 3: 882, ÉKsz. 681, Sárospatak 7: 264, Császár, D.almás, Dad, Naszály, Neszmély 27: 25, Hegyköz 36: 312, Szabadka 49: 300, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 20, Csikvánd, M.gencs, Nyárád, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 19, Borszörcsök, Nyirád, Ve.galsa 69: 22, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 25, Kúla és k. 79: 129) | *kertíszet* (Csögle 69: 22): virágot, zöldséget stb. termesztő gazdaság, üzem.

kertészkert *kertészkert* (Hetyefő, Kápolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 20, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 19, Borszörcsök 69: 22) | *kertiszkert* (R.gyarmat 65: 35) | *kertíszkert* (Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Nárai 65: 35, Csögle 69: 22): virágot, zöldséget stb. termesztő gazdaság, üzem.

kertészlak *kertészlak* (Hegyköz 36: 312): a kertész lakása.

kertfenék *kerfenék* (Berhida 3: 240) | *kertfen¹ék* (Gecse, Lovászpata, Sümeg 3: 240): a falu belterületének külső széle, a kertek alja.

kertiföld *kertiföld* (K.kanizsa 39: 136): a szántóföld végében levő zöldségnek, káposztának hagyott földdarab.

kertmeg *kermög* (Berkess 3: 241): szérűskert melletti kocsiút.

kertváros *kertváros* (ÉrtSz. 3: 883, ÉKsz. 681, Szabadka 49: 300): kertes családi házakból álló városrész.

kertvég *kertvég* (A.mocsolád 11: 955, Karcfalva 14: 206): a falu belterületének külső széle, a kertek alja.

kerület 1. *kerület* (ÉrtSz. 3: 886, ÉKsz. 681) | *körület* (Ádánd, Várkesző 3: 242, Mihályi 26: 49): valaminek a szűkebb környéke **2.** *kerület* (ÉrtSz. 3: 886, ÉKsz. 681, D.földvár 63: 42): település egy része, közigazgatási egység **3.** *kerület* (Ké.almás 56: 23): egy erdész felügyelete alá tartozó erdőterület.

kerülő 1. *kerülő* (Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 25): a rövidebbtől eltérő, hosszabb út **2.** *kerülő* (Dabronc, Hetyefő 67: 20): olyan földterület,

amelyen az út vagy vízfolyás nem megy át, hanem a határa mentén megkerüli.

kerülőház *kerülőház* (Fh.gyarmati j. 17: 498, Hegyköz 36: 312) | *kerülőház* (Ny.bátori j. 44: 425): a mezőőr lakóháza, tanyája.

kerülőlak *kerülőlak* (Hegyköz 36: 312): az erdőkerülő lakása.

keskeny 1. *keskeny* (Sárospatak 7: 264, Hegyköz 36: 312): kis szélességű földdarab **2.** *kösköny* (Balaton-mellék, Baboglártól Ba.berényig 3: 247): a vízpart mentén kialakult homokgát, turzás.

keszeges *keszegés* (Báta, Decs 63: 42): olyan folyószakasz vagy tó, ahol sok keszeg van.

késztség *kíssíg* (H.böszörmény 3: 252): ideiglenes lakóhely, kunyhó.

kéthalom *két halom* (J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14): halomcsoport.

kétszeres *kétszeres* (Komádi 3: 260): olyan nádas, ahol a fiatal nádhajtások keverednek az előző évi náddal.

kí l. kő

kiállítás *kiállítás* (Lovászpata 3: 278) | *kiálláshoz* (Lice 3: 278): vasútállomás.

kiálló *kiálló* (H.szoboszló, Tetétlen 3: 278): vasútállomás.

kicsapó 1. *kicsapó* (Győr vid., Szentes 3: 286): folyó partjának lejtős, csónak kikötésére alkalmas szakasza **2.** *kicsapó* (Ada 78: 148): árterület **3.** *kicsapó* (Csépa 25: 13): útvég, ahol az állatokat kicsapták legelni.

kicsepegő *kicsépögő* (Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 13): közkfolyó, közkút.

kiemeltcsatorna *kiemelt csatorna* (Kunsztmárton 25: 13): a földfelszín fölött vezetett csatorna.

kifalu *küfalu* (Bajánsenye, R.gyarmat 65: 35) | *küfaluba* (Őrség 3: 298): a másik, szomszédos falu.

kifolyás *kifolás* (Vörs 60: 39): a víz beömlése a tóba.

kifolyó *kifojó* (Csépa 25: 13, Hegyköz 36: 312) | *kifoló* (Hetyefő, Kapolcs 67: 20) | *kifolyó* (Sárospatak 7: 264, Hegyköz 36: 312): olyan forrás, amelyből csövön át vezetik ki a vizet.

kifolyókút *kifojókut* (Kapolcs 67: 20, Borszörcsök 69: 22) | *kifojó kutak* (Szt.gál 3: 302) | *kifoló kut* (Szombat-hely 3: 302, Hetyefő 67: 20) | *kifoló kútnak* (Pátró 3: 302): olyan forrás, amelyből csövön át vezetik ki a vizet.

kiforduló *kifordullónál* (Szt.gál 3: 302): a szántóföld végén az a földdarab, amelyen az ekével megfordulnak.

kifutó *kifutó* (Csicsó 3: 304): a folyó mellett épült falu és a folyó közötti terület.

kígyós *kigyós* (A.nyék, Németkér 63: 42, Bazsi 67: 20) | *kígyós* (Sárospatak 7: 264, Kanizsa és k. 45: 122, Hegyesd, Lesencetomaj, Sáska 67: 20): olyan hely, ahol kígyók élnek, vagy hajdan éltek.

kihes *kihes* (Domokos 3: 314): erdei tisztás.

kijárás *kijárás* (Csépa 25: 13): út, amelyen az állatok a legelőre jártak.

kikötő *kikötő* (ÉrtSz. 4: 113, ÉKsz. 711, Körösök 9: 99, Becse 47: 200, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.-szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna,

Vörs 60: 39, D.földvár, Decs, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 42, Badacsonytomaj, Révfülöp, Szigliget, Zánka 67: 20): vízi járművek kikötésére alkalmassá kiépített védett parti hely.

Ö: *hajó~*.

kikút *kikut* (Doroszló 81: 68): a határban levő kút.

kilátás *kilátás* (Tokod 27: 25): magaslat.

kilátó 1. *kilátó* (ÉrtSz. 4: 117, ÉKsz. 712, N.harsány 11: 955, Belecska, Hógyész, Kölesd, Tengelic 63: 42, M.-gencs, Nyárad, Ve.varsány 68: 19): hegycsúcson vagy más magaslaton emelt, rendszerint toronyszerű építmény, ahonnan a környékre kilátás nyílik **2.** *kilátó* (Szenna 60: 39): olyan erdei út, amelyen végigláttni az erdő széléig.

kilátóhely *kilátóhely* (Hegyköz 36: 312): hegycsúcson vagy más magaslaton emelt, rendszerint toronyszerű építmény, ahonnan a környékre kilátás nyílik.

kilváros l. külváros

kilvíg l. külvég

kincses 1. *kincses* (Sárospatak 7: 264) | *kincsés* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14): jó minőségű föld **2.** *kincses* (Sárospatak 7: 264): olyan hely, ahol a hagyomány szerint kincset leltek.

kinder *kinder* (Körösök 9: 99): örvény, feneketlen mélység; lápkúti víz.

kinnlevőség *künlévőség* (Torja 43: 107) | *künnlevőség* (Szé.föld 57: 53): a falu határában fekvő föld.

kinnavaló 1. *küm való* (M.valkó, Nádasdaróc, Vista 18: 80) | *kümvaló^u* (Jákótelke, Zsobok 18: 80) | *künnvaló* (Szé.föld 57: 53): a falu határán kívül levő birtok **2.** *künnvalót* (Bözöd 3: 343): gazdasági célokra használt föld.

kiosztás *új~.*

kisföld *kisföd, kisföld* (Doboz 54: 26): 550 négyszögöl földterület.

kisgát *kisgát* (Körösök 9: 99): körgát.

kiskulcsos *kiskulcsos* (Csépa 25: 13): jó minőségű föld, amelyből osztáskor kevesebbet kaptak az érintettek, mint a többiből.

kísóság l. külsőség

kisvég *kisvég* (Hegyköz 36: 312): szántóterület keskenyebb vége.

kiút *ki-út* (Kunsztmárton 3: 399): a csárda melletti országút.

kivesut l. kövesút

klompliföld l. krumpliföld

kobolya l. kopolya

kocor *kocor* (Keszthelyi j. 3: 421): hegyoldalban húzódó, vízmosta mélyút.

kocsiút *kocsiut* (Sárospatak 7: 264, Csökölly, Ordacsehi, Örtilos 60: 39, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 25) | *kocsiút* (ÉrtSz. 4: 277, ÉKsz. 746, Kórógy 46: 2/93): szekerek közlekedésére szolgáló (az erdőben, mezőben vezető) földút vagy kövesút.

kojiba l. kaliba

kokojzás *kokojzás* (Karcfalva 14: 206, Szé.föld 57: 50) | *kukujzás* (Szé.föld 57: 52): kokojzával, illetve kokojzával, fekete vagy piros áfonyával benőtt hely.

kolát l. korlát

kollát l. korlát

kolokányos *kalokányos* (Sárospatak 7: 265) | *kolokányos* (Sárospatak 7: 265, T.szölös 16: 94): sűrű sárral és fehér virágú mocsári növényvel borított terület.

kolompérföld *kolompírföd* (N.zerénd 3: 442) | *kolompírföüd* (Debrecen 3: 442) | *kolompir földet* (Bakonszeg-Földes 72: 266) | *kompêr-feődre* (Bodony 3: 442): krumpliföld.

kolompéros *kolompéros* (Hú.hetény 15: 141, Sárpilis 63: 42): krumplival beültetett hely.

kolónia 1. *kolonija* (Temerin és k. 51: 96) | *kolónija* (Szabadka 49: 318): telepesek lakóhelye **2.** *kolónija* (Hú.hetény 15: 134): bányatelep a falu külterületén **a.** *kolónia* (ÉrtSz. 4: 287, ÉKsz. 749): nagyüzemi lakótelep.

kol(y)iba l. kaliba

komlós *komlós* (Dad, Neszmély 27: 25, Szakadát 63: 42): komló termesztésére használt föld.

komlószáritó *komlószáritó* (Szabadka 49: 301): az a hely, ahol a komlót szárítják.

kommuna *komona* (Moldva 3: 455): falu.

komp l. homp

kompérföd l. kolompérföld

kompház *kompház* (Becse 47: 200): kisebb építmény a komp kikötőhelyén.

kompjárás *kompjárás* (Kanizsa és k. 45: 122): a komphoz vezető út.

komponáskút *komponás kút* (Andrásfalva–Dtúl 3: 458) | *kumpenáskút* (Vajdakamarás 3: 458): gémeskút.

kondakút *kondakút* (J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14): sertések itatására, fürdetésére szolgáló kút és környéke.

konkolyos *konkolos* (Tolnanémedi 63: 42): gazos, konkollyal kevert gabonát termő terület.

kópa *kópa* (Bánffyhunyard 3: 471): hegytető, hegygerinc.

kopac l. **kopasz**

kopár **1.** *kopár* (ÉrtSz. 4: 317, ÉKsz. 758, Kk.félegyháza 3: 471, Sárospatak 7: 265, N.harsány 11: 955) | *kopáron* (Lucska 3: 471): lepusztult talajú, (nagyobb részben) kopár, terméketlen terület **a.** *kopár* (Ziliz 3: 471): bokros, irtásos földsáv termőterületek elválasztására **b.** *kopár* (Szeged 73: 1/808): kopár mező.

kopasz *kopac* (Karcfalva 14: 206): kopár hely.

kopaszhely *kopasz hej* (N.petri, Nádasdaróc 18: 76): irtás, liget.

koplaló **1.** *koplaló* (Szabadka 49: 301, Zenta és k. 52: 106, B.topolya és k. 53: 234, Nárai 65: 35, M.gencs, Nyárad 68: 19): alacsony, ritka fűvel benőtt legelő **a.** *koplaló* (Bő, Gencsapáti, Gy.vár, Velem 65: 35): sertéslegelő **b.** *koplalóba* (Salköveskút 3: 475): juhok tartózkodási helye **2.** *koplaló* (Kunsztmárton 25: 13, Bölske 63: 42): soványan termő vagy terméketlen föld. **Ö:** *disznó~*.

kopolya **1.** *kopoja* (Szabadka 49: 318) | *kopola* (So.hatvan 11: 955) | *kopolya* (B.topolya és k. 53: 239): állóvíz **a.** *kopoja* (N.kőrös 71: 57) | *kopolya* (ÉrtSz. 4: 320, ÉKsz. 759, Sárrét¹ 72: 271) | *kopojó* (Bezdnán 80: 121): (folyó

partján) áradás vájta gödör, amelyben felgyülemlik a víz **b.** *kopoja* (Bajna 27: 25) | *kupulyába*, *kopulyák*, *kupulyákból* (H.nánás 3: 477): mocsaras, vízenyős terület **c.** *kobaja* (Bogyiszló, D.földvár, Gerjen 63: 42) | *kopoja* (Földeák 55: 94, Bogyiszló, D.földvár, Gerjen 63: 42): vízállásos, mélyen fekvő terület **2.** *kopola* (Tejfalu 3: 477) | *kopolya* (ÉrtSz. 4: 320) | *kopolyákba* (Sárköz, Tolna m. 3: 477) | *kupula* (Somorja 3: 477): patak, folyó medrében kisebb, de hirtelen lejtésű mélyedés **3.** *kopolya* (ÉrtSz. 4: 320, Alföld, Kecskemét, Kkság 3: 477): homokba ásott, ideiglenes kút, kopolyakút **4.** *kopolya* (Sárrét 72: 271): fokokban, ereken elrekesztett szakasz halak tárolására. **Ö:** *kút~*.

kopolyaforrás *kopolaforrásnak* (Pátró 3: 477): természetes formájában hagyott, ki nem épített forrás.

kopolyagödör *kopojagödör* (Szeged 73: 1/809): kiszáradt, beomlott kopolyakút gödörszerű nyoma.

kopolyakút *kopoja-kút* (Jászság 3: 477) | *kopolyakút* (ÉrtSz. 4: 320, Ásotthalom, Cigánd, Kecskemét, Kkság 3: 477) | *topojakút* (Tápé 3: 477): a jószág itatására a mezőn ásott, ideiglenesnek szánt kút, amely nincs kővel kirakva vagy deszkával kibélelve.

kopta l. **kvóta**

korhány **1.** *korhany* (N.-Sárrét 3: 487): mocsaras, ingoványos, iszapos terület **2.** *korhányok* (Kkság 3: 487): ingoványos, mocsaras, lápos részből kiemelkedő szárazabb terület.

korlát *kalát* (N.kanizsa 3: 489) | *kolát* (Hidaskürt 3: 489) | *kollát* (Balmazúj-

város, Baracs, Berettyóújfalu, Darvas, Debrecen, Gúta, Gyulakeszi, Gy. vm., Hortobágy, H.szoboszló, Káptalanfa, Káptalanfői, Kemenesalja, Makó, Sopron vm., Sümeg, Szt.mártonkáta, Tapolca, Zsáka 3: 489, Bakonya 11: 955, Ordacsehi, P.kovácsi, Szenna, So.udvarhely 60: 39) | *kollátba* (Hú.pályi 3: 489) | *kollátokbú* (Bugyi 3: 489) | *kóllát* (Fajsz 3: 489) | *korlát* (Balmazújváros, Baracs, Berettyóújfalu, Darvas, Gyulakeszi, Gy. vm., Káptalanfa, Káptalanfői, Kemenesalja, Sopron vm., Tapolca, Zsáka 3: 489, M.genecs 68: 19, Nyirád, Ve.galsa 69: 22, Aszófő, Bny.sztlászló 70: 25) | *korlátot* (Istenmezeje 3: 489) | *korlátba* (Me.peterd 3: 489) | *korlattyuk* (Zsi.besenő 3: 489): a szabadban legeltetett jószág kerítéssel körülvett, fedetlen szálláshelye. **Ö:** *csikó~*.

kormos *kormos* (Hegyköz 36: 313): faszénégető hely.

korom 1. *korom* (Hegyköz 36: 313): faszénégetés helye **2.** *korom* (Hegyköz 36: 313): sötét, árnyékos terület, rész, erdő.

korona *koronájától* (Szolnok 3: 494): folyópart éle. **Ö:** *part~*.

korong *korong* (Sárospatak 7: 265): lapos, henger, illetve kör alakú hely.

korzó *korzo* (Becse 47: 214, Zenta és k. 52: 117) | *korzó* (ÉrtSz. 4: 347, ÉKsz. 765, Szabadka 49: 301, 312, Temerin és k. 51: 88, Ada 78: 148) | *kōrzóu* (Homok 32: 209): az az utca, amelyen a város népe sétálni szokott.

kosállás *kosállás* (Diszel, Hegyesd, Mindsztkálla 67: 20): hely a legelőn, ahol a juhok pihenőhelye volt.

kosár *kosár* (Sárospatak 7: 265, Hegyköz 36: 313): a nem művelt szántóföldön gallyakból készített kerítés a juhok számára, hogy ott éjszakázva a területet trágyázzák. **Ö:** *csikó~, gulya~, juh~, ló~, tehén~*.

koshálás *koshálás* (Diszel, Hegyesd 67: 20) | *koshállás* (Nyirád 69: 22): a juhok pihenőhelye a legelőn.

koshegy *koshëgy* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14): a kosok pihenőhelye.

kosjárás 1. *kosjárás* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14): juhlegelő **2.** *kosjárás* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14): a juhok legelőre vezető útja.

koskút *koskút* (J.kisér 62: 14): juhok itatására szolgáló kút és közvetlen környéke.

kosurnyó *kosurnyó* (H. vm. 3: 504): kunyhó.

koszosalmás *koszosalmás* (Hetyefő, Lesenceistvánd 67: 20): gyümölcsös, amelyben bőralma van ültetve.

kosszállás *kosszállás* (Ve.galsa 69: 22): a juhok pihenőhelye a legelőn.

kotár *kotáqr* (Kórógy 46: 2/106): járás mint közigazgatási egység.

kóté *kóté* (N.kanizsa 3: 511, K.kanizsa 39: 148): sarok, szeglet.

kotonya *kotonya* (T.szőlős 16: 89): szántóföld, korábban mocsaras terület.

kotú 1. *kótó* (Érmindszt 3: 517) | *kotú* (Bh.ugra 3: 517) | *kotúba* (Füzesgyarmat 3: 517) | *kotun* (K.-Sárrét, N.-Sárrét 3: 517) | *kutu* (H.hadház 3: 517): mocsaras, lápos terület **2.** *kotu* (Csen-

geri j., Tyukod 13: 541) | *kotú* (N.szalonta 3: 517): hajlat, mélyedés **a. kotúba** (Tunyogmatolcs 3: 517): mély gödör a folyómederben **b. kotú** (T.szőlös 16: 89): piszkos, büdös vízzel, vad növényzettel teli, igen mély, nagy gödör **c. kotu** (Sárospatak 7: 265): mocsár, dágvány mélyebb, gazzal, vízi növényzettel teli része, gödre **3. kotu** (Doboz, Tetétlen 3: 517) | *kotú* (Me.túr 3: 517): vizenyős, vadvizes terület, rendszerint rét.

kotúkút *kotúkút* (K.-Sárrét 3: 517): vizenyős területen néhány arasz mélységben kiásott, kútként használt gödör, amelynek vize a különböző növényi maradványok miatt fanyar, kesernyész.

kotyka *kotyka* (Bg.szász vid. 3: 519): víz medrében levő mélyedés, gödör.

kotyogó *kotyogu* (Örség 3: 519): vízimalom.

kotyogómalom *kotyogómalmok* (Pát-ró 3: 520) | *kotyogó-malom* (Sümeg 3: 520): patakra épített, kevés vízzel működő malom.

kotyor 1. *kotyor* (R.gyarmat, Sárköz, Tolna m. 3: 520) | *kotyorba* (Kkság 3: 520) | *kútyor* (Viss 3: 520) | *kutyrokat* (Nység 3: 520): vizenyős, esetleg vízzel telt mélyedés **2. kotyor** (Csernátfa-lu, Hétfa-lu, Nyá.mente 3: 520): völgy **a. kotyor** (Lovászipatona 3: 520): hegykatlan **b. kotyor** (Sársztlőrinc 63: 42, Káptalantóti 67: 20): völgykatlan vagy olyan erdővel körülzárt, védett terület, amely termelésre alkalmas **3. kutyòr** (Fh.gyarmati j. 17: 498): holtág, halvány **4. kutyor** (Gy.vár, Vas m. 3: 520, Gy.vár 65: 35): örvény **5. kotyor** (Ordacsehi 60: 39): legelőnek is alkalmat-

lan bokros hely **6. kotyor** (Káptalantóti 67: 20): (belterületen) elzárt, eldugott hely, köz, zsákutca.

kottyano *kottyano* (Szatmár vm. 3: 521) | *kottyano* (Bg.szász 3: 521): mély gödör folyó vagy állóvíz medrében.

kovácsház *kovácsház* (Hegyköz 36: 313, Csögle 69: 22): a falu kovácsának műhelye és szolgálati lakása.

kő 1. kí (Kalotaszeg 3: 526) | *kő* (Hétfa-lu, Kalotaszeg, Keszthelyi j., Türkös 3: 526, Karcfalva 14: 206, Hegyköz 36: 313, Sátorajajhely 37: 508, Bny.-sztlászló 70: 25) | *kü* (Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 22, Aszó-fő, Csajág, Szt.gál 70: 25) | *kű* (Kalotaszeg 3: 526, Sárospatak 7: 265, Hú.-hetény 15: 138, Pilismarót 27: 25, Hegyköz 36: 313) | *kűj* (Hú.hetény 15: 138): kiemelkedő szikla, esetleg szik-lacsoport **2. kő** (Hegyköz 36: 313) | *kű* (Sárospatak 7: 265, Hegyköz 36: 313): kőből készült határjel. **Ö:** *határ~*, *me-gye~*, *mosó~*.

kőbánya *kőbánya* (ÉrtSz. 4: 360, ÉKsz. 769, Hegyköz 36: 313, Sátorajajhely 37: 508, Váralja 63: 42, Csög-le, Nyirád, Ve.galsa 69: 22, Bny.-sztlászló 70: 25) | *kűbánya* (Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 20, Tapolcafő 68: 19, Csögle, Nyirád, Ve.-galsa 69: 22, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 25) | *kűbánya* (Sárospatak 7: 265, Hú.hetény 15: 138, Császár, Dad, D.almás, Naszály, Neszmély 27: 25, Hegyköz 36: 313, Sátorajajhely 37: 508) | *kűbányo* (Celldömölk–Alsóság, Velem 65: 35): bánya, amelyben ipari vagy építészeti célra követ fejtenek.

kőbérc 1. *kőbérc, kűbérc* (Hegyköz 36: 313): sziklás hegy 2. *kübörc* (Bny.-sztlászló 70: 26): kopár hegycsúcs 3. *kübörc* (Aszófő, Szt.gál 70: 26): kőszikla.

köblös *köblös* (Fh.gyarmati j. 17: 498): akkora területű szántóföld, melybe egy köből (4 véka) vetőmag kell.

kőcsompó *kőcsompó* (Karcfalva 14: 206): sziklakúp.

kőcsorduló *kücsorduló* (Diszel 67: 20): kimerült kőbánya meddője.

kőfal *kűfal* (Badacsonytomaj, Lesenceistvánd 67: 20) | *kűfal* (Sárospatak 7: 265): kőbányában levő meredek fal.

kőfejtő *kőfejtő* (ÉrtSz. 4: 634, ÉKsz. 770, Bny.sztlászló 70: 26) | *kűfejtő* (Hú.hetény 15: 138, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 20, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő 68: 19, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 22, Aszófő, Szt.gál 70: 26) | *kűfejtő* (Hú.hetény 15: 138, Celldömölk–Alsóság, Velem 65: 35): kőbánya.

kőfészek *kűfészék* (Sümeg 3: 530): köves talajú szántóföld.

kőgát 1. *kőgát* (ÉrtSz. 4: 364, ÉKsz. 770, Hegyköz 36: 313) | *kűgát* (Hegyköz 36: 313): kőből épített gát 2. *kűgát* (M.homorog, Sárrét¹, Zsáka 72: 279): kövesút 3. *kűgát* (Sárospatak 7: 265): szőlőben a meredek hegyoldal terasza.

kőhányás 1. *kűhányás* (Bezdán 80: 122): kőcsomó a. *kűhányás* (Sióagárd 63: 42): kötörmelékéből összerakott emelkedő.

kőhányó 1. *kőhányó* (Ugod 68: 19) | *kűhányó* (Tapolcafő 68: 19): kőfejtő 2. *kűhányó* (Nyirád 69: 22): meddőhányó.

kőhát *kühát* (Káptalantóti 67: 20): terület, ahol kötömbök vannak a talajban, ezért nehezen művelhető.

kőhíd *kőhíd* (ÉrtSz. 4: 365, ÉKsz. 770, Csépa 25: 13, Hegyköz 36: 313, Szabadka 49: 301, J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14) | *kühid* (F.nyék, Iregszemcse, Tamási 63: 42, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 20, Nyárad, Ve.varsány 68: 19, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 22, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 26) | *kühidnél* (Mernye 3: 531) | *kűhid* (Sárospatak 7: 265, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 955, Dad 27: 25) | *kűhid* (Hortobágy 3: 531, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 955, Hegyköz 36: 313, Szabadka 49: 301, Szeged 73: 1/823) | *kűhidat* (Csákvár 3: 531): kőből, betonból vagy téglából épített híd 2. *kűhid* (Bogya 3: 531): kis patakon vagy árkon átvezető, lecövekelt, rőzséből készített, felül kavicsal meghordott híd.

kőkapu 1. *kőkapu, kűkapu* (Hegyköz 36: 313): kapuszerű sziklaalakulat 2. *kűkapu* (Badacsonytomaj, Hegymagas 67: 20): meredek sziklafalak között vezető út.

kőkényes *kőkényes* (ÉrtSz. 4: 365, ÉKsz. 770, Sárospatak 7: 265) | *kőkényes* (ÉrtSz. 4: 365, J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14, Dombóvár, Regöly 63: 42, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 20, Csikvánd, M.gencs, Nyárad 68: 19, Borszöröcsök, Ve.galsa

69: 22, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 26) | *kökényös* (Szenna 60: 39) | *kökinyös* (Bajánsenye, R.gyarmat 65: 35) | *kökinyös* (Pilismarót 27: 25, Bő, Gencsapáti, Gy.vár 65: 35, Nyárád, Vanyola 68: 19, Csögle 69: 22): hely, ahol sok kökénybokor van.

kökényeske *kökényeske* (Sárospatak 7: 265): kökénybokrokkal benőtt terület.

kőkút *kőkút* (Hú.hetény 15: 139, Bny.-sztlászló 70: 26) | *kőkút* (Körösök 9: 99, Karcfalva 14: 206, Hegyköz 36: 313, Temerin és k. 51: 88) | *kükút* (Csajág, Szt.gál 70: 26) | *kükút* (Sárospatak 7: 265, Hú.hetény 15: 139, Hegyköz 36: 313, Nyirád 69: 22) | *kükutak* (K.-Sárrét 3: 533): kősziklából fakadó vagy kövel kirakott forrás, kút.

kőlapos *kőlapos* (Kanizsa és k. 45: 122): kövekkel borított terület.

köleses *köleses* (Gyöng 63: 42): terület, amelyen gyakran termesztettek kölest.

kölesföld *kölesföld* (Császársz 27: 25, Hegyköz 36: 313, Szabadka 49: 301, Hettyefő, Kapos, Káptalan-tóti, Lenceistvánsz 67: 20, Csikvánsz, Tapolcafő 68: 19, Csögle 69: 22, Bny.sztlászló 70: 26) | *kölesföld* (B.topolya és k. 53: 234): kölestermesztésre használt földterület.

köleshely *köleshely* (Hettyefő 67: 20): kölestermesztésre használt földterület.

kőlik l. **kőlyuk**

költő *költő* (Hétfalu 3: 537): hely az erdőben, ahonnan a fát elszállítják.

kőlyuk *kőlik* (Csík vm. 3: 538) | *kőlikből* (Balaton-mellék 3: 538) | *kőlyuk*

(Hegyköz 36: 313) | *kűjuk* (Hegyköz 36: 313): sziklában levő üreg, barlang.

kőmezsgye *kőmezsgye* (Sárospatak 7: 265): szőlők között kőhalommal jelzett határ.

könyök *könyök* (Simontornya 63: 42): szögben hajló utcarész.

könyökárok *könyökárok* (Tunyogmatolcs 3: 544): folyó, patak kanyarulat.

könyökoldal *könyökoldának* (Martos 3: 544): folyókanyarulat, amelyet kedvelnek a halak.

kőomlás *kőomlás* (Kapos, Káptalan-tóti 67: 20): nagy darab kövekkel borított meredek hegyoldal.

kőpad *kőpad* (Káptalan-tóti 67: 20): terület, ahol kötőmbök vannak a talajban, ezért nehezen művelhető.

kőponk *kőponk* (Karcfalva 14: 206): dombnál kisebb szikla földkiemelkedés.

kőpődék *kőpődék* (Bg.szász 3: 547): szántóföldön levő kisebb mélyedés, amelyben megáll a víz.

kőpölye *kőpölye* (Velencei-tó vid. 3: 547): nádasnak tisztáshoz hasonlítható része, ahol ritka a nád.

kőpölyék *kőpölyék* [egyed szám] (Velencei-tó vid. 3: 548): nádasnak tisztáshoz hasonlítható része, ahol ritka a nád.

kőpű 1. *kőpű* (Bögöz 3: 549): a gyalogat és az utat összekötő, árok fölött átívelő hidacska 2. *kőpű* (Küsmöd 3: 549): mezei utakon levő, odvas fa törzséből készített vízelvezető csatorna.

köpükút *köpükút* (Ikafalva 3: 549): egyetlen vastag, rendszerint odvas fa

törzséből kivájt, hordó alakú gyűrűvel bélelt kút, esetleg forrás, mélyebb gödör; bődönkút.

kör *kör* (Szabadka 49: 301, 312): településrész.

kőrakás *kűrakás* (Sárospatak 7: 265): gát.

kőrakat *kűrakat* (Sárospatak 7: 265): kőrakás vagy gát, régiesen.

kördülő *kördüllő* (Doroszló 81: 68): körbe futó dűlő.

kőrév *kűré* (Sárospatak 7: 265): kővel kirakott gyalogos átkelőhely patakon.

körgát *körgát* (ÉKsz. 777, Körösök 9: 99): valamely területet egészen körülvevő gát.

kőris *kőris* (Borszörcsök, Csögle, Nyírád, Ve.galsa 69: 22, Aszófő, Bny.-sztlászló, Szt.gál 70: 26) | *kőris* (Bokod 27: 25, Bikács, K.szekely, Miszla 63: 42, Hettyefő, Kapolcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 20, Csikvánd, Tapolcafé 68: 19) | *kőüris* (Csengeri j. 13: 542, Fh.gyarmati j. 17: 498, Mátészalkai j. 41: 595): erdő vagy erdőrés, amely kőrisfából áll.

körkanális *körkanális* (Kanizsa és k. 45: 123): körben futó csatorna.

körlet *körletüngbe* (Fony 3: 551): vidék, környék.

környék **1.** *környék* (ÉrtSz. 4: 397, ÉKsz. 777, Hegyköz 36: 313, Szabadka 49: 312) | *környík* (Ipoly-v. 64: 163): valamit körülvevő területrés, táj **a.** *környék* (ÉrtSz. 4: 397, ÉKsz. 777) | *környék* (Vári 32: 214): valamely helység körül fekvő terület **b.** *környék* (Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 425) | *környéke* (Fh.gyarmati j. 17:

498): valamely határrésszel szomszédos terület.

környület **1.** *környület* (N.váty, Szováta 3: 554) | *környület* (H.nánás 3: 554): környék **a.** *környület* (Kőszeg-Hegyalja 3: 554) | *környület* (Debrecen 3: 554): valamit közvetlenül körülvevő terület.

köröm *köröm* (Endröd 3: 555): töltés ferde oldala, rézsűje.

körönd **1.** *körönd* (ÉrtSz. 4: 400, ÉKsz. 778): kör alakú tér; körtér **2.** *körönd* (Dorog 27: 25): kör alakú utca.

körösz(t)- **1.** *kereszt-*

körtefás *körtefás* (Sárospatak 7: 265, F.nyék, Kölesd, Szakály 63: 42, Káptalan-tóti 67: 20): (vad)körtefák csoportja.

körtélyes *körtéjes* (Csengeri j. 13: 542, Fh.gyarmati j. 17: 498, Mátészalkai j. 41: 595) | *körtéjös* (Göröcsöny, M.egregy 11: 955) | *körtélés* (Györe, Udvari 63: 42, Borszörcsök 69: 22) | *körtélös* (Györe, Udvari 63: 42) | *körtülés* (Csögle 69: 22) | *körtvéjes* (Csengeri j. 13: 542, Fh.gyarmati j. 17: 498, Mátészalkai j. 41: 595) | *körtvélés* (Dömös 27: 25) | *körtvélyes* (Sárospatak 7: 265, Szl.pér 12: 160): terület, ahol sok a vadkörtefa **a.** *körtvéjes*, *körtvélyes* (Hegyköz 36: 313): terület, ahol egy-két körtefa áll(t) **b.** *körtéjes* (Kapolcs 67: 21, Vanyola 68: 19) | *körtélés* (Kapolcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 21, Csikvánd, M.gencs, Nyárád 68: 19) | *körtülés* (Csikvánd, Nyárád 68: 19) | *körtvéjes* (Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 21): szántó, szőlő vagy erdőterület, amely régebben (vad)körtés volt.

körtés *körtés* (Keszőhidegkút 63: 42, Hettyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 20, Tapolcafő, Ve. varsány 68: 19, Aszófő, Csajág, Szt.-gál 70: 26) | *körtés* (Csengeri j. 13: 542, Mátészalkai j. 41: 595): körtefás terület.

körtíles l. **körtélyes**

körtöltés *körtöltés* (Körösök 9: 99): körgát.

körtvélyes l. **körtélyes**

körút *körut* (Böhönye 60: 39, Badacsonytomaj, Lesenceistvánd 67: 21) | *körút* (ÉrtSz. 4: 402, ÉKsz. 779): valamely területet körbevevő út.

körület l. **kerület**

körültáj *körű-táj* (Kemenesalja 3: 561): környék, vidék.

kösíg l. **község**

kösköny l. **keskeny**

kössicske l. **községecske**

kőszál **1.** *kőszál* (ÉrtSz. 4: 414, ÉKsz. 780): egyenesen, meredeken felnyúló szikla **a.** *kőszál* (N.bacon 3: 563): kőszikla-vonulat.

kőszikla *kőszikla* (ÉrtSz. 4: 415, ÉKsz. 781, Hegyköz 36: 313) | *kűszikla* (K.-kanizsa 39: 150, Kapolcs, Káptalantóti 67: 21) | *kűszikla* (Sárospatak 7: 265, Hegyköz 36: 313): magányosan álló, kopár hegyrész.

köszvényes *köszvényes* (Hegyköz 36: 313): gyógyvizű forrás.

kőtenger *kőtenger* (ÉKsz. 783) | *kűtengër* (Kövágóörs, Salföld, Sümeg 67: 21): nagy darab kövekkel borított terület.

kötés *kötis* (F.ör 3: 569, 23: 104): lejtős szántóföldön a barázdába ásott ki-

sebb gödrök sora, amely a víz gyors lefolyását akadályozza.

kőtöltés *kűtötés* (T.bercel 3: 573): kőút.

kőút *kőút* (Kunsztmárton 25: 13): kövezett makadámút.

kővágó **1.** *kővágó* (Szabadka 49: 301): kőbánya **2.** *kővágó* (Hegyköz 36: 313): köves terület.

kövecsbányo l. **kavicsbánya**

kövecses **1.** *kövecses* (Sárospatak 7: 265, Hegyköz 36: 313, Csikvánd, M.-gencs, Tapolcafő 68: 20) | *kövecses* (M.keszi 63: 42): terület, amelynek a talaja kavicsos, köves **a.** *kövecses* (Hettyefő 67: 21) | *küecses* (Káptalantóti 67: 21): terület, amelynek a talaja kavicsos, és kavicsbánya van rajta.

kövecses l. **kavicsos**

kövecsesgödör *kövecsesgödör* (Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 20): gödör, amelyből kavicsot termelnek ki.

kövecsgödör l. **kavicsgödör**

kövérkút *kövér kut* (M.keszi 63: 42): bővizű kút.

köves **1.** *köves* (Becse 47: 200, Vanyola, Ve.varsány 68: 20) | *kües* (Hettyefő 67: 21, Borszörcsök, Csögle, Ve.galsa 69: 22, Aszófő, Csajág, Szt.-gál 70: 26) | *küjes* (Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 21, Nyirád 69: 22) | *küves* (Becse 47: 200): terület, amelynek a talaja kavicsos, köves **a.** *kües* (Sárospatak 7: 265) | *küjjes* (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 955): kövekkel borított terület **2.** *köves* (Szabadka 49: 301, B.topolya és k. 53: 234) |

küjes (Patosfa, Szenna 3: 579) | *küves* (Szabadka 49: 301, B.topolya és k. 53: 234, Bezdán 80: 122): kövesút. **Ö:** *sós~, tűz~*.

kövesgát *kövesgát* (Me.peterd 3: 579): országút.

kövesgödör *küvesgödör* (Dad 27: 25): kövek kisebb mennyiségben való bányászására használt gödör.

köveske *köveske* (Hegyköz 36: 313): köves talajú kisebb terület.

köveskút *köveskut* (Borszörcsök, Csögle, Ve.galsa 69: 22, Bny.sztlászló, Csajág 70: 26) | *kües kut* (Szt.gál 70: 26): kövel kirakott ásott kút.

kövesút *küesut* (Kupuszina 59: 212) | *kövesut* (Dad, Neszmély 27: 25, P.kovácsi, Szenna, Vörs 60: 39, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 42, Bny.sztlászló, Csajág 70: 26) | *kövesút* (ÉKsz. 784, Sárospatak 7: 265, T.szölös 16: 93, Cibakháza 25: 13, Becse 47: 200, Szt.tamás és k. 50: 70, B.topolya és k. 53: 234) | *küesut* (Koppány 61: 130, Aszófő, Szt.gál 70: 26) | *küjesut* (Koppány 61: 130, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 42, Büssü 66: 134) | *küjjesut* (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 955) | *küvesút* (Becse 47: 200, N.körös 71: 58, Bezdán 80: 122): szilárd burkolatú út **a. kövesút** (Szabadka 49: 301, Szt.tamás és k. 50: 70, B.topolya és k. 53: 234, Ada 78: 148, Kúla és k. 79: 129) | *küvesút* (Kórógy 46: 2/116): országút.

kövezés *kövezés* (Bátya, Gerjen 3: 581, D.földvár 63: 42): partvédő kőhányás.

kövicses l. kavicsos

köz 1. köz (Ns.vámos 3: 581): valamilyen közösség által használt út **a. köz** (ÉrtSz. 4: 438, ÉKsz. 786, Hódmezővh, Keszthelyi j., Nyá.mente, Poroszló 3: 581, Bakonya, N.váty 11: 955, Csengeri j. 13: 542, Hú.hetény 15: 141, T.szölös 16: 93, Fh.gyarmati j. 17: 498, Cibakháza, Kunsztmárton 25: 13, Császár, Neszmély 27: 25, Hegyköz 36: 313, K.kanizsa 39: 151, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 425, Becse 47: 200, Gombos 48: 56, Szabadka 49: 301, Szt.tamás és k. 50: 70, Temerin és k. 51: 88, Zenta és k. 52: 106, Böhönye, Segesd, Szenna 60: 39, J.árokszállás, J.berény, J.kisér 62: 14, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 42, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti 65: 35, Hettyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 21, Csikvánd, M.gencs, Vanyola, Ve.varsány 68: 20, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 22, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 26, Ada 78: 148, Kúla és k. 79: 129, Bezdán 80: 122, Doroszló 81: 68) | *közre* (J.ladány 3: 581) | *közöknek* (Túrkeve 3: 581): szűk keresztutca **b. köz** (T.szölös 16: 93): zsákutca **c. közök** (Bélapátfalva 3: 581): utakból leágazó, a házzal és a gazdasági épületekkel beépített telekrészhez vezető kis út **d. köz** (Csögle 69: 22): az egy telken egymás mögött építkezőknek a telek szélén elhagyott, kivezető útja **e. köz** (Tapolcafő 68: 20): a káposztáskerteken átvezető, összekötő utacska **f. köz** (Dr.palkonya 3: 581): út a cso-

portban hajtott jószágok számára **g. köz** (Bakonya 11: 955, P.kovácsi 60: 39, Csögle 69: 22): a falut közvetlenül a mezővel összekötő út **2. köz** (Garbolc, Nyá.mente, Oltszakadát 3: 581, Karcfalva 14: 206, Hú.hetény 15: 141, Hegyköz 36: 313, Hetefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 21) | **közök** (Lónya 3: 581): két terület közötti hely **a. köz** (ÉrtSz. 4: 438, ÉKsz. 786, Sárospatak 7: 265, Körösök 9: 99, Csengeri j. 13: 542, Karcfalva 14: 206, T.szőlős 16: 89, Fh.gyarmati j. 17: 498, Mátészalkai j. 41: 595): két vízfolyás által határolt terület **b. köz** (N.váty 11: 955): két domb közötti terület **c. köz** (Gy.vár, Nárai 65: 35): két tájrész (erdő, árok) széle közötti terület **d. köz** (Nyárad 68: 20): házak közötti 100-150 m-es távolság, műveletlen terület. **Ö:** árok~, domb~, ér~, falu~, folyó~, hegy~, kereszt~, legelő~, megye~, pince~, sziget~, tó~, vak~, víz~, völgy~; faluköze, gödörköze.

közbirtokosság *közbirtokosság* (Csépa 25: 13, Járokszállás 62: 14): földterület, amely a faluközösség birtoka volt.

közelet *közelet* (Mihályi 26: 49) | *közellet* (Ns.déd 3: 584): környék.

középszeg *középszeg* (Zágon 19: 26): a falu középső része.

közerdő *közerdő* (Hegyköz 36: 314): közbirtokossági erdő.

közgát *közgátnak* (Kr.lapujtó 3: 587): a faluban levő lakóházat, telket stb. magában foglaló belsőségeket elválasztó kerítés.

közhely *közhely* (Tisza f. vid. 3: 587): füves, mocsaras terület, ahol mindenki

szabadon pákászhatott, vagyis halászhatott, vadászhatott, madarászhatott.

közke *közke* (Hetefő 67: 21, Nyirád 69: 22): kis köz.

közkert *köz-kert* (Szé.föld 3: 588) | *közkertnek* (Göcsej 3: 588): a faluban levő lakóházat, telket stb. magában foglaló belsőségeket elválasztó kerítés.

közkút *közkút* (Sárospatak 7: 265, Dad 27: 25, Hegyköz 36: 314, Böhönye, Szenna 60: 39, Hetefő, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 21, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 20, Borszörcsök 69: 22) | *közkút* (ÉrtSz. 4: 460, ÉKsz. 790, Körösök 9: 99, Hegyköz 36: 314, J.boldogháza 62: 14): a település közös tulajdonú és használatú kútja.

közle *közle* (Pápa 3: 588, Vanyola 68: 20, Veszprém 70: 26): kis keresztutca, köz.

közlegelő *közlegelő* (ÉrtSz. 4: 460, ÉKsz. 790, Sárospatak 7: 265, Hegyköz 36: 314, Kanizsa és k. 45: 123, J.-árokszállás 62: 14): közös tulajdonú és használatú legelő.

közlés *közlés* (Vá.namény 3: 588): folyó kiszáradt, fövényes medrében, esetleg korábbi örvény vagy vízmosás helyén levő mélyedés.

közlet *közlet* (Szenna 3: 588): két hely között fekvő terület, köz.

közöskút *közös kut* (Hetefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 21, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Vanyola 68: 20) | *közös kút* (Karcfalva 14: 206, J.apáti, J.kisér 62: 14): a falu, falurész vagy utca lakosai által közösen épített és használt kút.

közöslegelő *közös legelő* (J.kisér 62: 14): közös tulajdonú és használatú legelő.

kőzpatak *kőzpatak* (Hegyköz 36: 314): a falu patakja.

kőzpont **1.** *kőzpont* (ÉrtSz. 4: 469, ÉKsz. 792, Hegyköz 36: 314): terület közepe, középső része **a.** *kőzpont* (Szabadka 49: 301, Temerin és k. 51: 88) | *kőzpont* (Karcfalva 14: 206, Becse 47: 201, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 42): településnek az a része, ahol a középületek vannak. **Ö:** *falú~, tanya~*.

köztemető *kösztemető* (Szabadka 49: 301) | *köztemető* (ÉKsz. 793, Hegyköz 36: 314): a felekezetek közös temetője.

köztér **1.** *köztér* (ÉKsz. 793): lakott területen (fásított, parkosított) nyilvános térség **a.** *köztér* (Csököly 60: 39): a falu közepén levő tér.

közút *közü* (Szenna 60: 39, Bajánsegye, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 35) | *közút* (ÉrtSz. 4: 475, ÉKsz. 793, Sárospatak 7: 265): közterületként használt közlekedési út.

kőzsák *küzsák* (Tapolca, Z.haláp 67: 21): zsák formájú sziklaképződmény.

község **1.** *kösig* (Kórógy 46: 2/118) | *kösség* (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 955, K.kanizsa 39: 151, Kórógy 46: 2/118, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Őrtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szena, Vörs 60: 39, D.földvár, Decs, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora,

Sársztlőrinc, Szakcs 63: 42) | *kössig* (F.őr 23: 104) | *kössig* (F.őr 23: 104, Ipoly-v. 64: 164) | *kössieg* (Kaszony 32: 219) | *község* (ÉrtSz. 4: 472, ÉKsz. 792, Sárospatak 7: 265, Nyirád 69: 22, Bny.sztlásló, Szt.gál 70: 26): önálló közigazgatású kisebb település; falu **a.** *község* (Hetyefő, Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 21, Csikvánd, M.gencs, Nyárád, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 20, Aszófő, Csajág 70: 26) | *község* (Csögle 69: 22): a település belterülete.

községecske *kössicske* (Nyi.-vid. 3: 589): kisebb község.

községkút *kösségkút* (Hú.hetény 15: 141): kút, amely a község pénzén készült, s itatókútnak használták.

községkútja *község kútja* (Karcfalva 14: 206): közkút, amelyet a község előljárósága létesített a község használatára.

kráter **1.** *kráter* (Badacsonytomaj, Köveskál, Szt.békkál 67: 21): nagy mélyedés, víznyelő **a.** *kráter* (N.harsány 11: 955): hegytetőn levő mélyedés.

krumpliföld *klompliföldnek* (Kö.szegapáti 3: 598) | *klompliföldnek* (Kö.szegapáti 72: 284) | *krompéföld* (Bod.köz 42: 185) | *krompéföldeken* (Kék 3: 442) | *krumpiföld* (D.almás 27: 25) | *krumpliföld* (ÉrtSz. 4: 487, ÉKsz. 797) | *krumplyiföldet* (Kéménd 3: 598): burgonya termesztésére használt terület.

krumplis *krumplis* (Hú.hetény 15: 141): krumplival beültetett hely.

krumplivetés *krumpivetés* (Nyúl 6: 77): krumplival beültetett terület.

kubik **1.** *kubik* (Gúta, N.kanizsa, Sióagárd, Szekszárd 3: 601, Becse 47:

201) | *kubikok* (Kanizsa és k. 45: 123): kubikoláskor keletkezett gödör **a. kubik** (Kp.-Tisza-vid., Lónya 3: 601, T.-szőlős 16: 90, Püspökladány 72: 285) | *kubikba* (T.bercel 3: 601) | *kubikok* (Martos 3: 601) | *kubikokra* (Gergelyi-ugornya 3: 601): (árterületen) gátépítéskor a föld kiemelése után keletkező gödör, amely áradáskor vízzel telik meg **2. kubikokba** (Budapest vid. 3: 601): kenderáztatás céljára ásott gödör, kenderáztató **3. kubik** (Csombord 3: 601): országút melletti mély árok.

kubikgödör 1. kubiggödör (Becse 47: 201) | *kubigödör*, *kubiggödör* (Csengeri j. 13: 542) | *kubikgödör* (ÉKsz. 797, Karcfalva 14: 206): kubikolás alkalmával keletkezett gödör **a. kubiggödör** (Püspökladány 72: 285) | *kubiggödörök* (Martos 3: 601) | *kubikgödör* (Kp.-Tisza-vid., Losonc 3: 601) | *kubikgödörbe* (H.szoboszló 3: 601) | *kubikgödörből* (Kardoskút 3: 601) | *kubikgödörök* (Bod.köz, Lónya 3: 601): (árterületen) gátépítéskor a föld kiemelése után keletkező gödör, amely áradáskor vízzel telik meg **2. kubikgödörök** (Vanyola 68: 20): gödörök, amelyekből vályogot vetettek.

kubula l. kaliba

kucig *kucig*, *kucik* (Ny.bátori j. 44: 425): völgyyszerű mélyedés, szűk, sík hely.

kuckó *kuckó* (Szabadka 49: 301): zug, szöglet.

kucó *kucó* (Kkság 3: 604): homokbuckák közt húzódó mélyedés.

kuhar *kuhar* (Szé.udvarhely 3: 607): hordalék kavicsból kialakult dombsor.

kukoricaföld *kukoricaföld* (J.apáti, J.-árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.-

kisér 62: 14) | *kukorica föld* (Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 42) | *kukoricafüőd* (Bük 8: 106) | *kukoricaföld* (ÉrtSz. 4: 491) | *kukoricaföldek* (Hegyköz 36: 314): kukorica termesztésére használt földterület.

kukoricahát *kukoricahát* (J.apáti, J.-árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.-kisér 62: 14): kukorica termesztésére kiválasztott kiemelkedés a tájban.

kukoricás *kukoricás* (ÉrtSz. 4: 492, ÉKsz. 798, Sárospatak 7: 265, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 42, N.körös 71: 59): kukoricával beültetett földterület.

kuku *kuku* (Bg.újfalú 3: 622): temető, sír.

kukucskálóhalom *kukucskálóhalom* (Kunsztmárton 25: 13): halom, ahonnan messze, esetleg a másik határba is el lehet látni.

kukujzás l. kokojzás

kumpenáskút l. komponáskút

kunét *kunét* (Kórógy 46: 2/123): vasúti töltés.

kungödör *kúngödör* (N.szalonta 72: 287): határjelző gödör.

kunhalom *kunhalom* (ÉrtSz. 4: 502, ÉKsz. 800, Cibakháza, Csépa 25: 13, Ny.bátori j. 44: 425): mesterségesen emelt halom.

kunyhó 1. gunyhó (Császárszár 27: 25, Koppány 61: 133, Büssü 66: 136, Ada 78: 149) | *kunyhó* (ÉrtSz. 4: 503, ÉKsz. 801, Ada 78: 149): ideiglenes hajlék (ágakból, nádból) **a. gunyhó** (Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd

67: 21, Komádi, N.szalonta 72: 288) | *gunyhója* (Zsadány 72: 288) | *gunyhó-jában* (Sárrét 72: 288) | *kunyhóba* (Bakonszeg 72: 288) | *kunyhója* (N.-rábé 72: 288) | *kunyhóu* (Püspökladány 72: 288) | *kunnyó* (Bakonszeg, Békés, Füzesgyarmat, N.szalonta, Okány, Püspökladány, Sarkad, Szeghalom, Vésztő 72: 288) | *kunnyót* (K.-Sárrét, N.-Sárrét 72: 288) | *kunynyóhoz* (Sárrétudvari 72: 288) | *kunnyónak* (Bh.ugra 72: 288) | *kunnyóinkat* (Sárrét 72: 288) | *kunyók* (Pocsaj 72: 288) | *kunnygó* (Komádi 72: 288) | *kunnygót* (Bh.ugra 72: 288) | *kunnyóu* (Békés, Püspökladány 72: 288) | *kunnyóút* (Konyár 72: 288): egyszerű nyári szál-lás **b.** *kunyhó* (ÉrtSz. 4: 503, ÉKsz. 801, Doroszló 81: 68): szegényes kis ház (a szőlőben) **c.** *gunyhóu* (Kórógy 46: 1/306) | *gunyuó* (Mihályi 26: 38): kicsi fészter- vagy pajtaféleség a me-zőn, kunyhó **Ö:** *csősz~*, *dinnye~*, *er-dész~*, *föld~*, *gulyás~*, *halász~*, *va-dász~*.

kupa 1. *kupa* (Aszófő, Ba.keresztúr, Balaton-felvidék, Cserszegtomaj, K.-dörgicse, Kötcese, Patosfa, Szenna 3: 637, Ba.berény, Ka.szerdahely, Orda-csehi, Szenna, Vörs 60: 39, Büssü 66: 136, Hetyefő, Kapolcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 21, Nyárád 68: 20, Borszöröcsök, Csögle 69: 22, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál, 70: 26) | *kupát* (Balaton-mellék, Szt.gál 3: 637) | *kupába* (Noszlop, So. m., Za-la m. 3: 637) | *kupába* (Mesztegnyő 3: 637): mélyedés, gödör **a.** *kupa* (Nyá-rád 68: 20, Nyirád 69: 22): mély gödör **2.** *kupa* (Kapolcs, Lesenceistvánd 67:

21): völgy **a.** *kupa* (Berhida, Gyugy, Révfülöp 3: 637) | *kupába* (Göcsej, Hetés 3: 637): völgykatlan.

kupac *kupac* (Bő, Velem 65: 35) | *ku-poc* (Bajánsenye 65: 35) | *kupóc* (Gy.-vár 65: 35) | *kupuc* (R.gyarmat 65: 35): földhányás, természetes anyagokból összerakott halom.

kupolya l. kopolya

kupulya l. kopolya

kuretura *kurętura* (Vizánta 3: 644) | *kuręturę* (Ketrís, Külsőrekecsin 3: 644): kivágott erdőresz, vágás.

kurutty *kurutty* (Nárai 65: 35): mo-csaras terület.

kuruttyoló *kuruttyoló* (Körösök 9: 99): békák hangjától zajos vizenyős hely.

kuszu *kuszu* (Udvarhely vm. 3: 655): patak medrébe ásott vízgyűjtő gödör.

kút 1. *kut* (Bakonya, Görcsöny, N.har-sány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 955, Hú.hetény 15: 143, F.ör 23: 106, Császár, Neszmély 27: 25, K.kanizsa 39: 154, Kórógy 46: 2/124, Gombos 48: 56, Ba.berény, Böhönye, Csökölly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.-kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szen-na, Vörs 60: 39, Decs, D.földvár, Döb-rököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 42, Bajánse-nye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapá-ti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 35, Hetyefő, Kapolcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 21, Csikvánd, M.gencs, Nyárád, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 20, Borszöröcsök, Csög-le, Nyirád, Ve.galsa 69: 22, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 26,

Doroszló 81: 68) | *kút* (ÉrtSz. 4: 512, ÉKsz. 803, Körösök 9: 99, Karcfalva 14: 206, Hú.hetény 15: 143, T.szőlös 16: 89, Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton 25: 13, Kanizsa és k. 45: 123, Kórógy 46: 2/124, Becse 47: 201, 210, Szabadka 49: 301, Szt.tamás és k. 50: 70, Temerin és k. 51: 88, Zenta és k. 52: 106, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 14, Püspökladány 72: 290, Ada 78: 149, Bezdán 80: 122) | *kútba* (Dévaványa 72: 290): ásott és körülépített víznyerő hely **a. kút** (N.rábé 72: 290): lápkút **b. kut** (Csengeri j. 13: 542, Fh.gyarmati j. 17: 498, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 425): mezei kút a jószág itatására **2. kut** (Sárospatak 7: 260, 265, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 955, Csengeri j. 13: 542, F.őr 23: 106, Császár, Neszmély 27: 25, Hegyköz 36: 314, Sátoraljaújhely 37: 509, Mátészalkai j. 41: 595, Ny.bátori j. 44: 425, Ba.berény, Örtilos, So.udvarhely 60: 39, Bajánsenye, Velem 65: 35, Hettyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 21, Nyárad, Tapolcafő 68: 20, Nyirád 69: 22) | *kút* (Karcfalva 14: 206, Hegyköz 36: 314, Sátoraljaújhely 37: 509): forrás **a. kut** (Aszófő, Bny.-sztlászló 70: 26): kiépített forrás **b. kút** (Karcfalva 14: 206): kútként használt forrás **3. kut** (N.harsány 11: 955): mélyedés **a. kút** (Kp.-Tisza-vid. 3: 655): tavakban képződött nagyobb mélyedés. **Ö:** *ágas~*, *artézi~*, *bánya~*, *barom~*, *beton~*, *bika~*, *birka~*, *bodon~*, *bodonos~*, *borjú~*, *bor~*, *borona~*, *csigás~*, *csikó~*, *csira~*, *csorda~*, *csor-*

gó~, *csorgós~*, *csörge~*, *csürhe~*, *delelő~*, *deleltető~*, *deszka~*, *dög~*, *ér~*, *fa~*, *falu~*, *forrás~*, *föld~*, *gém~*, *gemes~*, *göboly~*, *gödör~*, *gulya~*, *gulyás~*, *gúnya~*, *gyalog~*, *gyógy~*, *gyűrűs~*, *hideg~*, *horgas~*, *itató~*, *ivó~*, *jó~*, *juh~*, *juhász~*, *kanász~*, *kankalékos~*, *kávás~*, *kerekes~*, *kifolyó~*, *ki~*, *komponás~*, *konda~*, *kopolya~*, *kos~*, *kotú~*, *kő~*, *köpű~*, *kövér~*, *köves~*, *köz~*, *közös~*, *község~*, *láp~*, *lüttyü~*, *meleg~*, *ménes~*, *nád~*, *nyilas~*, *ó~*, *olaj~*, *orsó~*, *ostoros~*, *puszta~*, *rángató~*, *rideg~*, *rovás~*, *sír~*, *sövény~*, *sudaras~*, *sudárfás~*, *száraz~*, *szent~*, *tehen~*, *tekerő~*, *temető~*; *községkútja*.

kutacska *kutacska* (Sárospatak 7: 265): kisebb forrás.

kútér **1. kútér** (Bő 65: 35): ásott kút vízáadó ere **2. kútiér** (F.őr 23: 106): pázsit alatt csordogáló, egészen vékony erecske a réteken.

kútfallás l. **kútforrás**

kutfé l. **kútfő**

kútfej *kútfej* (Z.meggyes 67: 21, Tapolcafő 68: 20) | *kútfej* (Karcfalva 14: 206): forrás **a. kútfej** (M.gencs 68: 20): kiépített forráskút.

kútfolyás *kútfolyás* (Sárospatak 7: 265): forrásból eredő erecske, kis patak.

kútforrás **1. kutforás** (Velem 65: 35) | *kútforrás* (ÉrtSz. 4: 514, ÉKsz. 803): forrás **a. kut fallás** (Gálbény 3: 657) | *kút fallás* (Bogdánfalva 3: 657) | *kutforás* (Bajánsenye, Celldömölk–Alsóság 65: 35) | *kútforrás* (ÉrtSz. 4: 514): forrás, amelynek vize valamely kutat táplál **2. kutforás** (R.gyarmat 65: 35): megművelt, de vizenyős föld.

kútfő *kutfő* (Mindsztkálla 67: 21) | *kútfő* (ÉrtSz. 4: 514, ÉKsz. 803): hely, ahonnan valamely forrás fakad, ered **2.** *kutfé* (Szaporca 11: 955): vizenyős hely.

kútika *kutyika* (Barslédec, Csáb 3: 658) | *kutyiká* (Palást 3: 658): forrás.

kútka **1.** *kutka*, *kútka* (Hegyköz 36: 314): kisebb forrás **2.** *kútka* (Füzéri j. 3: 658): forrás köré épített kis kút.

kútkopolya *kút-kopolyának* (Kecske-mét 3: 658): kútként használt, 1–1,5 m mélyre ásott gödör, melynek vizéhez néhány, földből kialakított lépcsőn kell lemenni.

kútsor *kuccsor*, *kútsor* (Hegyköz 36: 314): kút mellett húzódó terület (utca, szántóföld).

kútvölgy *kutvőgy* (Bakonya 11: 955, Ócsény 63: 42): forrás völgye.

kutyagödör *kutyagödör* (Becse 47: 201): mélyedés, ahova a kutyák járnak.

kutyalyuk *kutyaluk* (Temerin és k. 51: 88): szűk utca, köz.

kutyanyelv *kutyanyēv* (M.keszi 63: 42): hosszú, szűk terület.

kutyaszorító **1.** *kutyaszorító* (Doroszló 81: 68) | *kutyaszorító* (ÉrtSz. 4: 518, ÉKsz. 804, Becse 47: 210, Szabadka 49: 301, Temerin és k. 51: 89, B.topolya és k. 53: 234, N.körös 71: 60, Ada 78: 155) | *kutyaszorító* (Kékesd 11: 955, Káptalantóti 67: 21, Szt.gál 70: 26) | *kutyaszorító* (Szabadka 49: 301, B.topolya és k. 53: 234): szűk utcácska **2.** *kutyaszorító* (ÉrtSz. 4: 518, ÉKsz. 804, Kanizsa és k. 45: 128) | *kutyaszorítóu* (Csengeri j. 13: 542, Fh.-gyarmati j. 17: 498, Mátészalkai j. 41:

595) | *kutyaszorító* (Császár 27: 25, Segesd 60: 39, Hettyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 21, Csikvánd, Malomsok 68: 20, Csögle 69: 22, Csajág 70: 26): zsákutca **3.** *kutyaszorító* (D.földvár, Pincehely, Regöly, Szakcs, Tolnanémedi 63: 43): utca hurkos elágazása.

kutyatejes *kutyatejes* (Regöly 63: 43): terület, ahol sok a kutyatej nevű növény.

kutyika l. **kútika**

kutyor l. **kotyor**

kü- l. **kő-**

kű(-) l. **kő(-)**

kübörc l. **göbörc**

küecsés l. **kövecses**

kües(-) l. **köves(-)**

küfalu l. **kifalu**

kűj l. **kő**

kűj(j)es(-) l. **köves(-)**

küküllő *küküllő* (K.-Küküllő vm., N.-Küküllő vm. 3: 675): folyóvíz.

külföld *külföldre* (Kkság 3: 675): a város tágabb környéke; vidék.

külnyomás *külnyomás* (Székesfővár 3: 676): ritkán művelt, távol eső, inkább legelőnek használt telek.

külső **1.** *külső* (Gyalu, Szászfenes 18: 80) | *külső* (Gyerővh 18: 80) | *kürső* (M.bikal 3: 678) | *kürső*ⁱⁱ (Nyárszó 18: 80) | *kürső*ⁱⁱ (M.bikal 18: 80) | *küső* (Nádasdaróc 18: 80) | *küső*ⁱⁱ (K.petri 18: 80): a falu határában levő föld **a.** *kürső* (Kalotaszeg 3: 678): szántó, rét, erdő, kaszáló.

külsőhely *külső hēj* (Sztána 18: 80): a falu határában levő föld.

külsőség *kisűősig* (Lovászipatona 3: 678) | *külsőség* (Er.vidék 3: 678) | *külsőség* (Farnas 18: 80) | *külsőség* (Kettesd 18: 80) | *külsőség* (Inaktelke 18: 80) | *külsőség* (Bogártelke 18: 80): a település határában levő föld.

külsőutca *küő ucca* (Martonfa 11: 955): a falu szélén levő utca.

külszer *külszer* (Karcfalva 14: 206): a belterületen kívül, a külterületen fekvő falurész.

kültelek **1.** *kültelek* (ÉrtSz. 4: 533, ÉKsz. 807, Damak 3: 678, Bajánse-nye, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gy.-vár, Nárai, Velem 65: 35, Hettyefő, Kapolcs, Káptalanfőti, Lesenceistvánd 67: 21, Borszöröcsök, Csögle, Ve.galsa 69: 22, Csajág 70: 26) | *külteleknek* (Hercegszántó 3: 678) | *kültelektől* (Bo. vm. északi része 3: 678): település külterülete **a.** *kültelek* (Borszöröcsök, Ve.galsa 69: 22, Bny.sztlászló 70: 26): a határban levő telekrész **b.** *kültelek* (Káptalanfőti 67: 21): mezőgazdasági-
lag művelt terület.

külterület **1.** *külterület* (ÉrtSz. 4: 533, ÉKsz. 807, Sárospatak 7: 266, Hegy-
köz 36: 314, Bajánse-nye, Duka, Gy.-vár, Nárai 65: 35): település külterü-
lete **a.** *külterület* (Hegyköz 36: 314): ta-
nyasi településrész.

külváros *kilváros* (Szeged 73: 1/862) | *külváros* (ÉrtSz. 4: 534, ÉKsz. 807, Karcfalva 14: 207, Becse 47: 201, Bö, Celldömölk–Alsóság 65: 35, Szeged 73: 1/862): város- vagy falurész a tele-
pülés központjától távol.

külvég *kilvíg* (D.földvár 63: 43): a fa-
lu széle kelet-nyugati irányban.

künn- l. kinn-

küpi l. köpi

küpiút l. köpiút

küri l. köri

küri l. küli

küriőség l. küliőség

küvecses l. kavicsos

küves(-) l. köves(-)

küta *küta* (N.körös 3: 685): a közö-
sen használt erdőnek egy tulajdonosra
eső része.

láb **1.** *láb* (Fényeslitke, Hétfalu, Nyá-
mente 3: 688, Csengeri j. 13: 542, Karcfalva 14: 207, Fh.gyarmati j. 17: 498, Mátészalkai j. 41: 596): dülő vagy
annak egyik része **a.** *lábja* (N.szalonta 3: 688) | *lábja* (Gyulavári, Hódme-
zővh 3: 688) | *láb* (Sümeg 3: 688):
földterület, udvar stb. hátsó része **b.**
láb (Sárospatak 7: 266, J.berény, J.bol-
dogháza 62: 15): földterület vagy telek
alsó része **c.** *lábba* (H.nánás 3: 688):
mélyen fekvő földterület **2.** *láb* (Hegy-
köz 36: 314): alsó része valaminek **a.**
láb (ÉrtSz. 4: 542, ÉKsz. 810, Hú.he-
tény 15: 145, Celldömölk–Alsóság,
Gencsapáti 65: 35) | *láb* (Kórógy 46: 2/129): hegy, domb alja **3.** *láb* (Nárai 65: 35): területnek, például erdőnek a
széle. **Ö:** *föld~; gátláb*.

lábás *lábás* (Abasár 3: 690) | *lábásnak*
(Bo. vm. északi része, Mátraalja 3: 690): szépen kifejlett, sudár szálfákból
álló erdő.

lábazat *lábazata* (Szekszárd 3: 691):
szőlőtábla alacsonyabban fekvő vége.

lábó **1.** *lábó, lábó* (Kórógy 46: 2/131): ingovány, láp **2.** *lábó* (Kp.-
Tisza-vid. 3: 695): lápon épített gát **3.**
lábó (Sz.hát 75: 2/5): gerendákból
összerótt átjáró a vízen.

laca *lacák* (Kkság 3: 697): vízborította kisebb terület.

láda *víz~*.

lág **1.** *lág*yon (Kecskemét vid. 3: 702) | *langy* (Szi.köz 3: 721): folyóvíz csendesebb, lassúbb folyású szakasza **2.** *lág*yra (Kp.-Tisza-vid. 3: 702): sekély víz a folyó homokos, hordalékos, lapos partján.

lágyas **1.** *lág*yas (Gyerővh 3: 702): kaszáló, rét **a.** *lág*yas (Gyerővh 3: 703): szántóföld melletti kaszáló.

lágymányos *lág*ymányos (Bezdán 80: 122): vizes, mocsaras terület.

lágyoldal *lág*yódal (Szentés 3: 703): folyóvíz homokos, hordalékos, enyhén emelkedő partja.

lágyvíz **1.** *lág*yvíz (Szentés, Ürmös 3: 703): folyóvíz csendesebb, lassúbb folyású szakasza **2.** *lág*yvíznek (Kp.-Tisza-vid. 3: 703): sekély víz a folyó homokos, hordalékos, lapos partján; *lang*avíz.

lajcsúr **1.** *rajcsur*

lak **1.** *lak* (ÉrtSz. 4: 556, ÉKsz. 813, Aszófő, Bny.sztlásló, Szt.gál 70: 26, Bezdán 80: 122): lakás **a.** *lak* (N.-harsány 11: 955, Dad 27: 25): szolgálati lakás. **Ö:** *erdész~*, *jáger~*, *jegyző~*, *kertész~*, *kerülő~*, *pap~*, *tanító~*, *vadász~*.

lakás *lakás* (Bakonya, N.harsány 11: 955, K.szekely, Medina 63: 43): szolgálati lakás. **Ö:** *cseléd~*, *erdész~*, *erdős~*.

lakhangyi *lakhangyi* (Kkság 3: 708, Szeged 73: 2/8): földbe ásott, gazzal, náddal fedett kunyhó.

lakótelep *lakótelep* (ÉrtSz. 4: 564, ÉKsz. 815, Görcsöny 11: 955, Becse

47: 201): lakóházaknak egységet alkotó csoportja a település belterületén.

lána *lána* (Viss 3: 714): náddal benőtt tó.

lánc *töltés~*.

lancút *lancut* (Gencsapáti 65: 35): mélyen kimosott út, amelyet magas part szegélyez.

langas **1.** *lankás*

langavíz *langavíznek* (Kp.-Tisza-vid. 3: 719): sekély víz a folyó homokos, hordalékos, lapos partján.

langó **1.** *langó* (Bg. vm., Szatmár vm., Szolnok, T.adony 3: 719) | *langóu* (Lónya 3: 719) | *langókon* (Kp.-Tisza-vid., Tisza f. vid. 3: 719): folyóvíz csendesebb, lassúbb folyású szakasza a part közelében, éles kanyarokban vagy örvények szélén **2.** *langóu* (Mátészalkai j. 41: 596): vízforgatag, örvényes rész.

langóvíz *langó-víz* (Szentés 3: 720): folyóvíz csendesebb, lassúbb folyású szakasza a part közelében, éles kanyarokban vagy örvények szélén.

langvíz *lang-víz* (Szentés 3: 721): folyóvíz csendesebb, lassúbb folyású szakasza a part közelében, éles kanyarokban vagy örvények szélén.

langy **1.** *lág*y

lanka **1.** *lanka* (Sárospatak 7: 266): szelíd lejtésű terület **a.** *lanka* (ÉrtSz. 4: 574, ÉKsz. 818) | *lunka* (Firtosváralja 3: 721): enyhén lejtős hegy- vagy domboldal **b.** *lonka*, *lunka* (Kalotaszeg 3: 721): folyóvíz melletti, enyhén lejtős, sík terület **c.** *lonka*, *lunka* (Kalotaszeg 3: 721): völgy enyhén lejtős, sík része **2.** *lanka* (Fh.gyarmati j. 17: 498):

gyümölcsöskert **a. lanka** (Csengeri j., Hermánszeg, Szatmárnémeti 3: 721, Csengeri j. 13: 542, Mátészalkai j. 41: 596) | *lankán* (Tunyogmatolcs 3: 721): (enyhén lejtős területen) ártéren, holtmederben levő gyümölcsös **3. lanka** (ÉrtSz. 4: 574) | *lonkából* (Lábnik-Dtúl 3: 721) | *lunka* (Berzunc, Kalugareny 3: 721) | *lunkából* (Lésped-Dtúl 3: 721): víz melletti füzes, bokros terület **a. lanka** (ÉKsz. 818): vízparti nádas **4. lanka** (F.ör 23: 107): folyókanyar által körülhatárolt terület **5. lankája** (F.ör 3: 721): folyóvíz csendesebb, lassúbb, kanyargós folyású szakasza **6. lunkán** (Lésped-Dtúl 3: 721): legeltetésre is alkalmas, cserjés, bozótos terület.

lankás *langas* (N.harsány 11: 955) | *lankás* (ÉrtSz. 4: 575, ÉKsz. 818, Sárospatak 7: 266, Császár 27: 25, Celldömölk–Alsóság, Gy.vár 65: 35): enyhén lejtő terület **a. lankás** (Makó 3: 721): enyhén lejtős dimbes-dombos, vizenyős földterület.

láp **1. lap** (Cserszegtomaj, Göcsej, Gyalóka, Kéttornyúlak, Lovászipatona, Peresztég, Sümeg, Takácsi 3: 726, Nyúl 6: 78, Sárospatak 7: 266, Húhetény 15: 146, Gyalu 18: 82, F.ör 23: 107, Gombos 48: 56, Káptalanfőti 67: 21) | *lapon* (Bajánsenye, Szekszárd, Szombathely 3: 726) | *lapja* (Ka.mérő 3: 726) | *lapokban*, *lapokon* (Vajszló 3: 726) | *lap* (Megyehíd 3: 726): sík terület, lapály **2. lap** (ÉrtSz. 4: 577, A.lendva vid., K.dörgicse, Keszthely, Mészlen, N.kanizsa, Patosfa, Zs.kfalud 3: 726, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 955,

Mihályi 26: 51, K.kanizsa 39: 156, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Őrtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 39, Koppány 61: 137, Decs, Döbrököz, Iregszemcse, Kölesd, Ozora, Szakcs, Tolnanémedi 63: 43, Büssü 66: 140, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Vanyola 68: 20, Csögle, Ve.galsa 69: 23, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág 70: 26) | *láp* (K.némedi 22: 55, Kórógy 46: 2/152) | *lapban* (Őrség 3: 726) | *lapok* (Decs 3: 726): környezeténél alacsonyabban fekvő sík terület **a. lap** (Hetyefő, Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 21): mélyebben fekvő, hidegebb terület **3. lap** (Becs völgye, K.komárom, Zala f. vid., Zselic 3: 726) | *lap* (Becs völgye 3: 726): völgy **a. lap** (Bajánsenye, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 35): sík völgyfenék **4. lap** (Mészlen 3: 726) | *lapnak* (So. m., Vép, Zala m. 3: 726): lejtő **5. lap** (Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, So.udvarhely, Szenna 60: 39): a domb legalsó része **6. lap** (Kórógy 46: 2/152): kisebb mélyedések (a földeken). **Ö: lip~.**

láp *láp* (ÉrtSz. 4: 578, ÉKsz. 818, Sárospatak 7: 266, Körösök 9: 99, Csengeri j. 13: 542, Fh.gyarmati j. 17: 498, Hegyköz 36: 314, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár 65: 35, Kapolcs, Káptalanfőti, Lesenceistvánd 67: 21, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 23, Püspökladány 72: 298) | *lápon*

(Komádi 72: 298) | *lápok* (Bh.ugra 72: 298) | *Lápok* (Bh.nbajom 72: 298) | *Lápokból* (Szeghalom 72: 298): vízinövényekkel benőtt, mocsaras terület, rétság **2.** *láp* (Ordacsehi 60: 39): a berekből kiemelkedő legelő. **Ö:** *föld~, ingó~, libegő~, meregető~, ördög~, ősz~*.

lápa 1. *lápa* (Barslédec, Béd 3: 726): sík terület, **lapály 2.** *lápa* (N.bózsza 3: 726, Hegyköz 36: 314): környezeténél alacsonyabban fekvő lapos, vizenyős terület **a.** *lápa* (Hegyköz 36: 314): sekély talajmélyedés **3.** *lāpā, lāpā* [= *lāpā*] (To.görgő 3: 727): vizenyős völgy **a.** *lápa* (Bodony 3: 726) | *lāpā* (Zádorfalva 3: 726) | *lápákban* (Arló 3: 726): völgy, völgyfenék **4.** *lāpā* (Óbást 3: 726) | *lāpā* (Palóc-vid. közepső része 3: 726): szántóföld vagy legelő lejtős része, hajlata. **Ö:** *lipi~*.

lapály 1. *lapá'* (Lovászpata 3: 727) | *lapány* (Gy.vár, Sümeg 3: 727) | *lapányok* (Hetés 3: 727): sík terület **2.** *lapáj* (Sárospatak 7: 266, Csépa 25: 13, Forgolány 33: 136) | *lapály* (ÉrtSz. 4: 578, ÉKsz. 818, P.kovácsi, Szenna 60: 39) | *lapány* (N.kanizsa 3: 727, K.kanizsa 39: 156, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Szenna 60: 39): környezeténél alacsonyabban fekvő terület **a.** *lapály* (Hétfalu 3: 727): hegy lábánál fekvő sík, fátlan terület **b.** *lapály* (Hétfalu 3: 727): két hegy között fekvő sík, fátlan terület, völgy **3.** *lapáj* (D.földvár 63: 43, Békés 72: 299): vizenyős, lapos terület **a.** *lāpāl'* (Moldva 76: 92) | *lāpāi* (Hétfalu 76: 92): kis mocsár, lapályos terület a réten vagy az erdőben **4.** *lapáj, rapáj* (T.szőlős 16: 89): a Tisza

enyhén emelkedő, széles, vastag homokhordalékkal feltöltött partja. **Ö:** *lipilylapályföld*.

lapályos 1. *lapájos* (D.földvár, Györe 63: 43) | *lapányos* (Örség, Somodor 3: 727, Ordacsehi, Örtilos, So.udvarhely 60: 39) | *lapányossa* (N.szakácsi 3: 727): vizenyős, lapos terület **2.** *lapályos* (Ádánd 3: 727): kaszáló.

lapány l. lapály

lapas l. lapos

lápáság *lápáságot* (Csermosnya-v. 3: 727): sík, lapos terület.

lapföld *lapföld* (Örség 3: 729, Koppány 61: 137): mély fekvésű, sík terület.

laphely *lap-hely* (Ádánd 3: 729): lapályos hely.

lápiföld *lápiföld* (Sárospatak 7: 266): a valamikor víz borította, ma már termő talajfajta megnevezése.

lapis(-) l. lapos(-)

lapiska *lapiska* (Sárospatak 7: 266): kisebb lapos terület.

lapisság l. laposság

lápivíz *lāqpi víz* (Kórógy 46: 2/153): láp.

lapjas *lapjas* (Hétfalu, Türkös 3: 730): sík terület, lapály.

lápút *lápút* (N.rábé 3: 730) | *lápútban* (Kenézlő, Sárospatak vid. 3: 730) | *lápútból* (Rétoldal 3: 730): természetes úton keletkezett vagy lápmetszővel vágott, víznyerésre is alkalmas, lékszerű vízfelület; lápi kút.

láppló *láppló* (Sárospatak 7: 266): gázló a lápban.

lapohos *lapohos* (Viss 3: 733): környezeténél alacsonyabban fekvő, vize-

nyős, legeltetésre vagy kaszálónak alkalmas, sík terület; lapos.

laponya *laponya* (Körösök 9: 99): mocsaras, lapályos terület.

laponyag **1.** *laponyag* (ÉrtSz. 4: 580, ÉKsz. 819, Balmazújváros, Debrecen, Füzesgyarmat, H.böszörmény, Hortobágy, H.szoboszló, K.-Sárrét, Me.túr, Nkság, N.-Sárrét, Szeghalom 3: 733, Körösök 9: 99, Dévaványa, Füzesgyarmat, K.-Sárrét, N.-Sárrét, Sárrét¹, Sárrétudvari, Szeghalom 72: 299–300) | *laponyagnak* (Alföld 3: 733) | *laponyagok* (Túrkeve 3: 733, Komádi, Sárrét¹ 72: 299): árterületből, mocsárból kiemelkedő, rendszerint kör alakú, enyhén lejtős oldalú, lapos domb **2.** *laponyag* (Konyár 72: 300): mocsárból kiszáradt legelő.

lajos **1.** *lajosra* (Ko.vár 3: 735) | *lajpassait* (Ko.vár 3: 735) | *lapis* (Hirics, N.váty 3: 735, Sárospatak 7: 266, Hegyköz 36: 314, Gy.vár 65: 35) | *lajos* (ÉrtSz. 4: 580, ÉKsz. 819, Ada, Békés, Cegléd, Demecser, Garbolc, Hortobágy, H.szoboszló, Kk.halas, K.-újszállás, Lónya, Makó, Orosháza, Paszab, Somodor, Újfehértó 3: 735, Batizgombás 12: 160, Csengeri j. 13: 542, Hú.hetény 15: 146, T.szőlös 16: 90, Fh.gyarmati j. 17: 498, F.őr 23: 107, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 13, Császárs, Neszmély 27: 25, Karácsfalva 33: 136, Hegyköz 36: 314, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425, Becse 47: 201, Segesd 60: 39, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 43,

Gy.vár 65: 35, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 20, Borszörcsök, Csögle, Ve.galsa 69: 23, Aszófő, Bny.sztlásló, Csajág, Szt.gál 70: 26, N.körös 71: 61, Békés, Derecske, Konyár 72: 300, Ada 78: 149, Kúla és k. 79: 130) | *lapost* (Aldebrő 3: 735) | *lapozsba* (Furta 72: 300) | *lajosbul* (N.ecsed 3: 735) | *lāpossal* (Debrecen 3: 735) | *lajosnak* (Palócvid. 3: 735) | *lajoson* (Szeremle, Vésztő 3: 735, 72: 300) | *lajosonn* (Bag 3: 735) | *lajosa* (Veszprém 3: 735) | *lajosok* (Hú.pályi, Kkság 3: 735, Hú.pályi 72: 300) | *lajosokat* (Kecskemét 3: 735, Békés, Püspökladány, Szeghalom 72: 300) | *lajosokba* (H.nánás 3: 735) | *lajosakon* (H. vm. 3: 735) | *lajosokkal* (K.-Sárrét, N.-Sárrét, Rétooldal 3: 735, Sárrét¹ 72: 300) | *lajoss* (H.nánás, N.szalonta, Ny.meggyes 3: 735, Sárospatak 7: 266, Fh.gyarmati j. 17: 498, Karácsfalva 33: 136, Ny.bátori j. 44: 425, N.szalonta, Püspökladány 72: 300) | *lajossa* (Kk.halas 3: 735, Csengeri j. 13: 542, Mátészalkai j. 41: 596, Becse 47: 201, N.szalonta 72: 300) | *lajossát* (N.körös 3: 735) | *lajossok* (Sz.szeg 3: 735): környezeténél alacsonyabban fekvő, többnyire vízenyős, legelőnek vagy kaszálónak alkalmas, sík terület **a.** *lapis* (M.egregy, M.hertelend 11: 955) | *lajos* (Gombos 48: 56, Doroszló 81: 68): sík terület **2.** *lajos* (Alföld, Balmazújváros, Bogy, H. vm., N.szalonta 3: 735) | *lajoss* (Doboz, N.szalonta 72: 300) | *lajossa* (Garbolc 3: 735): kiszáradt tófenék vagy folyómeder **3.** *lajos* (Hódmezővh, Kk.halas, Kkság 3: 735,

T.szőlős 16: 90) | *laposba* (Dévaványa 72: 300) | *laposs* (N.szalonta 3: 735, N.szalonta, Sárrét¹ 72: 300): szántó-föld vagy legelő lejtős része, hajlata **4.** *lapos* (Nyá.mente 3: 735, Hegyköz 36: 314) | *lapis* (Hegyköz 36: 314): lapos dombtető, fennsík **5.** *lapos* (Szabadka 49: 301, Temerin és k. 51: 89, Bezdán 80: 122): legelő. **Ö:** *hideg~*, *kő~*, *lipis~*, *malom~*, *ménés~*, *szik~*.

láp *láp* (Körösök 9: 99, Csajág 70: 26): vizes, mocsaras, nádas, vízinövényekkel benőtt hely.

láp *láp* *fűd* (Kórógy 46: 2/153): lapályos föld.

láp *láp* (Nádasdaróc 18: 82) | *láp* (ÉrtSz. 4: 581, ÉKsz. 819): lapály.

láp *láp* (Csökmő 3: 736): a környezeténél alacsonyabban fekvő sík területnek a szélső része.

láp *láp* (Ádánd 3: 737): lapályos rét.

láp *láp* (Bősárkány, Kéttornyú-lak, Kőszeg-Hegyalja, Lovászpátona, Mihályi, N.lózs, Sümeg, Takácsi 3: 738, Koppány 61: 137): sík terület, lapály.

láp *láp* (Rétoldal 3: 738): a lap legszéle.

láp l. **láp**

láp *láp* (Hegyköz 36: 314): kilátóhely. **Ö:** *által~*, *be~*, *ki~*, *messze~*.

láp *láp* (Kocs 27: 25): domb magasán kiemelkedő része.

láp *láp* (Sáska 67: 21): nádas mocsár.

láp **1.** *láp* (ÉrtSz. 4: 600, ÉKsz. 822, Abrudbánya, Csík vm., Dr.palkonya,

Hd.almás, Máramaros vm., Paládság, Szé.betlenfalva, Udvarhely vm. 3: 746, Sárospatak 7: 266, Martonfa 11: 955, Hú.hetény 15: 147, Hegyköz 36: 314, Sátorajjáújhely 37: 509): erdei tisztás, irtás, hegyi legelő vagy kaszáló **2.** *láp* (Sárospatak 7: 266): szőlő alatt vagy felett levő fás, szántatlan terület. **Ö:** *tele~*.

láp *láp* (ÉrtSz. 4: 600, ÉKsz. 823, Szatmárnémeti, Zilah, Zilah vid. 3: 747): szőlőnek gyümölcsfákkal beültetett alsó vége.

láp *láp* (Sárospatak 7: 266): láp mellett fekvő, a lázt is magába foglaló terület.

láp *láp* (Kö.jánosfalva 3: 747): cserjékkel, bokrokkal sűrűn benőtt hely; csalit.

láp *láp* (Losonc 3: 747): elhagyott, kietlen vidék.

láp *láp* (Pincehely 63: 43): terület, ahol sok lícium nő.

láp *láp* (Becse 47: 210): vízlevezető árok.

láp *láp* (Sársztlőrinc 63: 43): vízlevezető árok.

láp *láp* (Kupuszina 59: 223) | *láp* *láp* (Kákics, K.bárapáti, Toponár 3: 773, A.mocsolád, Bakonya, Göröcsöny, M.lukafa 11: 955, Császár, D.almás 27: 25, Csököl, Ordacsehi, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 39, Decs, D.-földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 43, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 21, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 20, Csögle, Borszöröcsök, Ve.galsa 69: 23,

Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 26) | *legellőt* (M.egres 3: 773) | *legellőbe* (F.egerszeg 3: 773) | *legellőre* (Gúta 3: 773) | *legelő* (ÉrtSz. 4: 649, ÉKsz. 831, Sárospatak 7: 266, Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton 25: 13, Császáz, D.almás 27: 25, Hegyköz 36: 314, Sátorajjájhely 37: 509, K.kanizsa 39: 158, Szuhogy 40: 98, Kanizsa és k. 45: 123, Szabadka 49: 312, Temerin és k. 51: 89, B.topolya és k. 53: 234, Ba.berény, Böhönye, Órtilos, Segesd 60: 39, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 43, Bajánsenye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 35, Hettyefő, Lesenceistvánd 67: 21, Csikvánd, Malomsok 68: 20, Nyirád 69: 23, Szeged 73: 2/26, Ada 78: 149, Kúla és k. 79: 130, Doroszló 81: 68) | *legelőű* (T.szölös 16: 92, Csepe 33: 146) | *legelőü* (Csengeri j. 13: 542, Fh.gyarmati j. 17: 498, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425) | *legelőű* (Kórógy 46: 2/164) | *legelőü* (Bük 8: 109) | *legelő* (Barót, N.bacon 3: 773) | *legelő* (Gyimesbükk 3: 773) | *legelője* (Lészped–Dtúl 3: 773) | *legelőn* (K.bacon 3: 773) | *legyellő* (Kákics, N.váty, So.hatvan 3: 773, A.mocsolád, Bakonya, Görcsöny, M.lukafa 11: 955, Hú.hetény 15: 147, Szenna 60: 39) | *legyelőű* (Ka.gyarmat 3: 773) | *legyelő* (Baksa, Berkesd, Bogád 3: 773, A.mocsolád, Bakonya, Görcsöny, M.lukafa 11: 955) | *legyelőre* (Vázsnok 3: 773) | *legyelü* (Bödeháza 3: 773) | *regelő*

(Gyimesbükk 4: 691) | *regelő* (Ikafalva 4: 691, Torja 43: 149) | *régelő* (Barót, N.bacon 4: 691): állatok legeltetésére használt füves terület. **Ö:** *beteg~, bika~, birka~, borjú~, csikó~, csorda~, disznó~, gulya~, gyepe~, juh~, köz~, közös~, liba~, ló~, marha~, nagy~, tehén~, vad~*.

legelőföld *legelőföd* (Aparhant 63: 43): egykori legelő.

legelőjárás *legelőjárás* (Csicsó 3: 774): a közös legelőnek bizonyos nagyságú, minden gazdát földtulajdonának mértéke szerint megillető része.

legelőköz *legelőközbe* (Mosonsztrmiks 3: 774): legelők közötti határrész.

legelőrész *legelőrész* (Hegyköz 36: 314): állatok legeltetésére használt füves terület része.

legelőszántó *legelőszántó* (Aparhant 63: 43): egykori legelő.

leget l. **liget**

legyelő l. **legelő**

lejárat 1. *lejárat* (ÉrtSz. 4: 686, ÉKsz. 837): valahová levezető út **a. lejárát** (Tengelic 63: 43) | *lejárót* (R.gyarmat 65: 35): lejárat út mélyebben fekvő területre **b. lejárát** (Bajánsenye, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat 65: 35): kiemelkedésről levezető út **c. lejárót** (R.gyarmat 65: 35): folyóparton itatásra szolgáló út.

lejáró 1. *lejáró* (ÉrtSz. 4: 686, ÉKsz. 837) | *lejáró* (D.földvár 63: 43, Kápolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 21, Pápa 68: 20) | *lejáróu* (Fh.gyarmati j. 17: 498): valahová levezető út **a. lejáró** (Sárospatak 7: 266) | *lejáró*

(Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 35, Csajág, Szt.gál 70: 26) | *lējáru* (Bajánsenye 65: 35): magasabb helyről levezető meredek út **b. lejáró** (Sárospatak 7: 266) | *lējáro* (Bő 65: 35): folyó partján állatok lehajtására, átjárásra alkalmas hely **c. lejáró** (Ba.berény 60: 39): a Balatonhoz vivő út. **d. lejáróu** (Mátészalkai j. 41: 596): nagyobb útról elágazó kis út **e. lejáró** (Ve.galsa 69: 23): mellékutakról a főútra felvezető, kikövezett útszakasz **2. lejáró** (Hegyköz 36: 314): lejtős szántóföld. **Ö:** *disznó~*.

lejt 1. lejeten (Bernecebaráti 3: 791): lejtő **2. lejtbe** (Bag 3: 791): völgy.

lejtő lejtő (ÉrtSz. 4: 689, ÉKsz. 838, Hegyköz 36: 314, Csikvánd, Nyárad, Vanyola, Ve.varsány 68: 20, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág 70: 26) | *lőjtő* (Kőszeg-Hegyalja 3: 791) | *lőjtő* (Szi.-köz, Vép. vid. 3: 791) | *lőjtő* (Torja 43: 115) | *lőjtű* (Halmágy 3: 791) | *lőtő* (Moldva, Nyujtód, Se.sztyörgy, Szé.-pálfalva 3: 791, Ké.almás 56: 25, Szé.-föld 57: 55) | *lőtőre* (Bogdánfalva 3: 791) | *löttő* (Hm. szék vm. 3: 791) | *löttő* (Szekszárd 3: 791, Szt.gál 70: 26) | *lűjtő* (Sümeg 3: 791) | *lűjtőre* (Pürkerec 3: 791) | *lűtó* (Bukovina–Hertelendyfalva 3: 791) | *lűtő* (Bukovina–Dtúl, Gyimesfelsőlok, Moldva 3: 791, Szé.föld 57: 56) | *lűtőre* (Ditró–Dtúl 3: 791) | *lűtő* (Andrásfalva–Dtúl 3: 791) | *lűtő* (Gyimesközéplek 3: 791) | *lűtő* (Gyergyó-vid., Gyimesbükk, Gyimesbükk vid. 3: 791) | *lűtőre* (Istensegíts–Dtúl, Jugán, Pusztina 3: 791) | *lűtő* (Gyimesközéplek 3: 791) | *lűtő* (Szé.-

pálfalva 3: 791) | *lüttő* (A.-Fehér vm. 3: 791): meneteles földterület **a. lejtő** (Sárospatak 7: 266, Böhönye, Szenna 60: 39): domb oldala **2. lejtő** (ÉrtSz. 4: 689, Tengelic 63: 43) | *löttő* (Koppány 61: 139): meredek, lejtős út(szakasz) **3. lejtőü** (Ny.bátori j. 44: 425): vize-nyős hely.

lenáztató lēnāqszatō^u (Kórógy 46: 2/172) | *lönāsztatō* (Csököly 60: 39): len áztatására ásott vagy természetes vizes gödör.

lenáztatógödör lēnāqszatō^u gödör (Kórógy 46: 2/172): len áztatására szolgáló gödör.

lencse lēncse (Nyirád 69: 23): behatárolt, kutatott földterület, ahol bauxit található.

lencseföld lencseföd (Csajág, Szt.gál 70: 26) | *lēncseföd* (Ba.csicsó 67: 21): terület, amelyen lencsét termelnek.

lencsés lencsés (Szabadka 49: 301, B.-topolya és k. 53: 234) | *lēncsés* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15): terület, amelyen lencsét termelnek.

lencseszer lēncseszēr (Balaton-felvidék 3: 809): terület, amelyen lencsét termelnek.

lenföld lenföld (ÉrtSz. 4: 727) | *lēnföld* (Kórógy 46: 2/172): terület, amelyen lent termelnek.

lenge lengéi (Erdély 3: 810): folyóvíz csendesebb, lassúbb folyású szakasza.

lénia 1. lénia (ÉrtSz. 4: 730, Sárospatak 7: 266, Bakonya, So.hatvan 11: 955, Hegyköz 36: 315, Koppány 61: 140, Döbrököz, Györe, Kocsola, Tamási 63: 43, Büssü 66: 143, Hetyefő,

Lesenceistvánd 67: 21, Nyirád, Ve.-galsa 69: 23) | *lénian* (Szilvásszmtárton 3: 811) | *léniaja* (Darnya 3: 811) | *léniaák* (Baja, K.bárapáti 3: 811) | *lénia* (N.kanizsa 3: 811) | *lénija* (Gyulavári, Jánd, Szenna 3: 811) | *lénija* (K.kanizsa 39: 160) | *lénija* (Bélfenyér 3: 811) | *linea* (Káptalantóti 67: 21) | *linëa* (Császár 27: 25) | *linia* (R.gyarmat 3: 867, Borszöröcsök 69: 23) | *linia* (Császár 27: 25, Kapolcs 67: 21, Csögle 69: 23, Bny.sztlászló 70: 26): egyenes erdei út, nyiladék **a. lénia** (Ba.berény, Böhönye, Ka.szerdahely, Őrtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szen-na, Vörs 60: 40): erdei kocsiút, amely szűkebb az álénál **b. lénia** (Ve.varsány 68: 20) | *linia* (Nyirád 68: 20) | *linia* (Vanyola 68: 20): széles erdei út **2. lénia** (Hegyköz 36: 315, Koppány 61: 140) | *lénija* (Hú.hetény 15: 148) | *lénija* (Kupuszina 59: 225, Ipoly-v. 64: 173) | *linia* (Császár 27: 25, Csajág, Szt.gál 70: 26): kivágott sáv az erdőben, amelyet útnak is használhatnak **a. linia** (Aszófő 70: 26): mesterséges erdei tisztás **3. lénia** (ÉrtSz. 4: 730, ÉKsz. 845, Hódmezővh, Patosfa 3: 811, N.váty, So.hatvan 11: 955, Földeák 55: 99, Kelet-Ormánság 77: 85) | *lénija* (Kórógy 46: 2/173): dülőút **a. lénija** (Csengeri j. 13: 542, Mátészalkai j. 41: 596): hosszú, egyenes út **b. lénia** (Hódmezővh 3: 811): országútról leágazó mellékút **4. lénia** (Ordacsehi 60: 40): határelválasztó fasor **5. linëa, linia** (Bokod 27: 25): vízfolyás **6. lénia** (Büssü 66: 143) | *léniaja* (Darnya 3: 811) | *léniaák* (K.bárapáti 3: 811): két erdei út közti terület; erdő-

rész, erdőparcella **7. lénija** (Kórógy 46: 2/173): dülőföld. **Ö:** *határ~, kereszt~*.

léniaút *léniauton* (Rozsály 3: 811): erdőrészeket egymástól elválasztó egyenes szekérút.

les les (Hegyköz 36: 315): leshely, rejtekhelyről való vadászás, vadfogás céljából. **Ö:** *magas~*.

leshegy *leshegy* (Hegyköz 36: 315): magaslat, ahonnan a vadász meglesheti a vadak járását.

leshely *leshely* (Szabadka 49: 302, B.topolya és k. 53: 234, Szenna 60: 40): vadász álcázott rejtekhelye.

lészka *fa~*.

lesztár *lástár* (Ploskucén 3: 836): kivágott erdőrészt.

levágás *levágás* (Ada 78: 149): mesterségesen kiásott nagyobb mélyedés a domboldalon.

levendulás *lëvëndulás* (Sáska 67: 21): levendulával beültetett terület.

levőség *kinn~*.

libadelelő *libadélő* (Ba.csicsó 67: 21): hely, ahol a legelőn a libákat delette-tik.

libadöglő *libadöglő* (Kunszmtárton 25: 13): libalegelő, ahol nagyon sok liba meg kacsa gyűlt össze, s ezért nem tudta ellátni a legelő a szárnyasokat.

libafarm *libafarm* (Szabadka 49: 302): libatenyésztésre berendezett gazdaság.

libagyep **1. libagyöp** (Tapolcafő 68: 20) | *zsiba-gyep* (Vas m., Zala m. 5: 821) | *zsibagyöp* (Hetyefő, Kapolcs 67: 25, M.genecs, Tapolcafő 68: 20, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 23): libalegelő **a. zsibagyöp** (Bő

65: 35, Aszófő 70: 26) | *zsibagyöpp* (Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár 65: 35): kis libák zsenge fűvű legelője.

libalegelő 1. *libalegelő* (ÉrtSz. 4: 825, ÉKsz. 862, Hegyköz 36: 315, Kani-
zsa és k. 45: 123, Becse 47: 201, Sza-
badka 49: 302, Zenta és k. 52: 106,
J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.bol-
dogháza, J.kisér 62: 15, Bezdán 80:
122) | *libalegellő* (Dad 27: 25, Kölesd
63: 43, Mindsztkállya 67: 21, Nyárad,
Tapolcafé, Ve.varsány 68: 20, Bny.-
sztlászló, Csajág 70: 26) | *libalegyellő*
(Hú.hetény 15: 149) | *ribalegyellő*
(Hú.hetény 15: 149) | *zsibalegellő*
(Nyúl 6: 110, Értény 63: 47, Káptalan-
tóti, Lesenceistvánd 67: 21, Csikvánd,
Nyárad, Vanyola 68: 20, Borszőrcsök,
Csögle, Ve.galsa 69: 23, Bny.sztlász-
ló, Csajág, Szt.gál 70: 26): libalegelő
a. *libalegelő* (Sárospatak 7: 266) | *zsi-
balegelő* (Bő 65: 35): kis libák zsenge
fűvű legelője.

libamező *libamező* (Vál 3: 857) | *zsi-
bamező* (Pápa 68: 20) | *zsibamezző*
(F.nyék, Sársztlőrinc 63: 47): libalege-
lő.

libanyomás *libanyomás* (N.szalonta 3:
857): libalegelő.

libapalló *libapalló* (Torja 43: 113):
gázló (vízen).

libapáskom *libapaskom* (Besenyőte-
lek 3: 857) | *libapáskom* (Nkság 3: 857,
Nárai 20: 52): libalegelő.

libapázsit *libapázsit* (N.szalonta 3:
857, 72: 310): libalegelő.

libarét 1. *libarét* (Dúzs, Mözs 63: 43):
libák legeltetésére szolgáló gye-
pes terület **a.** *zsiabarét* (Velem 65: 35): kis li-
bák zsenge fűvű legelője.

libatelep *libatelep* (J.apáti 62: 15): li-
batartásra alkalmas építményrendszer
a hozzá tartozó vízfelülettel.

libatér *libatér* (Császárs, Dad, D.al-
más, Naszály, Neszmély 27: 25) | *zsi-
batér* (Pincehely, Tolnanémedi 63: 47):
libalegelő.

libaúsztató *libaúsztató* (Mözs 63: 43):
mélyedésben összegyűlt víz.

libegő *libegőjén* (Rétoldal 3: 858): li-
begőláp.

libegőláp *libegő lép* (Rétoldal 3: 858):
mocsaras területen levő, vékony talaj-
réteggel borított lebegő, úszó, sziget-
szerű tözegképződmény.

liboda 1. *liboda* (Ada 78: 149): falu-
negyed, ahol sok libát tenyésztnek **2.**
liboda (Ada 78: 149): sekély víz, po-
csolya, ahol a libák fürdenek.

licsitló *licsitló* (Hm. szék vm. 3: 861):
köves, nehezen járható erdei szekérút.

liget 1. *legetek* (Fülöpszállás 3: 863) |
liget (ÉrtSz. 4: 829, ÉKsz. 863, Fh.-
gyarmati j. 17: 498, Cibakháza, Kun-
sztmárton 25: 13, Mátészalkai j. 41:
596, Ny.bátori j. 44: 425, Szabadka
49: 302, Temerin és k. 51: 89, Ka-
polcs, Káptalan-tóti 67: 21, Csikvánd,
M.gencs, Ve.varsány 68: 20, Aszófő,
Csajág, Szt.gál 70: 26) | *lüget* (M.bikal
3: 863): kisebb ritkás erdő **a.** *liget*
(Hegyköz 36: 315, Sátorajújhely 37:
509, J.apáti, J.berény 62: 15, Celldö-
mök–Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár 65:
35): fákkal tarkított, bokros terület **b.**
liget (M.egregy, M.szék 11: 955,
Hú.hetény 15: 149): bokros, bozotos
hely **2.** *liget* (Sárospatak 7: 266, Dad
27: 25, Hegyköz 36: 315, Sátorajúj-
hely 37: 509, Böhönye, Csökölly 60:

40, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 23): ültetett facsoport **a. liget** (T.szőlős 16: 94): nyárfával beültetett vizenyős talajú terület, lapos **b. liget** (Kanizsa és k. 45: 128, Becse 47: 201, Koppányszántó, Pincehely 63: 431, Szeged 73: 2/47, Bezdán 80: 122): parkosított terület **3. liget** (Szeged 73: 2/47): üres hely az erdőn vagy szőlőben, szántóföldön, ahonnan kipusztult, amit odaültettek **a. liget** (Tapolcafő 68: 20): két erdő közötti üres, fátlan terület **4. liget** (Csengeri j. 13: 542): kisebb mélyedés és környéke. **Ö: hős~, új~.**

ligetes 1. ligetes (Sárospatak 7: 266): fákkal, facsoportokkal tarkított földterület **2. ligetős** (Bő, Velem 65: 35): földterület, melyen az elvetett mag ritkán kelt ki.

lihegő lihegő (Tamási 63: 43): meredek út.

lik l. lyuk

likpince l. lyukpince

lilimos lilimos (Gombos 48: 56): vízililiummal benőtt vizenyős terület.

limány 1. limány (Mohács 3: 865) | *limányba* (Dr.palkonya 3: 865) | *limányokban* (A.-Dráva vid. 3: 865): az ártér mélyebben fekvő részein megmaradt, például kenderáztatásra alkalmas víz **2. limán** (Szolnok 3: 865) | *limánt* (Szeged 3: 865) | *limány* (ÉrtSz. 4: 831, ÉKsz. 864, Makó, Szeged, Zenta 3: 865): örvény **a. limány** (Gyula, Szentest 3: 865): lassan örvénylő víz a folyó sekélyebb és mélyebb részének találkozásánál **3. limány** (Tejfalva 3: 865): folyó holtága **4. limányoknak** (Baja 3: 865): folyóból alacsony vízálláskor kiemelkedő homokzátony.

limányos 1. limányos (Makó, Zenta 3: 865): sebesen örvénylő, örvényes folyóvíz **2. limányos** (Bezdán 80: 122): mocsaras terület.

limbus 1. limbus (ÉKsz. 864, Andocs, Ásványráró és vid., Dad, Dtúl, Göcsej, Ka.vár vid., Kötcse, Ks.sztpéter, Lovászpata, M.gencs, N.kanizsa, Ns.-görzsöny, Sárköz, Szeged, Szenna, Szt.gál, Tolna m., Zselic 3: 866, Nyúl 6: 80, Koppány 61: 142, Büssü 66: 145): mocsár, ingovány **a. limbus** (Szaporca 11: 955, Bő, Duka, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat 65: 35): vizenyős, nyálkás, ingoványos terület **2. limbus** (Kk.halas, N.szakácsi 3: 866, Dömös 27: 25): cserjés, bokros hely **a. limbus** (Szaporca 11: 955): erdő elbozótosított része **b. limbus** (Böhönye, Örtilos, P.kovácsi, Vörs 60: 40): vizenyős, bozotos hely **3. limbus** (Döbrököz, Sársztlőrinc 63: 43): gidres-gödrös, sáros, vizes útszakasz **4. limbus** (Hódmezőv. 3: 866): a város szélső része.

limbusos limbusos (Gy.vár 65: 35): vizenyős, ingoványos rét.

limbusosság limbusosság (Bny.sztlásló 3: 866): mocsaras, ingoványos földterület.

limbusság limbusság (Mosonsztrmikos 3: 866): mocsár, ingovány.

lingován(y) l. ingovány

línia l. lénia

linkó 1. linkó (Ks.sztpéter, Pápoc 3: 867) | *linkó* (Maglóca 3: 867) | *linkó* (Sümege 3: 867): mocsaras, ingoványos hely **2. linkó** (So. m. 3: 867): kisebb állóvíz **a. linkó** (Szil 3: 867): mélyedés, amelyben időnként összegyűlik a víz **3. linkó** (Vas m. 3: 867): bozót.

lipilápa

lipilápa 1. *lipi-lápa* (Bo. vm. déli része 3: 868): vizenyős földterület, amelynek gödreiben sokáig megmarad a víz

2. *lípi-lápa* (Bo.sztgyörgy 3: 868) | *lipi-lâpâ* (Óbást 3: 868): gidres-gödrös földterület.

lipilylapályföld *lipij-lapáj-föld* (Füzesgyarmat 3: 869): lapályos földterület.

lipis-lapos *lipisën-láposon* (Kr.keszi 3: 869) | *lipison-lapason* (Szarvasgede 3: 869): környezeténél alacsonyabban fekvő, sík terület; lapos.

liplap *lip-lap* (Sümeg 3: 870): lapályos hely.

lisztelőmalom *lisztelőmalom* (H.nánás 3: 871): lisztet őrlő malom.

lisztmalom *lisztmalom* (Hú.hetény 15: 149): lisztet őrlő malom.

liváda 1. *liváda* (Andrásfalva–Dtúl, Bukovina-Hertelendyfalva, Pusztina–Dtúl 3: 875) | *livádája* (Külsőrekecsin 3: 875) | *livādā* (Moldva 76: 90): gyümölcsöskert **2.** *livada* (Bezdán 80: 131) | *livádája* (Külsőrekecsin 3: 875): kaszáló.

livadica *livadica, livadice* (Temerin és k. 51: 96): rét, kaszáló.

lóállás *lóállások* (Me.kövesd 3: 878): lovak nyári pihenőhelyéül szolgáló nyitott szín, fészer.

lobogó 1. *lobogó* (Hétfalu 3: 880): buzogva feltörő ásványvízforrás **2.** *loboguó* (Mihályi 26: 52): folyóvíznek az a része, ahol a malomzsilip után a víz alázuhanva a legerősebben s leggyorsabban ömlik, örvénylik.

locsogó *locsogó* (Beszterec, Kp.-Tisza-vid., N.zerénd 3: 882) | *locsogónak* (Ny.császári 3: 882) | *locsogóu*

(Bh.keresztes 3: 882) | *locsogóu* (Ajak 3: 882): vizenyős, lapos hely.

lódöglesztő *lódöglesztő* (Taliándörög 67: 21): meredek útszakasz.

lodzás *lodzás* (Pokolpatak–Dtúl 3: 903) | *lodzázból* (Lábnik–Dtúl 3: 903): vízparti füzes.

lófingató *lófingató* (Kajdacs 3: 884, Neszmély 27: 25, Fürged 63: 43, Káptalantóti 67: 21, Ve.varsány 68: 20): meredek út.

lófürösztő *lófürösztő* (Bny.sztlászló 70: 26): lóúsztató.

lóger *lógër* (Csépa, Kunsztmárton 25: 13): takarmány, cséplés előtti gabona, szalma tárolására kijelölt hely.

lóherés *lóherés* (Sárospatak 7: 266) | *lóherës* (Pincehely, Sársztlörinc 63: 43): lóherét termő terület.

lóherföld *lúherföld* (K.kanizsa 39: 163): lóherével bevetett föld.

lóherparlag *lúherparagot* (R.gyarmat 3: 890): parlagnak meghagyott lóhereföld.

lok 1. *lok* (Karcfalva 14: 207, Szé.föld 57: 55): két hegy közötti völgy **a.** *lok* (Alcsík, Kalotaszeg, N.bacon 3: 890): völgy lapályos, esetleg lakott része **2.** *loknak* (Sarkad 3: 890): lapályos, vizenyős erdőség **3.** *lok* (N.bacon 3: 890): rét **4.** *lok* (Gyergyó-vid. 3: 890): hegyfok **5.** *luk* (Szé.föld 3: 890): park.

lokka *lokka* (F.ör vid. 3: 891): mélyedés.

lókösár *lókösár* (Hegyköz 36: 315): lovak karámja.

lólegelő *lúlegelő* (Sárospatak 7: 266): legelő lovak számára.

lonka l. **lanka**

lópáskom *l'ópáskó* (Csököly 3: 895): legelő lovak számára.

lóstrand *lóstrand* (Becse 47: 201): lovak úsztatására szolgáló fürdő a folyón, patakon.

lőusztató 1. *lőusztató* (B.topolya és k. 53: 234, Z.gyömörő 67: 21, Aszófő, Csajág 70: 27) | *lőusztató* (ÉrtSz. 4: 855, Körösök 9: 99, Csépa 25: 13, Becse 47: 201, Szabadka 49: 302, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15, Ada 78: 149) | *lúusztató* (Borszöröcsök 69: 23) | *lúusztatóu* (Fh.gyarmati j. 17: 498): lovak fürdetésére alkalmas természetes vagy mesterséges vízfolyás, vízállás **a.** *lőusztató* (B.topolya és k. 53: 234) | *lőusztató* (Szabadka 49: 302): pocso-lya.

lovaglóiiskola *lovaglóiiskola* (Sárospatak 7: 266): lovaglás gyakorlására kialakított térség.

lovaglótér *lovaglótér* (Sárospatak 7: 266): lovaglás gyakorlására kialakított térség.

lőversenypálya *lőversenypálya* (Teme-
rin és k. 51: 89) | *lőversenypálya* (Sza-
badka 49: 302): lőversenyek tartására
épített, nagy gyepes pálya.

lőversenyter *lőversenyter* (ÉrtSz. 4: 859, ÉKsz. 871, Kanizsa és k. 45: 123, Becse 47: 201, Szt.tamás és k. 50: 70): lőversenyek tartására épített, nagy gyepes pálya.

lődomb *lődomb* (Csépa, Mesterszállás 25: 13, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15): mester-ségesen emelt domb lögyakorlatok-hoz.

lőjtő 1. *lejtő*

lőnáztató 1. *lenáztató*

lőtér *lőtér* (K.kanizsa 39: 164, Sza-
badka 49: 302, J.berény 62: 15): térség
a lövészet gyakorlására.

lőt(t)ő 1. *lejtő*

lú- 1. *ló-*

lucerdő *lucerdő* (Borszöröcsök 69: 23):
lucfenyőből álló erdő, erdőrészt.

lucerdő 1. *lucernaföld*

lucernaföld *lucerdő* (Csajág 70: 27) |
lucernaföld (Csajág, Szt.gál 70: 27) |
lucernafüld (Bük 8: 112): lucernával
bevetett, lucernát termő terület.

lucernás *lucernás* (ÉrtSz. 4: 866,
ÉKsz. 873, Sárospatak 7: 266, Hegy-
köz 36: 315) | *lucernás* (Hetyefő, Ka-
polcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67:
21, Csikvánd, M.genecs, Nyárad, Ta-
polcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 20,
Csögle 69: 23, Aszófő, Bny.sztlászló,
Szt.gál 70: 27) | *lucernás* (Mátészal-
kai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425) |
lucernás (Péterfalva 33: 179) | *luceros*
(Csajág 70: 27): lucernával bevetett,
lucernát termő terület.

luceros 1. *lucernás*

lucos *lucos* (Hetyefő, Kapolcs, Kápta-
lantóti, Lesenceistvánd 67: 21, Bor-
szöröcsök 69: 23): lucfenyővel beülte-
tett terület.

lucsis *lucsis* (M.lukafa 11: 955): lucfe-
nyők csoportja.

lucska *lucska* (Hegyköz 36: 315): kis
rét.

lucskos *lucskos* (Sárospatak 7: 266,
J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.bol-
dogháza, J.kisér 62: 15): vizenyős rét,
legelő.

ludas 1. *ludas* (Csépa 25: 13): hely,
ahol libát, kacsát neveltek **2.** *ludas*

(M.keszi, N.szokoly, Ócsény 63: 43): libalegelő.

lúdgége *ludgege* (Káptalanóti 67: 21): egymás fölött átfolyó két vízfolyás zsilipje.

lúdhallgató *lúdhallgató* (Sárospatak 7: 266): domb, ahonnan a vadludak járása megfigyelhető.

lúdpást *lúdpást* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15): libalegelő.

lúdtílos *ludtilos* (Szigliget 67: 21): rét, amelyen a libákat tilos volt legeltetni.

lúdvesztő *lúdvesztő* (Pálfa 63: 43): libaúsztató.

lúherföld l. **lóherföld**

lúherparag l. **lóherparlag**

luk¹ l. **lyuk**

luk² l. **lok**

lunka l. **lanka**

lúpa *lúpa* (Nyi.gerencsér 3: 918): völgy, bemélyedés a földeken.

lüget l. **lüget**

lütő l. **lejtő**

lútó l. **lejtő**

lüt(t)ő l. **lejtő**

lüttyükút *lüttyü kut* (Dalmand 63: 43): kézi nyomásra működő szivattyús kút.

lyuk **1.** *juk* (Sárospatak 7: 266, Fh.gyarmati j. 17: 498, Hegyköz 36: 315, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425, J.berény, J.kisér 62: 15, Ve.varsány 68: 20) | *juka* (Nyá.mente 3: 925) | *lik* (Kalotaszeg 3: 925, Hú.hetény 15: 151, F.ör 23: 112, Ve.varsány 68: 20) | *luk* (Hú.hetény 15: 151) | *lyuk* (Hegyköz 36: 315): a föld felszínén levő kisebb üreg **a. lik** (Bő, Gy.vár 65: 35) |

luk (Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Velem 65: 35): kerek, néha állatok készítette mélyedés a földben **b. lik** (Aszófő, Szt.gál 70: 27): sík területen mélyebb gödör **2. yuk** (Hegyköz 36: 315, Bny.sztlászló 70: 27) | *lik* (D.szekcső, M.egregy 11: 955, Bajna 27: 25, Ba.berény, Szenna 60: 40, Bölske, D.-földvár, Kölesd, Kurd, M.keszi, Ozora, Szakcs, Tolnanémedi 63: 43, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 21) | *luk* (Kapolcs 67: 21) | *lyuk* (Hegyköz 36: 315): barlang, barlangszerű mélyedés **3. likba** (Kőszeg-Hegyalja 3: 925): völgy **4. yuk** (Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425): lyuk melletti terület. **Ö:** *agyag~*, *föld~*, *kő~*, *kutya~*, *macska~*, *ördög~*, *róka~*, *szél~*.

lyukas *róka~*.

lyukpince *likpincének* (Sárpilis 3: 929) | *lyukpincét* (Bakony hg. vid. 3: 929) | *lyukpincében* (Ba.főkajár, Lepény 3: 929): hegyoldalba vájt vagy földbe ásott borospince; földlyuk.

macsár l. **mocsár**

macskalyuk *macskalik* (Hú.hetény 15: 152): a Mecsekben vadon is élő macskák kis üregszerű tartózkodási helye.

macsola l. **mocsolya**

madaras *madaras* (N.szokoly 63: 43): terület, ahol sok madár tartózkodik.

madárhely *madárhelyen* (Zemplén vm. középső része 3: 941): kártevő madarak által gyakran látogatott hely.

magánfolyó *magánfojó* (Kúla és k. 79: 130): ártézi kút.

magas **1.** *magas* (ÉrtSz. 4: 900, ÉKsz. 879): valaminek a teteje vagy feljebb

eső része **a. magos** (Miszla 63: 43): domb legmagasabb pontja.

magashatár *magos határ* (J.kisér 62: 15): földhányással, dombbal jelölt határpont, határvonal.

magaslat *magaslat* (ÉrtSz. 901, ÉKsz. 879, Hegyköz 36: 315): környezetéből kiemelkedő alakulat, domb, lapos tetejű hegy.

magasles *magasles* (Sárospatak 7: 266, Császár 27: 25, Hegyköz 36: 315) | *mágosles* (Ipoly-v. 64: 179): vadászok számára készített kilátó.

magaspart 1. *magaspart* (Csépa, Kunsztmárton 25: 13): kiemelkedő domb
2. *magaspart* (Csépa, Kunsztmárton 25: 13): kiemelkedő partszakasz.

magos- l. **magas-**

magyal *magyal* (Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 21) | *magyó* (Lesenceistvánd 67: 21): terület, amelyen sok molyhos tölgy van.

magyalka *magyalka, magyóka* (Taygyon, Zánka 67: 21): terület, amelyen sok molyhos tölgy volt.

magyalos *magyalos* (Udvari 63: 43): terület, ahol sok magyalbokor van.

magyarós l. **mogyorós**

magyarus l. **mogyorós**

magyó l. **magyal**

maher l. **major**

máj l. **mál**

majáliskert *majáliskert* (I.szalka 3: 955): park.

major 1. *mahër* (Nyi.-vid. 3: 958) | *major* (ÉrtSz. 4: 916, ÉKsz. 883, Sárospatak 7: 266, Bakonya, Görcsöny, N.harsány 11: 955, Hú.hetény 15: 152, T.szőlös 16: 92, Cibakháza, Kunszt-

márton 25: 13, Császár 27: 25, Hegyköz 36: 315, Sátorajjáújhely 37: 509, Kanizsa és k. 45: 123, Becse 47: 201, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 40, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 43, Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 35, Hettyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 21, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 20, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 23, Aszófő, Bny.sztlásló, Csajág, Szt.gál 70: 27) | *májor* (Kórógy 46: 2/201) | *majör* (Csengeri j. 13: 542, Fh.gyarmati j. 17: 498, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425) | *maor* (Gy.sztmárton 3: 958): mezőgazdasági telep a falun kívül a hozzá tartozó (korábban uradalmi, illetve termelőszövetkezeti) birtokkal, gyakran lakóhellyel
a. major (Márkod 3: 958): juhfejó telep, juhásztanya
2. major (Gombos 48: 56, Szabadka 49: 302, Szt.tamás és k. 50: 71, Temerin és k. 51: 89, B.topolya és k. 53: 234, Ada 78: 149): tanya.

majorház 1. *majorház* (Hegyköz 36: 315): földesúri kezelésű birtokrész központja
a. majorház (Szé.föld 57: 56): juhász hajléka, eszténa.

majorkert *majorkert* (Hegyköz 36: 315): a földesúr saját kezelésében tartott gyümölcsös, zöldséges kert.

majorosház *majorosház* (Hegyköz 36: 315): földesúri kezelésű birtokrész központja.

majorság 1. *majorság* (ÉKsz. 883, Hegyköz 36: 315): a földesúr saját kezelésében levő birtokrész **2.** *majorság* (ÉrtSz. 4: 917, ÉKsz. 883, Hegyköz 36: 315): kisebb major, tanya.

majorudvar *majorudvar* (Hegyköz 36: 315): a földbirtokos gazdasági központja.

makadámút *makadámút* (Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 21, Aszófő, Csajág, Szt.gál 70: 27) | *makadámút* (ÉKsz. 883, Sárospatak 7: 266): szilárd burkolatú út.

makkos *makos* (Gombos 48: 56) | *mákos* (Kórógy 46: 2/202) | *makkos* (ÉrtSz. 4: 920, ÉKsz. 883, Makó 3: 963, Sárospatak 7: 266, Fh.gyarmati j. 17: 498, Tokod 27: 25, Hegyköz 36: 315, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425, Kanizsa és k. 45: 123, J.-apáti, J.kisér 62: 15, Kajdacs, N.könyi 63: 43) | *mákkos* (Kórógy 46: 2/202): makkot termő tölgyerdő.

makra *makra* (Sárospatak 7: 266): nedves, mocsaras területrészt.

makrica *makrica* (Sárospatak 7: 266): nedves, mocsaras területrészt.

mál 1. *máj* (Kalotaszeg 3: 967, Sárospatak 7: 266, Hegyköz 36: 315) | *mál* (Kalotaszeg 3: 967, Sárospatak 7: 266, Hegyköz 36: 315, Sátorajjáújhely 37: 509) | *már* (Rozsnyó, Kalotaszeg 3: 967): délnek fekvő hegyoldal **2.** *mál* (R.gyarmat 65: 35): domboldal **a.** *mál* (Ba.fűzfő, Csetény 70: 27): domboldal, amelyen szőlő, gyümölcsös van **3.** *māl* (Ipoly-v. 64: 180): pásttal, gyepel benőtt száraz erdőterület **4.** *máj* (Sárospatak 7: 266, Hegyköz 36: 315) | *mál* (Kő.jánosfalva 3: 967) | *máll*

(Kő.tárkány 3: 967): rossz minőségű, agyagos föld. **Ö:** *hegy*.

malágy 1. *malágy* (Sátorajjáújhely 37: 509): fűzzel benőtt terület **2.** *maláj* (Sárospatak 7: 266): iszapos, süppedékes talaj.

malagya *malodgya* (Sárospatak 7: 266): iszapos, süppedékes talaj.

maláj l. malágy

maláka *maláka* (Kelet-Ormánság 77: 86): az Ormánság déli részén a Dráva mentén végighúzódó berekrendszer.

malát 1. *malát* (Szabadka 49: 302, B.-topolya és k. 53: 234): magától nőtt, kisebb kiterjedésű erdő **a.** *malát* (Baja 3: 970): fűzzel benőtt terület **2.** *malát* (Báta, Bogyiszló, Gerjen, Sárpilis 63: 43): terület, amelyen sok a cserjeszerű malátafü.

malinás *márinās* (Ipoly-v. 64: 181): erdei vadmalnával benőtt terület.

málé föld *málé földet* (T.bökény 3: 972) | *málé-föld* (Szatmárnémeti 3: 972): kukoricaföld.

máll l. mál

malmocska *malmocska* (Sárospatak 7: 266) | *molomoško* (Szabófalva 3: 975): kis malom.

málnás *málnás* (Hegyköz 36: 315, Mátészalkai j. 41: 596): málnacserjével benőtt, beültetett terület.

málnavész *mánavész* (Gyergyó-vid., Szé.betlenfalva 3: 974, Szé.föld 57: 57): málnabokrokkal benőtt erdőrészt, bozótos hely.

malodgya l. malagya

máloldal *málódó, máódal* (Hú.hetény 15: 153): domboldal, hegyoldal.

malom *malom* (ÉrtSz. 4: 925, ÉKsz. 883, Sárospatak 7: 266, Bakonya, Gör-

csőny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 956, Hú.hetény 15: 153, T.szőlős 16: 95, Császár, Dad, D.almás, Naszály, Neszmély 27: 25, Hegyköz 36: 315, K.kanizsa 39: 168, Kani- zsa és k. 45: 123, Becse 47: 201, Gom- bos 48: 56, Szabadka 49: 302, Szt.ta- más és k. 50: 71, Temerin és k. 51: 89, B.topolya és k. 53: 234, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Or- dacsehi, Órtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 40, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 43, Hetyefő, Kapolcs, Káp- talantóti, Lesenceistvánd 67: 21, Csik- vánd, M.gencs, Nyárád, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 20, Borször- csők, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 23, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 27, Dévaványa 72: 322, Ada 78: 149, Bezdán 80: 122, Doroszló 81: 68) | *malmát* (Fh.gyarmati j. 72: 322) | *málmom* (Szuhowy 40: 103, Kórógy 46: 2/203) | *moalom*, *mualom* (F.őr 23: 114): daráló- vagy őrlőmalom. **Ö:** *ko- tyogó~*, *lisztelő~*, *liszt~*, *paprika~*, *pa- raszt~*, *száraz~*, *szél~*, *víz~*, *vizes~*, *ví- zi~*.

malomárok *malomárok* (ÉKsz. 885, Sárospatak 7: 266, Körösök 9: 99, Ba- konya, M.egregy 11: 956, Hú.hetény 15: 153, Hegyköz 36: 315, Mátészal- kai j. 41: 596, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15, Kölesd, Sársztlőrinc, Tamási 63: 43, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Gy.- vár 65: 35, Hetyefő, Kapolcs, Kápta- lantóti, Lesenceistvánd 67: 21, Csik- vánd, M.gencs, Nyárád, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 20, Borször-

csők, Csögle, Ve.galsa 69: 23): vízi- malom kerekéhez vizet vezető árok.

malomér *malomér* (Sárospatak 7: 266): vízimalom kerekéhez vizet veze- tő árok.

malomfolyó *malomfőjó* (Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 27): vízfolyás, amelynek vizét mellékágban vezetik el a malom működéséhez.

malomföld *malomfőd* (Hú.hetény 15: 153, Szt.gál 70: 27): malomhoz tarto- zó földterület.

malomgát **1.** *malomgát* (ÉrtSz. 4: 926, ÉKsz. 885, Sárospatak 7: 266, Hegyköz 36: 315, Bny.sztlászló, Szt.- gál 70: 27): vízimalom zsilipje **2.** *ma- lomgát* (Hú.hetény 15: 153, Szigliget, Tapolca 67: 21): vízfolyás, amely mal- mokat hajtott.

malomhegy *malomhegy* (Hegyköz 36: 315): malom közelében levő kiemel- kedés.

malomhely *malomhej* (Szakály 63: 43): elpusztult malom helye és kör- nyéke.

malomkert *malomkert* (Sárospatak 7: 266, Hegyköz 36: 315, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15): malomhoz tartozó bekerített terület.

malomkőbánya *malomkőbánya* (Sá- rospatak 7: 266): malomkő nyersanya- gát szolgáltató bánya.

malomlapos *malomlapos* (J.apáti 62: 15): malom közelében levő mélyedés, vízállás.

malompart *malompart* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15): malomárok partja.

malompatak **1.** *malompatak* (Sárospatak 7: 266, Hegyköz 36: 315, Sársztlőrinc 63: 43): vízimalom kerekéhez vizet vezető árok **2.** *malompatak* (Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 27): vízfolyás, amelynek vizét mellékágban vezetik el a malom működéséhez.

malomsor *malomsor* (Hegyköz 36: 315): malom mellett fekvő dűlő.

malomtó *malomtó* (Sárospatak 7: 266, J.apáti 62: 15): malom melletti tó, melynek vize a malmot hajtja.

malomzug *malomzug* (Csépa 25: 13): keskeny gyalogút a malom mellett.

mályvás *mályvás* (Csépa 25: 13): mályvával benőtt terület.

mandulás *mandolás* (Sárospatak 7: 266) | *mandulás* (N.harsány 11: 956, Neszmély 27: 25, D.földvár, Sársztlőrinc 63: 43, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 21, Borszörcsök, Ve.galsa 69: 23, Aszófő, Csajág, Szt.gál 70: 27) | *mondulás* (Hetyefő, Káptalantóti 67: 21): mandulafákkal beültetett terület.

mángura *mángura* (Szolnok 3: 984): folyó fenekén keletkező, vándorló homokpad, homokzátony.

manyóka *manyóka* (Zánka 67: 21): terület, amelyen sok molyhos tölgy volt.

máódal l. **máloldal**

maor l. **major**

már l. **mál**

marás *marás* (Balaton-mellék 3: 989): a parttal párhuzamosan húzódó víz alatti zátony, amelyen túl hirtelen mélyülni kezd a víz.

marhaállás *marhaállás* (Bikács 63: 43): a szarvasmarhák delelőhelye a legelőn.

marhaaszó *marhaaszó* (Káptalantóti 67: 21): út, amelyen a marhákat felhajtották a hegyoldalba legelni.

marhacsapás *marhacsapás* (ÉrtSz. 4: 942, ÉKsz. 889, Sárospatak 7: 266, Hegyköz 36: 316, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 27): a legelőre járó szarvasmarhák által tört csapás, út.

marhadelelő *marhadelellő* (Borszörcsök 69: 23) | *marhadelelő* (Ve.galsa 69: 23, Csajág 70: 27) | *marhadéllő* (Pula, Szt.gál 70: 27): a marhák pihenő- és itatóhelye a legelőn.

marhafészter *marhafészter* (Szt.gál 3: 993): cölöpökön álló, nyeregtetős, minden oldalról nyitott építmény, amely a szarvasmarhák éjjeli szálláshelyéül szolgál.

marhahajtóút **1.** *marhahajtó út* (Csépa 25: 13, Kocs 27: 26): széles út, amelyen a marhákat egyik településről a másikra, illetve a vásárba hajtják **a.** *marhahajtó ut* (Bakonya 11: 956, Segesd 60: 40): széles út, amelyen a marhákat a legelőre hajtják.

marhaitató *marhaitató* (Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 27): a marhák itatóhelye a legelőn.

marhajárás **1.** *marhajárás* (ÉrtSz. 4: 943, ÉKsz. 889, Sátoraljaújhely 37: 510, Becse 47: 202, Vörs 60: 40, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15, Keszőhidegkút 63: 43, Duka 65: 36): széles út, amelyen a marhákat a legelőre hajtják **2.** *marhajárás* (ÉrtSz. 4: 943, ÉKsz. 889, Cegléd, Szergény 3: 993, Becse 47: 202, Szabadka 49: 302, Temerin és k. 51: 89, B.topolya és k. 53: 234, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.-

boldogháza, J.kisér 62: 15, Celldömölk–Alsóság 65: 36, Ada 78: 149, Bezdán 80: 122): szarvasmarhák legelője **a. marhajárás** (Gencsapáti 65: 36): rossz fűvű legelő, amely nem alkalmas kaszálásra.

marhajáró marhajárója (Martos 3: 993): a szarvasmarhák legelője.

marhalegelő marhalegelő (ÉrtSz. 4: 943, ÉKsz. 889, Hegyköz 36: 316, Becse 47: 202, Csikvánd, M.gencs 68: 20) | **marhalegellő** (Tapolcafő, Vanyola, Ve.arsány 68: 20) | **marhalegyellő** (Hú.hetény 15: 154): legelő, amelyen főként vagy csak szarvasmarhát legeltetnek.

marhaszállás marhaszállás (Gógánfa 67: 21): a marhák nyári szálláshelye.

marhaszárnyék marhaszárnyéknak (Kkság 3: 994): szarvasmarhák védelmére a legelőn felállított szélfogó fal.

marhaúsztató marhausztató (Ba.szepezd, Zánka 67: 21): a Balaton-partnak az a része, ahol a marhákat itatták és fürdették.

marinás l. malinás

mart 1. mart (ÉrtSz. 4: 948, ÉKsz. 891, Er.vidék, Hétfalu, Kutyfalva, Moldva, Nyá.mente, Nyá.sztbenedek, Szé.föld, Zalán 3: 1001, Karcfalva 14: 207) | **mārt** (Gyimes-v. 3: 1001) | **mārt** (Ké.almás 56: 26): meredek hegyvagy domboldal **2. mart** (Abafája, Andrásfalva–Dtúl, Bukovina–Dtúl, Csombord, Dicsősztmárton, Er.vidék, Hal mágy, Hétfalu, Hú.falu, Kákics, Kalotaszeg, Kutyfalva, Me.bánd, N.bacon, Oltszakadát, Pusztina, Radnót, Tatrang 3: 1001) | **mārt** (M.ózd 3: 1001) | **mart'ja** (Istensegits–Dtúl 3: 1001) |

martján (Diószeg, Gajcsána, Gálbény, Gyergyó-vid., Klézse, Lészped, Szék 3: 1001) | **martjára** (Gye.újfalu, Hm.szék vm., Homoród p. vid., Kadicsfalva, Pürkerec 3: 1001) | **mārton** (Gajcsána–Dtúl 3: 1001) | **martot** (Gye.alfalu, Újfalu² 3: 1001) | **mārtra** (Pusztina–Dtúl 3: 1001) | **mārtra** (Pusztina–Dtúl 3: 1001) | **martyáig** (Ko.vár 3: 1001) | **mārtján** (Klészse–Dtúl 3: 1001) | **martyán** (Gajcsána 3: 1001) | **mārtján** (Kibéd, Küküllőpócsfalva 3: 1001) | **martyára** (Déva 3: 1001) | **mārtjára** (Lábnik–Dtúl 3: 1001) | **mārtját** (Gálbény 3: 1001) | **mort** (Torockósztygyörgy 3: 1001): vízpart **a.** (ÉrtSz. 4: 948, ÉKsz. 891): meredek vízpart **3. mart** (Kalotaszeg 3: 1001) | **martján** (Kibéd 3: 1001): árok meredek oldala **4. mart** (Bögöz 3: 1001) | **martjára** (Torboszló 3: 1001) | **marttal** (Bözöd 3: 1001): mélyen fekvő út meredek oldala, fala **5. mart** (Karácsonfalva 3: 1001): kút, forrás meredek oldala. **Ö: sánc~.**

martocska martocska (Moldva 3: 1002): meredek hegyoldal.

massza massza (J.apáti 62: 15): jó minőségű szántóföld.

masszaárok masszaárok (J.apáti 62: 15): földterületet körülvevő földhányás.

matica matică (Kórógy 46: 2/212): folyó főárama.

meddőföld meddüföld (Tekerőpatak 19: 30): parlagon hagyott föld.

meddőhányó meddőhányó (ÉKsz. 896, Hegyköz 36: 316, Kapolcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 21, Bny.sztlászló 70: 27) | **medühányó** (Nyirád 69:

23): bányászat során kitermelt meddő külszíni tárolóhelye.

medence *medence* (ÉrtSz. 4: 975, ÉKsz. 896) | *medēnce* (Csajág 70: 27): a földfelszín nagyobb, természetes mélyedése.

meder 1. *meder* (ÉrtSz. 4: 975, ÉKsz. 896, Sárospatak 7: 266, Körösök 9: 99, Tekeháza 33: 195, Hegyköz 36: 316) | *medēr* (Őrtilos 60: 40, N.dorog 63: 43, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 21, Borszörcsök, Csögle, Ve.galsa 69: 23, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 27): folyó, patak, árok két part közti része **2.** *meder* (Körösök 9: 99) | *mēdēr* (Cibakháza 25: 14): hajdani vízfolyás kiszáradt, de felismerhető nyomvonala **3.** *medēr* (Kórógy 46: 2/213): árok **4.** *meder* (ÉrtSz. 4: 975): mélyedés, amelyet valamely tó vize megtölt. **Ö:** *holt~*.

medühányó l. meddőhányó

medves *medves* (Körösök 9: 99): időszakonként kiszáradó vízfolyás.

meg(e) 1. *möge* (Bársonyos 27: 26, Pincehely 63: 43): valami mögött levő terület **a.** *meg* (Hétfalu, Kalotaszeg, Nyá.mente 3: 1319, Sárospatak 7: 266) | *mēg* (Hétfalu, Kalotaszeg 3: 1319) | *mēge* (Nyá.mente 3: 1319) | *mög* (Hú.-hetény 15: 156, Hetyefő, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 22, Aszófő, Csajág, Szt.gál 70: 27) | *möge* (Dáka, M.gencs, Tapolcafő 68: 20): hegy vagy más hely mögött fekvő terület. **Ö:** *hegy~, kert~, gátmege*.

megálló *megálló* (ÉrtSz. 4: 988, ÉKsz. 899, Hegyköz 36: 316, Becse 47: 202) | *mēgálló* (So.sztpál, Vörs 60: 40, Dúzs 63: 43) | *mēgāqlo* (Kórógy 46:

2/215): menetrendszerűen közlekedő szállítóeszköz megállóhelye. **Ö:** *busz~*.

megyán 1. *mēd'ēán* (Berzunc 3: 1206): berek **2.** *mēgyán* (Moldva 3: 1206): kis tér a település közepén.

megye 1. *megye* (ÉrtSz. 4: 1223, ÉKsz. 937, Balaton-mellék, Kötcsé, Ks.pálfa, N.váty, So. m., Szi.vár vid., Vas m., Zala m., Z.tárnok 3: 1206) | *megyén* (Bucsuta, Nyirád 3: 1206) | *megyére* (Őrség 3: 1206) | *megyéről* (Bocföldre 3: 1206) | *megyéket* (Szalafő 3: 1206) | *mēgye* (A.őr, Cserszeztomaj, K.dörgicse, Mosonsztrmíklós, Őrisziget, Pápa vid., Szakony 3: 1206, Bük 8: 119, Bakonya 11: 956, Hú.hetény 15: 160, Nárai 20: 53, Mihályi 26: 55, Kórógy 46: 2/249, Koppány 61: 154, Döbrököz, Kölesd, Sársztlörinc 63: 43, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai 65: 36, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 22, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 20, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 23, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 27) | *mēgyén* (Vép 3: 1206) | *mēgyére* (Sellye 3: 1206) | *mēgyé'nek* (Mihályi 3: 1206) | *mēgyē* (Szuhowy 40: 108) | *mögye* (Csökölly, Csurgó vid., Kőszeg-Hegyalja, N.kanizsa, N.szakácsi, Őrség, Patca, Patosfa, So.szob, Szenna, Szilvássztrmárton, Zs.kfalud 3: 1206, K.kanizsa 39: 180, Böhönye, Csökölly 60: 40, Baján-senye, R.gyarmat 65: 36, Büssü 66: 159) | *mögven* (Csoma 3: 1206) | *mög-nyéná* 'megyénél' (Hahót 3: 1206) | *möd'je* [= mögye] (Hirics 3: 1206) | *mödzse* (F.őr 3: 1206): területeket elválasztó természetes vagy mesterséges

mezsgye; határ **2. megye** (ÉKsz. 937) | *měgye* (Hú.hetény 15: 160, Koppány 61: 154, Bajánsenye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.-gyarmat, Velem 65: 36) | *mögye* (Bü-sü 66: 159): a járásnál nagyobb közigazgatási egység **3. megyének** (Balaton-mellék 3: 1206): értéktelen, terméketlen földterület. **Ö:** *határ~, szőrös~*.

megyeárok *měgyeárok* (Hetyefő, Kápolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 22): árok, amely a községek vagy nagybirtokok között a határt jelöli.

megyebarázda *megye baroázda* (Nyívid. 3: 1206) | *měgyebërázdo* (Lovászipatona 3: 1206): szántóföldek határát, a mezsgyét jelző, parlagon hagyott barázdányi földcsík.

megyefű *měgyefü* (Z.gyömörő 67: 22, Ve.galsa 69: 23): a település belterületének és külterületének határát jelölő füves terület.

megyehomp *megyekomp* (Ormánság 74: 372) | *mögyehomp, mögyehump* (Hahót 3: 1207): földterület határát jelölő kis halom, földhányás, határhomp.

megyeiút *měgyei ut* (Kocsola 63: 43): út, amelynek a karbantartásáról a megye gondoskodik.

megyekő *měgyekü* (Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 23): határkő.

megyeköz *megyeköznek* (Göcsej 3: 1207): mezsgye.

meggyes 1. *měgyes* (Kórógy 46: 2/249) | *meggyes* (Csengeri j. 13: 542, Hegyköz 36: 316, Mátészalkai j. 41: 596) | *měggyes* (Celldömölk–Alsóság 65: 36, Csikvánd, M.gencs, Nyirád, Tapolca-

fő, Vanyola, Ve.varsány 68: 20, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 23, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 27): meggyfákkal beültetett terület, gyümölcsös **a. mēggyes** (Dabronc 67: 22): meggyfával szegélyezett dűlő **2. mēggyes** (Csépa 25: 14, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15): valaha vadmeggyet, esetleg meggyet termő terület.

méhes *méhes* (ÉrtSz. 4: 1225, ÉKsz. 938, Sárospatak 7: 267, N.harsány 11: 956, Hegyköz 36: 316, Temerin és k. 51: 89, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15, Bonyhádvarasd, Pincehely 63: 43) | *mēhes* (Sz.hát 75: 2/117) | *méhés* (Szt.gál 3: 1209) | *méhös* (Ormánság 74: 372) | *mēhös, méves, mēvös* (Kórógy 3: 1209, 46: 2/249) | *miějhes* (Fh.gyarmati j. 17: 498) | *mihésbe* (Csonkahegyhát 3: 1209) | *mihis* (Hetés, Z.szombatfa 3: 1209): hely vagy építmény, ahol méheket tartanak.

méheskert *méheskert* (Györgyfalva 3: 1209) | *mihiskert* (Vép vid. 3: 1209): körülkerített hely a méhkasok elhelyezésére.

méhészkert *mihisz kertbe* (Ketesd 3: 1209): körülkerített hely a méhkasok elhelyezésére.

méhös l. **méhes**

mej(j)ék l. **mellék(e)**

mél(l)árok l. **mélyárok**

melegállás *melegállás* (Kk.halas, Kkság 3: 1211): erdőktől, homokbuckáktól védett hely, ahol a jószág kora tavasszal éjszakázik.

meleges *melegēs* (Neszmély 27: 26): napsütötte hegyoldal.

meleggödör *meleg gödör* (Szakcs 63: 43): szélvédett, dombokkal körülvett terület.

melegkút *melegkút* (Szeged 73: 1/142): melegvízű forrás.

melegoldal *melegodal* (Kalotaszeg, Négyfalu 3: 1212, Sárospatak 7: 267, Ba.ederics, Lesencefalu 67: 22) | *melegodal* (Nyá.mente 3: 1212) | *meleguodal* (Kalotaszeg, Négyfalu 3: 1212) | *melegoldal* (Négyfalu 3: 1212, Hegyköz 36: 316): hegy déli, illetve völgy északi, napnak kitett oldala.

melegvölgy *meleg vögy* (Belecska 63: 43): szélvédett völgy.

melence *melēnce, melōnce* (Hú.hetény 15: 160, 221): két, egymás felé lejtő domboldal.

mélledés l. mélyedés

mellék(e) **1.** *mējék* (Torja 43: 123) | *mējéke* (Nyujtód 3: 1215) | *mejékit* (Küküllőpócsfalva 3: 1215) | *mejék* (Hódmezővh, Ikafalva 3: 1215, Karcfalva 14: 207) | *mejéke* (Cs.sztdomokos 3: 1215) | *mejékét* (Szé.föld 3: 1215) | *mejék* (K.újszállás 3: 1215) | *mellék* (ÉrtSz. 4: 1233, ÉKsz. 939) | *mëllék* (ÉrtSz. 4: 1233) | *mellik* (D.almás, Mocska 27: 26) | *mellikē, mellikit* (F.ör 23: 122) | *mellyik* (Balmazújváros 3: 1215) | *mellyike* (Debrecen 3: 1215) | *mellyiki* (Átány 3: 1215) | *mellyikít* (Hortobágy 3: 1215): valami mellett fekvő terület **a.** *mejék* (Csögle 69: 23) | *mellék* (Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 22, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 20): valami mellett hosszan elnyúló terület **b.** *mellék* (ÉrtSz. 4: 1233, ÉKsz. 939,

Hétfalu 3: 1215, Sárospatak 7: 267, Ba.berény, Ordacsehi 60: 40, Miszla, Ozora, Sársztlőrinc 63: 43) | *melléke* (Sárospatak 7: 267) | *melléke* (Mátészalkai j. 41: 596) | *melléke* (Csengeri j. 13: 542) | *mëllék* (ÉrtSz. 4: 1233) | *mējéke* (Nyá.mente 3: 1215) | *mejéke, mejjéke* (Türkös 3: 1215): valamely víz, mocsár, tó melletti terület **c.** *melléke* (Mátészalkai j. 41: 596) | *melléke* (Csengeri j. 13: 542): víznek, útnak a környéke **d.** *mējék* (Torja 43: 123): valami körül levő terület **e.** *mellék* (Kunsztmárton 25: 14): építmény, tanya stb. mellett levő terület. **Ö:** *ér~*.

mellékcsatorna *mellékcsatorna* (Körösök 9: 99): csatornába csatlakozó, annál kisebb árok.

mellékesutca *mellékes ucca* (Naszvad 3: 1215): a település kisebb, a főutcából kiágazó utcája.

mellékfolyás *mellékfolyás* (Mátészalkai j. 41: 596): nagyobb csatornába torkolló vízfolyás.

mellékutca *mellékutca* (ÉrtSz. 4: 1236, ÉKsz. 940, Ba.berény, Örtilos, Segesd, So.udvarhely 60: 40) | *mellik-utca* (Neszmély 27: 26): a település kisebb, rendszerint a főutcából kiágazó utcája.

melōnce l. melence

mélség l. mélység

mélut l. mélyút

mélyárok *méjjárok* (Káptalanfő 67: 22) | *mélárok, mellárok* (Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 22): hegyoldalban levő vízmosta árok, amelyben út van.

mélyedés *mélledés* (Ba.berény 60: 40): a víz mélyebb része a Balatonban.

mélyér méjér (Csépa 25: 14): hajdan vízjárta hely.

mellyík l. mellék(e)

mélység mélység (ÉrtSz. 4: 1248, ÉKsz. 943) | **mjęsięg** (Bg.som 33: 236) | **mēlsęg** (Moldva 76: 95): valamihez képest mélyen fekvő hely **a. męsięgbe** (Lábnik–Dtúl 3: 1220): bánya **b. mįsįg** (F.őr 23: 122): mély rész valamilyen területen; szakadék.

mélyút 1. méjút (Sárospatak 7: 267, Káptalantóti 67: 22, Szt.gál, Aszófő 70: 27) | **mėjút** (D.almás, Dömös 27: 26, Hegyköz 36: 316, Sátorajáújhely 37: 510, D.földvár, Fürged, Iregszemcse, Kölesd, Medina, Sársztlőrinc 63: 43) | **mėjút** (Csajág 70: 27) | **mėllut** (D.földvár, Fürged, Iregszemcse, Kölesd, Medina, Sársztlőrinc 63: 43, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 36, Lesenceistvánd 67: 22, Aszófő 70: 27) | **mėlut** (D.almás, Dömös 27: 26, Kapolcs 67: 22) | **mėlyút** (ÉrtSz. 4: 1248, ÉKsz. 943, Hegyköz 36: 316, Sátorajáújhely 37: 510): a környezeténél jóval mélyebben (pl. vízmosásban) vezető út; horhos **a. méjút, mėjút** (Borszörcsök 69: 23): két domb, hegyoldal közötti út.

mélyvölgy méjvőgy (Hegyköz 36: 316): meredek oldalú, keskeny völgy.

menedékes menedékes (Sárospatak 7: 267): szelíd lejtésű domboldal.

ménesakol ménősakóba (Szabadszállás 3: 1222): a ménes szálláshelye.

ménészjárás 1. ménészjárás (Kkság, Szeghalom 3: 1222, 72: 345, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15) | **mėnėsįjárás** (Ozora 63: 43): a lovak legelője **2. ménészjárás** (J.-

apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15): a lovak legelőre vezető útja.

méneskút méneskút (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15): a ménes itatására szolgáló kút és közvetlen környéke.

ménéslapos ménéslapos (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15): a ménes legelőjének mélyen fekvő része.

menő menő (Nyá.mente 3: 1222): hegy alatt vagy víz mellett fekvő földterület.

ménősakó l. ménesakol

ment mēnt (Mihályi 26: 55): sor, utca-rész, utcator.

mente 1. mente (Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti 67: 22, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 20, Csögle 69: 23, Szt.gál 70: 27): valami mellett hosszan elnyúló terület **2. mente** (Csengeri j. 13: 542, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425) | **menti** (Csengeri j. 13: 542, Fh.gyarmati j. 17: 498, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425): víznek a partja, határrésznek, útnak a környéke **3. mente** (Bny.sztlászló 70: 27): határszél.

mentetlen mēntetlen (Cibakháza, Csépa 25: 14): folyó szabályozásakor nem érintett, meg nem védett terület.

meredek 1. meredek (Sárospatak 7: 267) | **meredék** (Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 27): erősen emelkedő, illetve ereszkedő terület **a. meredek** (ÉrtSz. 4: 1268, ÉKsz. 947, Hegyköz 36: 316) | **meredék** (Ka.szerdahely 60: 40) | **meredők** (Böhönye 60: 40):

erősen emelkedő vagy lejtő hegy- vagy domboldal **2. meredek** (ÉrtSz. 4: 1268, ÉKsz. 947) | *meredĕk* (Bny.szt-lászló, Szt.gál 70: 27): erősen emelkedő, illetve ereszkedő út.

meredély *meredély, mēredély* (ÉrtSz. 4: 1268, ÉKsz. 947) | *meredil* (Kemenesalja 3: 1233): meredek hely, lejtő, szakadék, szikla vagy mélység.

merेतőláp *merőgető-lápokról* (Szegeged 3: 1234): vízmerítésre alkalmas, esetleg fenyőtörzsekkel kirakott hely a folyó partján.

mérés *mérés* (Gógánfa 67: 22): terület, amelyet kiparcelláztak.

merész *mērész* (Gyalu 18: 99) | *mērēz* (Gyerővh 18: 99): delelőhely.

merítő *meritőü* (Csengeri j. 13: 542, Fh.gyarmati j. 17: 498, Mátészalkai j. 41: 596): partrész, ahonnan a folyóból a vizet hordják.

merőgetőláp l. **merेतőláp**

mesde l. **mezsgye**

mészégető *mészégető* (ÉrtSz. 4: 1290, ÉKsz. 952, Szakály 63: 43, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 22, Csikvánd, M.gencs, Vanyola, Nyárad, Tapolcafő 68: 20, Aszófő, Csajág, Szt.gál 70: 27, Ada 78: 149, Kúla és k. 79: 130, Bezdán 80: 122) | *mészégető* (Csögle 69: 23): mészke égetésére szolgáló létesítmény.

meszes *meszes* (Bezdán 80: 122): szikes terület.

meszetégető *meszetégető* (Szt.tamás és k. 50: 71): mészke égetésére szolgáló létesítmény.

mészgödör *mészgödör* (Hú.hetény 15: 162): mészke kitermelése után keletkezett gödör.

mészkemence *mészkemence* (Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 22, Csikvánd, Nyárad, Tapolcafő, Ve.varsány 68: 20, Csögle 69: 23, Bny.szt-lászló, Szt.gál 70: 27): hagyományos módszerrel égetett mész előállításához szükséges kemence.

mészkebánya *mészkebánya* (Hegyköz 36: 316, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 22) | *mészkebánya* (Csögle 69: 23): mészkevet adó bánya.

mészkefejtő *mészkefejtő* (Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 22, Csögle 69: 23): mészkevet adó bánya.

messzelátó **1. messzelátó** (Hegyköz 36: 316): hely, ahonnan messze lehet látni **a. messzelátó** (Tengelic 63: 43): fából készített kilátó **b. messzelátó** (Szabadka 49: 302) | *messzelátó* (Szabadka 49: 302) | *messzelátó* (B.topolya és k. 53: 235) | *messzelátó* (B.topolya és k. 53: 235): vadászoknak állított emelvény, ahonnan messzire el lehet látni **c. messzelátó** (Hú.hetény 15: 162): katonai figyelőhely.

méta **1. méta** (Csombord 3: 1250, Karcfalva 14: 207): határjel, mezsgye **a. méta** (Konyár 72: 347): a legelő határát jelző földhányás.

metszés **1. meccés** (Sárospatak 7: 267): átvágás, pl. töltés, kanyar **2. meccés** (Böhönye, Csökölly 60: 40): mesterséges vízlevezető árok a külterületen **a. meccés** (Börvely 12: 161): csatorna, (a lápba vágott, csikászásra használt) lápi csatorna.

metsző *metsző* (Szt.gál 70: 27): fűrészelésre alkalmas vízimalom.

méves l. **méhes**

mezdő l. **mező**

mező 1. *mezdüö* (Andrásfa 3: 1257) | *mezdüő, mezdüö* (F.ör 3: 1257, 23: 124) | *mezé* (Lésped–Dtúl 3: 1257) | *mezére* (M.remete 3: 1257) | *mező* (ÉrtSz. 4: 1300, Hú.hetény 15: 163, Becse 47: 210, Csajág 70: 27) | *mezőn* (Bakonszeg 72: 348) | *mezőre* (Darvas, K.marja, Zsáka 72: 348) | *mezüin* (Gajcsána–Dtúl 3: 1257) | *mezző* (Berhida, Füzéri j., Gy.vár, Koltó, Kőszeg-Hegyalja, Ns.hodos, Z.bér 3: 1257, Nyúl 6: 86, Sárospatak 7: 267, Bod.köz 42: 220, M.gencs, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 20, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 23, Aszófő, Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 27) | *mezzőben* (Szt.gál 3: 1257) | *mezzőre* (Lébény 3: 1257) | *mezzüö* (F.ör 23: 124) | *mezzüö, mezzüö* (Meszlen 3: 1257) | *mezzüő* (Pápa vid. 3: 1257) | *mezzüőre* (Bük 3: 1257) | *mezzüőre* (Gérce 3: 1257) | *mezzü* (Resznek, R.gyarmat 3: 1257) | *mezzüben* (Örség 3: 1257) | *mezzüin* (Csákánydoroszló 3: 1257): a falu külterülete **a. mezé** (Kupuszina 59: 252) | *mező* (Görcsöny 11: 956, Karcfalva 14: 207, Hegyköz 36: 316, Sátorajáújhely 37: 510, Szuhogy 40: 109, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 40, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 43, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 22) | *mezőü* (Csengeri j. 13: 542, Fh.gyarmati j. 17: 498, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425) | *mezőü* (Bátfa 33: 245) | *mezző* (K.kanizsa 39: 183, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 43, Bó,

Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 36, Hetefő, Kapolcs, Káptalantóti 67: 22, Nyárad 68: 20, Borszörcsök 69: 23) | *mezzü* (Bajánsenye, R.gyarmat 65: 36): a falu határában levő szántóterület **b. mező** (ÉKsz. 954, Csépa 25: 14, Gombos 48: 56, J.berény 62: 15, Bh.ugra, Me.peterd, N.szalonta 72: 348, Kúla és k. 79: 130) | *mezőt* (Dévaványa 72: 348) | *mezőü* (Hú.pályi 72: 348) | *mezőü* (Békés, Hú.pályi, Püspökladány 72: 348) | *mezőüt* (Békés 72: 348): legelő, fű **c. mező** (ÉrtSz. 4: 1300, ÉKsz. 954, Hegyköz 36: 316, Sátorajáújhely 37: 510) | *mezőü* (Csengeri j. 13: 542, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425): rét, kaszáló **2. mező** (Hétfalu, Kalotaszeg 3: 1257, Karcfalva 14: 207) | *mező* (Válé Kimpuluj 3: 1257) | *mező* (Kápotá 3: 1257) | *mező* (Újfalu² 3: 1257) | *mező* (Bogáta 3: 1257) | *mezőü* (Hétfalu 3: 1257): havasi rét, tisztás. **Ö:** *alsó~*, *búza~*, *liba~*, *ökör~*, *ugar~*.

mezőkapu mezőkapu (Bh. vm. déli része 3: 1257, Fekete-Körös-völgy 38: 32): a falu beltetületét a mezőtől elválasztó kapu.

mezős mezős, mezzős (Hétfalu, Hú.-falu 3: 1258): havasi tisztás, rét.

mezőség mezőség (Sátorajáújhely 37: 510) | *mezőüsig* (Palágykomoróc 33: 245): nagy területű mező.

mezőút mezzúton (To.nádaska 3: 1258): a mezőt átszelő földút.

mez(z)ü l. mező

mezsgye 1. mēsde (N.bacon 3: 1258) | *mesgye* (Dévaványa 72: 348) | *mezsgye* (Ajak, Fényeslitke, Göncruszka, N.-

bózsva 3: 1258) | *mészde* (Szé.föld 3: 1258) | *mezsgye* (ÉKsz. 955) | *mozsda* (Szé.föld 3: 1258) | *muzsda* (Csík vm., Gyimesbükk, Szé.föld 3: 1258): határ **a. mesdék** (Hegyköz 36: 316) | *mezsde* (Rát 33: 242, Hegyköz 36: 316) | *mezsgye* (ÉrtSz. 4: 1302, ÉKsz. 955, Sárospatak 7: 267, Szabadka 49: 302, B.topolya és k. 53: 234, Kupuszina 59: 252) | *mészgye* (Szuhowy 40: 109, P.-kovácsi 60: 40, Bö, Velem 65: 36) | *mödzse* (F.ör 23: 124) | *mözsgye* (Szena 60: 40): két földdarab, birtok közt elhagyott keskeny sáv **b. mezsgye** (Sárospatak 7: 267): az egyes szőlőket a gyepűn belül elválasztó sáv **c. mesdék** (Hegyköz 36: 316) | *mezsde* (Hegyköz 36: 316) | *mödzse* (F.ör 23: 124): bokros rész, ami a határt jelzi **2. mezsgye** (ÉrtSz. 4: 1302, ÉKsz. 955): ösvény. **Ö:** *far~*, *farma~*, *határ~*, *kő~*, *vak~*.

mezsgyefél *mesgyefelet* (Berettyóújfalú 3: 1258): földterületnek a mezsgye mellett levő része.

mezsgyekapu *mezsgyekapu* (Sárospatak 7: 267): a szőlőhegy bejárata a mezsgyén.

mezsgyés *mesgyés* (N.kolcs 12: 161): határ.

mezsgyeszél *mesgyeszilt* (Hortobágy 3: 1259): földterületnek a mezsgye mellett levő része.

miéjhes l. **méhes**

mihés l. **méhes**

mihis l. **méhes**

mihiskert l. **méheskert**

mihízkert l. **méhézkert**

milehely *milehelyet* (Csermosnya-v. 3: 1267): szénégető hely.

millér **1. millér** (Koltó, Szé.varság 3: 1267): kisebb szénégető hely **2. millér** (Szolnok 3: 1267): széles vízfolyás a belvíz levezetésére.

millérfolyó *millér-folyó* (Szolnok 3: 1267): széles vízfolyás a belvíz levezetésére.

mírges l. **mérges**

mirhó **1. mirhó** (Gyoma, Szentes 3: 1279, Körösök 9: 99): házsorok között vagy a kertek végén levő vízlevezető árok **2. mirhó** (Körösök 9: 99) | *mirhónak* (Gyoma 3: 1279): szántóföldről a csatornába ömlő vadvíz **3. mirhó** (Devaványa 3: 1279): lapály, árterület.

misésút *misés ut* (Bakonya 11: 956): gyalogút, amelyen a szomszéd faluba jártak misére.

miseút **1. miseut** (Csögle, Ve.galsa 69: 23, Aszófő 70: 27) | *mise-ut* (Ba.bereény 60: 40) | *mise ut* (Hetyefő, Lesenceistvánd 67: 22): gyalogút, amelyen egyik faluból a másikba jártak misére **2. miseut** (Borszörcsök 69: 23): a szőlőhegyi kápolnához vezető gyalogút.

misíg l. **mélység**

mislingföld *mislingföldet* (M.homorog 72: 350): mislinggel bevetett terület.

mláda *mláda* (Kelgyeszt 3: 1284): kivágott erdőréssz, irtás.

mlaka *mlaka* (Szt.tamás és k. 50: 75, Ada 78: 158): tócsa, mocsár.

mocsár **1. macsár** (Fh.gyarmati j. 17: 498) | *mocsár* (ÉrtSz. 5: 7, ÉKsz. 963, Sárospatak 7: 267, Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 956, Csengeri j. 13: 542, Karcfalva 14: 207, Fh.gyarmati j. 17: 498, Kunsztmárton 25: 14, Rát 33:

251, Hegyköz 36: 316, Sátorajáújhely 37: 510, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.-bátori j. 44: 425, Gombos 48: 57, Szabadka 49: 302, Temerin és k. 51: 89, Ba.berény, Őrtilos, Vörs 60: 40, J.kisér 62: 15, Hőgyész 63: 43, Bajánsenye, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, R.gyarmat, Velem 65: 36, Hetyefő, Kapolcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 22, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.var-sány 68: 20, Ve.galsa 69: 23, Bny.-sztlászló, Csajág 70: 27, Sárrétudvari 72: 350, Kúla és k. 79: 130): (növény-zettel benőtt) sekély állóvíz **a. mocsár** (Körösök 9: 99): mélyen fekvő, vize-nyős, iszapos, sáros terület **2. mocsár** (Böhönye, Szenna 60: 40): szennye-zett vizű forrás **3. mocsár** (Aszófő 70: 27): nagyon kötött talajú föld.

mocsaras 1. mocsaras (Hetyefő, Ka-polcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 22, Borszörcsök, Csögle, Ve.galsa 69: 23, Bny.sztlászló, Csajág 70: 27) | *mocsáros* (Sárospatak 7: 267): hely, ahol mocsár van **2. mocsaras** (Csö-köly, P.kovácsi, Vörs 60: 40) | *mocsá-ros* (Őrtilos 60: 40): elöntött terület, ahol megmarad a víz **a. mocsaras** (Ka-polcs, Káptalan-tóti 67: 22, Aszófő 70: 27): kötött, agyagos talajú föld, amely esőzések után megtartja a felszínén a vizet.

mocsárföld mocsárföld (Ba.endréd 3: 1284): sárga, agyagos föld.

mocsárka mocsárka (Hegyköz 36: 316, Sátorajáújhely 37: 510): növény-zettel bevont sekély állóvíz.

mocsila l. mocsolya

mocsola l. mocsolya

mocsoládé mocsoládé (Zselic 3: 1286): mocsár, ingovány.

mocsolya 1. macsola (Csögle 69: 23) | *mocsila* (Mecsekszakál 3: 1286, Ki.-egyháza 11: 956, Hú.hetény 15: 164) | *mocsoja* (Bükkszterzsébet, Füzéri j., P.falu 3: 1286) | *mocsója* (Bny.sztlászló 3: 1286) | *mocsójába* (A.kálosa, To.ná-daska 3: 1286) | *mocsója* (Kapolcs 67: 22, Nyárad 68: 20) | *mocsola* (Ks.-kapolna, Mesteri, Sümeg vid., Tamási, Vá.miske 3: 1286, Koppány 61: 157, Györe, Sárpilis 63: 43, Hetyefő 67: 22, Ve.galsa 69: 23) | *mocsolá* (Nyi.geren-csér 3: 1286) | *mocsolja* (Szurdokpüs-pöki 3: 1286) | *mocsolla* (Lesenceist-vánd 67: 22, Nyárad 68: 20) | *mocso-lya* (Gr és Kh vm., Heves m. 3: 1286) | *mocsolyába* (Bodony, Bogács, Dar-nya, N.visnyó, Szanda 3: 1286) | *mo-csolyában* (Piliny, Valkó 3: 1286) | *mocsolyához* (Bársonyos 3: 1286) | *mocsolyája* (P.falu 3: 1286) | *mocso-lyákban* (Domaháza 3: 1286) | *mocso-lyá* (Óbást 3: 1286): kenderáztató **2. macsola** (Lovászipatona 3: 1286) | *mo-csila* (Berkesd 3: 1286) | *mocsoja* (Gyergyó-vid., N.petri 3: 1286, Hegy-köz 36: 316, Sátorajáújhely 37: 510, Bny.sztlászló, Csajág 70: 28) | *mo-csojja* (Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 28) | *mocsola* (Lovászipatona 3: 1286, Büssü 66: 162, M.gencs 68: 20) | *mocsolla* (Vanyola 68: 20) | *mocso-lya* (Heves m., Keszthelyi j. 3: 1286, Hegyköz 36: 316) | *mocsolyákon* (Ka-lotaszeg 3: 1286) | *mocsonya* (Sátoraj-újhely 37: 510): vizenyős, mocsaras terület **a. mocsola** (Gencsapáti, Gy.-

vár, Nárai 65: 36) | *mocsolya* (Sárospatak 7: 267): dágványos; disznófü-rösztő hely, mocsár **3. mocsója** (Ve-
varsány 68: 20): gyenge szénát adó rét
4. mocsója (Csajág 70: 28): mélyfek-
vésű kertek végében ásott 1–2 méter
átmérőjű gödör, amelybe feljön a ta-
lajvíz, s ebből öntöznek **5. mocsója**
(Bársenyos 27: 26, Tapolcafő 68: 20) |
mocsola (Bajánsenye, Duka 65: 36):
piszkos, zavaros vizű állóvíz, tócsa.

mogyorós magyaros (M.egregy, N.-
harsány 11: 956, Karcfalva 14: 207,
Császár 27: 26, Koppányszántó, Si-
montornya 63: 43, Hetyefő, Kapolcs,
Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 22,
M.gencs, Nyárad, Vanyola 68: 20,
Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 23, Aszó-
fő, Csajág, Szt.gál 70: 28) | *mogyorós*
(ÉrtSz. 5: 13, ÉKsz. 964, Sárospatak
7: 267, Hú.hetény 15: 164, Hegyköz
36: 316, Tapolcafő, Ve.varsány 68:
20, Bny.sztlászló 70: 28) | *mogyoróus*
(Csengeri j. 13: 542, Fh.gyarmati j.
17: 499) | *monyorós* (M.egregy, N.har-
sány 11: 956) | *monyorús* (Hú.hetény
15: 164): mogyoróbokrokba benőtt
hely **a. magyaros** (Karcfalva 14: 207) |
magyarus (Bajánsenye, R.gyarmat 65:
36) | *mogyorós* (Celldömölk–Alsóság,
Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65:
36): mogyoróbokros erdő.

mohos mohos (Hegyköz 36: 316): víz-
folyás, amelynek környékén sok a mo-
hával benőtt fa, kő.

mojna mोजना (Gyalu 18: 100): parlag.

mokrica mokrica (Sárospatak 7: 267):
nedves, vizenyős hely.

molna 1. móna (So. m. 3: 1293): ma-
lom **a. móna** (Bogya 3: 1293): cölö-
pökre épített vízimalom.

molnárház molnárház (Hegyköz 36:
316): a molnár lakása.

móló móló (Szabadka 49: 302, Ba.be-
rény, Ba.kiliti, Ba.szemes, Zamárdi 60:
40): kikötő.

móna l. molna

mondulás l. mandulás

monyorós l. mogyorós

monyorús l. mogyorós

morotva 1. morotva (ÉrtSz. 5: 26,
ÉKsz. 967, Sárospatak 7: 267, Fh.-
gyarmati j. 17: 499, Mátészalkai j. 41:
596): holtág **2. morotva** (T.szőlős 16:
89): hosszú, széles mély hajlat, lapos.

morotvás morotvásban (A.-Szamos
vid. 3: 1304): vízzel elárasztott terület,
kiöntés.

mort l. mart

morzsaút morzaút (Moldva 3: 1306):
gyalogút.

mosó mosó (Ba.kiliti, Ba.szemes 60:
40, Tolnanémedi 63: 43, Bő, Velem
65: 36, Kapolcs, Káptalantóti, Lesen-
ceistvánd 67: 22, Nyirád 69: 23, Szt.-
gál 70: 28): vízfolyáson, forrásnál az a
hely, ahol a ruhát mosták.

mosókő mosókő (Velem 65: 36): asz-
szonyok mosóhelye a patakon.

mosótó mosótó (F.marác 65: 36): ásott
vízgyűjtő nagymosás céljára.

mosott mosott (Sárospatak 7: 267):
víz által érintett, formált terület.

most most (Temerin és k. 51: 96): híd.

mozga mozga (Göcsej, Hetés 3: 1318):
nedves, felázott föld.

mozgóhíd mozgóhíd (Becse 47: 202):
billegő, ingó átjáró a vízen.

mozsda l. mezsge

mödzse l. mezsge

mög(e) l. **meg(e)**

mögye l. **megye**

mözsgye l. **mezsgye**

muharfeld *mohar föld* (Pincehely 63: 43): földterület, amely muharral van bevetve.

mukrica *mukrica* (Sárospatak 7: 267): nedves, vizenyős hely.

mulya *mulya* (Nyi.-vid. 3: 1324): poshadt vizű, iszapos tócsa.

murvabánya *murvabánya* (Hetyefő, Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 22, Nyirád, Ve.galsa 69: 23, Aszófő, Csajág, Szt.gál 70: 28): hely, ahonnan homokos, apró kavicsot bányásznak.

murvagödör *murvagödör* (Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 22, Nyirád 69: 23, Szt.gál 70: 28): gödör, amelyből homokos kavicsot bányásznak.

murvás *murvás* (Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 22, Borszörcsök 69: 23, Aszófő, Szt.gál 70: 28): köves, kavicsos talaj.

murvásgödör *murvásgödör* (Monostorapáti, Sáska 67: 22, Nyirád 69: 23): gödör, amelyből homokos kavicsot bányásznak.

murvásút **1.** *murvás út* (Sáska 67: 22): murvával felszórt út **2.** *murvás út* (Nyirád 69: 23): út, amelyen a murvát hordják a bányából.

muszájkert *muszájkert* (N.kőrös 3: 1333): közösen használt szérűskert.

muzsda l. **mezsgye**

műút *műút* (Mocsa 27: 26, Ba.berény, Böhönye, Örtilos 60: 40, Bajánsenye, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 36, Hetyefő, Kapolcs, Kápta-

lantóti, Lesenceistvánd 67: 22, Csikvánd, M.gencs, Nyárád, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 20, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 28) | *műút* (Sárospatak 7: 267, So.hatvan 11: 956, Kakasd 63: 43, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 23) | *műút* (ÉrtSz. 5: 87, ÉKsz. 980, Bezdán 80: 123): szilárd burkolatú út.

nád *nád* (ÉrtSz. 5: 95, ÉKsz. 982, Sárospatak 7: 267): nádas.

nádalló l. **nádló**

nádas **1.** *nádas* (ÉKsz. 982, ÉrtSz. 5: 96, Sárospatak 7: 267, Körösök 9: 99, Kékesd, N.harsány 11: 956, Csengeri j. 13: 542, Hú.hetény 15: 167, Fh.gyarmati j. 17: 499, Csépa, Kunsztmárton 25: 14, Kocs 27: 26, Hegyköz 36: 317, Mátészalkai j. 41: 596, Nybátori j. 44: 425, Kanizsa és k. 45: 123, Gombos 48: 57, Szabadka 49: 303, 313, Temerin és k. 51: 89, 93, B.topolya és k. 53: 235, Ba.berény, Ordacsehi, Örtilos, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 40, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 44, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 22, Csikvánd, M.gencs, Nyárád, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 20, Borszörcsök, Nyirád, Ve.galsa 69: 24, Csajág, Szt.gál 70: 28, Ada 78: 149, Doroszló 81: 69) | *nádasokat* (Nagyrábé 72: 357) | *nádasoknak* (Békés 72: 357) | *nádast* (Dévaványa 72: 357) | *nádos* (Kocs 27: 26, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 36, Csögle 69: 24, Aszófő 70:

28): náddal benőtt (vizenyős) terület **a. náqdás** (Kórógy 46: 2/276) | *náqdos* (Kórógy 46: 2/276): náddal benőtt sekély állóvíz.

nádashalom *nádashalom* (Kunsztmárton 25: 14): nád borította halom.

nádcerkó *nádcerkókat* (Nkság 4: 7): nádkunyhó.

nádderek *nádderek* (Csköz 4: 7): náddal benőtt vizenyős terület.

náderdő *náderdő* (Nkság 4: 8): nagyobb, sűrű nádas.

nádhodály *nádhodály* (H.szoboszló 4: 8) | *nádhodályba* (Nkság 4: 9) | *nádhodályok* (Hortobágy 4: 9): nádból készített juhakol.

nádkarám *nádkaráhot* [sajtóhibás] (K.-Sárrét, N.-Sárrét 4: 9) | *nádkarám* (Nkság, H.szoboszló 4: 9): a szabadban legeltetett jószág nádfallal körülvett fedetlen szálláshelye.

nádkút *nádkút* (Hegyköz 36: 317): a nád tárolóhelye.

nádlás 1. *nádlás* (Bősárkány, Decs, Madocsa, Mosonsztrmiklós, Pocsaj 4: 10, Sárpilis 63: 44, Bezdán 80: 123): náddal benőtt terület, nádas **a. nádlás** (Ba.rendes 67: 22, Aszófő 70: 28): ingoványos nádas.

nádló 1. *nádalló* (Doboz 54: 32) | *nádlókra* (Rétoldal 4: 10): náddal benőtt terület, nádas **2. nádlóu** (Csengeri j. 13: 542): nádvágásra kijelölt hely **3. nádlóu** (Mátészalkai j. 41: 596): lapos fekvésű terület, melyet az állandó művelés ellenére is fölver a nádfiók.

nádos l. nádas

nádtó *nádtó* (Sárospatak 7: 267): náddal benőtt vízállás.

nagycsatorna 1. *nagycsatorna* (Körösök 9: 99, Mesterszállás 25: 14): a számos csatorna egyik fő ága **2. natycsatorna** (Becse 47: 202): nagyobb, szélesebb vízlevezető árok.

nagygát *nagygát* (Körösök 9: 99): folyó új töltése.

nagyhegy *natyhegy* (Szucság 18: 103): kaptató, hegy hirtelen emelkedő része.

nagykanális 1. *nagykanális* (Körösök 9: 99): főcsatorna, gyűjtőcsatorna **2. nagykanális** (Becse 47: 202): nagyobb, szélesebb csatorna.

nagylegelő *nagylegelő* (Komádi 72: 360): a falu közös legelője.

nagyosztály *nagyosztáj* (Csépa 25: 14): a tehetősebbek számára osztott földterület.

nagypart *nagypart* (Hegyköz 36: 317): magasabban fekvő falurész.

nagytarló *náttálló* (Ipoly-v. 64: 199): földesúri, urasági tarló.

nagytelek *nagytelek* (J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15): a legjelentősebb településmag.

nagyöltés *nagyöltés* (Becse 47: 202): nagyobb méretű gát.

nagyutca 1. *nagy utca* (Csököly 60: 40, D.sztgyörgy 63: 44) | *nagy uccának* (Kalocsa 4: 33) | *nagy utcát* (Debrecen 4: 33): főutca **2. nagyutca** (Szt.tamás és k. 50: 71): a település központján áthaladó hosszú, forgalmas utca.

nagyvíz 1. *nagy vizen* (Gyergyó-vid. 4: 33): nagyobb patak **a. nagyvíz** (Moldva 4: 33): folyó.

napraforgó *napraforgó* (Szabadka 49: 303, B.topolya és k. 53: 235): napraforgóval bevetett terület.

negyed *negyed* (ÉrtSz. 5: 140, ÉKsz. 991, Ada 78: 150): falurész, településrész.

négyes *négyes* (Szabadka 49: 303, B.-topolya és k. 53: 235): útkereszteződés, ahol négy dűlőút találkozik.

népkert *népkert* (Kanizsa és k. 45: 123): a széles közönségnek szánt nyilvános park.

nóborda *nóuborda* (T.szőlös 16: 89): mocsaras, nyárfával benőtt terület.

nyájjárás *nyáj-járás* (Nkság 4: 82): legelőterület.

nyak 1. *nyak* (Hétfalu, Kalotaszeg, Nyá.mente 4: 84): két hegyet összekötő keskeny hát **2.** *nyák* (Óbást 4: 84): kisebb hajlás, völgy **3.** *nyak* (Sárospatak 7: 267, Hegyköz 36: 317): valaminek az elvékonyodó része **a.** *nyak* (Karcfalva 14: 207): hegyvonulatok megvékonyodó része **4.** *nyak* (Sümeg 67: 22): olyan mély lejtős árok, amely a síkra érve kiszélesedik.

nyakoldal *nyakódānak* (Martos 4: 90): folyó kanyarulata, ahol szívesen tartózkodnak a halak.

nyamdék l. nyomdék

nyaraló 1. *nyaralón* (Monor 4: 96) | *nyaralónak* (Kkság 4: 96): tavasztól őszig használt legelő **a.** *nyaraló* (Kecskemét 4: 96): gyengébb minőségű, egész évben legeltetésre használt földterület **2.** *nyáraló* (Gyimes-v. 4: 99): legelő **a.** *nyāraló* (Gyimesközéplak 4: 99) | *nyāralō* (Gyimesközéplak 4: 99): (havasokban) elkerített legelő.

nyáras *nyáras* (Ny.bátor 4: 96, N.váty 11: 956, Csedreg, Vetés 12: 162, Csengeri j. 13: 542, Fh.gyarmati j. 17: 499, Bokod 27: 26, Hegyköz 36: 317, Má-

tészalkai j. 41: 596, Böhönye 60: 40) | *nyárasba* (N.bacon 4: 96) | *nyárjas* (Kk.halas 4: 96, Sárospatak 7: 267, Hegyköz 36: 317, Ny.bátori j. 44: 425) | *nyárjasok* (Kecskemét, Kkság 4: 96) | *nyárjast* (Bo. vm. északi része, Mátrajalja 4: 96) | *nyáros* (Kk.halas 4: 96, Csedreg, Vetés 12: 162, Csengeri j. 13: 542, Fh.gyarmati j. 17: 499, Bokod 27: 26, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425, Értény 63: 44, Velem 65: 36, Hetyefő, Káptalantóti 67: 22, Csikvánd, Tapolcafő, Vanyola 68: 21, Bny.sztlászló 70: 28) | *nyársas* (Hegyköz 36: 317): nyárfaerdő, nyárfákkal beültetett, benőtt hely.

nyáraska *nyárjaska* (Hegyköz 36: 317): kisebb nyárfás.

nyárfaerdő *nyárfaerdő* (Szabadka 49: 303, B.topolya és k. 53: 235) | *nyāqrō-fāerdör* (Kórógy 46: 2/296): nyárfából álló erdő.

nyárfás *nyárfás* (ÉrtSz. 5: 252, ÉKsz. 1012, Sárospatak 7: 267, M.hertelend 11: 956, Csengeri j. 13: 542, Fh.gyarmati j. 17: 499, Császár 27: 26, Hegyköz 36: 317, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425, Ordacsehi 60: 40, Iregszemcse 63: 44, Hetyefő, Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 22, M.gencs, N.-dém, Nyárad 68: 21, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 24, Aszófő, Csajág, Szt.gál 70: 28, Bezdán 80: 123): nyárfaerdő, nyárfákkal beültetett, benőtt terület.

nyárfasor *nyárfasor* (ÉrtSz. 5: 252, Sárospatak 7: 267, Hegyköz 36: 317, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15): nyárfából ültetett fasor.

nyáriállás *nyári állás* (Mesterszállás 25: 14): állatok nyári pihenőhelye.

nyárijárás *nyári járás* (Mesterszállás 25: 14): nyáron használt földút.

nyárjas l. **nyáras**

nyárjaska l. **nyáraska**

nyáros l. **nyáras**

nyársas l. **nyáras**

nyavalyás *nyavajás* (J.berény 62: 15): terméketlen földterület.

nyavalyka *nyovojka* (J.berény 62: 15): kiszámíthatatlan, szeszélyes vízfolyás.

nyék *nyék* (ÉrtSz. 5: 256, ÉKsz. 1013, Sárköz, Tolna m. 4: 104, Szeged 73: 2/209): folyó mellett fekvő erdő, be-
rek.

nyelő *nyelő* (Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 28): terület, amely a vizet elnyeli. **Ö:** *víz~*.

nyelőke *nyelőke* (Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 22): terület vagy üreg, amely a hegyből lefolyó vizet elnyeli.

nyelv *kutya~*.

nyelves *nyēves* (Udvari 63: 44): kutya-nyelv alakú terület.

nyereg 1. *nyereg* (Sárospatak 7: 267, Hegyköz 36: 317, Sátorajáújhely 37: 511): hegy ívelt formájú, bemélyedő része **a.** *nyerég* (Csajág 70: 28) | *nyerög* (M.lukafa 11: 956): két hegy vagy dombcsúcs közötti hajlat.

nyerges 1. *nyerges* (Hegyköz 36: 317) | *nyergēs* (Kapolcs 67: 22) | *nyergős* (M.lukafa 11: 956): nyereg alakú hegy, domb **2.** *nyergēs* (Kakasd 63: 44): tek-nő alakú mélyedés.

nyergeske *nyergeske* (Hegyköz 36: 317): nyereg alakú kisebb hegy.

nyihogó *nyihogó* (Tolnanémedi 63: 44): csikólegelő.

nyíl 1. *nyil* (Fh.gyarmati j. 17: 499) | *nyil* (ÉKsz. 1016): nyílhúzással felosztott birtokrész **a.** *nyil* (Nyá.mente 4: 117): kisebb földterület **2.** *nyil* (Ké.-almás 56: 28): tarvágásra kijelölt hozs-zanti erdősáv.

nyiladék 1. *nyiladék* (ÉrtSz. 5: 275, ÉKsz. 1016, Sárospatak 7: 267, Hú.-hetény 15: 171, Hegyköz 36: 317, K.-kanizsa 39: 191, Marcali 60: 40, Kop-pány 61: 164, R.gyarmat 65: 36, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Le-senceistvánd 67: 22, Ve.varsány 68: 21, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 24, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 28) | *nyiladék* (Mátészalkai j. 41: 596) | *nyiladék* (Nárai 65: 36) | *nyiladék* (Császár, Neszmély 27: 26) | *nyiladék* (A.mocsolád, Bakonya 11: 956) | *nyiladék* (Gy.vár 65: 36): egyenes út, be-vágás az erdőben **a.** *nyiladék* (Gyulaj 63: 44): erdőben levő fahordó út **b.** *nyiladék* (Ve.varsány 68: 21): hosszú, egyenes erdőkivágás, ahol a villany-vezeték megy **c.** *nyiladék* (Aszófő 70: 28): erdei tisztás.

nyilak *nyilak* (Hegyköz 36: 317): időnként nyílhúzással újraosztott rét, föld, erdő.

nyilas 1. *nyilas* (ÉrtSz. 5: 276, ÉKsz. 1017, Gomba, N.szalonta, Rétköz 4: 118, Sárospatak 7: 267, Kálmánd, Szödemeter 12: 162, T.szőlős 16: 92, Hegyköz 36: 317, Sátorajáújhely 37: 511, Mátészalkai j. 41: 596) | *nyilasok-nak* (Türkös 4: 118): nyílhúzás útján nyert rét, legelő, föld- vagy szőlőterü-let **2.** *nyilas* (Bacsfa, Lovászpata, Me.fény 4: 118, Doboz 54: 33): több részre felosztott erdő egy darabja **3.**

nyilas (D.pataj vid., Szihalom 4: 118) | *nyilasok* (Bh.keresztes 4: 118) | *nyilasoknak* (Gúta 4: 118) | *nyilast* (Poroszló 4: 118): részes művelésre átadott, esetleg eladott kaszáló **4. nyilas** (Ny.bátori j. 44: 425): mintegy 3 katasztrális holdnyi terület **5. nyilas** (J.apáti, J.boldogháza 62: 15): gyenge minőségű föld **6. nyilas** (Ipoly-v. 64: 203): úrbérességi jogonként járó erdő-, rét-, legelőrész **7. nyilas** (Csikvánd 68: 21): hosszú egyenes földterület **8. nyilas** (Aszófő, Olaszfalu, Ősi, Tés, Veszprém 70: 28): sík terület.

nyílás 1. nyílás (Káptalanótó 67: 22) | *nyílás* (Csögle 69: 24) | *nyillás* (Ve.galsa 69: 24): erdei út **a. nyílás** (ÉrtSz. 5: 276) | *nyílás* (Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 22): erdőátvágás **2. nyillás** (K.kanizsa 39: 191): hasadék.

nyíllaska nyiláska (B.falu 4: 119): a mezőre kivezető keskeny köz a házak között, ösvényke.

nyíllaskút nyilas kút (Szlavónia 4: 119, Kórógy 46: 2/299): gémeskút.

nyílföld nyílföldek (F.sztmihály 4: 119) | *nyílföldeknek* (Türkös 4: 119): sors-húzás útján nyert földterület.

nyílladék l. nyiladék

nyíllás l. nyílás

nyír 1. nyír (Sárospatak 7: 267, Karcfalva 14: 207): nyírfaerdő **2. nyír** (Sárospatak 7: 267): nyírláp.

nyíradék l. nyiladék

nyíres nyires (Fh.gyarmati j. 17: 499, Ny.bátori j. 44: 425, Bajánsenye, Bö, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 36, Nyírád 69: 24) | *nyirës* (Császár, Réde

27: 26, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 44, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanótó, Lesenceistvánd 67: 22, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Vevarsány 68: 21, Borszörcsök, Csögle, Ve.galsa 69: 24, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 28) | *nyíres* (ÉrtSz. 5: 285, ÉKsz. 1018, Hegyköz 36: 317, Csököly 60: 40) | *nyirjes* (Hegyköz 36: 317) | *nyírjes* (Sárospatak 7: 267) | *nyirös* (M.szék 11: 956): nyírfákkal benőtt, beültetett erdő, terület.

nyírfás nyirfás (Hetyefő 67: 22) | *nyirfás* (ÉrtSz. 5: 285, Sárospatak 7: 267, Csököly 60: 40, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15) | *nyirfás* (Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425): nyírerdő, nyírfákkal benőtt terület.

nyírjes l. nyíres

nyomás 1. nyomás (ÉKsz. 1020, Balmazújváros, Bánság, Bukovina–Dtúl, Debrecen, Gajcsána, Hú.pályi, Karcag 4: 129, Koltó, Kö.jánosfalva, Moldva, N.-Sárrét, Rétoldal, Sarkad, Szeghalom 4: 129, Földeák 55: 109, Doroszló 81: 69) | *nyomáson* (Ditró–Dtúl, H.nánás 4: 129) | *nyomásra* (Me.túr vid. 4: 129) | *nyomástul* (Bh.keresztes 4: 129): legelő **a. nyomás** (ÉrtSz. 5: 299, Derekegyház, H.szoboszló, N.körös, Nkság, N.szalonta 4: 129, 72: 366, Szabadka 49: 303, Ada 78: 150) | *nyomás* (Debrecen 4: 129) | *nyomásra* (H.nánás 4: 129) | *nyomásq* (Hú.pályi 72: 366) | *nyomáson* (Apátfalva 4: 129): a város vagy falu határában levő (köz-)legelő **b. nyomás** (Hódmezővh, Kecs-kemét, Kk.félegyháza, Tápé, Zenta 4:

nyomásföld

129): a várost közvetlenül körülvevő földterület, régen legelő; nyomási föld **2. nyomás** (ÉrtSz. 5: 299, ÉKsz. 1020): legelőre járó állatoktól tört csapás **3. nyomás** (Sárospatak 7: 267, Hegyköz 36: 317, Sátoraljaújhely 37: 511, Szé.-föld 57: 62, J.apáti 62: 15, Furta, Sár-rét¹ 72: 366): a nyomásos gazdálkodás három szakaszának egyike; ugar, legelőnek hagyott szántóföld **4. nyomás** (Kanizsa és k. 45: 123): a búzaszemek lovakkal történő kitaposására kijelölt szélvédett hely. **Ö:** *csorda~*, *csürhe~*, *disznó~*, *gulya~*, *kül~*, *liba~*.

nyomásföld *nyomásföld* (Berhida 4: 130): több részre felosztott szántóföld.

nyomásszél *nyomásszilbe* (H.szobosz-ló 4: 130) | *nyomás szilbe* (H.szobosz-ló 4: 130) | *nyomás szélen* (Hódmező-vh 4: 130): a város vagy falu határában levő földterület.

nyomdék *nyomdék* (Abafája, Torda, Udvarhely vm. 4: 131) | *nyamdékan* (K.-Küküllő vm. 4: 131): kitaposott ösvény.

nyomtató *nyomtató* (Keszöhidegkút 63: 44): szérű.

nyovojka l. **nyavalyka**

nyugodó *nyugodó* (Tolnanémedi 63: 44): pihenőhely.

nyulas *nyulas* (ÉrtSz. 5: 322, ÉKsz. 1024, Sárospatak 7: 267, Fácánkert 63: 44): terület, ahol sok nyúl tanyázik.

nyúlgát *nyúlgát* (ÉrtSz. 5: 322, ÉKsz. 1024, Csépa 25: 14, Zenta és k. 52: 107): ideiglenes árvízvédelmi töltés, nyári gát.

nyúlvár *nyúlvár* (Sárospatak 7: 267): földterület, ahol sok nyúl él.

óbánya *óbánya* (Sárospatak 7: 267, Hegyköz 36: 317): régi, elhagyott bánya.

ócskapiac *ócskapiac* (ÉrtSz. 5: 334, ÉKsz. 1027) | *ócskapijac* (Szabadka 49: 303) | *o^ucskapijác* (Kórógy 46: 2/308): zsibvásár.

ódó l. **oldal**

ófalu *ófalu* (Hegyköz 36: 317, Szt.gál 70: 28): a falu legrégibb része.

okol l. **akol**

ókút *ókút* (N.szalonta, T.bökény 4: 174, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.-boldogháza, J.kisér 62: 15): régi, kiszáradt kút.

olajkút *olajkút* (ÉrtSz. 5: 369, ÉKsz. 1032, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.-boldogháza, J.kisér 62: 15): a föld mélyébe fúrt lyuk, amelyen át a föld alól kőolajat hoznak a felszínre.

oldal **1. ódal** (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 956) | **ódó** (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 956): menetelesen emelkedő terület **a. ódal** (Hétfalu, Kalotaszeg 4: 178, Karcfalva 14: 207, Hú.hetény 15: 173, Császár, Neszmély 27: 26, Hegyköz 36: 317, Böhönye, Segesd, Szena, Vörs 60: 40, J.berény, J.kisér 62: 15, Decs, Döbrököz, Györe, Kölesd, K.székely, Medina, Ozora, Sársztlő-rinc, Szakcs 63: 44, Bajánsenye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.-vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 36, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lenseiceistvánd 67: 22, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 21, Aszófő, Bny.szt-lászló, Csajág, Szt.gál 70: 28) | **ódal**

(K.kapus 18: 107) | *ódal* (Ké.almás 56: 28) | *ódalban* (Szombathely 4: 178) | *ódalból* (Gyergyó-vid. 4: 178) | *odalnak* (Tusnád 4: 178) | *óudal* (T.szőlős 16: 90) | *uódal* (Hétfalu 4: 178) | *ódó* (Cserszegtomaj 4: 178, Hú.hetény 15: 173) | *oldal* (ÉrtSz. 5: 373, ÉKsz. 1033, Hétfalu, Nyá.mente 4: 178, Sárospatak 7: 267, Hegyköz 36: 317, Borszöröcsök, Csögle 69: 24): hegy, domb meneteles része, az alja és a teteje között **2. ódal** (Cibakháza 25: 14, Szabadka 49: 303, Ada 78: 150) | *oldal* (ÉKsz. 1033, Sárospatak 7: 267, Ada 78: 150): terület egyik fele, része **a. ódal** (M.gencs 68: 21) | *óudal* (T.szőlős 16: 90) | *óudál* (Csengeri j. 13: 542, Fh.gyarmati j. 17: 499, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425): határrész, tájrész oldalsó darabja, környéke **3. ódal** (Kanizsa és k. 45: 123): gát, domb hosszú, egyenes felülete. **Ö:** *alsó~*, *dél~*, *domb~*, *erdő~*, *észak~*, *felső~*, *gát~*, *hegy~*, *hideg~*, *kanális~*, *könyök~*, *lág~*, *mál~*, *meleg~*, *nyak~*, *part~*, *seb~*, *tároló~*, *töltés~*.

oldalág 1. oldalág (ÉrtSz. 5: 374): folyó mellékága **2. ódalág** (Csengeri j. 13: 542) | *oldalág* (Körösök 9: 99): nagyobb csatorna mellékága.

oldalás 1. ódalás (Csajág, Szt.gál 70: 28): lejtős terület **a. ódalás** (Hetyefő 67: 22): nagy kiterjedésű meneteles terület **b. oldalás** (Ve.galsa 69: 24): meredek lejtésű földterület, domboldal **c. ódalás** (Káptalantóti 67: 22): földterület, amelynek felszíne két irányba lejtős.

oldalföld ódalföld, oldalföld (Hegyköz 36: 317): félreeső helyen fekvő földterület.

oldalút ódalút (Karcfalva 14: 207): a főúttal egyirányú mellékút.

oltás óutás (Fh.gyarmati j. 17: 499): facsemetékből álló fiatal erdő.

oltványos 1. óutoványos (Csengeri j. 13: 542, Mátészalkai j. 41: 596) | *óutványos* (Csengeri j. 13: 542): faiskola régiesen **a. óutoványos** (Fh.gyarmati j. 17: 499): facsemetékből álló fiatal erdő.

óvás(-) l. almás(-)

omboly 1. omboly (ÉKsz. 1036, Barkóság, Komádi 4: 192): láp, ingovány **2. omboly** (Aú-Torna vm. 4: 192): bűvópatak **3. omboj** (To.görgő 4: 192): szakadék, nagy gödör.

omlás omlás (Szuhoggy 40: 119): megcsúszott hegyoldal. **Ö:** *kő~*.

ór l. orr

orgonás orgonás (Pincehely 63: 44): terület, amelyen sok orgonabokor van.

ormágy 1. ormágy (Nkság, Vésztő 4: 202) | *ormágyon* (Kp.-Tisza-vid. 4: 202): környezetéből kiemelkedő dombos rész, földhát **2. ormágy** (Sárrét¹ 72: 370) | *ormagyok* (K.-Sárrét, N.-Sárrét, Nkság 4: 202): szárazulat, kemény talajú kis sziget a rétségekben, lápos talajon.

ormán ormán (Siklós vid. 4: 202): erdő.

ormó 1. ormó (ÉrtSz. 5: 412, ÉKsz. 1040, Kalotaszeg 4: 202) | *ormó* (M.-bikal 4: 202) | *ormóján* (Kömlő 4: 202): hegytető, hegycsúcs **2. úrmója** (Torda 4: 202): hosszú, keskeny kiemelkedés, hegy vagy hegynyúlvány; él **3. úrmó** (K.-Küküllő vm. 4: 202): hegyoldal **4. úrmó^u** (Jegenye, Kp.lak 18: 147): hegygerinc. **Ö:** *hegy~*.

ormós *ormósok* (Kkság 4: 203): vízből kiemelkedő, illetve a környezeténél magasabban fekvő, rendszerint művelésre is alkalmas földterület.

orom 1. *orom* (ÉrtSz. 5: 413, ÉKsz. 1040, Sárospatak 7: 267, Hú.hetény 15: 174, Pilismarót 27: 26, Homok 33: 295, Hegyköz 36: 317, Kórógy 46: 2/320, Ve.varsány 68: 21) | *urom* (M.-egregy 11: 956, Hú.hetény 15: 174): hegytető, dombtető **a.** *òrmó* (Bábony 18: 108) | *òrmó^u* (Zsobok 18: 108) | *òrmó^uja* (Magyarókereke 18: 108): hegygerinc. **Ö:** *hegy~*.

oromdomb *urom domb* (Kk.halas 4: 203): földhát.

orompart *orompart* (Ada 78: 150): kiemelkedés, domb partja.

orotás l. **irtás**

orotván(y) l. **irtvány**

orr 1. *orr* (Hétfalu, Kalotaszeg, Nyá.mente 4: 205, Sárospatak 7: 267, Karcfalva 14: 207, Hegyköz 36: 317, Kapolcs, Káptalanóti 67: 22): hegy kiszögellése, erősen kiugró része **2.** *orr* (Hú.falu 4: 205): völgy két ága között emelkedő hegyrész **3.** *óra* (Szentés 4: 205): sziget része **4.** *or* (Zamárdi 60: 40): a Balaton partjának beszögellése **5.** *ór* (Báta, Bölske, Decs, D.-földvár, Madocsa 63: 44): előrenyúló hosszú, ék alakú földterület. **Ö:** *hegy~*.

orsókút *orsó kút* (K.-Sárrét 4: 210): kút, amelynek belső oldalát semmilyen anyaggal nem bélelték ki; földkút, veremszájú kút.

ország 1. *ország* (Hegyköz 36: 317): területrész **a.** *ország* (Moldva 4: 210): a városon kívül eső település, vidék. **Ö:** *csík~*.

országosbarázda *országos borozda* (N.körös 71: 70): szőlők közötti szélesebb út, ahol nemcsak gyalog, hanem taligával is lehetett közlekedni.

országút 1. *országút* (Nyúl 6: 90, Bük 8: 126, Bársonyos, Dad 27: 26, Gombos 48: 57, Böhönye, Segesd, So.udvarhely, Vörs 60: 40, Decs, D.földvár, Györe, Medina, Sársztlőrinc 63: 44, Bajánsenye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 36, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 22, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 21, Aszófő, Bny.sztlásló, Csajág, Szt.gál 70: 28) | *országút* (ÉrtSz. 421, ÉKsz. 1042, Sárospatak 7: 268, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 956, Kunsztmárton 25: 14, Kanizsa és k. 45: 123, Becse 47: 203, Szt.tamás és k. 50: 71, Temerin és k. 51: 89, B.topolya és k. 53: 235, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15, Bezdán 80: 123, Doroszló 81: 69): településeket összekötő, kiépített út **a.** *országút* (Nyúl 6: 90, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 24) | *országút* (Sátorajjáújhely 37: 511) | *országút* (Kórógy 46: 2/321): köves út **b.** *országút* (Kanizsa és k. 45: 123, Becse 47: 203) | *országút* (Kupuszina 59: 270): fontos földút.

országutca *országucca* (Csombord 4: 211): országút.

ortás(-) l. **irtás(-)**

ortvány l. **irtvány**

oskolakert l. **iskolakert**

ostoroskút *ustoros kút* (Ebed 4: 216): gémeskút.

őszeg l. **alszeg**

őszög l. **alszeg**

őszőlő *őszőlő* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15): régi szőlő.

osztály **1.** *osztáj* (Csépa 25: 14, Kópányszántó, Kölesd 63: 44, Kéttornyúlak, Külsővat, N.gyimót 68: 21, Borszörcsök, Csögle 69: 24) | *osztál* (Kéttornyúlak, Lázi, Lovászpátona, Marcaltó 68: 21): birtokmegosztással keletkezett földdarab **a.** *osztáj* (Csengeri j. 13: 542): földtábla **b.** *osztáj* (Fh.gyarmati j. 17: 499): nagybirtok kisebb része. **Ö:** *nagy~*.

osztás *osztás* (Szenna 60: 40): felosztott egykori nagybirtok.

ótoványos l. **oltványos**

óvég l. **alvég**

öböl **1.** *öböl* (ÉrtSz. 5: 454, ÉKsz. 1054, Ba.berény 60: 40, Ba.ederics, Szigliget 67: 22): tónak a szárazföldbe szelődő, rendszerint kerekdeden benyúló része **2.** *öböl* (Fadd 63: 44, Bezdan 80: 123): folyóvíz szárazföldbe nyúló része **3.** *öböl* (Koppány 61: 171): mélyebb víz (a patakban). **Ö:** *csatorna~*.

ökrállás *ökrállás* (Miszla 63: 44, Bny.sztlászló 70: 28): ökrök delelőhelye a legelőn.

ökrföld *ökrföldnek* (H.szoboszló 4: 230) | *ökrföld* (Debrecen 4: 230): az ökrök legelőterülete.

ökrhodály *ökrhodályban* (Sárrétudvari 72: 37): ökrisztálló.

ökrisztálló *ökrisztálló* (Hegyköz 36: 318): ökrök ólja.

ökrjárás *ökrjárást* (Kkság 4: 231): ökrlegelő.

ökrmező *ökrmezző* (Szt.gál 70: 28): ökrök legelőhelye.

ökörszín *ökörszín* (Kkság 4: 232): az ökrök téli szálláshelyéül szolgáló, elől nyitott épület.

ökörtılalmas *ökörtılalmasnak* (Rétoldal 4: 232): az ígásállatok legeltetésére, illetve a takarmánnyal való ellátására kijelölt terület.

ökörtılos *ökörtılos* (Gic, Ns.görzsöny, Pápasalamon, Takácsi 68: 21): legelő, amelyen az ökrök nem legelhettek.

ökrút **1.** *ökrút* (Komádi 72: 373): csapás, út, róna a rétségben **a.** *ökrútnak* (K.-Sárrét, N.-Sárrét 4: 232): a nádasban tört keskeny vízi út.

ölfás *ölfás* (Miszla 63: 44): erdőréss, ahol az elszállításra váró fát tárolják.

öntés **1.** *öntés* (ÉrtSz. 5: 484, ÉKsz. 1054, Ónod 4: 239) | *öntis* (R.gyarmat 4: 239) | *öntís* (Bogya 4: 239): ártér **a.** *öntés* (Sárospatak 7: 268, Gencsapáti, Gy.vár 65: 36) | *öntis* (R.gyarmat 65: 36) | *öntís* (Bő, Velem 65: 36): folyó menti hordalékos, vízjárta terület.

öntözőcsatorna *öntözőcsatorna* (ÉKsz. 1054, Sárospatak 7: 268, Bő, Velem 65: 36): földek megöntözésére vizet vezető csatorna.

öntvény *öntvény* (Szi.köz 4: 240): a Dunától nyert szántóföld.

őr *őr* (Hegyköz 36: 318): hegy, ahonnan a környéket vigyázták.

ördomb *ördomb* (Szabadka 49: 303): magaslat, ahonnan az őr messze láthat.

ördögárok *ördögárok* (Kunsztmárton 25: 14): hosszú, több település határát átszelő egykori árok, melynek egyes szakaszai ma is láthatók.

ördöghát *ördöghát* (J.kisér 62: 15): gyenge termőképességű földhát.

ördögláp *ördögláp* (Tyukod 4: 244): vékony talajréteggel borított, helyét változtató, veszélyes láp; ingóláp, vándorláp.

ördöglyuk *ördögluk* (Kanizsa és k. 45: 123): elhagyatott, terméketlen hely.

öregerdő **1.** *öreg erdő* (Ka.szerdahely, Szenna 60: 40, Szakcs 63: 44): megritkított szálaskert, amelyben nagy fák vannak **2.** *öregerdő* (J.berény 62: 15): régi erdő.

öreghegy **1.** *öreghegy* (J.berény 62: 15) | *öreg hegy* (Kölesd, Medina 63: 44): nagy területű domb **2.** *öreghegy* (Cibakháza 25: 14): régi szőlőhegy.

öregkert *öregkert* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15): régi és nagy kert.

örhalom *örhalom* (J.kisér 62: 15): állatok megfigyelésére használt kiemelkedés a tájban.

örház **1.** *örház* (ÉrtSz. 5: 495, ÉKsz. 1056, Sárospatak 7: 268, Kurd 63: 44): vasúti vagy vízvédelmi örház **a.** *örház* (Szulimán 11: 956): kisebb vasúti megálló **2.** *örház* (Hegyköz 36: 318): erdő-ör, vadőr lakása **3.** *örház* (Hegyköz 36: 318): vámosok őrhelye.

örhegy *örhegy* (Hegyköz 36: 318): örökösre szolgáló, jó kilátást adó hegy.

örmény *határ~.*

örmény l. **örvény**

örökség *örökség* (N.harsány 11: 956): egybetartozó házhely és kert.

örvény *örmény* (Körösök 9: 99) | *örvény* (Sárospatak 7: 268) | *örmény* (Fh.gyarmati j. 17: 499) | *örvény*

(ÉrtSz. 5: 509, ÉKsz. 1059, Kunsztmárton 25: 14, J.berény 62: 15, Sárpi-
lis 63: 44, M.gencs, Nyárad, Vanyola
68: 21) | *örvéⁿ*, *örvéⁿ* (Kórógy 46:
2/330) | *örvény* (Fh.gyarmati j. 17: 499)
| *örvin* (Gencsapáti, Nárai, Velem 65:
36) | *örvény* (Bő 65: 36): folyószakasz,
ahol a víz lefelé szívó hatást kifejtve
gyorsan forog.

örvényszeg *örvényszög* (Kunsztmárton 25: 14): örvény által körülzárt terület.

örvényzug *örvényzug* (Kunsztmárton 25: 14): örvény által körülzárt terület.

örzés *örzés* (Sárospatak 7: 268): szőlőpásztor által vigyázott terület.

ösborókás *ösborókás* (Sümeg 67: 22): terület, amelynek természetes növénytakarója a boróka.

öserdő *öserdő* (Vigántpetend 67: 22): nagyon régi szálaskert.

ösfenyves *ösfenyves* (Bny.sztlászló 70: 28): terület, amelynek természetes növénytakarója a fenyő.

ösgep *ösgep* (Cibakháza 25: 14): nagyon régi gyepes terület.

ösláp *ösláp* (Sárospatak 7: 268, Tapolca 67: 22): terület, amely a hajdan itt levő lápból maradt vissza.

ösvény **1.** *ösven* (Kn.újfalú 4: 264) | *ösven* (Bukovina–Dtúl, N.bacon, Zajzon 4: 264) | *ösvent* (Pürkerec 4: 264) | *ösvén* (Andrásfalva–Dtúl 4: 264) | *ösven* (Torja 43: 140) | *ösven* (Gyimesközélpók 4: 264, Torja 43: 140) | *ösven* (Pusztina–Dtúl 4: 264) | *ösvén* (Kórógy 46: 2/330) | *ösveny* (Bukovina–Dtúl, Cs.sztdomokos, Er.vidék, Firtosmartonos, Frumósza, Halmágy, H.-böszörmény, Hú.pályi, Kn.impér, Kö-

vend, Me.bánd, Moldva, N.tárkány, Oltszakadát, Sz.hát, Újfalú² 4: 264) | *ösvenyt* (Csík vm. 4: 264) | *ösvenyek* (Bukovina–Dtúl 4: 264) | *ösvenyen* (Ketesd 4: 264) | *ösvenyön* (Bözöd 4: 264) | *ösvény* (ÉrtSz. 5: 515, ÉKsz. 1060, Sárospatak 7: 268, Dad 27: 26, Hegyköz 36: 318, Csajág, Szt.gál 70: 28) | *ösveny* (Torja 43: 140) | *ösveny* (Torja 43: 140) | *ösvény* (Fh.gyarmati j. 17: 499, Mátészalkai j. 41: 596) | *öszeny* (Moldva 4: 264) | *üsveny* (Szl.bagos 4: 264): keskeny, kitaposott, nem épített út gyalogosok számára **a.** *ösvény* (Csajág 70: 28): házak közötti kis utacska **b.** *ösvény* (Örtilos 60: 740): erdei gyalogút **2.** *ösveny* (Körösök 9: 99): ér, patak. **Ö:** *gyalog~*.

ösvényke *æsvenke* (Moldva 4: 264) | *ösvenkén* (Klészse 4: 264): ösvény. **Ö:** *gyalog~*.

összefolyás *összefojás* (Hegyköz 36: 58) | *összefolás* (N.kónyi 63: 44, Kaposcs, Káptalanfőti 67: 22) | *összefolyás* (ÉrtSz. 5: 532, ÉKsz. 1063, Sárospatak 7: 268) | *összöfolás* (Bő, Gencsapáti, Gy.vár, Velem 65: 36): torkolat; két (esetleg három) folyó, patak egybefolyása.

összekötőcsatorna *összekötő-csatorna* (Körösök 9: 99): csatornákat, kanálisokat összekapcsoló árok.

öszeny l. **ösvény**

ötetű l. **etető**

övárok **1.** *övárok* (Csengeri j. 13: 542): nagy vízgyűjtővel rendelkező, hosszú csatorna **2.** *övárok* (Káptalanfőti 67: 23): erdők melletti mesterséges árok, amely az esőzések alkalmából az erdőből lezúduló vizet elvezeti.

övecsatorna **1.** *öfcsatørna* (Csengeri j. 13: 542, Mátészalkai j. 41: 596) | *övc-satorna* (Körösök 9: 100): nagy vízgyűjtővel rendelkező, hosszú csatorna **2.** *övc-satorna* (Káptalanfőti 67: 23): erdők melletti mesterséges árok, amely az esőzések alkalmából az erdőből lezúduló vizet elvezeti.

őzetető *őzötető* (Szenna 60: 40): az őzek etetésére való hely a téli erdőben.

pad **1.** *pad* (ÉrtSz. 5: 602, ÉKsz. 1075, Kalotaszeg, Nyá.mente 4: 318, Zsobok 18: 110, Hegyköz 36: 58): lapos tetejű domb, hegy; fennsík **2.** *pad* (ÉKsz. 1075): folyóban meredek oldalú zátony. **Ö:** *kő~, sánc~*.

padka **1.** *patka* (Hortobágy 4: 320): szikes területen levő vízlevezető árok kissé kiemelkedő partja **2.** *patka* (H. vm. 4: 320): vízmosta part **a.** *patka* (Szi.köz 4: 320): folyóvíz töltésének alsó, kiugró része **3.** *patka* (Sárospatak 7: 268): hegyen kisebb padszerű rész. **Ö:** *juhász~, sánc~*.

padkagát *patka gát* (Me.túr 4: 320): a töltés alsó, kiugró része.

padló l. **palló**

padmaly **1.** *padmaly* (Csengőd, Szécsény 4: 323) | *pandal* (E.szalók 4: 323) | *pándál* (Csáb 4: 323): árok, töltés vagy teraszosan művelt föld függőleges oldala, széle **2.** *pandal* (Diósje-nő, Ipoly-v. 4: 320) | *pándál* (Palást 4: 320): meredek (víz)part **3.** *pándál* (K.-némedi 22: 67): oldal, domboldal.

padúr *padúr* (S.örös 4: 325): vízvájta üreg a part oldalában vagy aljában.

páfrányos *páfrányos* (Sárospatak 7: 268, Hú.hetény 15: 178) | *páprádos* (Göröcsöny 11: 956) | *páprányos* (Cső-

köly, Ka.szerdahely, Örtilos, Szenna 60: 40, K.vejke 63: 44): páfránnyal benőtt terület.

pagony 1. *pagony* (Gyulafirátót 70: 28): erdő **a.** *pagony* (Vanyola, Ve.var-sány 68: 21): fiatal, még nem ritkított bokros erdő **b.** *pagon* (Sárospatak 7: 268) | *pagony* (ÉrtSz. 5: 604, ÉKsz. 1075, Bábolna, Kemenesalja 4: 325, Bny.sztkirály, Bny.sztlászló 70: 28): fiatal, ritkás erdő **c.** *pagony* (Csikvánd 68: 21): irtás után vadon nőtt erdő **d.** *pagon* (Gencsapáti 65: 36, M.gencs 68: 21) | *pagony* (Gencsapáti 65: 36): kis erdő, fás rész **e.** *pagony* (ÉrtSz. 5: 604): (nagy kiterjedésű erdőből vagy vadászterületből) egy-egy erdész hatáskörébe tartozó rész; erdődőülő **2.** *pagom* (Écs 4: 325) | *pagon* (Bny.sztlászló 4: 325) | *pagonnak* (Edve 4: 325) | *pagony* (Kk.halas, Peresztég, T.ug 4: 325): cserjével, bokrokkal sűrűn benőtt hely **a.** *pagony* (Császárs 27: 26): bokros, fás rész vizenyős, berkes területen.

pajta *juh~, kabola~.*

pajtakert *pajtakert* (Szt.gál 70: 28): terület, amelyen pajta volt.

pajtáshely *pajtás helyek* (Hd.almás 4: 327): kaszáló, ahova a gazda a háztól való nagy távolság miatt pajtát épített a takarmány tárolására.

pajtáskert *pajtáskert* (Vörs 60: 40, Bajánsenye, Bö, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Velem 65: 36, Dörgicse 70: 28) | *pajtás kerbe* (Csonkahegyhát 4: 327): a major pajtája melletti földterület; szérűskert.

páksom l. **páskom**

palaj 1. *palaj* (Csengeri j. 4: 333) | *palajnak* (Bg. vm. 4: 333) | *palajon* (Ga-

csály 4: 333) | *paláj* (Bg.szász 4: 333) | *paláj* (Csengeri j. 13: 542, Fh.gyarmati j. 17: 499, Mátészalkai j. 41: 596): folyó homokos, hordalékos, sekély vizű lapos partja **2.** *palaj* (A.-Szamos vid. 4: 333): part menti homokzátony **3.** *palé* (Hódmezővh 4: 333, Hanc, Sár-pilis, Tolna 63: 44): gyékénnyel, nád-dal, sással benőtt vizenyős terület **4.** *paláj* (B.falu, Türkös 4: 333): havasi rét, tisztás **5.** *paláj* (Csernát-falu, Hú.-falu 4: 333): hegy, bérc.

palánkos 1. *palánkos* (Ns.vita, Tapolca 67: 23): dombos terület **2.** *palánkos* (Ba.ederics 67: 23): vízfolyás.

palántás *palántás* (Sársztlőrinc 63: 44): faiskola dugványkertje.

palántos *palántos* (Velem 65: 36): er-dei csemetekert.

palé l. **palaj**

pallag(-) l. **parlag(-)**

pallagcsa l. **parlagcsa**

pallathíd *palathid* (Gyulakeszi, Ra-poska 67: 23) | *pallathid* (Diszel 67: 23): boltíves kőhíd.

palló 1. *padlón* (Gajcsána–Dtúl 4: 340) | *padlónn* (Gajcsána 4: 340) | *pal-ló* (ÉrtSz. 5: 614, ÉKsz. 1077, Csík vm., Debrecen, Ditró, Gye.remete, Gyimesfelsőlok, Hú.hetény, Kalota-szeg, Kk.halas, Makó, N.szalonta, Nyá.mente, Szatmár vm., Szécsény 4: 340, Karcfalva 14: 207, Hú.hetény 15: 179, Dad 27: 26, Péterfalva 34: 405, Szabadka 49: 303, Bátaszék, Sárszt-lőrinc 63: 44) | *pallót* (Olcsvaapáti, Ócsény, Újfalv² 4: 340) | *pallók* (Ló-nya 4: 340) | *pallón* (Türe 4: 340) | *pálló* (Nyá.mente 4: 340) | *pálló* (Hu-gyag 4: 340) | *pálló* (Balmazújváros 4:

340) | *pállóu* (Békés 4: 340) | *pallóu* (Konyár, Lónya 4: 340) | *pállou* (Kórógy 46: 2/347) | *pallout* (Pürkerec 4: 340) | *palloun* (Garbolc 4: 340) | *pal-lóún* (Ketesd 4: 340) | *pāló* (Péterfalva 34: 405): árkon vagy patakon keresztülfektetett deszka vagy gerenda; keskeny gyaloghíd **a.** *pallóu* (Fh.gyarmati j. 17: 499, Ny.bátori j. 44: 425): vastag, széles deszkából készült gyalogjáró, gyaloghíd. **Ö:** *liba~*.

pállo l. pálya

pálya 1. *pája* (N.harsány 11: 957, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 14, Szabadka 49: 303, J.apáti, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15, Pálfa 63: 44, Bezdán 80: 123) | *pállo* (Bő, Velem 65: 36) | *pálya* (ÉrtSz. 5: 617, ÉKsz. 1078, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai 65: 36): sportolásra alkalmas terület **2.** *pállo* (Bő, Velem 65: 36): vasúti pálya. **Ö:** *futball~, lóverseny~, sport~*.

pandal l. padmaly

pandalló *pandallónak* (Balaton-mel-lék 4: 347): a partra merőleges homokhát a tó fenekén.

pangét l. bangét

pank l. ponk

pántlikaföld *pántlika-főd* (Vésztő 4: 351): hosszú, keskeny földszáv.

pánvádli *pámvádli* (Büssü 66: 180): kisvasút, gazdasági vasút.

papföld *papfőd* (Szabadka 49: 303, K.íratos 58: 89) | *papföld* (B.topolya és k. 53: 235): a pap használatában levő föld.

papház *papház* (K.íratos 58: 89): plébánia.

papiföld *papifőd* (K.íratos 58: 89): a pap használatában levő kert.

papkaszáló *papkaszálló* (Szabadka 49: 303) | *papkaszáló* (B.topolya és k. 53: 235): a pap használatában levő kaszáló.

papkert *papkert* (Karcfalva 14: 207): a pap használatában levő kert.

papkertje *pap kertje* (Karcfalva 14: 207): a pap használatában levő kert.

paplak *paplak* (Hú.hetény 15: 179, Hegyköz 36: 58, Sátoraljaújhely 37: 512): a pap háza, parókia.

páprádos l. páfrányos

páfrányos l. páfrányos

paprét *paprét* (Hegyköz 36: 318, Kelet-Ormánság 77: 89): a pap használatában levő rét.

paprikamalom *paprikamalom* (Doroszló 81: 69) | *pápríkámalom* (Kórógy 46: 2/351): paprikát őrlő malom.

papszer *papszer* (Hegyköz 36: 318): a pap használatában levő föld.

paptag *paptag* (Hegyköz 36: 58): a pap használatában levő föld.

parag(-) l. parlag(-)

parajos 1. *parajos* (Csikvánd, M.-gencs, Nyárad, Vanyola 68: 21): terület, amelyen sok a paréj, azaz a gyomnövény **2.** *parajos* (J.apáti, J.kisér 62: 15): jó minőségű szántóföld.

paraszt *paraszt* (Fh.gyarmati j. 17: 499): szántatlanul hagyott földdarab, parlag.

parasztföld 1. *parasz föld* (Kórógy 46: 2/353): parlag, vetetlen föld **2.** *paraszfőd* (Gy.sztmárton 4: 371): szántóföld.

parasztmalom *paraszmalom* (Torja 43: 142): régi típusú, egyszerű falusi malom, melyben csak egységes lisztet, darát stb. lehetett őrölni.

parcella *parcela* (Szabadka 49: 303, Bezdán 80: 123) | *parcéla* (Kanizsa és k. 45: 123) | *parcella* (ÉrtSz. 5: 655, ÉKsz. 1086, Sárospatak 7: 268, Hegyköz 36: 318, B.topolya és k. 53: 235, Szeghalom 72: 382) | *parcella* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15, Csikvánd, Tapolcafő 68: 21, Borszöröcsök, Nyirád, Ve.galsa 69: 24) | *porcella* (Csögle 69: 24): nagyobb felosztott földterület kisebb, megművelt darabja.

park *park* (ÉrtSz. 5: 659, ÉKsz. 1087, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 957, Karcfalva 14: 207, Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 14, Hegyköz 36: 318, Becse 47: 203, Szabadka 49: 303, Szt.tamás és k. 50: 71, Temerin és k. 51: 89, 94, Zenta és k. 52: 107, B.topolya és k. 53: 235, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 15, Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 36, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 23, Csikvánd, M.gencs, Nyirád, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 21, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 24, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 28, Ada 78: 150, Kúla és k. 79: 130): nagyobb díszkert **a. park** (Sárospatak 7: 268, Böhönye, Csököly 60: 40): kastély, kúria körül ültetett fás, bokros díszkert. **Ö:** *angol~*, *kastély~*.

parkerdő *parkerdő* (ÉKsz. 1087, Sárospatak 7: 268, Hegyköz 36: 318):

üdülésre, sétára különlegesen alkalmassá tett és gondozott erdő.

párket *parket* (M.ózd 4: 379) | *párk^het* (Jenekest 4: 379) | *pártyét* (Rípa Iepii 4: 379): kivágott erdőréssz, tisztás.

parlag 1. *bàrlàng* (Kupuszina 59: 283) | *pallag* (Sárospatak 7: 268, Bogártelke, Inaktelke, Jegenye 18: 111, Kunsztmárton 25: 14, Császár, Dömös 27: 26, Macsola 34: 415, Hegyköz 36: 318, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425, J.árokszállás 62: 16, Nyirád 68: 21, Bny.sztlászló 70: 28) | *pallag* (Cs.sztlélek 19: 35) | *pállag* (Szuhogy 40: 125) | *parag* (Farnas, M.valkó 18: 112, Bajánsenye, Bö, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 36) | *pārag* (Hú.hetény 15: 180, Kö.fő 18: 112, Császár, Dömös 27: 26, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Őrtilos, Szenna, Vörs 60: 40, Gyulaj, K.székely, Kölesd, Sársztlőrinc, Szakály 63: 44, Kapolcs, Káptalanfő 67: 23) | *parlag* (ÉrtSz. 5: 660, ÉKsz. 1087, Macsola 34: 415, Kanizsa és k. 45: 124, Szabadka 49: 304, B.topolya és k. 53: 235, Celldömölk–Alsóság 65: 36, Vanyola 68: 21, Borszöröcsök, Ve.galsa 69: 24, Csajág 70: 28) | *pàrlag* (Csengeri j. 13: 542) | *parrag* (Császár, Dömös 27: 26, F.őr 23: 137, Hegyköz 36: 318, Gombos 48: 57, Duka 65: 36, Hetyefő, Lesenceistvánd 67: 23, Csikvánd, M.gencs, Tapolcafő, Ve.varsány 68: 21, Csögle, Nyirád 69: 24, Aszófő, Szt.gál 70: 28) | *parrág* (Hú.hetény 15: 180) | *pórag* (Hú.hetény 15: 180): fel nem szántott földterület **a. pārag** (Szaporca 11: 957) | *pórag* (Bakonya, M.hertelend 11: 957): száraz, terméketlen terület **2. bàrlag**

(Bánság 4: 380) | *pallag* (Forrófalva, Ziliz 4: 380): irtás, kivágott erdőrész **3. parag** (Nárai 20: 55): erdők közötti legelők, földek **4. pārag** (Halmagy 4: 380) | *parrag* (Lozsád, Petek 4: 380, F.őr 23: 137): rét, kaszáló **a. parag, parrag** (Kötcse 4: 380) | *parragja* (Csoma 4: 380): rétnek, kaszálónak magasabban fekvő, nem süppedékes, általában jó füvet adó része **b. pārag** (Szaporca 11: 957) | *pórag* (Bakonya, M.hertelend 11: 957): békarokkától mentes rét **c. pārag** (P.kovácsi 60: 40, Szakcs 63: 44): a föld végében hagyott kaszáló, legelő. **Ö: lóher~, vad~.**

parlagcsa 1. pallagcsa (Sárospatak 7: 268): vetetlen terület **2. pallagcsa** (Sárospatak 7: 268): éveken át nem művelt, kaszálónak használt földterület **a. pallagcsa** (Sárospatak 7: 268): kisebb parlagföld.

parlagerdő paragerdő (Bő, Nárai, Velem 65: 36): bokros, füves, ritka erdő, amelyet legelőnek használtak.

parlagföld pallagfödeken (Szabolcs vm., Szatmár vm. 4: 380) | *pallag-feőd* (Berettyóújfalú 72: 382): fel nem szántott földterület.

parlagrét pallagrét (Sárospatak 7: 268) | *paragrét* (Bő, Nárai, Velem 65: 36): elhagyatott, műveletlen, füvesedett szántó, amelyet legeltetésre használnak.

paro paro (Abrudbánya 4: 384): vízlevezető árok a hegyoldalon.

parókia parókia (ÉrtSz. 5: 663, ÉKsz. 1088) | *parókija* (Szabadka 49: 304): paplak.

par(r)ag(-) l. parlag(-)

part 1. part (ÉrtSz. 5: 666, ÉKsz. 1089, Sárospatak 7: 268, Bakonya,

Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.-hatvan, Szaporca 11: 957, Hú.hetény 15: 180, T.szőlös 16: 90, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 14, Neszmély 27: 26, Palágykomoróc, Vári 34: 416, Hegyköz 36: 319, Sátoraljaújhely 37: 512, K.kanizsa 39: 203, Kanizsa és k. 45: 124, Gombos 48: 57, Szabadka 49: 304, Zenta és k. 52: 107, Temerin és k. 51: 90, Ordacsehi, P.kovácsi, Vörs 60: 40, J.árokszállás, J.berény, J.kisér 62: 16, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 44, Bajánsenye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 36, Büssü 66: 182, Hetyefő, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 23, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 21, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 24, Aszófő, Csajág, Szt.gál 70: 28, Ada 78: 150, Kúla és k. 79: 131, Bezdán 80: 123) | *párt* (Ipoly-v. 64: 216) | *pàrt* (Csengeri j. 13: 542, Fh.gyarmati j. 17: 499, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.-bátori j. 44: 425) | *poart* (F.őr 23: 137): folyóvíz, állóvíz vagy gödör széle **a. part** (Körösök 9: 100, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 14): ér, vízfolyás mentén húzódó, azt követő kiemelkedés **b. parton** (N.ar 4: 387): a partnak a víz- és földfelszín közé eső része; partszügy **c. párt** (Kórógy 46: 2/355): folyó, árok kidomborodó oldala **2. part** (ÉrtSz. 5: 666, ÉKsz. 1089, Füzéri j., Gy.vár, Hegyhát, J.berény, Komáromsztpéter, Kőszeg-Hegyalja, Makó, N.körös, Páty, R.gyarmat, Vas m. 4: 387, A.mocsolád, Bakonya 11: 957, Hú.hetény 15: 180, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 14, Hegy-

köz 36: 319, Sátorajáújhely 37: 512, K.kanizsa 39: 203, Örtilos 60: 40, J.árokszállás, J.berény, J.kisér 62: 16, Bö, Gy.vár, R.gyarmat, Velem 65: 36, Büssü 66: 182, Kapolcs, Káptalanóti 67: 23) | *partnak* (E.vár, Ny.bátor 4: 387) | *partok* (Göcsej, Hetés 4: 387) | *partokon* (Kk.halas 4: 387) | *partra* (Me.tárkány, Szalafő 4: 387) | *párt* (Kolon 4: 387) | *párt* (Óbást 4: 387, Szuhogy 40: 125, Ipoly-v. 64: 216) | *párton* (Zádorfalva 4: 387) | *párton* (Klézse–Dtúl 4: 387) | *pörtokon* (Somoska–Dtúl 4: 387) | *pyärt* (Örisziget 4: 387): domboldal, emelkedő **a. partnak** (Hortobágy 4: 387): hosszan elnyúló, lankás dűne **b. part** (Bny.szt-lászló 70: 28): kőbányák oldala **c. part** (T.szőlös 16: 90): lejtős, jobbra gerincszerűen húzódó kiemelkedés **d. part** (Császársz 27: 26, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, So.udvarhely, Vörs 60: 40, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kocsola, Medina, Ozora, Pincehely, Sársztlörinc, Szakcs 63: 44, Aszófő, Csajág, Szt.gál 70: 28) | *poart* (F.ör 23: 137): meredek domboldal, szakadékos meredély **e. part** (Kanizsa és k. 45: 124) | *párt* (Csengeri j. 13: 542, Fh.gyarmati j. 17: 499, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425): magasabb fekvésű terület **3. part** (Doboz 72: 382) | *párt* (Kaplony 12: 162): töltés, gátoldal **a. part** (Doboz 54: 35): töltés teteje **4. part** (Aszófő, Csajág, Szt.gál 70: 28): út melléke **a. part** (Celldömölk–Alsóság 65: 36): hegyi mély út oldala. **Ö:** árok~, borjúdelelő~, büdös~, csatorna~, delelő~, domb~, ér~, fecske~, fel~, folyó~, homok~, kanális~, magas~, malom~, nagy~, orom~, rak~, rét~, rigacs~,

sánc~, sárga~, szik~, tó~, vísa~, víz~, völgy~, zug~.

partalja *partallán* (Göcsej 4: 388): domboldal legalsó, völgygel érintkező része.

partkorona *partkorona* (Szolnok 4: 389): folyómedernek a parttal érintkező széle; partél.

partoldal 1. partódal (Hegyköz 36: 319): meredek domboldal **2. partódal** (Mákófalva 18: 113): part **a. partódal** (Szeged 73: 2/289): meredek tiszai partrész.

partos 1. partos (ÉrtSz. 5: 673, ÉKsz. 1090) | *partossa* (N.körös 4: 389): valamely területnek kiemelkedő, dombos része **2. partos** (Nyárad 68: 21, Csögle 69: 24, Szt.gál 70: 28): lejtős, meredek terület **3. partos** (Vanyola 68: 21): út, amely bevágásban megy **a. partos** (Szt.gál 70: 28): meredek út **4. partos** (Nyárad 68: 21): valaminek a partja.

partozat *partazathon* (M.egregy 4: 390): meredek, lejtős hely.

partszakadás *partszakadás* (Bakonya 11: 957): szakadékos terület.

partszél *pártszél* (Kórógy 46: 2/355): partnak a széle.

partszügy *partszügy* (Tápé 4: 390): partnak a víz- és a földfelszín közé eső lejtős oldala.

pártyét l. **párket**

páska 1. páska (Hegyköz 36: 319): alacsony növényzettel benőtt (erdő)terület **2. páska** (Hegyköz 36: 319): legelő.

páskom 1. páksom (N.kónyi 4: 391) | *paskó* (Nyi.-vid. 4: 391) | *páskóra* (A.-Szamos vid. 4: 391) | *paskóúra* (Ke-

tesd 4: 391) | *paskom* (Ada, Heves m., Kk.félegyháza, Szokolya 4: 391, Zenta és k. 52: 107) | *paskomra* (A.palojta 4: 391) | *páskom* (ÉrtSz. 5: 677, ÉKsz. 1091, Balaton-felvidék, Bicske, Demecser, Écs, Gyulavári, K.újszállás, Ks.pálfa, Me.túr, Sárköz, Szentes, Tunnyogmatolcs, Vác 4: 391, Nyúl 6: 92, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16, Bö, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 36, Hetyefő, Káptalantóti 67: 23, Csikvánd, Nyárad, Tapolcafü, Vanyola 68: 21, Borszörcsök, Csögle, Ve.galsa 69: 24, Bny.sztlászló 70: 28) | *páskomokat* (Szi.sztmiklós 4: 391) | *páskomot* (Rákoskeresztúr 4: 391) | *páskomon* (Szt.istván 4: 391) | *páskomra* (D.pataj, Örsztmiklós, Székesfehérvár 4: 391) | *pāskom* (K.némedi 22: 68, Ipoly-v. 64: 216) | *paskom* (Bolyk 4: 391, Ipoly-v. 64: 216) | *paskum* (Abasár, Kk.halas 4: 391) | *paskumra* (Palóc-vid. 4: 391) | *páskum* (ÉKsz. 1091, Hódmezővh 4: 391, Császár, D.-almás, Kerékteleki 27: 26, Duka 65: 36, Aszófő, Csajág, Szt.gál 70: 28) | *páskumon* (K.-Sárrét, Nkság, N.-Sárrét, Pátroha 4: 391) | *páskum* (Pankasz 4: 391) | *pasum* (Domokos 4: 391) | *puskomba* (Kömlő 4: 391): legelő **a. páskum** (Doboz 54: 35, 72: 383): egy-egy kishold legelőterület **b. páskom** (Bény 4: 391) | *páskom* (Gyulavári, Pápa vid. 4: 391) | *páskum* (Drégelypalánk 4: 391) | *paskuma* (Szt.mártonkátá 4: 391): osztatlan közös tulajdonban és használatban levő legelőterület **c. páskum** (Kajdacs 4: 391): rosz, hitvány legelő **d. páskom** (Csengeri j. 13:

542, Fh.gyarmati j. 17: 499, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425) | *páskomon* (Komádi 72: 383) | *páskomra* (Dévaványa 72: 383) | *páskum* (Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425): a településhez közel fekvő legelő **e. páskom** (N.körös 71: 72): tanya körüli legelő **2. páskom** (J.berény 4: 391) | *páskomon* (Kopács 4: 391): a falu határában levő földterület **a. páskom** (Szentes 4: 391): egy tábla föld **b. páskom** (Csikvánd, Nyárad, Tapolcafü, Vanyola 68: 21): olyan szántó, amely valamikor legelő volt **c. páskum** (Decs, D.földvár, Medina, N.szokoly, Ozora, Pincehely, Sársztlőrinc, Simon-tornya 63: 44): egykori erdőlegelő; legelő, amelyet a múlt században kiosztottak, majd szántóvá törtek fel **d. páskumba** (Majosháza 4: 391): szőlővel beültetett terület **e. páskom** (Mihályi 26: 59, Földeák 55: 114): a faluhoz közel fekvő rét, dülő **3. páskóra** (A.-Szamos vid. 4: 391) | *páskom* (Hú.pályi 4: 391): állóvíznek vízínövényekkel sűrűn benőtt része. **Ö:** *borjú~*, *disznó~*, *liba~*, *ló~*, *tehén~*.

páskomföld 1. páskom-föld (Vésztő 4: 391): jobbágnak a belső telek után járó legelőrész **a. páskom-föld** (Szeghalom 4: 391): a közös legelőből a földesúrtól művelésre kapott földterület a jobbágy szántóföldjének kipótlására **2. páskumföld** (Csajág 70: 28): a legelő melletti közbirtokossági tulajdonban levő szántó **3. páskomföld** (Bny.sztlászló 70: 28): földterület, ahol a szántó között legelő is van.

páskomrész *pāskomrész* (K.némedi 22: 68): legelőrész a közös legelőből.

pasnyák *pasnyák* (Szabadka 49: 318, B.topolya és k. 53: 239) | *pašňjak* (Temerin és k. 51: 96) | *pásnyàqk* (Kórógy 46: 2/355): legelő.

pást *pást* (ÉrtSz. 5: 678, ÉKsz. 1091, Göncruszka, Keszthelyi j. 4: 392, Karcfalva 14: 207, Borszék, Cs.madaras, Gye.ditró, Gye.hodos, Gye.szárhegy, Gye.tölgyes, Gyimesfelsőlok, Kilyénfalva, Orotva, Tekerőpatak 19: 36, J.berény 62: 16) | *pástra* (Áj 4: 392) | *pāst* (Jánok 4: 392) | *pást* (Gyimesbükk 4: 392, Cs.bánkfalva, Csekefalva, Cs.madaras, Cs.mindszent, Csobotfalva, Cs.pálfalva, Cs.rákos, Cs.szentkirály, Cs.sztlélek, Fitód, Gye.csomafalva, Gye.újfalu, Kn.jakabfalva, Kn.újfalu, Kotormány, Madéfalva, Pottyond 19: 36): alacsony, sűrű fűvel benőtt hely; legelő. **Ö:** *lúd~*.

pászma *pászma* (Bogártelke, Inaktelke, Jegenyé, Váralmás 18: 113): föld-sáv, keskeny és hosszú tábla.

pásztorház *pásztorház* (Sárospatak 7: 268, Bakonya, M.lukafa 11: 957, Környe 27: 26, Hegyköz 36: 319): a falu pásztoraiknak szolgálati lakása.

pásztortanya *Pásztor Tanyák* (N.rábé 72: 383): pásztorszállás.

patak 1. *patak* (ÉrtSz. 5: 683, ÉKsz. 1092, Sárospatak 7: 268, Körösök 9: 100, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 957, Csengeri j. 13: 542, Karcfalva 14: 207, Császár, Dad, D.almás, Naszály, Neszmély 27: 26, Vári 34: 420, Hegyköz 36: 319, Sátoraljaújhely 37: 512, Mátyászkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425, Szabadka 49: 304, Zenta és k. 52: 107, B.topolya és k. 53: 235, Ba-

berény, Csököly, Ka.szerdahely, Örtilos, Szenna 60: 40, J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16, Györe, Kölesd, Ozora, Újireg 63: 44, Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 36, Hettyefő, Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 23, M.gencs, Nyárad, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 21, Bny.sztlász-ló, Csajág, Szt.gál 70: 29, Kúla és k. 79: 131): csermelynél nagyobb, folyónál kisebb folyóvíz **2.** *patak* (M.ózd 4: 401, Körösök 9: 100): árok **3.** *patak* (Fh.gyarmati j. 17: 499): lapályos, vízenyős terület. **Ö:** *cigány~, holt~, köz~, malom~*.

patakcsa *patakcsa* (Füzéri j., N.szalanc 4: 401, Hegyköz 36: 319) | *patakcsába* (P.falu 4: 401) | *pátákcsá* (Jánok 4: 401) | *pataktsája* (K.győr 4: 401): kis patak.

patakcsó *pátákcsó* (Csucsom 4: 401): kis patak.

patakfolyó *patakfojó* (Mecsekszakál 4: 401): nagyobb patak.

patakocska *patakácska* (Moldva 4: 402): kis patak.

paticska *paticska* (Fekete-Körös-völgy 38: 37): kis patak.

patkó 1. *patkó* (Sárospatak 7: 268): patkó alakú állóvíz, földterület **2.** *patkó* (Becse 47: 203): patkó alakú kanyarulat.

pazdergyás l. pozdorjás

pázsit 1. *pázsit* (ÉrtSz. 5: 694, ÉKsz. 1094, Boda, Vá.dombó 4: 412, Sárospatak 7: 268, Bö, Celldömölk–Alsóság, Nárai, Velem 65: 36) | *pázsiton*

(Mikóháza 4: 412) | *pázsittyán* (Katádfa 4: 412) | *pázsint* (Lázárfalva, Szederjes 19: 36) | *pázsint* (Csatószeg, Csekefalva, Cs.verebes, Korond, Tusnád, Újtusnád 19: 36): füves terület **a.** *pázsit* (Hirics, M.egregy, N.váty 11: 957): legelő. **Ö:** *liba~*.

pázsitos *pázsitos* (Sárospatak 7: 268): füves terület.

pece **1.** *pece* (Körösök 9: 100): pocsolás, vízállásos mélyedés **2.** *pecének* (Hortobágy 4: 580): természetes vízlevezető árok, csatorna.

pecefészek *pece-fiszek* (Gyula, Gyulavári 4: 580): (faluban vagy városban) mélyebben fekvő, vizenyős terület.

pecegödör *pecegüdör* (Heves m. 4: 580): elhullott állatok és szemet gyűjtésére használt gödör.

peres *peres* (Sárospatak 7: 268) | *pērēs* (J.berény 62: 16) | *pörös* (Kölesd, P.hencse 63: 44): földdarab, amelyért pereskedés folyt.

pereszteges *pereszmögös, peresztégös* (Óbudavár 67: 23): terméketlen, márgás talajú terület.

perjés *pergyés* (Szt.gál 70: 29) | *perjés* (Sárospatak 7: 268, Hegyköz 36: 319) | *pörgyés* (Szenna 60: 40, Bny.sztlászló 70: 29) | *pörjés* (Kölesd 63: 44): földdarab, ahol sok a perje.

perlitbánya *perlitbánya* (Hegyköz 36: 319): ásványbánya, ahonnan külszíni fejtéssel a perlitet nyerik.

péró *cigány~*.

pesung **1.** *besung*

peszércés *pöszércés* (A.örs 4: 456): bozótos, cserjés hely.

petákos *pétákos* (J.kisér 62: 16): gyenge termőképességű föld.

peterkás *pēterkás, pētyerkás* (Segesd 60: 40): kavicsos, rosszul termő föld.

petonykút **1.** *betonkút*

piac **1.** *piac* (ÉrtSz. 5: 739, ÉKsz. 1103, Karcfalva 14: 207, Cibakháza, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 14, B.topolya és k. 53: 235, J.árokszállás, J.berény, J.kisér 62: 16, Kúla és k. 79: 134) | *piarc* (Nyúl 6: 92, Gombos 48: 57) | *pijac* (Kanizsa és k. 45: 124, Becse 47: 203, Szabadka 49: 304, Temerin és k. 51: 90, 94, Doroszló 81: 69) | *pijarc* (Temerin és k. 51: 90): termékek árusítására, adásvételére szolgáló térség **a.** *piac* (ÉrtSz. 5: 739, Hegyköz 36: 319) | *piarc* (Bő, Gencsapáti, Velem 65: 36) | *piharc* (F.ör 23: 139, Csököly 60: 40, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat 65: 36): a falu közepén levő vásártér; főtér **b.** *piarc* (Bezdán 80: 124) | *pijac* (Ada 78: 150): élelmiszer árusítására való térség **2.** *piac* (Sárospatak 7: 268, Hegyköz 36: 319): szabad térség. **Ö:** *barom~, cerkó~, ócska~, rongyos~, zsib~*.

piactér **1.** *piactér* (ÉrtSz. 5: 740, ÉKsz. 1103, Karcfalva 14: 207, Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 14, B.topolya és k. 53: 235, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16, Kúla és k. 79: 131) | *piarctér* (D.földvár, Iregszemcse, Kölesd 63: 44, Bezdán 80: 124) | *pijactér* (Kanizsa és k. 45: 124, Becse 47: 203, Szabadka 49: 304, Szt.tamás és k. 50: 71): piac helye **a.** *piactér* (D.szekcső 11: 956): az egykori piac területe.

piacszer *piacszer* (Szé.föld 4: 467): piacsor.

picpángos **1.** *puszpángos*

pihenőerdő

pihenőerdő *pihenőerdő* (Sárospatak 7: 268): parkerdő.

piharc l. **piac**

pijarc l. **piac**

piliske *piliske* (Hm.szék vm. 4: 477): kopár, erdő nélküli hegy.

pince *pincék* (Kö.ladány 72: 389): mély üreg a folyó partoldalában. **Ö:** *föld~, lyuk~*.

pinceköz *pinceköz* (Hegyköz 36: 319): pincesor mellett vezető út.

pincesor *pincesor* (ÉrtSz. 5: 749, ÉKsz. 1105, Sárospatak 7: 268, Dr.-iványi, D.szekcső 11: 956, Hegyköz 36: 319, Györe 63: 44, Aszófő, Bny.-sztlásló 70: 29): szőlőterületen rendezetten, sorban épített pincék.

pincszer **1.** *pincszer* (ÉrtSz. 5: 750, ÉKsz. 1105): szőlőhegyen épített borospincék sora **a.** *pincszer* (Hegyköz 36: 319): falurész, ahol a pincék vannak.

pintérház *pintérház* (Hegyköz 36: 319): a pinter szolgálati lakása és műhelye.

piócás **1.** *piócás* (Kanizsa és k. 45: 124) | *piócás* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16, Szedres 63: 44, Bezdán 80: 124) | *piókás* (Sárospatak 7: 268): mocsaras terület, ahol sok a pióca **a.** *piócások* (Rákospalota 4: 488): piócatenyésztésre használt gödör.

piókás l. **piócás**

pipa *pipa* (Szabadka 49: 304, B.topolya és k. 53: 235): pipa alakú utca.

pipagödör *pipagödrök* (Hortobágy 4: 490): a pipakészítéshez használt agyag lelőhelye.

pipagyújtó *pipagyútó* (Cibakháza 25: 14): uradalmi munkások nyári munkák idején használt pihenőhelye.

pirsút *pirsut* (Zselic 4: 504, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Segesd, Szena 60: 40) | *pirsút* (Ipoly-v. 64: 220): erdei gyalogút, amelyet a vadászok használnak és gondoznak.

piszkáros *piszkáros* (Sárospatak 7: 268): halas.

pisztrángos *pisztrángos* (Z.haláp 67: 23): haltelep, amelyen pisztrángot tenyésztenek.

pityókaföld *pityókaföld* (N.bacon 4: 521) | *pityókafőüggynil* (Ketesd 4: 521): krumpliföld.

pityókáskert *pityókás kert* (Apáca 4: 521): krumpliföld.

placc **1.** *placc* (Szabadka 49: 304, Szt.tamás és k. 50: 71): telek **2.** *placc* (ÉrtSz. 5: 767, ÉKsz. 1109, Nyúl 6: 93, Sárospatak 7: 268, Torja 43: 145, Szenna 60: 40, J.apáti 62: 16, Udvari, Decs 63: 44, Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 23) | *placc* (K.némedi 22: 70): beépítetlen, elegyengetett térség; tér, tercske **a.** *placc* (Borszörcsök 69: 24): kocsimegállóhely a belterületen **3.** *placc* (Ketesd 18: 117): fennsík. **Ö:** *egzecér~*.

plága *plága* (Hidasnémeti, Tornyosnémeti 4: 525): táj, oldal.

plató *plató* (ÉrtSz. 5: 770, ÉKsz. 1109, Hőgyész 63: 44): fennsík.

plisza *plisza* (Domokos 4: 529): nagyon mély, csendes folyású víz.

plopos *plòpas, ploppos* (Pokolpatak–Dtúl 4: 529): nyárfákkal benőtt terület, nyárfás.

pocsár *pocsár* (Berkesd, Gyulavári, Hódmezővh, Makó, Szőreg, Torontál-
vh 4: 536): sáros, vizes, pocsolyás,
mocsaras terület.

pocséta *pocséta* (Hú.hetény 15: 184) |
pocsóta (Ács, Esztergom 4: 538): sá-
ros, mocsaras hely **a. pocséta** (Földeák
55: 117): jószágfürdető gödör.

pocsogó *pocsogó* (Alföld 4: 538): vi-
zes, süppedékes, mocsaras terület, to-
csogó.

pocsolya **1.** *pocsoja* (Sárospatak 7:
268, Hegyköz 36: 319) | *pocsola* (Csö-
köly 60: 40): vizenyős terület **a. po-
csoja** (Döbrököz 63: 44): sáros, isza-
pos mélyedés **b. pocsola** (Bő 65: 36) |
pocsolya (Zsadány 72: 392): a csürhe
fürdője.

podomális l. **pozdomás**

pogácsás *pogácsás* (Tamási 63: 44):
pogácsaalmafák csoportja.

pojána **1.** *pojána* (Bogáta, Bruszturó-
sza, Kalotaszeg, Moldva–Dtúl 4: 544,
Szucság 18: 118, Fekete-Körös-völgy
38: 38) | *pojánát* (Lábnik–Dtúl 4: 544)
| *pojánába* (Bádok 4: 544) | *pojánának*
(Moldva 4: 544) | *pojána*^a (Szászfenes
18: 118) | *pojána* (Kápota 4: 544) | *po-
jána* (Pusztina 4: 544) | *pojána* (Szá-
razpatak², Turluján, Váló Kimpuluj 4:
544): erdei tisztás **2.** *pojána* (Bogdán-
falva, Forrófalva 4: 544): kivágott er-
dőrészt, vágás **3.** *pojána* (Szé.föld 57:
65): legelő.

poklos *poklos* (Sárospatak 7: 268):
igen rossz minőségű föld.

polena *polena* (B-Bod vm., Tisza f.
vid. 4: 550): mező.

poletár(-) l. **proletár(-)**

polya *poja* (Hegyköz 36: 319): mező.

polyácska *pojácska* (Hegyköz 36:
319): kis föld, legelő.

polyán **1.** *poján* (Hegyköz 36: 319): er-
dei tisztás **2.** *poján* (Hegyköz 36: 319):
hegyi rét.

polyánka **1.** *pojánka* (Hegyköz 36:
319): erdei tisztás **2.** *pojánka* (Hegy-
köz 36: 319): hegyi rét.

ponk **1.** *ponk* (ÉrtSz. 5: 792, ÉKsz.
1114, Csík vm., Páké, Tófalva 4: 555,
Torja 43: 146) | *ponk* (Ké.almás 56: 30)
| *ponkann* (Szind 4: 555): (kis) domb,
halom, emelkedés **2.** *pank* (Nyá.mente
4: 555) | *ponk* (B.falu, Hétfalu, Kalota-
szeg, Nyá.mente, Tatrang 4: 555):
hegyhát kiemelkedő része **3.** *ponk*
(Torda 4: 555): dombtető és hegycsúcs
4. *ponk* (Erdély 4: 555): útszéli gya-
logút. **Ö:** *kő*~.

ponkocska *ponkocska* (Torja 43: 146):
kis földemelkedés.

pórag l. **parlag**

porcella l. **parcella**

porfogó *porfogó* (Lesenceistvánd 67:
23): akácos erdő a homokos terület
mellett.

porogy l. **porond**

porond **1.** *porond* (ÉrtSz. 5: 803, Ma-
kó 4: 564, Fh.gyarmati j. 17: 499) |
porondokon (Szeged 4: 564, Szegha-
lom 72: 394) | *porondra* (Pürkerec 4:
564) | *porong* (Füzesgyarmat, Kp.-Ti-
sza-vid., S.örös, Szentes, T.bábolna,
T.dob 4: 564, T.szőlős 16: 89, Vésztő
72: 394) | *porongon* (Füzesgyarmat,
Sárrét¹ 72: 394) | *porongra* (N.-Sárrét
72: 394) | *porog* (Püspökladány 72:
394) | *porongyon* (Zsadány 72: 394):
folyóban képződött homok- vagy ka-

vicszátony, illetve a vízből alig kiemelkedő kis sziget **a. porongokat** (K.-Sárrét, Nkság, N.-Sárrét 4: 564): növényzettel borított zátony **2. porond** (Fh.gyarmati j. 17: 499, Fekete-Körös-völgy 38: 39, Szé.föld 57: 66): homokos, kavicsos part(rész) **3. porogyokra** (Komádi 72: 394) | *porondokon* (Szeged 4: 564) | *porong* (Alföld, Füzesgyarmat, K.-Sárrét, Nkság, N.-Sárrét 4: 564, Körösök 9: 100, Bölske, Decs, Gerjen 63: 44, Dévaványa, N.-Sárrét 72: 394) | *porong* (Szerep 4: 564) | *porongot* (Karcag 4: 564) | *porongok* (Hortobágy 4: 564) | *prongokon* (Komádi 4: 564) | *porongy* (Váncsod 4: 564, Okány 72: 394) | *porongyok* (Komádi 4: 564) | *poronk* (Szeghalom 4: 564) | *poronty* (Sarkad 4: 564, Hú.pályi 72: 394) | *poronygy* (Komádi 4: 564) | *poronyty* (Gyula, Pocsaj, Vésztő 4: 564, Pocsaj 72: 394): szántóföldből, rétből vagy vizenyős területből kiemelkedő magasabb földhát, földdarab **4. porond** (ÉrtSz. 5: 803, Ms.vásárhely, Torda 4: 564) | *porondba* (Ko.vár 4: 564) | *porondon* (Andrásfalva-Dtúl 4: 564) | *porongy* (Halmágy 4: 564): vízmosásos, kövecses, száraz, pusztá hely **5. porond** (A.szece 4: 564): víz mellett levő, növényzettel borított, mocsaras, iszapos terület **6. porond** (Apáca 4: 564): pázsit, gyep.

porondos porontyos (Hú.pályi 4: 564): vízből kiemelkedő magasabb földhát, földdarab.

porondszeg porondszegen (Erdély 4: 564): kavicsos, zátonyos hely.

porong(y) l. porond

poronk l. porond

poronty l. porond

poros poros (Sárospatak 7: 268, K.-apáti, Szt.békkálla 67: 23): homokos terület.

porosállás porosállás (Balmazújváros, Hortobágy 4: 565) | *porosálláson* (Alföld, H.nánás 4: 565): az állatok déli vagy éjszakai pihenőhelyéül szolgáló, a jószág által letaposott, füvetlen rész a legelőn.

porszik porszik (Alföld 4: 566): laza felületű, szikes talaj.

port l. part

porta 1. porta (ÉrtSz. 5: 805, ÉKsz. 1117, Sárospatak 7: 268, Bod.köz 42: 248, Kanizsa és k. 45: 124, Kölesd 63: 44, Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 36, Büssü 66: 188, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 29) | *portà* (K.némedi 22: 71, Ipoly-v. 64: 223): beépített telek **2. porta** (N.körös 71: 75): üres telek, házhely **3. porta** (Mátészalkai j. 41: 596): egykori télesztelep.

postaút postaut (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 956, F.őr 23: 141, K.kanizsa 39: 210, Ba.berény, Örtilos, Segesd, Vörs 60: 40, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlórcinc, Szakcs 63: 44, Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 36, Hettyefő, Kapolcs, Káptalanótóti, Lesenceistvánd 67: 23, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 21, Borszöröcsök, Csög-le, Nyirád, Ve.galsa 69: 24) | *postaút*

(ÉrtSz. 5: 811, ÉKsz. 1118, Sárospatak 7: 268, Hegyköz 36: 319) | *póstaut* (Büssü 66: 188): falvakat összekötő fontosabb út.

posvány 1. *posvány* (ÉrtSz. 5: 811, ÉKsz. 1119) | *pozsvány* (Büssü 66: 188): mélyen levő hely, ahol a víz hosszabb ideig áll és megposhad 2. *posvány* (ÉrtSz. 5: 811, ÉKsz. 1119, Szt.gál 70: 29): gyér vizű, iszapos, bűzös, többnyire csak időszakos mocsár.

posványos *posványos* (Döbrököz, Ozo-ra 63: 44, Szt.gál 70: 29): vizenyős, mocsaras, ingoványos terület.

poszhomok *poszhomok* (Bő 65: 36): homokos hely.

posztia l. **pusztia**

pótlás *pótlás* (Egyh.késző, Malomsok 68: 21, Borszörcsök 69: 24): terület, mellyel határkiigazítás vagy parcellázás során egészítettek ki egy-egy tulajdont.

pótlék *pótlék* (Szabadka 49: 304, B.topolya és k. 53: 235) | *pótlék* (Sárospatak 7: 268, Hegyköz 36: 319, Ba.berény 60: 40, Lesencefalu, Lesenceistvánd 67: 23) | *pótlék* (Császár 27: 26, Csögle 69: 24): parcellázás során pótlásként adott földdarab.

potyogó *potyogó* (Martonos 3: 519): vízimalom.

pozdomális 1. *pozdemélis* (Ks.pálfa 4: 577) | *pozdomális* (Hetyefő 67: 23) | *pozdomáris* (Ks.pálfa 4: 577, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő 68: 21, Borszörcsök, Csögle 69: 24, K.dörgicse 70: 29): belterületen fekvő, a házhoz tartozó szántóföld, kertalja a. *pozdomáris* (Ve.galsa 69: 24): a házhoz tartozó

telek 2. *pozdomális* (Kapolcs, Káptalanlántóti 67: 23) | *pozdományos* (Szt.gál 70: 29): a falu végén levő földek 3. *podomális* (Litér 70: 29): a múlt századi telkes jobbágyság és zsellérek pótlékként kapott földterülete 4. *pozdomáris* (Nyirád 69: 24): művelésre nem alkalmas terület.

pozdorjás *pazdörgyás* (Györe 63: 44): kendertermesztő hely.

póznás *póznás* (A.mocsolád 11: 956): fiatal erdő, ahol gyümölcsverő rudakat lehet vágni.

pördülő *pördülő* (Nyúl 6: 94): útnak az a szakasza, ahol elfordul.

pörgyész l. **perjész**

pörkölés *pörkölés* (Tolna 63: 44): leégett erdő helye.

pörös l. **peres**

pöse *pöse* (Büssü 66: 189): láp, vizes, vizenyős talaj.

pöszércész l. **peszercész**

pramonát l. **promenád**

priporka *priporka* (Moldva 4: 600): domb.

progon *progon, progen* (Szabadka 49: 304): szőlők között vezető széles út.

proletár *polétár* (Medina 63: 44, Bajánsenye, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 36): az első világháború után a hadiárva, -özvegyek és -rokkantak számára kiosztott földek.

proletárföld *polétárföld* (Csajág 70: 29) | *proletárföld* (Nyúl 6: 94): az első világháború után a hadiárva, -özvegyek és -rokkantak számára kiosztott földek.

promenád

promenád *pramonád* (Hódmezővh 4: 603) | *pramonát* (Apátfalva 4: 603) | *pramonátba* (Hódmezővh 4: 603) | *promenád* (Bh. vm., Gyalu, Kk.félegyháza 4: 603) | *promenád(é)* (Makó 4: 603) | *promenádon* (Munkács, Sárospatak 4: 603) | *promonád* (Gyöngyös, J.berény, Se.sztgyörgy 4: 603) | *promonád(é)* (Makó 4: 603) | *promonát* (Fogarás 4: 603): sétány, sétatér.

prong l. porond

provinc *provincon* (Makó 4: 604): vidék.

pujföld *pujföld* (Moldva 4: 616): kukoricaföld.

pujistye *pujistye* (Bogdánfalva 4: 616): kukoricaföld, kukoricás.

pumpa *pumpa* (Szabadka 49: 304): pumpás kút.

púp *pup* (Mihályi, Söjtör 4: 624, Bajánsenye, Bö, Gencsapáti, Gy.vár, Nárarai, R.gyarmat, Velem 65: 36) | *pupon* (Bak 4: 624) | *púp* (ÉKsz. 1131, Sárospatak 7: 268): kis domb, halom.

puporka *puporka* (Hegyköz 36: 320): kipúposodó terület.

puskom l. páskom

puszpángos *picpángos, pispángos* (Hegyköz 36: 320): puszpánggal benőtt terület.

puszta **1.** *puszta* (ÉrtSz. 5: 862, ÉKsz. 1132, Sárospatak 7: 269, Csengeri j. 13: 543, Hú.hetény 15: 187, Csépa, Kunsztmárton 25: 14, Hegyköz 36: 320, Mátészalkai j. 41: 597, Gombos 48: 57, Szabadka 49: 304, Szt.tamás és k. 50: 71, Temerin és k. 51: 90, B.topolya és k. 53: 235, Ké.almás 56: 30, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16, Bajánsenye,

Bö, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár, R.gyarmat, Velem 65: 36, Ada 78: 150, Kúla és k. 79: 131, Bezdán 80: 124, Doroszló 81: 69): nagy kiterjedésű, többnyire fátlan, füves síkság, kipusztult termőterület **a.** *puszta* (Kö.-tárkány 4: 632): parlag **2.** *puszta* (ÉrtSz. 5: 862, ÉKsz. 1132, So. m., Szt.gál 4: 632, Sárospatak 7: 269, Bük 8: 135, Görcsöny, So.hatvan 11: 956, Császár, Dad, Neszmély 27: 26, Hegyköz 36: 320, Sátoraljaújhely 37: 513, Ba.berény, Ka.szerdahely, Ordacsehi, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szena, Vörs 60: 41, Koppány 61: 187, D.földvár, Döbrököz, Györe, Gyulaj, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc 63: 44, Gy.vár, Nárarai 65: 36, Büssü 66: 191, Hetyefő, Kapolcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 23, Csikvánd, Nyárad, Tapolcafő, Ve.varsány, Vanyola 68: 21, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 24, Bny.sztlász-ló, Csajág, Szt.gál 70: 29) | *pusztának* (Bakony hg. vid., Ormánság 4: 632) | *pusztá* (Kórógy 46: 2/388): a falutól távolabb eső kisebb települési egység, mezőgazdasági központ, major **a.** *puszta* (Koppány 61: 187): uradalmi birtok **3.** *puszta* (Sárospatak 7: 269, Csengeri j. 13: 543, Hegyköz 36: 320, Mátészalkai j. 41: 597): elnéptelenedett, pusztásodott település **4.** *puszta* (Hétfalu, Pusztina 4: 632, Karcfalva 14: 207) | *pusztá* (Szárazpatak² 4: 632): havasi rét, tisztás **a.** *puszta* (Ké.almás 56: 30): erdei tisztás **5.** *puszta* (Nyámente 4: 632) | *pusztá* (Vizánta 4: 632): elpusztult vagy kiirtott erdő. **Ö:** *homok~*.

pusztaföld *pusztaföld* (Szederjes 19: 37): parlagon hagyott föld.

pusztahely *puszta hëj* (Turluján 4: 633): tisztás.

pusztakapu *pusztakapu* (Kákics, Piskó 4: 633): a falu belterületét a mezőtől elválasztó, a jószág elbitangolását megakadályozó kapu.

pusztakút **1.** *pusztakut* (Csajág 70: 29): ásott kút a legelőn, amelynél az állatokat itatják **2.** *pusztakút* (Hegyköz 36: 320): forrás.

pusztatemplom **1.** *pusztatemplom* (Becse 47: 203, Ada 78: 150): szabadban, pusztaságban épített templom **2.** *pusztatemplom* (Aszófő, Szt.gál 70: 29): templomrom.

pusztia *posztia* (Körispatak, Ms.keresztúr, Szé.betlenfalva 4: 633) | *pusztia* (Körispatak, Ms.keresztúr, Szé.betlenfalva 4: 633): lakatlan hely, pusztaság.

pusztinya *pusztinya* (Hegyköz 36: 320): elpusztult településrész.

putri **1.** *putri* (ÉrtSz. 5: 864, ÉKsz. 1132, Kórógy 46: 2/388, Nyárad, Vanyola, Ve.varsány 68: 21, Csajág, Szt.gál 70: 29): kicsi ház, amely rossz állapotban van **a.** *putri* (B.topolya és k. 53: 235, Borszörcsök 69: 24, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 29): cigányok lakhelye **2.** *putri* (M.gencs 68: 21): juhászok nyári szálláshelye, egyetlen helyiség, amelynek berendezése egy ágy **a.** *putri* (Csikvánd 68: 21): kis, szalmatetős építmény, a gulyások menedékhelye **3.** *putri* (Vanyola 68: 21): csőszök menedékhelye a szőlőhegyben. **Ö:** *föld*~.

pücskös l. **tücskös**

ráadás *ráadás* (Miszla, Ozora, Szakcs 63: 44) | *ráadások, ráadások* (Doroszló 81: 69): a régi földosztásnál itt történt a földdarabok kiegészítése.

rajcsur **1.** *rajcsur* (Pincehely, Závod 63: 44) | *rejcsúr* (Bokod 27: 26): lovassági gyakorlótér **2.** *rajcsur* (Környe 4: 657): a szérűskertnek a helység közelében fekvő, bekerített része **3.** *lajcsúr* (Óbást 4: 657): libák, ritkán sertések számára lécekkel elkerített terület **4.** *rejcsúr* (Bokod 27: 26): játszótér **5.** *rájcsür* (Büssü 66: 192): kerítéssel elkerített út.

rajcsúrnyakert *rajcsurnyakert* (Nyegyháza 4: 657): apaállatok számára elkerített hely a legelőn.

rakás *kő*~.

rakat *kő*~.

rakattyás l. **rekettyés**

rakodó **1.** *rakodó* (Hegyköz 36: 306, 320): erdészeti terület, tisztás az erdőben, ahol a kitermelt fát járművekre rakják **2.** *rakodóu* (Csengeri j. 13: 543): cséplésre szolgáló hely. **Ö:** *bárka*~, *fa*~.

rakodóhely *rakodóhëj* (Ketesd 18: 122) | *rakodó^uhëj* (K.petri, Sárvásár 18: 122): szérű.

rakodókert *rakodókert* (Sarkad 4: 663) | *rakodókertjeikben* (Arnót 4: 663): gazdasági udvarnak vagy uradalmi majornak az a része, ahol a szénát, szalmát tartják; szérűskert.

rakományoskert *rakományos kert* (Sümeg 4: 663): krumplival vagy kukoricával beültetett kert.

rákos *rákos* (Sárospatak 7: 269, Kőrösök 9: 100, Hegyköz 36: 320): rákban gazdag víz és környéke.

rakotmány 1. *rakotmány* (Kardoskút, Me.túr 4: 665): gazdasági udvarnak vagy uradalmi majornak az a része, ahol a szénát, szalmát tartják; szérűskert **2.** *rakotmány* (Pápa 4: 665): kukoricával, krumplival vagy babbal beültetett földterület.

rakottya l. rekettye

rakottyás l. rekettyés

rakpart 1. *rakpart* (ÉrtSz. 5: 916, ÉKsz. 1144, Szabadka 49: 304, Zenta és k. 52: 107, D.földvár 63: 44): folyópart rakodásra szolgáló (kiépített) szakasza **2.** *rakpart* (ÉKsz. 1144): közvetlenül folyó mentén húzódó út vagy utca.

rámpa 1. *rámpa* (Csengeri j. 13: 543, T.szőlős 16: 93, Fh.gyarmati j. 17: 499, Mátészalkai j. 41: 597, Csikvánd 68: 21) | *rampa* (Sövényháza 4: 668) | *rompa* (M.kanizsa, Szentes 4: 668): töltésre, illetve gátra vezető meredek vagy enyhe lejtésű út, átjáró **a.** *rompa* (Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 14): feljáró **b.** *rampa* (Becse 47: 214) | *rampa* (Csengeri j. 13: 543, T.szőlős 16: 93, Böhönye 60: 41, Bogyiszló, D.földvár, Szedres 63: 44, Csajág 70: 29, Ada 78: 151, Kúla és k. 79: 131) | *rompa* (Kanizsa és k. 45: 131): vasúti átjáró; sorompó **c.** *rampának* (Baja 4: 668): feltöltött erdei út **d.** *rámpa* (Budapest vid. 4: 668): sikló, hegyipálya **e.** *rámpa* (ÉKsz. 1145): a bánya különböző fejtési szintjeit összekötő lejtő **2.** *rámpa* (ÉrtSz. 5: 920, ÉKsz. 1145, Császárs 27: 26, Hegyköz 36: 320, Aszófő 70: 29) | *rampa* (Vanyola, Ve. varsány 68: 21): vasúti rakodóhely **3.** *rampa* (J.berény, J.boldogháza 62: 16): vasúti őrház.

rángató *rāngató* (Kéménd 24: 32): pumpáskút.

rángatóskút *rāngatóskút* (N.körös 71: 77): fűrott kút.

rapáj l. lapály

rapát *rapát* (Csepreg 65: 36): mély vízmosásban vezető út.

raszadnik *raszadnik* (Szt.tamás és k. 50: 75): faiskola.

ráta 1. *ráta* (Fh.gyarmati j. 17: 499, Büssü 66: 193) | *rātā* (K.némedi 22: 72): egy rész a (szétosztott) földterületből **2.** *ráta* (T.szőlős 16: 92): kaszálonak egy meghatározott darabja **3.** *ráta* (Koppány 61: 189): pászta (az erdőben).

ravnica *ravnica* (Becse 47: 214): síkság.

ré(-) l. rév(-)

rebec 1. *rebec* (Csajág 70: 29): mesterséges erdőcsoport a szántóföldön, amely a homok megfogását szolgálja **2.** *rebec* (Csajág 70: 29): bozótos, sarjnövényes, műveletlen terület **a.** *rebec* (Balaton-felvidék 4: 683): gazos, gyomos föld.

regelő l. legelő

rejcsúr l. rajcsur

réka *réika* (Kórógy 46: 3/23): patak, folyó.

rekesz 1. *rēkesz* (Káptalantóti 67: 23): terület, amelyet sövényrel vagy árokkal vettek körül **a.** *rēkesz* (Ordacsehi 60: 41): árokkal bekerített gyümölcsös, belsőség **b.** *rēkesz* (Tapolcafü 68: 21): tüskekerítéssel körülvevő állatlegelő **2.** *rekesz* (N.dobrony 35: 106): gyümölcsös, mely távol van a lakóhelytől **3.** *rekesz* (Sárospatak 7: 269): fából, nád-

ból épített gát a halak irányítására. **Ö:** *borjú~*.

rekeszt *rekeszt* (N.dobrony 35: 106): gyümölcsös, mely távol van a lakóhelytől.

rekeszték **1.** *rekeszték* (Hú.hetény 15: 190): kerítés; illetve a vele elkülönített, elrekesztett hely **2.** *rökeszték* (Szenna 60: 41): a vizet elzáró gát.

rekesztés **1.** *rekesztés* (Sárospatak 7: 269): kövekkel elkülönített vízszakasz **a.** *rökesztés* (Órtilos 60: 41): kövekkel védett partszakasz **2.** *rëkesztés* (Kup, Ugod 68: 21): zsilip.

rekesztő *rökesztő* (Szenna 60: 41): a vizet elzáró gát.

rekettye **1.** *rekettye* (Bajánsenye, Bö, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 36): bokros, vízenyős rét, legelő **2.** *rakottya* (Csomaköz 12: 163, Sátorajaujhely 37: 513): rekettyebokrokkal benőtt terület.

rekettyés *rakattyás* (Hegyköz 36: 320) | *rakottyas* (Sárospatak 7: 269, Csanálos 12: 163, Karcfalva 14: 207, Hegyköz 36: 320, Sátorajaujhely 37: 513) | *reketyés* (Bezdán 80: 124) | *rekettyés* (ÉrtSz. 5: 966, ÉKsz. 1155, Sárospatak 7: 269, Fh.gyarmati j. 17: 499, Szabadka 49: 304, J.berény, J.boldogháza 62: 16) | *rekettyés* (Császár, Dad 27: 26, Csököly, Vörs 60: 41, Diósberény, Kajdacs, Újireg 63: 44, Hetyefő, Kapolcs 67: 23, N.dém, Nóráp, Pápakovácsi, Sikátor, Vaszar 68: 21, Borszőrcsök, Ve.galsa 69: 24, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 29) | *rekettyís* (Csögle 69: 24) | *reköttyés* (Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 956, Csököly 60: 41): rekettyebokrokkal benőtt terület.

remisz **1.** *remész* (Ba.bozsok, Polgárdi, Soponya 4: 703, Gy.vár 65: 36) | *remész* (K.szekely 4: 703) | *remic* (Sümege 4: 703) | *remic* (Gölle 4: 703) | *rëmis* (Mihályi 4: 703) | *remisz* (Nárai 20: 56, Bö, Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 36) | *remisz* (Békés, T.csege 4: 703, Duka 65: 36) | *remiszen* (Tanakajd 4: 703) | *remiszihez* (H.nánás 4: 703) | *rëmisz* (Naszály 27: 26) | *remiz* (Kö.ladány 72: 401): fákkal, bokrokkal sűrűn benőtt kisebb terület **a.** *remész* (Bny.sztlászló, Csajág 70: 29) | *remic* (Ricse 4: 703) | *remisz* (Gy.vár 4: 703) | *remisz* (Sársztmiklós 4: 703) | *remiz* (Keszthelyi j. 4: 703): művelt területek közé telepített, illetve a kert, telek végén ültetett kis erdő, liget **b.** *remész* (Hetyefő 67: 23, Ve.galsa 69: 24) | *remic* (Segesd, So.udvarhely 60: 41) | *remiz* (Sárospatak 7: 269) | *remiz* (Vanyola 68: 21): szántók közötti erdősáv, erdőfolt, amely a vadaknak nyújt védelmet **c.** *remisz* (M.gencs 68: 21): facsoport a legelőn, amely alatt a marhák pihennek **d.** *remic* (Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Órtilos, Vörs 60: 41): fiatal, még nem ritkított erdő **e.** *remic* (Ba.berény, Szenna 60: 41) | *remiz* (Sárospatak 7: 269): erdő sűrű, bozótos része **2.** *reméc* (D.földvár, Döbrököz, Fürged, Kajdacs, N.vejke, Ozora, Sársztlőrinc, Tengelic 63: 44) | *remész* (D.földvár, Döbrököz, Fürged, Kajdacs, N.vejke, Ozora, Sársztlőrinc, Tengelic 63: 44) | *reméz* (Szedres 4: 703) | *remic* (D.földvár, Döbrököz, Fürged, Kajdacs, N.vejke, Ozora, Sársztlőrinc, Tengelic 63: 44, Sümege, Zselic 4: 703, Büssü 66: 194, Kápta-

lantóti, Lesenceistvánd 67: 23) | *remisz* (D.földvár, Döbrököz, Fürged, Kajdacs, N.vejke, Ozora, Sársztlőrinc, Tengelic 63: 44) | *remíz* (Pereszteg 4: 703): fás, cserjés, bozotos hely.

rend *rend* (Oltszakadát 4: 704): utca-sor. **Ö:** ház~.

rengeteg *rengeteg* (ÉrtSz. 5: 995, ÉKsz. 1160) | *rëneteg* (Kórógy 46: 3/25): sűrű erdőség.

rengetős *rengitősbe* (Ploskucén 4: 709): sűrű erdő, rengeteg.

reon *reon* (Szt.tamás és k. 50: 75): ke-rület, körzet.

répaföld *répaföld* (Hegyköz 36: 320): szántóterület, ahol jellemzően répát termesztnek.

répás **1.** *répás* (Hú.hetény 15: 191): répával bevetett hely, répaföld **a.** *répás* (Hegyköz 36: 320): erdőirtással nyert hely, ahová répát vetettek, hogy a gyakori kapálás által a gatz teljesen kiirtsák.

répáskert *répáskert* (Hegyköz 36: 320): szántóterület, ahol jellemzően répát termesztnek.

résség l. **rétség**

rész **1.** *rész* (Sárospatak 7: 269, Hegyköz 36: 320, Sátorajáújhely 37: 513, Nak, Pincehely 63: 44): határrész, területrész **a.** *rész* (A.mocsolád 11: 956): több dűlőből álló határrész **b.** *rész* (Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 14, Sátorajáújhely 37: 513) | *rész* (Csengeri j. 13: 543, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.bátori j. 44: 425): birtok, tag. **Ö:** erdő~, legelő~, páskom~.

rét **1.** *rét* (ÉrtSz. 5: 1017, ÉKsz. 1166, K.-Sárrét, N.-Sárrét, Rétoldal 4: 719, Hú.hetény 15: 191, Becse 47: 204,

Berettyóújfalu, Komádi, N.gyanté 72: 402) | *rédbe* (Szlavónia 4: 719) | *rét* (Tyukod 4: 719) | *rét* (Csengeri j. 13: 543) | *rét* (Kórógy 46: 3/28) | *rétbe* (Sárrét¹, Vésztő 72: 402) | *rétékbe* (Fülöpszállás, Rétköz 4: 719) | *rétékkel* (Kö.nharsány 72: 402) | *rétéket* (Bh.-ugra 72: 402) | *rétén, réteken* (Püspökladány 72: 402) | *rétnek* (Darvas, Sárrétudvari 72: 402) | *rétje* (Dévaványa 72: 402) | *rít* (H.hadház, Hortobágy, Szerep 4: 719, Csökmő, Szeghalom 72: 402) | *ridbe* (Hú.pályi, Kö.ladány 72: 402) | *ritbe* (Doboz 4: 719) | *ritben* (Sárrétudvari 72: 402) | *riten* (Békés 72: 402) | *ritet, ritre* (Dévaványa 72: 402, 403): vizenövényekkel benőtt, lápos, mocsaras, vizenyős terület **a.** *rít* (Kp.-Tisza-vid. 4: 719, T.szőlös 16: 90): legelőnek, szántónak alacsonyabban fekvő, kissé vizenyős része **2.** *rít* (Martos, Szentes 4: 719): magas vízálláskor, áradáskor víz alá kerülő terület; ártér, hullámtér **3.** *rét* (Becse 47: 211, Szabadka 49: 304, Zenta és k. 52: 108, B.topolya és k. 53: 235, Ada 78: 151): fűvel benőtt terület **a.** *rét* (ÉrtSz. 5: 1017, ÉKsz. 1166, Sárospatak 7: 269, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 956, Hú.hetény 15: 191, Cibakháza, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 14, Déda 35: 112, Hegyköz 36: 320, Sátorajáújhely 37: 513, K.kanizsa 39: 218, Ba.berény, Böhönye, Csökölly, Kaszerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 41, J.apáti, J.árokszállás, J.berény 62: 16, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora,

Sársztlőrinc, Szakcs 63: 44, Bajánse-
nye, Gy.vár, R.gyarmat 65: 36, Hetye-
fő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceist-
vánd 67: 23, Tapolcafé, Ve.varsány
68: 21, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád,
Ve.galsa 69: 24, Aszófő, Bny.sztlász-
ló, Csajág, Szt.gál 70: 29, Kúla és k.
79: 131, Bezdán 80: 124) | *rétnek* (Be-
rettyóújfalu 72: 402) | *rét* (Csengeri j.
13: 543, Mátészalkai j. 41: 596, Ny.-
bátori j. 44: 425) | *rét* (Kórógy 46:
3/28) | *riét* (Déda 35: 112) | *riét* (Fh.-
gyarmati j. 17: 499) | *rit* (F.ör 23: 145,
Császár, D.almás 27: 26, Déda 35:
112, J.kisér 62: 16, Bö, Celldömölk-
Alsóság, Duka, Gencsapáti, Nárai, Ve-
lem 65: 36, Csikvánd, M.gencs, Nyá-
rád, Vanyola 68: 21, Hú.pályi 72: 402):
széna termesztésre használt terület,
kaszáló **b. rét** (ÉrtSz. 5: 1017, ÉKsz.
1166, Hú.hetény 15: 191, Déda 35:
112, Becse 47: 211, Gombos 48: 57,
Szabadka 49: 304, Zenta és k. 52: 108,
B.topolya és k. 53: 235, Csögle 69: 24,
Ada 78: 151, Doroszló 81: 69) | *rét*
(Kórógy 46: 3/28) | *riét* (Déda 35:
112) | *rit* (Déda 35: 112): legelő **4. rit**
(T.szölös 16: 92, Déda 35: 112) | *rét*,
riét (Déda 35: 112): szántóföld **a. rét**
(Kanizsa és k. 45: 124): mélyen fekvő,
szurkos talajú termőföldterület **5. rét**
(Farnas 18: 123) | *rit* (Lóna 18: 123) |
rit (M.bikal 18: 123): liget. **Ö:** *alsó~*,
bika~, *falú~*, *gulya~*, *gyékény~*, *irtás~*,
kapitány~, *kaszáló~*, *kaszás~*, *kerék~*,
lap~, *liba~*, *pap~*, *parlag~*, *sár~*, *szé-
na~*, *vad~*.

rétalj 1. rétajj (Zenta és k. 52: 108) |
rit alján (Dévaványa 72: 402) | *rétajj-
ban* (Rétoldal 4: 720) | *rétaljban* (K.-

Sárrét, N.-Sárrét 4: 720): lápos, zsom-
bikos terület széle **a. rétaljban** (Ko-
mádi, Sárrét¹ 72: 402): rét szélén húzó-
dó legelő, szikes **2. rétajj** (Zenta és k.
52: 108): rét alsó, déli része **3. rétajjba**
(Andocs 4: 720): kaszálón, legelőn le-
vő hajlat, mélyedés.

rétdőngör réddöngör (N.váty 4: 720):
rét dombos része.

rétdőülő rétdülő (Szenna 60: 41): rét
végében, esetleg emelkedettebb részén
levő kisebb szántás.

rétes réteseket (Kocs 4: 721): kaszáló.

rétföld 1. rétföd (Göröcsöny 11: 956,
Szt.gál 70: 29) | *rétföld* (Sárospatak 7:
269, Hegyköz 36: 320, Ve.galsa 69:
24) | *ritföd* (Császár 27: 26): rétből
feltört szántó **a. rétföldek** (Istenmezeje
4: 722): patak kiszáradt árterén levő
szántó **2. rétföd** (Döbrököz, Ozora,
Pincehely, Sársztlőrinc, Szakcs 63:
44): egybetartozó terület, amelynek fe-
le rét, a másik fele szántó **3. rifgődek**
(Szeghalom 72: 403): gazos hajlat, fe-
nék.

rétiföld réti föld (Bny.sztlászló, Csajág
70: 29): rétek melletti szántóföld.

rétkaréj riét-karaj (Göcsej 4: 723):
rét kanyargós széle.

rétpart 1. rétpart (Ada 78: 151): fűvel
benőtt terület, legelő kiemelkedő széle
folyó, tó mellett **2. rétpart** (Kanizsa és
k. 45: 124): a réti térszínnel találkozó
magasabb szint peremterülete.

rétség 1. rétség (ÉrtSz. 5: 1020, ÉKsz.
1167, N.-Sárrét¹ 72: 403) | *réicség*
(Kórógy 46: 3/29): nagy kiterjedésű
füves, mocsaras, sík terület **2. rétség**
(ÉrtSz. 5: 1020, ÉKsz. 1167, Ásottha-
lom, Kkság, Szentes 4: 723, Sárospa-

tak 7: 269) | *résség* (Szt.gál 4: 723): nagy területű, (alacsonyan fekvő) rét vagy legelő **3. rétség** (Sárrét¹ 72: 403): réti határ.

rétvég *rét végrű* (Görgeteg 4: 723): rét keskenyebb oldalának széle.

rév **1. ré** (Sárospatak 7: 269, D.szekcső 11: 956, Nyergesújfalu 27: 26, K.kanizsa 39: 218, Ba.berény 60: 41, Bölcse, Decs, D.földvár, Kölesd 63: 44, Badacsonytomaj, Ba.ederics, Révfülöp, Szigliget 67: 23, Aszófő 70: 29) | *ré* (Csengeri j. 13: 543, Mátészalkai j. 41: 596) | *rév* (ÉrtSz. 5: 1022, ÉKsz. 1167, Sátorajáújhely 37: 513, Gombos 48: 59, Zenta és k. 52: 108, Ba.berény 60: 41, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Ve.varsány 68: 21) | *révnek* (Dévaványa 72: 403) | *réiv* (Kórógy 46: 3/30) | *ri* (T.szőlős 16: 89, Csögle 69: 24) | *rinél* (Békés 72: 403) | *rié* (Fh.gyarmati j. 17: 499) | *rív* (Haraszi 46: 3/30): átkelőhely a folyón, tavon, a komp kikötőhelye **a. rév** (Bezdán 80: 124): kisebb vízi járművek kikötőhelye. **Ö: kő~.**

révház *réház* (Kunsztmárton 25: 14, Tolna 63: 44) | *révház* (ÉrtSz. 5: 1024, ÉKsz. 1168) | *riház* (T.szőlős 16: 89): a rév melletti épület a révész részére.

révhely *réhē* (Szigliget 67: 23) | *réhej* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16) | *réhely* (Sárospatak 7: 26) | *rihel* (Csögle 69: 24) | *rihely* (Heves m. 4: 726): kikötőhely, átkelőhely.

rezula **1. rezala** (Gilvánfa 4: 731) | *rezolát* (Csurgó 4: 731) | *rezula* (Csökölly, Dr.csehi, Kákics, Ka.szekcső, Keszthelyi j., Keszü, Légrád, N.kanizsa, So.gesztí, So. m., Szakcs, Szenna,

Szt.balázs, Vajszló, Várong, Zs.kfalud 4: 731, Szé.föld 57: 69, Ordacsehi, Őrtilos, Segesd, So.udvarhely 60: 41) | *rezulába* (Toponár 4: 731) | *rezulák* (Sumony 4: 731) | *rezula* (Gölle, Kálmánca 4: 731) | *rēzula* (Csarnóta, Hú.hetény, Kákics, N.kanizsa, N.váty 4: 731, Hú.hetény 15: 191) | *rēzulába* (Bánfa, Karád 4: 731): ritkítatlan, sűrű, fiatal erdő, cserjés **2. rezula** (Ba.berény, Böhönye, Csökölly, Ka.szerdahely, Szenna, Vörs 60: 41) | *rezula* (Péterhida 4: 731): ültetett (és ritkított) erdő **3. rezula** (Bakonya, N.harsány 11: 956): az erdő elbozótosodott része **4. rezula** (So.udvarhely 60: 41) | *rēzula* (Büssü 66: 196): kis erdő, facsoport **5. rēzula** (Györe, Szakcs 63: 45): az egykori telkes gazdák erdeje.

rezulaforma *rezulaforma* (Szilvássztmárton 4: 731): cserjés, bozotos terület.

ri¹ ri (Gencsapáti 65: 36): szűk, legfeljebb egy szekérnyom szélességű, a mezőre vezető út a házak között.

ri²(-) l. *rév(-)*

ribalegyellő l. **libalegelő**

ridegkút *rideg kut* (Gyöng 63: 45): a ridegmarhák itatására szolgáló kút a legelőn.

rífőd l. **rétföld**

rigacspart *rigacs-part* (Kp.-Tisza-vid. 4: 737): folyó partján kialakult kőszerrű löszképződmény, amely fokként áll ki, miután a víz kimosta mellőle a partot.

rihes l. **rühes**

ripa *ripa, ripákot* (Halmágy 4: 743): könnyen leomló, meredek vízpart, árokpart.

ritás l. irtás

ritka *ritka* (Hegyköz 36: 320): erdő ritkított része.

ritkás 1. *ritkás* (ÉrtSz. 5: 1042, ÉKsz. 1171, Ny.bátori j. 44: 425): erdőrészt, ahol a fák ritkán állnak **a. ritkás** (Hegyköz 36: 320): ritkított erdő rész **2. ritkás** (Bánffyhungar 18: 124): irtás, irtásos hely.

ritkítás *ritkítás* (Sárospatak 7: 269) | *ritkített* (Ka.szerdahely 60: 41): erdő ritkított része.

rizstelep *ristelep* (Fh.gyarmati j. 17: 499): rizs termesztésére használt nagyobb földterület.

robbantó 1. *robantó* (Szabadka 49: 304) | *robbantó* (B.topolya és k. 53: 235): mély gödör **a. robbantó** (B.topolya és k. 53: 235): hely, ahol (háborúból visszamaradt lövedékeket) robbantottak.

róka *róka* (Sárospatak 7: 269, Mesterszállás 25: 14): terület, ahol sok róka tanyázik.

rókalyuk *rókajuk* (Sárospatak 7: 269, J.apáti, Járokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16) | *rókalik* (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 956) | *rókalyuk* (Hegyköz 36: 320): terület, ahol sok róka tanyázik.

rókalyukas *rókajukas* (Mesterszállás 25: 14): terület, ahol sok róka tanyázik.

rókás *rókás* (Sárospatak 7: 269, Nyergetőújfalú 27: 26, Hegyköz 36: 320, Kanizsa és k. 45: 124, J.kisér 62: 16, F.nána, Sársztőlörinc, Szakcs 63: 45, Bezdán 80: 124): terület, ahol sok róka tanyázik.

rokkás *béka~*.

rom *templom~, vár~*.

rompa l. rámpa

róna 1. *róna* (ÉrtSz. 5: 1062, ÉKsz. 1177, Velem 65: 36): egyenes, sík terület **2. róna** (Körösök 9: 100): nádtól, sástól mentes tiszta, nyílt felszínű víz, folyószakasz **3. róna** (ÉrtSz. 5: 1062, ÉKsz. 1177): keskeny út, ösvény **a. róna** (Dévaványa, K.marja, Komádi, Konyár, N.-Sárrét, Sárrét¹ 72: 405) | *rónák* (Nkság, Rétoldal 4: 756, Sárrét¹ 72: 405) | *rónákba* (Püspökladány 72: 405) | *rónának* (K.-Sárrét, N.-Sárrét 4: 756): nádasban tört keskeny vízi út; gulyacsapás.

rónaföld *rónaföldön* (Aldebrő 4: 757): nagy kiterjedésű, sík földterület.

rónaság *rónaság* (ÉrtSz. 5: 1062, ÉKsz. 1177, Csökölly 60: 41): nagy síkság.

rongyospiac *ronygyospijac* (Szabadka 49: 304): zsibvásár.

ropó *ropó* (Kalotaszeg, Szl. vm. 4: 760): lejtős út, lejtő.

rováskút *rováskút* (Kkság 4: 769) | *rovás-kútban* (K.-Sárrét 4: 769): deszkával bélelt kút.

rózsás *rózsás* (Sárospatak 7: 269, Hegyköz 36: 320): (vad)rózsával benőtt hely. **Ö:** *vad~*.

rozsföld *rozsföld* (Hegyköz 36: 320): rozs termesztésére használt föld.

rökeszték l. rekeszték**rökesztés l. rekesztés****rökesztő l. rekesztő**

rönkút *rönk-utat* (Bernecebaráti 4: 781): dorongokkal vagy hasábfákkal kirakott út, amelyen a faszállításra használt szánkót csúsztatják.

rönögő *rönögő* (Marcali 60: 41): ingoványos terület, amely reng, „rönög” a léptek alatt.

rövidítő *rövidítő* (Bonyhád 63: 45): gyalogút.

rucafürösztő *rucafürösztő* (Békés 4: 785): kacsauasztató.

rühes *rihes* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16): rühes juhok által fertőzött terület.

sáfrányos *sáfrányos* (Csikvánd, Nyárád, Vanyola, Ve.varsány 68: 21): terület, ahol régebben sáfrányt termeltek.

ság *ság* (Sátoraljaújhely 37: 513): erdős magaslat.

saggyás *saggyás* (Bogya 4: 804): két-három éves, fiatal erdő.

salenda *salenda* (Bucsa 4: 811): télen ököristállóként, nyáron a napszámók szállásaként szolgáló gazdasági épület.

sánc **1.** *sánc* (Csík vm., Er.vidék, N.-kanizsa, Nyá.mente, Rétfalu, R.gyarmat, Keszthelyi j. 4: 813, Sárospatak 7: 269, Fh.gyarmati j. 17: 499, K.kanizsa 39: 222, Ba.berény, Örtilos, So.-udvarhely 60: 41, Koppány 61: 197, Döbrököz, Györe, Kocsola, Regöly, Sióagárd 63: 45, Büssü 66: 199, Kaposcs, Káptalanfőti, Lesenceistvánd 67: 23, Nyárád 68: 21, Nyirád 69: 24) | *sáncot* (N.toronya, Szeged 4: 813) | *sáncba* (Andrásfalva–Dtúl, Belvárdgyula, Csarnóta, Ko.vár, Nó. m. 4: 813) | *sándzba* (Lábnik–Dtúl 4: 813) | *sáncban* (Kide 4: 813) | *sáncnál* (Nyárszó 4: 813) | *sáncon* (Klészse–Dtúl 4: 813) | *sáncába* (T.örs 4: 813) | *sānc* (Jánok, Krasznokvajda 4: 813) | *sāndzbá* (Tónádaska 4: 813) | *sānc* (Tószeg 4: 813)

| *sānc* (Szuhogya 4: 813) | *sāncs* (Szt.lászló 46: 3/49) | *szāncs* (Haraszti, Kórógy 46: 3/49) | *szāndzsbá* (Szlavónia 4: 813): (vizes)árok, csatorna **a.** *sānc* (N.váty 11: 956, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Szena 60: 41, Bajánsenye, Gy.vár, R.gyarmat, Velem 65: 36) | *sānc* (Ipoly-v. 64: 233): a gyalogjáró és az úttest között levő (vízlevezető) árok **b.** *sānc* (Káptalanfőti, Lesenceistvánd 67: 23): vízfolyás **2.** *sānc* (ÉrtSz. 5: 1124, Hegyköz 36: 320, Gombos 48: 59): töltés **a.** *sānc* (ÉrtSz. 5: 1124, ÉKsz. 1191, Sárospatak 7: 269, Fh.gyarmati j. 17: 499, Gombos 48: 57, Szabadka 49: 305, Temerin és k. 51: 90, B.topolya és k. 53: 235, Doboz 54: 38, D.földvár 63: 45, Bö 65: 36, Aszófő, Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 29, Doroszló 81: 69) | *sānc* (Ipoly-v. 64: 233): védelműl épített töltés, gát **b.** *sānc* (D.-földvár 63: 45): földhányás **3.** *sānc* (ÉrtSz. 5: 1124, Hegyköz 36: 320, Kanizsa és k. 45: 124, Becse 47: 204) | *sāncs* (Szt.lászló 46: 3/49) | *szāncs* (Haraszti, Kórógy 46: 3/49): árok és az azt szegélyező földhányás, töltés **a.** *sānc* (Csajág 70: 29): vizesárok partja **4.** *sāncs* (Szt.lászló 46: 3/49) | *szāncs* (Haraszti, Kórógy 46: 3/49): két folyóág közötti átvágás **5.** *sānc* (Hegyköz 36: 320): országút. **Ö:** *derék~*, *föld~*, *határ~*, *temető~*, *vezér~*.

sáncárok *sáncárok* (Doroszló 81: 69): védelműl épített sánc árka.

sáncmart *sáncmárt* (Kóródsztemárton 4: 813): árokpart.

sáncpad *sáncpad* (Csombord 4: 814): földből formált padkyszerű töltés az árok mellett.

sáncpadka *sáncpadka* (Sárospatak 7: 269): árok széle.

sáncpart *sáncpart* (Sárospatak 7: 269, Szenna 60: 41) | *száncspárt* (Kórógy 46: 3/49): vízlevezető árok partja.

sapkahegy *sapkahëgy* (Szakály 63: 45): sapka alakú hegy.

sár 1. *sár* (Sárospatak 7: 269, Körösök 9: 100, Bakonya, M.lukafa 11: 956, Ozora, Sársztlőrinc 63: 45, Sárrét¹ 72: 410) | *sár* (Komádi 72: 410): mocsár, vizes terület, rétság **2.** *sár* (Kp.-Tisza-vid. 4: 818): sárral borított, növényzet nélküli áradásos terület.

sárállás *sárállás* (Körösök 9: 100, Ba.szepezd, Sümeg 67: 23): posványos, vízállásos hely.

sárfészek *sárfészök* (N.körös 71: 78): rossz, zizenyős út.

sárföldgödör *sárföldgödör* (Bő, Velem 65: 36): pince, ház sározásához használt föld lelőhelye; gödörszerű mélyedés.

sárgaföldes 1. *sárgafődes* (Belecska, D.földvár, Pincehely 63: 45, Bezdán 80: 124): terület, amelynek a talaja sárga lösz **2.** *sárgafődes* (Csajág 70: 29): agyagos föld.

sárgaföldesgödör *sárgafődes gödör* (Csajág 70: 29): agyaglelőhely.

sárgagödör *sárgagödör* (B.topolya és k. 53: 235): gödör, ahonnan sárgaföldet ásnak ki.

sárgapart *sárgapart* (Szabadka 49: 305, B.topolya és k. 53: 235): sárgaföldes part.

sárggödör *sárggödör* (Bajánsenye, Bő, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 36): agyagbánya.

sarkantyú 1. *sarkantó, sarkantyú* (Hirics 11: 956): a vízsodrást törő kőrakás **2.** *sarkantyú* (Bezdán 80: 124): gát a víz szabályozására **a.** *sarkantyú* (Báta 63: 45): vízbenyúló gát.

sarok 1. *sarok* (K.kanizsa 39: 223, Kanizsa és k. 45: 124, Becse 47: 204, Szabadka 49: 305, Szt.tamás és k. 50: 71, Temerin és k. 51: 90, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 24, Ada 78: 151, Bezdán 80: 124) | *sorok* (K.kanizsa 39: 223, Torja 43: 157, Csögle 69: 24): szöglet **a.** *sarok* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16): föld, erdő, szőlő stb. szögben végződő része **b.** *sarok* (Bajánsenye, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 36): beszögellés erdőbe, rétbe, szántóba **2.** *sarok* (Sárospatak 7: 269, A.mocsolád, M.egregy 11: 956, Ba.berény, Csököl, Örtilos, Segesd 60: 41, D.földvár, M.ke-szi, Szakcs 63: 45, Hetyefő, Kapolcs, Káptalan-tóti 67: 23, Aszófő, Bny.szt-lászló, Ősi 70: 29) | *sorok* (Borszöröcsök 69: 24): ék alakú földterület **a.** *sarok* (Csengeri j. 13: 543, Fh.gyarmati j. 17: 499, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 425) | *sorok* (F.ör 23: 148): nagyobb terület, határrész kisebb része, szöglete **3.** *sarok* (Medina 63: 45): víztől körülfolyt terület **a.** *sarok* (Sárospatak 7: 269, Szaporca 11: 956): vizek összefolyása **b.** *sarok* (T.szőlős 16: 89, 90): nagy folyókanyar és az általa alkotott szöglet **c.** *sarok* (Ba.berény 60: 41): öböl (kisebb) bemélyedése a partvonalban **4.** *sorok* (Gyimesvid., Nyá.mente 4: 839): hegynek két völgy között gerincszerűen kiemelke-

dő része **5. sorok** (Karcfalva 14: 207): völgy oldalsó kiugró széle **6. sorok** (Karcfalva 14: 207): erősen kiugró, meredek előhegy **7. sarok** (ÉrtSz. 5: 1137, ÉKsz. 1195, Csengeri j. 13: 543, T.szőlős 16: 89, 90, Csépa, Kunsztmárton 25: 14, Mátészalkai j. 41: 597, Böhönye, Csököly, Órtilos, Segesd, Szenna, Vörs 60: 41, J.berény 62: 16, Döbrököz, F.nyék, Györe, M.keszi, Ozora 63: 45, Hettyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 23, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 21, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 29, Kúla és k. 79: 131, Doroszló 81: 69): utcakereszteződés, utcaszöglet **8. sarok** (A.mocsolád 11: 956): a falnak a központtól távol eső része. **Ö: határ~.**

sáros *sáros* (Sárospatak 7: 269, Körösök 9: 100, Fadd 63: 45): vizes, mocsaras terület.

sárrét *sárrét* (ÉrtSz. 5: 1138, ÉKsz. 1195, Kp.-Tisza-vid. 4: 841): vízzel borított, rendszerint árterületen fekvő mocsaras rét.

sárszeg *sárszeg* (Cibakháza 25: 14): vizes, dimbes-dombos, sajátos alakú terület.

sárvár *sárvár* (Sárospatak 7: 269): mocsaras, ingoványos helyen levő terület.

sás *sás* (ÉrtSz. 5: 1139, J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16) | *sáqs* (Kórógy 46: 3/53): sással benőtt terület.

sáslás *sáslás* (Hegyköz 36: 321): sást termő, mélyen fekvő terület.

sásos *sásas* (Káptalantóti 67: 23, Aszófő, Szt.gál 70: 29) | *sáqsás* (Kórógy 46: 3/54) | *sásos* (Sárospatak 7:

269, Tát 27: 26, Böhönye, Csököly, P.kovácsi, Vörs 60: 41, Gencsapáti, Gy.vár, R.gyarmat 65: 36, Hettyefő, Kapolcs 67: 23, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 21, Csögle 69: 24, Aszófő 70: 29) | *sássas* (Borszörcsök, Nyirád, Ve.galsa 69: 24) | *sássos* (Bő, Duka, Nárai, Velem 65: 36, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 23): (mély fekvésű) vizes terület, amelyen sok sás, esetleg egyéb vízínövény is nő.

sátés l. csadás

satuút **1. satuut** (Aszófő 70: 29): lejtős hegyoldalon vezető út, ahol a kosikat be kellett fékezni **2. satóút** (Gyulafirátót 4: 809) | *satuut* (K.dörgicse, So. m. északi része 4: 809): szőlők között a pincékhez felvezető széles szekérút **a. satout** (Csajág 70: 29): a szőlőhegy útjai.

sáv *sáv* (Szabadka 49: 305, B.topolya és k. 53: 236): hosszú, keskeny területrés. **Ö: erdő~.**

seboldal *sebódal* (Szentés 4: 853): folyóvíz nagy sodrású oldala (a lágyoldallal szemben), illetve az általa alakított meredek, omladékos part.

séd *séd* (ÉrtSz. 5: 1151, ÉKsz. 1198, Bakony hg. vid., Balaton-felvidék, Hm.szék vm., K.dörgicse 4: 854, Bakonya 11: 956, Hú.hetény 15: 198, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 23, Aszófő 70: 29) | *s'éd* (Lovászipatona 4: 854) | *s'éd* (Somlóvh 4: 854) | *sét* (Sárköz 4: 854) | *sid* (Hú.hetény 15: 198) | *sid* (Lovászipatona 4: 854, Bakonya 11: 956, Tapolcafő, Vanyola 68: 21) | *süd, süit* (Hú.hetény 15: 198): kis vízfolyás. **Ö: határ~.**

sedres l. **szedres**

sellenc *sellenc* (Hegykő 4: 862): szarvasmarhák éjjeli szállása a legelőn.

sellő **1.** *sellő* (ÉrtSz. 5: 1163, ÉKsz. 1200, Domokos 4: 862) | *sellőü* (Jánd 4: 862): folyómeder kiemelkedő része, illetve az ilyen mederszakasz fölött nagyobb sodrással folyó víz. **2.** *sellő* (ÉKsz. 1200): vízesés, zuhatag.

selymék l. **semlyék**

semék l. **semlyék**

sémékös l. **semlyékes**

semlyék *sejmék* (Gyergyó-vid. 4: 867, Karcfalva 14: 207) | *sejmék* (Karcfalva 14: 207) | *sëjmék* (Torja 43: 155) | *sëjmék* (Jegenye 18: 126) | *selymék* (Kilyénfalva, Putnok, Székesfehérvár 4: 867, Szé.föld 57: 71) | *semék* (Füzesgyarmat, Mórahalom 4: 867) | *sémék* (Szenna 60: 41) | *sëmék* (Gyimesbükk 4: 867) | *semík* (Füzesgyarmat 4: 867) | *sëmík* (Füzesgyarmat, Kö.ladány 4: 867) | *sejmék* (Mórahalom 4: 867, Kanizsa és k. 45: 124) | *sëmjék* (Kk.majsa, Sóksszelőce 4: 867) | *sejmik* (Füzesgyarmat 4: 867) | *sejmik* (Kesznyéten 4: 867) | *së^mjiⁿk* (Me.túr 4: 867) | *sëmlék* (Kk.majsa 4: 867) | *semlyék* (ÉrtSz. 5: 1172, ÉKsz. 1202, Kk.félegyháza, Kk.halas, Szeged 4: 867, Körösök 9: 100) | *semlyékbenn* (Szeghalom 72: 413) | *sömjék* (Hódmezővh 4: 867, Földéak 55: 124) | *sömjékbe* (Egyh.kér 4: 867) | *sömlék* (Szabadka 49: 315) | *sömjékek* (Kkság 4: 867) | *sömjékeket* (Kecskemét 4: 867) | *sömlík* (Bogya 4: 867) | *sömlýék* (ÉrtSz. 5: 1172, Kk.halas, Zenta 4: 867) | *sömlýékbe* (Hódmezővh 4: 867) | *sömlýékökön* (Kkság 4: 867) | *zsëmík*, *zsëmjik* (Szeghalom

4: 867) | *zsëmjikën* (Szeghalom 72: 413) | *zsömlék* (Bogya 4: 867): süppedékes, mocsaras hely, vizenyős kaszá-ló, legelő.

semlyékes *sejmékes* (Sárospatak 7: 269) | *sémékös* (Szenna 60: 41): vizenyős, mocsaras terület.

sender l. **csender**

seppedék l. **süppedék**

sereg *cigány*~.

serevény *serevény* (Kkság 4: 875): fiatal, sűrű erdő.

serevényes *serevényes* (K.-Sárrét, Nkság, N.-Sárrét 4: 875) | *serevényesek* (Kkság 4: 875): sűrű, tüskés bozóttal benőtt terület.

serte *sörte* (N.rábé 4: 878): (lápban) keskeny vízi út növénnel sűrűn benőtt partja.

sértéstelep *sértéstelep* (Sárospatak 7: 269): sértéstenyésztésre szakosodott üzem.

sét l. **séd**

sétaerdő *sétaerdő* (Szabadka 49: 305): sétálásra való erdős park.

sétahely *sétahel* (Vép 4: 880) | *sétahely* (Bo. vm. északi része, Mátraalja 4: 880): sétatér, sétány.

sétakert *sétakert* (K.újszállás, N.szalonta 4: 880, K.kanizsa 39: 225, Ada 78: 151): sétatér, sétány.

sétálóhely *sétálóhel* (Bókaháza, Palóc vid. 4: 881) | *sétáló-hely* (Korond, Lőrincfalva, Szé.betlenfalva 4: 881): sétatér, sétány.

sétány *sétány* (ÉrtSz. 5: 1190, ÉKsz. 1205, Sátoraljaújhely 37: 513, Szabadka 49: 305, Gencsapáti, Gy.vár, Velem 65: 36, Badacsonytomaj 67: 23, N.-

acsád, Pápa 68: 21, Borszörcsök 69: 24, Csajág 70: 29): sétára, pihenésre való, fasorral szegélyezett út.

sétaút *sétaút* (Sárospatak 7: 269, Hegyköz 36: 321, Sátorajuhely 37: 513): sétány, gyalogút.

siátság *siátságba* (Szováta 4: 882) | *siátság* (Firtosmartonos 4: 882) | *siját-ság* (Kibéd 4: 882, Szé.föld 4: 882, 57: 71): kopár terület, síkság, lapály.

síd l. **séd**

sige l. **sügency**

sijedés l. **süllyedés**

sijó l. **sió**

sík **1.** *sík* (Sárospatak 7: 269, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 957, Neszmély 27: 26, Ordacsehi, P.kovácsi, So.udvarhely, Vörs 60: 41, Bajánsenye, Bö, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 36, Hettyefő, Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 23, Borszörcsök, Csögle, Ve.galsa 69: 24, Bny.sztlásló 70: 29) | *sík* (ÉrtSz. 5: 1194, ÉKsz. 1206, Zsámbok 4: 885, Mesterszállás 25: 14, Hegyköz 36: 321, Kórógy 46: 3/62, Temerin és k. 51: 94) | *síkon* (Kkság, K.-Sárrét, Nkság, N.-Sárrét 4: 885): kiemelkedések, mélyedések nélküli egyenes felszínű terület **a.** *sík* (A.nyék, Györe 63: 45): lapos, vízjárta terület. **Ö:** *fenn~*.

sikálógödör *sikállógödör* (Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 23): gödör, amelyből takarításhoz hordták az agyagot.

sikálás *sikálás* (Ba.csicsó, Sáska 67: 23): terület, ahonnan takarításhoz hordták az agyagot.

sikálógödör *sikálógödör* (Hettyefő 67: 23, Borszörcsök, Nyirád, Ve.galsa 69: 24): gödör, amelyből takarításhoz hordták az agyagot.

sikáros *sikáros* (Kanizsa és k. 45: 131): tövises növénnel benőtt hely.

sikátor **1.** *sikátor* (ÉrtSz. 5: 1195, ÉKsz. 1206, Bö, Celldömölk–Alsóság, Velem 65: 36) | *sikátör* (Csengeri j. 13: 543, Mátészalkai j. 41: 597): szűk utca **a.** *sikátör* (Csengeri j. 13: 543, Fh.gyarmati j. 17: 499, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 425): két utcát összekötő keskeny út **b.** *sikátor* (Kanizsa és k. 45: 124): hosszú, keskeny utca.

sikér *sikér* (Mesterszállás 25: 14): síkon átvezető ér.

sikojti *sikojti* (Kunsztmárton 25: 14): szikes, rossz minőségű föld.

síkság *síkság* (Csököly, Örtilos, So.-udvarhely 60: 41) | *síkság* (ÉrtSz. 5: 1200, ÉKsz. 1207): tágas, egyenes felszínű földterület.

simahely *sima hēj* (Zsobok 18: 127): lapos térség.

simítós *simittós* (N.dorog 63: 45): agyagos terület, ahonnan takarításhoz hordták az agyagot.

sindölös l. **zsindelyes**

singéres l. **sügyeres**

sinkaság *sinkaság* (Kn.altíz 4: 900): síkság.

sintértelep *sintértelep* (ÉKsz. 1209, Becse 47: 204): a sintérház környéke.

sió **1.** *sijóba* (Kálmánca 4: 901) | *sió* (ÉrtSz. 5: 1209, ÉKsz. 1209, Badacsony-vid. 4: 901, Szenna 60: 41): vízimalom zsilipes árka, zúgó **a.** *sió* (Ör-

tilos, Szenna 60: 41) | *sivó* (Kémes, Szaporca 11: 957): zsilip **2. sió** (ÉrtSz. 5: 1209, ÉKsz. 1209): vízlevezető csatorna **3. sió** (Badacsony-vid., Szt.balázs 4: 901): patak **a. sió** (ÉrtSz. 5: 1209, ÉKsz. 1209): zúgva áramló hegyi patak.

sipáka *sipáka* (Ivád 1: 846): sárga vagy vörös, terméketlen, agyagos talaj.

síri l. sűrű

siringó *siringó* (Szé.föld 57: 72): örvény.

sirinkó *sirinkó* (Kutyfalva 4: 907): kis, keskeny földdarab.

siriny l. cserény

sírkút *sírkútból* (H.szoboszló 4: 907) | *sírkutak* (H.nánás 4: 907) | *sírkút* (H.szoboszló 4: 907) | *sírkutak* (Kkság 4: 907) | *sírkutak* (Kkság 4: 907) | *sírkút* (Berettyó f. vid., Hódmezővh, Hortobágy, Jászság, Kecskemét, K.-Sárrét, Monor, Nkság, N.szalonta, Szt.lőrinc-káta, Tö.sztmiklós 4: 907) *sírkútból* (Debrecen 4: 907): kútként használt, téglalap alapú gödör, amelynek vizét a nagyobb jószág csoportos itatására, vályogkészítésre, öntözésre stb. használják; gödörkút, grádicsos kút.

síró l. sűrű

sirülő *sirülő* (Torja 43: 156): örvény, kanyar.

sivatag *sivatag, sivátág* (Csucsom 4: 912): elhagyatott, lakatlan hegyvidék, havas.

sivó l. sió

slajsz *slajc* (Kanizsa és k. 45: 131): zsilip.

slégdűlő l. srégdűlő

slóg *slóg* (Gombos 48: 59): vágás, írtás.

sóbánya *sóbánya* (ÉrtSz. 5: 1226, ÉKsz. 1213, Hú.hetény 15: 201): kőso kitermelésére létesített bánya.

sóderbánya *sóderbánya* (ÉKsz. 1213) | *sóderbánya* (Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 23, Nyirád, Ve.galsa 69: 24) | *sóderbányo* (Pilismarót 27: 26) | *sóuderbánya* (Csengeri j. 13: 543): kavicsbánya.

sódergödör *sóder gödör* (Örtilos 60: 41): kavicsbánya.

sodró *sodró* (A.-Szamos vid. 4: 921): folyóvíz zátonyos, örvényes szakasza.

sóház *sóház* (Bátaszék 63: 45): hely, ahová a hajó sórakományát egykor lerakták.

sollás l. sorlás

solló l. sorló

somfás *somfás* (Értény 63: 45): erdő-részlet, ahol sok som terem.

somhegy *somhegy* (Gyöng, N.dorog 63: 45): domb, ahol sok somkóró terem.

somlyód *somjód* (Sárospatak 7: 269): sommal benőtt hely.

somos *somos* (Sárospatak 7: 269, Pilismarót 27: 26, Hegyköz 36: 321, Ozora, Regöly 63: 45, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 23, Csikvánd, Vanyola, Ve.varsány 68: 21, Borszörcsök, Ve.galsa 69: 24, Aszófő, Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 29): terület, amelyen sok sombokor van.

somoska *somoska* (Hegyköz 36: 321): somot termő kisebb terület.

sopa *birka~*.

sopron 1. *sopronyon* (H.szoboszló 4: 929): a helység közelében fekvő lege-

lő **2.** *șăprôn* (Moldva 76: 127): fészter, pajta, illetve szarvasmarha-istálló.

sor 1. *sor* (ÉrtSz. 5: 1239, ÉKsz. 1215, Császárs, Dad, D.almás 27: 26, Kani-
za és k. 45: 124, Becse 47: 204, Sza-
badka 49: 305, Szt.tamás és k. 50: 71,
Temerin és k. 51: 90, B.topolya és k.
53: 236, Decs, D.földvár, Döbrököz,
F.nyék, Gerjen, Kölesd, Medina, Ozo-
ra, Sársztlőrinc, Szakcs, Tolnanémedi
63: 45, Bajánsenye, Bö, Celldömölk-
Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai,
Velem 65: 36, Káptalantóti, Lesence-
istvánd 67: 23, Borszöröcsök, Csögle,
Nyirád, Ve.galsa 69: 24, Aszófő, Csa-
jág 70: 29, Ada 78: 151, Kúla és k. 79:
131, Bezdán 80: 124) | *sòr* (Csengeri j.
13: 543, Mátészalkai j. 41: 597) | *sör*
(Homok 35: 160): házsor **a.** *sòr* (Fh.-
gyarmati j. 17: 499): házsor a külterü-
let felé eső utca egyik oldalán **2.** *sor*
(ÉrtSz. 5: 1239, ÉKsz. 1215, Szabadka
49: 305, Szt.tamás és k. 50: 71, Te-
merin és k. 51: 90, B.topolya és k. 53:
236, Lesenceistvánd, Káptalantóti 67:
23, Csikvánd, Nyárad, Vanyola, Ve-
varsány 68: 21) | *sòr* (Ny.bátori j. 44:
425): utca **a.** *sor* (Püspökladány 72:
416): szélső utca **b.** *sor* (ÉKsz. 1215,
Sárospatak 7: 269, Bakonya, Gör-
csöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan,
Szaporca 11: 957, Hegyköz 36: 321,
Sátoraljaújhely 37: 513): egyik olda-
lán beépített utca **c.** *sor* (ÉrtSz. 5:
1239, Hú.hetény 15: 201): az utca
egyik oldala **3.** *sor* (T.szőlős 16: 93,
95, Csikvánd, Nyárad, Ve.varsány 68:
21): falurész **4.** *sor* (Csépa, Kunszt-
márton 25: 14, J.árokszállás, J.berény,
J.kisér 62: 16): út mellé épített tanyák
egymásutánja **5.** *sor* (Csépa, Kunszt-

márton 25: 14, Hegyköz 36: 321, Sá-
toraljaújhely 37: 513, J.árokszállás,
J.berény, J.kisér 62: 16, Bajánsenye,
Bö, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti,
Gy.vár, Nárai, Velem 65: 36): fasor **6.**
sor (Sárospatak 7: 269, Hegyköz 36:
321, Sátoraljaújhely 37: 513): kisebb
szántóterület **a.** *sòr* (Csengeri j. 13:
543, Mátészalkai j. 41: 597): szabá-
lyos alakú földdarabok a határban. **Ö:**
*cigány~, csonka~, fa~, fél~, fő~, gyep~,
juhar~, kender~, kút~, malom~, nyár-
fa~, pince~, szőlő~, templom~, új~, ut-
ca~.*

sorja sorja (Zenta 4: 982) | *surja* (Sö-
vényháza, Tarnalelesz, Zenta 4: 982) |
súrja (Hódmezővh 4: 982): fiatal bok-
rokkal, fák tövéből sarjadó hajtásokkal
sűrűn benőtt terület.

sorlás sollásnak, sorlásnak (Lónya 4:
932): hely a folyóban, ahol a víz sodra
a beszögellő partba ütközik.

sorló solló (Tejfalú 4: 932): sebes fo-
lyású gázló a folyó zátonyai között.

sorok l. sarok

sorompó 1. *sorompó* (ÉrtSz. 5: 1242,
ÉKsz. 1216, Bikács, Ozora 63: 45): az
utat ideiglenesen elzáró rúd **a.** *sorom-
póu* (T.szőlős 16: 93): a vasúti átjárót
lezáró rúd **b.** *sorompó* (Szenna 60: 41,
Bajánsenye, Bö, Celldömölk–Alsóság,
Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.-
gyarmat, Velem 65: 36): az erdei utat
elzáró rúd.

sorompós sorompós (Hetyefő, Ka-
polcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd
67: 23): hely, amit sorompóval zárnak
el.

soroska soroska (Sárospatak 7: 269):
szoroska.

sós 1. sós (Sárospatak 7: 269, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 23, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 21, Borszörcsök, Csögle 69: 24): terméketlen, sós talajú terület **2. sós** (Hegyköz 36: 321): sós kát termő hely **3. sós** (Aszófő 70: 29): sásos rét.

sósföld *sósföd* (Lengyel 63: 45): szikes talaj.

sóskahalom *sóskahalom* (Cibakháza 25: 14): vadsóska egykori termőhelye.

sóskás *sóskás* (Hegyköz 36: 321): sós kát termő hely.

sóskavicsos *sóskavicsos* (Szt.gál 70: 29): földterület, amelyben kerek kavicsok vannak.

sósköves *sóskües* (Szt.gál 70: 29): földterület, amelyben kerek kavicsok vannak.

sóstó *sóstó* (Sárospatak 7: 269, Szabadka 49: 305, B.topolya és k. 53: 236, J.berény 62: 16): sós vizű tó.

soványföld *soványföd* (Sárospatak 7: 269): víz által kimosott, tápanyagban igen szegény talaj.

sózó *sózó* (M.egregy 11: 957, Dad 27: 26, Hegyköz 36: 321, Gyulaj, Regöly 63: 45, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 30): hely a legelőn vagy az erdőben, ahol az állatoknak sőt adnak.

sömlýék l. **semlyék**

söréj *söréjekről* (Ormánság 4: 940): mocsaras, zsombékos terület.

sörte l. **serte**

sövénykút *sövénykút* (Torda-Ar. vm. 4: 944) | *sövény [...] kútakat* (Kkság 4: 944): vesszőfonattal bélelt kút.

spalét *spalét* (Sárisáp 27: 26, Ordacsehi, Segesd 60: 41): területeket elválasztó fasor.

sportpálya *sportpája* (N.harsány 11: 957, Hegyköz 36: 321, Becse 47: 204, Szabadka 49: 305, Bezdán 80: 124) | *sportpálya* (ÉrtSz. 5: 1270, ÉKsz. 1222, B.topolya és k. 53: 236): sportolásra használt terület.

srégdűlő *slégdűlő* (J.árokszállás 62: 16): nem egyenes, a szokásos határfelosztástól eltérő formájú dűlő.

stég *stég* (Kanizsa és k. 45: 131): kötő, móló.

stiglickert *stiglinckert* (K.némedi 22: 76): temető.

strand *strand* (ÉrtSz. 5: 1280, ÉKsz. 1225, Körösök 9: 100, Hú.hetény 15: 202, Hegyköz 36: 321, Kanizsa és k. 45: 131, Becse 47: 214, Gombos 48: 57, Szabadka 49: 305, Tamási 63: 45, Bezdán 80: 124): fürdésre használt hely. **Ö:** *betyár~, ló~*.

strandfürdő *strandfürdő* (ÉrtSz. 5: 1280, ÉKsz. 1225, Császársz, Dad, D.almás, Naszály, Neszmély 27: 26, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 30): fürdésre használt hely.

strázsa *strázsa* (Sárospatak 7: 269): őrhely.

strekk 1. *strëkk* (Temesság 4: 959): töltés **a.** *strëkk* (Torja 43: 157, Kaszerdahely, Szenna 60: 41): vasúti töltés.

stufer *stufër* (Ny.bátori j. 44: 426): kis erdő, erdősáv.

sudaraskút *sudaras kút* (Szt.gál 4: 965) | *sudaras [...] kútak* (Kocs 4: 965): gémeskút.

sudárfáskút *sudárfás kut* (Ozora, Sársztlőrinc 63: 45): gémeskút.

súga **1.** *súga* (Hm.szék vm. 4: 966): gázló a folyóvízen **2.** *suga* (Ürmös 4: 966): folyóvíz gyorsabb folyású szakasza.

sugárút *sugárút* (ÉrtSz. 5: 1286, ÉKsz. 1227, Szabadka 49: 305, Temerin és k. 51: 90): hosszú, széles főútvonal.

súgás *sugas* (Hm.szék vm. 4: 968): folyóvíz gyorsabb folyású szakasza, például köves helyeken.

súgat *sugat* (Bélfenyér 4: 968): folyóvíz gyorsabb folyású szakasza.

súgó **1.** *sugó* (Bukovina–Dtúl, Mikháza 4: 968) | *súgó* (Nyá.mente, Oltszadát 4: 968): folyóvíz gyorsabb folyású szakasza **2.** *sugó* (Szé.föld 57: 73): folyóvíz sekély része **3.** *súgó* (Hétfalu 4: 968): zúgó **4.** *súgó* (Vága 4: 968): örvény **5.** *sugó* (Báta, Bátaszék 63: 45): nádas vagy bokros hely, amelynek hallható a zúgása a szélben.

suhadás *suhadás* (Szé.föld 57: 73): omladék.

suhar *suhar* (Hd.jánosfalva, Kányád, Recsenyéd 19: 39) | *suvár* (Derzs 19: 39) | *suvár* (Hd.városfalva 19: 39): parlagon hagyott föld.

suharc *suharc* (Szé.föld 57: 73): pusztai erdei hely.

suhás *suhás* (Szentés 4: 970): fűzfacserejéssel sűrűn benőtt (ár)terület.

suhatag *suhatag* (A.örs 1: 812): rendszerint legelőnek alkalmas sík terület a hegy lábánál a Balaton mellett.

sulymos *sujmos* (Sárospatak 7: 269, Öcsény 63: 45, Bezdán 80: 124) | *sulymos* (Körösök 9: 100): vizenyős hely, ahol sulyom terem.

sumaré *sumaré* (Földeák 55: 127): erdő alja, bokros, bozótos, növedékes rész.

surja l. **sorja**

surján **1.** *surján* (ÉrtSz. 5: 1295, ÉKsz. 1229) | *surjány* (ÉrtSz. 5: 1295): fiatal erdő **2.** *súrjamba* (Garbolc 4: 982): sűrű erdő.

surjános *surjános* (Ásotthalom, Szeged 4: 983): fiatal fákból álló sűrű erdő.

surjás **1.** *surjás* (Bo. vm. északi része, Mátraalja 4: 983): fiatal fákból álló sűrű erdő **2.** *surjás* (Szeged 4: 983, Kani-za és k. 45: 124): bokrokkal, facsemetékkal benőtt hely.

susnyalék *susnyalék* (Velencei-tó vid. 4: 985): nádas, sásos, bozótos hely a tavon.

susnyó *susnyó* (Doboz 4: 985): vékony vesszőkkel benőtt, bozótos hely.

sutalak *sutalak* (Hú.hetény 15: 204): szűk sarokutca.

sutlik *sutlik* (N.körös 4: 989): zug, szöglet.

suttyás *suttyásba* (Dr.csehi 4: 991): náddal, sással benőtt ártéri folyópart.

suttyó *suttyó* (N.körös 4: 992): fűzfákkal benőtt, zsombékos, vizenyős terület.

suttyony *suttyony* (Bny.sztlászó 70: 30): eldugott hely, itt levő lakóházak.

suvas *suvas* (Hd.jánosfalva, Kányád, Recsenyéd 19: 39): eldugott hely, itt levő lakóházak.

suvar l. **suhar**

süd l. **séd**

sügely **1.** *sige* (K.újszállás 4: 994) | *sügejen* (Kk.halas 4: 994) | *sügely* (Kkság 4: 994): bozót, bozótos hely **2.** *sigébe* (N.szalonta 4: 994) | *sigék* (Debrecen 4: 994): bokrokkal sűrűn benőtt erdő.

sügelyes *sügres* (Sárköz 4: 994): bokrokkal sűrűn benőtt terület.

süger *sügeír* (Kórógy 46: 3/77): sekélyvíz, vízszél.

sügéres *singéres* (Sárospatak 7: 269): sügérben gazdag víz és környéke.

sügres l. **sügelyes**

sülevény *sülevény* (Kemecse 4: 996): kiszáradt, lápos terület, amelyen ott maradt az elpusztult nád, gyékény, sás.

süllyedék *süjdedék* (Csucsom 4: 998) | *süjjedék* (M.egregy 11: 957): mocsaras, vizenyős hely.

süllyedés *sijedés* (T.dob 4: 998): medrek falú mélyedés folyóvíz medrében.

süppedék *seppedék* (Kalotaszeg 4: 999) | *süppedék* (ÉrtSz. 5: 1305): vizenyős, ingoványos terület.

süppedés *sērhedeshēz* [es. sajtóhiba?] (Andrásfalva–Dtúl 4: 1000): vizenyős, ingoványos terület.

sűrű **1.** *sűrű* (Sárospatak 7: 270, A.-mocsolád, Bakonya, M.egregy 11: 957, Hú.hetény 15: 204, Böhönye, Csököly, P.kovácsi, Szenna, Vörs 60: 41, Döbrököz, Györe, Kocsola, Szakály, Szakcs 63: 45, Bajánsenye, Bö, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 37, Csikvánd, Nyárad, Tapolcafő, Ve.varsány 68: 21, Csögle, Nyirád 69: 25, Bezdán 80: 124): bokros, bozótos (erdő)rész **a.** *síri* (Szt.lászló 46: 3/78) | *sírőü* (Kórógy 46: 3/78) | *sűrű* (ÉrtSz. 5: 1309, Hegyköz 36: 321): átláthatatlan fás, bokros hely **b.** *sűrű* (Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 23, Bny.sztlászló,

Csajág, Szt.gál 70: 30): fiatal bozótos, még műveletlen erdő **c.** *sűrű* (Ve.galsa 69: 25): kitermelt erdőterület, amelyen a tőhajtások elburjánzanak, bozótot alkotnak **2.** *sűrű* (Csengeri j. 13: 543, Fh.gyarmati j. 17: 500, Mátészalkai j. 41: 597): mocsári erdő.

sűrűség *sűrűség* (Lóna 18: 131) | *sűrűség*, *sűrűség*, *sűrűség* (Sislóc 35: 175) | *sűrűség* (ÉrtSz. 5: 1310) | *sűrűség* (Egeres 18: 131) | *sűrűség* (Kö.fő, M.bikal, Nyárszó 18: 131): sűrű erdő, bozót.

süt l. **séd**

szabadföld *szabatfőd* (Hú.hetény 15: 206): szabad foglalású föld.

szabadszállás *szabadszálláson* (Sárrétudvari 72: 423): pusztai állás.

szád **1.** *szád* (ÉrtSz. 6: 23) | *sād* (Hétfalu 76: 125) | *sād* (Moldva 76: 125): természeti alakulat tág nyílása, szája **a.** *szád* (ÉKsz. 1236, Hétfalu 5: 9, Hegyköz 36: 321) | *száda* (Hétfalu, Szé.föld 5: 9) | *szádát* (Gajcsána–Dtúl 5: 9) | *szádához* (Se.köröspatak 5: 9): barlang bejárata, bevezető nyílása **b.** *szád* (Hétfalu 5: 9, Karcfalva 14: 207, Hegyköz 36: 321) | *száda* (Hétfalu 5: 9): völgy bejárata, bevezető nyílása.

szádok *zádok* (Nyá.mente 5: 10): hársfaerdő.

szakadék *szakadék* (M.k.kapus 5: 17): a föld megcsúszásával keletkező mélyedés, suvadás.

szakadály *szakadáj*, *szakadál* (Gombos 48: 57): partszakadás, partomlás.

szakadás **1.** *szakadás* (Kalotaszeg 5: 17, Sárospatak 7: 270, M.szék 11: 957, Hegyköz 36: 321): omladékos

mélyedés **a. szakadás** (Nyá.mente 5: 17): szakadék, meredek, szakadékos hegyoldal **2. szakadás** (Bölcske 63: 45, Aszófő, Csajág 70: 30): vízmosta part, terület **a. szakadás** (Aszófő, Csajág 70: 30): vízmosta árok **3. szakadások** (Ziliz 5: 17): folyóvíz holtága **4. szakadás** (Fh.gyarmati j. 17: 500, Bogyiszló 63: 45): hely, ahol az ár átszakította a védőgátat. **Ö:** *be~, part~*.

szakadát 1. szakadát (M. Valkó 5: 17): a föld megcsúszásával keletkező mélyedés, suvadás **2. szakadát** (Karcfalva 14: 207): szakadékos, omlásmartos hegy.

szakadék 1. szakadék (ÉrtSz. 6: 33, Sárospatak 7: 270, D.szekcső 11: 957, Hegyköz 36: 321, Szenna 60: 41, Ozora 63: 45) | *szakadiék, szakadik* (Bene 35: 180) | *szakadéik* (Kórógy 46: 3/85): hirtelen mélység, sziklás falú mély árok **a. szakadék** (ÉrtSz. 6: 33, ÉKsz. 1238, Becse 47: 204, Bny.sztlászló 70: 30): meredek, mély völgy **b. szakadék** (Fh.gyarmati j. 17: 500): meredek, emelkedő terület **2. szakadék** (Körösök 9: 100): kis vízfolyás, ér **a. szakadék** (ÉrtSz. 6: 33, Becse 47: 204, Örtilos 60: 41): folyómederből kiszakadt, kiágazó mellékág, holtág **3. szakadék** (Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 23) | *szakadik* (Bő, Gencsapáti, Gy.vár, R.gyarmat, Velem 65: 37): vízmosásos mély árok **4. szakadék** (Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 23) | *szakadik* (Neszmély 27: 26, Bő, Gencsapáti 65: 37) | *szakodik* (Gy.vár, R.gyarmat, Velem 65: 37): leszakadt part. **Ö:** *hegy~*.

szakadmány szakadmánynál (Gy.vár 5: 18): szakadék.

szakajtás szakajtás (Fadd 63: 45): ár-vízmosta gödör.

szakasz szakasz (Tapolcafő 68: 21): kisebb területű szántó, erdő, szőlő, gyümölcsös.

szakítás szakittás (Fadd 63: 45): ár-vízmosta gödör.

szakodik l. szakadék

szál kő~.

szaladócska szaladócska (Ada 78: 151): lejtős út.

szalag szallag (P.hencse 63: 45): szűk, hosszú területsáv.

szálas 1. szállas (Hetyefő, Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 23) | *szálos* (Bő, Duka, Gencsapáti, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 37): erdő, amelyben szép szálfák vannak **2. szálos** (Bő, Duka 65: 37): ritka erdő.

szálás l. szállás

szálaserdő 1. szállas erdő (Lesenceistvánd 67: 23): gondozott erdő, amelyben 15-20 éves fák vannak **a. szálas erdő** (Segesd 60: 41) | *szálos erdő* (Koppányszántó 63: 45): ritkított, nagy fákból álló erdő **b. szálas erdő** (Nyírad, Ve.galsa 69: 25) | *szálos erdő* (Csögle 69: 25): szép, magas, kitermelhető fákból álló erdőterület.

szálerdő 1. szálerdő (Sárospatak 7: 270, Kapolcs, Káptalanfő 67: 23): gondozott erdő, amelyben 15-20 éves fák vannak **a. szálerdő** (ÉrtSz. 6: 49, Möcsény 63: 45): (ritkított), nagy fákból álló erdő **b. szálerdő** (Ve.galsa 69: 25): szép, magas, kitermelhető fákból álló erdőterület **2. szálerdő** (ÉKsz. 1242, Hú.hetény 15: 207, Hegyköz 36: 321): magról kelt fákból álló erdő.

szálfaerdő *szálfa erdő* (Keszőhidegkút 63: 45): ritkított, nagy fákból álló erdő.

szállás **1. szálás** (Báta, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, K.szekely, Ozora, Öcsény, Sársztlőrinc 63: 45) | *szállásról* (Bakony hg. vid. 5: 30) | *szállás* (Szt.gál 5: 30, M.egregy, M.szek 11: 957, Csengeri j. 13: 543, Hú.hetény 15: 207, Kunsztmárton 25: 14, Mátészalkai j. 41: 597, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16, Báta, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, K.szekely, Ozora, Öcsény, Sársztlőrinc 63: 45, Hetyefő, Kapos, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 23, Ve.galsa 69: 25): állatok tartására épített hajlék a falun kívül **a. szállás** (ÉrtSz. 6: 53, Hú.hetény, Zengővárkony 5: 30) | *szálláson* (Me.kövesd 5: 30) | *szállásoknak* (Hercegszántó, Órhalom 5: 30): a település szélén fekvő gazdasági udvar, ahol a pajta, istálló, ólak található **b. szálás** (Ny.bátori j. 44: 426) | *szállás* (Ny.bátori j. 44: 426): mezőgazdasági telep **2. szállás** (Csengeri j. 13: 543, Kunsztmárton 25: 14, Mátészalkai j. 41: 597, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16): településtől rendszerint távoli emberi lakóhely **a. szálás** (Gombos 48: 57, Szabadka 49: 305, Szt.tamás és k. 50: 72, Temerin és k. 51: 90, B.topolya és k. 53: 236, Bezdán 80: 124, Doroszló 81: 69) | *szállás* (Becse 47: 204, B.topolya és k. 53: 236, Ada 78: 151, Kúla és k. 79: 131) | *szálláson* (Ada vid., Decs 5: 30) | *szállásai* (Kallócsa 5: 30): tanya **b. szállás** (ÉrtSz. 6: 53, ÉKsz. 1243, Sárospatak 7: 270, Hegyköz 36: 321): az évnek bizonyos

időszakában lakott hely **c. szállás** (Gyimes-v., Szé.betlenfalva, Vacsárcsi 5: 30) | *szállásain* (Zetelaka 5: 30): havasi pásztorok nyári szálláshelye **d. szállásról** (Bakony hg. vid. 5: 30) | *szállás* (Szt.gál 5: 30): a pásztoroknak éjszakai védelmet nyújtó hely, ahol az akol és a pásztorkunyhó áll. **Ö:** *birka~, disznó~, hajó~, kos~, marha~, szabad~, telek~*.

szállásföld **1. szállásföld** (Doboz 54: 39, 72: 424): földesúri tulajdonú, de paraszti használatban levő föld **2. szállásföld** (Bő 65: 37): állatoknak a falutól távol eső pihenőhelye.

szálláskert *szálláskert* (Makád, Órhalom 5: 30, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 45) | *szálláskertnek* (D.pataj 5: 30) | *szálláskertek* (Kkság 5: 30) | *szálláskertekben* (Bugyi 5: 30): a település szélén fekvő gazdasági udvar, ahol a pajta, istálló, ólak található.

szállások *szállások* (Kanizsa és k. 45: 124): tanyák összessége, terület, ahol sok tanya van.

szálos **1. szálás**

száloserdő **1. szálaserdő**

szamárszik *szamárszék* (J.berény 62: 16): gyenge minőségű legelő.

szamócás *szamóucás* (Mátészalkai j. 41: 597): szamóccával beültetett hely.

szancs **1. sánc**

szancspart **1. sáncpart**

szántó *szántó* (ÉrtSz. 6: 82, ÉKsz. 1249, Sárospatak 7: 270, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 957, Hú.hetény 15:

208, Cibakháza 25: 14, Hegyköz 36: 321, K.kanizsa 39: 233, Temerin és k. 51: 90, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16, Bajánse-nye, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 37, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 23, Csikvánd, Nyárad, Tapolcafé, Vanyola 68: 21, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve-galsa 69: 25, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 30) | *szántóu* (Ny.-bátori j. 44: 426) | *száonto*^u (Kórógy 46: 3/92): rendszeresen megművelt földterület; szántóföld. **Ö:** *legelő~*, *sziget~*.

szántóföld *szántóföld* (Sárospatak 7: 270, Hú.hetény 15: 208, Hegyköz 36: 321, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 23, M.gencs, Nyárad, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 21, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád 69: 25, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 30, Doroszló 81: 69) | *szántófődek* (Sátorajjújhely 37: 514) | *szántóföld* (ÉrtSz. 6: 82, ÉKsz. 1249) | *száonto*^u*föld* (Kórógy 46: 3/92): rendszeresen megművelt földterület; szántó.

száradék *száradék* (Szenna 60: 41): az erdőnek az a része, ahol a kergelés következtében sok fa szárad.

szárazhíd *szárazhíd* (Ónod 5: 56): kiszáradt folyómeder felett átívelő híd.

szárazkút *száqráskut* (Kórógy 46: 3/95): kiszáradt kút.

szárazmalom *szárazmalom* (ÉrtSz. 6: 91, ÉKsz. 1250, Szabadka 49: 305, Iregszemcse 63: 45, N.rábé, Püspökla-

dány 72: 426, Ada 78: 151) | *szárazmalomba* (Konyár 72: 426) | *szárazmalmon* (Vésztő 72: 426) | *szározmalom* (Mihályi 26: 66): állati erővel hajtott malom, nem vízimalom.

szárcsás *szárcsás* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16): szárcsanevelő vizenyős terület.

szardóárok *szardóárok* (Kelet-Ormánság 77: 92): vízmosásos horhoson átvezető út.

szárító *komló~*.

szarkás *szarkás* (Tokod 27: 26): hely, ahol sok szarka fészkel.

szárny *szárny* (Hegyköz 36: 321): összefüggő terület szélső, kiágazó része.

szárnyék *csikó~, juh~, marha~*.

szárogató *szárogató* (Ozora 63: 45): fürdetés után a birkák szárítására szolgáló hely.

szarvas *szarvas* (Hegyköz 36: 322): szarvasok élőhelye.

szarvasetető *szarvasetető* (Sárospatak 7: 270) | *szarvasötető* (Szenna 60: 41): téli erdőben a szarvasok etetésére szolgáló hely.

szatyíng *szatyíng* (K.némedi 22: 79): keskeny földparcella.

szé l. szél

szécs *szécs* (Szé.föld 57: 75): havasi tisztás.

szederény *szödörény* (So.udvarhely 60: 41): bokros, bozotos hely.

szederfás *szédőrfás* (Iregszemcse, Tamási 63: 45) | *szödőrfás* (Bakonya 11: 957): eperfák csoportja vagy sora.

szedernyés *szödörnyés* (A.mocsolád, So.hatvan 11: 957): eperfák csoportja.

szedres 1. szēdrēs (Csatka, Dad 27: 26, Regöly, Szakcs 63: 45, Kaposcs, Lesenceistvánd 67: 23, Csikvánd, M.-gencs, Nyárád, Tapolcafő, Vanyola, Ve. varsány 68: 22, Borszöröcsök, Ve.-galsa 69: 25, Aszófő, Bny.szlászló, Csajág, Szt.gál 70: 30) | **szōdrös** (A.-mocsolád, So.hatvan 11: 957): eperfák csoportja, eperfákkal beültetett terület
2. sēdrēs (J.apáti 62: 16) | **szedres** (ÉrtSz. 6: 119, ÉKsz. 1256, Sárospatak 7: 270, Bezdán 80: 124) | **szōdrös** (Ka.szerdahely 60: 41): hely, ahol szeder terem.

szedreskert szedreskert (Doroszló 81: 69): gyümölcsfaoltványt nevelő kert.

szeg 1. szeg (ÉKsz. 1257, Hétfalu, Keszthelyi j. 5: 81, Csengeri j. 13: 543, Fh.gyarmati j. 17: 500, F.ör 23: 156, Mátészalkai j. 41: 597) | **szegről** (Hadikfalva–Dtúl 5: 81) | **szég** (Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 957, Karcfalva 14: 207, Hú.hetény 15: 209, Torja 43: 160, Decs, Györe, Sárpilis 63: 45, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár 65: 37, Hetyefő, Kaposcs, Káptalanótói, Lesenceistvánd 67: 23, M.-gencs, Nyárád, Vanyola 68: 22, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád 69: 25) | **szög** (ÉKsz. 1257, Palóc-vid. 5: 81, Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 957, Hú.hetény 15: 209, Böhönye, Csököly 60: 41) | **szögnek** (Me.kövesd, Szt.istván, Tard 5: 81): a falnak valamely része
2. szeg (ÉKsz. 1257, Nyá.mente 5: 82) | **szegben** (H.böszörmény 5: 82) | **szég** (Karcfalva 14: 207, Ordacsehi 60: 41, Bő, Gy.vár, R.gyarmat 65: 37, Hetyefő, Kaposcs, Káptalanótói, Lesenceistvánd 67: 23, M.gencs, Nyárád,

Vanyola 68: 22) | **szög** (ÉKsz. 1257) | **szögének** (Thát 5: 82): a határ egy része
3. szeg (ÉrtSz. 6: 122, ÉKsz. 1257, Sárospatak 7: 270, Hegyköz 36: 322, Sátorajaujhely 37: 515, Szé.föld 57: 75, Sz.hát 75: 2/327) | **szég** (Karcfalva 14: 207, Hú.hetény 15: 209, Koppány 61: 207) | **szög** (ÉKsz. 1257, Sárospatak 7: 270, Hú.hetény 15: 209, Hegyköz 36: 322, Sátorajaujhely 37: 515, Földeák 55: 129) | **szeg** (Moldva 76: 128): sarok, szeglet, zug
a. szege (Bav. l. 5: 81) | **szeginél** (Kibéd 5: 81): utcasarok
b. szög (J.árokszállás, J.berény 62: 16): nem központi fekvésű kül- vagy belterületi rész
4. szeg (Göcsej, Örség 5: 81–82): település, amely egymástól több száz méter távolságra levő, néhány háznai egységekből áll
5. szeg (Kp.-Tisza-vid. 5: 82) | **szögi** (Olcsvaapáti 5: 82): folyókanyarulat
6. szeg (Garbolc, Gy.telek 5: 82, Csengeri j. 13: 543, Fh.gyarmati j. 17: 500, Mátészalkai j. 41: 597) | **szegek** (Lónya 5: 82): folyókanyarban fekvő földterület
a. szeg (Körösök 9: 100): vízfo-lyás kanyarjába benyúló háromszög vagy félkör alakú partos terület, sziget, zug
7. szög (Kunsztmárton 25: 14): nagyjából háromszög alakú vagy valahogyan körülzárt terület
a. szög (T.szölös 16: 90): mélyen fekvő területbe benyúló háromszögű, valamint félkör alakú kiemelkedés.
Ö: *al~, bel~, fél~, hegy~, közép~, örvény~, porond~, sár~.*

szég l. szik

szegelet l. szeglet

szegés szegés (Bny.koppány, N.tevel 68: 22) | **szegís** (N.acsád 68: 22): újonnan művelésbe fogott terület.

szeget l. sziget

szegle *szegle* (Lovászpata, Vanyola 68: 22): földterület kisebb, kiugró része.

szeglet **1.** *szeglet* (Erdély 5: 82) | *szeglet* (Erdély 5: 82) | *szegletbe* (Kk.ha-las 5: 86) | *szegletben* (Ártánd 5: 86): falurész **2.** *szeglet* (Bő 65: 37): a határ egy része **a.** *szeglet* (Egyh.kesző, Ns.-szalók 68: 22): földterület kisebb, kiugró része **b.** *szeglet* (Haraszi 46: 3/100) | *szeglet* (Kórógy 46: 3/100) | *szöglet* (Kórógy 46: 3/100): szögletes földdarab **c.** *szeglet* (Mátészalkai j. 41: 597) | *szeglet* (Velem 65: 37): határ-rész szöglete **d.** *szeglet* (Iregszemcse 63: 45): két olyan földdarab, amely szöget alkot **3.** *szeglet* (Sz.hát 75: 327) | *szeglet* (ÉrtSz. 6: 128, ÉKsz. 1258, Körösök 9: 100, Sz.hát 75: 327) | *szöglet* (K.kanizsa 39: 235): sarok, szeg, zug **a.** *szeglet* (H.böszörmény, Kemecse 5: 82) | *szeglet* (Se.sztgyörgy 5: 82) | *szeglettye* (Moldva 5: 82) | *szeglet* (Sárospatak 7: 270, Mátészalkai j. 41: 597) | *szöglet* (M.hertelend 11: 957) | *szöglet* (Hódmezővh., N.kanizsa 5: 86, M.hertelend 11: 957, Ka.-szerdahely 60: 41): utcasarok **4.** *szeglet* (Sárospatak 7: 270) | *szöglet* (Ba.be-rény 60: 41): vízbe sarkosan benyúló part.

széj l. **szél**

szék l. **szik**

szekérút *szekérut* (Sárospatak 7: 270, Böhönye, Ordacsehi 60: 41, Decs, D.-földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 45, Bajánsenye, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 37, He-

tyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesence-istvánd 67: 23, Borszörcsök, Csögle, Nyirád 69: 25, Aszófő, Bny.sztlászló 70: 30) | *szekérút* (ÉrtSz. 6: 139, ÉKsz. 1260, Sárospatak 7: 270, T.szőlős 16: 93, Hegyköz 36: 322) | *szekięrut* (F.őr 23: 157): szekerek számára való földút.

székes l. **szikés**

szeketura **1.** *szeketura* (Domokos 5: 96): terméketlen, száraz terület, különösen domboldal **2.** *székętura* (Újfalú 5: 96): tisztás.

székföld l. **szikföld**

székőd l. **szikéd**

székös l. **szikés**

szél **1.** *szél* (Hú.hetény 15: 210, Ormán-ság 74: 504) | *szél* (Torja 43: 160) | *szél* (ÉrtSz. 6: 144, ÉKsz. 1261, Sárospatak 7: 270, Hú.hetény 15: 210, Kanizsa és k. 45: 124, Hetyefő, Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 23, Csikvánd, Nyárad, Vanyola 68: 22, Ve.galsa 69: 25, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág 70: 30, Szeged 73: 2/469, Ormán-ság 74: 504) | *szél* (Sz.hát 75: 2/334) | *szél* (Neszmély 27: 26, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat 65: 37, Csögle, Hosztót 69: 25): valamely területnek a széle, határa **a.** *szél* (Zala 60: 41) | *szél*, *szél* (T.szőlős 16: 94): település határá-nak a vége **b.** *szél* (Ordacsehi 60: 41, Decs, Kocsola, Ozora, Öcsény, Újireg 63: 45) | *szél*, *szél* (T.szőlős 16: 94): határrész szélső része, vége **c.** *szél* (N.harsány 11: 957): egyféleképpen művelt terület vége **d.** *szélje* (Bukovi-na 5: 100) | *szél* (ÉrtSz. 6: 145, ÉKsz. 1261) | *szélye* (Andrásfalva 5: 100): határvidék, határszél **2.** *szélj* (Karcfal-

va 14: 207) | *szél* (Csengeri j. 13: 543, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426) | *szíél* (Fh.gyarmati j. 17: 500): valamely terület külső része **a. szél** (J.-apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16): földterületnek a településhez közel levő része, pereme **3. szél** (Káptalantóti 67: 23, M.genecs 68: 22, Szt.gál 70: 30): valami túl, valami mellett levő terület **a. széjj** (Karcfalva 14: 207) | *szél* (ÉrtSz. 6: 145, ÉKsz. 1261): mélyedés közvetlen környéke **b. széjére** (Borszék 5: 100) | *széjire* (Lészped–Dtúl 5: 100) | *szél* (ÉrtSz. 6: 145) | *szélin* (Bag 5: 100) | *szélyére* (Kömlő 5: 100): vízpart **4. szélben** (Kk.halas 5: 100): a falu határához tartozó, legeltetésre alkalmas terület. **Ö:** *berek~*, *erdő~*, *gyep~*, *hancsik~*, *határ~*, *juh~*, *lapos~*, *mezsgye~*, *nyomás~*, *part~*.

szél l. szőlő

széles *szélés* (Medina 63: 45): nagyméretű terület.

szélesföld *szélesföld* (Hegyköz 36: 322): oldalirányban kiterjedt föld.

széleskert *széleskert* (Szászfenes 18: 134): szérűskert.

szelevény *szelevény* (Szabadka 49: 305): dülőrész.

szélmalom *szélmalom* (ÉrtSz. 6: 159, ÉKsz. 1264, Sárospatak 7: 270, Csépa, Kunsztmárton 25: 14, Hegyköz 36: 322, Szabadka 49: 305, B.topolya és k. 53: 236, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16, Ada 78: 151, Kúla és k. 79: 131) | *szélmalom* (Kórógy 46: 3/105) | *szémalom* (Ipoly-v. 64: 247): malom, amelyet a szél működtet.

szélmalomdomb *szélmalomdomb* (Szabadka 49: 305, B.topolya és k. 53: 236): domb, ahol szélmalom áll.

szélút *szélút* (Szabadka 49: 305, B.topolya és k. 53: 236): út, amely a település szélén húzódik.

széllyuk *széjjuk* (Ny.bátori j. 44: 426): szél által kialakított mélyedés.

szénafű *szénafű* (Szé.föld 57: 75) | *színafű* (Bogártelke, Kö.fő, Zsobok 18: 135): kaszáló, rét.

szénakert *színakért* (M.bikal 18: 135): szérűskert.

szénarét *szénarét* (Nyirád 69: 25) | *szénarít* (Borszörcsök, Csögle 69: 25) | *szenerét* (Haraszi 46: 3/111): szénakaszáló.

szénáskert *szénáskert* (Bukovina–Dtúl 5: 126, Farnas, Kp.lak, M.valkó 18: 134, Szeged 73: 2/481) | *színáskert* (Debrecen 5: 126): széna és szalma tárolására elkerített tanyarész, gazdasági udvar.

szénatelep *szénatelep* (Szabadka 49: 305): olyan tér, ahol szénát tárolnak.

szénaverés *szénaverés* (Hegyköz 36: 322): szénagyűjtő hely.

szénégető *szénégető* (ÉrtSz. 6: 193, ÉKsz. 1271, Bakonya, M.lukafa 11: 957, Hegyköz 36: 322, Szenna, Vörs 60: 41, Értény, M.keszi, Ozora 63: 45, Kapos, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 23, Nyárád, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 25) | *szénégető* (Értény, M.keszi, Ozora 63: 45) | *szénégetőü* (Csengeri j. 13: 543, Fh.gyarmati j. 17: 500, Mátészalkai j. 41: 597) | *szénigető* (Császár 27: 26, Duka 65: 37) |

szényégető (Velem 65: 37) | *szényígető* (Nárai 65: 37): faszén égetésére használt hely.

szenes *szenes* (ÉrtSz. 6: 194, N.dorog, Tevel 63: 45): faszén égetésére használt terület.

szentkút *szentkút* (Becse 47: 204, 211, Szt.tamás és k. 50: 72, B.topolya és k. 53: 236): kegyhely forrással vagy kútal.

szénvölgy *szén vőgy* (Kisvejke 63: 45): faszén égetésére használt terület.

szer 1. *szer* (ÉrtSz. 6: 216, ÉKsz. 1276) | *szër* (Karcfalva 14: 208) | *szêr* (Halmágy 5: 140–141) | *szër* (Kemecse 5: 140–141, Csengeri j. 13: 543, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426) | *szeren* (Göcsej 5: 140–141) | *szernek* (Kemecse 5: 140–141): utca, házsor **a.** *szer* (ÉrtSz. 6: 216, ÉKsz. 1276, Kapuvár 5: 141) | *szeren* (Rköz 5: 141) | *szerën* (Völcej 5: 141) | *szër* (Peresztég, Sümeg vid. 5: 141, Bük 8: 149, Torja 43: 162, Csögle 69: 25): az utca egyik oldala **b.** *szër* (Bő, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 37): kisebb utca, utcarész **c.** *szër* (Bő, Velem 65: 37): utcarész, ahol szemben nincsenek házak **2.** *szer* (ÉrtSz. 6: 216, ÉKsz. 1276, Hétfalu, Noszlop, Örisztpéter, Siklód, Szé.föld 5: 140, Sárospatak 7: 270, Hegyköz 36: 322, Sátorajújhely 37: 514) | *szër* (R.gyarmat 5: 141, Karcfalva 14: 208, F.ör 23: 158, Bő 65: 37, Hetyefő, Kaposcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 23, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolca-fő, Vanyola, Ve.varsány 68: 22) | *szër* (Csengeri j. 13: 543, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426) | *szerek* (Gö-

csej, Hetés 5: 141) | *ször* (Szenna 60: 41): a település valamelyik része **3.** *szer* (Dtúl, Őrség, Szalafő 5: 141) | *szeren* (Z.galsa 5: 141) | *szerekben* (Vas m. 5: 141): egymástól távol eső, néhány háznai egységekből álló település **4.** *szer* (Kalotaszeg 5: 141, Hegyköz 36: 322, Sátorajújhely 37: 514): határrész **a.** *szër* (Csengeri j. 13: 543, Mátészalkai j. 41: 597): határ távol eső része. **Ö:** *alsó~*, *cigány~*, *derék~*, *esztena~*, *felső~*, *fel~*, *kül~*, *lencse~*, *pap~*, *piac~*, *pince~*.

szerbfalu *szerbfalu* (B.topolya és k. 53: 236) | *szerpfalu* (Szabadka 49: 305): falurész, ahol a lakosság főleg szerbhorvát nemzetiségű.

széréskert **1. szérűskert**

szerpentin *szerpentin* (Szernye 35: 213): kanyargós hegyi út.

szérű 1. *szérejín* (Tárd 5: 149) | *szérő* (Kk.félegyháza, Zenta 5: 149) | *szérőn* (Rákospalota 5: 149) | *szêrő* (Thát 5: 149) | *szérőű* (Egyh.bást, Óbást, Tajti, Vecseklő 5: 149) | *szérű* (So.jád 5: 149, Hú.hetény 15: 213, Nyirád, Ve.galsa 69: 25) | *szérűt* (H.böszörmény 5: 149) | *szérűn* (Kopács 5: 149) | *szérű* (Ny.bátori j. 44: 426) | *szérű* (Moldva 5: 149) | *szérű* (ÉrtSz. 6: 239, ÉKsz. 1280, K.-Sárrét, Matyóföld, Nkság, N.-Sárrét 5: 149, Hegyköz 36: 322, Sátorajújhely 37: 514, Kanizsa és k. 45: 124, J.apáti, J.árokszállás, J.bereény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16) | *szérűt* (Balmazújváros 5: 149) | *szérűbe* (So.hatvan 5: 149) | *szérűn* (Kék 5: 149) | *szérűre* (Mátraalja 5: 149) | *szierű* (Fh.gyarmati j. 17: 500) | *szíré* (N.-hind 5: 149) | *sziri* (B.kertes 5: 149) |

szirő (Komáromsztpéter, Marcelháza 5: 149) | *szirőkön* (Martos 5: 149) | *szirő* (Bajka, Köbölkút, Martos, N.ölved, Vága, Zsi.besenyő 5: 149) | *szirőt* (Tardoskedd 5: 149) | *szirők* (Martos 5: 149) | *szirő^ű* (Kórógy 46: 3/119) | *sziru* (Pápa 5: 149) | *szirü* (Szi.köz 5: 149) | *szirű* (Báránd, Bucsa, Sárrétudvari 5: 149, T.szőlős 16: 92) | *szirűt* (Nádudvar 5: 149) | *szirűre* (Békés 5: 149) | *szőrő* (Ny.egyháza 5: 149) | *szűrő* (Barslédec, Haraszi 5: 149, Hegyköz 36: 323, Sátorajújhely 37: 514) | *szűrőt* (Göncruszka 5: 149) | *szűrű* (Balaton-felvidék, Berhida, Bny.sztlászó, Bodajk, Dr.palkonya, Écs, K.-dörgicse, Kopács, Kölesd, Pápa vid., Sáp, So.jád, Szekszárd, Szt.gál, Tihany, Zselic 5: 149, Nyúl 6: 102, Martonfa 11: 957, Tasnádszarvad 12: 164, Hú.hetény 15: 213, Gombos 48: 57, Szé.föld 57: 77, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Szenna, Vörs 60: 41, Koppány 61: 210, Györe, Szakcs 63: 45, Büssü 66: 212, Hetefő, Kápolcs, Káptalanfalu, Lesenceistvánd 67: 23, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Borszörcsök, Csőgle 69: 25, Aszófő, Bny.sztlászó, Csajág, Szt.gál 70: 30, Doroszló 81: 69) | *szűrűt* (Cserszegtomaj, Fülöpszállás, Ka.mérő, Komádi, Környe, Mosonszmtmiklós 5: 149) | *szűrűbe* (Balaton-felvidék, Diósviszló, N.tótfalu, N.váty, Szenna, Szt.gál, Vál 5: 149) | *szűrűn* (Komádi 72: 433) | *szűrűnn* (Mosonszmtmiklós 5: 149) | *szűrűnél* (Decs 5: 149) | *szűrűk* (Koppányszántó 5: 149) | *szűrűjén* (Szakcs

5: 149) | *szűrűt* (Komádi 5: 149) | *szűrűbe* (Hegysztmárton 5: 149) | *szűrűn* (Kk.halas 5: 149) | *szűrű* (Me.fény, Poroszló, Szekszárd, Szt.gál, Viss 5: 149) | *szűrűt* (Berettyóújfalu, H.böszörmény 5: 149) | *szűrűről* (Hódmezővh 5: 149) | *szűrű* [szűrű] (Hirics 5: 149) | *szűrű* (Ada, Apátfalva, Átány, Báránd, Berettyósztmárton, Békés, Bh.keresztes, Bucsa, Debrecen, D.pataj, Fk.gyarmat, Füzesgyarmat, Gomba, Gyoma, Gyula, Gyulavári, H.hadház, H.nánás, Hódmezővh, J.kisér, Kákics, Karcag, Kesznyéten, Ki.hegyes, Kk.halas, Konyár, Makó, M.csanád, Mohács, Monor vid., N.szalonta, N.zerénd, Pacsér, Sarkad, Szeged, Szeghalom, Szentes, Tata, Tö.sztmiklós, Váncsod, Vészto 5: 149, Okány 21: 97, Hegyköz 36: 322, K.iratos 58: 106, Hú.pályi, K.marja, N.szalonta, Okány 72: 433, Szeged 73: 2/499) | *szűrűt* (Balatonmellék, Békés, Berettyóújfalu, H.nánás, Hú.pályi, Kardoskút, Komádi, Poroszló 5: 149) | *szűrűbe* (K.asszonyfa 5: 149) | *szűrűn* (Alföld, Délegyháza, Kaba, Konyár, N.szalonta 5: 149, Konyár, Sárrét¹ 72: 433) | *szűrűnél* (Túrkeve 5: 149) | *szűrűre* (Békés, Berettyóújfalu, Ebes, Kkság, K.-Sárrét, N.-Sárrét, Ormánság 5: 149) | *szűrűről* (Hódmezővh 5: 149) | *szűrűjére* (Kocs 5: 149) | *szűrű* 'szűrűn' (Békés 5: 149) | *szűrű* [= szűrű] (N.-Sárrét 5: 149): a gabona összehordására és elcsépelésére kijelölt hely, szérűskert **a.** *szirő* (Kórógy 5: 149) | *szűrűjébe* (Boda 5: 149) | *szűrűjére* (Kárász 5: 149) | *szűrű* (Rábcakapi 5: 149) | *szűrűre* (Szeged 5: 149): a település szélén levő,

közös vagy egy-egy gazda tulajdonában levő rakodóhely, ahol a szalmát, szénát tartják; rakodókert **2. szérű** (ÉrtSz. 6: 239, ÉKsz. 1280, Hegyköz 36: 322, Sátorajáújhely 37: 514) | *szérűk* (Bakony hg. vid. 5: 150) | *szűrő* (Hegyköz 36: 323, Sátorajáújhely 37: 514) | *szűrűt* (Szt.gál 5: 150) | *szűrű* (Hegyköz 36: 322): erdőben kerek térség, tisztás, ahol a szénégetők a boksát rakják. **Ö:** *dézsma~*, *kék~*.

szérűskert 1. szérés kert (Ve.galsa 69: 25) | *szérőskert* (Ipoly-v. 64: 249) | *szérűskert* (Sárospatak 7: 270, Bó, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 37, Csökmő 72: 433) | *szérius kertben* (Baja 5: 150) | *szérűskert* (Hegyköz 36: 322) | *szérűskertjébe* (Ramocsaháza 5: 150) | *szérűskert* (Csengeri j. 13: 543, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426) | *szierűskert* (Fh.gyarmati j. 17: 500) | *szürőskert* (Nyrád, Ve.galsa 69: 25) | *szürűskert* (Zselic 5: 150, D.szekcső 11: 957, Bajna, Dad 27: 26, Kaszardahely, Ordacsehi, Segesd, So.udvarhely, Szenna 60: 41, Döbrököz, Györe, Iregszemcse, M.keszi, Ozora, Sársztlőrinc, Simontornya, Szakcs 63: 45, Büssü 66: 212, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 23, Csikvánd, M.gencs, Nyárád, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Borszörcsők, Csögle 69: 25, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 30) | *szürűs kerbe* (Szilvássztrmárton 5: 150) | *szürűs kertbe* (N.szalonta, Szt.lőrinc 5: 150) | *szürűskertben* (Kk.halas, Kopács 5: 150) | *szürűskertek* (Karád 5: 150) | *szürűs kertben* (Monostorapáti 5: 150)

| *szürűskert* (Garbolc 5: 150) | *szürűskert* (K.íratos 58: 106, Szeged 73: 2/500) | *szürűs kertbe* (Kk.halas, Ny.gyulaj 5: 151) | *szürűs ker'be* (Majdán 5: 151) | *szürűs kertben* (K.marja 72: 433) | *szürűskerthöl* (Kákics 5: 151) | *szürűskertekben* (Monor vid. 5: 151): a település szélén levő, közös vagy egy-egy gazda tulajdonában levő hely, ahol a nyomtatást vagy cséplést végzik, illetve a szalmát, szénát lerakják **2. szérűskertek** (Me.kövesd 5: 151) | *szérűs kertekben* (Szada 5: 151): a település szélén fekvő gazdasági udvar, ahol a pajta, istálló, ólak találhatóak; szálláskert.

szesszió szesszió (Csajág 70: 30): birtok, föld, amelyen egy dülőben több tulajdonos egyenlő területeken egyfajta terményt termel. **Ö:** *félhely~*.

szifás l. szilfás

sziget cigetedben (Csurgó 5: 157) | *széget* (A.-Dráva vid., Ebed 5: 157) | *szëget*, *szëget* (Kórógy 46: 3/120) | *szegeteken* (Fülöpszállás 5: 157) | *sziget* (ÉrtSz. 6: 268, ÉKsz. 1286, Bodköz 5: 157, Sárospatak 7: 270, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 957, Csengeri j. 13: 543, T.szölös 16: 89, Fh.gyarmati j. 17: 500, Neszmély 27: 26, Bene 35: 218, Sátorajáújhely 37: 514, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426, Kanizsa és k. 45: 124, Szabadka 49: 305, Zenta és k. 52: 108, B.topolya és k. 53: 236, Ba.berény, Őrtilos 60: 41, D.földvár, Döbrököz, Koppányszántó, Kölesd, Madocsa, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Tengelic 63: 45, Bó, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti,

Gy.vár, R.gyarmat, Velem 65: 37, Csikvánd, M.gencs, Nyárád, Tapolca-fő, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Aszó-fő, Szt.gál 70: 30, Szeged 73: 2/503, Ada 78: 151, Bezdán 80: 125, Doroszló 81: 69) | *szigeteket* (Kecskemét, N.-Sárrét 5: 157) | *szügedbe* (Bálványos-váralja, Fajsz 5: 157): minden oldalról vízzel körülvett kisebb-nagyobb szárazföld **a. sziget** (Körösök 9: 100, Ordacsehi, Vörs 60: 41, Csögle 69: 25, N.rábé 72: 434) | *szigetekben* (Püspökladány 72: 434) | *szigetekből* (Békés 72: 434): mély fekvésű, vizenyős, berkes területből kiemelkedő száraz rész **2. sziget** (T.szőlős 16: 89, Csépa 25: 14, Kanizsa és k. 45: 124, So.udvarhely 60: 41, J.apáti, J.berény, J.kisér 62: 16, Hetyefő 67: 23): a síkból kiemelkedő földrész, amelyet víz vehetett körül **a. sziget** (A.mocsolád 11: 957): kiemelkedés a rétből **3. sziget** (Fh.gyarmati j. 17: 500): félsziget. **Ö:** *botlás~, fél~, gyöngy~*.

szigetek *szigetek* (Körösök 9: 100): több, vízzel körülvett szárazföld együttese.

szigetköz **1. szigetköz** (Sárospatak 7: 270): két vízfolyás közötti terület **2. szigetköz** (Kémes 11: 957): a folyó áradásai után ott rekedt kiemelkedések.

szigetszántó *szigetszántónak* (N.rábé 72: 434): művelhető szárazulat.

szijfás l. **szilfás**

szik **1. szég** (Sárospatak 7: 270) | *szék* (Apátfalva, Cegléd, Fülöpszállás, Szeged, T.sziget, Viss 5: 160, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.kisér 62: 16, Szeged 73: 2/466) | *székek* (Fülöpszál-

lás, Kkság 5: 160) | *szék* (Gacsály 5: 160) | *szik* (Sátorajjáújhely 37: 514, Bh.ugra 72: 434) | *szik* (H.hadház, Hortobágy, K.újszállás, Nkság 5: 160, T.szőlős 16: 96) | *szíken* (Karcag 5: 160): sziksós talajú földterület **a. szék** (Sárospatak 7: 270, Sátorajjáújhely 37: 514, Ny.bátori j. 44: 426, Kanizsa és k. 45: 124, Derecske 72: 429) | *székekkel* (Kö.ladány 72: 429): vízállásos, szikes terület **b. szik** (Pocsaj 72: 434): szikfolt **2. szék** (Becse 47: 204): salétromsós tó. **Ö:** *dobogó~, fehér~, hosszú~, járó~, por~, számár~, vak~*.

szikéd *székőd* (A.nyék 63: 45): szikes talajú terület.

szikes *székes* (Cibakháza 25: 15, Gombos 48: 57, K.iratos 58: 106, Bezdán 80: 125, Doroszló 81: 69) | *székös* (Lengyel, Madocsa 63: 45) | *szikes* (ÉrtSz. 6: 271, ÉKsz. 1287, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16) | *szikës* (ÉrtSz. 6: 271) | *szíkes* (Komádi 72: 434) | *szikës* (ÉrtSz. 6: 271): sok sziksót tartalmazó, gyenge minőségű földterület. **Ö:** *agyag-ásó~*.

szikesfertő *szikesfertő* (Kunsztmárton 25: 15): szikes, mocsaras terület.

szikesföld *szikesföld* (Sárospatak 7: 270): talajfajta, amelyben szinte semmi sem terem, nyárra fehér réteg rakódik rá.

szikfok *szikfok* (Hortobágy, H. vm. 5: 162) | *szikfoknak* (Hortobágy, Kp.-Tisza-vid., K.-Sárrét, N.-Sárrét 5: 162): szikes földön a fölös vizet levezető árok, illetve a mellette vagy a végénél elterülő vizenyős, mocsaras terület.

szikföld **1. székföld** (Ada 5: 162, 78: 151, Szeged 73: 2/467) | *székföld* (Ada

78: 151) | *szik földjét* (Bh.nbajom 72: 434): sok sziksót tartalmazó, gyenge minőségű földterület **a. székföd** (Ada 78: 151) | *székföld* (Ada 78: 151): sziksós, állóvizekkel borított föld.

szikhát *szikhát* (Kunsztmárton 25: 15) | *szikhát* (Bucsa 5: 162): szikes területnek a környezetéből kiemelkedő, magasabban fekvő része.

szikla *cikla* (Ipoly-v. 64: 249) | *szikla* (ÉrtSz. 6: 272, ÉKsz. 1287, Sárospatak 7: 270, Hú.hetény 15: 213, Muzsaly 35: 218, Hegyköz 36: 322, Kaposcs, Káptalanóti 67: 24, Aszófő, Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 30) | *szikla* (Ipoly-v. 64: 249): a hegyet alkotó kőzetnek nagyobb tömege vagy magányosan álló nagyobb darabja. **Ő: kő~.**

sziklafal *sziklafal* (ÉrtSz. 6: 272, Hegyköz 36: 322): meredek szikla oldala.

sziklapos *sziklapos* (Karcag 5: 163): szikes területnek a környezeténél alacsonyabban fekvő, vizenyős része.

szikpart *szikpárt* (Kö.ladány 72: 435): szikes oldal.

szil *szil* (Nyá.mente 5: 165): szilfaerdő.

szilas *szilas* (P.daróc, Sárközújlak, Túrterebes 12: 164, Fh.gyarmati j. 17: 500, Hegyköz 36: 322, Kaposcs, Lesenceistvánd 67: 24, Csikvánd, Külsővat, Ugod 68: 22, Aszófő 70: 30) | *szilos* (Ka.szerdahely, P.kovácsi, Szenna 60: 41, Kaposcs, Lesenceistvánd 67: 24, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő 68: 22, Borszöröcsök, Csögle 69: 25): terület, amelyen sok szilfa van.

szilfás *szifás* (Kaposcs, Káptalanóti 67: 24) | *szifás* (Borszöröcsök, Csögle,

Nyirád 69: 25) | *sziffás* (Hetyefő, Lesenceistvánd 67: 24) | *szijfás* (Vanyola 68: 22, Borszöröcsök, Ve.galsa 69: 25, Szt.gál 70: 30) | *szilfás* (Sárospatak 7: 270, So.udvarhely, Vörs 60: 41, Kölesd 63: 45, Nyárad, Ve.varsány 68: 22, Csajág 70: 30, Doroszló 81: 70): terület, amelyen sok szilfa van.

szilos l. szilas

szilvás *szilvás* (ÉrtSz. 6: 278, ÉKsz. 1289, Sárospatak 7: 270, Hú.hetény 15: 214, Fh.gyarmati j. 17: 500, Kunsztmárton 25: 15, Palágykomoróc 35: 219, Hegyköz 36: 322, Ny.bátori j. 44: 426, Kanizsa és k. 45: 125, Gombos 48: 57, Szabadka 49: 305, B.topolya és k. 53: 236, J.berény 62: 16, Bny.sztlászló 70: 30) | *szilvás* (Csengeri j. 13: 543, Mátészalkai j. 41: 597) | *szivás* (M.egregy, So.hatvan 11: 957, Dad 27: 26, Szenna 60: 41, Koppány 61: 211, D.földvár, Értény, Györe, Medina, Miszla, Regöly 63: 45, Bö, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 37, Hetyefő, Kaposcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 24, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Borszöröcsök, Csögle, Ve.galsa 69: 25) | *szívás* (Ipoly-v. 64: 250) | *szívás* (Hú.hetény 15: 214, Csögle 69: 25, Aszófő, Csajág, Szt.gál 70: 30) | *sziváros* (Kórógy 46: 3/122): szilvafával beültetett terület, gyümölcsös.

szilvaskert *szilvaskert* (Hegyköz 36: 322): szilvafával beültetett terület.

szín *birka~, gulya~, juh~, ökör~, téglala~, téglás~.*

szíre l. szérű

szíri l. **szérű**

szíró l. **szérű**

szirt **1.** *szirt* (ÉrtSz. 6: 303, ÉKsz. 1294, Sárospatak 7: 270, Hegymagas 67: 24): magas, meredek, csupasz szikla; sziklacsúcs **2.** *cirt* (Gr és Kh vm., Nó. m., 5: 179) | *szirt* (Szentés, Szolnok 5: 179, Körösök 9: 100, Szeged 73: 2/508) | *szirtot* (Szentés 5: 179) | *szirt* (Szatmárnémeti 12: 164) | *szirtba* (Kecskemét vid., Szentés 5: 179): magas, meredek, szakadékos folyópart.

szíru l. **szérű**

szírú l. **szérű**

szittyócsér *szittyócsér* (Lesenceistvánd, Tapolca 67: 24): lápos, vadon nőtt fiatal bozótos erdő.

szittyós *szittyós* (Miszla, Tengelic 63: 45): vizenyős terület, ahol szittyó tenyészik.

szivárgó **1.** *szivárgóu* (Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426): kis csatorna **2.** *szivárgó* (Sárospatak 7: 270): lassan csordogáló forrás.

szívás l. **szilvás**

szívóág *szívóág* (Körösök 9: 100): csatornarendszer legkisebb árka a végén, az oldalágba csatlakoztatva.

szomoga *szomoga* (Sárfalu, Szatmárnémeti 12: 164): patak, kisebb vízfolyás.

szorító *szorító* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16): szűk kis utca, ahol kutyákat, egyéb állatokat tudtak befogni. **Ö:** *kutya~*.

szoros **1.** *szoros* (ÉrtSz. 6: 365, ÉKsz. 1307, Hegyköz 36: 322, Bö, Nárai, Velem 65: 37) | *szoross* (Karcfalva 14: 208): hegyláncot keresztben átvágó

szűk, gyakran meredek falú völgy, hegyszoros **2.** *szoros* (Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 37, Csajág 70: 30) | *szoross* (Ny.bátori j. 44: 426): keskeny, szűk út **a.** *szoros*, *szoross* (Fh.-gyarmati j. 17: 500): két utcát összekötő út **b.** *szoros* (Csengeri j. 13: 543, Mátészalkai j. 41: 597) | *szoross* (Csengeri j. 13: 543, Mátészalkai j. 41: 597): rövid, szűk, rendszerint félreeső zsákutca.

szoroska **1.** *szoroska* (Ipoly-v. 64: 252): keskeny utcácska **a.** *szoroska* (Mátészalkai j. 41: 597): rövid, szűk, rendszerint félreeső zsákutca.

szödörény l. **szederény**

szödörfás l. **szederfás**

szödörnyés l. **szedernyés**

szödrös l. **szedres**

szög *disznó~, három~*.

szög l. **szeg**

szög(e)let l. **szeglet**

szögölye *szögöjje* (Hegyköz 36: 322): két terület közé beékelődő csücsök.

szökőút *szökőút* (Szabadka 49: 306, B.topolya és k. 53: 236): titkos út.

szőlő *szélé* (Kupuszina 59: 335) | *szőlő* (Sárospatak 7: 270, Hú.hetény 15: 216, Császár, Dad, D.almás, Naszály, Neszmély 27: 26, Becse 47: 204, Szabadka 49: 306, Zenta és k. 52: 108, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 45, Büssü 66: 215, Hetefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 24, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Borszöröcsök, Csögle, Ve.galsa 69: 25, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág,

Szt.gál 70: 30, N.körös 71: 83, Ada 78: 157, Kúla és k. 79: 131, Doroszló 81: 70) | *szöllők* (Gombos 48: 57, Temerin és k. 51: 90) | *szöllő* (Bakonya, N.harsány 11: 957, Hegyköz 36: 322, Sátoraljaújhely 37: 515, B.topolya és k. 53: 236) | *szőlő* (Gombos 48: 57, Nyirád 69: 25) | *szőlő* (ÉrtSz. 6: 379, ÉKsz. 1311, Hú.hetény 15: 216, Csépa, Kunsztmárton 25: 15, Hegyköz 36: 322, Sátoraljaújhely 37: 515, K.kanizsa 39: 242, Kórógy 46: 3/133, Szabadka 49: 306, B.topolya és k. 53: 236, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Órtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 41, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16, Bö, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 37, Kúla és k. 79: 131) | *szőlők* (Temerin és k. 51: 90) | *szőüllőü* (T.szölös 16: 94, Asztély, Kaszony 35: 234) | *szőüllőü* (Csengeri j. 13: 543, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426) | *szőüllőü* (Csengeri j. 13: 543, Mátészalkai j. 41: 597) | *szőüllőü* (Kórógy 46: 3/133) | *szőüllőü* (Asztély, Kaszony 35: 234) | *szőüllüö* (F.ör 23: 160): földterület, ahol szőlőt termesztnek. **Ö:** *al~*, *bá-nom~*, *ó~*, *tar~*, *új~*.

szőlőárok 1. *szöllőárok* (Szabadka 49: 306, B.topolya és k. 53: 236) | *szőlőárok* (Szabadka 49: 306, B.topolya és k. 53: 236): árok, ahol szőlő van **a.** *szöllőárok* (Szabadka 49: 306, B.topolya és k. 53: 236) | *szőlőárok* (Szabadka 49: 306, B.topolya és k. 53: 236): sekély lapály, melybe szőlőt ültetnek.

szőlődomb *szőlődomb* (Sárospatak 7: 270) | *szőlődomb* (Hegyköz 36: 322, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16): magasabb fekvésű szőlőtermő terület.

szőlőföld 1. *szöllőföld* (M.gencs, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Csögle 69: 25, Szeged 73: 2/521) | *szöllő föld* (Aparhant, Györe 63: 45) | *szöllőföld*, *szőlőföld* (Ada 78: 151): szőlőtermesztésre alkalmas, vagy arra szánt terület **2.** *szöllőföld* (Borszörcsök, Végalsá 69: 25) | *szőlőföld* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16): hajdan szőlőt termő, manapság egyéb célra használt földterület.

szőlőgyep *szöllőgyöp* (Bakonya 11: 957): a szőlőültetvényhez tartozó füves rész.

szőlőhalom *szőlőhalom* (J.kisér 62: 16): szőlővel beültetett halom.

szőlőhegy *szöllőhegy* (Halmágy 5: 217) | *szöllőhegy* (Sárospatak 7: 270, Hegyköz 36: 322) | *szöllőhëgy* (Decs, D.-földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlörinc, Szakcs 63: 45, Hettyefő, Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 24, Csikvánd, M.gencs, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Aszófő, Csajág 70: 30) | *szöllőhëgy* (Csögle, Végalsá 69: 25) | *szőüllőühegy* (Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426) | *szöllőhëgy* (Hú.hetény 15: 216, N.körös 71: 48) | *szőlőhegy* (ÉrtSz. 6: 379, ÉKsz. 1311, Sátoraljaújhely 37: 515) | *szőlőhëgy* (Bö, Celldömölk–Alsóság, Nárai, Velem 65: 37, Nyirád 69: 25) | *szőüllőühegy* (Mátészalkai j. 41: 597) | *szőlőhedre* (Bogdánfalva, Gálbény 5: 217): dombos helyen levő szőlőskert.

szőlők *szöllők* (Kanizsa és k. 45: 125): szőlőtelepítmény.

szőlőkapu 1. *szöllőkapu* (Szabadka 49: 306, B.topolya és k. 53: 236) | *szőlőkapu* (Szabadka 49: 306, B.topolya és k. 53: 236): a szőlőskertekbe vezető úton levő kapu **a.** *szöllőkapu* (Csajág 70: 30): a szőlőhegy bejárata, amelyen hajdan kapu volt.

szőlőkert *szőlőkert* (Kórógy 46: 3/133): szőlőkert.

szőlős *szöllős* (Szeged 73: 2/522) | *szöllős* (Pered 5: 218) | *szőlős* (Kórógy 46: 3/133) | *szőlős* (Moldva 76: 135): szőlőkert. **Ö:** *vad~*.

szőlősdomb *szöllősdomb* (Temerin és k. 51: 90): szőlővel beültetett kisebb kiemelkedés.

szőlőshomok *szőlőshomok* (Sárospatak 7: 270): szőlővel beültetett domb.

szőlőske 1. *szőlőske* (J.árokszállás 62: 16): kis szőlőterület **a.** *szőlőske* (Sárospatak 7: 270) | *szöllőske* (Hegyköz 36: 322): kis szőlőterület és környéke.

szőlőskert *szöllőskert* (Temerin és k. 51: 90) | *szőlőskert* (Mátészalkai j. 41: 597) | *szőlőskert* (ÉrtSz. 6: 380, ÉKsz. 1311, Sárospatak 7: 270, Helmec 35: 234) | *szőlőskert* (Mátészalkai j. 41: 597) | *szőlőskert* (Helmec 35: 234): szőlővel beültetett terület.

szőlősor *szöllősor* (Szabadka 49: 306) | *szőlősor* (Szabadka 49: 306, B.topolya és k. 53: 236): hely, ahol szőlőskertek sorakoznak egymás mellett.

szömörccés *szömörccés* (Aszófő, Szt.gál 70: 30): terület, ahol sok cserszömörce terem.

ször l. szer

szőrő l. szérű

szőrösmegye *szüörösmegye* (Mihályi 26: 68): tarackos, füvel-gazzal benőtt mezsgye.

szőrtó *szőrtó* (Báta 63: 45): tó, amelyben szőrfű tenyészik.

sztána l. esztena

sztáur 1. *sztáur* (Szászfenes 18: 137) | *sztávár* (Szucság 18: 137): karám **a.** *sztául* (Magyarókerke 18: 137) | *sztáur* (Szászfenes 18: 137) | *sztávár* (Szucság 18: 137): legelőn levő elkerített hely, ahová a jószágot télen kiengetik **2.** *sztáur* (Gyalu, Kp.lak, Szászfenes 18: 137): juhakol.

sztávar l. sztáur

sztena l. esztena

sztina l. esztena

szug l. zug

szugoly l. zugoly

szugolyék *szugolyék* (Szé.föld 57: 77): keskeny völgy.

szuk l. zug

szúnyogos *szunyogos* (D.földvár 63: 45) | *szúnyogos* (J.berény 62: 16): terület, ahol sok szúnyog jár.

szurda *szurda* (Görcsöny 11: 957): mély út, horhos.

szurdék l. szurdok

szurdik l. szurdok

szurdok 1. *szurdék* (Palást 5: 235): nyílás, hasadék **a.** *szurdék* (ÉrtSz. 6: 400, ÉKsz. 1316, Sárospatak 7: 270) | *szurdék* (Fh.gyarmati j. 17: 500) | *szurdék* (Mátészalkai j. 41: 597) | *szurdik* (ÉrtSz. 6: 400, Nyúl 6: 102) | *szurgyék* (Fh.gyarmati j. 17: 500) | *szurdok* (ÉrtSz. 6: 400, ÉKsz. 1316, Sárospatak 7: 270, Hú.hetény 15: 217, Hegy-

köz 36: 322, Szabadka 49: 306, Szt.tamás és k. 50: 72, B.topolya és k. 53: 236) | *szürdok* (Ny.bátori j. 44: 426) | *szurduk* (Hétfalu, Kalotaszeg 5: 235, Kupuszina 59: 337): (víztől kivájt) meredek falú, keskeny völgy **b. szurdik** (Pécsely 70: 30): völgykatlan **2. szurdék** (Szekszárd 5: 235) | *szurdik* (N.veleg, Pécs, Somorja, Szekszárd 5: 235) | *szürdik* (Decs 5: 235) | *szurgyik-ba* (Mihálygerge 5: 235): völgykatlanban vezető keskeny út **a. szurdék** (Kelet-Ormánság 77: 92) | *szurdok* (Kelet-Ormánság 77: 92): hegyekben vízmosásos, szakadékos vízelvezető és út **b. szurdik** (Kúla és k. 79: 131) | *szurdok* (Kúla és k. 79: 131): meredek partok közötti szűk utca **c. szurdék** (So.udvarhely 60: 41) | *szurdok* (N.harsány 11: 957): mély út **d. szurdik** (Decs, Kakasd, Majos, Szekszárd 63: 45) | *szurdok* (Decs, Kakasd, Majos, Szekszárd 63: 45): vízmosásos mély út **3. szurdok** (Kórógy 46: 3/135): mély, széles árok a vasúti sínek mentén **4. surd'ek** (Hétfalu 76: 137) | *szurdik, szurdjék* (Péterfalva 35: 237) | *szürdék* (Sz.hát 75: 2/361) | *szurgyik* (Péterfalva 35: 237): szűk zug **5. szurgyik** (Ipoly-v. 64: 253): erdő, mező vagy falu egy-egy kicsi, eldugott része.

szurkos *szurkos* (Sárospatak 7: 271): nehéz művelésű, fekete agyagos, ragadós talajú terület.

szüg l. **zug**

szüget l. **sziget**

szügy *part~.*

szűrő l. **szérű**

szűrőhely *szűrőhely* (Sárospatak 7: 271): nagyobb pusztaság a szőlőben, szedőhely.

szűrőskert l. **szérűskert**

szürü l. **szérű**

szűrűskert l. **szérűskert**

szütyögő *szütyögő* (Marcali 60: 41): sáros, vizenyős terület.

tabán *tabány* (Dág 27: 26): a falu legrégibb része.

tábla 1. tábla (ÉrtSz. 6: 424, ÉKsz. 1322, Sárospatak 7: 271, M.lukafa 11: 957, Fh.gyarmati j. 17: 500, F.őr 23: 160, Mátyfalva 35: 243, Hegyköz 36: 323, Sátoraljaújhely 37: 515, K.kanizsa 39: 245, Ny.bátori j. 44: 426, Ba.-berény, Böhönye, Csökölly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 41, Döbrököz, Ozora, Simontornya 63: 46, Csikvánd, M.genec, Nyárad, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Borszörcsök, Nyirád, Ve.galsa 69: 25) | *tābla* (Szuhowy 40: 150) | *tāblo* (Báronyos 27: 26): nagyobb, összefüggő megművelt földterület **a. tábla** (Kapolcs, Káptalanfő, Lesence-istván 67: 24): dűlőnél kisebb, azonos művelési ágú földterület **b. tábla** (Duka, Gy.vár, R.gyarmat 65: 37, Hetyefő 67: 24) | *tāblo* (Bő, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 37, Csögle 69: 25): dűlőnél nagyobb, összefüggő földterület **c. tábla** (Csengeri j. 13: 543, Fh.gyarmati j. 17: 500, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426, Szabadka 49: 306, Temerin és k. 51: 90): nagyobb, szabályos alakú földterület **d. tábla** (Fh.gyarmati j. 17: 500, Kunsztmárton 25: 15, Ny.bátori j. 44: 426, J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16): nagyüzemi gazdálkodás célja-

ira (több dűlő összevonásával) kialakított szántóterület **e. tábla** (T.szőlős 16: 92): szántónak feltört terület **2. tábla** (Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 30): egybefüggő nagy határrész, amelyen különböző művelési ágak létezhetnek. **Ö:** búza~, csücskő~, föld~. **táblaföld** *táblaföld* (Hegyköz 36: 323) | *táblaföldeket* (Ramocsaháza 5: 256): nagyméretű, egységesen művelt földterület.

tábla l. **tábla**

tabulka *tabulka* (Sárospatak 7: 271): tábla.

tag **1. tag** (ÉrtSz. 6: 429, ÉKsz. 1323, Abafája, Balaton-felvidék, Csombord, Écs, Füzéri j., Garbolc, K.dörgicse, Mohora, Nyá.mente, Tata, Újfehértó, Vác 5: 257, N.harsány 11: 957, Csengeti j. 13: 543, T.szőlős 16: 92, Fh.gyarmati j. 17: 500, Nárai 20: 59, Császár, Dad 27: 26, Gálóc 35: 243, Hegyköz 36: 323, Sátorajjáújhely 37: 515, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426, Csököly, Ka.szerdahely, Segesd, Vörs 60: 41, Koppány 61: 216, Döbrököz, Iregszemcse, Kölesd 63: 4, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 30, Sz.hát 75: 2/364) | *tág* (Hugyag 5: 257, Szuhogy 40: 150) | *taggyát* (Becefa 5: 257) | *tagba* (Csarnóta, Gacsály, H.nánás, Ny.bátor, Rétközberencs 5: 257) | *tagra* (N.szalonta 5: 257) | *tagja* (Nyá.mente 5: 257): a tagosított, művelés alatt levő határ egyben levő darabja **a. tag** (Bő, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 37, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 24, Nyárád, Vanyola 68: 22, Borszörcsök 69: 25, Aszófő 70: 30): a dűlőn belül, an-

nál kisebb földterület **b. tag** (Nyirád, Ve.galsa 69: 25): a dűlőnél nagyobb, összefüggő földterület **c. tag** (Bük 8: 151, Csikvánd, M.gencs 68: 22, Csöggle 69: 25): a dűlővel azonos nagyságú földterület **d. tag** (ÉrtSz. 6: 429, ÉKsz. 1323): a tanya körüli birtok(rész) **e. tag** (Sárospatak 7: 271, Hegyköz 36: 323, Sátorajjáújhely 37: 515): egy birtokozóhoz tartozó szántó **f. tag** (Csengeti j. 13: 543, Mátészalkai j. 41: 597): nagybirtok **3. tag** (Garbolc, Nyá.mente 5: 258): határrész **4. tag** (ÉKsz. 1323): (egy község határában) összefüggő erdőgazdasági terület **5. tag** (Sátorajjáújhely 37: 515, Ny.bátori j. 44: 426): tanya, uradalmi major. **Ö:** pap~.

tagút **1. tagut** (Balaton-felvidék, K.dörgicse, Tanakajd 5: 258, Nyúl 6: 102, Bük 8: 151, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, R.gyarmat, Velem 65: 37, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 24, Csikvánd, M.gencs, Nyárád, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Borszörcsök, Ve.galsa 69: 25) | *tag-út* (Ké.albis, Ké.márkosfalva 5: 258): dűlőút **a. tagut** (Aszófő, Szt.gál 70: 30): keskeny, rendszerint kaszálóként szolgáló út a dűlők között, amelyen csak egy szekér tud közlekedni **b. tagut** (Borszörcsök, Ve.galsa 69: 25): a dűlő végében levő út **2. tagut** (Csöggle 69: 25): a falu határába kivezető fő mezei út, amelyet dűlőutak kereszteznek.

táj *táj* (ÉrtSz. 6: 436, ÉKsz. 1324, Kúla és k. 79: 131): környék, tájék. **Ö:** derék~, körül~.

tájék *tájék* (ÉrtSz. 6: 437, ÉKsz. 1324, Sárospatak 7: 271, Hegyköz 36: 323):

valamely helyhez tartozó terület, környék.

tajigaút l. taligaút

takarodóút *takarodó ut* (Bakonya 11: 957): a széna, gabona behordásakor használt út.

taligásút *taligás ut* (Ka.szerdahely 60: 42): a mezőn levő földút, dűlőút.

taligaút 1. *tajigaut* (Sárospatak 7: 271) | *taligaut* (Dad, Neszmély 27: 26, Kanizsa 39: 246, Ordacsehi, Segesd 60: 41, Iregszemcse, Kölesd, Ozora, Regöly, Tengelic 63: 46, Duka, Nárai, Velem 65: 37, Hettyefő, Kapolcs, Lecsenceistvánd 67: 24, Csikvánd, Nyírád, Vanyola 68: 22, Borszörcsök, Csögle, Nyírád, Ve.galsa 69: 25) | *taliga ut* (Bakonya, Görcsöny 11: 957): a mezőn levő földút, dűlőút **a. taligaut** (Csögle, Nyírád 69: 25): a dűlő végében levő út **2. taligaut** (Káptalanfő 67: 24): szűk erdei és hegyi út.

tállóoldal l. tárolóoldal

tanárok l. tanorok

tanítóföld *tanítóföd* (I.szalka 5: 285): járadékföld, amelyet a tanító az uradalomtól kap a béresek gyermekeinek tanításáért.

tanítóház *tanítóház* (Doroszló 81: 70): tanítólakás.

tanítókert *tanítókert* (Hegyköz 36: 323): a tanító, az iskola által használt kert.

tanítólak *tanítólak* (Hegyköz 36: 323): a tanító szolgálati lakása.

tanorok 1. *tanarok* (Ötvöskónyi 5: 286) | *tanárok* (F.marác 65: 37) | *tenárok* (Egyh.rádóc 65: 37): vízmostamély út **2. tanárok** (Vanyola 68: 22): a

szőlőhegyet körülvevő árok, amely fel volt osztva a gazdák között, akiknek a rájuk eső részt tisztítani, gondozni kellett **a. tanárok** (Ve.varsány 68: 22): élő sövény a külterület és a belterület között, valamint a szőlőhegy körül, benne a hegykapukkal **3. tanórok** (Torja 43: 166): falu mellett levő határrész **a. tanorka** (Hegyköz 36: 323) | *tanorak*, *tanórak* (Nyá.mente 5: 286) | *tanorok* (Nyá.mente 5: 286, Hegyköz 36: 323): a falu mellett fekvő, árokkal, sövénnel bekerített földterület **4. tanarog** (Erdély 5: 286) | *tanarok* (Oltszakadát 5: 286) | *tanorok* (Szé.föld 5: 286, 57: 78): bekerített kaszáló.

tanya 1. *tanya* (ÉrtSz. 6: 490, ÉKsz. 1335, Nyúl 6: 103, Sárospatak 7: 271, Bakonya 11: 957, Csengeri j. 13: 543, T.szőlős 16: 96, Fh.gyarmati j. 17: 500, Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 15, Dad 27: 26, Csonkapapi 35: 255, Hegyköz 36: 323, Sátorajárhely 37: 515, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426, Kanizsa és k. 45: 125, Becse 47: 205, Gombos 48: 57, Szabadka 49: 306, Szt.tamás és k. 50: 72, Temerin és k. 51: 90, Zenta és k. 52: 108, B.topolya és k. 53: 236, Ka.szerdahely, P.kovácsi, Segesd, Szenna 60: 42, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 46, Bö, Duka, Nárai, Velem 65: 37, Kapolcs 67: 24, M.gencs, Tapolcafő, Vanyola 68: 22, Borszörcsök, Nyírád, Ve.galsa 69: 25, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 30, Sz.hát 75: 370, Kúla és k. 79: 131) | *tonya* (Cs.sztdomokos 5: 286): lakó-

házból és gazdasági épületekből álló kis gazdasági település a határban **a. tanya** (Doboz 72: 443, Szeged 73: 2/543): tanyaépület **2. tanya** (Fh.gyarmati j. 17: 500, Hegyköz 36: 323, Ny.-bátori j. 44: 426, K.íratos 58: 108, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 24, Nyárad 68: 22): (uradalmi) major **a. tanya** (Aszófő 70: 30): a téesz gazdasági épülete **3. tanya** (Hegyköz 36: 323, Ormánság 74: 531): ideiglenes szállás **a. tanya** (Nyúl 6: 103, Püspökladány 72: 443) | *tanyájába* (Dévaványa 72: 443): nyári szállás a határban **b. tanya** (Szeged 73: 2/543): pusztai pásztorhajlék **4. tanya** (Szakmár 5: 286): belső telek **5. tanya** (Szeged 73: 2/543): halászatra, tanyavetésre különösen alkalmas, számontartott hely **6. tanya** (Szeged 73: 2/543): hely, ahol a halászok állóbárákái vannak sorjában kikötve. **Ö:** *juhász~, halász~, pásztor~, tőke~*.

tanyabejáró *tanyabejáró* (Sárospatak 7: 271) | *tanyabejáróu* (Mátészalkai j. 41: 597): tanyához vezető keskeny út.

tanyaföld *tanyaföldek* (Kecskemét 5: 287): gabonatermelésre használt, jó minőségű földterület.

tanyahely **1. tanyahøj** (Fh.gyarmati j. 17: 500): felszámolt tanya területe **2. tanyahely** (Szeged 73: 2/544): tanyavetésre alkalmas hely a Tiszán.

tanyaközpont **1. tanyaközpont** (Fh.gyarmati j. 17: 500): major **a. tanyaközpont** (Csengeri j. 13: 543, Fh.gyarmati j. 17: 500, Mátészalkai j. 41: 597) | *tanyaközpont* (Sárospatak 7: 271, Hegyköz 36: 323): téesz, állami gazdaság központja **b. tanyaközpont**

(ÉrtSz. 6: 491, ÉKsz. 1335): hely, ahol a környező tanyák lakosai részére közintézmények létesültek.

tanyinkó *tanyinkó* (Földeák 55: 134): kis tanya, tanyácska.

tarackos *tarackos* (Aszófő, Csajág 70: 30): tarackkal benőtt terület.

tarló *nagy~*.

tároló *tároló* (ÉKsz. 1339, Sárospatak 7: 271, J.árokszállás, J.berény 62: 16): víz tárolására kiépített mélyebb terület. **Ö:** *víz~*.

tárolóoldal *tállóoldal* (Ároktő 5: 275): a folyó árterének partja.

tározó *tározó* (ÉKsz. 1340, Körösök 9: 100, J.árokszállás, J.berény 62: 16): víztároló. **Ö:** *víz~*.

tarszóló *tarszóló* (Sárospatak 7: 271): kopár szőlőhegy.

tarvágás *tarvágás* (Szenna 60: 42, Döbrököz 63: 46): az erdő letarolt része.

téglaégető *téglaégető* (ÉrtSz. 6: 553, ÉKsz. 1347, Hú.hetény 15: 220, Kerekteleki 27: 26, Temerin és k. 51: 90, Örtilos, Szenna 60: 42, Mucsi, Sársztlőrinc, Simontornya 63: 46, Bö, Velem 65: 37, Kapolcs 67: 24, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő 68: 22, Nyirád, Ve.galsa 69: 25, Csajág, Szt.gál 70: 30) | *téglaigető* (Csögle 69: 25): hely, ahol téglát égettek.

téglagödör *téglagödör* (D.földvár 63: 46, Tapolcafő, Vanyola 68: 22): agyagos földterület, ahonnan a téglagyártáshoz hordták az agyagot.

téglás *téglás* (N.harsány 11: 957, Badacsonytördemic, Dabronc 67: 24): vályogvető terület.

téglástó *téglástó* (F.nyék 63: 46): a tégláégetéshez kibányászott agyaggödörbe gyűlt víz.

téglaszín **1.** *téglaszin* (Örtilos 60: 42): tégláégető hely **a.** *téglaszén* (Hetyefő, Lesenceistvánd 67: 24) | *téglaszin* (Hetyefő, Lesenceistvánd 67: 24): terület, ahonnan a tégláégetéshez az agyagot nyerték, és ahol a téglát égették **2.** *téglaszín* (Csögle, Ve.galsa 69: 25) | *téglaszín* (Hegyköz 36: 323): a frissen készült téglá szárítására szolgáló építmény **3.** *téglaszín* (Sárospatak 7: 271): a téglá tárolására szolgáló szín.

téglásszín *téglásszín* (Hegyköz 36: 323): a frissen készült téglá szárítására szolgáló építmény.

téglaverő *téglaverő* (Kanizsa és k. 45: 125): alkalmi téglakészítő üzem.

téglavető **1.** *téglavető* (ÉKsz. 1347, Kunsztmárton 25: 15, Borszörcsök, Csögle 69: 25): hely, ahol az agyagból, sárból készített nyers téglát, a vályogtéglát készítették **2.** *téglavető* (ÉrtSz. 6: 554, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 24, Csikvánd, Tapolcafő 68: 22): terület, ahonnan a tégláégetéshez az agyagot nyerték, és ahol a téglát égették.

tehéncsordajárás *tehéncsordajárás* (Zenta és k. 52: 108): legelő, ahol a gulya legel.

tehéndelelő *tehéndéllő* (Sáska 67: 24): a marhák déli pihenőhelye.

tehenjárás **1.** *tehenjárás* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16, Ada 78: 152): a marhalegelőre vezető út **2.** *tehenjárás* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16, Velem 65: 37, Ada

78: 152): terület, ahol marhákat legeltettek.

tehenjáró *tehenjáró* (Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 46): tehenlegelő.

tehenkosár *tehenkosár* (Hegyköz 36: 323): karám, amely átmeneti időre a tehenek szálláshelye volt.

tehenkút *tehenkút* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16, Dombóvár, Pálfa 63: 46): tehenek itatására szolgáló kút a legelőn.

tehenlegelő **1.** *tehenlegelő* (Hegyesd 67: 24, Nyárad, Tapolcafő 68: 22) | *tehen legelő* (Gerjen 63: 46) | *tehenlegelő* (Sárospatak 7: 271, Dad 27: 26, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16): legelő, amelyen tehenek legelnek.

tehenpáskom *tehenpáskom* (Tapolcafő 68: 22): legelő, amelyen csak tehenek legelnek.

tehenúsztató *tehenúsztató* (Bezdán 80: 125): pocsolya, a folyónak az a sekély része, ahol állatokat fürdetnek.

tekenyő **l.** **teknő**

tekenyős **l.** **teknős**

tekeredő *tekeredő* (Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426) | *tekeredő* (Torja 43: 167): út- vagy utcakanyarulat.

tekeres *tekeres* (Bölcske, K.szőkely 63: 46): tekervényes alakú terület.

tekerő *tekerő* (Körösök 9: 100): görbe, girbegurba irányba haladó ér.

tekerőkút *tekerőkút* (Kórógy 46: 3/157): kerekeskút.

tekerület **1.** *tekerület* (ÉKsz. 1350, Sárospatak 7: 271, Bezdán 80: 125):

kanyar **a. tekerület** (ÉrtSz. 6: 568, Hú.hetény 15: 221, Sióagárd 63: 46): vízfolyásnak az a része, ahol kanyarulat van **b. tekerület** (Hú.hetény 15: 221): útnak az a része, ahol kanyarulat van **2. tekerület** (Hú.hetény 15: 221): a kanyarulat mellett levő hely.

teknő 1. teknő (ÉrtSz. 6: 572, ÉKsz. 1351) | *teknő* (Tapolcafé, Vanyola 68: 22): mélyen fekvő földterület két hegy vagy domb között **a. tekenyő** (Görccsöny 11: 958): mélyen fekvő, lapályos terület **2. tekenyő, teknő** (Hú.hetény 15: 221): két, egymás felé lejtő domboldal **3. tekenyő** (A.nyék 63: 46) | *teknő* (Sárospatak 7: 271) | *teknő* (Böhönye 60: 42): kisebb mélyedés.

teknős 1. teknős (Sárospatak 7: 271) | *teknős* (Szenna 60: 42): földdarab, amelyben teknő alakú mélyedés van **2. tekenyős** (Máza 63: 46): az erdő hársfás része, ahol teknőt szoktak faragni.

telek 1. telek (ÉrtSz. 6: 577, ÉKsz. 1352, M.egregy 11: 958, Csengeri j. 13: 543, T.szőlös 16: 92, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426, Kórógy 46: 3/158, So.udvarhely 60: 42, Decs, D.földvár, Györe 63: 46, Bö, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem, R.gyarmat 65: 37, Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 24, Csikvánd, M.-gencs, Nyárad, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 25, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 30, Szeged 73: 2/380) | *telk* (Medvesalja 5: 342) | *tēlk* (Békés 5: 342): házhely **a. telek** (Moldva, Szé.föld 5: 342, Sárospatak 7: 271, Fh.gyarmati j. 17: 500, Csépa, Kunsztmárton, Mester-

szállás 25: 15, Kocs 27: 26, N.bégány 35: 270, Hegyköz 36: 323, Sátoralja-újhely 37: 515, Bod.köz 42: 286, Kanizsa és k. 45: 125, Vörs 60: 42, J.bereény, J.kisér 62: 16, Bajánsenye, Bö, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 37, Hetyefő 67: 24): házhely és a hozzá tartozó földterület együttevén **b. telek** (Káptalanóti 67: 24): üdülőtelek **2. telek** (ÉrtSz. 6: 577, Bélapátfalva, Göncruszka, Martos 5: 343, Hirics 11: 958, Csengeri j. 13: 543, Hegyköz 36: 323, Mátészalkai j. 41: 597, Döbrököz, Keszöhidegkút, K.szekely, Medina, Pincehely, Sársztlőrinc 63: 46): gazdasági műveléssel hasznosítható földterület, kisebb birtok **a. telek** (Nyámente 5: 343): megművelt határrész **b. telek** (Bny.sztlászló 70: 30): kisebb darab föld **c. telek** (Hú.hetény 15: 221): szántó a belsőség (a telkek) közelében **d. telek** (T.szőlös 16: 92): szántó és legelő **3. telek** (Hortobágy 5: 343): a környezeténél magasabban fekvő, dús növényzetű, jó minőségű legelő **4. telek** (Alföld 5: 343): kihalt, elnéptelenedett település területe **5. telek** (Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 15): nagyobb terület tanyaközpontja. **Ö:** *al~, bel~, belső~, benn~, birka~, dög~, gye~, hegy~, kaszáló~, kender~, kül~, nagy~, vad~*.

telekszállás 1. telekszállás (Kunsztmárton 25: 15): állati pihenőhely **2. telekszállás** (Kunsztmárton 25: 15): településtől távoli emberi lakóhely.

telekvég telekvég (Gy.vár, R.gyarmat 65: 37) | *telekvég* (Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 37): a ház mögötti földterület.

teleláz 1. teleláz (Sárospatak 7: 271): a szőlő alatt vagy felett levő fás, szán-

tatlan terület **2. teleláz** (Sárospatak 7: 271): irtásföld **3. teleláz** (Sárospatak 7: 271): erdei tisztás.

telelő 1. telelők (Komádi 72: 449): téli szállás **2. telelő** (D.szekcső 11: 958, Decs 63: 46): vízi járművek téli kikötője.

teleltető telétető (Császársz. 27: 26): a halak téli védelmét biztosító hely.

telep 1. telep (ÉrtSz. 6: 578, ÉKsz. 1352, Sárospatak 7: 271, Csengeri j. 13: 543, Hegyköz 36: 323, Sátorajaujhely 37: 515, Mátészalkai j. 41: 597, Kanizsa és k. 45: 125, Becse 47: 205, Gombos 48: 57, Szabadka 49: 306, Temerin és k. 51: 90, Zenta és k. 52: 108, Csikvánd, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Nyirád 69: 25, Aszófő, Bny.-sztlásló, Csajág, Szt.gál 70: 30, Ada 78: 152, Kúla és k. 79: 131, Bezdán 80: 125): kisebb település, településrész **a. telep** (Szabadka 49: 316): település **b. telep** (Segesd 60: 42, Decs, D.földvár, Döbrököz, Medina, Pincehely, Sársztlőrinc, Tamási, Tengelic, Tolna, Tolnanémedi 63: 46): újabban épített falurész **c. telep** (Kővágótöttös, N.harsány, So.hatvan 11: 958, Császársz. Dad, D.almás, Naszály, Neszmély 27: 26): (új) lakóházak csoportja **d. telep** (Hú.hetény 15: 221): lakótelep **2. telep** (Csengeri j. 13: 543, Fh.gyarmati j. 17: 500, Császársz. Dad, D.almás, Naszály, Neszmély 27: 26, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426, Csököly, Ka.szerdahely 60: 42, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő 68: 22, Borszöröcsök, Csögle 69: 25): major **3. telep** (Sárospatak 7: 271, Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás

25: 15, Hegyköz 36: 323, Sátorajaujhely 37: 515, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár, Velem 65: 37): valamilyen tevékenység céljára berendezett, elkülönített hely **a. telep** (Csengeri j. 13: 543, Fh.gyarmati j. 17: 500, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426): hely, ahol azonos fajtájú állatokat nevelnek **4. telep** (N.harsány 11: 958): faiskola, szőlőültetvény. **Ö:** *bánya~, baromfi~, birka~, cigány~, dög~, fácán~, gém~, juh~, kacsá~, lakó~, liba~, rizs~, sertés~, sintér~, széna~, tőzeg~, tyúk~, új~, vikend~.*

telk l. telek

temetés temetés (Bogyiszló 63: 46): a hivatalos temetőn kívüli sír a határban.

temető temetébe (Lésped–Dtúl 5: 348) | *temetéhöz* (Klészse–Dtúl 5: 348) | *temető* (ÉrtSz. 6: 590, ÉKsz. 1355, Sárospatak 7: 271, Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 958, Karcfalva 14: 208, Hú.hetény 15: 222, Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 15, Császársz. Dad, D.almás, Naszály, Neszmély 27: 26, Hegyköz 36: 323, K.kanizsa 39: 249, Kanizsa és k. 45: 125, Becse 47: 212, Gombos 48: 57, 59, Szabadka 49: 306, Szt.tamás és k. 50: 72, 74, Temerin és k. 51: 90, 94, B.topolya és k. 53: 236, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Őrtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 42, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora,

Sársztlőrinc, Szakcs 63: 46, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárái, Velem 65: 37, Hetyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 24, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Ada 78: 152, Kúla és k. 79: 132, Bezdán 80: 125, Doroszló 81: 70) | *temetőü* (Csengeri j. 13: 543, Fh.gyarmati j. 17: 500, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426) | *temetőü* (T.szőlös 16: 92) | *temetü* (Bajánsenye, R.-gyarmat 65: 37): a halottak eltemetésére kijelölt terület **a. temető** (Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 46): külön levő sír a határban. **Ö:** *dög~, gyász~, köz~*.

temetőárok *temetőárok* (ÉrtSz. 6: 590, ÉKsz. 1355, Becse 47: 205, Ada 78: 152, Doroszló 81: 70): temetőkert mellett húzódó árok.

temetőhely *temetőhej* (Csépa 25: 15): temetőnek kijelölt, de erre a célra nem használt terület.

temetőkert *temetőkert* (ÉrtSz. 6: 590, ÉKsz. 1355, Sárospatak 7: 271, Hegyköz 36: 323): temető.

temetőkút *temetőkút* (Becse 47: 205): kút a temetőkertben.

temetősánc *temetősānc* (Ipoly-v. 64: 258): a temetők szélei, árkai.

temetőzug *temetőzug* (Csépa 25: 15): temető melletti utcácska, amelyet kevesen használnak.

templom *puszta~*.

templomdomb *templomdomb* (Hegyköz 36: 323): kiemelkedés, amelyre a falu templomát építették.

templomhegy *templomhegy* (Szabadka 49: 306, B.topolya és k. 53: 236): domb, ahol a templom áll.

templomkert *templomkert* (Hú.hetény 15: 222, Hegyköz 36: 323, Kanizsa és k. 45: 125, Becse 47: 205, Ada 78: 152): a templomot körülvevő kert **a. templomkert** (Hegyköz 36: 323): temető.

templomrom *templomrom* (Hegyköz 36: 323): egykori templom maradványa.

templomsor *templomsor* (Hegyköz 36: 323): a templom közelében húzódó földek sora.

templomtér *templomtér* (Kanizsa és k. 45: 125): a templom előtt tér.

tenárok l. tanorok

tenger *kő~*.

tengeriföld *tengeriföld* (Hegyköz 36: 323) | *tengeriföldet* (Bakonszeg, Vésztő 72: 450) | *tengeri földet* (Füzesgyarmat 72: 450) | *tengeriföldön* (Sárrét¹ 72: 450) | *tengiriföld* (Püspökladány 72: 450) | *tengiri földre* (Berettyóújfalu 72: 450) | *tengiriföldünk* (Békés 72: 450): szántó, melybe kukoricát vetnek.

tengerszem **1.** *tengerszem* (ÉrtSz. 6: 597, ÉKsz. 1357, Hegyköz 36: 323): mély, tiszta vizű hegyi tó **a. tengerszem** (Sárospatak 7: 271, Sátoraljaúj hely 37: 516): kőbányászat nyomán keletkezett állóvíz **b. tengerszem** (Kunsztmárton 25: 15, J.berény 62: 16): tiszta vizű vízállás, holtág.

tér **1.** *tér* (ÉrtSz. 6: 609, ÉKsz. 1359, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 958,

Csengeri j. 13: 543, Hú.hetény 15: 223, T.szőlös 16: 90, Fh.gyarmati j. 17: 500, Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 15, Császár, D.almás 27: 26, Csap 35: 276, K.kanizsa 39: 250, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426, Böhönye, Edde, Segesd 60: 42, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16, D.földvár, Kölesd, Sársztlörinc 63: 46, Bajánsenye, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 37, Hetefő, Kaposcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 24, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 25, Aszófő, Bny.sztlásló, Csajág, Szt.gál 70: 30, Kúla és k. 79: 132) | *tér* (Kórógy 46: 3/163): épületekkel körülvett nagyobb közterület **a. tér** (ÉrtSz. 6: 609): vásártér, piac **2. tér** (T.szőlös 16: 90): falurész **a. tér** (K.iratos 58: 110): telep, negyed **3. tér** (ÉrtSz. 6: 608, Hétfalu, M.ózd 5: 358, Sáropatak 7: 271, Csengeri j. 13: 543, Fh.gyarmati j. 17: 500, Hegyköz 36: 323, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426, Becse 47: 205, Szabadka 49: 306, Szt.tamás és k. 50: 72, B.topolya és k. 53: 236, Ada 78: 152, Bezdán 80: 125) | *térön* (Oltszakadát 5: 358) | *térek* (Hegyköz 36: 323): sík terület, síkság, térség **4. tér** (Magyarókeke 18: 141): fennsík **5. tér** (T.szőlös 16: 91): a vízszabályozás után a gát és a meder közötti terület, ártér **6. tér** (T.szőlös 16: 91): kiszáradt, de még nem művelhető terület **7. tere** (Moldva 76: 150) | *teriben* (Bogdánfalva 5: 358):

folyóvíz völgye. **Ö:** *ár~, bel~, dög~, fő~, gyakorló~, hullám~, játszó~, köz~, liba~, lovagló~, lóverseny~, lő~, piac~, templom~, vág~, vásár~.*

terasz 1. terasz (ÉrtSz. 6: 609, ÉKsz. 1359, Sáropatak 7: 271): meredek lejtőjű szőlőkben a talaj védelmére létesített védmű **2. terasz** (ÉrtSz. 6: 610): (folyóvölgyek mentén) a víz színe fölött magasan fekvő, meredek falú vagy enyhén lejtős, lépcsőzetesen elhelyezkedő területek közül egy **a. terasz** (ÉrtSz. 6: 610): a folyó régi medrének maradványa, homokos, kavicsos réteg, amelynek csak a teteje humuszos.

tercia *tercia* (Koppány 61: 219) | *tércia* (Koppány 61: 219, Büssü 66: 220): terület, telek.

tereshely *terēs hēj* (M.bikal 18: 141): fennsík.

térhely 1. térhej (Kutyfalva 5: 362–363) | *térhejj* (Sz.hát 75: 2/385) | *terhely* (Moldva 5: 362–363) | *térhelyt* (M.lapád 5: 362–363): sík terület **2. térhēj** (Szucság 18: 141): fennsík **3. térhely** (J.berény 5: 363): valamilyen célra használt terület **a. térhelyen** (Cserépfalu 5: 363): a templom előtti térség, ahol a lányok körjátékot játszanak **4. térhely** (J.berény 5: 363): legelő.

térség 1. térség (ÉKsz. 1366): földrajzi helyet, illetve annak környékét magában foglaló terület **2. térség** (Jegénye 18: 141) | *térsíg* (Nyárszós 18: 141): fennsík **3. térség** (Moldva 5: 367): síkság **4. térség** (ÉrtSz. 6: 640, ÉKsz. 1366): szabad, rendszerint sík tér **a. térség** (Zsámbok 5: 367): olyan terület, ahol nincs fa vagy ház **5. tér-**

ség (ÉrtSz. 6: 640) | *térségnek* (J.berény 5: 367): utca kiszélesedő része, tér **6. térség** (J.berény 5: 367): sűrű fűvel benőtt terület.

terület *terület* (J.apáti, J.berény, 62: 16): nagyobb kiterjedésű birtok. **Ö:** *bel~*, *kül~*.

terülő *víz~*.

térülő *térülő* (Torja 43: 168): kanyar.

tete l. **tető**

tető **1. tete** (Ipoly-v. 64: 260) | *tető* (ÉrtSz. 6: 661, ÉKsz. 1371, Sárospatak 7: 271, A.mocsolád, Bakonya, N.váty 11: 958, Karcfalva 14: 208, Húhetény 15: 223, Pilismarót 27: 26, Hegyköz 36: 323, Sátorajaujhely 37: 516, Ka.szerdahely, Őrtilos, Segesd, Szenna, Vörs 60: 42, Döbrököz, Györe, K.szekely, Varsád 63: 46, Ipoly-v. 64: 260, Gencsapáti, Gy.vár, Nárαι, Velem 65: 37, Kapolcs, Káptalanóti, Lesenceistvánd 67: 24, Nyárad, Vanyola, Ve.varsány 68: 22): hegy, domb legmagasabb része **2. tető** (Velem 65: 37): hegyen, dombon megművelt egyenes terület. **Ö:** *bérc~*, *domb~*, *hegy~*.

tikos *tikos* (Körösök 9: 100): vad szárnyasokban gazdag vízfolyás.

tilalmas **1. tilalmas** (ÉrtSz. 6: 675, ÉKsz. 1374, Nyá.mente 5: 383, Sárospatak 7: 271, Karcfalva 14: 208, M. Valkó 18: 142, Neszmély 27: 26, Püspökladány 72: 452) | *tilalmasba* (Hódmezővh 5: 383, Békés, Vésztő, Zsadány 72: 452) | *tilalmasban* (N.szalonta 5: 383, Dévaványa 72: 453) | *tilalmasból* (Rétoldal 5: 383) | *tilalmasnál* (Füzesgyarmat 72: 452) | *tilalmasok* (K.-Sárrét, Nkság, N.-Sárrét 5: 383) | *tilalmasokat* (K.marja 72: 452) | *tilálmas* (Thát

5: 383) | *tilámos* (Bakonya 11: 958): legeltetés elől elzárt terület **2. tilalmas** (ÉrtSz. 6: 675, ÉKsz. 1374, Szé.betlenfalva 5: 383, Sárospatak 7: 271, Karcfalva 14: 208, Hegyköz 36: 323) | *tilalmast* (Siklód 5: 383): erdő, ahol nem szabad fát kivágni **3. tilalmas** (Sárospatak 7: 271): tiltott halászhely. **Ö:** *borjú~*, *ökör~*.

tilalmastó *tilalmastó* (Sárospatak 7: 271): tiltott halászhely.

tilalom *tilalomban* (Hódmezővh, Ka.-mérő 5: 383): tiltott terület.

tilalomárok *tilalomárok* (K.-Sárrét, N.-Sárrét 5: 383): a legeltetés elől elzárt területet határoló árok.

tilalomfa *tilalomfa* (Sárospatak 7: 271): tilalmat jelző oszlop.

tilámos l. **tilalmas**

tilos **1. tilos** (ÉrtSz. 6: 676, ÉKsz. 1374, Csököl, P.kovácsi, Szenna 60: 42, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.-boldogháza, J.kisér 62: 16, D.földvár, N.kónyi, Závod 63: 46, Bajánsenye, Bő, Gencsapáti, Velem 65: 37, Hettyefő 67: 24, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Ve.varsány 68: 22) | *tilosán* (N.szalonta 5: 385): terület, amelyen nem volt szabad járni vagy állatokat legeltetni **2. tilos** (Vanyola 68: 22): út, amelyen csak a tulajdonos közlekedhet. **Ö:** *birka~*, *borjú~*, *lúd~*, *ökör~*.

tiltó *tiltó* (Sárospatak 7: 271) | *tiltóu* (Mátészalkai j. 41: 597): zsilip.

tiszta **1. tiszta** (Ny.bátori j. 44: 426, M.gencs 68: 22) | *tisztát* (Pürkerec 5: 393): erdőben levő füves terület, ahol nincs fa **2. tiszta** (Hétfal, Hú.falu 5: 393): havasi rét **3. tiszta** (ÉrtSz. 6:

685, ÉKsz. 1376, Körösök 9: 100): nagy, nyílt vízfelület, róna **a. tiszta** (Ada 78: 152): állóvíz.

tisztás 1. tisztás (ÉrtSz. 6: 686, ÉKsz. 1376, Sárospatak 7: 271, Csengeri j. 13: 543, Bokod 27: 26, Jánosi 35: 289, Hegyköz 36: 324, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426, Becse 47: 205, Szabadka 49: 306, Koppányszántó 63: 46, Bajánsenye, Bö, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 37, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Nyirád, Ve.galsa 69: 25, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 31) | *tisztáqs* (Kórógy 46: 3/171): erdőben levő füves terület, ahol nincs fa **2. tisztáqs** (Kórógy 46: 3/171): (lápban, nádasban) sík víz **3. tisztás** (Szt.lőrinc-káta 5: 395): száraz terület a mocsárban **4. tisztásnak** (Göcsej 5: 395): a szőlőtábla két végén megműveletlenül hagyott kisebb-nagyobb terület.

tisztítás tisztítás (Bajánsenye, Bö, Duka, Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 37): az erdő kitisztított része.

tized tized (Hódmezővh, J.berény, Olt-szakadát 5: 398, Komádi 72: 454, Szeged 73: 2/580) | *tizedbe* (Balsa, Debrecen, Ricse 5: 398) | *tizedben* (Me.-kövesd 5: 398): falunak, városnak közigazgatási, esetleg földet közösen birtokló egysége; tízes.

tízes tízes (Gyimes-v. 5: 399) | *tízes* (Ditró–Dtúl 5: 399) | *tízezsbe* (Gyimesbükk 5: 399): falunak, városnak közigazgatási, esetleg földet közösen birtokló egysége; tized.

tó 1. taólba (E.bocs 5: 399) | *tó* (ÉrtSz. 6: 709, ÉKsz. 1381, Hortobágy 5: 399, Sárospatak 7: 271, Körösök 9: 100, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.-váty, So.hatvan, Szaporca 11: 958, Karcfalva 14: 208, Cibakháza, Csépa 25: 15, Császár, Dad, D.almás, Naszály, Neszmély 27: 26, Hegyköz 36: 324, Sátoraljaújhely 37: 516, K.kanizsa 39: 252, Szabadka 49: 306, Zenta és k. 52: 109, B.topolya és k. 53: 236, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szena, Vörs 60: 42, J.apáti, J.árokszallás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 16, Kölesd, Ozora, Sársztlőrinc 63: 46, Bajánsenye, Bö, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 37, Hettyefő, Kapos, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 24, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 25, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 31, Szeged 73: 2/581, Ormánság 74: 547, Bezdán 80: 125, Doroszló 81: 70) | *tovat* (Kürt 5: 399) | *tókná* (N.váty 5: 399) | *tókok* (Helesfa 5: 399) | *tō* (Moldva 76: 152) | *tól* (Barslédec, Besenyőtelek, Csáb, Dejtár, Diósjenő, Hugyag, I.szalka, J.berény, Kk.félegyháza, Rákospalota, Szt.lőrinc-káta, Vác 5: 399) | *tólak* (Hugyag, I.vece, Nó.m. 5: 399) | *tólakba* (Valkó 5: 399) | *tólakban* (Rimóc 5: 399) | *tólakon* (Hugyag 5: 399) | *tóll* (Palást 5: 399) | *tóu* (Csengeri j. 13: 543, Fh.gyarmati j. 17: 500, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426) |

tóu (Sz.hát 75: 2/393) | *to^u* (Kórógy 46: 3/174) | *tóu* (Badaló 35: 292): mélyebb állóvíz **a. tó** (Szaporca 11: 958): a Dráva holtága **b. tó** (Segesd, Szenna 60: 42): kenderáztatónak használt termézetes vagy mesterséges állóvíz **c. tó** (Sárospatak 7: 271, Kanizsa és k. 45: 125) | *tóu* (T.szőlős 16: 89): egykori állóvíz helye, kiszáradt tófenék **d. tó** (Kanizsa és k. 45: 125): vízzel telt meder, lapály **2. tó** (Nyitra 5: 399): folyó **3. tó** (Nyá.mente 5: 399, Bö 65: 37) | *tóu* (Ny.bátori j. 44: 426): (mélyen fekvő) vizenyős terület, rét **a. tó** (Ákosfalva, Cserefalva, Dózsa György, Káposztássztrmíklós, K.görgény, N.teremi, Nyá.sztrbenedek, Szt.gerice, Teremiújfalu 5: 399) | *tóu* (K.görgény 5: 399): mocsár. **Ö:** *bánya~*, *békás~*, *bika~*, *bogárczó~*, *csónakázó~*, *ebes~*, *fehér~*, *halas~*, *halasállás~*, *horgász~*, *jégvágó~*, *kender~*, *malom~*, *mosó~*, *nád~*, *sós~*, *szőr~*, *téglás~*, *tilalmas~*. **tóállás 1. tóállás** (Sársztrlőrinc 63: 46): vízállásos mélyedés **a. tó-állás** (Bucsu 5: 400): tósztrü állóvíz, amelyet haltenyésztés céljából kisebb folyó elrekesztésével mesterségesen alakítanak ki. **tócska tócska** (Sárospatak 7: 271): kis tó. **Ö:** *halas~*. **tocsogó tocsogó** (ÉrtSz. 6: 711, ÉKsz. 1381, Sárospatak 7: 271, Tengelic 63: 46, Badacsonytomaj 67: 24): vizenyős terület. **tófenék tófenék** (Császár 27: 27) | *tóu-fenek* (T.szőlős 16: 89): kiszáradt, egykor vizenyős terület. **tófolyat tófolyat** (Sárospatak 7: 271): tóból kifolyó ér.

tóhát tóhát (Sárospatak 7: 271, Csépa 25: 15): tó közelében levő elnyúló kiemelkedés a tájban.

tóhely 1. tóhē (Ns.vita, Tagyon 67: 24) | *tóhej* (Sárospatak 7: 271) | *tóhel* (Hetyefő, Kapolcs 67: 24): terület, amely hajdan tó volt, de lecsapolták **2. tóhē** (Tagyon 67: 24): gidres-gödrös szántóterület, amelyen esőzések alkalmából megáll a víz.

tóka 1. tóka (Bajánsenye 65: 37): ásott vízgyűjtő az állatok itatására **a. tóka** (K.kanizsa 39: 252): vízgyűjtő gödör (szőlőhegyen) **2. tóka** (Gy.vár 65: 37): kenderáztató gödör **3. tóka** (Sárospatak 7: 271): kis tó.

tóköz tóköz (Pilismarót 27: 27): több tó vidéke.

tól l. tó

tompor tompor (Nyá.mente 5: 415): hegy domború vége.

tomporcser tomporcser (Sümeg 67: 24): erdő, amely tomporcserfából áll.

tonya l. tanya

tópart 1. tópart (Kanizsa és k. 45: 125, Szabadka 49: 307, Zenta és k. 52: 109): állóvíz széle **2. tópart** (Kanizsa és k. 45: 125): tó partján létesült településrész.

topojakút l. kopolyakút

topolyás topojás (Hegyköz 36: 324): nyárfák csoportja.

torkolat 1. torkolat (ÉrtSz. 6: 730, ÉKsz. 1386, Sárospatak 7: 271, Körösök 9: 100, Ba.berény 60: 42): folyónak, pataknak az a legvégső szakasza, ahol egy másik vízbe beleömlik **2. torkolat** (ÉrtSz. 6: 730, ÉKsz. 1386, Hegyköz 36: 324): (barlangon, ürege

vagy völgyben) szabadba, illetve szabadabb térre vezető nyílás.

tormás *tormás* (Sárospatak 7: 272, J.kisér 62: 16): tormát termő földterület.

torok **1.** *torok* (Körösök 9: 100, Szaporca 11: 958, Csengeri j. 13: 543, Fh.gyarmati j. 17: 500, Cibakháza, Kunsztmárton 25: 15, D.almás 27: 27, Hegyköz 36: 324, Sátorajújhely 37: 516, Vörs, Zamárdi 60: 42, Bogyszló, Decs, Ozora, Sársztlőrinc, Szekszárd, Tolnanémedi 63: 46, R.gyarmat, Velem 65: 37, Ba.rendes 67: 24, Csikvánd, M.gencs 68: 22, Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 31): patak, folyó másikba való beömlésének helye **2.** *torok* (Cibakháza, Kunsztmárton 25: 15): a Holt-Tisza öble **3.** *torok* (Ba.ederics, Szt.jakabfa 67: 24): kiszélesedő, víznyelő lyuk a mészköves talajban **4.** *torokba* (Kkság 5: 422): fákkal körülvett, patkó alakú völgy **a.** *torok* (Nyámente 5: 422): szűkülő, kisebb völgy **5.** *torok* (ÉrtSz. 6: 735, ÉKsz. 1387): valaminek a bejárata **a.** *torok* (ÉrtSz. 6: 735, ÉKsz. 1387, Hegyköz 36: 309, Szabadka 49: 307): völgy bejárata **b.** (ÉrtSz. 6: 735, ÉKsz. 1387, Szabadka 49: 307): utca bejárata **c.** *torok* (ÉKsz. 1387): barlang (szűk) nyílása **6.** *torok* (Szuhog 40: 153): zsákutcává váló, dombos erdők közé vezető út vége. **Ö:** *fok~, hegy~*.

tóvíz *tóvíz* (M.kanizsa 5: 432): tó.

tő **1.** *tő* (ÉKsz. 1390): földrajzi hely közvetlen környéke **2.** *tő* (ÉrtSz. 6: 746, Segesd 60: 42): valamely természetes kiemelkedésnek az a része, amely a talajhoz közel esik **3.** *tő* (Kö-

rösök 9: 100) | *tű* (Csengeri j. 13: 543, Fh.gyarmati j. 17: 500): egy kisebb folyóvíznek egy nagyobbba való torkolásának a helye és környéke. **Ö:** *láp~*.

tőfás l. **tölgyfás**

tőjfaerdő l. **tölgyfaerdő**

tőjfás l. **tölgyfás**

tőkés *tőkés* (Hegyköz 36: 324): kivágott fának a talajban maradó részével teli irtásföld.

tőketanya *tőketanya* (J.boldogháza 62: 17): több tanyával rendelkező gazda központi tanyája, ahonnan irányítja a gazdaságot.

tőkös *tőkös* (Sárospatak 7: 272): víztőkkel benőtt hely.

tölerdő l. **tölgyerdő**

töles l. **tölgyes**

tölgy *tőgy* (Sárospatak 7: 272): tölgyfaerdő; egykori tölgyerdő helye az irtás után.

tölgyerdő *tőgyerdő* (Sárospatak 7: 272) | *tölerdő* (Gyömöre 5: 443) | *tölgyerdő* (ÉKsz. 1393): tölgyfákból álló erdő.

tölgyes *tőgyes* (Göröcsöny, Szaporca 11: 958, Hegyköz 36: 324, Ipoly-v. 64: 264, Csikvánd, Nyárad, Tapolcafa 68: 22, Aszófő 70: 31) | *töles* (Gy.vár 5: 443) | *tölgyes* (ÉrtSz. 6: 759, ÉKsz. 1393, Hú.hetény 15: 226, Hegyköz 36: 324, Sátorajújhely 37: 516, Vörs 60: 42, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.-boldogháza, J.kisér 62: 17, Bö, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 37, Káptalanótó, Lenseistvánd 67: 24, Borszörcsök, Végals 69: 25, Bny.sztlászló, Csajág 70: 31) | *tőügyes* (Csengeri j. 13: 543, Fh.-

gyarmati j. 17: 500, Mátészalkai j. 41: 597, Ny.bátori j. 44: 426) | *tölles* (Bajánsenye, R.gyarmat 65: 37) | *töllezs* (Pankasz 5: 443) | *tölös* (Boda, Kákics, Lovászpátona, Ns.görzsöny, Pápadarcske 5: 443, Görzsöny, Szaporca 11: 958, Hú.hetény 15: 226, Császár 27: 27, Böhönye, Órtilos, P.kovácsi, Szena 60: 42, D.földvár, K.szekely 63: 46, Hetefő, Kapolcs 67: 24, M.gencs, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Csögle, Nyirád 69: 25, Ormánság 74: 552) | *tölösök* (Decs 5: 443) | *tölyösök* (Kkság 5: 443): tölgyfával benőtt hely.

tölgyeserdő *tölöserdő* (Alpár 5: 443) | *tölyöserdő* (Kkság 5: 443) | *tőserdő* (Alpár 5: 443): tölgyerdő, tölgyes.

tölgyfaerdő *tőjfaerdő*^ü (Kórógy 46: 3/182) | *tölgyfaerdő* (Doroszló 81: 70): tölgyfákkal benőtt erdő.

tölgyfás főfás [!] (Szt.gál 70: 31) | *tőfás* (Kakasd 63: 46, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 24, Nyirád 69: 25) | *tőgyfás* (Hegyköz 36: 324, Nyirád 69: 25, Aszófő 70: 31) | *tőjfaqs* (Kórógy 46: 3/182) | *tölgyfás* (Hegyköz 36: 324): tölgyes, tölgyerdő.

tölles l. **tölgyes**

tölös(-) l. **tölgyes(-)**

töltés **1.** *töltés* (ÉrtSz. 6: 762, ÉKsz. 1394, Körösök 9: 100, Hú.hetény 15: 226, Hegyköz 36: 324, Sátorajújhely 37: 516, Becse 47: 205, Szabadka 49: 307, B.topolya és k. 53: 237, Ve.galsa 69: 25, Ada 78: 152) | *tőtés* (T.salamon 35: 303, Kanizsa és k. 45: 125, Szabadka 49: 307, Zenta és k. 52: 109, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 24, Csikvánd, Nyirád, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Bny.sztlászló,

Csajág 70: 31, Ada 78: 152, Bezdán 80: 125) | *tőtés* (Kórógy 46: 3/183) | *tőtis* (Okány 21: 102, 72: 457, Kórógy 46: 3/183) | *tőütés* (Csengeri j. 13: 544, Fh.gyarmati j. 17: 500, Mátészalkai j. 41: 598, Ny.bátori j. 44: 426) | *tőütés* (T.salamon 35: 303) | *tőütis* (T.szölös 16: 95, T.salamon 35: 303) | *töttés* (Aszófő 70: 31) | *töttés* (Sárospatak 7: 272, Hú.hetény 15: 226, Hegyköz 36: 324, Sátorajújhely 37: 516, Gombos 48: 57, Böhönye, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Szenna 60: 42, Decs, Sárszt-lőrinc 63: 46, Gy.vár 65: 37, Hetefő, Kapolcs 67: 24, M.gencs 68: 22, Szt.gál 70: 31) | *töttis* (R.gyarmat 65: 37) | *töttis* (Neszmély 27: 27, Bö, Gencsapáti, Velem 65: 37) | *tüöttis* (F.ör 23: 165) | *tüöttis* (Mihályi 26: 70) | *tütés* (Hú.hetény 15: 226): mesterséges, magasabb földsáv folyóvíz partján (a kiöntés megakadályozására); gát **a.** *tőtés* (Kúla és k. 79: 132, Doroszló 81: 70): a terep szintjéből kiemelkedő, lejtős oldalú földmű **2.** *töltés* (Hegyköz 36: 324, Sátorajújhely 37: 516) | *tőtés* (K.iratos 58: 112) | *tőtis* (N.szalon-ta 72: 457) | *töttés* (Sárospatak 7: 272, N.váty, Szaporca 11: 958, Hegyköz 36: 324, Sátorajújhely 37: 516) | *tüöttis* (Mihályi 26: 70): műút **3.** *töltés*, *tőtés* (Ada 78: 152) | *tőütis* (T.szölös 16: 95): vasúti töltés. **Ö:** *fiók~*, *kör~*, *kő~*, *nagy~*, *véd~*.

töltéskanyar *tőtéskanyar* (Kanizsa és k. 45: 125): gát kanyarulata.

töltéslánc *tőtéslánc* (Kanizsa és k. 45: 125): gátrendszer melletti földek.

töltésoldal *töltésódal*, *tőtésódal*, *tőtésoldal* (Ada 78: 152): folyó, vasút menti töltés oldala.

tölyöserdő l. **tölgyeserdő**

tömle *tömle* (Sárospatak 7: 272): nád, káka, sás által borított egykori árterület.

törés **1.** *törés* (Me.túr 5: 455, Sárospatak 7: 272, Szaporca 11: 958, Ba.berény, Ka.szerdahely, Örtilos, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 42, Diósberény, Döbrököz 63: 46) | *törés* (Kórógy 46: 3/185) | *törís* (Lovászpátona, N.szalonta 5: 455, Nyúl 6: 105): egykori rétből felszántott terület **2.** *törés* (Ba.berény 60: 42): a száraz nád letörése után keletkezett kaszáló **3.** *törés* (Kórógy 46: 3/185): irtás. **Ö:** *gyep*~.

törésföld *törésföld* (Ormánság 74: 555): szántóföld, mely megelőzőleg rét volt.

törös *törös* (Sárospatak 7: 272): csapdás terület.

törpés *törpés* (Mátészalkai j. 41: 598): alacsony törzsű gyümölcsfákkal beültetett terület.

törzsökös **1.** *törzsikes* (Sárospatak 7: 272) | *törzsökös* (Velem 65: 37): erdő-rész, ahol a fákat legallyzták **2.** *törzsökös* (R.gyarmat 65: 37): szálas erdő.

tőserdő l. **tölgyeserdő**

tövikes *tövikes* (Mátészalkai j. 41: 598): cserjével, bozóttal benőtt hely.

tőzegtelep *tőzegtelep* (ÉKsz. 1403, Tabód 63: 46): (kitermelhető) tőzeggel borított terület.

túlát *túlát* (Kunsztmárton 25: 15, J.-apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 17): folyó, patak településhez viszonyított másik oldala.

tunel *tunél* (Kórógy 46: 3/192): alagút.

turján *turján* (ÉrtSz. 6: 846, ÉKsz. 1414, Délegyháza, Monor és vid. 5: 491) | *turjánba* (Vasad 5: 491) | *turjánok* (Bugyi, Kkság 5: 491) | *turjány* (N.körös 71: 87) | *turjányban* (Vasad 5: 491) | *turjányok* (Rákospalota 5: 491) | *turjányokat* (Kecskemét 5: 491): náddal, zsombékkal benőtt, ingoványos, mocsaras terület.

túrószakskó *túrószakskó* (N.szokoly 63: 46): túrószakcsóhoz hasonló háromszög alakú terület.

tusakos *tusakos* (Lesenceistvánd 67: 24): irtott terület, melyben a fa tuskóját benne hagyták.

tuskós *tuskós* (Sárospatak 7: 272, Hegyköz 36: 324, Gombos 48: 57, Báta, K.székely, M.keszi, Tamási 63: 46, Bö, Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 37, Hetyefő 67: 24, M.gencs, Tapolca-fő 68: 22, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 26, Aszófő, Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 31, Bezdán 80: 125) | *tuskus* (R.gyarmat 65: 37): irtott terület, melyben a fa tuskóját benne hagyták.

tű l. **tő**

tücskös *pücskös* (Kékesd 11: 958): terület, ahol sok a tücsök.

tüskés **1.** *tüskés* (Sárospatak 7: 272, K.székely, Medina 63: 46, Bö, Cell-dömölk–Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 37): erdő, mező bozótos része **a.** *tüskés* (N.harsány 11: 958) | *tüskés* (Hetyefő, Lesenceistvánd 67: 24, Aszófő, Bny.sztlászló 70: 31) | *tüskös* (N.harsány 11: 958): kökény-vagy galagonyabokros határrész **b.** *tüskés* (Kk.halas 5: 510, M.hertelend,

N.váty 11: 958) | *tüskés* (Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 24, Nyárad, Tapolcafő 68: 22, Borszöröcsök, Ve.galsa 69: 26, Szt.gál 70: 31, Bezdán 80: 126, Doroszló 81: 70) | *tüskös* (M.hertelend, N.váty 11: 958): (szántó)terület, amelyben sok a tüskés gyomnövény.

tűtés l. **töltés**

tűzköves 1. *tűzkües* (Kapolcs 67: 24, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 31): terület, ahol a kovakő a felszínen található **a. tűzköves** (Kunsztmárton 25: 15): talaj, amelyben kövek találhatók.

tyűktelep *tyuktelep* (Gombos 48: 58): baromfinevelő farm.

udvar *major~*.

ugar *igar* (Me.túr 5: 535) | *ugar* (ÉrtSz. 7: 12, ÉKsz. 1424, Sárospatak 7: 272, Bük 8: 158, Szaporca 11: 958, Cibakháza, Kunsztmárton 25: 15, Szürte 35: 325, Hegyköz 36: 324, Sátoraljaújhely 37: 516, Kanizsa és k. 45: 125, Becse 47: 205, Gombos 48: 58, Szabadka 49: 307, 316, B.topolya és k. 53: 237, Földeák 55: 139, Csikvánd, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 22, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád 69: 26, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 31, Dévaványa, Komádi 72: 463, Ada 78: 152) | *ugarat* (Kk.halas 5: 535) | *ugár* (Csengeri j. 13: 544, Fh.gyarmati j. 17: 501, Mátészalkai j. 41: 598, Ny.bátori j. 44: 426) | *ugār* (Sz.hát 75: 2/416) | *ugār* (Kórógy 46: 3/201, Ipoly-v. 64: 270) | *ugárat* (Zádorfalva 5: 535) | *ugarnak* (Berettyósztmárton 72: 463) | *ugār* (Moldva 76: 160): pihentetésre beve-

tetlenül hagyott terület. **Ö:** *fekete~*, *zöld~*.

ugarföld *ugarföld* (Sárospatak 7: 272) | *ugarfödek*, *ugarföldek* (Ada 78: 152): pihentetésre bevetetlenül hagyott terület.

ugarmező *ugarmezőn* (K.bégány 5: 536): pihentetésre bevetetlenül hagyott terület.

ugrás *ugrás* (Ka.szerdahely 60: 42): dombtető vonulatán levő nyeregszerű bemélyedés.

ugrató 1. *ugratuo* (F.őr 5: 537): meredek út(szakasz), emelkedő; kaptató **a. ugratuo (F.őr 23: 167): nagyon meredek, de rövid emelkedés az úton.**

újfalu *újfalu* (Hegyköz 36: 324): később épült település(rész).

újkiosztás *újkiosztás* (Cibakháza 25: 15): teleknek kiosztott belterület.

újliget *újliget* (Becse 47: 205): újonnan telepített díszkert.

újsor *újsor* (Debrecen 5: 545, Hegyköz 36: 324, Sátoraljaújhely 37: 517) | *újsoron* (P.falu 5: 545): a falu vagy a város szélén újabban épült házak sora.

újszőlő *újszőlő* (Cibakháza 25: 15): újabban telepített szőlőterület.

újtelep *újtelep*, *újtelep* (Hú.hetény 15: 230): újabban épült falurész.

újváros *újváros* (Kanizsa és k. 45: 125): új településrész.

ulica *ulica* (Moldva 5: 546, Temerin és k. 51: 96) | *ul'itsǎ* (Moldva 76: 161) | [*ide*] *zulicára*, [*ide*] *z'ulicára* (Klészse 5: 546): utca.

uradalom *uradalom* (Sárospatak 7: 272, Hegyköz 36: 324, Aszófő, Bny.-sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 31) |

urádalom (Kórógy 46: 3/205): nagybirtok.

urasági urasági (Bajánsenye, Bő, Duka, Gencsapáti, Nárai, R.gyarmat 65: 37): egykori földesúri birtok.

uraságház urasági ház (F.nyék 63: 46): az uraság alkalmazottjának szolgálati lakása.

urik urik (Egeres 18: 147): irtás, erdei tisztás.

urmó l. ormó

urom l. orom

uromdomb l. oromdomb

ustoroskút l. ostoroskút

úszó bivaly~.

úsztató 1. usztató (Sárospatak 7: 272, Bakonya 11: 958, Hegyköz 36: 324, Ba.szabadi, Zala 60: 42, Fürged, M.keszi, N.kónyi 63: 46, Celldömölk–Alsóság, Velem 65: 37, Hettyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 24, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Ve.varsány 68: 23, Aszófő, Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 31) | *úsztató* (ÉrtSz. 7: 61, ÉKsz. 1432, Körösök 9: 100, J.berény 62: 17) | *úsztatóu* (T.-szőlős 16: 89): állatok fürdetésére szolgáló patak vagy folyórész, illetve vízállás **2. usztató** (ÉKsz. 1432): faúsztatásra használt folyószakasz. **Ö:** *birka~, bivaly~, csikó~, disznó~, juh~, kacsa~, liba~, ló~, marha~, tehén~.*

út 1. ut (Sárospatak 7: 272, Bakonya, Göröcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 958, Csengeri j. 13: 544, Hú.hetény 15: 231, Fh.gyarmati j. 17: 501, Dad, D.almás, F.őr, Naszály, Neszmély 23: 167, Császársz. 27: 27, Sátorajáújhely 37: 517, Hegy-

köz 36: 324, K.kanizsa 39: 262, Mátészalkai j. 41: 598, Ny.bátori j. 44: 426, Gombos 48: 58, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Órtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 42, Decs, D.-földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 46, Bajánsenye, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 37, Hettyefő, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 24, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 23, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 26, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 31, Doroszló 81: 70) | *út* (ÉrtSz. 7: 61, ÉKsz. 1432, Karcfalva 14: 208, Hú.hetény 15: 231, T.szőlős 16: 93, Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 15, Hegyköz 36: 324, Sátorajáújhely 37: 517, Kórógy 46: 3/206, Becse 47: 205, Gombos 48: 58, Szabadka 49: 307, Szt.tamás és k. 50: 72, Temerin és k. 51: 91, B.topolya és k. 53: 237, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 17, Ada 78: 152, Kúla és k. 79: 132, Bezdán 80: 126): járművek közlekedése számára épített egyenletes szélességű sáv **a. ut** (Csengeri j. 13: 544, Fh.gyarmati j. 17: 501, Hegyköz 36: 324, Sátorajáújhely 37: 517, Mátészalkai j. 41: 598, Ny.bátori j. 44: 426) | *út* (ÉrtSz. 7: 61, Hegyköz 36: 324, Sátorajáújhely 37: 517): utca. **Ö:** *alag~, allé~, által~, anya~, banya~, bányás~, bejáró~, be-kötő~, beton~, csapás~, császárs~, csikli~, csinált~, csónak~, csorda~,*

derék~, disznóhajtó~, dorong~, dűlő~, foreszter~, föld~, földes~, fő~, füves~, gabonahordó~, gödör~, gyalog~, hadi~, hajcsár~, hajó~, hajtó~, határ~, hegy~, helység~, homok~, hordó~, kabola~, keresztes~, kereszt~, ki~, kocsi~, kő~, kör~, köves~, köz~, lanc~, lénia~, makadám~, marhahajtó~, megyei~, mély~, mező~, mise~, misés~, morzsa~, murvás~, mű~, oldal~, ország~, ökör~, pirs~, posta~, rönk~, sajtó~, satu~, séta~, sugár~, szekér~, szél~, szökő~, tag~, takarodó~, tálga~, taligás~, vak~, vállas~, vas~.

utászház *utászház* (Szabadka 49: 307, B.topolya és k. 53: 237, Földeák 55: 140): az utász út mellett levő szolgálati lakása.

utca *úca* (N.kőrös 71: 88) | *úca* (Szlavónia 5: 559, Kórógy 46: 3/208) | *ucákon* (Endröd 5: 559) | *ucán* (N.szalonta 5: 559) | *ucca* (Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 958, Csengeri j. 13: 544, Hú.hetény 15: 231, T.szőlös 16: 93, Fh.gyarmati j. 17: 501, K.kanizsa 39: 262, Mátészalkai j. 41: 598, Ny.bátori j. 44: 426, Kanizsa és k. 45: 125, Becse 47: 206, Gombos 48: 58, Teme-rin és k. 51: 91, Sz.hát 75: 2/424, Ada 78: 152, Kúla és k. 79: 132, Doroszló 81: 70) | *uccán* (Esztár 72: 465) | *ucca* (Ipoly-v. 64: 272) | *úcca* (Ákosfalva, Cserefalva, Halmágy, K.görgény, N.teremi, Szt.gerice 5: 559, N.kőrös 71: 88, Furta, Komádi, Püspökladány 72: 465, Szeged 73: 2/623) | *ucca* (Nyá.-sztbenedek 5: 559) | *úccá* (To.nádaska 5: 559, Ipoly-v. 64: 272) | *úccákat* (Füzesgyarmat 72: 465) | *úccákon*

(Darvas 72: 465) | *úccán* (Gajcsána-Dtúl 5: 559, Esztár, Komádi 72: 465) | *úccánn* (Fajsz 5: 559) | *úccát* (Békés 72: 465) | *úccāt* (Tardoskedd 5: 559) | *utca* (ÉrtSz. 7: 74, ÉKsz. 1435, Sárospatak 7: 272, Karcfalva 14: 208, Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 15, Császárszár, Dad, D.almás, Naszály, Neszmély 27: 27, Hegyköz 36: 324, Szabadka 49: 307, Szt.tamás és k. 50: 72, B.topolya és k. 53: 237, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 42, J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 17, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 46, Bajánsenye, Bő, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 37, Hetyefő, Kaposcs, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 24, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 23, Borször-csök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 26, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 31, Bezdán 80: 126) | *útszát* (Tor-da 5: 559) | *Úttzán* (Doboz 72: 465): városban, faluban házakkal szegélyezett (az útnál általában kisebb és rövidebb) közlekedési útvonal. **Ö:** *alsó~, félre~, felső~, fő~, gészkeny~, határ~, kereszt~, külső~, mellék~, mellékes~, nagy~, ország~, zsák~.*

utcabütü *utcabütü* (Szé.föld 57: 82): utcavég.

utcasor *utcasor* (ÉrtSz. 7: 75, ÉKsz. 1435, Sárospatak 7: 272, Hegyköz 36: 325, Böhönye, Csököly, Segesd, Szen-

na 60: 42, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 46): az utcát alkotó házsor.

útfél *útfél* (Csajág 70: 31): az utca egyik oldala.

útka *útka* (Füzéri j. 5: 561): gyalogút.

útkaparóház *útkaparóház* (B.topolya és k. 53: 237, Bezdán 80: 126): az útór szolgálati lakása.

útkapu *útkapu* (Sárospatak 7: 272): a szőlők közé vezető utakon létesített kapu.

útkelő *útkelő* (Szé.föld 57: 82): hely, ahol út nyílik.

útrajáró *útra járó* (Sárospatak 7: 272, J.berény 62: 17): földterület, út, amely egy jelesebb útba torkollik.

üdülőhely *üdülő hely* (K.kapus 18: 147): csorda, nyáj déli pihenő helye.

ülés *ülés* (T.szőlős 16: 96): falurész, eredetileg madarak (vízicsirkék) tartózkodási helye. **Ö:** ház~.

ülő *ülő* (Sárospatak 7: 272): pihenő hely.

ültetés *ültetés* (Böhönye 60: 42): ültetett fiatal erdőrészt.

ültetvény *ültetvény* (ÉrtSz. 7: 108, ÉKsz. 1442, Hegyköz 36: 325) | *ültetviny* (Ipoly-v. 64: 274): valamilyen növényvel hosszabb távra beültetett földterület.

ültetvényes *ültetvényes* (Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Velem 65: 37): valamilyen növényvel (többnyire szőlővel, gyümölcszel) hosszabb távra beültetett földterület.

ürgés *ürgés* (Göröcsöny 11: 958): terület, ahol sok ürge tanyázik.

ürgeváros *ürgeváros* (Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 46): terület, ahol sok ürge tanyázik.

ürmös *ürmös* (M.egregy 11: 958): hely, ahol az üröm dúsan tenyészik.

ürüjárás **1.** *ürüjárás* (Szabadka 49: 307, B.topolya és k. 53: 237): juhlegelő **2.** *ürüjárás* (Kanizsa és k. 45: 125): szarvasmarha-legelő.

üsveny l. **ösvény**

üveghuta *üveghuta* (ÉrtSz. 7: 129, ÉKsz. 1446, Hegyköz 36: 325): üveg-olvasztó műhely; kisebb üveggyár.

vadalmás *vadalmás* (Hegyköz 36: 325, Velem 65: 37, Bazsi, Ns.vita 67: 24, Bny.sztlásló 70: 31) | *vadomás* (Iregszemcse, Miszla 63: 46, Ve.varsány 68: 23, Borszöröcsök, Csögle, Ve.galsa 69: 26, Szt.gál 70: 31): terület, amelyen sok a vadalmafa.

vadas **1.** *vadas* (Kanizsa és k. 45: 125): terület, ahol sok a vad **a.** *vadas* (Fh.gyarmati j. 17: 501, Császár 27: 27): vadászterület **b.** *vadas* (Szedres, Tengellic 63: 46): a vadak védelmére bekerített terület **2.** *vadas* (J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 17): vadak hajdani tartózkodási helye. **Ö:** apró~.

vadaskert **1.** *vadaskert* (Sárospatak 7: 272, Nyergesújfalu 27: 27, Böhönye 60: 42): a vadak védelmére bekerített terület **2.** *vadaskert* (ÉrtSz. 7: 142, ÉKsz. 1450, Hegyköz 36: 325) | *vadaskert* (Csengeri j. 13: 544, Fh.gyarmati j. 17: 501, Mátészalkai j. 41: 598): vadászható állatok számára elkerített erdős terület **a.** *vadaskert* (Bő, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti 65: 37):

körülkerített hely, ahol dámvadakat tenyésztettek.

vadászgunyhó l. **vadászkunyhó**

vadászház **1.** *vadászház* (ÉrtSz. 7: 144, ÉKsz. 1450, Sárospatak 7: 272, Hú.hestény 15: 234, Császár 27: 27, Szt.tamás és k. 50: 72, Gyulaj 63: 46) | *vádáqszháqz* (Kórógy 46: 3/218): vadászok pihenő- és szálláshelye az erdőben **2.** *vadászház* (ÉrtSz. 7: 144, ÉKsz. 1450) | *vádáqszháqz* (Kórógy 46: 3/218): a vadór háza, a vadászoknak menedékkül szolgáló faház.

vadászkastély *vadászkastély* (Hegyköz 36: 325, Bezdán 80: 126) | *vadászkastély* (ÉrtSz. 7: 144, ÉKsz. 1450): vadászterületen épült nagyobb ház.

vadászkunyhó *vadászgunyhó* (Hú.hestény 15: 234) | *vadászkunyhó* (ÉKsz. 1450, Hegyköz 36: 325): vadászok pihenőhelyéül szolgáló egyszerű (fa)házikó.

vadászlak **1.** *vadászlak* (ÉrtSz. 7: 145, ÉKsz. 1450, Hegyköz 36: 325, Ada 78: 152): vadászok pihenő- és szálláshelye az erdőben **a.** *vadászlak* (ÉrtSz. 7: 145, ÉKsz. 1450, Neszmély 27: 27): a vadász szolgálati lakása.

vaddisznóetető *vaddisznóetető* (Sárospatak 7: 272) | *vaddisznóetető* (Szenna 60: 42): a vaddisznók etetésére szolgáló hely.

vaddisznófürdő *vaddisznófürdő* (Kőrösök 9: 100): pocsolyás, sáros vízügödör.

vaddisznós *vaddisznós* (Nyergesújfalu 27: 27): terület, ahol sok vaddisznó tenyészik.

vadföld **1.** *vadföld* (H. vm., N.szalonta 5: 592, M.gencs 68: 23) | *vadföld* (Csá-

nig 5: 592): parlagon hagyott, műveletlen föld **2.** *vadföld* (Sárospatak 7: 272, Kapolcs 67: 24, M.gencs 68: 23, Bny.sztlásló 70: 31) | *vat f^od* (Lovászpata 5: 592): sovány, terméketlen föld **3.** *vadföld* (Hetyefő 67: 24, Bny.sztlásló, Szt.gál 70: 31): a vadak számára beültetett terület **a.** *vadföld* (Ve.galsa 69: 26): vadetetésre használt terület.

vaditató *vaditató* (Gyulaj, Szakály 63: 46): vízállás, ahova a vadak inni járnak.

vadkacsás *vadkacsás* (Sárospatak 7: 272, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 17): vadkacsák kedvelt tartózkodási helye.

vadkert **1.** *vadkert* (Sárospatak 7: 272, M.hertelend 11: 958, Hegyköz 36: 325, Máza, N.szokoly, Regőly, Sárszt-lőrinc 63: 46): a vadak védelmére bekerített terület **2.** *vadkert* (Hegyköz 36: 325): vadászható állatok számára elkerített erdőréss **a.** *vadkert* (Bő 65: 37): körülkerített hely, ahol dámvadakat tenyésztettek.

vadlegelő **1.** *vadlegelő* (Sárospatak 7: 272, Hegyköz 36: 325, Hetyefő, Káptalan-tóti 67: 24): erdőben levő rét, amely a vadak táplálását szolgálja **2.** *vadlegelő* (Kapolcs 67: 24): értéktelen füvet termő rét.

vadomás l. **vadalmás**

vadon **1.** *vadon* (Gy.vár 5: 596) | *vadon* (ÉrtSz. 7: 150, ÉKsz. 1452): nem művelt, sűrű erdő **2.** *vadon* (ÉrtSz. 7: 150, ÉKsz. 1452): elhagyott, zord vidék.

vadórház *vadórház* (Hegyköz 36: 325): a vadászterületet és a vadállományt őrző alkalmazott háza.

vadparlag 1. *vadparrag* (Z.haláp 67: 24): parlagon hagyott földterület, amelyen a vadak elszaporodtak **2.** *vadparlag* (Csopak, Tihany 70: 31): sík, köves, műveletlen terület.

vadrét 1. *vadrét* (Hetyefő, Lesenceistvánd 67: 24): vadak táplálását szolgáló rét **2.** *vadrét* (Kapolcs 67: 24, M.gencs 68: 23): sovány, szikes rét.

vadrózsás *vadrózsás* (Sárospatak 7: 272, Ns.vita 67: 24): terület, ahol sok a vadrózsabokor.

vadszőlős *vadszöllős* (Sársztlőrinc 63: 46): beoltatlan szőlővesszőkkel betelepített terület.

vadtelek *vadtelek* (Köveskál 67: 24): oltványalapnak használt vadszőlővel beültetett terület.

vadvíz 1. *vadviz* (Hetyefő, Kapolcs 67: 25) | *vadvíz* (Sárospatak 7: 272): erdőben levő hasznavehetetlen vízállás **2.** *vadviz*, *vadvíz* (Hú.hetény 15: 235): szabályozatlan medrű vízfolyás, amely nagy víztömeget szállít, és gyakran kiönt **3.** *vadviz* (Belecska, K.székely, Sársztlőrinc 63: 46): tavasszal fölfakadó vizes terület.

vadvízárók *vadvizárok* (Hú.hetény 15: 235): szabályozatlan medrű vízfolyás, amely nagy víztömeget szállít, és gyakran kiönt.

vadvizes *vadvizes* (Sárospatak 7: 272): erdőben levő hasznavehetetlen vízállás.

vágány *vágány* (ÉrtSz. 7: 155, ÉKsz. 1450): hegyszoros, mély völgy, illetve bevágás.

vágás 1. *vágás* (ÉrtSz. 7: 155, ÉKsz. 1453, Balaton-felvidék, Csurgó vid.,

Dózsaújfalu, Écs, F.őr, Jenekest, N.bégány, Nyá.mente, Sümeg, Szé.pálfalva, Szerbek, Zala f. vid., Zilah vid. 5: 599–600, Sárospatak 7: 272, M.hertelend 11: 958, Csengeri j. 13: 544, Hú.hetény 15: 235, Jákótelke, Kalotasztkirály, N.petri 18: 148, F.őr 23: 168, Császár, Dad 27: 27, Hegyköz 36: 325, Mátészalkai j. 41: 598, Ny.bátori j. 44: 426, Szé.föld 57: 83, Ba.bereény, Szenna 60: 42, Iregszemcse 63: 46, Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 25, Csikvánd, M.gencs, Vanyola 68: 23, Csögle, Ve.galsa 69: 26, Aszfő, Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 31) | *vágásogba* (Szt.gál 5: 599) | *vágásokon* (Őrség 5: 599) | *vágásomban* (N.toronya 5: 599–600) | *vágás* (Szuhoggy 40: 160) | *vágás* (Borzfalva 5: 599) | *vágás* (Berzunc, Datk, Kápota, Rípa Iepii 5: 599, Ké.almás 56: 34) | *vágáss* (Bogdánfalva, Csík, Ketris 5: 599) | *vágáss* (Külsőrekecsin 5: 599) | *vágász* (Kelgyeszt 5: 599) | *vágássz* (Ploskucén 5: 599–600) | *vágászba* (Demecser 5: 599): kivágott erdőrészt, irtás **a.** *vágás* (ÉrtSz. 7: 155, Baja 5: 600): kivágásra szánt erdőrész **b.** *vágás* (Ks.pálfa 5: 600): az erdő részei közül egy **2.** *vágás* (Nárai 20: 61, Bajánsenye, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 37, Hetyefő 67: 25): fiatal erdő, amely a kiirtott erdő helyén nőtt, vagy annak a helyére ültettek **3.** *vágás* (Bő, Gencsapáti, R.gyarmat, Velem 65: 37, Nyirád 69: 26): földterület, szántó, amely valamikor erdő volt **4.** *vágás* (Ozora 63: 46): folyókanyar átvágása **5.** *vágás* (ÉrtSz. 7: 155) | *vágás* (Szuhoggy 40: 160): kiirtott erdőrészt, ösvény **6.** *vágás* (Körösök 9: 101, Fű-

zesgyarmat, Püspökladány 72: 469): hosszú, keskeny mélyedés; árok, csatorna **7. vágás** (ÉrtSz. 7: 155, ÉKsz. 1453): hosszú, keskeny bemélyedés; szakadék, vízmosás, mélyút. **8. vágás** (Ormánság 74: 576): dűlőket elválasztó árokpárt bokrai, erdőnek bokor fölverte széle. **Ö:** *át~, be~, gyenge~, hegy~, le~, tar~.*

vágat *vágat* (ÉrtSz. 7: 156, ÉKsz. 1453, N.kapus 18: 148, Büssü 66: 235): kivágott, illetve kivágásra kijelölt erdőrészt.

vágó 1. vágó (Hegyköz 36: 325): kőbánya **2. vágó** (ÉrtSz. 7: 157, Büssü 66: 235, Hetyefő, Kapos, Káptalan-tóti, Lesenceistvánd 67: 25): két mezsgye vagy út között elterülő szőlőterület. **Ö:** *kő~; jégvágótó.*

vágott 1. vágatt (Bogártelke, Gyalu, Méra, Nádasdaróc, N.petri, Sztána, Zsombor 18: 148) | *vágatt* (Bábony 5: 603) | *vágott* (Nyá.mente 5: 603, Bánffyhungad, Farnas, Jegenye, Kö.fő, K.petri, Lóna, Nyárszó, Váralmás, Zsobok 18: 148, Cs.sztmihály 19: 44, Szé.föld 57: 83): kivágott erdőrészt; irtás **2. vágott** (M.derzse 5: 603): a kivágott erdő helyén nőtt, fiatal fákból álló erdőrészt.

vágottos *vágottos* (Nádasdaróc 18: 148): irtás.

vágtér *váktér* (Gyimesbükk 5: 603, Ké.almás 56: 34) | *vágteret* (Szé.varság 5: 603): kivágott vagy kivágásra szánt erdőrészt.

vájás 1. vájás (Csengeri j. 13: 544, Fh.gyarmati j. 17: 501, Mátészalkai j. 41: 598): nagyobb természetes vagy mesterséges vízfolyás **a. vájás** (Körö-

sök 9: 101): árok, csatorna **2. vájás** (Bakonya 11: 958, Hú.hetény 15: 235): terület, mélyedés, ahol ásni szoktak (pl. homokot, agyagot).

vajhegy *vajhegy* (B.topolya és k. 53: 237): domb, ahol juhászok laktak.

vákányos 1. vákányos (Hegyköz 36: 325): irtással létrejött tisztás **2. vákányos** (Hegyköz 36: 325): friss telepítésű erdőrészt.

vakárok *vakárok* (Iregszemcse 63: 46): vizesárok, amelyben csak ősztől tavaszig van víz.

vakdűlő 1. vag-dűllő (H.hadház 5: 612) | *vakdűlő* (Szeged 73: 2/637): mezőnek, szántóföldnek az a része, ahol két földdarab vége úgy ér össze, hogy nincs út közöttük **a. vagdüllő, vagdüllő** (Ada 78: 152): egy oldalról megközelíthető dűlő **2. vagdüllő** (Becse 47: 206, Földeák 55: 140) | *vagdüllő* (Hú.pályi 5: 612) | *vagdüllő* (Hú.pályi, Püspökladány 72: 470) | *vak-düllő* (Makó 5: 612): az egyik végén lezárt dűlőút **3. vakdűlő** (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 17): meg-megszakadó fassorral szegélyezett gyalogút, amely a dűlőutakhoz hasonlóan a megművelt területek tagolására is szolgált.

vakér *vakér* (Csánig 5: 612) | *vakér* (Lovászpátona 5: 612): lefolyás nélküli, időszakos ér.

vakforrás *vakforrás* (Andrásfa 5: 612): lapos helyen felfakadó, lefolyás nélküli forrás.

vakköz *vakköz* (Szabadka 49: 307, B.-topolya és k. 53: 237, N.körös 71: 89): zsákutca.

vakmezsgye *vakmezsgye* (Földeák 55: 140): két földdarab összeérő végét elválasztó mezsgye.

vakszik *vakszék* (ÉrtSz. 7: 177) | *vakszik* (ÉrtSz. 7: 177, ÉKsz. 1457): gyér növényzetű vagy teljesen pusztasíki talaj.

vakút 1. *vakút* (Kórógy 46: 3/224): út a szántóföldek között, melynek nincs más kijárata **a.** *vakut* (Bajánsenye, Gy.vár, R.gyarmat 65: 37): erdei út, amely eltűnik, nem vezet sehova **b.** *vakut* (Bő, Velem 65: 37): út, amelyet a túl hosszú dűlő közepén nyitottak **c.** *vakut* (Velem 65: 37, 38): út, amelyet benőtt a gaz, a fű, mert nem használták.

vállasút *vállasut* (Ké.almás 56: 35): keskeny és mély erdei út, amelynek két oldalát föld szegélyezi.

való *benn~, kinn~*.

való 1. *vályú*

válykos *válykos* (J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 17): vályogvetésre alkalmas terület, gödör.

vályogbánya *vályogbányakul* (Békés 72: 472): vályogvető gödör a falu végén.

vályoggödör *vályoggödör* (Sárospatak 7: 272, Becse 47: 206, Csajág 70: 31): hely, ahonnan a vályogvetéshez nyerik az anyagot.

vályoghányó *vályoghányó* (Bezdán 80: 126): hely, ahol vályogot vetnek.

vályogos *vályogos* (P.hencse 63: 46): vályogvetésre alkalmas agyagos terület.

vályogvető *vályogvető* (Almáskeresztúr, N.harsány 11: 958, Tengelic 63: 46, Csikvánd, Nyárad, Tapolcafi, Va-

nyola, Ve.varsány 68: 23, Borszörcsök, Csögle, Ve.galsa 69: 26, Szt.gál, Ve.-fajsz 70: 31) | *vályogvetőü* (Csengeri j. 13: 544, Mátészalkai j. 41: 598) | *vályogvető* (Ada 78: 157): vályogkészítésre szolgáló hely.

vályú *vályu* (Sárospatak 7: 272) | *vályú* (Hegyköz 36: 325) | *váló* (Hegyköz 36: 325): vályúhoz hasonló mélyedés, völgy.

vápa 1. *vápa* (ÉrtSz. 7: 238, ÉKsz. 1466, Gyergyó-vid., Kilyénfalva 5: 636) | *vápa* (Ké.almás 56: 35) | *vápa* (Hétfalu 76: 166): völgy **2.** *vápa* (ÉrtSz. 7: 238, ÉKsz. 1466, Viss 5: 636, Sárospatak 7: 272, Hegyköz 36: 325): bemélyedés a talajban **a.** *vápa* (Hegyköz 36: 325): árokyszerű mélyedés **3.** *vápa* (ÉrtSz. 7: 238, ÉKsz. 1466, Cs.sztdomokos 5: 636, Sárospatak 7: 272, Hegyköz 36: 325) | *vápa* (Ké.almás 56: 35): hegynyereg **4.** *vápa* (Gyergyó-vid. 5: 636): hegyoldal **5.** *vápa* (Ké.almás 56: 35): vízmosás által kimélyített erdei út **6.** *vápa* (ÉrtSz. 7: 238, ÉKsz. 1466, Bod.köz, N.bacon, T.újlak 5: 636, Mátészalkai j. 41: 598): vizenyős, mocsaras terület.

vár 1. *vár* (ÉrtSz. 7: 239, ÉKsz. 1466, Hegyköz 36: 58, K.kanizsa 39: 267, D.földvár, Döbrököz, Ozora 63: 46, Bezdán 80: 126) | *vár* (Kórógy 46: 231): megerősített, katonai védekezésre alkalmas építmény, illetve várrom **2.** *vár* (Sárospatak 7: 273): egykori erősség: olyan hely, ahol egyes vadon élő állatok biztonságban érzik magukat **a.** *vár* (Kocs 27: 27): sok (kis) állat ürege telepe **3.** *vár* (Decs, D.földvár,

Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 46): hely, ahol nagy tömegben élnek egyes állatok. **Ö:** *bagoly~*, *béka~*, *kacsa~*, *nyúl~*, *sár~*.

várhát *várhát* (Mesterszállás 25: 15): dombszerű kiemelkedés.

várhegy *várhegy* (Hegyköz 36: 325, Sátoraljaújhely 37: 517): hegy, amelyre vár épült egykor.

várhomok *várhomok* (Sárospatak 7: 273): a folyószabályozás előtt kiemelkedő, megtelepülésre alkalmas homokdomb.

varjas *varjas* (Sárospatak 7: 273, Hegyköz 36: 325, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 17, Bezdán 80: 126): varjak fészkelőhelye.

várkert *várkert* (ÉrtSz. 7: 246, ÉKsz. 1468, Celldömölk–Alsóság, Velem 65: 38): várhoz vagy kastélyhoz tartozó kert.

váró *váró* (Hegyköz 36: 325): (erdészeti) várakozóhely. **Ö:** *busz~*.

várohely 1. *várohely* (Hegyköz 36: 325): vadászok számára kiépített les hely **2.** *várohely* (Hegyköz 36: 325): erdészeti várakozóhely.

város 1. *város* (ÉrtSz. 7: 248, ÉKsz. 1468, K.kanizsa 39: 268, Becse 47: 206, Gombos 48: 58, Szabadka 49: 307, Szt.tamás és k. 50: 74, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 17, Bajánsenye, Bö, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 38, Ada 78: 157) | *vàorás* (Kórógy 46: 3/232): a falunál nagyobb település **2.** *város* (ÉrtSz. 7: 248, ÉKsz. 1468,

Csengeri j. 13: 544, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 15, Mátészalkai j. 41: 598, J.apáti, J.kisér 62: 17): városrész, településrész; többnyire belterület. **Ö:** *alsó~*, *béka~*, *bel~*, *felső~*, *kert~*, *kül~*, *új~*, *ürge~*.

várrom *várrom* (Hegyköz 36: 325): vár maradványa.

varsahely *varsahely* (J.kisér 62: 17): hely, ahová a halászok varsákat raknak ki.

vásár *vásár* (Szabadka 49: 307): vásártér.

vásárállás 1. *vásárállás* (Apátfalva, Cegléd, Hódmezővh, Zenta 5: 650, Bö, Nárai, Velem 65: 38): hely, ahol a vásárokat szokták tartani **a.** *vásárállás* (N.kanizsa 5: 650, Böhönye 60: 42, Kapolcs, Káptalanfőti 67: 25, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 26, Szeged 73: 2/649): állatok adásvételére létesített vásárhely.

vásárhely *vásárhely* (ÉrtSz. 7: 257, ÉKsz. 1470, Sátoraljaújhely 37: 517) | *vásárhely* (Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 38): hely, ahol a vásárokat szokták tartani.

vásártér *vásártér* (ÉrtSz. 7: 259, ÉKsz. 1470, Sárospatak 7: 273, Bakonya, Görcsöny, N.harsány 11: 958, Csengeri j. 13: 544, Hú.hetény 15: 236, Fh.gyarmati j. 17: 501, Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton 25: 15, Hegyköz 36: 325, Sátoraljaújhely 37: 517, Mátészalkai j. 41: 598, Ny.bátori j. 44: 426, Kanizsa és k. 45: 125, Becse 47: 206, Szabadka 49: 307, Szt.tamás és k. 50: 72, Temerin és k. 51: 91, 95, B.topolya és k. 53: 237, Szenna 60: 42, J.apáti, J.árokszállás,

J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 17, Decs, Döbrököz, Simontornya, Szakcs 63: 46, Bö, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, Velem 65: 38, Hetyefő, Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 25, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 23, Borszöröcsök, Nyirád, Ve.galsa 69: 26, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 31, Ada 78: 152, Kúla és k. 79: 132, Bezdán 80: 126): hely, ahol a vásárokat szokták tartani.

vashíd *vashid* (Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Velem 65: 38, Hetyefő, Kapolcs, Káptalanotóti, Lesenceistvánd 67: 25, Csikvánd, Nyárad, Ve.varsány 68: 23) | *vashíd* (Kunsztmárton 25: 15, J.apáti, Járokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 17, Kúla és k. 79: 132): vasból készült híd.

vaskapu **1.** *vaskapu* (Sárospatak 7: 273, Hegyköz 36: 325, Kapolcs, Lesenceistvánd 67: 25): hegyszoros **2.** *vaskapu* (N.kónyi, Regöly, Szekszárd 63: 46): mély út, horhos bejárata **3.** *vaskapu* (Körösök 9: 101): két nagyobb rétség közt elkeskenyedő vízmeder.

vasút **1.** *vasut* (M.hertelend 11: 958, Szedres 63: 46) | *vasút* (ÉrtSz. 7: 268, ÉKsz. 1472, Karcfalva 14: 208, Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton 25: 15, Kanizsa és k. 45: 125, J.apáti, Járokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 17, Bajánsenye, Bö, Celldömölk–Alsóság, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 38): vonat közlekedésére alkalmas pálya **a.** *vasut* (Doroszló 81: 70) | *vasút* (ÉrtSz. 7: 268, ÉKsz. 1472, Szabadka 49: 307,

Szt.tamás és k. 50: 72, Kúla és k. 79: 132): vasútállomás.

vasútállomás *vasútállomás* (ÉrtSz. 7: 268, ÉKsz. 1472, Karcfalva 14: 208, Szabadka 49: 307, Ada 78: 152) | *vas-útállomás* (Becse 47: 206, 212, Szt.-tamás és k. 50: 72, Temerin és k. 51: 91) | *vasutállomás* (Gombos 48: 58, Doroszló 81: 70): állomás, ahova érkeznek és ahonnan kiindulnak a vonatok.

vasútárok *vasútárok* (Becse 47: 206): a vasúti sínek mellett húzódó árok.

vasútföld *vasútföld* (Hegyköz 36: 325): a vasút mellett levő föld.

véderdő **1.** *véderdő* (ÉrtSz. 7: 276, Csögle 69: 26): védő erdősáv, amely főleg a szél felfogására szolgál utak, létesítmények közelében **2.** *véderdő* (Kapolcs 67: 25): tarlóra vágott erdő, amelyben nem legeltetnek, hogy új erdő nőjön az ültetett csemetéből **3.** *véd-erdő* (Lesenceistvánd 67: 25): öreg erdő, amelyben a szél nem tud fújni.

védgát *védgát* (Madocsa 63: 46): árvíz ellen épített földhányás a folyó partján.

védőtöltés *védőtöltés* (Sárospatak 7: 273): árvíz ellen épített földhányás a folyó partján.

vég **1.** *vég* (Ba.berény 60: 42): a falu egy része **a.** *vég* (ÉrtSz. 7: 281, ÉKsz. 1475, Csépa 25: 15, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Őrtilos, P.kovácsi, Segesd, So.-udvarhely, Szenna, Vörs 60: 42, J.-apáti, J.berény, J.kisér 62: 17, Decs, D.földvár, Döbrököz, Györe, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs

63: 46) | *víg* (Duka, Nárai 65: 38): faluvég **2. vég** (Csengeri j. 13: 544, Mátészalkai j. 41: 598, Ny.bátori j. 44: 426) | *vég* (Kórógy 46: 3/236) | *viég* (Fh.gyarmati j. 17: 501): utca, utcarész **3. vég** (Csengeri j. 13: 544, Mátészalkai j. 41: 598, Ny.bátori j. 44: 426) | *viég* (Fh.gyarmati j. 17: 501): valamely tájrésznek a településtől távolabb eső része. **Ö:** *al~*, *alsó~*, *cigány~*, *falu~*, *fel~*, *felső~*, *hegy~*, *kert~*, *kis~*, *kül~*, *rét~*, *telek~*; *faluvége*.

végý l. völgy

vékás *vékás* (Sárospatak 7: 273, Sátorajaujhely 37: 517): olyan nagyságú földterület, melybe egy vagy több véka (25-30 liter) termés kell vetőmagként. **Ö:** *három~*.

venyigés *venyigés* (Tevel 63: 46): füzes, ahol a kosárfonáshoz való vesszőt szedik.

verebes *verebes* (Hegyköz 36: 326): hely, ahol sok veréb él.

verem *agyag~*, *farkas~*, *holt~*, *jég~*.

verés *széna~*.

verő *tégla~*.

vész¹ *vész* (Karcfalva 14: 208): elpusztult erdőrésztlet, irtás.

vész² *málna~*.

vesszős *vesszős* (Sárospatak 7: 273, J.apáti, J.árokszállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 17): fűzfát termő terület.

vétel *föld~*, *göbécse~*, *homok~*.

vetés *krumpli~*.

vetéskert *vetéskertet* (Szé.föld 5: 709): a határnak gabonával bevetett része.

vető 1. *vető* (Péterréve 5: 710): szántóföld **2.** *vető* (Ipoly-v. 64: 282): a há-

romnyomásos gazdálkodás egy-egy dűlője. **Ö:** *tégla~*, *vályog~*.

vezérsánc *vezérszáncs* (Kórógy 46: 3/250): központi kanális.

vidék 1. *vidék* (ÉrtSz. 7: 406, ÉKsz. 1472, K.kanizsa 39: 271) | *vidik* (F.ör 23: 171): táj, környék **2.** *vidék* (ÉrtSz. 7: 406, ÉKsz. 1472, K.kanizsa 39: 271): városon kívüli terület.

víkendtelep *vikentelep* (Gombos 48: 58): hétvégi üdülőtelep.

vinkli *vinkli* (F.ör 23: 172): zug, sarok.

virágos *virágos* (J.apáti, J.kisér 62: 17): szikes, mezei virággal benőtt terület, rendszerint legelő.

vísa *vísa* (K.némedi 22: 88): meredek hegyoldalon levő szőlő területének egy bizonyos része, egysége.

vísapart *vísapárt* (K.némedi 22: 88): a vísa meredek széle, ahová ribizlít, piszkét szoktak ültetni, hogy az esővíz a földet le ne mossza.

viskó *viskó* (Kéménd 24: 41): kis, 3-5 áras telek; eredetileg babföld és krumpliföld volt.

visszafolyó *visszafojó* (Decs 63: 46): ellenkező irányban folyó csatorna.

víz 1. *viz* (Sárospatak 7: 273, Hú.hetény 15: 241, Kórógy 46: 3/261, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 42, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 23) | *víz* (ÉrtSz. 7: 523, ÉKsz. 1513, Hegyköz 36: 326, Szabadka 49: 308, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ka.szerdahely, Ordacsehi, Örtilos, P.kovácsi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 42): álló- vagy folyóvíz **a.** *viz* (M.-

egregy 11: 958, F.ör 23: 172, Kocsola 63: 47, Bő, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 38, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 25, Nyárad 68: 23, Csajág 70: 31) | víz (Körösök 9: 101, Karcfalva 14: 208, Kúla és k. 79: 132, Bezdán 80: 127): folyóvíz **b.** víz (Csengeri j. 13: 544, Mátészalkai j. 41: 598, Ny.bátori j. 44: 427): vízállás, tó. **Ö:** álló~, bor~, büdös~, csík~, dög~, élő~, forrás~, hé~, holt~, kék~, lágy~, lang~, langa~, langó~, lápi~, nagy~, tó~, vad~; vadvízárok.

vízállás 1. vízállás (Bajna 27: 27, Szenna 60: 42, Szakcs 63: 47, Bajánse-nye, Bő, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Nárai, Velem 65: 38, Borször-csök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 26) | vízállás (ÉrtSz. 7: 524, Sárospatak 7: 273, Szenna 60: 42, J.árokszállás 62: 17): mélyebben fekvő terület, amelyet valamely folyó- vagy esővíz tömege elönt(ött), eláraszt(ott), ahol a víz meg-áll **2.** vízállás (Sümeg 67: 25): tó.

vízárok vízárok (Tevel, Tolnanémedi 63: 47, Bajánse-nye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 38, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 25, Csik-vánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 23, Borször-csök, Csögle, Ve.galsa 69: 26) | víz-árok (Sárospatak 7: 273, Sátorajúj-hely 37: 518): természetes vagy mes-terséges vízelvezető árok.

vizes vizes (Sárospatak 7: 273, Hegy-köz 36: 326, Ordacsehi 60: 42): vize-nyős terület. **Ö:** vad~.

vizesárok vizesárok (ÉKsz. 1514, Sárospatak 7: 273, Hegyköz 36: 326,

Tamási 63: 47, Hetefő 67: 25, Béb 68: 23, Borször-csök, Ve.galsa 69: 26, Aszófő, Bny.sztlászló 70: 31): termé-szetes vagy mesterséges vízelvezető árok.

vízesés vízesés (Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.var-sány 68: 23) | vízesés (ÉrtSz. 7: 527, ÉKsz. 1514): magasról függőlegesen lezúduló víztömeg, zuhatag.

vizesmalom vizesmalom (Hú.hetény 15: 242) | vizes malom (Döbrököz, Györe, Kölesd, M.keszi, Ozora, Sár-sztlőrinc 63: 47) | vizesmalmok (M.eg-res 5: 753): patak vizével hajtott ma-lom.

vízfej vízfej (ÉrtSz. 7: 528, ÉKsz. 1514): forrás.

vízfészek vízfészök (Kórógy 46: 3/262): víz melletti hely.

vízfogó 1. vízfogó (ÉrtSz. 7: 528, ÉKsz. 1514): vízgyűjtő árok **a.** vízfogó (Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 25) | vízfogó (Sárospatak 7: 273): a szőlő-ben levő olyan töltés vagy gödör, amely a víz folyását felfogja, s így nem viszi le a szőlőről a földet.

vízfolyás 1. vízfojtás (Hegyköz 36: 326) | vízfojtás (Kórógy 46: 3/262) | vízfojtás (Dad, Neszmély 27: 27, Ozora 63: 47, Bny.sztlászló, Csajág 70: 31) | vízfolyás (ÉrtSz. 7: 528, ÉKsz. 1515, Sárospatak 7: 273, Körösök 9: 101): patak **2.** vízfolás (Bajánse-nye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.-vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 38): nagy esőben alkalmilag keletkezett kis folyóvíz.

vízfő 1. vízfő (ÉrtSz. 7: 528, ÉKsz. 1515): általában az a hely, ahol vala-

mely víz, főleg folyóvíz ered, vagy ahonnan kifolyik; forrás **2. vízfő** (ÉrtSz. 7: 528, ÉKsz. 1515): hely, ahol vmely mesterséges csatorna természetes vízfolyásból kiszakad.

vízgyűjtő 1. vízgyűjtő (Káptalantóti 67: 25, Hidegkút, Tótvázsony 70: 31) | **vízgyűjtő** (ÉrtSz. 7: 529, ÉKsz. 1515) | **vízgyűtő** (Cibakháza 25: 15): víztározó **a. vízgyűjtő** (Szt.gál 70: 31): gödör, medence, amelyben az esővizet gyűjtötték az állatok itatásához **b. vízgyűjtő** (ÉrtSz. 7: 529): mesterséges tó, amelyet valamely folyóvíznek duzzasztógáttal való eltorlaszolósa hozott létre.

vízhordás *vizhordás* (Bakonya 11: 958): vízmosás.

vízimalom *vizimalom* (Kórógy 46: 3/262, Gombos 48: 58, Csökmő 72: 483) | *vízimalmának* (Vésző 72: 483) | *vízimalom* (ÉrtSz. 7: 531, ÉKsz. 1516, Sárospatak 7: 273, Hegyköz 36: 326, Becse 47: 206, Doboz 54: 45, Bh.n-bajom, Doboz, Füzesgyarmat, Kö.n-harsány 72: 483, Bezdán 80: 127): vízienergiával működtetett malom.

vízivó *vízivó* (Sárospatak 7: 273): hely, ahol ivóvizet vesznek, vagy itatnak.

vízköz *vízköz* (Sárospatak 7: 273): vízfolyások között levő terület.

vízláda *vízláda* (Körösök 9: 101): lefolyás nélküli, mély, teknőszerű terület, melyben nagyobb esők után megáll a víz.

vízlelő *vízlelő* (Csajág 70: 31): hely a határban, ahol állatitásra alkalmas víz van.

vízmalom *vízmalom* (Hú.hetény 15: 242): vízienergiával működtetett malom.

vízmenés *vízmenés, vízménés* (Ba.bereény 60: 42): terület, amelyet a víz el szokott önteni.

vízmosás 1. vízmosás (Bakonya 11: 958, Ozora 63: 47, Bajánsenye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.-vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 38) | *vízmosás* (ÉrtSz. 7: 534, ÉKsz. 1516, Hegyköz 36: 326): víz által kimosott árok, mélyedés **a. vízmosás** (Dad 27: 27): víz által kimosott meredek domboldal **2. vízmosás** (Csikvánd, M.gencs, Tapolcafé, Vanyola, Ve.varsány 68: 23, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 31): hely, amelyet esőzések alkalmával a víz lepusztított.

vízmosta *vízmosta* (Csikvánd, Nyárad 68: 23, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág 70: 31): hely, amelyet esőzések alkalmával a víz lepusztított.

víznyelő 1. víznyelő (Bny.sztlászló, Szt.gál 70: 31) | *víznyelő* (ÉKsz. 1516): hely, ahol a földterület elnyeli a vizet **2. víznyelő** (Csajág 70: 31): hely, ahol a vízfolyás eltűnik, de máshol újra a felszínre jön.

víznyerő *víznyerő* (Csajág 70: 31): hely a határban, ahol állatitásra alkalmas víz van.

vízpart *viszpart* (K.kanizsa 39: 274) | *viszpogart* (F.őr 23: 172) | *vízpart* (Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 25, Borszöröcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 26) | *vízpart* (ÉrtSz. 7: 535, ÉKsz. 1517, Ada 78: 153): álló- vagy folyóvíz partja.

víztároló *víztároló* (M.lukafa 11: 958, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 31) | *víztároló* (ÉrtSz. 7: 536, ÉKsz. 1517, Sárospatak 7: 273, J.árok-

szállás, J.berény 62: 17): víz tárolására szolgáló tó, holtág, medence.

víztározó 1. *viztározó* (N.váty 11: 958, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 31) | *viztározó* (ÉKsz. 1517, J.árok-szállás, J.berény 62: 17): víz tárolására kiépített terület **2.** *viztározó* (Körösök 9: 101): árvízvédelmi célokat szolgáló, folyó melletti, gáttal határolt térség.

vízterülő *vizterülő* (Hegyesd, Sáska 67: 25): domboldalban levő erdő, vízmosásos terület, mely a hegyből levezeti a vizet.

vízvölgy *vízvölgy* (Kk.halas 5: 761): vízgyűjtő mélyedés, hajlat.

vonó *vonó* (Zamárdi 60: 42) | *vonyó* (Zamárdi 60: 42, Ba.akali, Ba.kenese, Tihany 70: 31): halászóhely. **Ö:** *át~*.

völgy 1. *vögy* (Sárospatak 7: 273, Bakonya, Görcsöny, N.harsány, N.váty, So.hatvan, Szaporca 11: 958, Karcfalva 14: 208, Hú.hetény 15: 242, Hegyköz 36: 326, Sátorajújhely 37: 518, K.kanizsa 39: 274, Kórógy 46: 3/265, Becse 47: 206, Szabadka 49: 308, Zenta és k. 52: 109, Koppány 61: 240, Ipoly-v. 64: 285, Bajánsenye, Bő, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 38, Büssü 66: 242, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 25, Csikvánd, Nyárad, Vanyola, Ve.varsány 68: 23, Borszörcsök, Csögle, Nyirád, Ve.galsa 69: 26, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 31, Szeged 73: 2/684, Ormán-ság 74: 599, Ada 78: 153) | *völgy* (ÉrtSz. 7: 556, ÉKsz. 1522, Hegyköz 36: 326, Becse 47: 206, Szabadka 49: 308, B.topolya és k. 53: 237, J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 17, Ada 78: 153) | *vőügy*

(Csengeri j. 13: 544, Fh.gyarmati j. 17: 501, Mátészalkai j. 41: 598, Ny.bátori j. 44: 427) | *vőügy* (T.szölös 16: 91, Kórógy 46: 3/265) | *vüögy* (Mihályi 26: 72) | *vüölygy* (Hú.falu 5: 771): hegyek, magaslatok közötti terület **a.** *vüödzs* (F.ör 23: 173) | *vőgy* (D.almás 27: 27, Ba.berény, Csököly, Örtilos, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 42, Decs, Döbrököz, Kölesd, Medina, Ozora, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 47) | *völgy* (Ba.berény, Csököly, Örtilos, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 42): két domb között hosszban elnyúló mély terület **b.** *vőgy* (M.gencs, Nyárad, Vanyola 68: 23): mély fekvésű, teknőszerű terület **c.** *völgy* (ÉrtSz. 7: 556): folyó menti térség, amely a környező terepnél mélyebben fekszik **d.** *végy* (Kupuszina 59: 374): a határban alacsonyabban fekvő terület **e.** *vőgy* (Császár, Dad 27: 27): gödör **2.** *vüödzs* (F.ör 23: 173): lejtő **3.** *vőügy* (Fh.gyarmati j. 17: 501): kiszáradt folyómeder. **Ö:** *elő~, hideg~, kút~, meleg~, mély~, szén~, víz~*.

völgyecske *vőgyecske* (Hegyköz 36: 326): kisebb völgy.

völgyeleg *völgyelegekbe* (Szt.gál 5: 771) | *vőgyeleg* (Lovászipatona 5: 771): mélyebben fekvő terület.

völgyköz *vőgyköz, völgyköz* (Hegyköz 36: 326): völgyek közötti erdőrés.

völgypart *vőgypart* (Szabadka 49: 308) | *völgypart* (B.topolya és k. 53: 237): a völgy partja.

völgység 1. *vőgység* (Ipoly-v. 64: 286) | *völgység* (ÉrtSz. 7: 557, ÉKsz. 1522): összefüggő völgyek sora **2.** *völgység* (ÉrtSz. 7: 557): völgy.

zaba zaba (J.boldogháza 62: 17): vi-
zenyős terület.

zádok l. **szádok**

zaj l. **alj(a)**

zal l. **alj(a)**

zalé l. **allé**

zángor l. **ángor**

zárógát *záróugát* (Csengeri j. 13: 544):
mérnökiileg gondosan megtervezett vé-
dőgát.

zártkert **1.** *zártkert* (Sárospatak 7:
273, D.almás 27: 27, Bajánsenye, Bő,
Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.-
vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 38):
a mezőtől legtöbbször élő sövénnel
elkerített szőlő és gyümölcsös **2.** *zárt-
kert* (Hegyköz 36: 326): egyéni hasz-
nálatú háztáji szőlő, gyümölcsös, kert.

zátony *záton* (Sárospatak 7: 273, Bez-
dán 80: 127) | *zátony* (ÉrtSz. 7: 585,
ÉKsz. 1529, D.szekcső 11: 958, Tiva-
dar 35: 396, Temerin és k. 51: 91,
Zenta és k. 52: 109, Decs, D.földvár,
D.kömlőd, Gerjen, Sársztlőrinc 63: 47,
Bezdán 80: 127): víz alatti kiemelke-
dés.

zeketóra *zeketóra* (Kalotaszeg 18:
155): a csorda, nyáj delelőhelye.

zimbós *zimbós* (Velem 65: 38): mo-
csaras, iszapos hely.

zohogó l. **zuhogó**

zohugó l. **zuhogó**

zóna *zóna* (Fh.gyarmati j. 17: 501):
földsáv. **Ö:** *határ~*.

zöhern *zöhern* (Bő 65: 38): szakadék.

zöld **1.** *zöld* (Szabadka 49: 308) | *zöld*
(Szabadka 49: 308, Szt.tamás és k. 50:
74, B.topolya és k. 53: 237): legelő **a.**
zöld (ÉrtSz. 7: 608, ÉKsz. 1534): sza-
bad természet; erdő, mező, liget.

zöldbodzás *zöldbodzás* (Kanizsa és k.
45: 126): hely, ahol sok bodza van.

zöldkert *zöldkert, zöldkert* (Szt.tamás és
k. 50: 74): sűrű bokrokkal, sok nö-
vénnel beültetett kert.

zöldséges *zöldséges* (N.vejke 63: 47) |
zöldséges (Ipoly-v. 64: 287) | *zöldsé-
ges* (ÉrtSz. 7: 609): földterület, ahol
zöldséget szoktak termesztetni.

zöldugar *zöldugar* (Ipoly-v. 64: 287):
lóherével vagy lucernával bevetett
ugarföld.

zörgő *zörgő* (Martonfa 11: 958): terü-
let, amelyen zörgőfű nevű fűfajta te-
rem.

zubogó *zubogó* (ÉrtSz. 7: 614, ÉKsz.
1535, Hegyköz 36: 326): kisebb víz-
esés, zúgó.

zug **1.** *szug* (Hegyköz 36: 322) | *zug*
(ÉrtSz. 7: 615): sarok, szeglet **a.** *szug*
(Sárospatak 7: 273) | *zug* (Sárospatak
7: 273, Fh.gyarmati j. 17: 501, Cibak-
háza, Csépa, Kunsztmárton, Mester-
szállás 25: 15, Hegyköz 36: 326, Kó-
rógy 46: 3/274, J.apáti, J.árokszállás,
J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 17,
Gy.vár 65: 38, Szeged 73: 2/694):
valamely határrész (félreeső) szeglete;
az erdő szeglete **b.** *zug* (Hegyköz 36:
326): beszögellésben kialakult térség
2. *szug* (Fh.gyarmati 5: 805) | *zug* (Kö-
rösök 9: 101) | *zugok* (Lónya 5: 805) |
zugoknak (Túrkeve 5: 805): a folyó
kanyarulatában levő, illetve a folyóel-
ágazások közötti száraz terület **a.** *zug*
(Kp.-Tisza-vid. 5: 805, Fh.gyarmati j.
17: 501): a folyó kanyarulata **3.** *zug*
(T.szőlős 16: 91): fenékszerű mélye-
dések közötti hátság terület, szántó **4.**
cug (Temerin és k. 51: 91) | *szug* (Ke-

mecse, Viss 5: 805, Ny.bátori j. 44: 426, Temerin és k. 51: 91) | *szugba* (Pereszteg 5: 805) | *szugon* (Viss 5: 805) | *szuk* (Zenta 5: 805) | *zug* (H.szo-boszló, Kemecse 5: 805, Csengeri j. 13: 544, T.szőlős 16: 93, Cibakháza, Csépa, Kunsztmárton, Mesterszállás 25: 15, Mátészalkai j. 41: 598, Ny.bátori j. 44: 427, Okány 72: 487) | *zugba* (J.ladány 5: 805) | *zúgba* (Váncsod 5: 805) | *zugok* (Nkság 5: 805, Püspökladány 72: 487) | *zugokra* (Túrkeve 5: 805) | *zugot* (Debrecen 5: 805): szűk, rövid utca, zsákutca **a. zug** (Püspökladány 72: 487): régi csapás, út a rét-ségben **5. zug** (T.szőlős 16: 96): falu-rész **6. zug** (Csengeri j. 13: 544, Mátészalkai j. 41: 598): szeg **7. szug** (Sárospatak 7: 270, Hegyköz 36: 322, Sátorajújhely 37: 515) | *szüg* (Hegyköz 36: 322) | *zug* (Hegyköz 36: 322, Sátorajújhely 37: 515): forgalomtól félreeső hely. **Ö:** *erdő~, harangozó~, határ~, kerek~, malom~, örvény~, te-mető~*.

zúgó 1. zuggó (Értény, Fadd, Sárszt-lőrinc, Szakcs 63: 47) | *zúgó* (Nyúl 6: 109) | *zuggó* (Lovászpata 5: 805) | *zúgó* (ÉrtSz. 7: 617, ÉKsz. 1536, D.-újváros, Nyá.mente 5: 805, Sárospatak 7: 273, Körösök 9: 101, K.némedi 22: 89): kisebb vízesés, zuhatag **2. zuggó** (Értény, Fadd, Sársztlőrinc, Szakcs 63: 47, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Ve.-varsány 68: 23) | *zúgó* (J.árokszállás, J.berény 62: 17, Vanyola 68: 23): hely, ahol a mesterségesen összeszűkített folyó- vagy patakmeder, illetve a rajta levő zsilip miatt hangot ad a víz **a. zuggó** (Büssü 66: 244, Kapolcs, Káptalantóti, Lesenceistvánd 67: 25, Ve.-

galsa 69: 26, Pécsely, Szt.gál 70: 32) | *zúgó* (ÉrtSz. 7: 617, ÉKsz. 1536) | *zugóu* (Fh.gyarmati j. 17: 501): vízimalom zsilipes csatornája, illetve az onnan lezuhanó víz.

zugoly 1. szugøj (Ki.daróc 12: 164, Csengeri j. 13: 543, Fh.gyarmati j. 17: 500, Mátészalkai j. 41: 597) | *szugøj* (Szernye 35: 236): szeg, zug **a. szugoj** (Sárospatak 7: 270) | *szugója* (Hegyköz 36: 322): sarok, szöglet; két terület közé beékelődött csücsök **b. zugoj** (N.szalonta 5: 806, 72: 487) | *zugolyokba* (N.szalonta 5: 806): több ház által bezárt terület **c. szugői** (Sz.hát 75: 2/472): zugocska, kicsiny zug **2. szugøj** (Csengeri j. 13: 543, Fh.gyarmati j. 17: 500, Mátészalkai j. 41: 597): zsákutca, szoros **a. szuglya** (K.némedi 22: 80): a falu vége, zsákutca, a falu félreeső része **b. szugolyok** (Lónya 5: 806): a folyó kanyarulatában levő, illetve a folyóelágazások közötti száraz terület, zsákutca **3. szugoly** (Kalotaszeg 5: 806): két domb közötti, mélyebben fekvő terület. **Ö:** *cigányzuglya*.

zugpart zugpart (Mesterszállás 25: 15): enyhe töltés.

zuhatag 1. zuhatag (Körösök 9: 101): a többinél nagyobb esésű folyóvízszakasz **a. zuhatag** (ÉrtSz. 7: 619, ÉKsz. 1536): meredek esésű hegyi patak **2. zuhatag** (ÉKsz. 1536, ÉrtSz. 7: 619): vízesés.

zuhogó 1. zohuguo (F.őr 23: 173) | *zuhogó* (ÉrtSz. 7: 620, ÉKsz. 1536, Hugyag, Kide 5: 807): vízesés, zuhatag **a. zohogó** (M.egregy 11: 958) | *zuhogó* (Bölcske, Decs, D.földvár,

Mucsi 63: 47): patak vagy folyó hangosan csobogó esése **2. zohogóu** (Mátészalkai j. 41: 598) | **zuhogó** (Ba.berény 60: 42) | **zuhogóu** (Csengeri j. 13: 544, Fh.gyarmati j. 17: 501, Mátészalkai j. 41: 598, Ny.bátori j. 44: 427): gátról, zsilipről lezuhanó víz **a. zuhogó** (Gencsapáti, Gy.vár 65: 38, Csajág 70: 32): vízimalom zsilipes csatornája.

zulica l. **ulica**

zübörgő *zübörgőü* (Mátészalkai j. 41: 598): kisebb árok, melynek vize zúgva, dübörögve folyik.

zsák *kő~*.

zsákutca *zsákucca* (Gombos 48: 58, Doroszló 81: 70) | *zsákutca* (ÉrtSz. 7: 626, ÉKsz. 1538, Karcfalva 14: 208, Neszmély 27: 27, Temerin és k. 51: 91, Bajánsenye, Bö, Celldömölk, Duka, Gencsapáti, Gy.vár, Nárai, R.gyarmat, Velem 65: 38, Kúla és k. 132): egyik végén beépített vagy lezárt utca.

zséje *zséje* (Szé.föld 57: 87): kis híd, palló.

zselic *zselic* (Koppány 61: 245): ritkítatlan, fiatal erdő.

zselip l. **zsilip**

zsellér *zsellér* (Hegyköz 36: 326): zsellérek által használt hely.

zsellérház *zsellérház* (Hegyköz 36: 326): egykori zsellérlakás.

zsem(j)ík l. **semlyék**

zsiba- l. **liba-**

zsibbos *zsibbos* (R.gyarmat 65: 38): vizenyős, posványos rét.

zsibpiac *zsibpiac* (J.berény 62: 17): hely, ahol mindenféle dolgot árulnak.

zsilip *zselip* (Békés 72: 489) | *zsilip* (ÉrtSz. 7: 639, ÉKsz. 1541, Csengeri j.

13: 544, Fh.gyarmati j. 17: 501, Mátészalkai j. 41: 598, Becse 47: 206, Ka.szerdahely, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 42, D.földvár, Ozora, Sárpilis 63: 47, Bö, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Gy.vár, Velem 65: 38, Csikvánd, M.gencs, Nyárad, Tapolcafő, Vanyola, Ve.varsány 68: 23, Borszörcsök, Csöggle, Nyirád, Ve.galsa 69: 26, Aszófő, Bny.sztlászló, Csajág, Szt.gál 70: 32, Ada 78: 157, Bezdán 80: 127): a meder elzárására, a vízfolyás szabályozására szolgáló építmény.

zsindelyes *sindölös* (M.lukafa 11: 958): erdőnek az a része, ahol fazsindelyt készítettek.

zsiráfítató *zsiráfítató* (Kunsztmárton 25: 15): magas, kiemelt csatorna.

zsombék *zsombék* (Körösök 9: 101, Szabadka 49: 308, J.apáti, J.árok-szállás, J.berény, J.boldogháza, J.kisér 62: 17) | *zsombik* (Kunsztmárton 25: 15): vizenyős, lapályos hely, amelyet apró gyepes halmocskák borítanak.

zsombékos 1. *zsombékos* (ÉKsz. 1543, Nyirád, Ve.galsa 69: 26) | *zsombikos* (Kunsztmárton 25: 15) | *zsombikos* (Csöggle 69: 26): zsombékok borította terület **a. zsombékos** (Sárospatak 7: 273, Körösök 9: 101, Hegyköz 36: 326, Ba.berény, Böhönye, Csököly, Ordacsehi, Segesd, So.udvarhely, Szenna, Vörs 60: 42, Döbrököz, Györe, Ozora, Sársztlőrinc 63: 47, Káptalanfő, Lesenceistvánd 67: 25, Tapolcafő, Vanyola 68: 23, Aszófő, Bny.sztlászló 70: 32) | *zsombikos* (J.berény, J.kisér 62: 17) | *zsombokos* (M.gencs 68: 23): mély fekvésű vizenyős terület, amelyen csomóban nő a

zsombó

vízinövény **2.** *zsombékos* (Gy.vár 65: 38, Csajág 70: 32) | *zsombikos* (Baján-senye, Celldömölk–Alsóság, Gencsapáti, Nárai 65: 38) | *zsombikos* (Duka 65: 38): vizenyős, mocsaras terület **3.** *zsombékos* (D.földvár 63: 47): vakondtúrásos terület.

zsombó *zsombó* (Ásotthalom 5: 835, Szeged 73: 2/702) | *zsombu*^u (Kórógy 46: 3/279): zsombékos, mocsaras hely.

zsömlék l. **semlyék**

A Magyar Névarchívum Kiadványai eddig megjelent kötetei

1. *Helynévtörténeti adatok a korai ómagyar korból. 1. Abaúj–Csongrád vármegye.* Közzéteszi: HOFFMANN ISTVÁN–RÁCZ ANITA–TÓTH VALÉRIA. Debrecen, 1997. 156 lap + 33 térkép.
2. BÉNYEI ÁGNES–PETHŐ GERGELY, *Az Árpád-kori Győr vármegye településneveinek nyelvészeti elemzése.* Debrecen, 1998. 129 lap + 6 térkép.
3. *Helynévtörténeti adatok a korai ómagyar korból. 2. Doboka–Győr vármegye.* Közzéteszi: HOFFMANN ISTVÁN–RÁCZ ANITA–TÓTH VALÉRIA. Debrecen, 1999. 123 lap + 16 térkép.
4. TÓTH VALÉRIA, *Az Árpád-kori Abaúj és Bars vármegye helyneveinek történeti-etimológiai szótára.* Debrecen, 2001. 304 lap.
5. PÓCZOS RITA, *Az Árpád-kori Borsod és Bodrog vármegye településneveinek nyelvészeti elemzése.* Debrecen, 2001. 190 lap.
6. TÓTH VALÉRIA, *Névrendszertani vizsgálatok a korai ómagyar korban (Abaúj és Bars vármegye).* Debrecen, 2001. 245 lap.
7. HOFFMANN ISTVÁN, *Magyar helynévkutatás. 1958–2002.* Debrecen, 2003. 281 lap.
8. *Helynévtörténeti Tanulmányok 1.* Szerk. HOFFMANN ISTVÁN–TÓTH VALÉRIA. Debrecen, 2004. 207 lap.
9. RÁCZ ANITA, *A régi Bihar vármegye településneveinek nyelvészeti vizsgálata.* Debrecen, 2005. 235 lap.
10. *Korai magyar helynévszótár 1. Abaúj–Csongrád vármegye.* Szerk. HOFFMANN ISTVÁN. Debrecen, 2005. 449 lap.
11. *Helynévtörténeti Tanulmányok 2.* Szerk. HOFFMANN ISTVÁN–TÓTH VALÉRIA. Debrecen, 2006. 224 lap.
12. RÁCZ ANITA, *A régi Bihar vármegye településneveinek történeti-etimológiai szótára.* Debrecen, 2007. 372 lap.
13. *Helynévtörténeti Tanulmányok 3.* Szerk. HOFFMANN ISTVÁN–TÓTH VALÉRIA. Debrecen, 2008. 224 lap.
14. TÓTH VALÉRIA, *Településnevek változástipológiája.* Debrecen, 2008. 285 lap.
15. *Helynévtörténeti Tanulmányok 4.* Szerk. HOFFMANN ISTVÁN–TÓTH VALÉRIA. Debrecen, 2009. 193 lap.
16. HOFFMANN ISTVÁN, *A Tihanyi alapítólevél mint helynévtörténeti forrás.* Debrecen, 2010. 259 lap.

17. *Helynévtörténeti Tanulmányok 5.* Szerk. HOFFMANN ISTVÁN–TÓTH VALÉRIA. Debrecen, 2010. 271 lap.
18. PÓCZOS RITA, *Nyelvi érintkezés és a helynévrendszerek kölcsönhatása.* Debrecen, 2010. 237 lap.
19. RÁCZ ANITA, *Adatok a népnévvel alakult településnevek történetéhez.* Debrecen, 2011. 248 lap.
20. GYÖRFFY ERZSÉBET, *Korai ómagyar kori folyóvíznevek.* Debrecen, 2011. 224 lap.
21. RESZEGI KATALIN, *Hegynevek a középkori Magyarországon.* Debrecen, 2011. 216 lap.
22. SCHWING, JOSEF, *Die deutschen mundartlichen Ortsnamen Südtransdanubiens (Ungarn).* Debrecen, 2011. 213 lap.
23. *Helynévtörténeti Tanulmányok 6.* Szerk. HOFFMANN ISTVÁN–TÓTH VALÉRIA. Debrecen, 2011. 226 lap.
24. *Helynévtörténeti Tanulmányok 7.* Szerk. HOFFMANN ISTVÁN–TÓTH VALÉRIA. Debrecen, 2012. 172 lap.
25. *Helynévtörténeti adatok a korai ómagyar korból. 3. Heves–Küküllő vármegye.* Közzéteszi: HOFFMANN ISTVÁN–RÁCZ ANITA–TÓTH VALÉRIA. Debrecen, 2012. 115 lap + 23 térkép.
26. BÉNYEI ÁGNES: *Helynévképzés a magyarban.* Debrecen, 2012. 134 lap.
27. *Helynévtörténeti Tanulmányok 8.* Szerk. HOFFMANN ISTVÁN–TÓTH VALÉRIA. Debrecen, 2012. 172 lap.
28. KENYHERCZ RÓBERT: *A szókezdő mássalhangzó-torlódások az ómagyar korban. A helynevek hangtörténeti forrásértéke.* Debrecen, 2013. 222 lap.
29. *Helynévtörténeti Tanulmányok 9.* Szerk. HOFFMANN ISTVÁN–TÓTH VALÉRIA. Debrecen, 2013. 186 lap.
30. HOFFMANN ISTVÁN: *Mikrotoponímiai vizsgálatok 1. Tapolcafő helynevei.* Debrecen, 2013. 138 lap.
31. *Helynévtörténeti Tanulmányok 10.* Szerk. HOFFMANN ISTVÁN–TÓTH VALÉRIA. Debrecen, 2014. 206 lap.